

Көне Тараз кумбірі

партитуралар жинағы

ИП «Балауса»
2019

ӘОЖ 78
КБЖ 85.31
К 69

«Көне Тараз күмбірі» I Республикалық фольклорлық ансамбльдер конкурсына ұсынылған күйлердің партитуралар жинағы Жамбыл облысы әкімдігінің қолдауымен, «Рухани жаңғыру», «Ұлы даланың жеті қыры» бағдарламалары аясында, Кенен Әзірбаев атындағы Жамбыл облыстық филармониясы коммуналдық мемлекеттік қазыналық кәсіпорнының арнайы тапсырысымен Жамбыл облысының 80 жылдығына арнайы шығарылып отыр.

АҚЫЛДАСТАР АЛҚАСЫ:

Әбдімомын Желдібаев – *күйші-композитор,*
Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері
Ермұрат Үсенов – *күйші-композитор,*
Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері
Сейітқасым Түктібаев – *Кенен Әзірбаев атындағы*
Жамбыл облыстық филармониясының директоры
Мұхтарбай Рахманқұлов – *күйші-композитор,*
Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері
Аман Малдыбаев – *күйші-композитор,*
Қазақстанның Мәдениет қайраткері
Әлқуат Қазақбаев – *композитор,*
Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Құрастырғандар: Дастан Көреген, Жандос Омаров

К 69 Көне Тараз күмбірі: жинақ – Алматы. – 2019. – 416 бет.

ISMN 979-0-803857-47-5

Халқымыздың рухани өркендеуінің, мәдениетінің сарқылмас бір саласы – күй өнері. Күй – халқымыздың ежелгі рухын, тарихын, жан дүние сұлулығын, мейірімін, ізденісі мен махаббатын, іңкәр ықыласын келер ұрпағымызға жеткізетін үлкен халықтық мұра. Сан ғасырлық тарихы бар күй өнері сұрапыл ғасырлар ағымының небір қатал сындарынан өтіп, ұлттық, көркемдік сипаты сақталып, жаңа – XXI ғасырда да халық рухының алтын діңгектерінің бірі болып қалыптасып келеді.

2019 жылы Тараз қаласында өткен «Көне Тараз күмбірі» I Республикалық фольклорлық ансамбльдер конкурсына ұсынылған Жамбыл өңірінің тарихи келбетін сырлы саз өнерімен суреттейтін күйлердің партитуралары енген жинақ Қазақстанның жоғары және орта оқу орындарына, өнер ұжымдарына таратылып қана қоймай, шетел оркестрлеріне де берілетін болады.

ISMN 979-0-803857-47-5

ӘОЖ 78
КБЖ 85.31

© Кенен Әзірбаев атындағы Жамбыл
облыстық филармониясы КМҚК, 2019
© ИП «Балауса», 2019

Дүйсеналы БЫҚЫБАЕВ,
Жамбыл облысы әкімдігінің мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасының басшысы

КҮЙ ӨНЕРІ – ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ЕҢ БАСТЫ РУХАНИ БАЙЛЫҒЫ

Тарихы терең тамырланған Әулиеата өңірінің қойнауы құт, бастауы береке, топырағы мыңдаған таланттарды тудырған жомарт мекен. Қазақтың қара шаңырағы, Қазақ хандығының туы тігілген жер, ежелден тарихи мұраға толы, мәдени рухани құндылыққа бай өлке.

«Тараз, Жамбыл облысы – менің ең жақсы көретін өңірім...» деп еліміздің Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев айтқандай, Жамбыл жері талантты күйшілер мен күміс көмей әншілердің, ақиық ақындар мен жауһар жыршылардың киелі ордасы саналады.

Күй өнері – қазақ халқының басты рухани байлығының ең бір киелі, қасиетті түрі. Атадан балаға көзінің қарашығындай сақталып, қымбат қазынаға айналып, қаймағы бұзылмай жеткен бұл өнердің бір шыңы - домбыра күйлері.

Күй – музыкалық жанр, қазақ халқының аспаптық пьесасы, қазақ, қырғыз, өзбек халықтарының аспаптық музыкасына тән атау. Домбыра, қобыз, сыбызғы т.б. ұлттық аспаптардан туындап, тартылып келген. Күйлер тақырыбы мен мазмұнына қарай аңыз, тартыс, тарихи, арнау, лирикалық, психологиялық күйлер болып жіктеледі. Ал музыка өнерінің дамуына байланысты халық аспаптары оркестрлері мен фольклорлық ансамбльдердің репертуарларында орындалады.

«Құлақтан кіріп бойды алар, әсем ән мен тәтті күй» демей ме хакім Абай. Қазақтың күйшілік дәстүрінде аттары аңызға айналған Қорқыт, Боғда, Абыл, Әлшекей, Әлікей, Байжұма, Байсерке, Қожеке, Әйтпенбет, Мәді, Баламайсан, Дайрабай, Дәулеткерей, Дина, Есжан, Жантөре, Қазанғап, Құрманғазы, Саймақ, Сейтек, Сүгір, Байжігіт, Тәттімбет,

Тоқа, Түркеш, Ықылас сияқты халқымыздың асыл өнерін ұстанған ұлы күйшілер қазақтың ұлттық күй мәдениетінің жан-жақты дамуына мол үлес қосты.

Жамбыл өңірінде туылып, күй өнерінің дарабоздары саналған Кенен Әзірбаев, Әбдімомын Желдібаев, Садыхан Әубәкіров, Садық Құнанбаев, Темірбек Ахметов, Әшірәлі Шынғожаев, Тұраш Әбуов, Боранқұл Қошмағанбетов есімдері ұмытылмас тарих. Ал Алтынбек Қоразбаев, Аман Малдыбаев, Мұхтарбай Рахманқұлов, Талғат Орынтаев, Ержан Рысметов, Асыл Жыңғылбаев, Өмірғали Ертуған, Олжас Байбек бүгінгі күй шеруін жалғастырушылар.

Өміршең өнерге өрелі сезім ғана тұғыр болмақ. Өнер адамы ретінде «Көне Тараз күмбірі» I Республикалық фольклорлық ансамбльдер конкурсында орындалып, осы жинаққа енген күйлер – туып-өскен ел мен жерге деген махаббаттан туындаған күйлер деп жоғары бағалаймын.

Облыс әкімдігінің қолдауымен «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру», «Ұлы даланың жеті қыры» атты бағдарламалық мақалаларды ілгерілету, осы өңірден шыққан композиторлардың туындыларын насихаттау, көне Тараз бен жаңарған Жамбыл өңірінің ерекшелігін айшықтайтын күйлерді жинақтау қуантарлық жағдай. Бұл күйлер жинағына өлкенің киелі жерлері мен тарихын музыкамен суреттейтін туындылар еніп, уақыт ағымына сай түрленіп, сан түрлі бояумен фольклорлық ансамбльге лайықталып орындалды.

Ұлт мәдениетінің өткені мен бүгінгі тарихын зерттеп, жүйелеп, жас ұрпақтың кәдесіне ұсынған күйлердің партитуралар жинағы - музыка мамандары үшін ерекше оқиға, керемет тарту болмақ. Жинақты шығаруға республикамыздағы дарынды композиторлар жұмылдырылды. Соған қоса, бұл партитуралардан өңдеушілердің де жеке қолтаңбасы мен өзіндік мәнері байқалады.

Жамбыл облысы әкімдігінің мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасына қарасты Кенен Әзірбаев атындағы Жамбыл облыстық филармониясының директоры Сейітқасым Шерімұлы Түктібаевтың ұсынысымен «Көне Тараз күмбірі» атты фольклорлық ансамбльдер мен қазақ оркестрлеріне арнайы жазылған күйлердің партитуралық жинағына енген шығармаларды өнер сүйер қауымның асыл мұрадай, қастерлі мүліктей қабылдайтынына сенімдімін.

АЙБОЛ ҚҰДАЙБЕРГЕНОВ

Айбол Құдайбергенов - 1979 жылы 10 сәуірде Алматы облысы, Райымбек ауданы, Нарынқол селосында дүниеге келген.

1989 – 1994 жылдары Қарағанды қаласының «Өнер» мектебінде домбыра класы бойынша ҚР Білім саласының құрметті қызметкері, Мәдениет саласының үздігі Марат Капенұлы Мәжитовта оқыған.

Тәттімбет атындағы Қарағанды «Өнер» колледжін 1998 жылы домбыра мамандығы бойынша ҚР Еңбек сіңірген қайраткері Полатхан Тоқтанұлы Тәшімовта бітірген.

Құрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық Консерваториясын 2003 жылы және Аспирантурасын 2009 жылы ҚР Мәдениет қайраткері, профессор Ерсайын Бақытұлы Басықараның жетекшілігімен шертер мамандығы бойынша оқып аяқтаған.

2002 жылдан Сүйінбай атындағы Алматы облыстық филармониясына фольклорлы-этнографиялық «Адырна», қосалқы «Қобыз сарыны» ансамбльдерге жұмысқа аспапшы артист және өңдеуші ретінде қабылданып, кейін 2012 жылдан бастап фольклорлы-этнографиялық «Сазген» ансамблінде жұмыс жасап келеді.

2012-2015 жылдары Талдықорған қаласының «Балалар өнер мектебінде» домбыра класынан сабақ берген.

2011 жылы Халықтық фольклорлы-этнографиялық «Талдықорған әуендері» ансамблінің ең алғашқы музыкалық жетекшісі болған.

2013 жылы Алматы облыстық «Достық» үйінде «Достық» ансамблін ұйымдастырып, көркемдік жетекшісі болып жұмыс атқарған.

2013 жылдан бастап «Тиграхауд» этно-рок тобының белді мүшесі болған.

2017 жылдан бастап қосымша Қ.Бәйсейітов атындағы саз колледжінде шертер класын ашып, ұстаздық қызмет етуде. Қазіргі таңда осы колледжде «Мерей» фольклорлық ансамблін құрып, жетекшілік етіп келеді.

2019 жылы Мәдениет және өнер қызметкерлерінің күніне орай Алматы облысы әкімінің «Үздік аспапшы» номинациясы дипломымен марапатталған. Халықаралық және республикалық конкурстардың да лауреаты.

Бірталай халық композиторларының күйлері мен әндерін өңдеп, фольклорлық-этнографиялық «Адырна», «Сазген», «Қобыз сарыны», «Алтынай» би ансамбльдеріне лайықтап, репертуар қорларын толықтауда толассыз еңбек ете жүре өз жанынан халық аспаптарына арнап күйлер шығаруда.

Шертермен орындаған бірнеше күйлері мен халық әндері «Қазақстан» ұлттық телерадио арнасының алтын қорында сақтаулы.

«Ою-өрнек» (Нақыш нама), «Балдырған», «Ұлдар» (қыз есімі), «Желдірме», «Толқыма», «Қарқара», «Арманым», «Балалық дейтін балдәурен», «Бақсы», «Батыр күйі», «Көкойнақ» (Райымбек батырдың мінген арғымағы) және «Көне Тараз күмбірі» күйлерінің авторы.

Автор сөзі: «КӨНЕ ТАРАЗ КҮМБІРІ» күйім «Көне Тараз күмбірі – 2019» I Республикалық этно-фольклорлық ансамбльдер конкурсына арнайы шығарылған туынды.

Күй шығару үшін әуелі тарихқа терең үңіліп, ойланып, толғанып барып кірістім. Тарихи деректерді оқи отырып, көз алдыма «мың өліп, мың тірілген» Талас өзені бойындағы ежелгі қала Тараз, «Талас шайқасы», «Елім! Жерім!» деп өткен батыр бабалар, әулие аталар, сұлу ханымдар келді. Сол бағзы заманнан бері «Отан үшін! Ел үшін!» деп батыр бабаларымыздың ерлігін қайталаған Жамбыл облысынан шыққан Кеңес Одағының батырлары Бауыржан Момышұлы, Ақәділ Сухамбаев, Саттар Естемісов, Сәду Шәкіров аталарымыз да бар.

Жетісудың тумасы Мәлгаждар Әубәкіровтің Таласқа арнап тартқан күйі, «мен» деген домбырашылардың репертуарында бар. Шу өңіріндегі Байсерке қалыптастырған күйшілік мектебінің жалғасы Әбдімомын Желдібаевтің еркелеген «Ерке сылқымын» білмейтін жан жоқ десе болады. Осы әсерлі күйлер жаңа туындымның шығуына ой тастап, арқау болды.
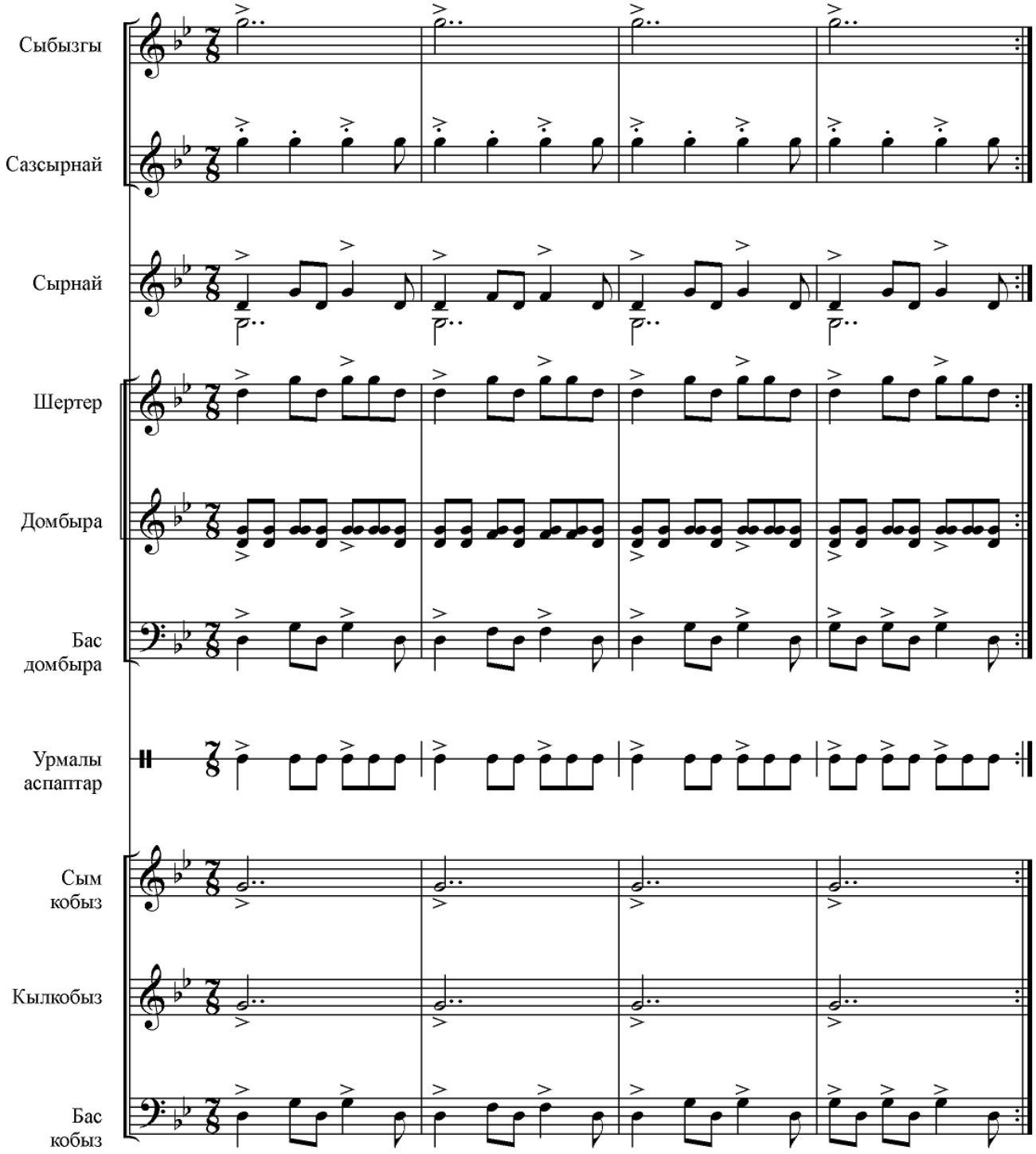
Бұл күйімді Мәлгаждар мен Әбдімомын аталарымызға арнадым.
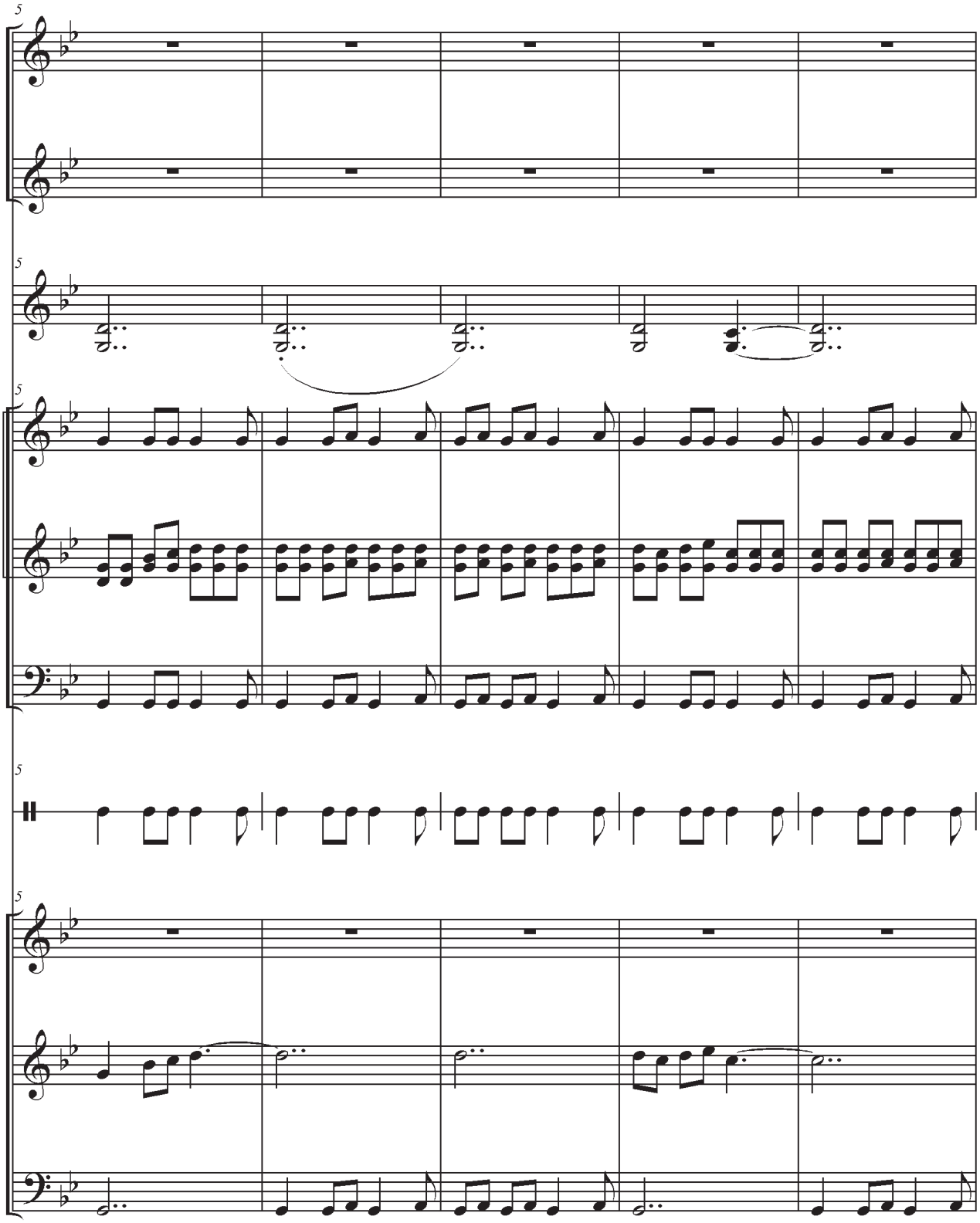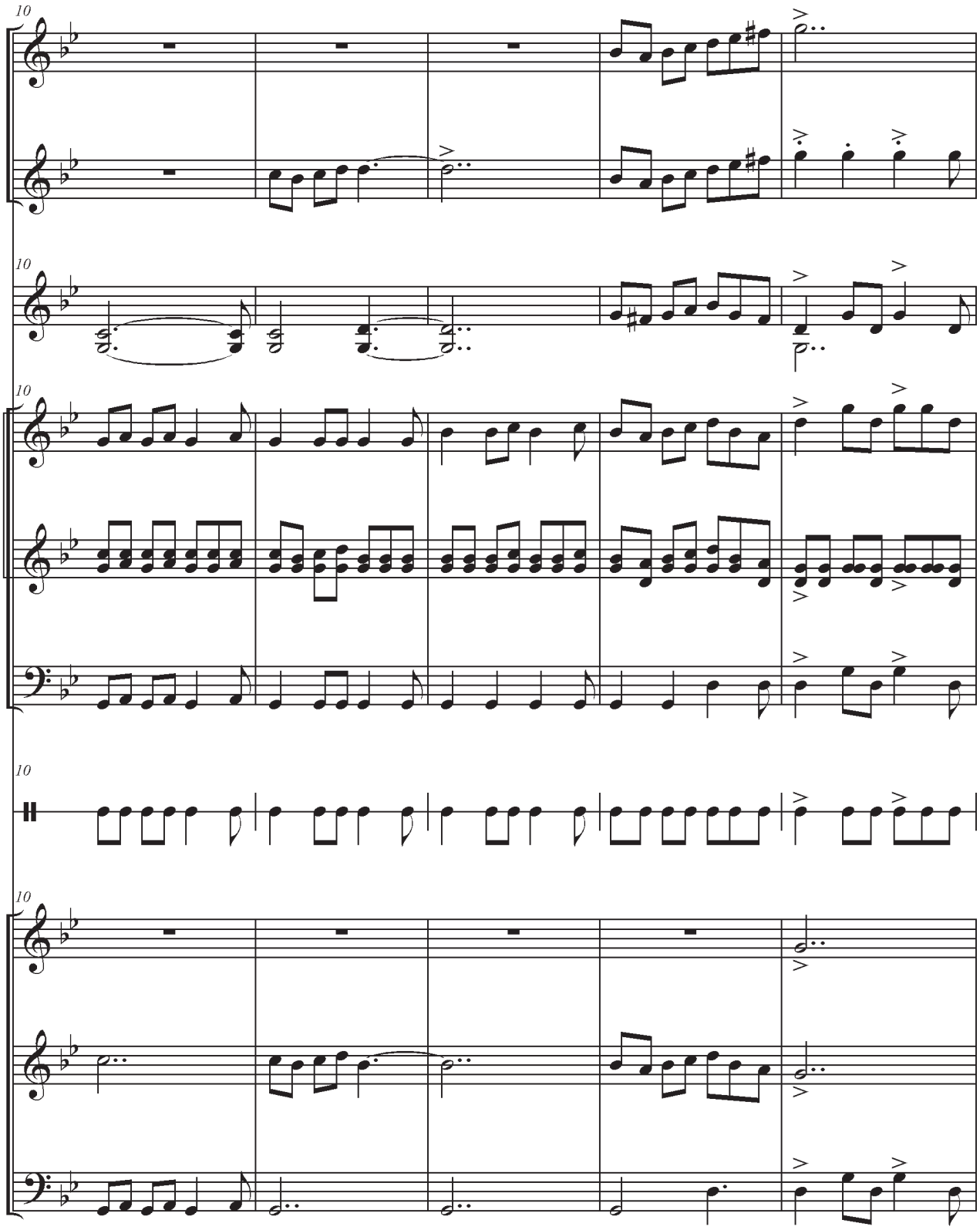

Көне Тараз күмбірі
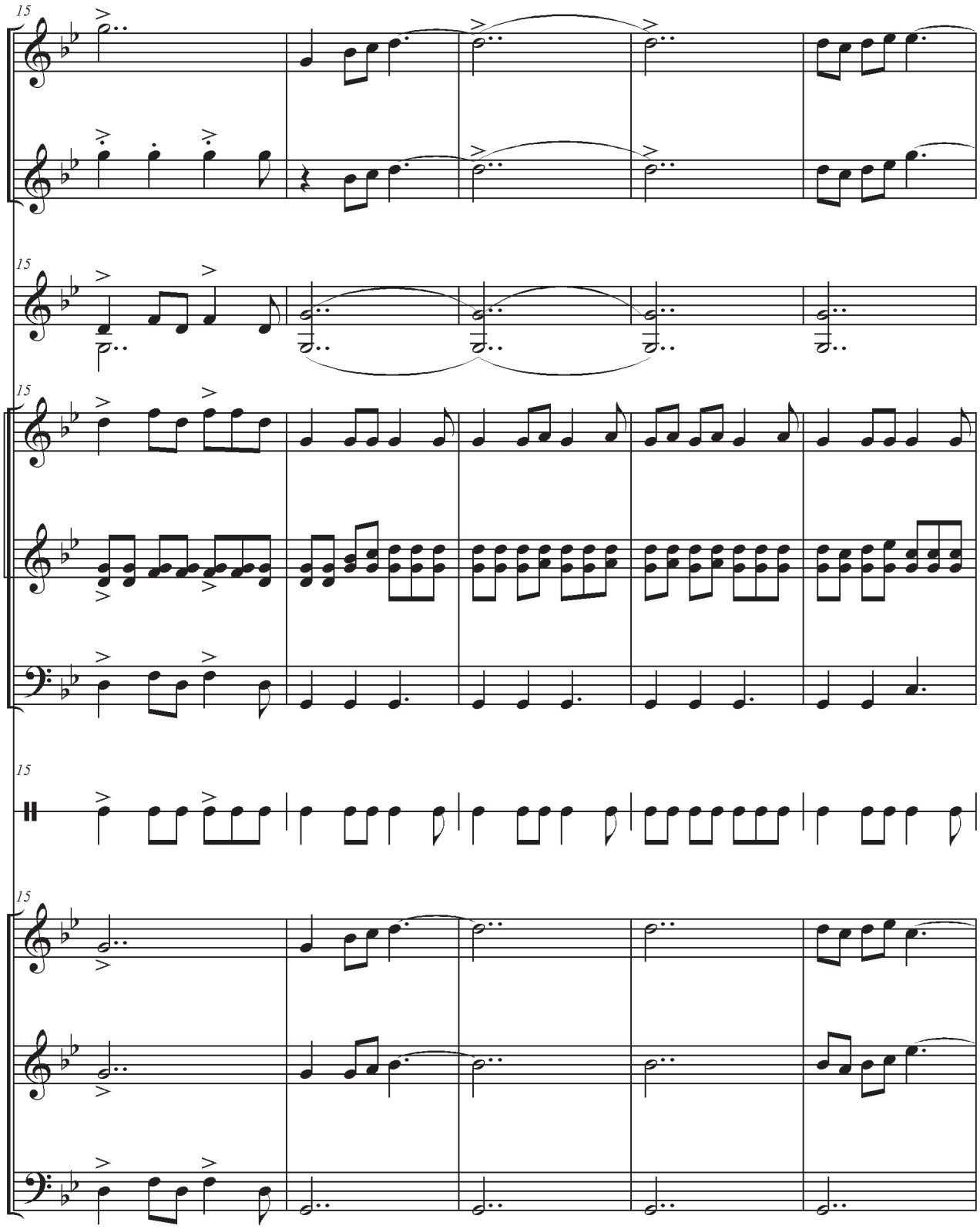
Айбол Құдайбергенов
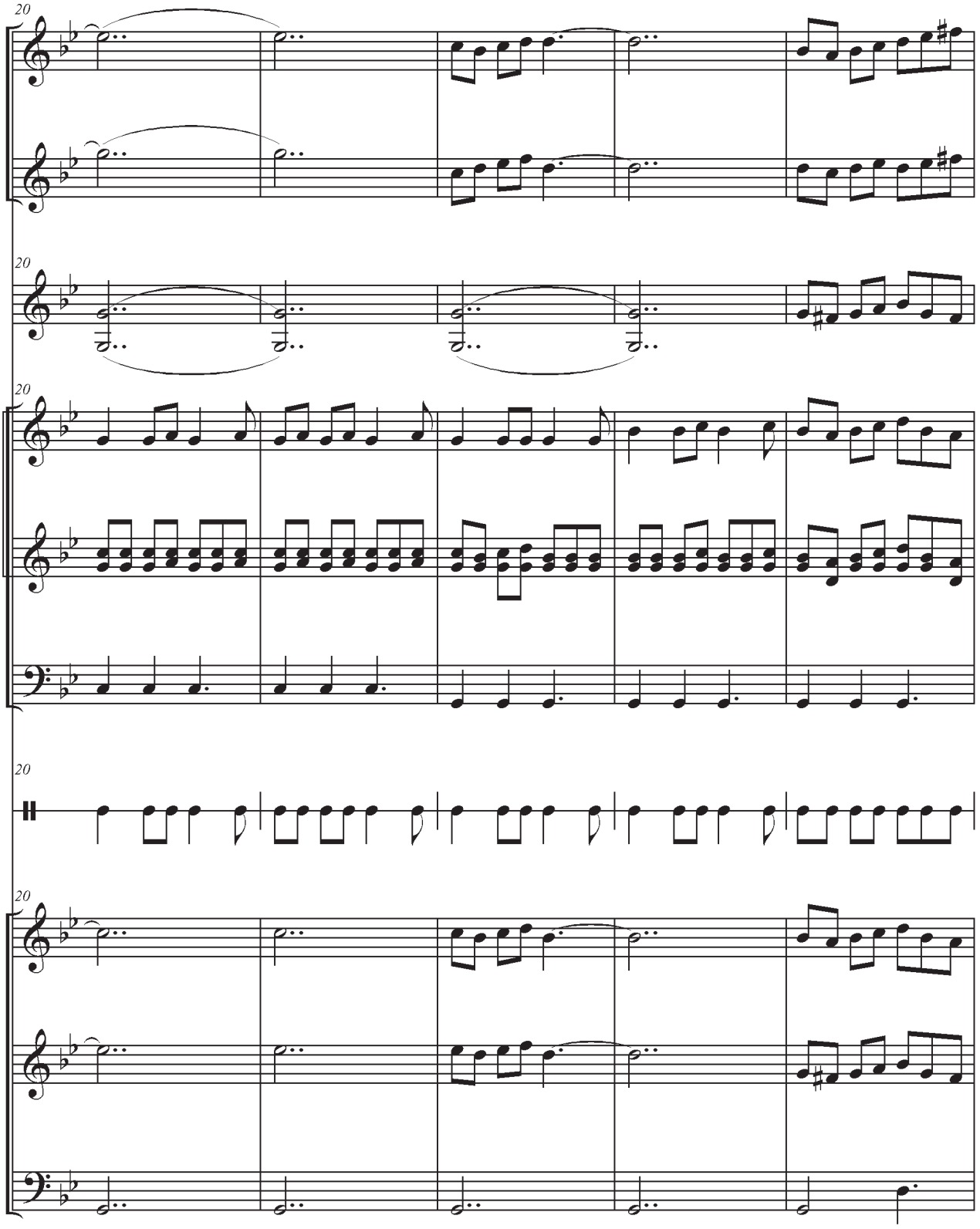
Жылдам
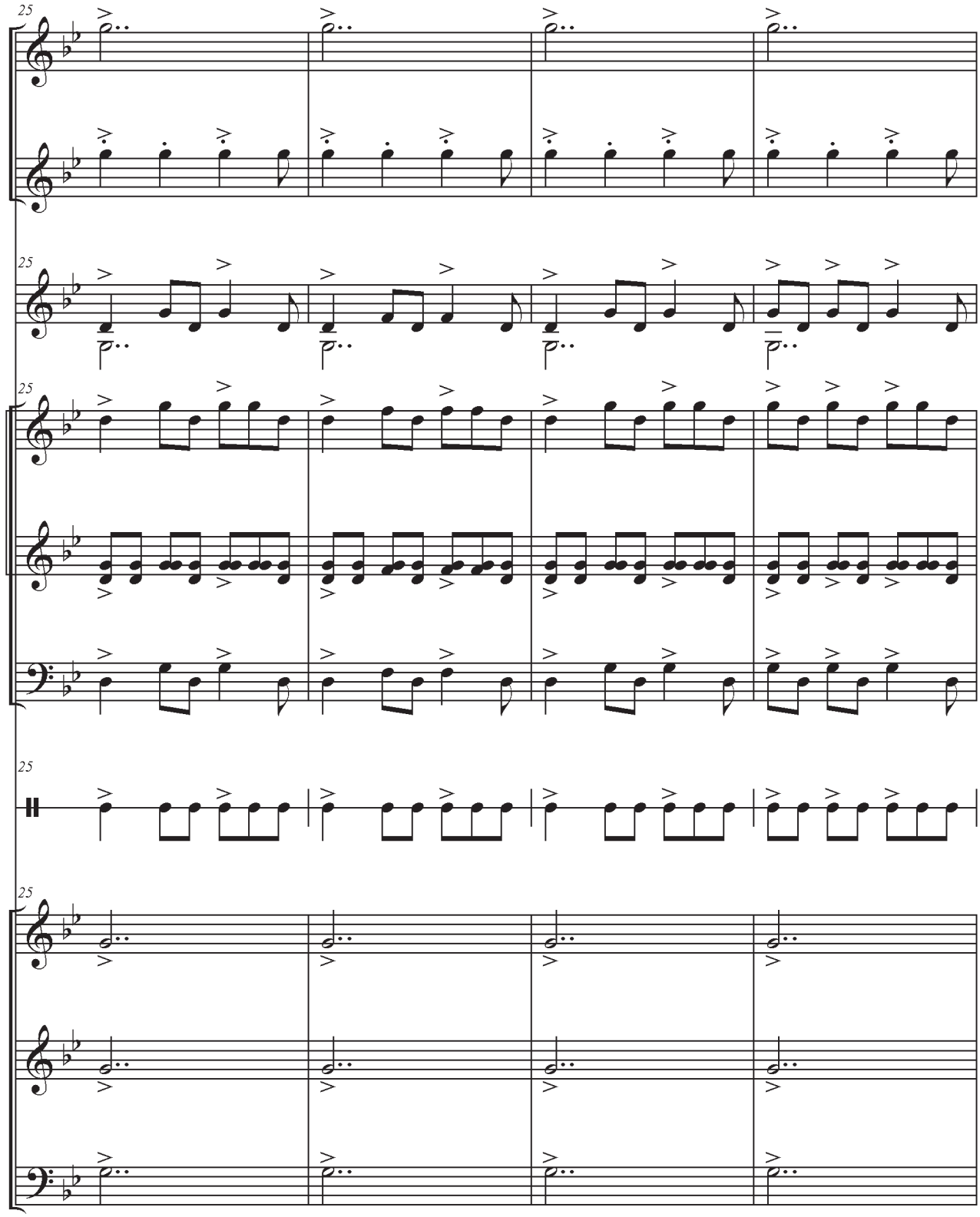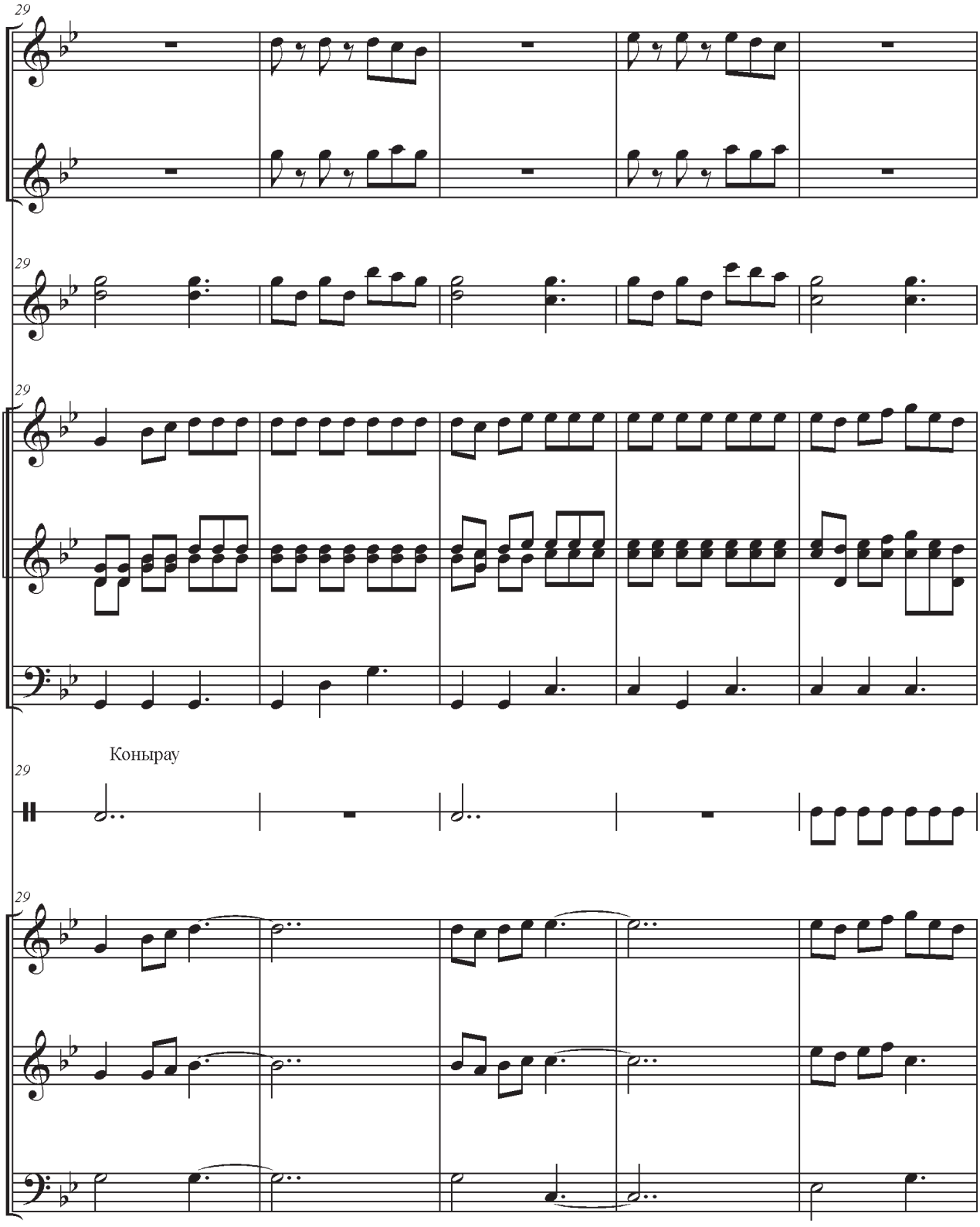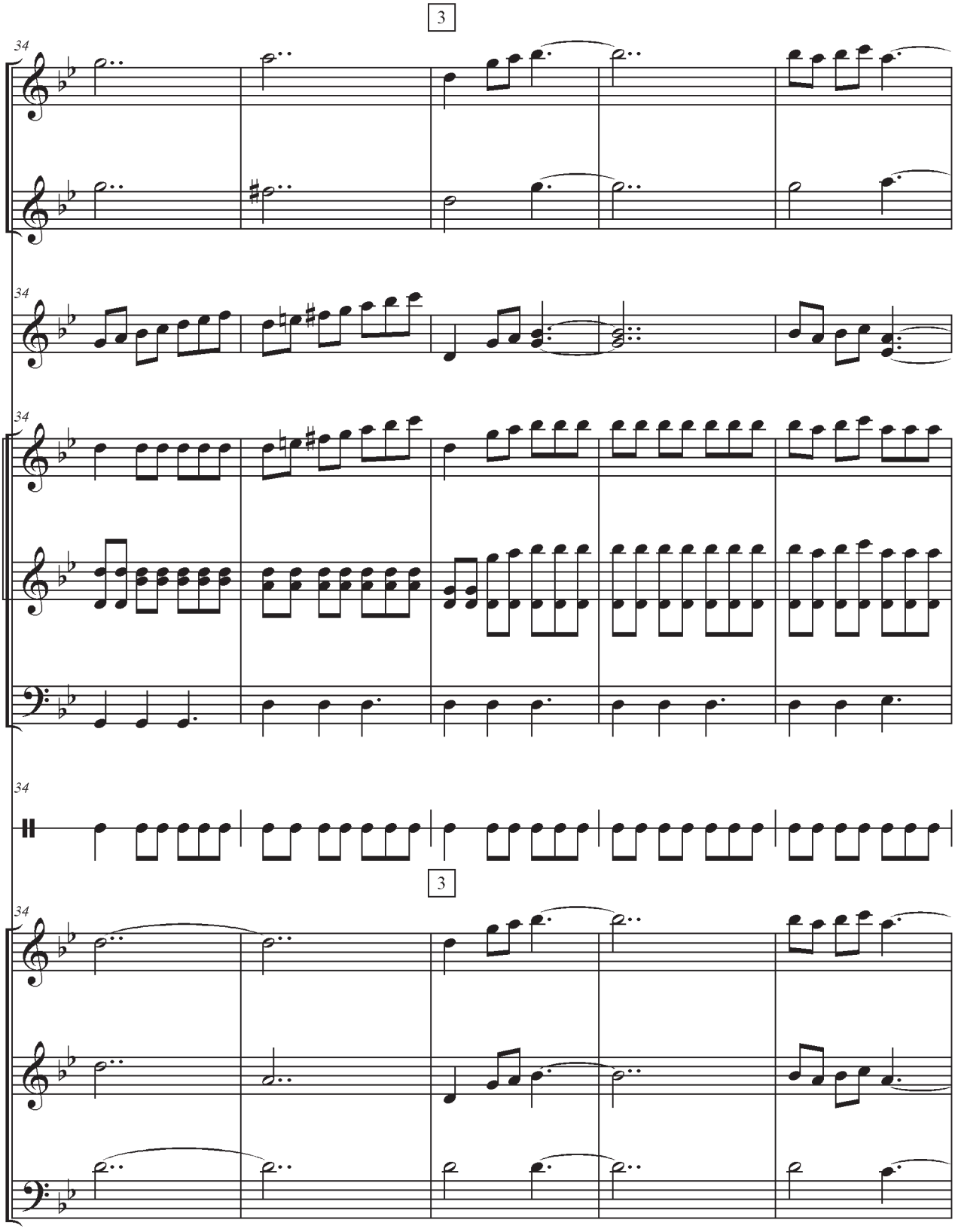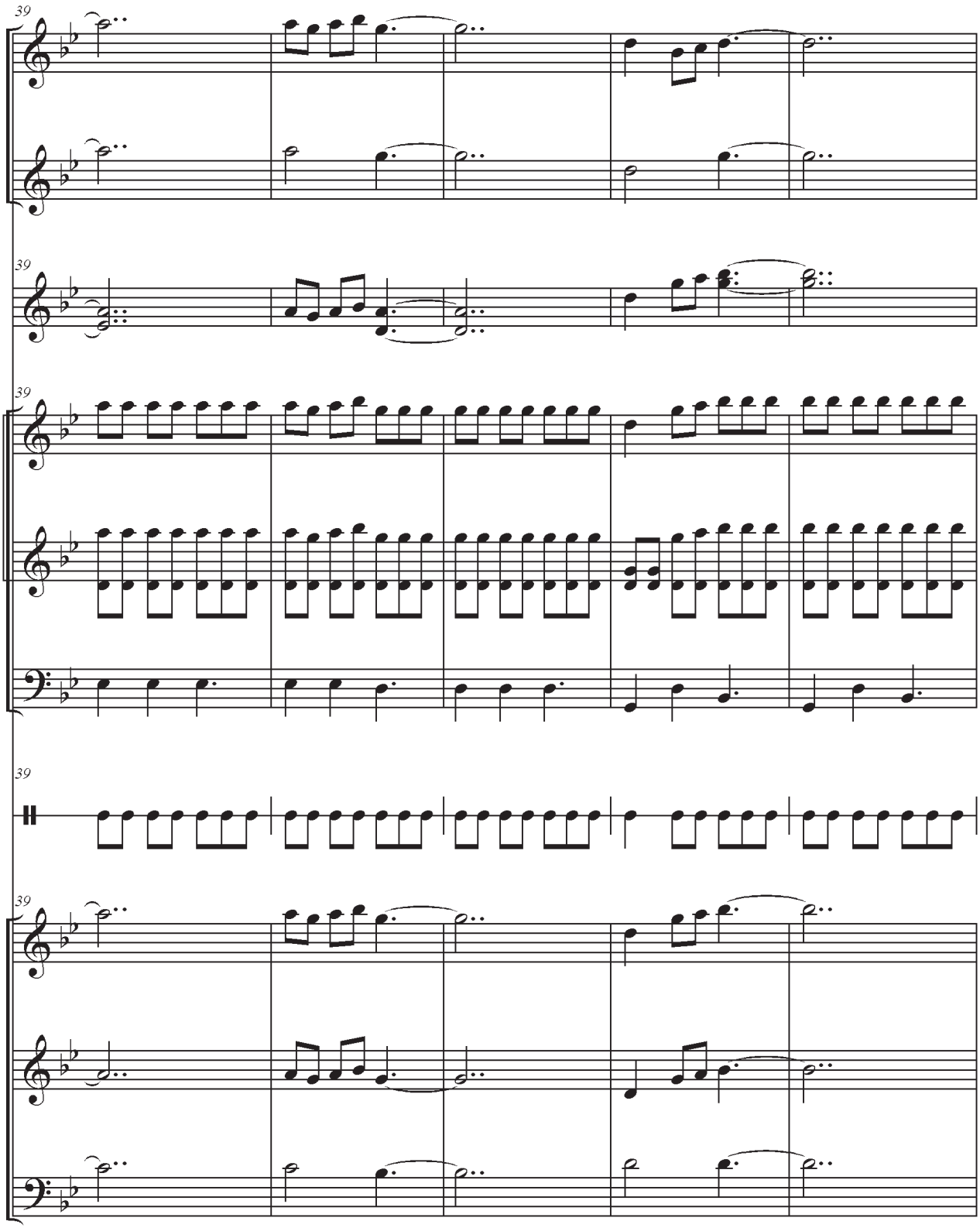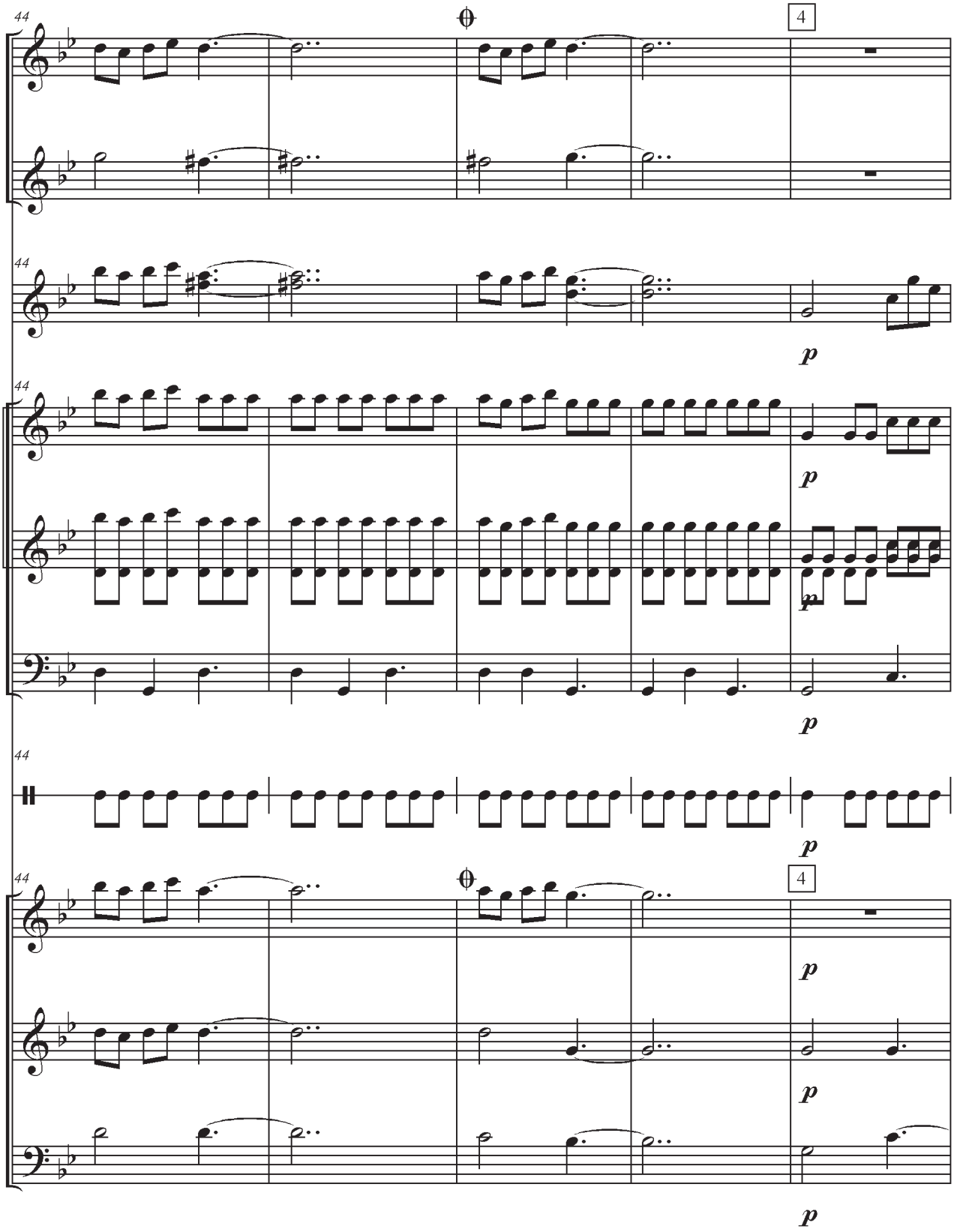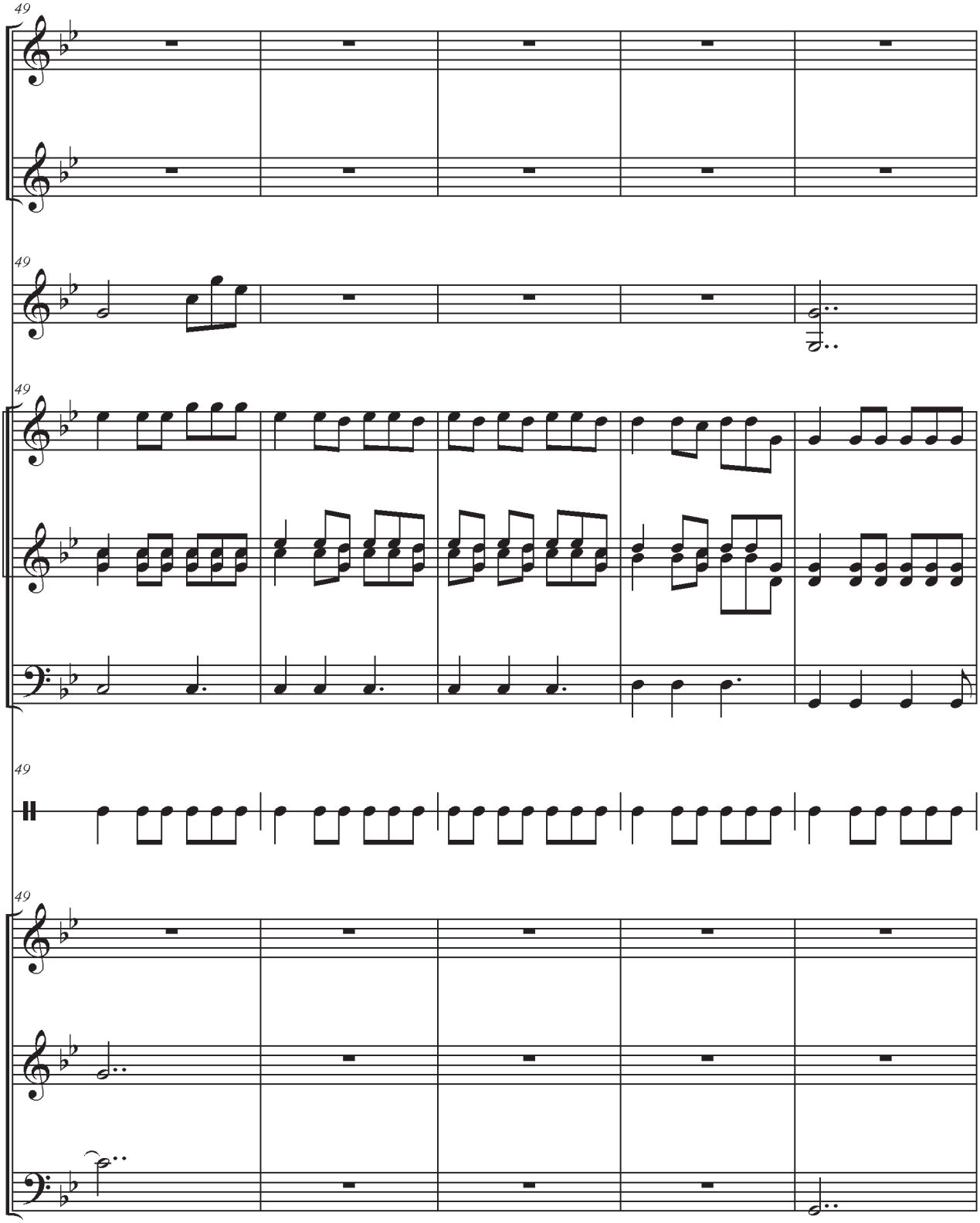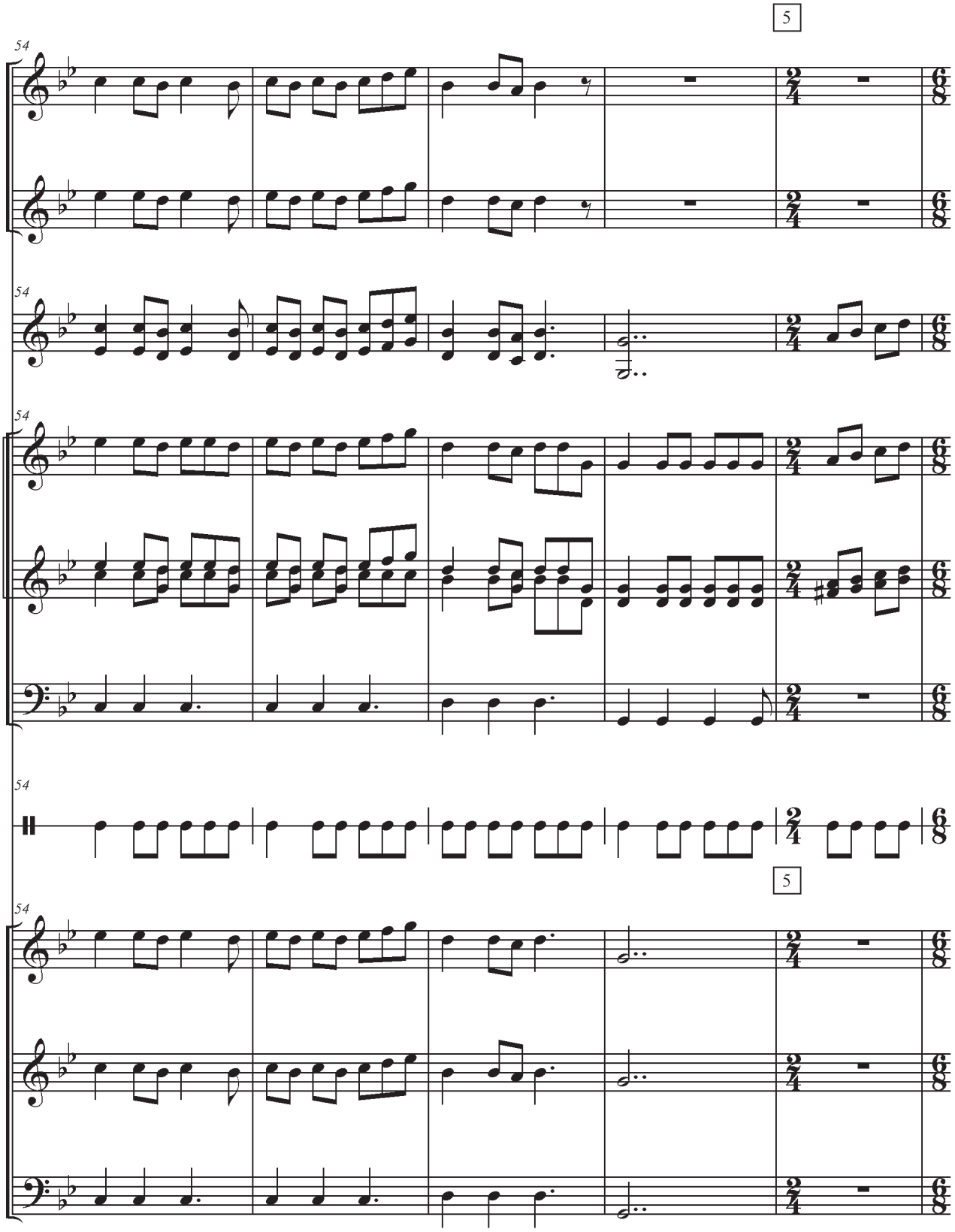

29
29
29
Коңырау
29
29
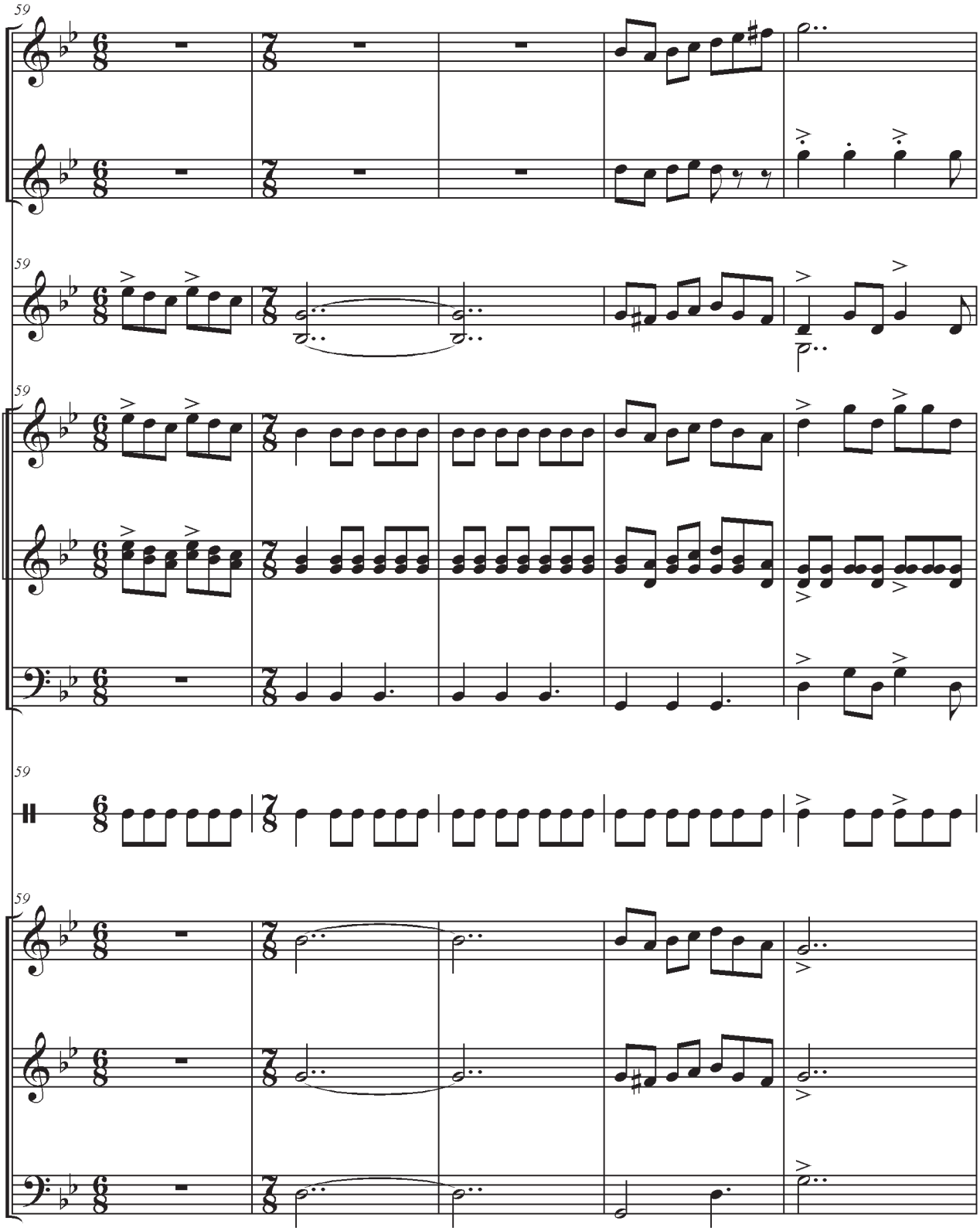

3
34
34
34
34
3
34
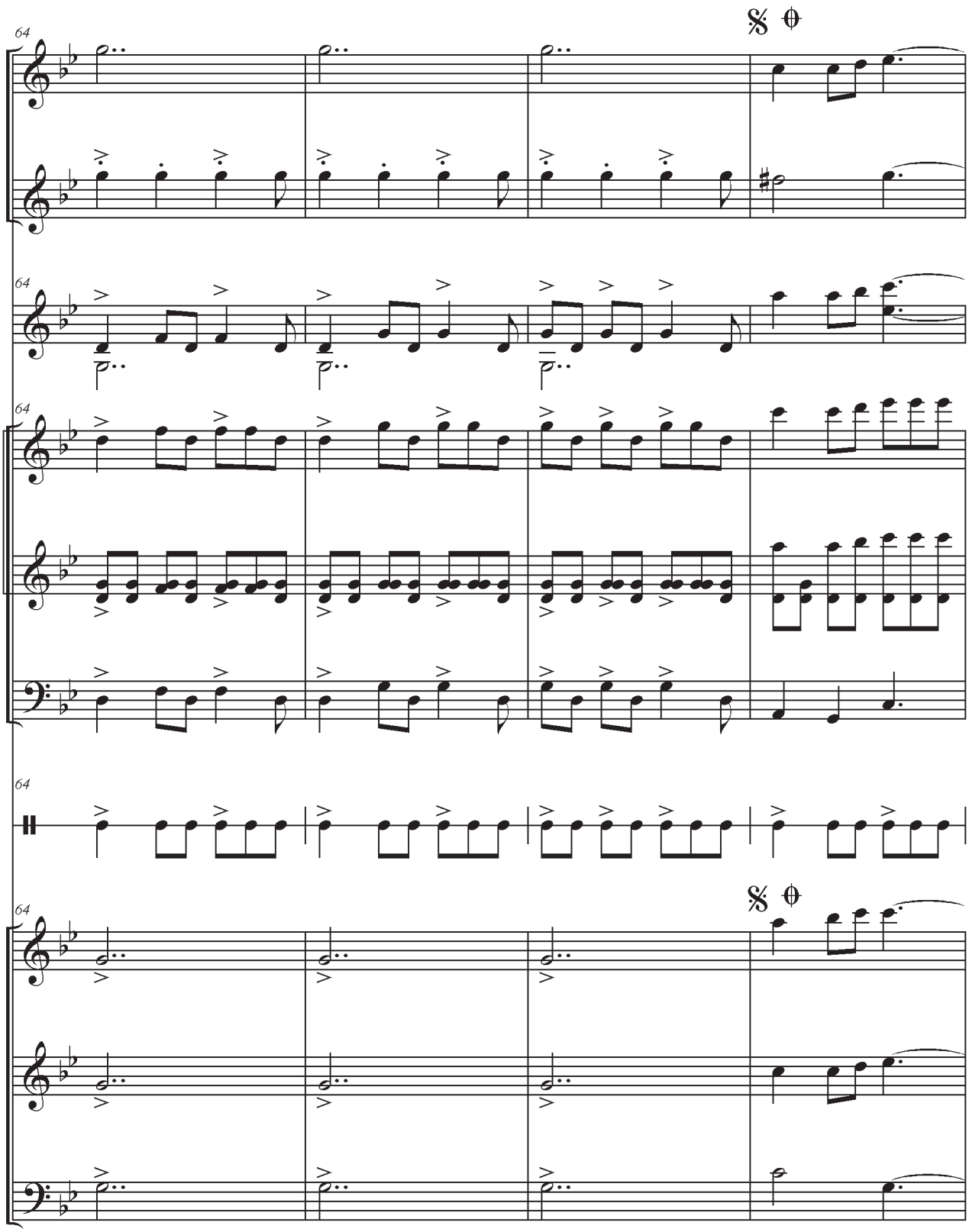

39
39
39
39
39
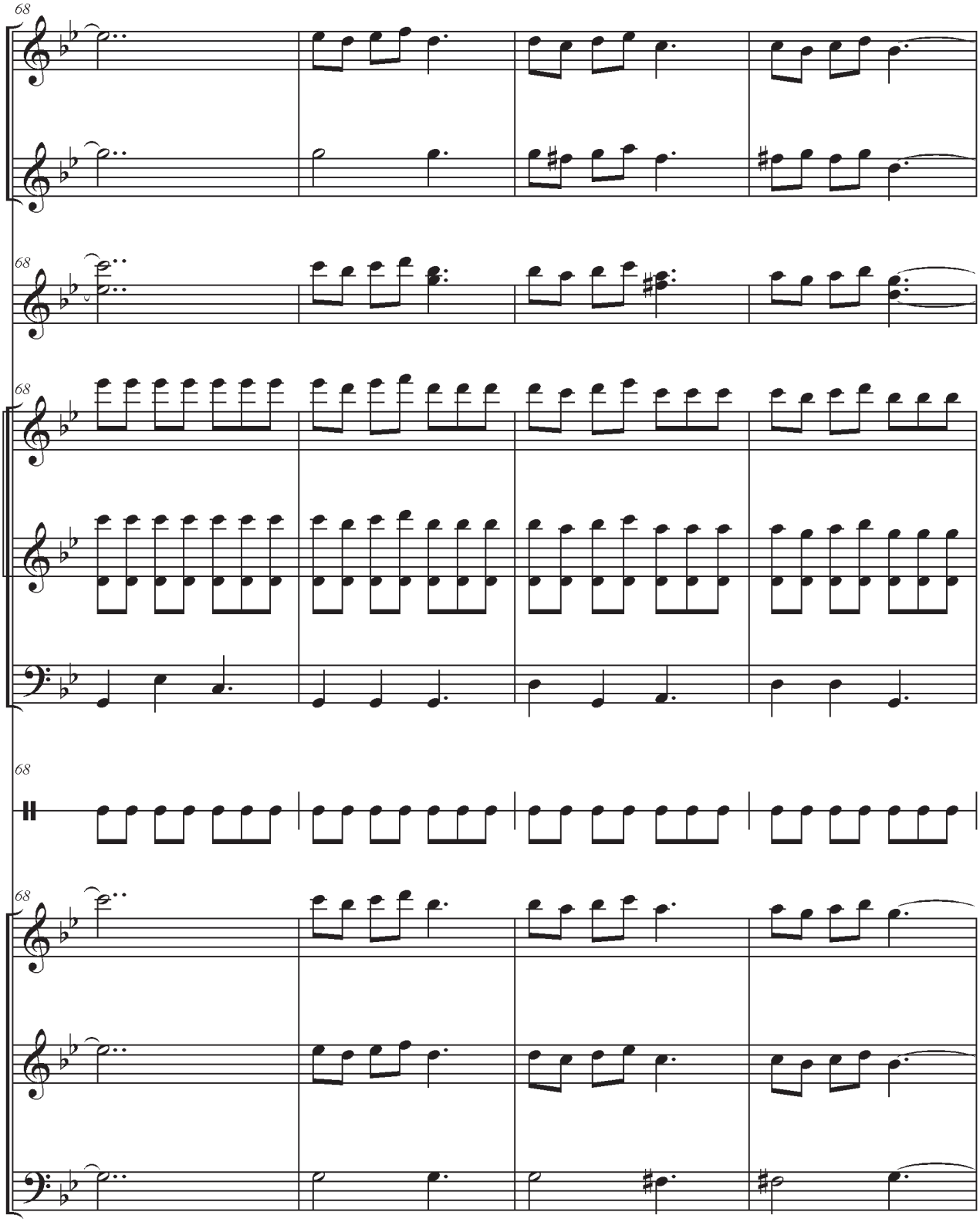

44
4
p
44
p
44
p
p
44
p
44
4
p
p
p
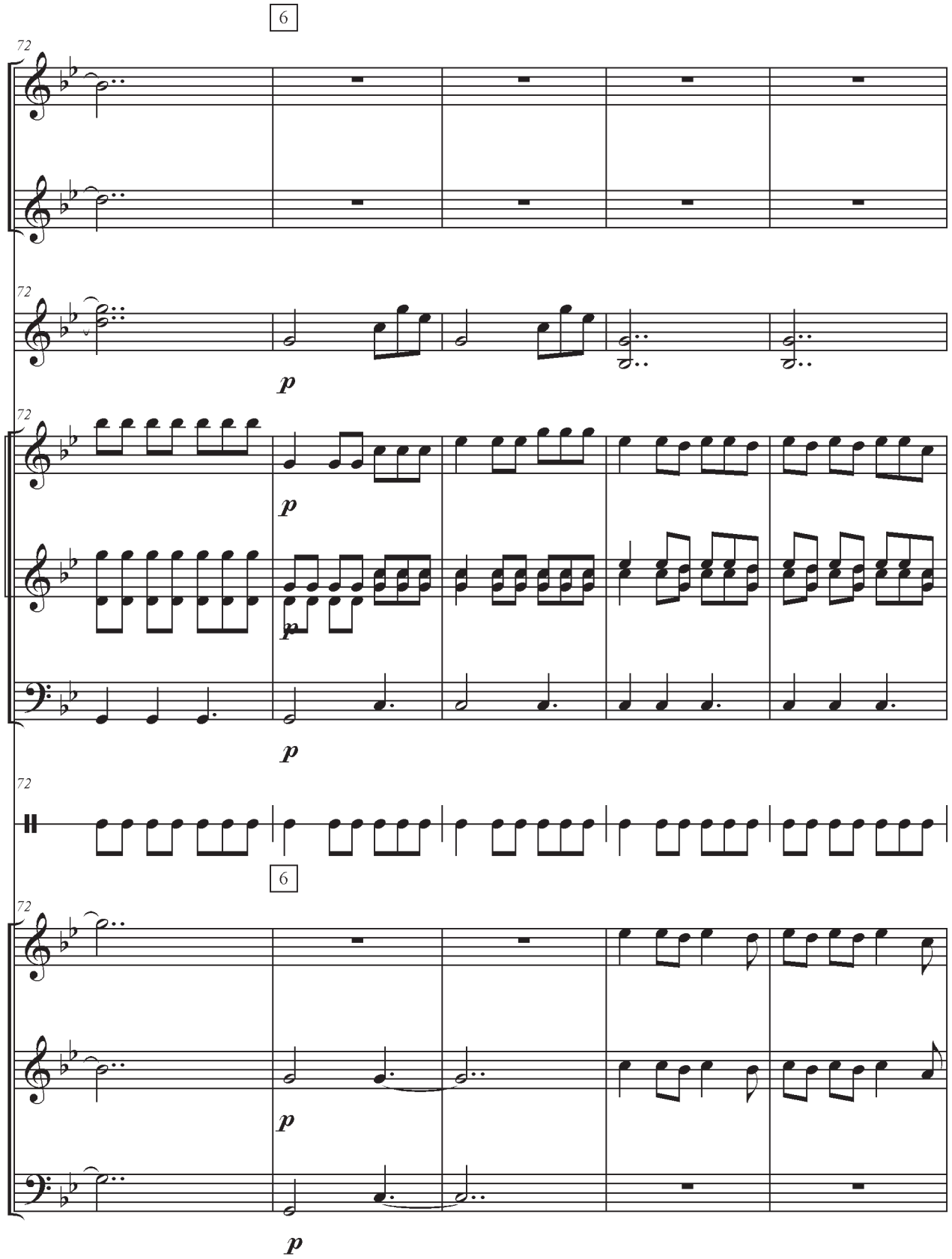

49
49
49
49
49
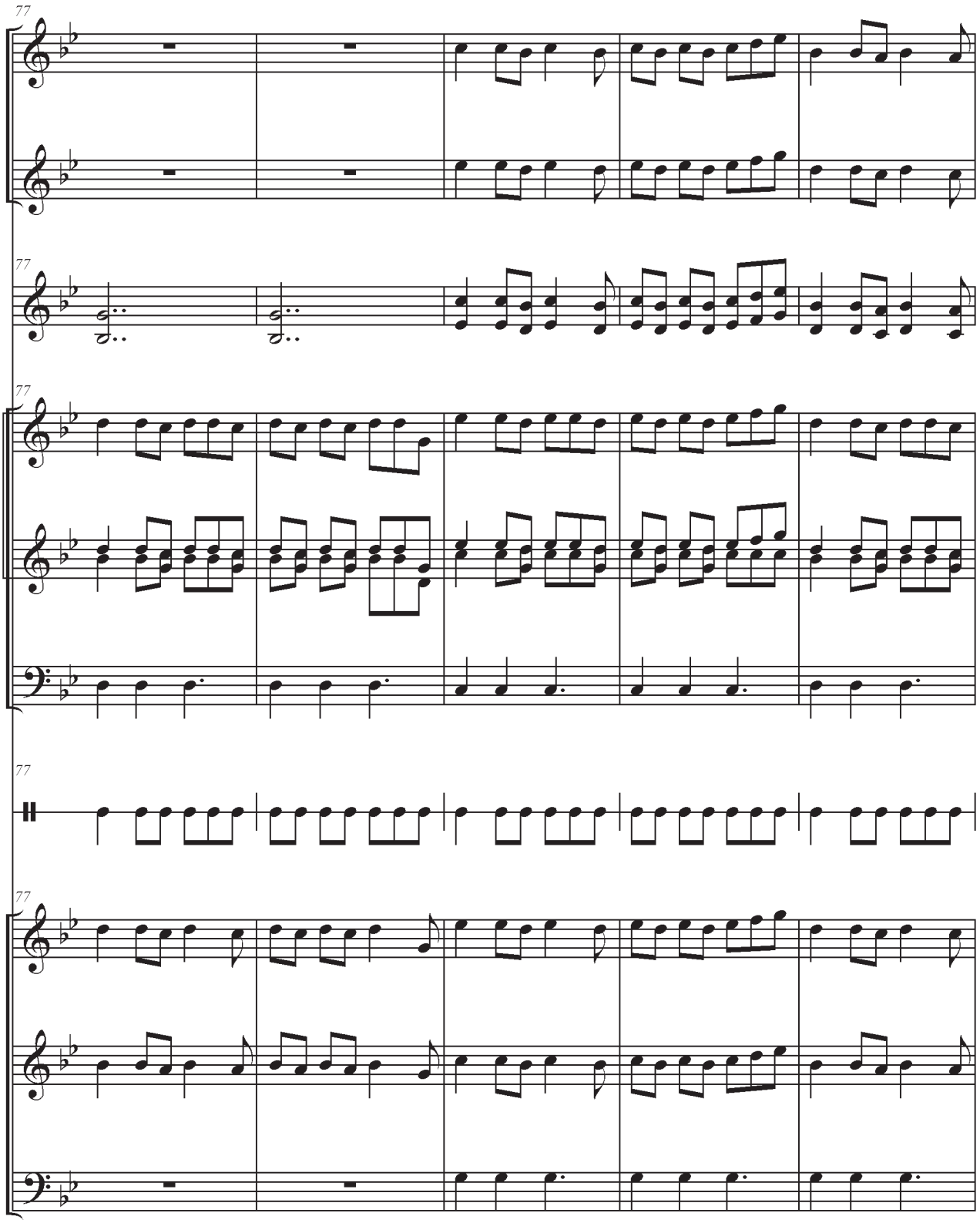

5
54
54
54
54
54
5
54
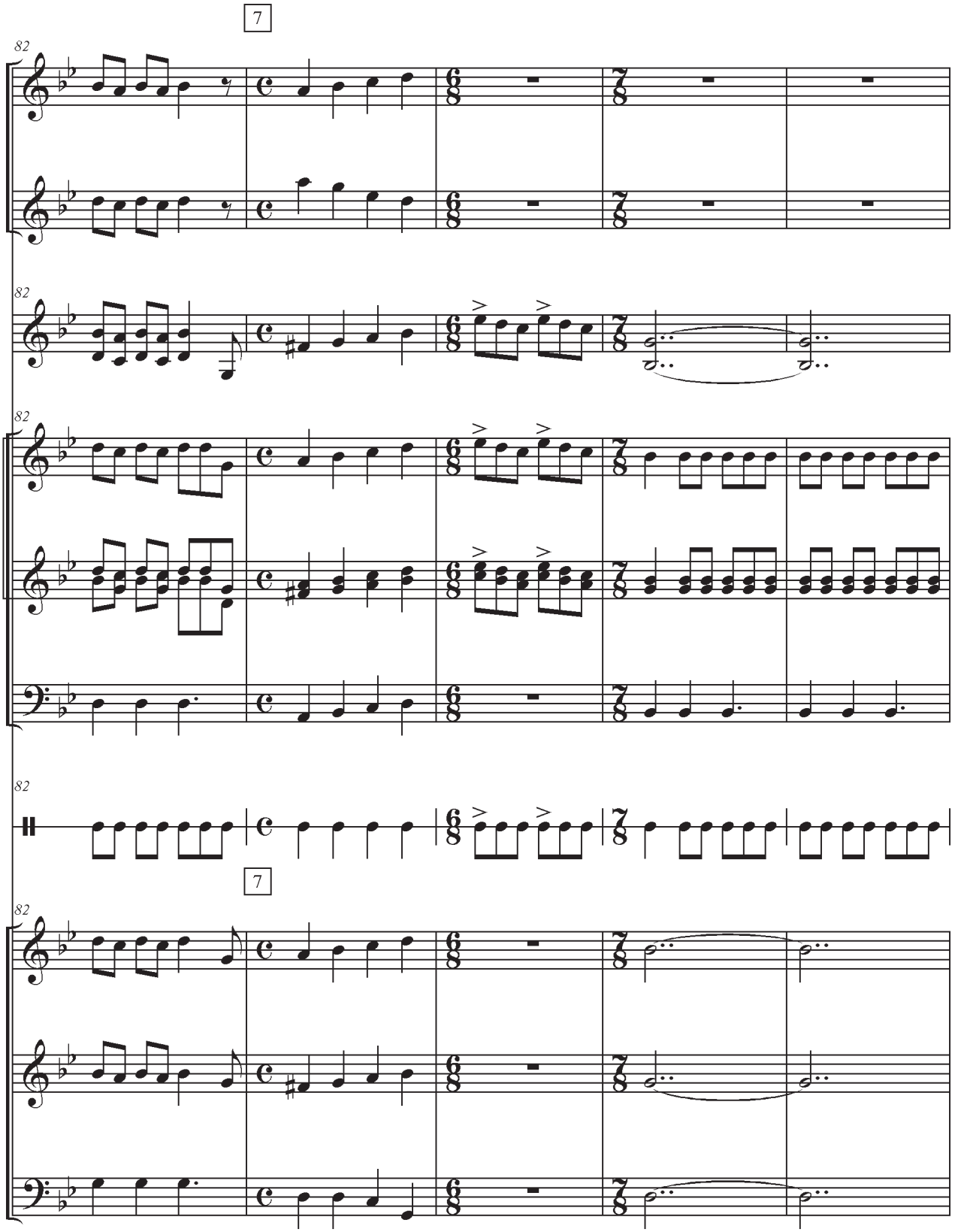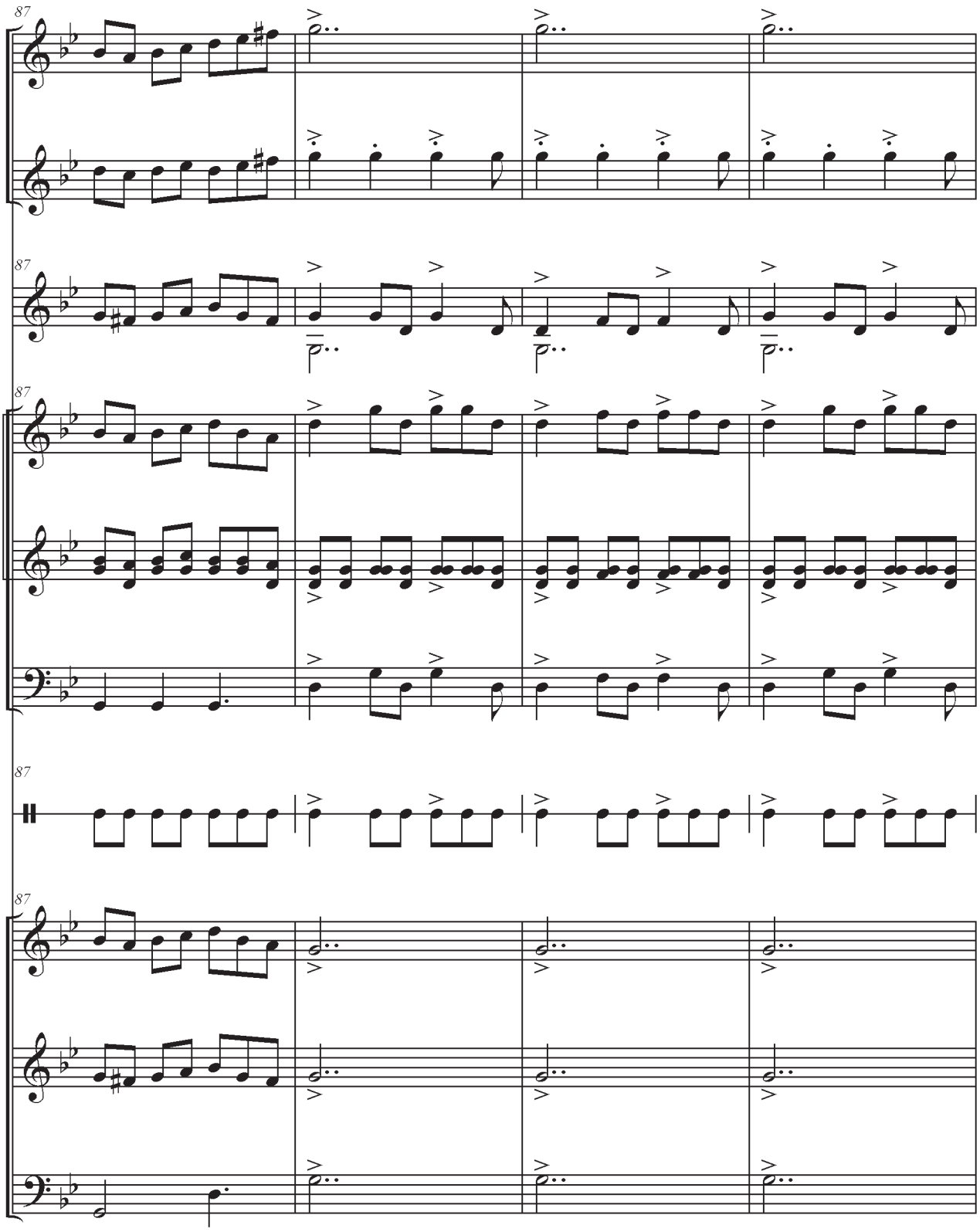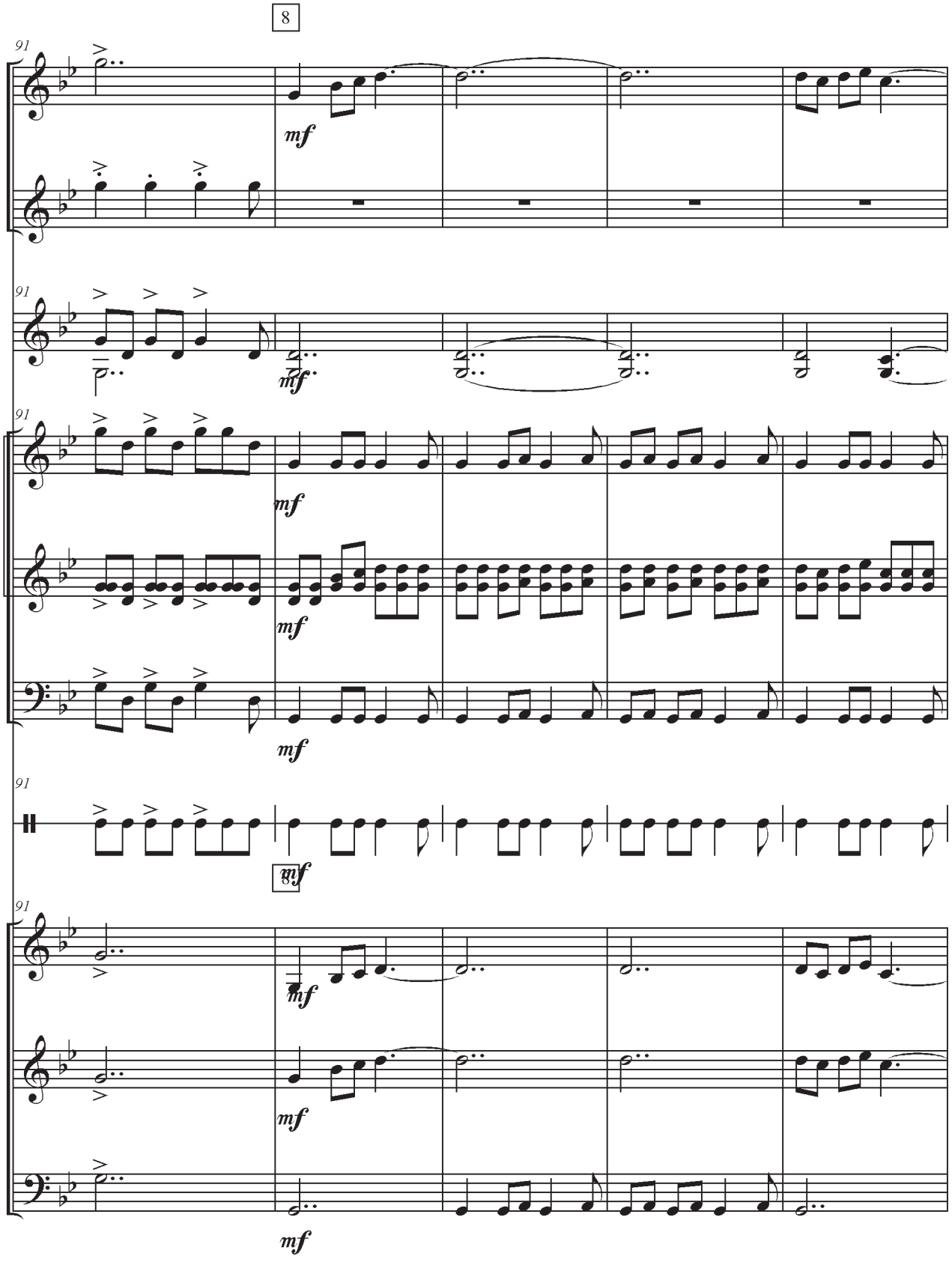

68
68
68
68
68
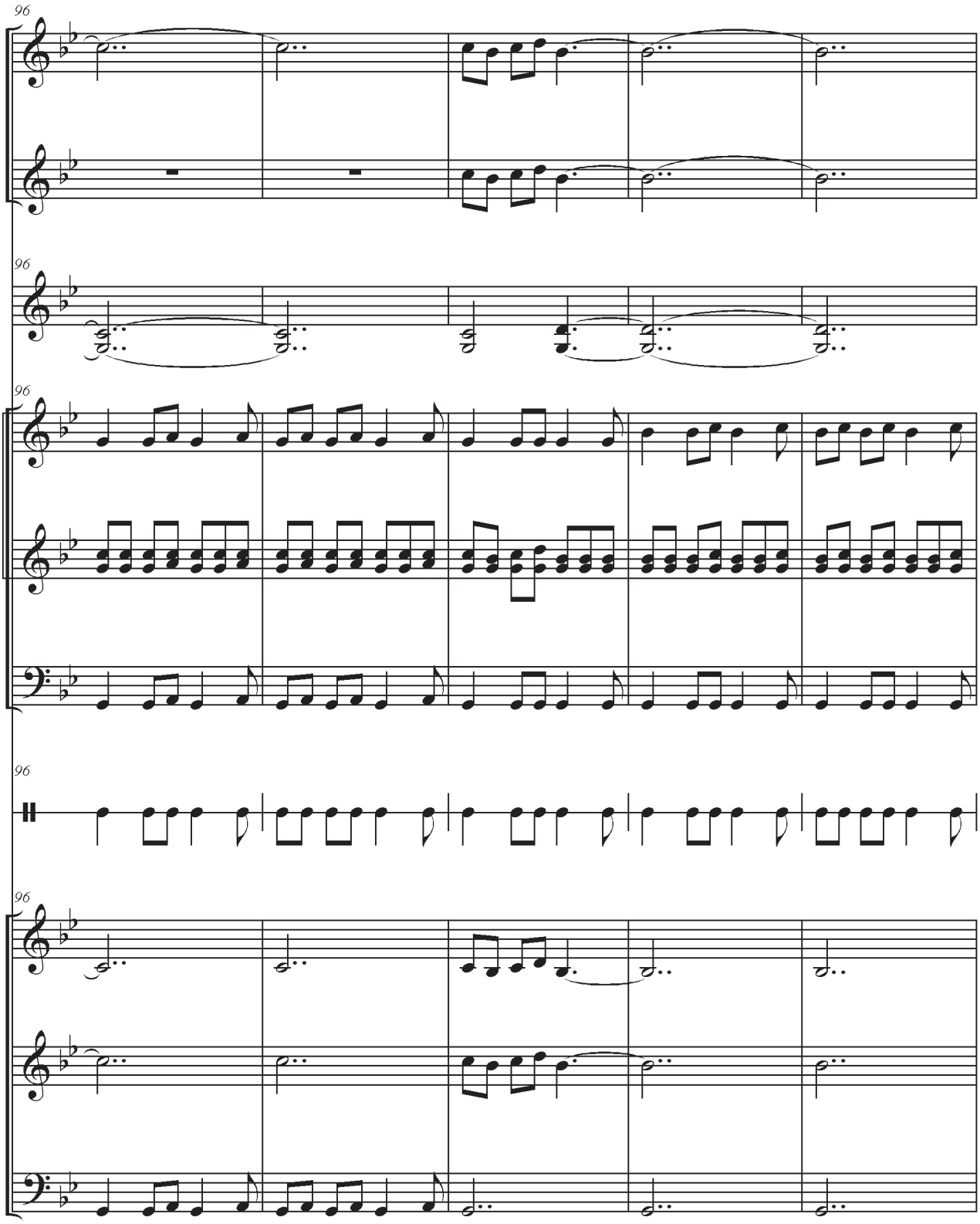

6
72
p
6
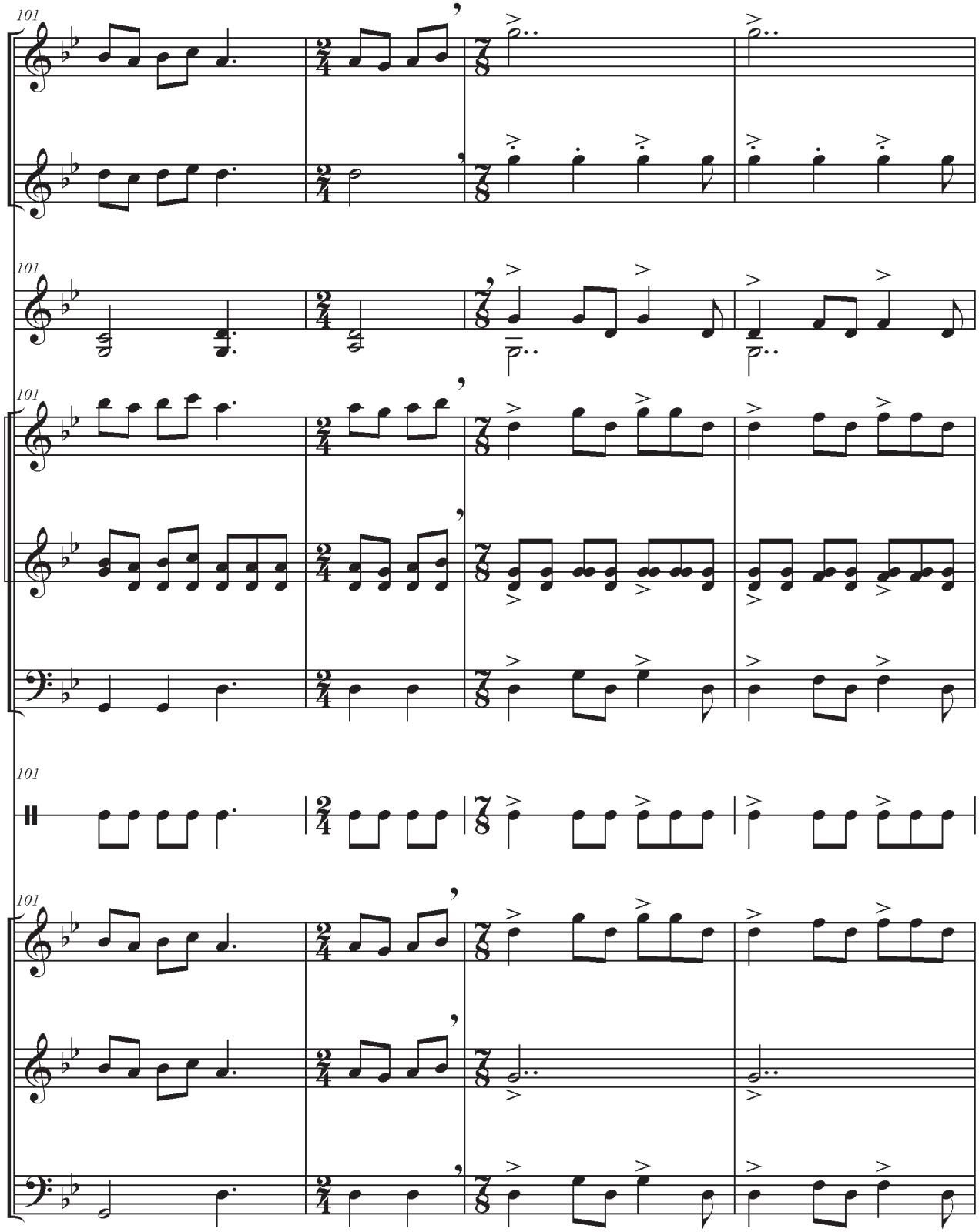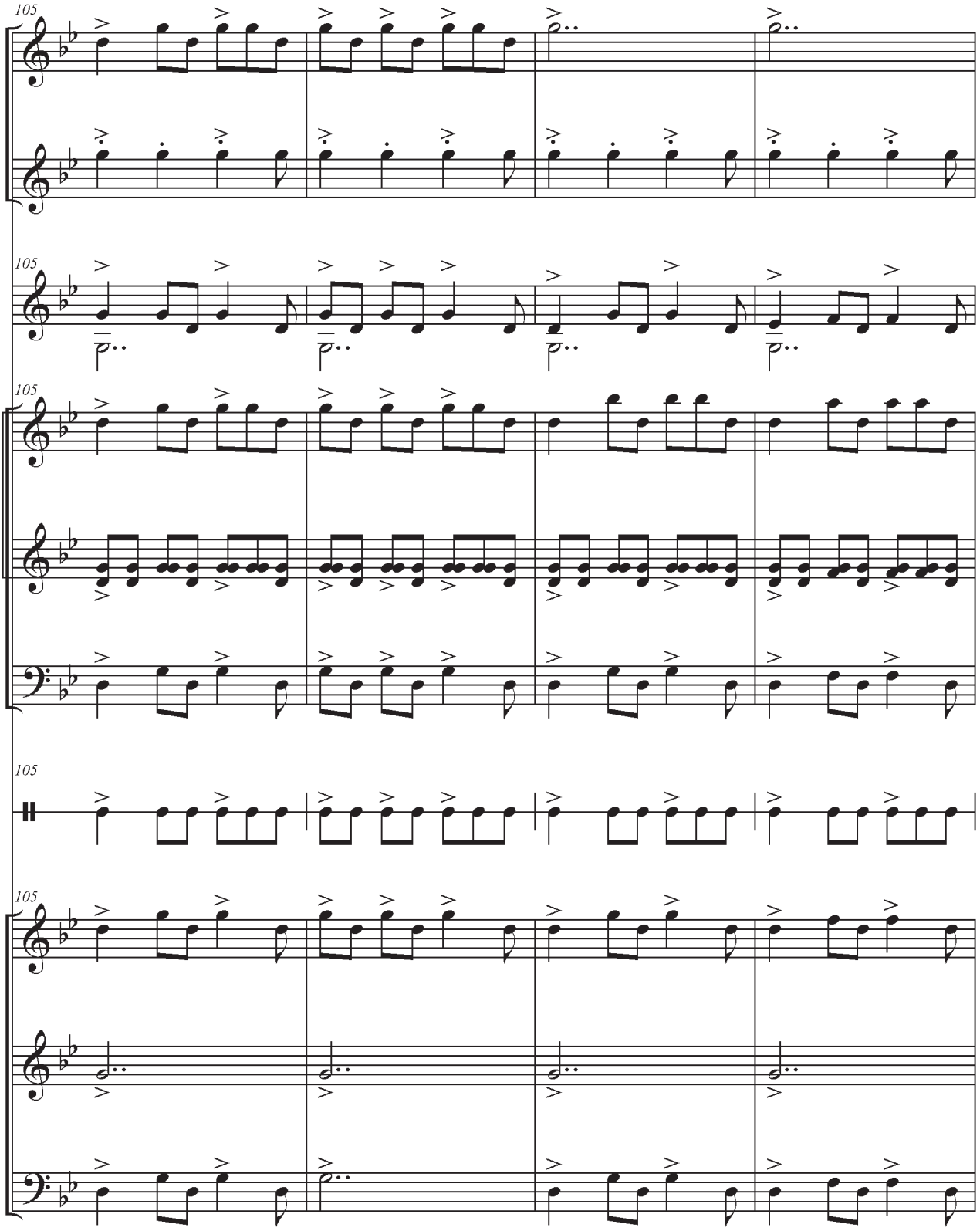

7
82
82
82
82
7
82
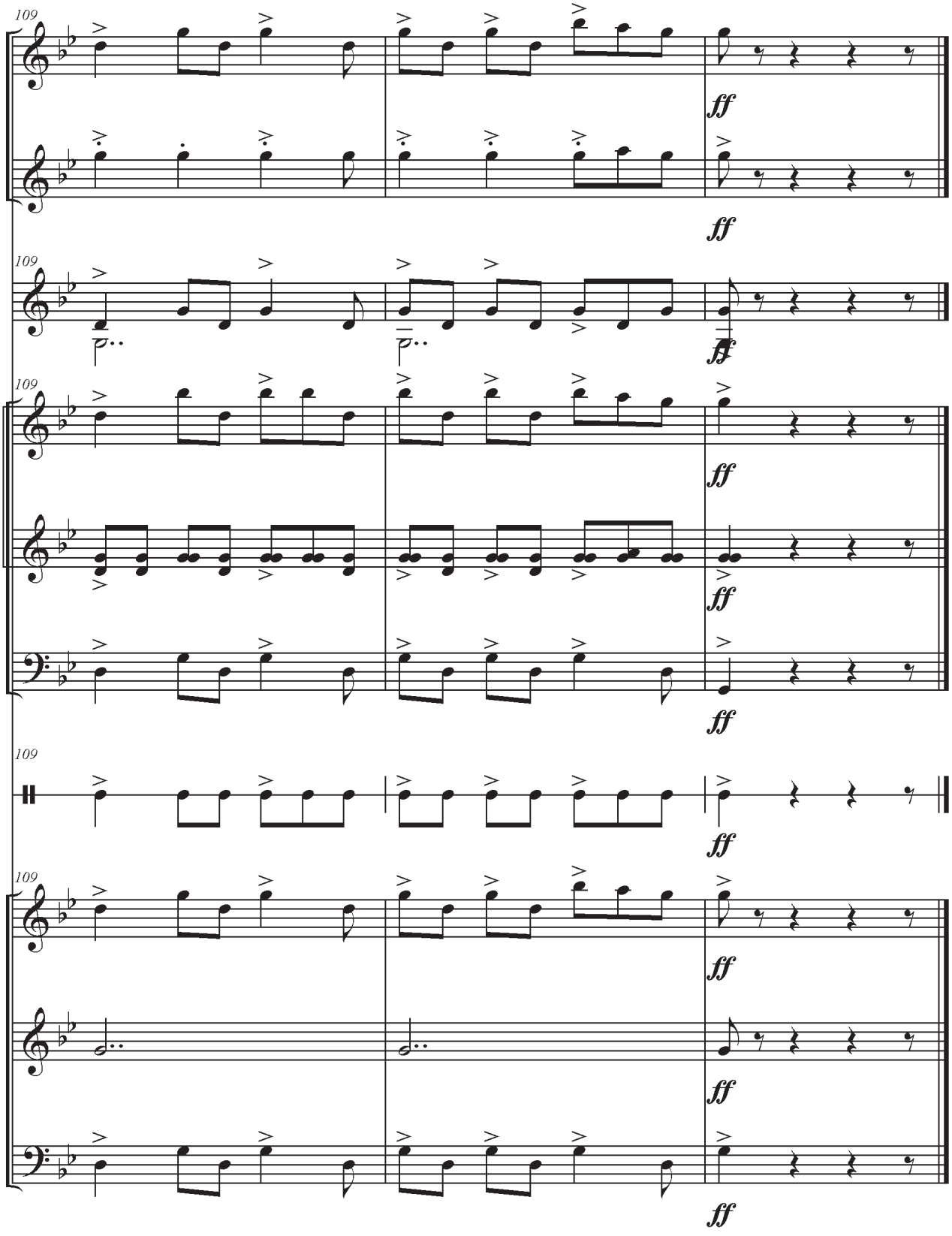

8
91
mf
91
mf
91
mf
mf
91
mf
8
91
mf
mf

105
105
105
105
105

109
ff

МАРАТ БЕРДІҒҰЛОВ

Марат Айтжанұлы Бердіғұлов – 1968 жылы 6 тамызда Алматы облысы, Панфилов ауданының Басший ауылында туылған. 1993 жылы Құрманғазы атындағы Алматы Мемлекеттік Консерваториясын баян аспабы бойынша оқып бітірген. Халықаралық, республикалық конкурстардың лауреаты.

1991 жылдан бастап Алматы облысытық Сүйінбай атындағы филармониясының «Адырна» ансамблінде жұмыс істейді. 2002 жылдан бастап «Адырна» ансамблінің көркемдік жетекшісі.

«Сырласу», «Тойбастар», «Рухнама», «Таң шапағаты», «Ақсауыт», «Айшолпан» және т.б. шығармалардың авторы.

Қазақстан Республикасының Мәдениет Қайраткері.

Автор сөзі: «ШАХРИСТАН» күйін жазудың өзіндік себебі бар. Мен 2012-2013 жылдары өнер сапарларыммен Тараз қаласына келіп, тарихи орындарды аралап, бабалар ізіне көз жүгірттім. Сол кезде Тараз қаласының орталық бөлігінде орналасқан Шахристан қамалын көрдім. Жергілікті тұрғындардан сұрап, бұл киелі орынның ерекшелігін көңілге тоқыдым. Бұл патшаның көнеден қалған орны екенін білдім. Сол кездегі «Шахристанды» көз алдыма елестетіп, өткенді музыкалық ырғақпен өрнектедім. Бұл күй санамды жеті жылдай билеп, күйімнің соңғы нотасын қоюға «Көне Тараз күмбірі» өнер додасы себепші болды.

Күй кернейленіп, шығыс стилінде басталады. Әуендік мазмұны да музыкалық иірімдерге толы.
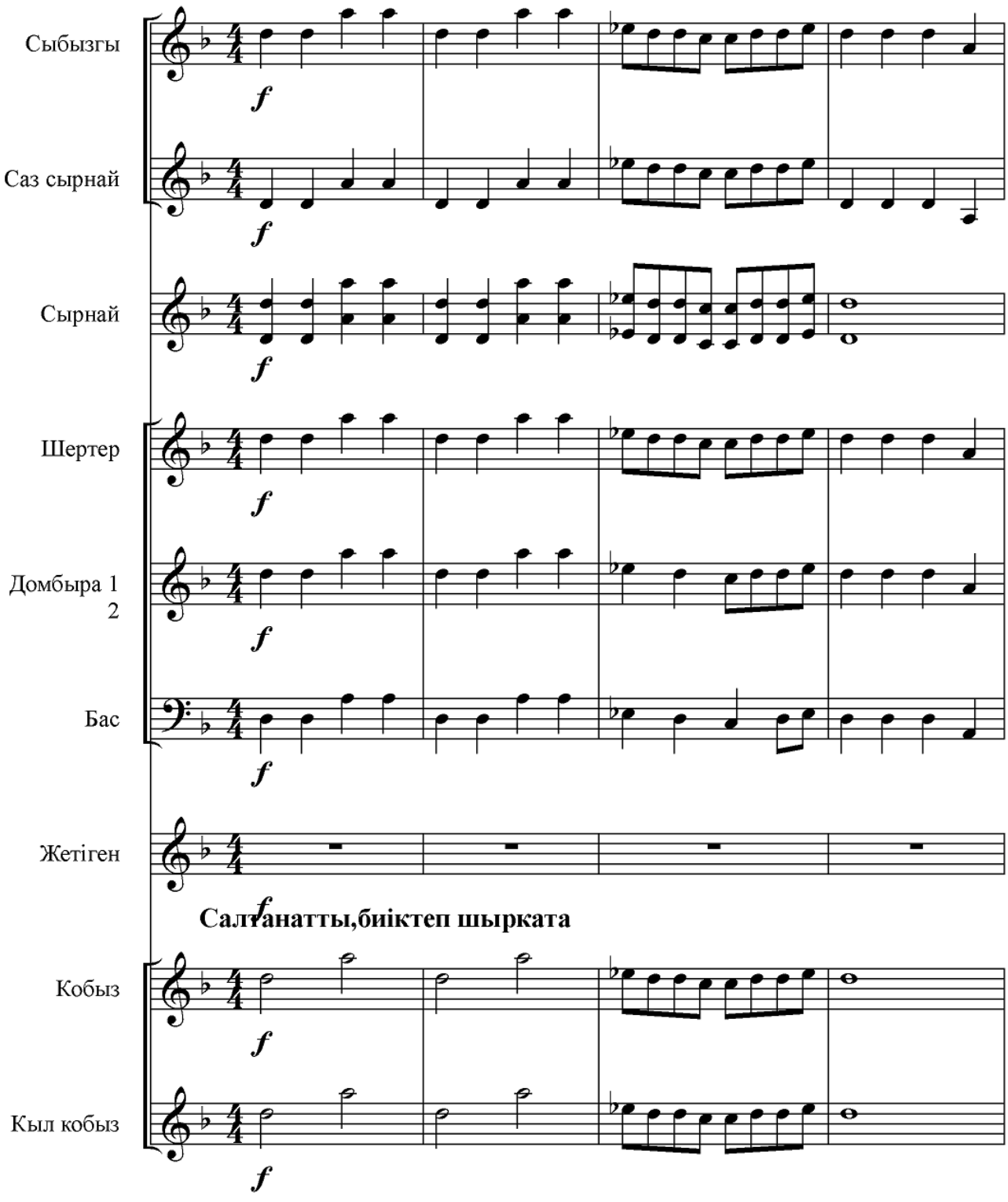
Бұл күйімді Жамбыл облысының 80 жылдығына тарту етемін.
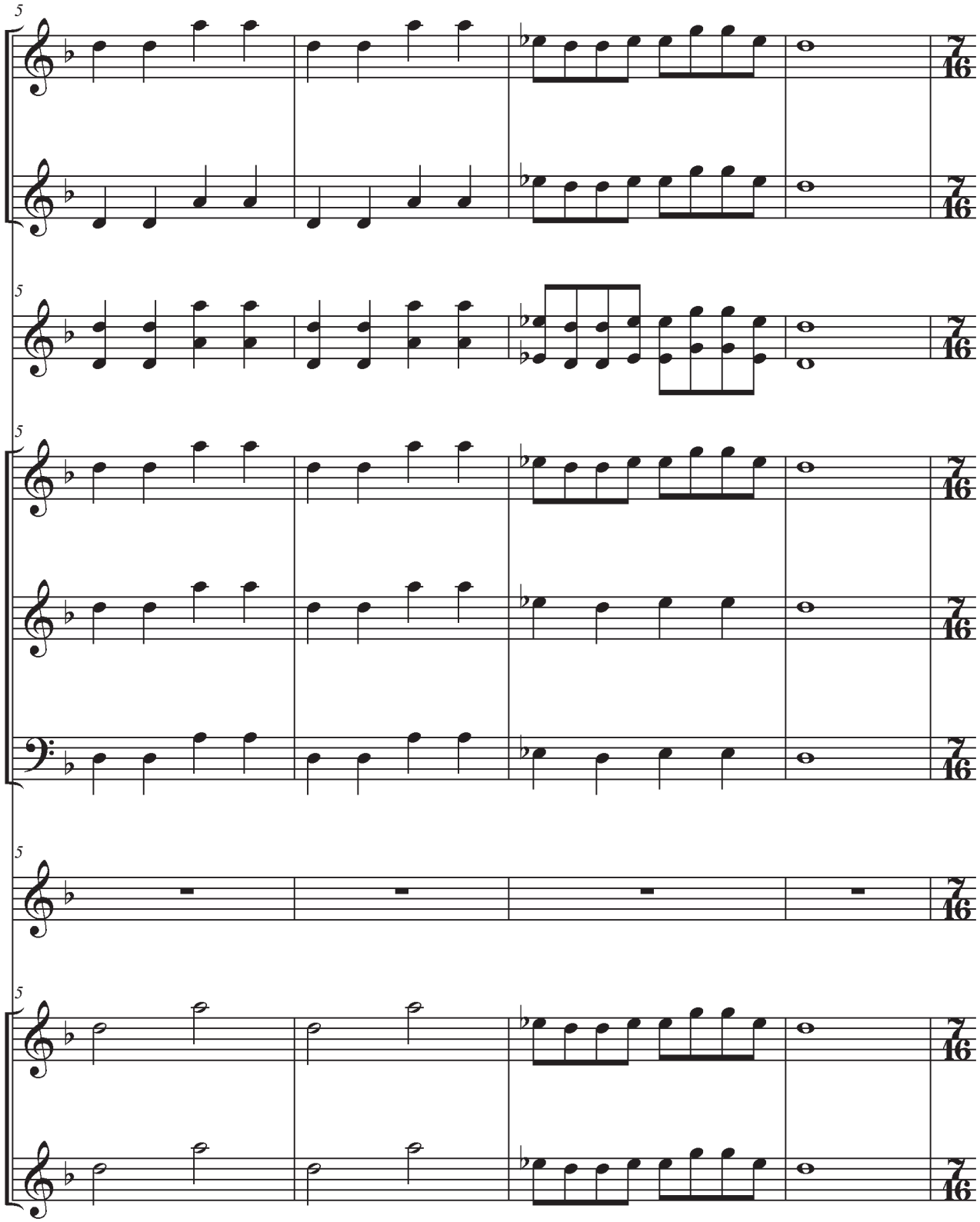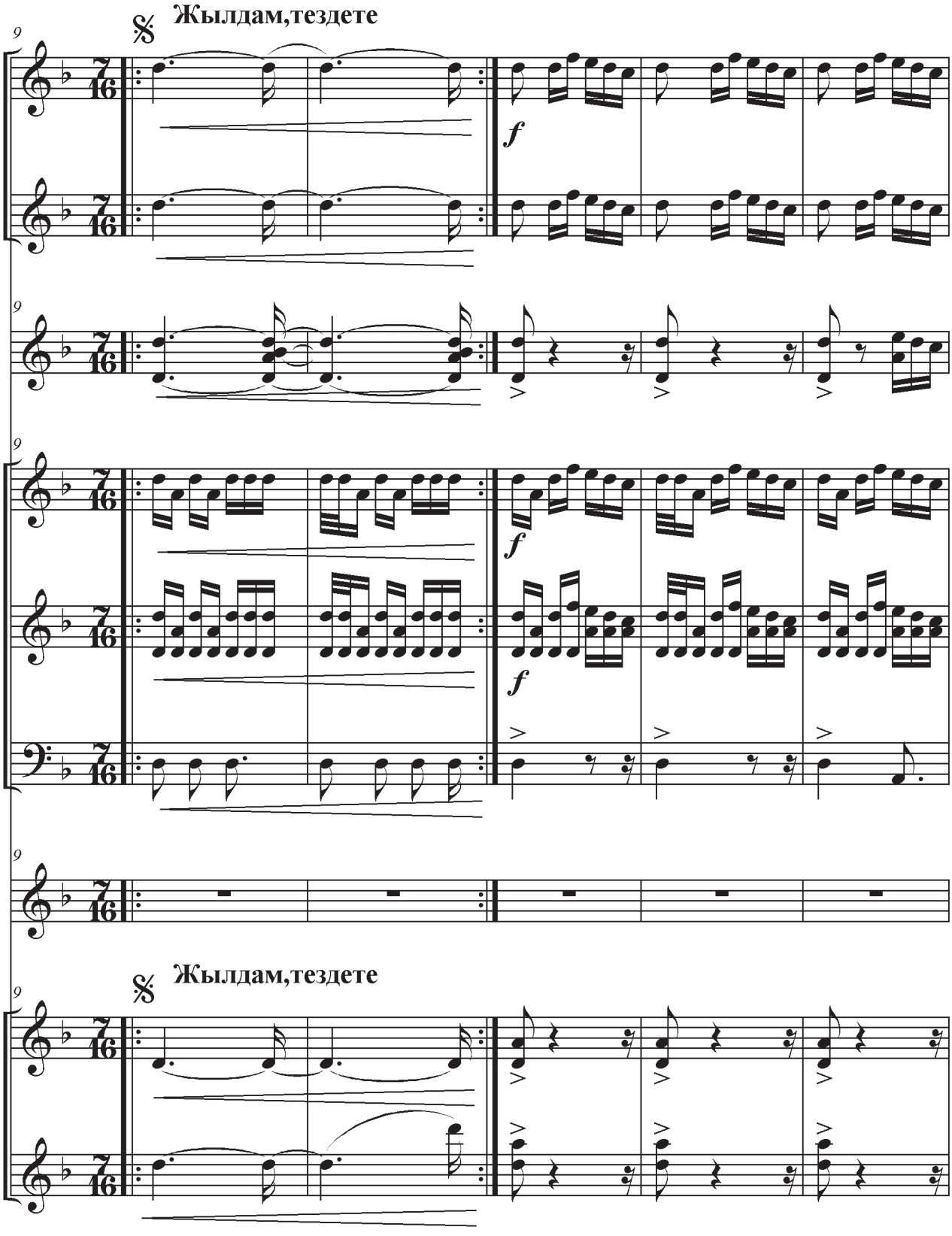

Шахристан
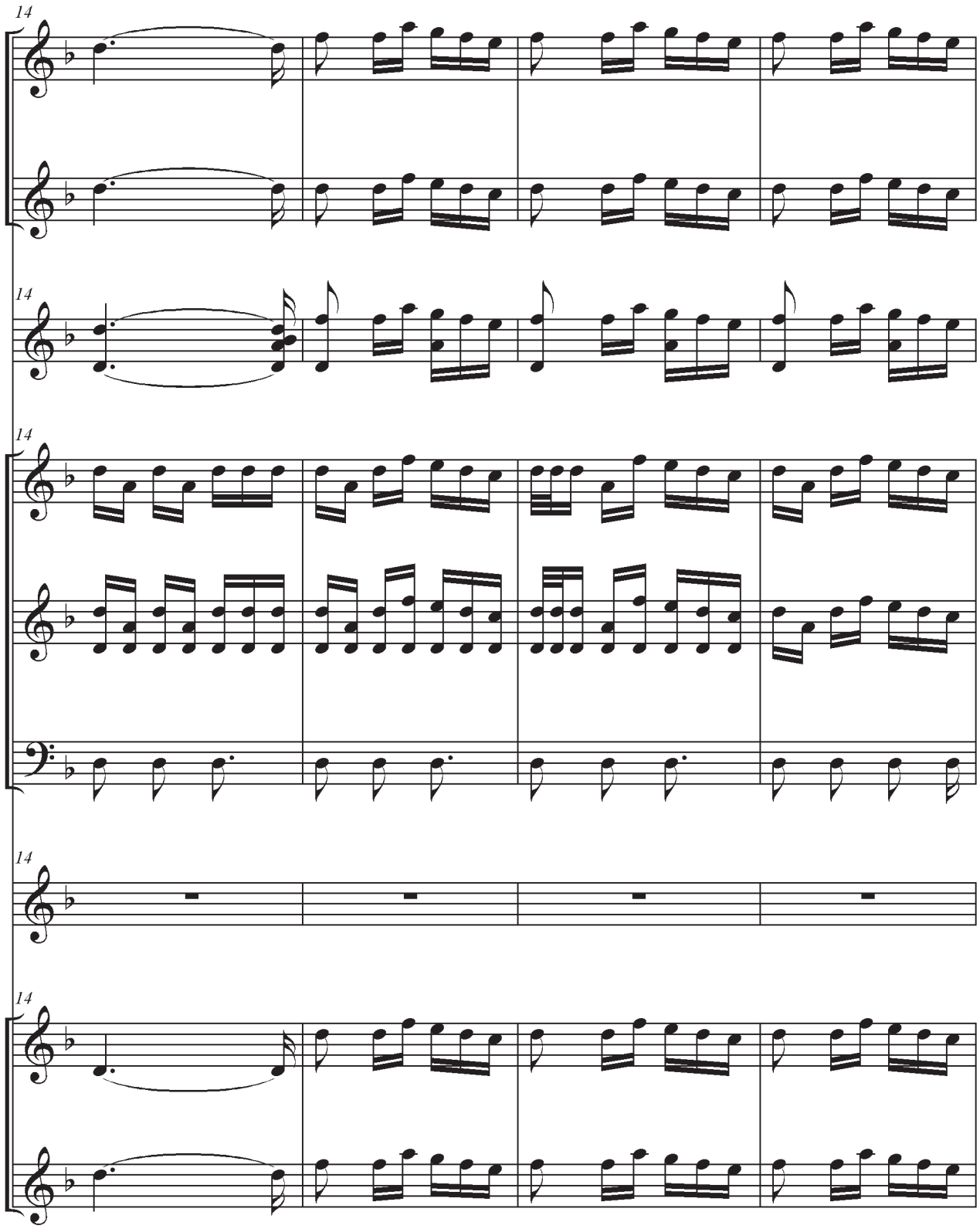
Марат Бердіғұлов
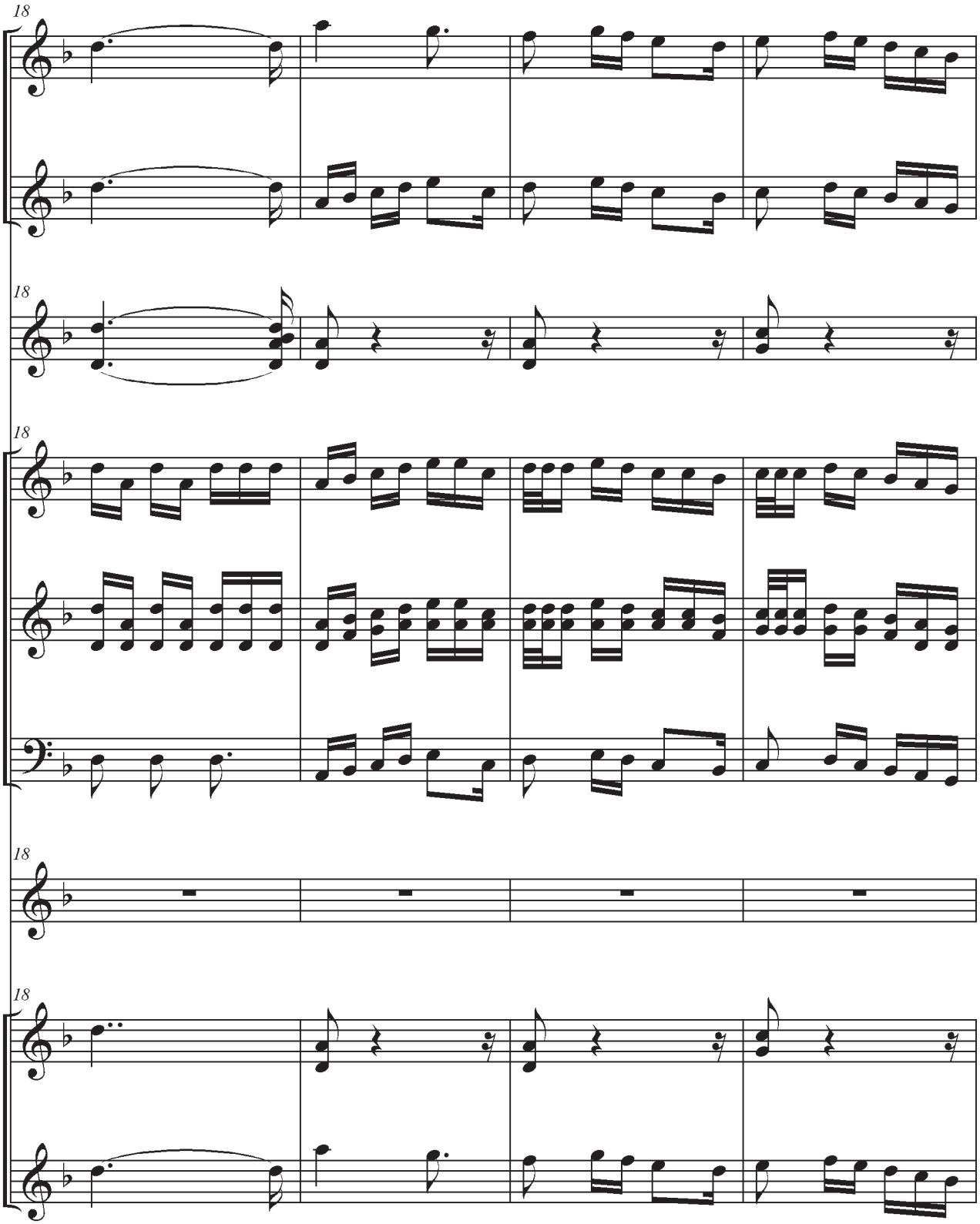
Салтанатты,биіктеп шырката
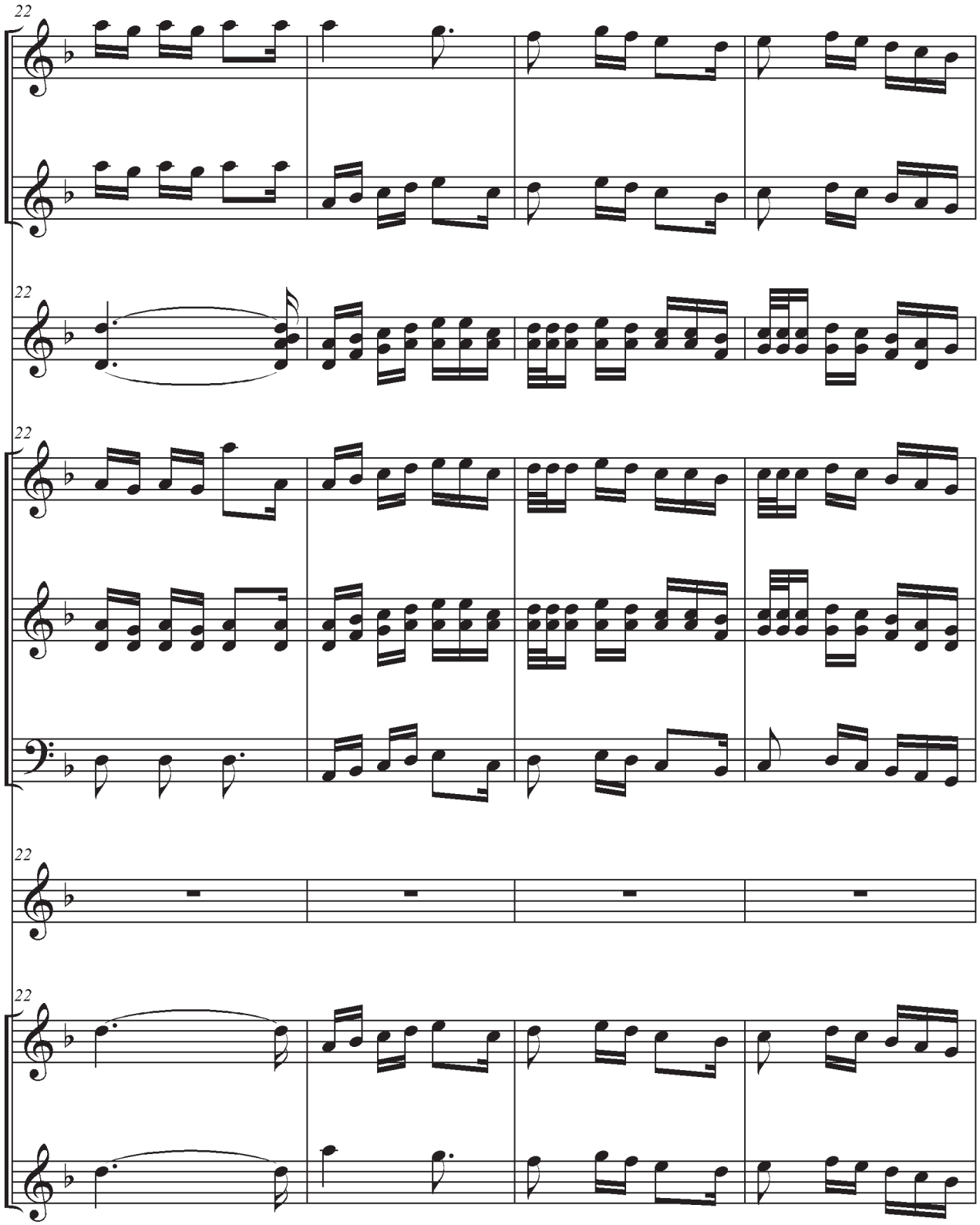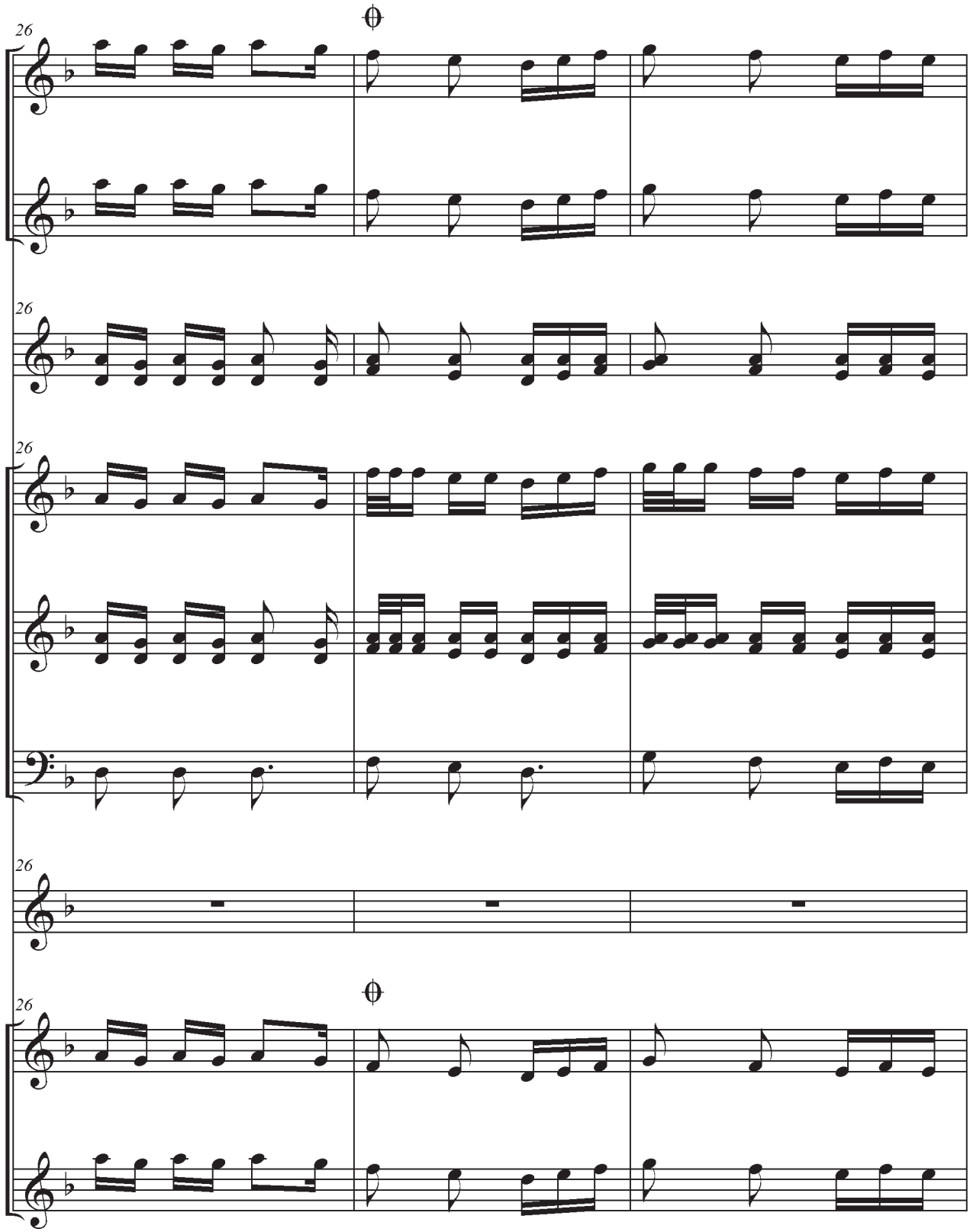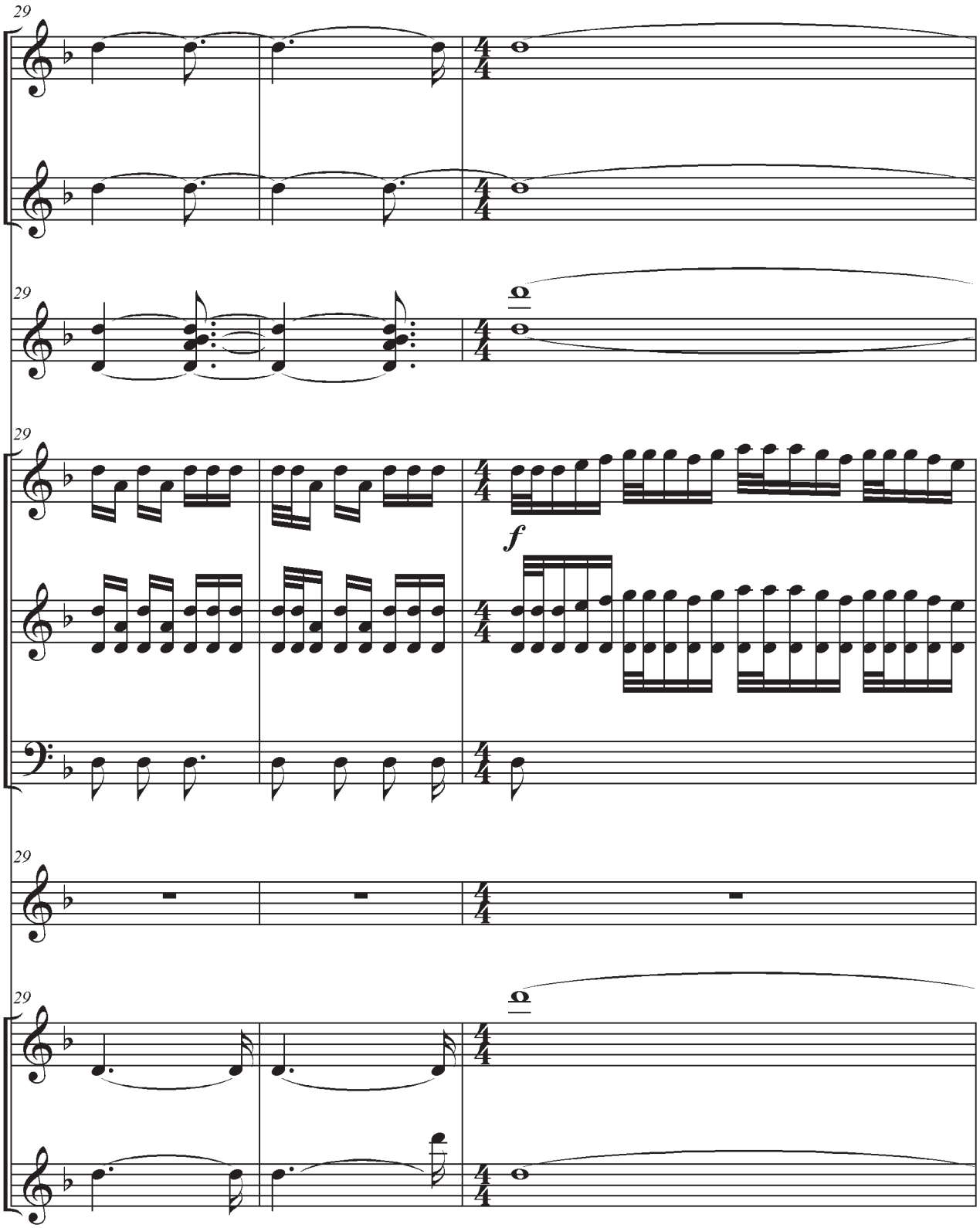

Жылдам,тездете
f
Жылдам,тездете
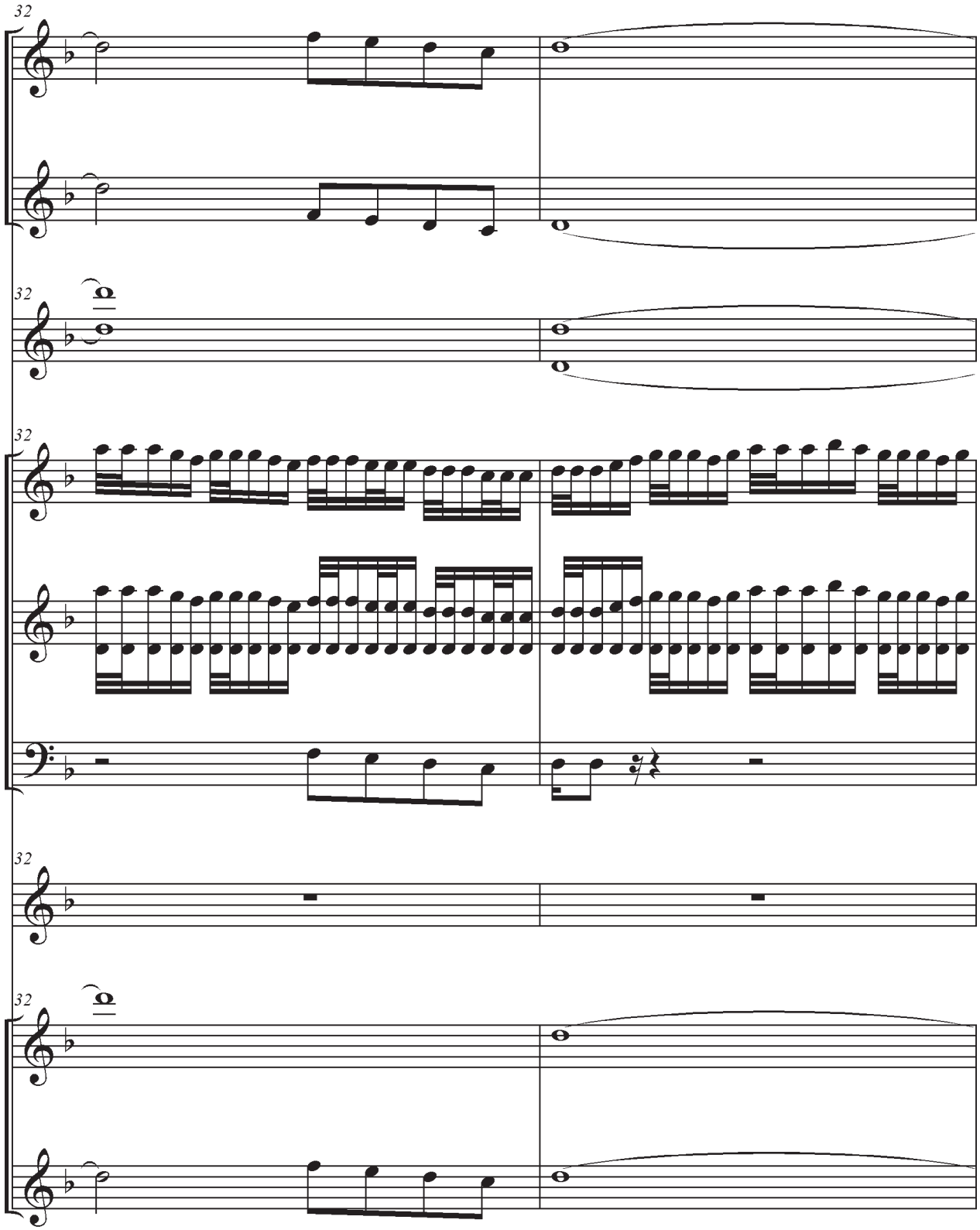

14
14
14
14
14
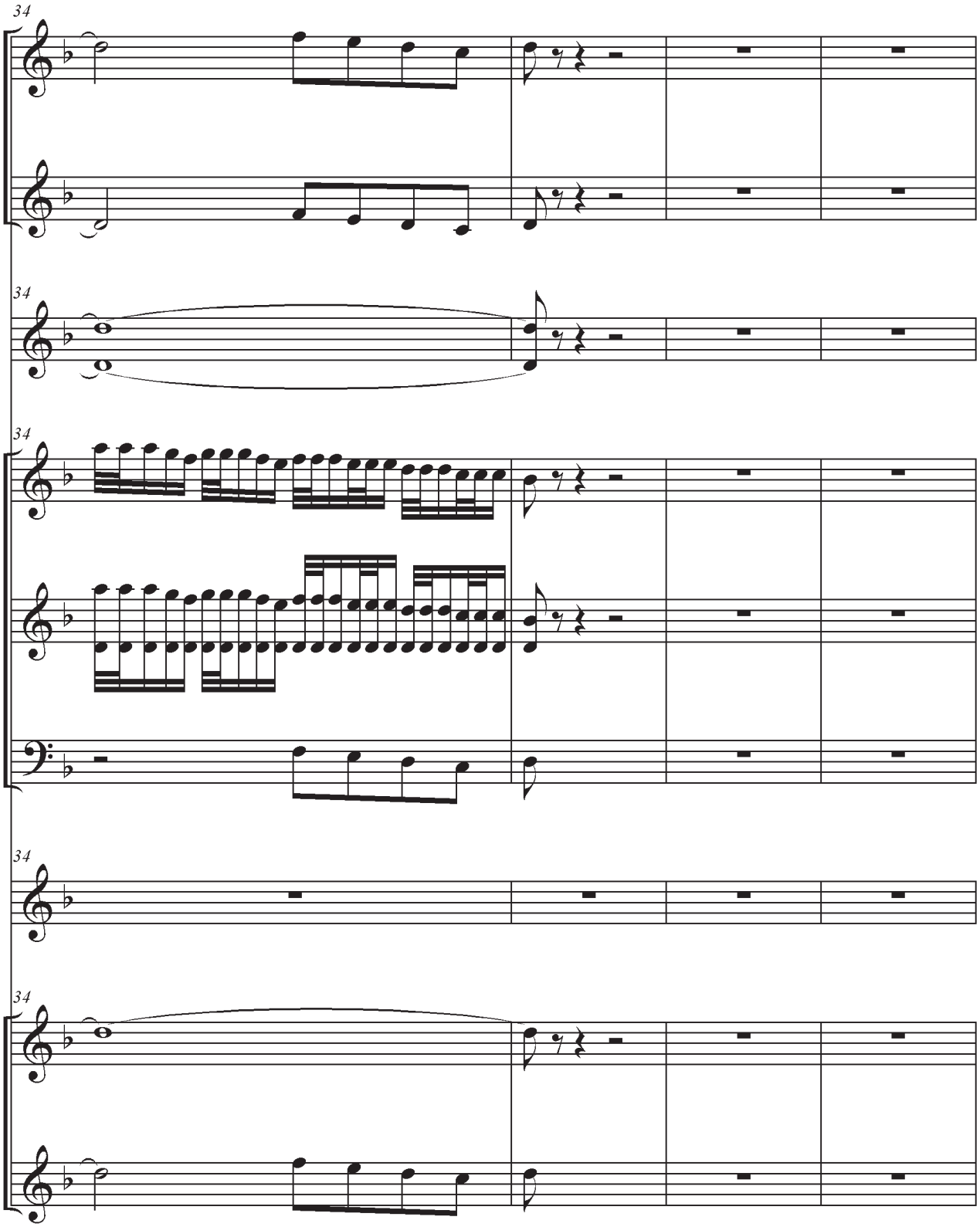

18
18
18
18
18
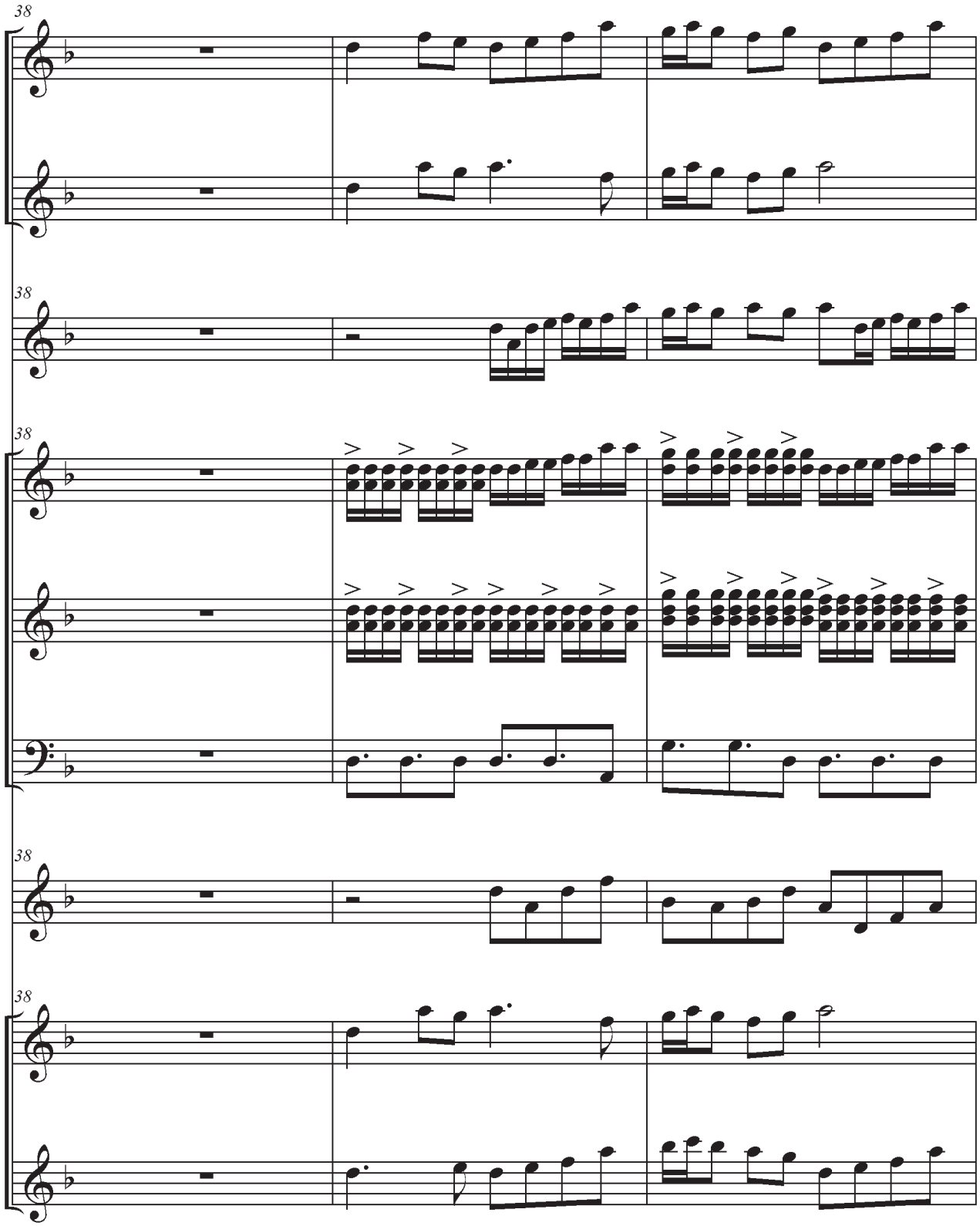

22
22
22
22
22
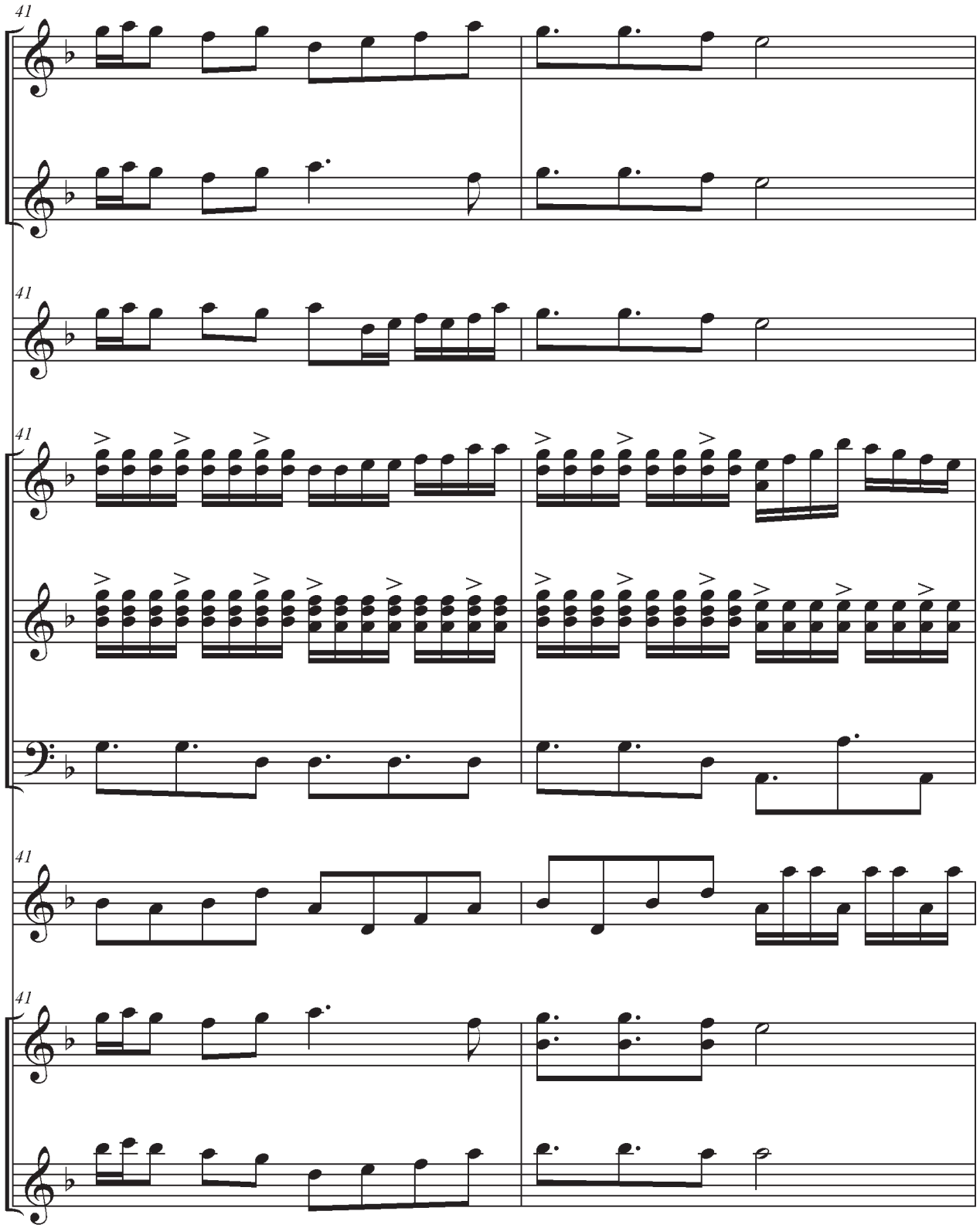

26
26
26
26
26
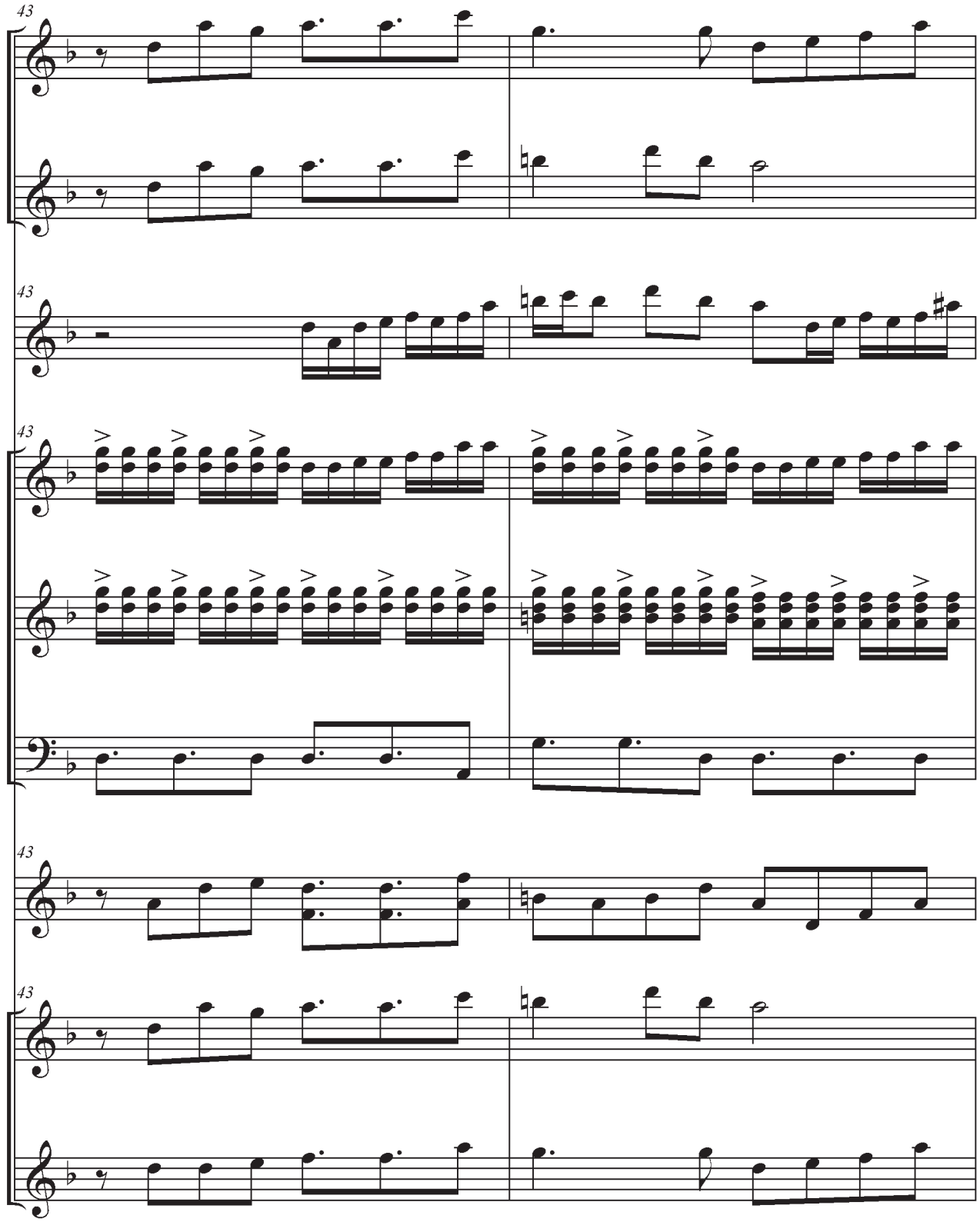

29
29
29
f
29
29
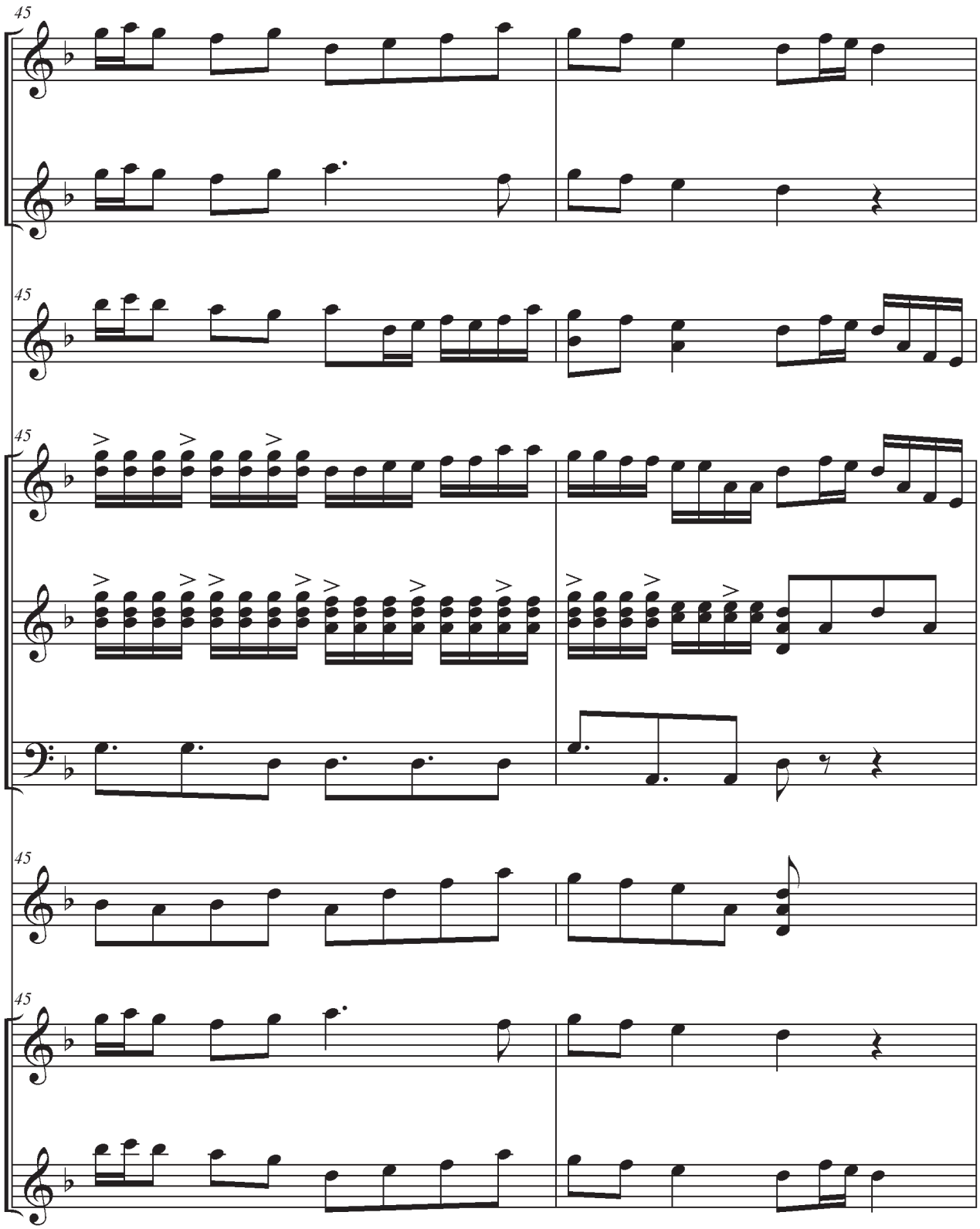

32
32
32
32
32
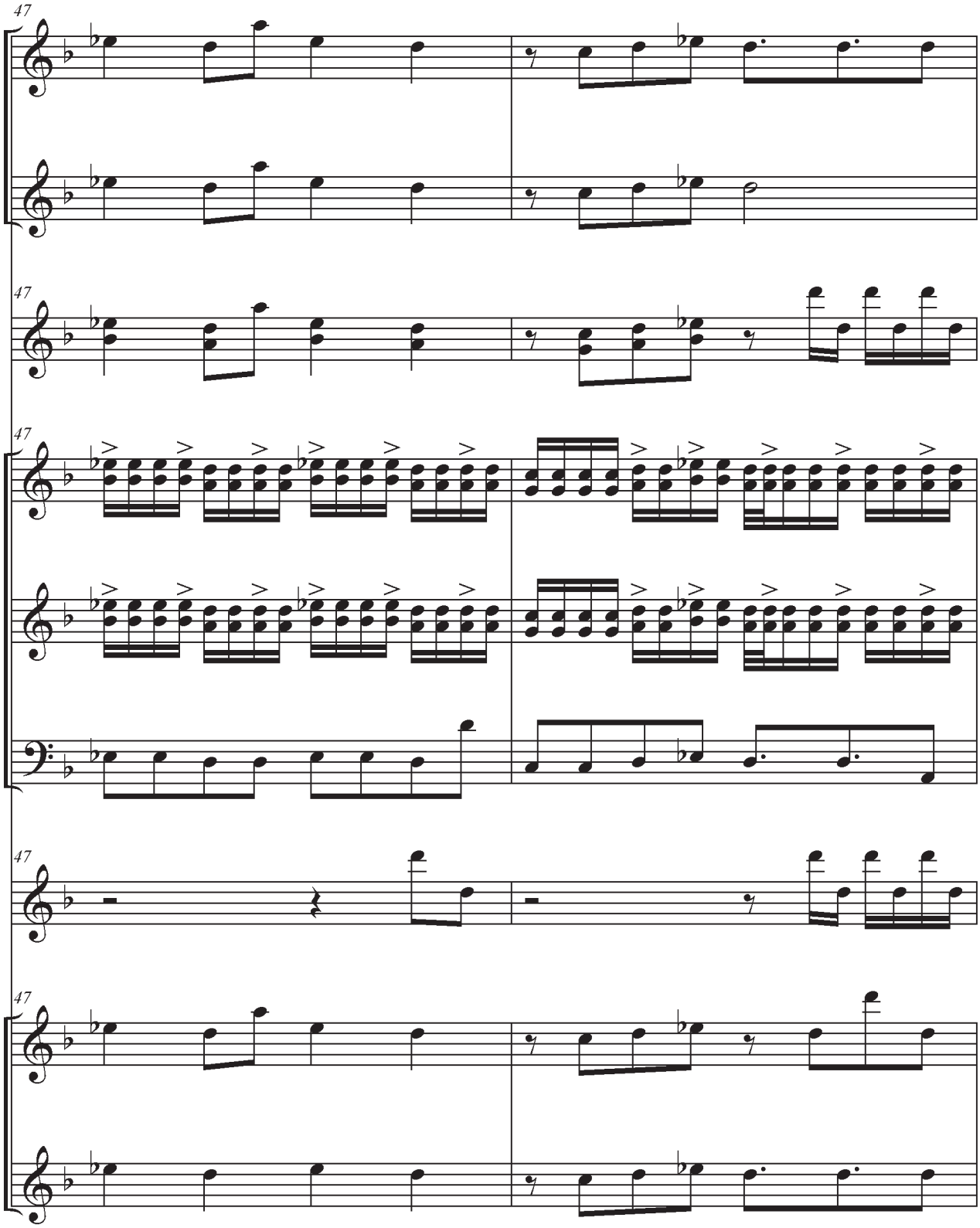

34
34
34
34
34
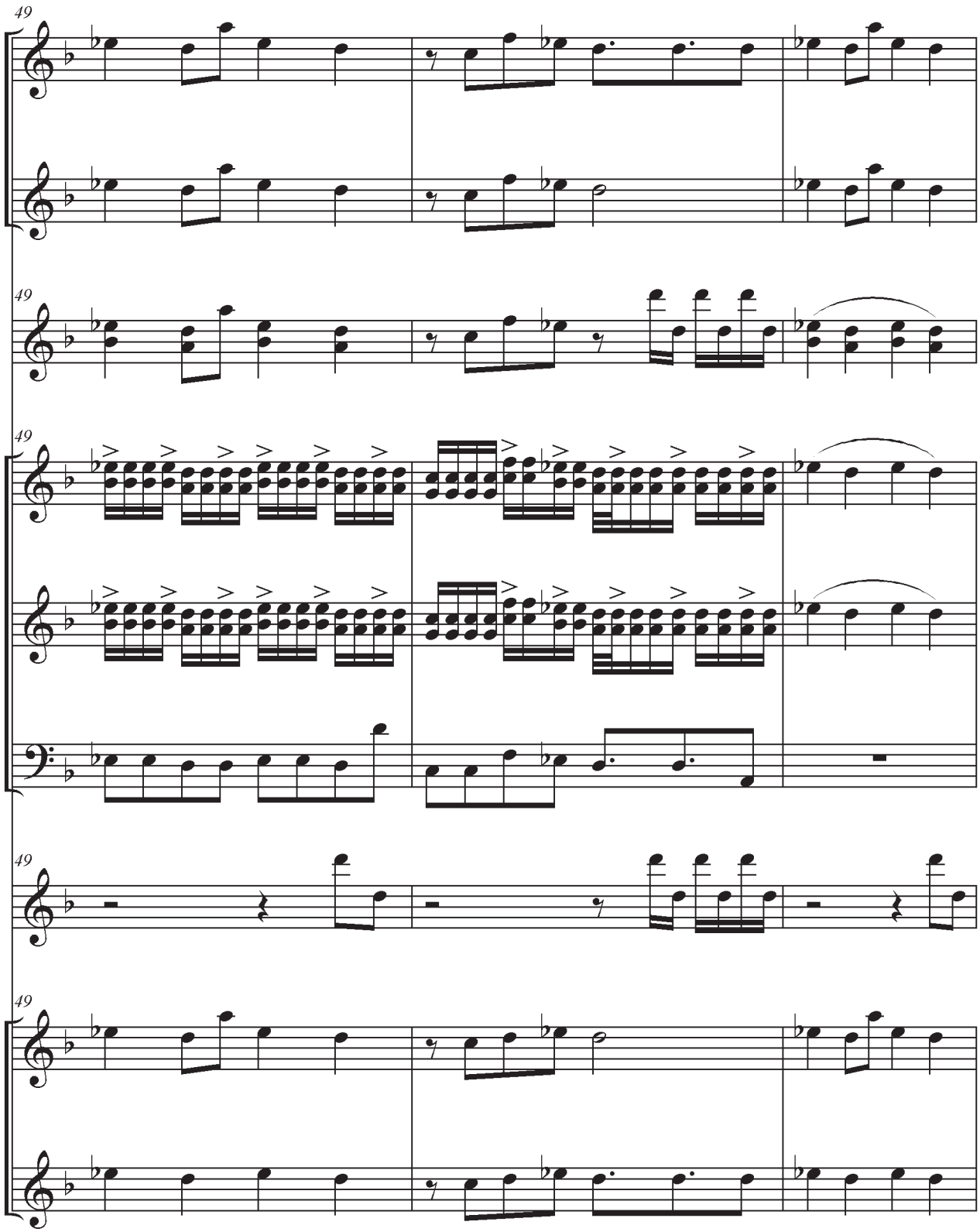

38
38
38
38
38
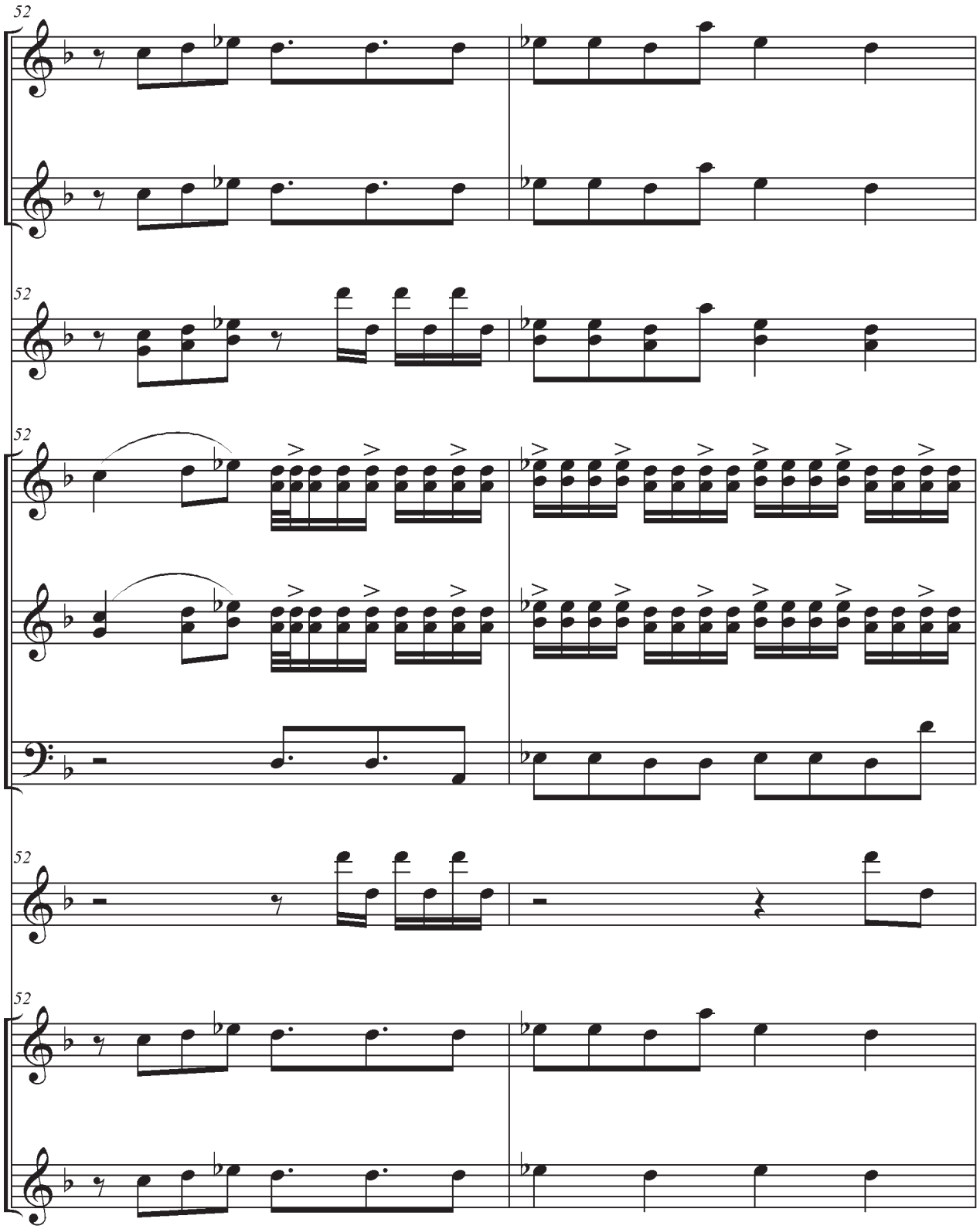

41
41
41
41
41
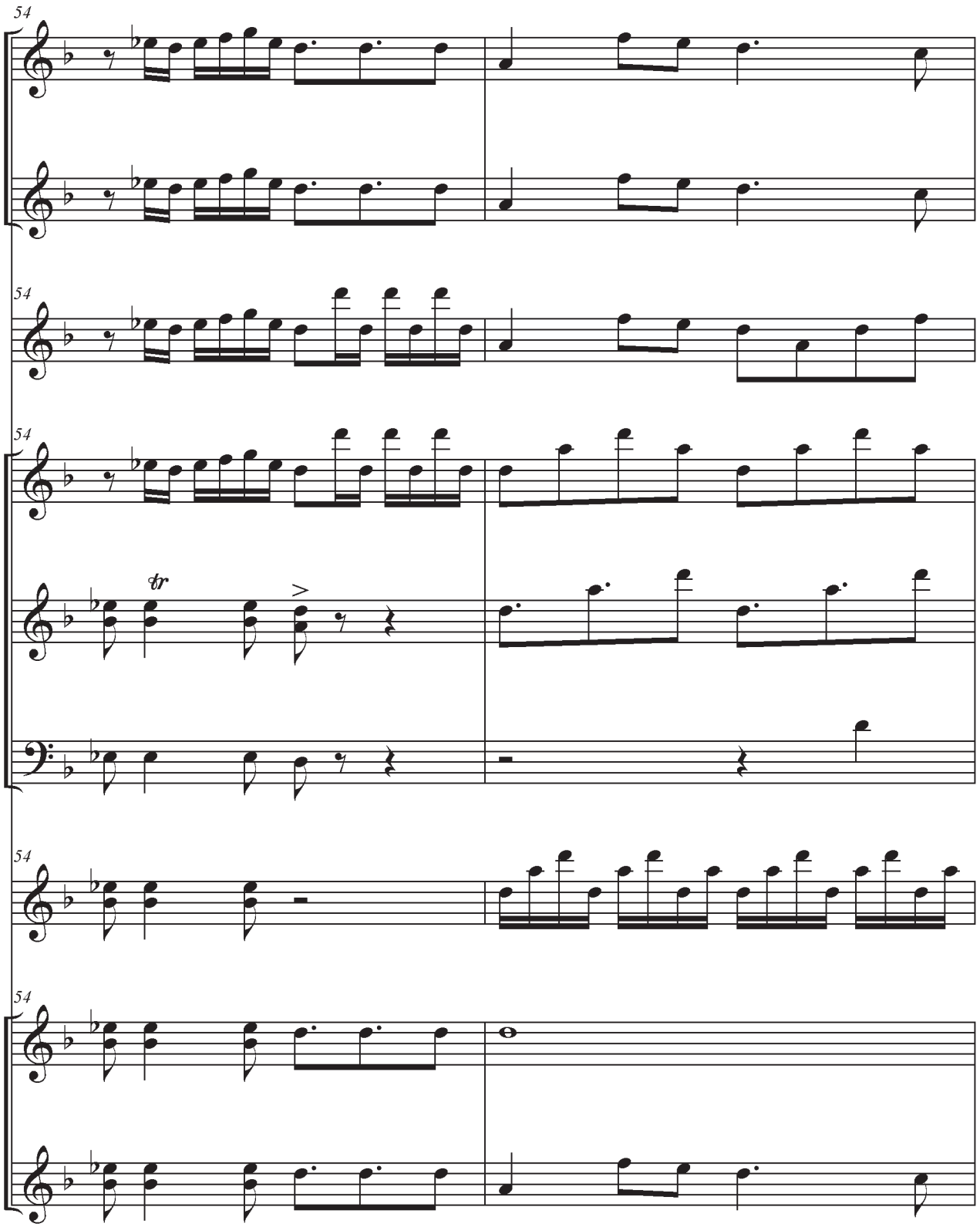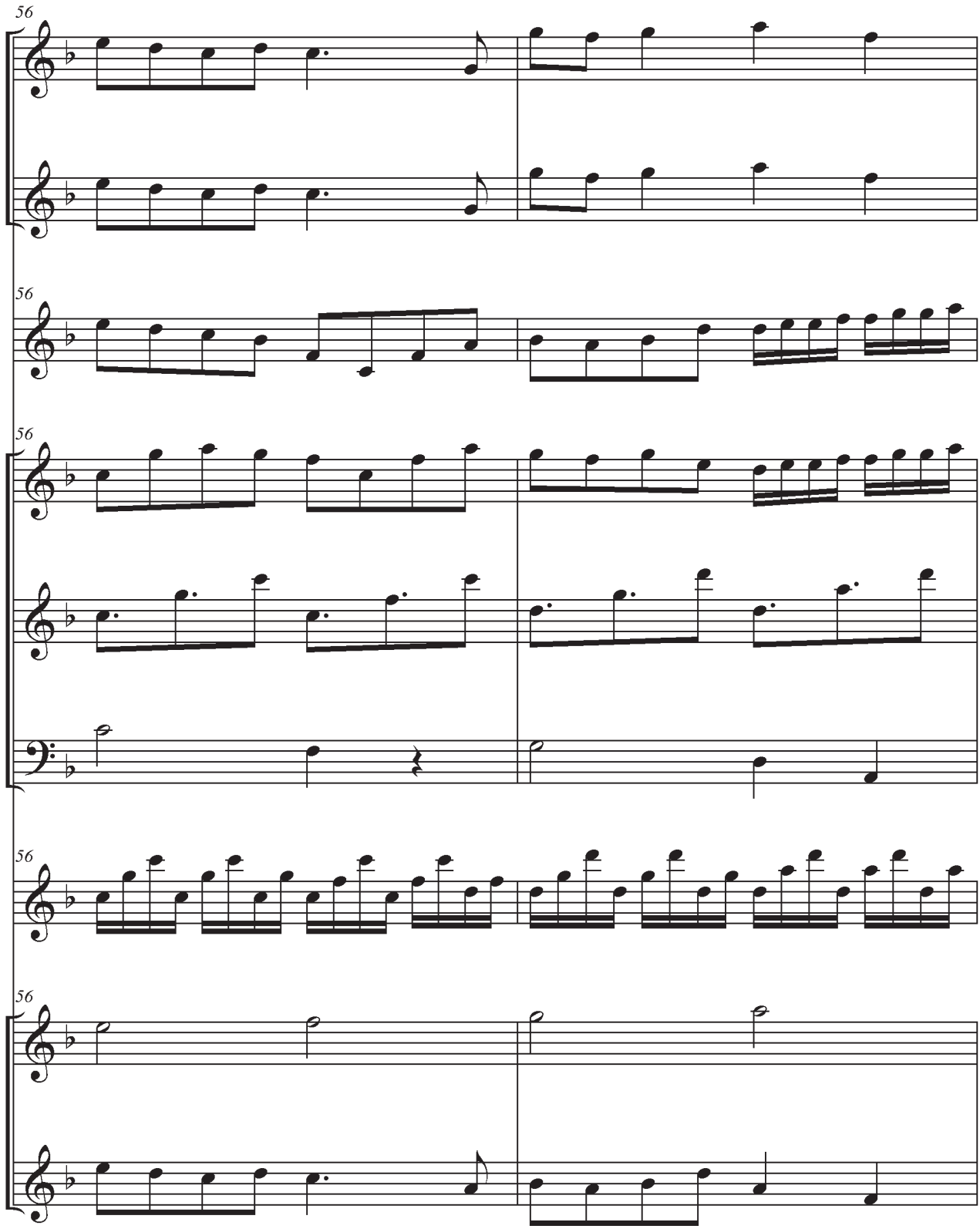

45
45
45
45
45
45
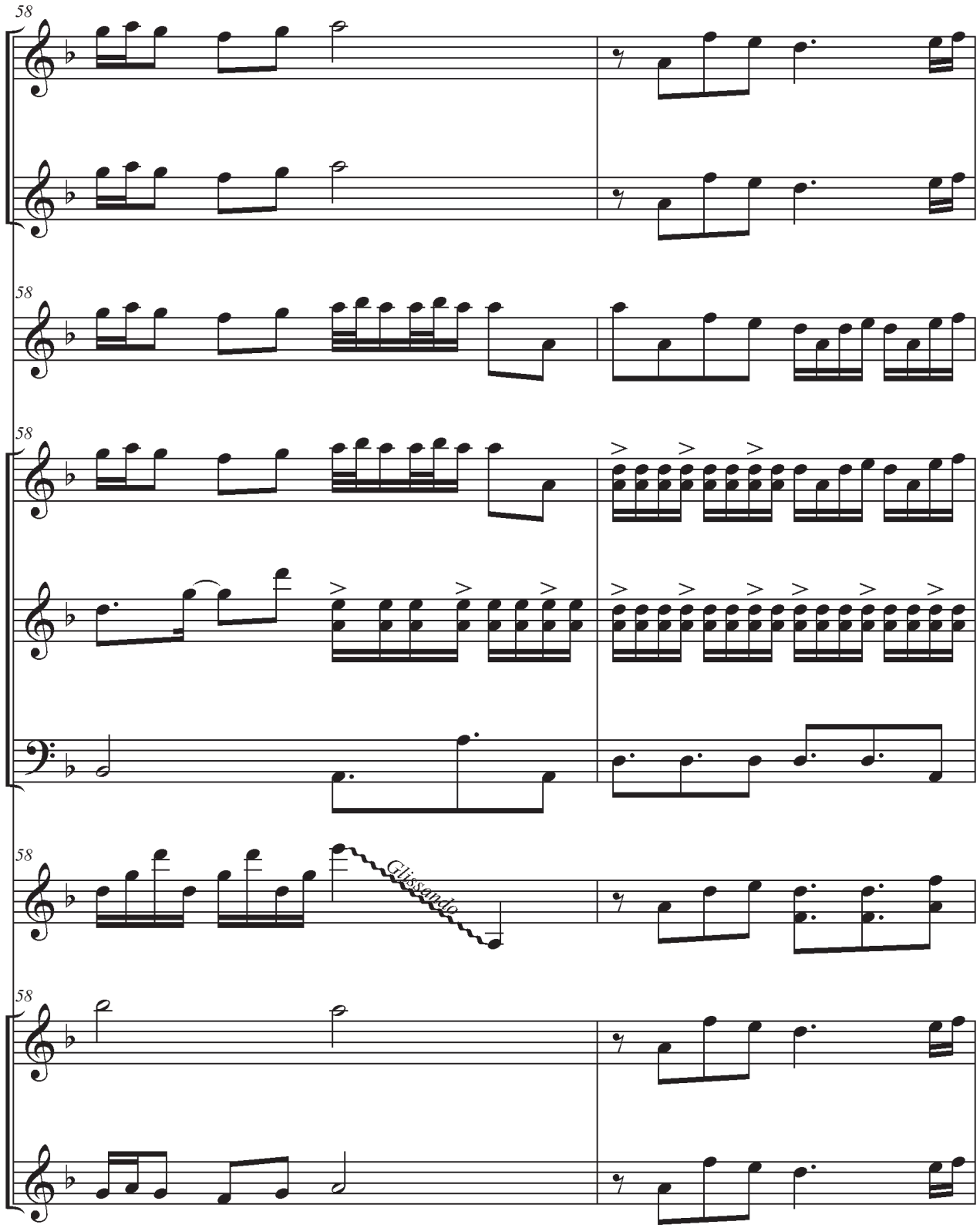

47
47
47
47
47
47
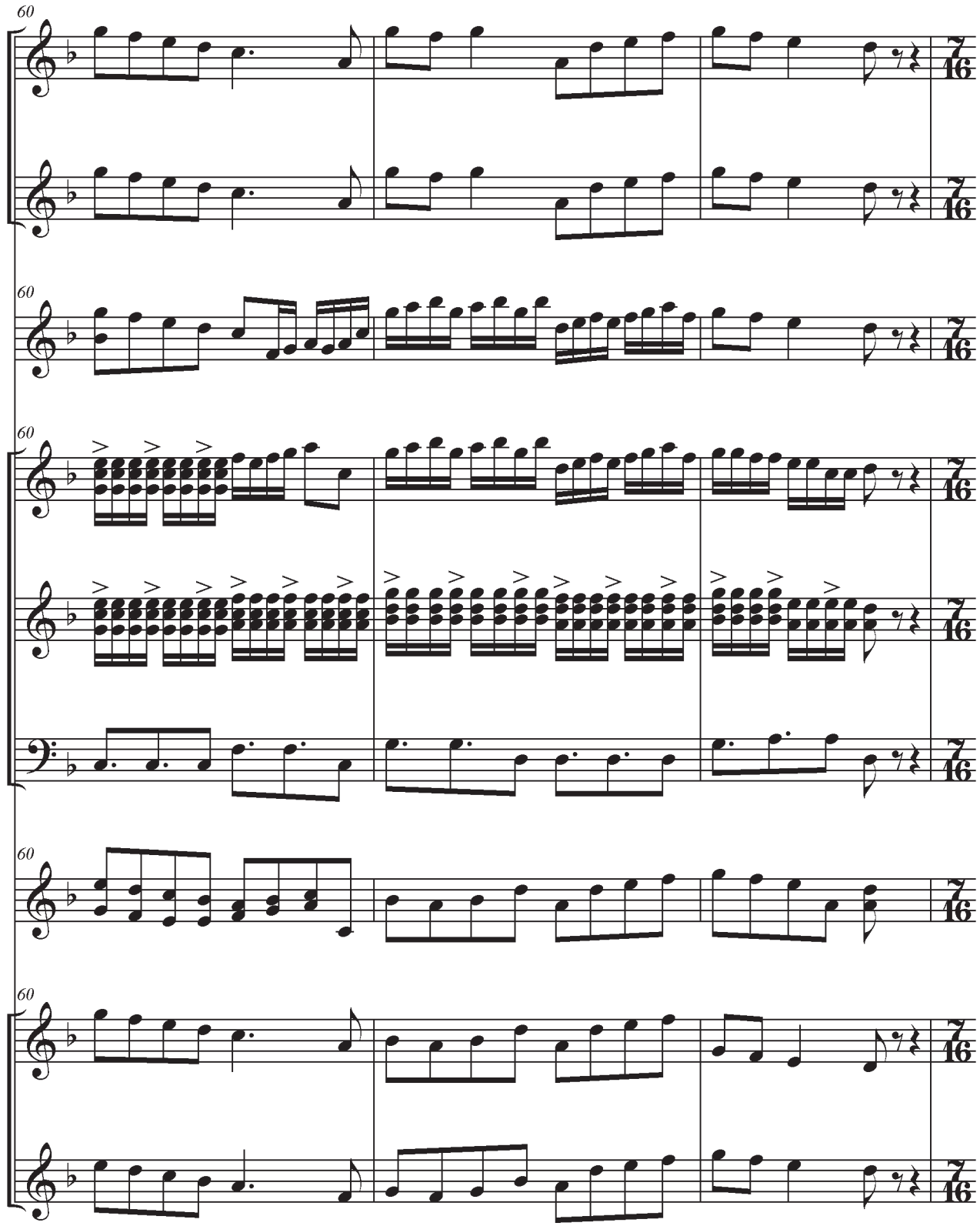

49
49
49
49
49
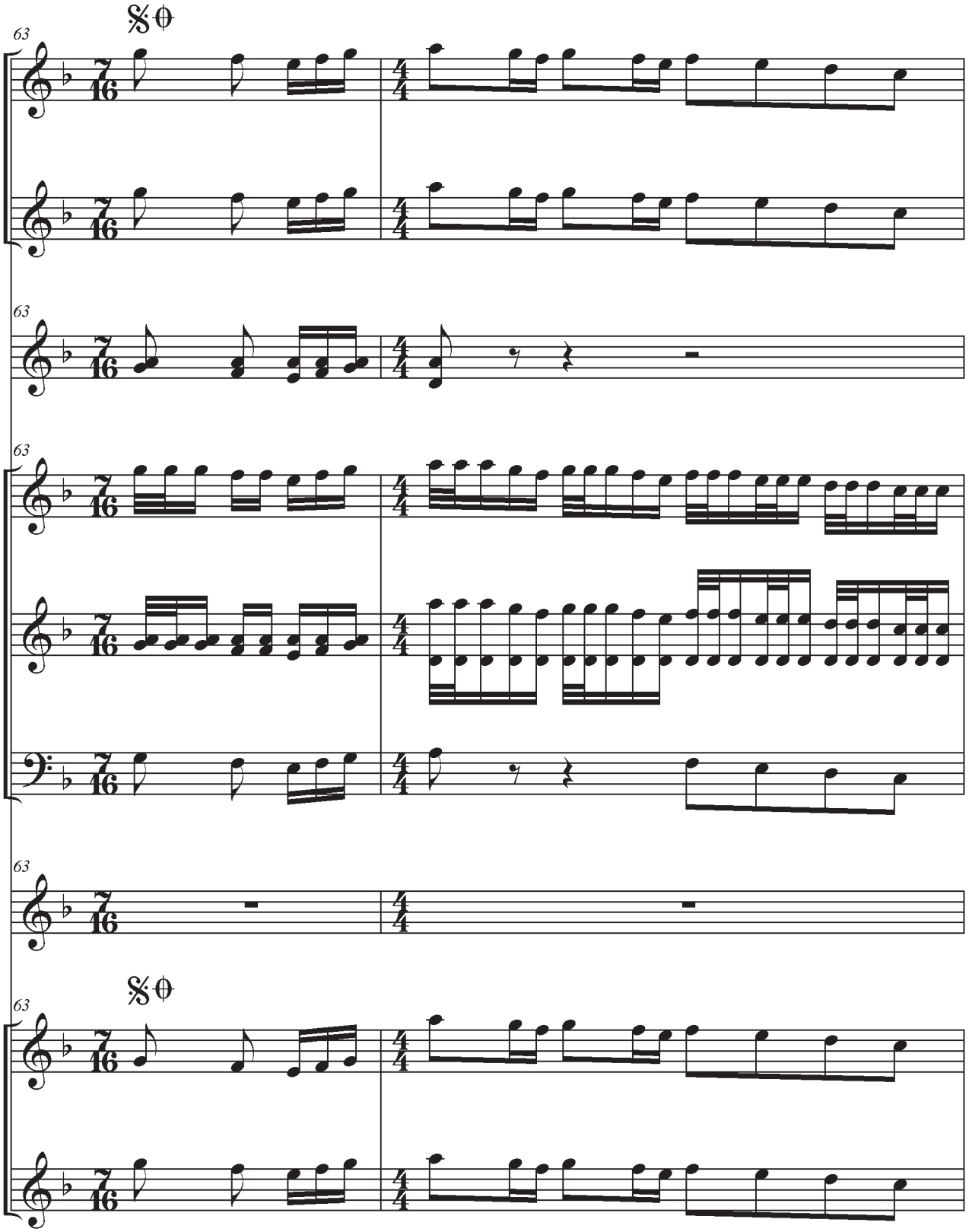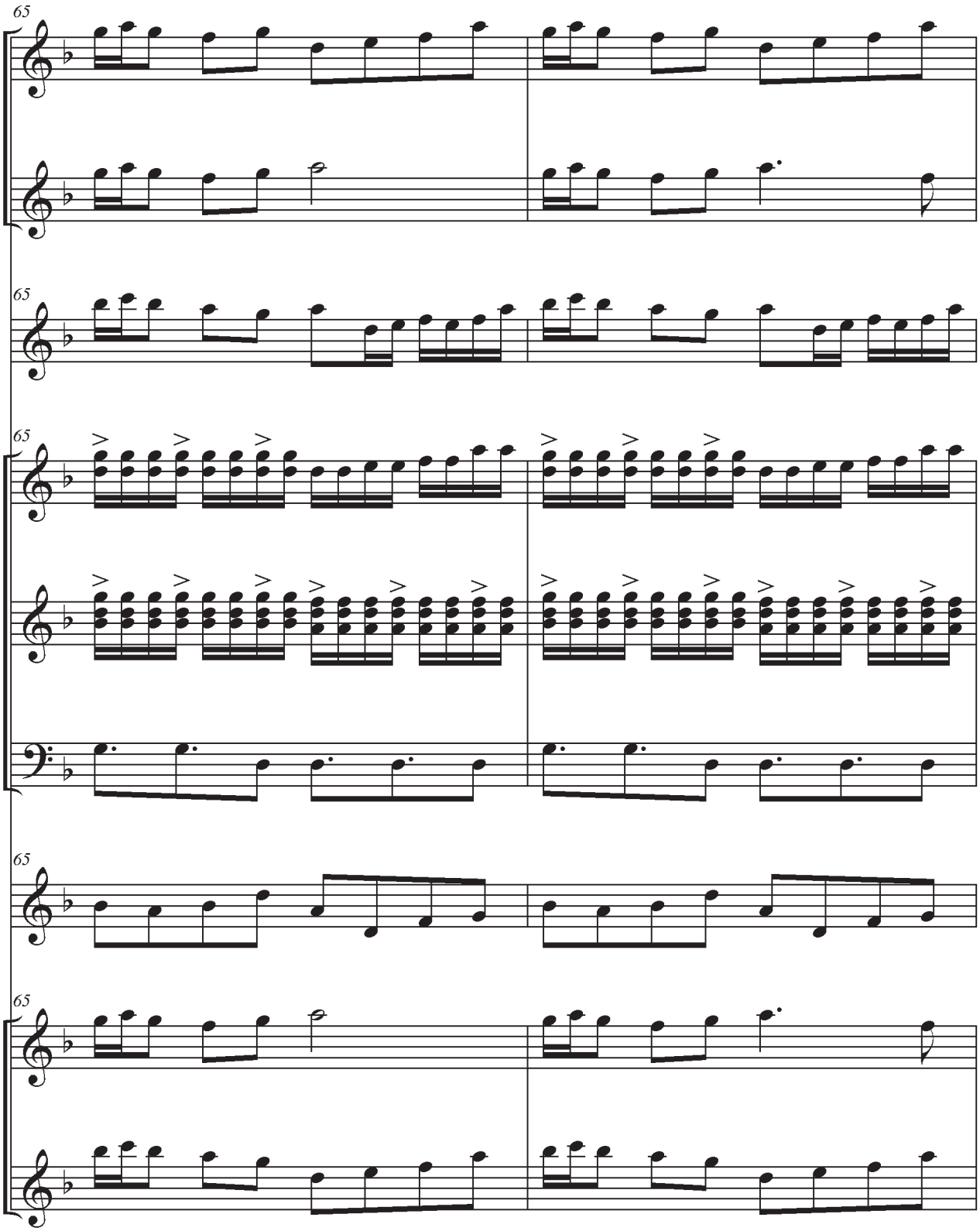

54
54
54
tr
54
54
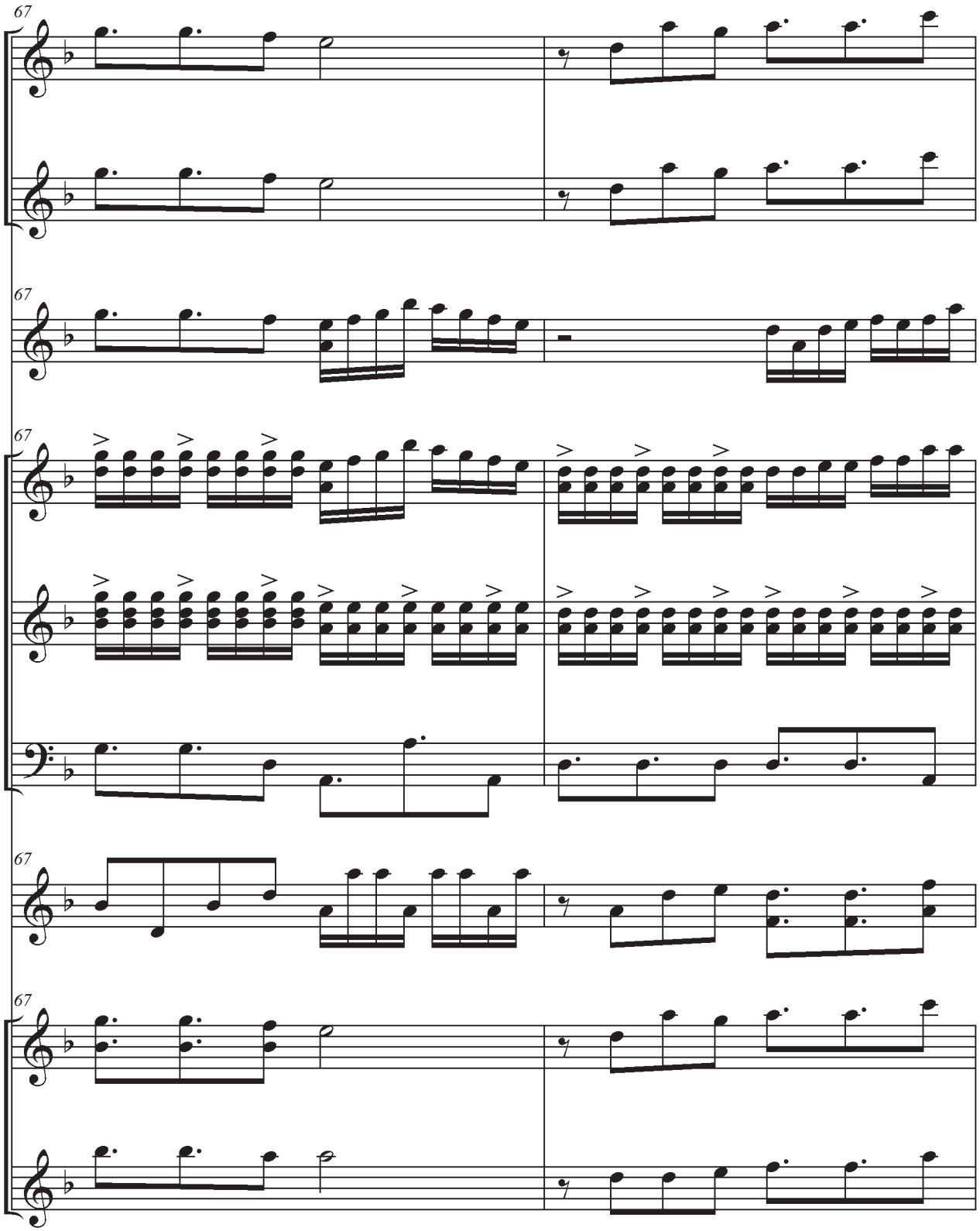

56
56
56
56
56
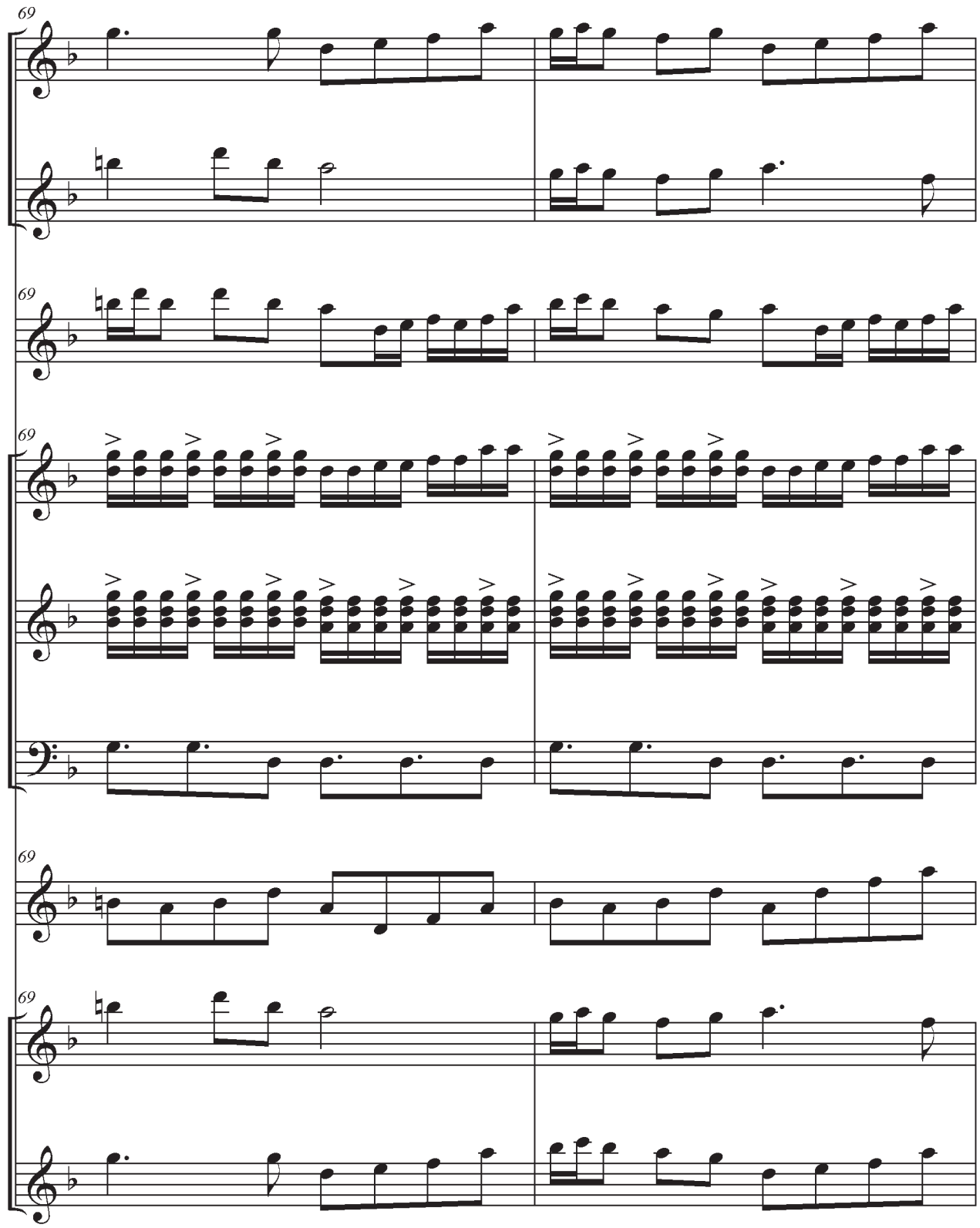

58
58
58
58
Glissando
58
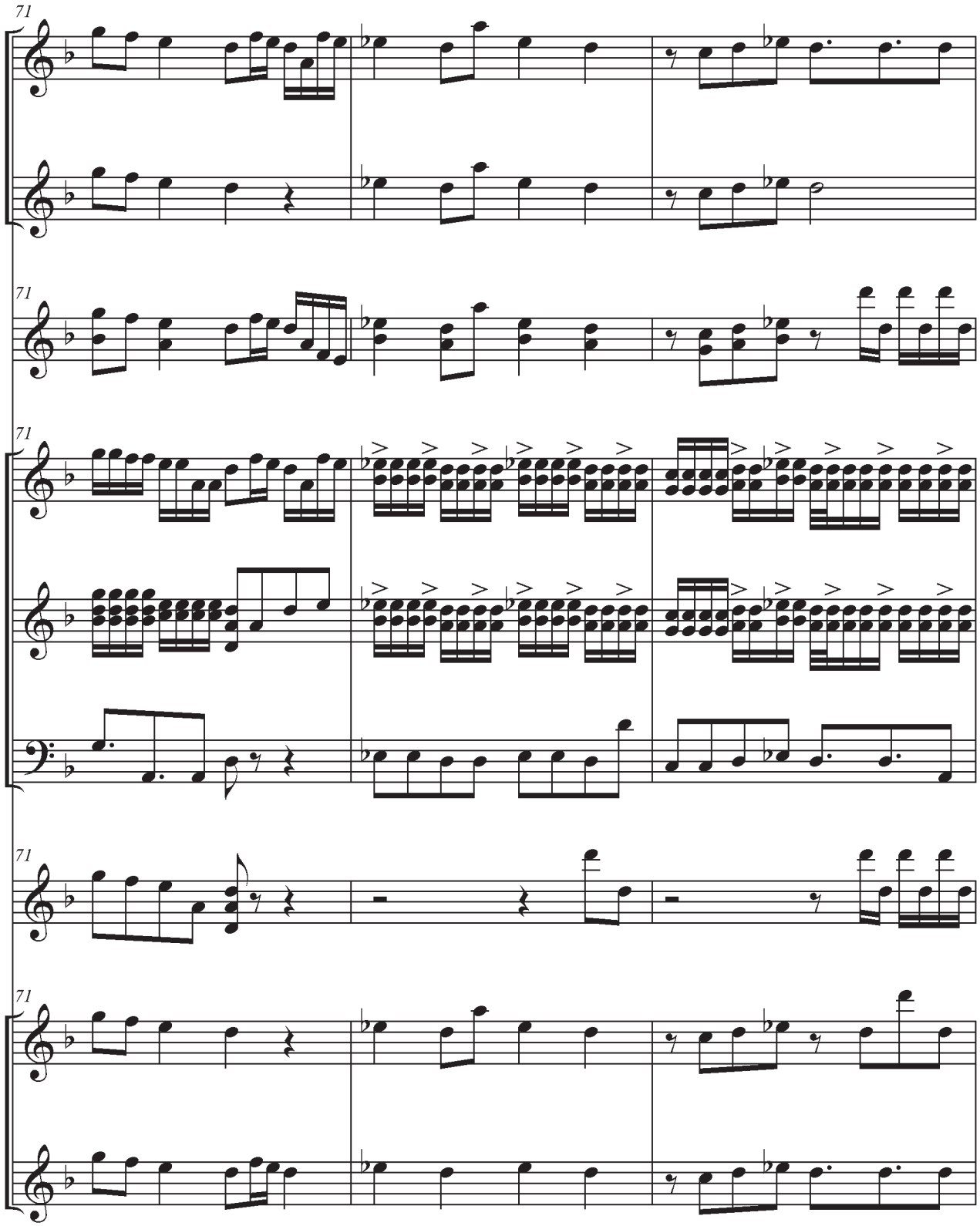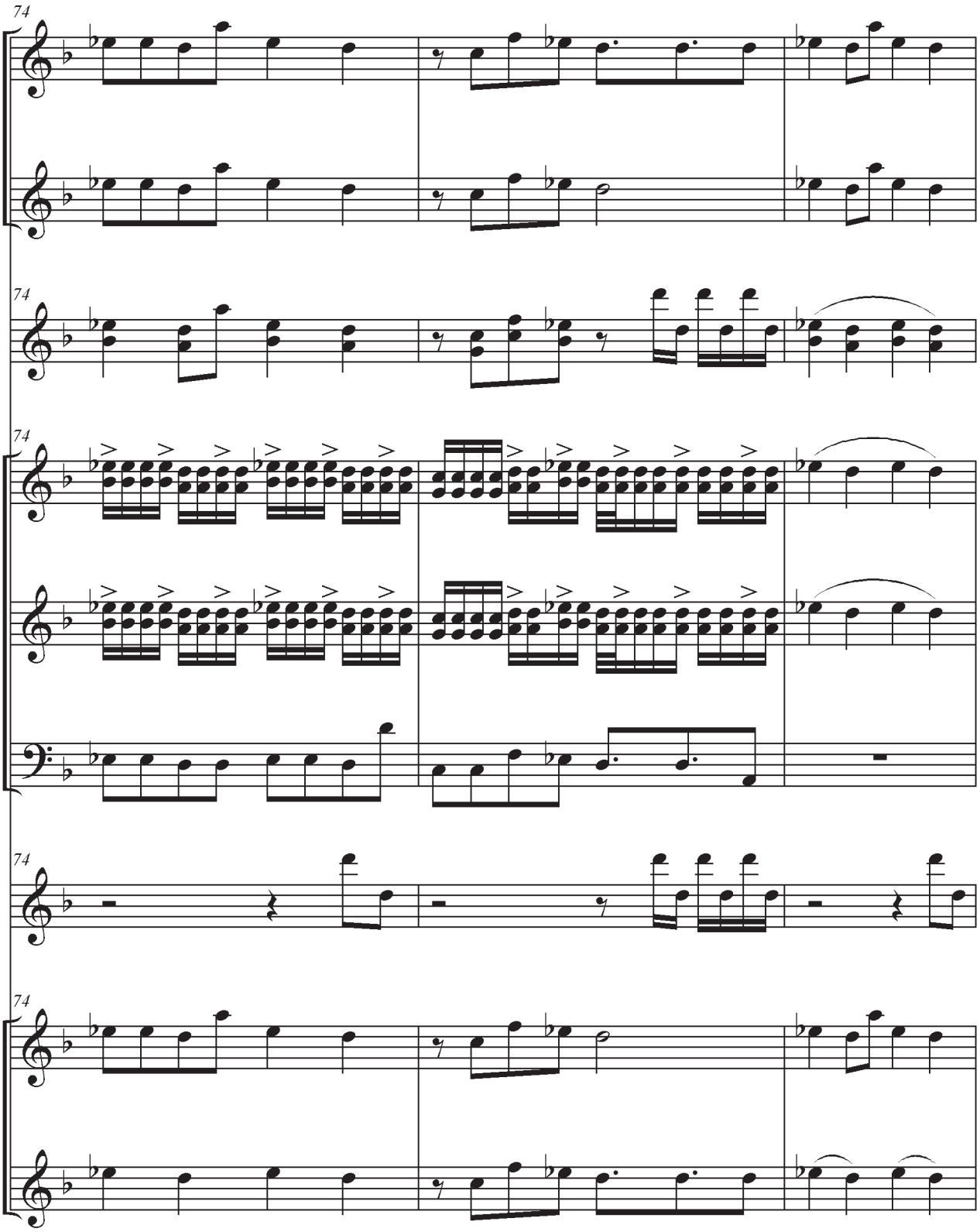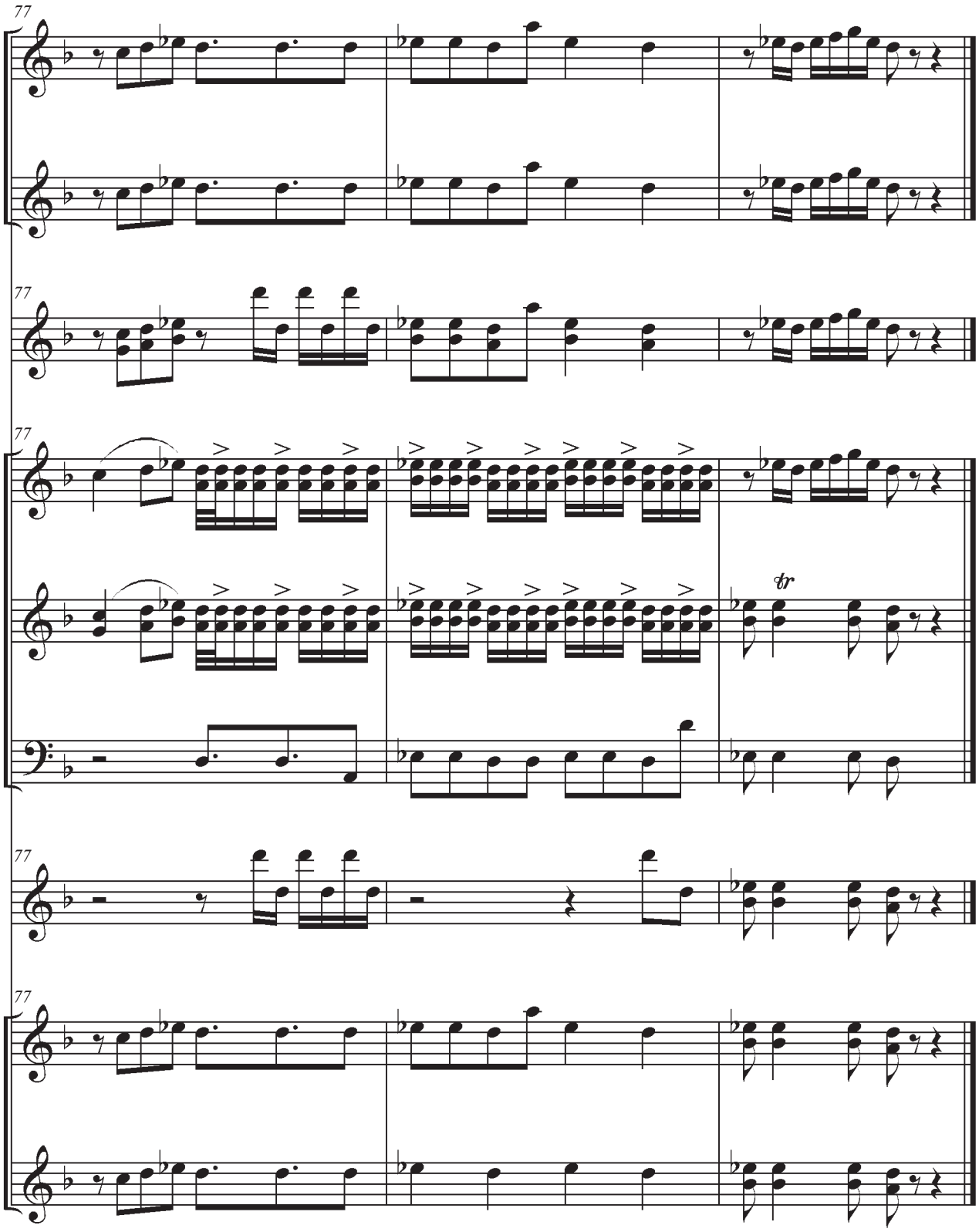

65
65
65
65
65

71
71
71
71
71

77
77
77
tr
77
77
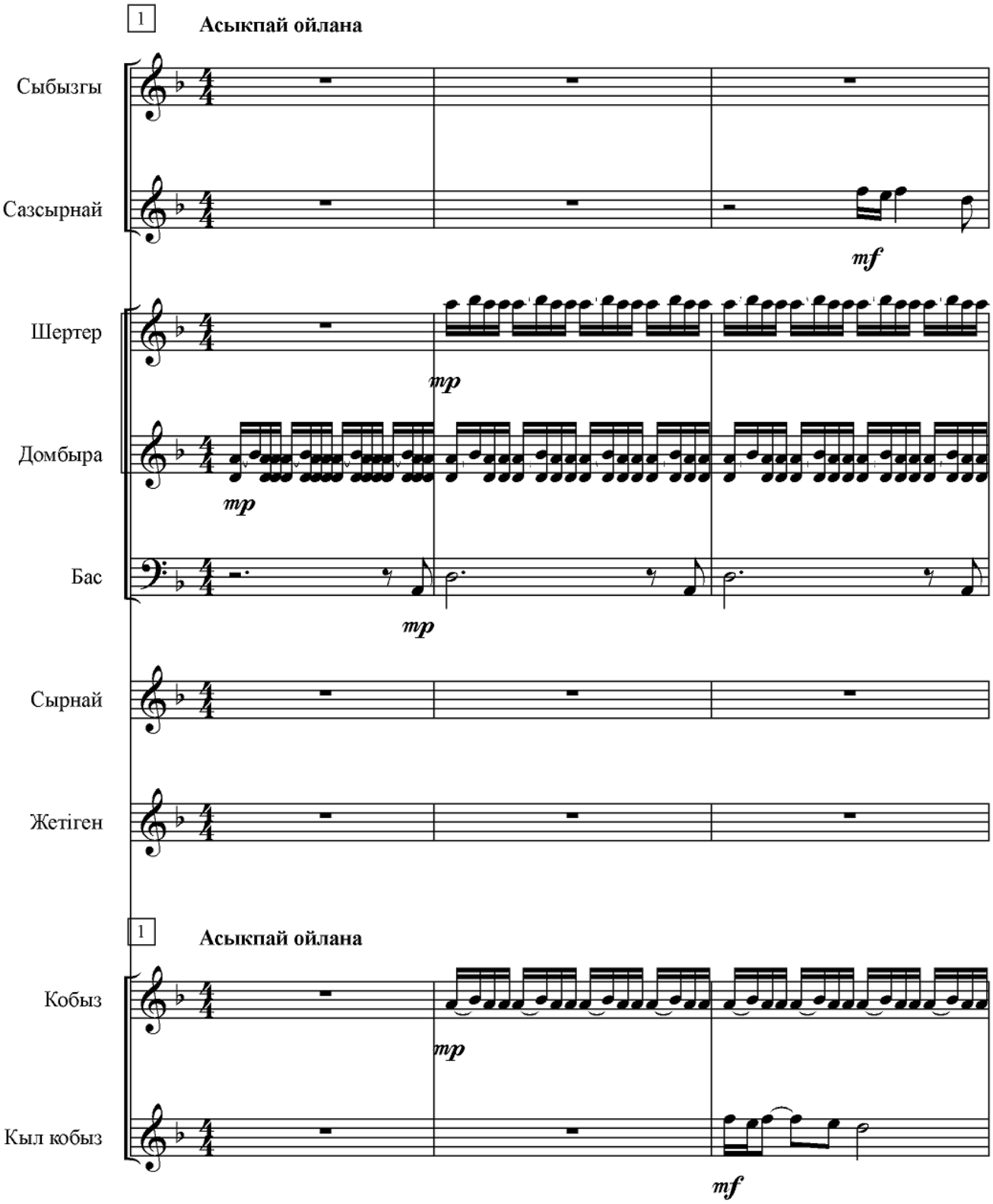
«ӘУЛИЕАТА ТОЛҒАУЫ» - жаугершілік заманда осы өңірде болған соғыстың сюжетін елестетеді. Күйдің барысында батыр бабаларымыздың ерлігі, Қараханның қалыңдығы Айша Бибінің Қараханды іздеп шығуының сипаты бейнеленіп, Айша салған әннің әуені ойналады.
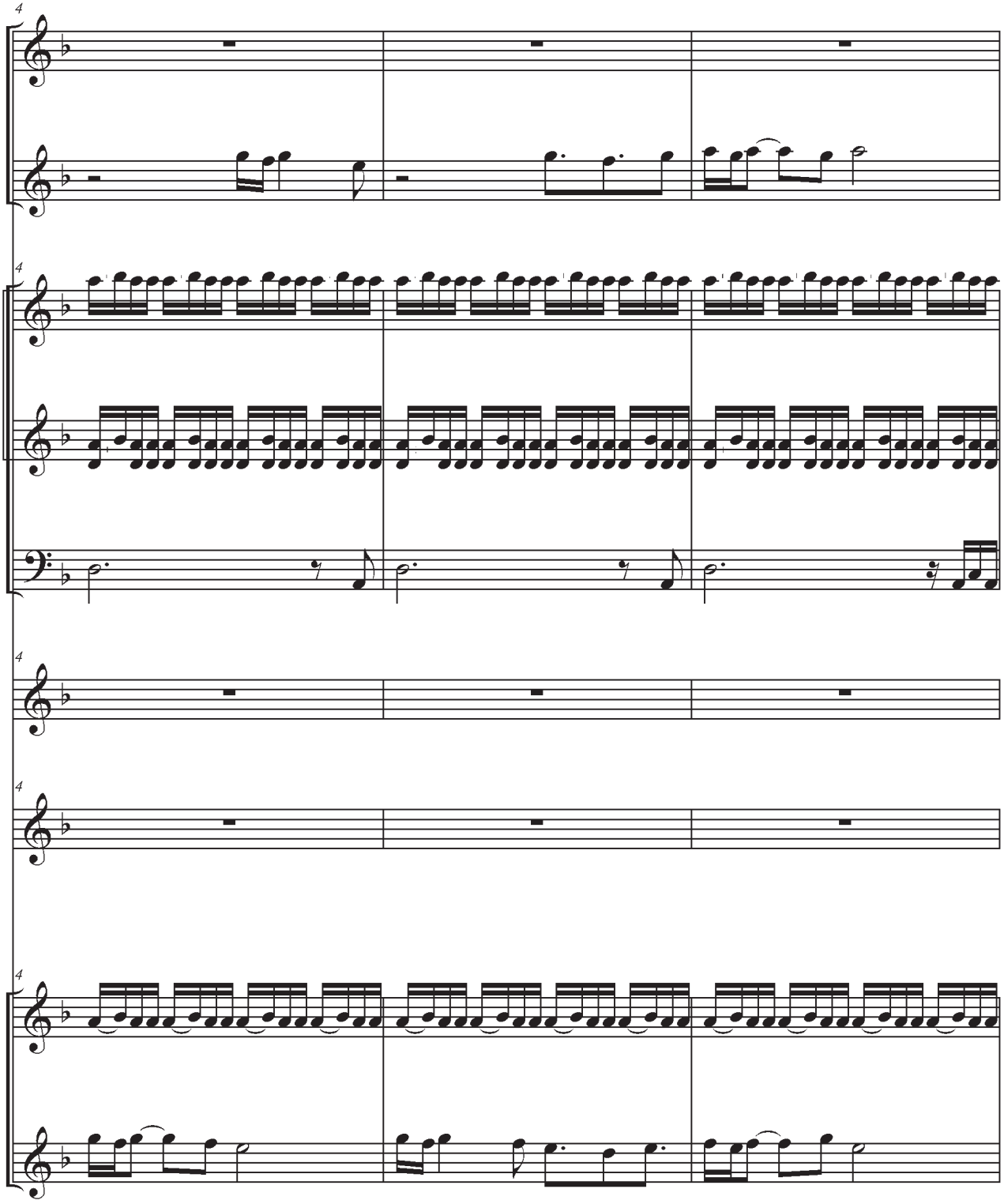
Бірін-бір шынайы сүйген ғашықтардың махаббаты, қасиетті мекеннің табиғатының сұлулығы суреттелетін күйімді жамбылдықтарға сыйға тарттамын.
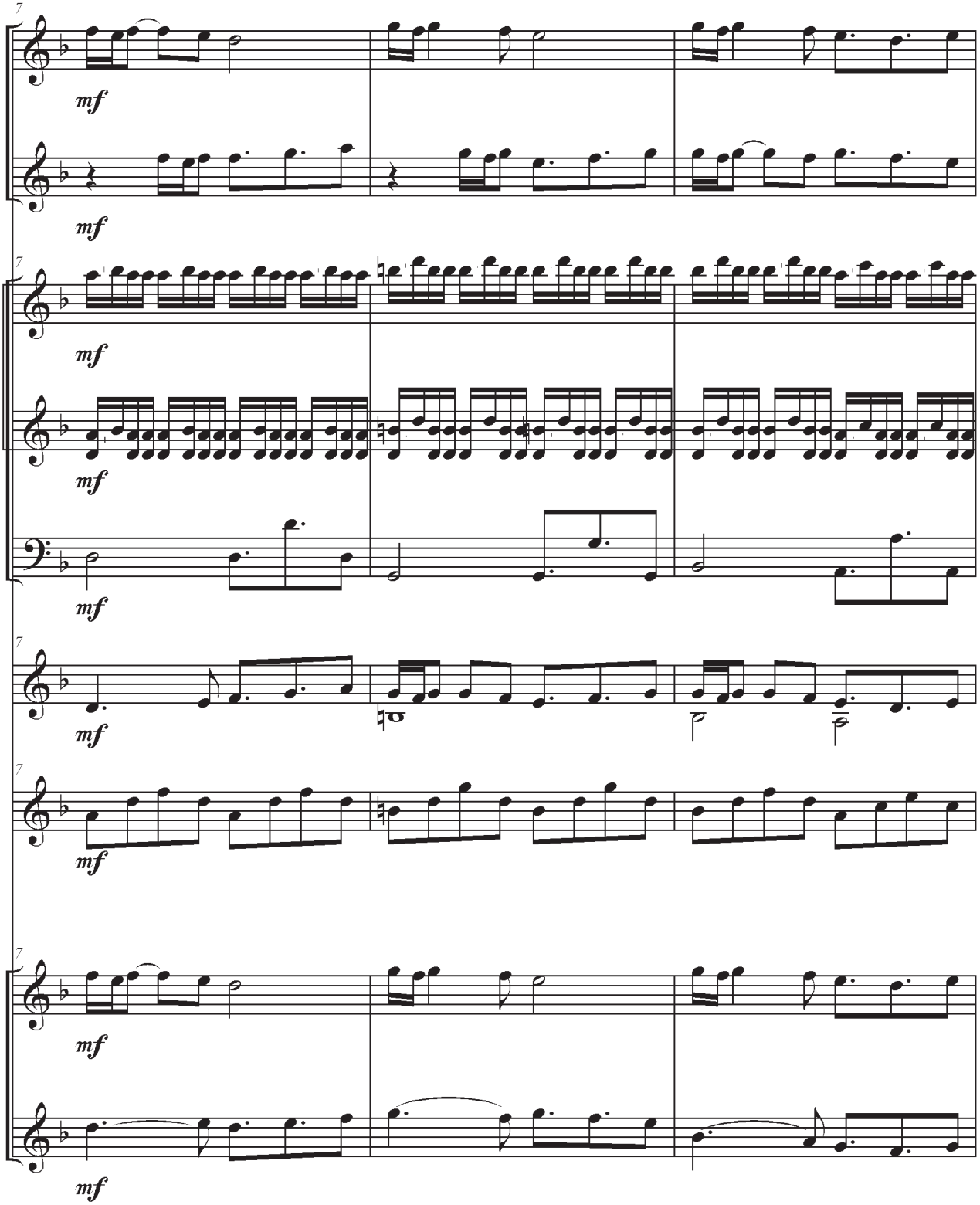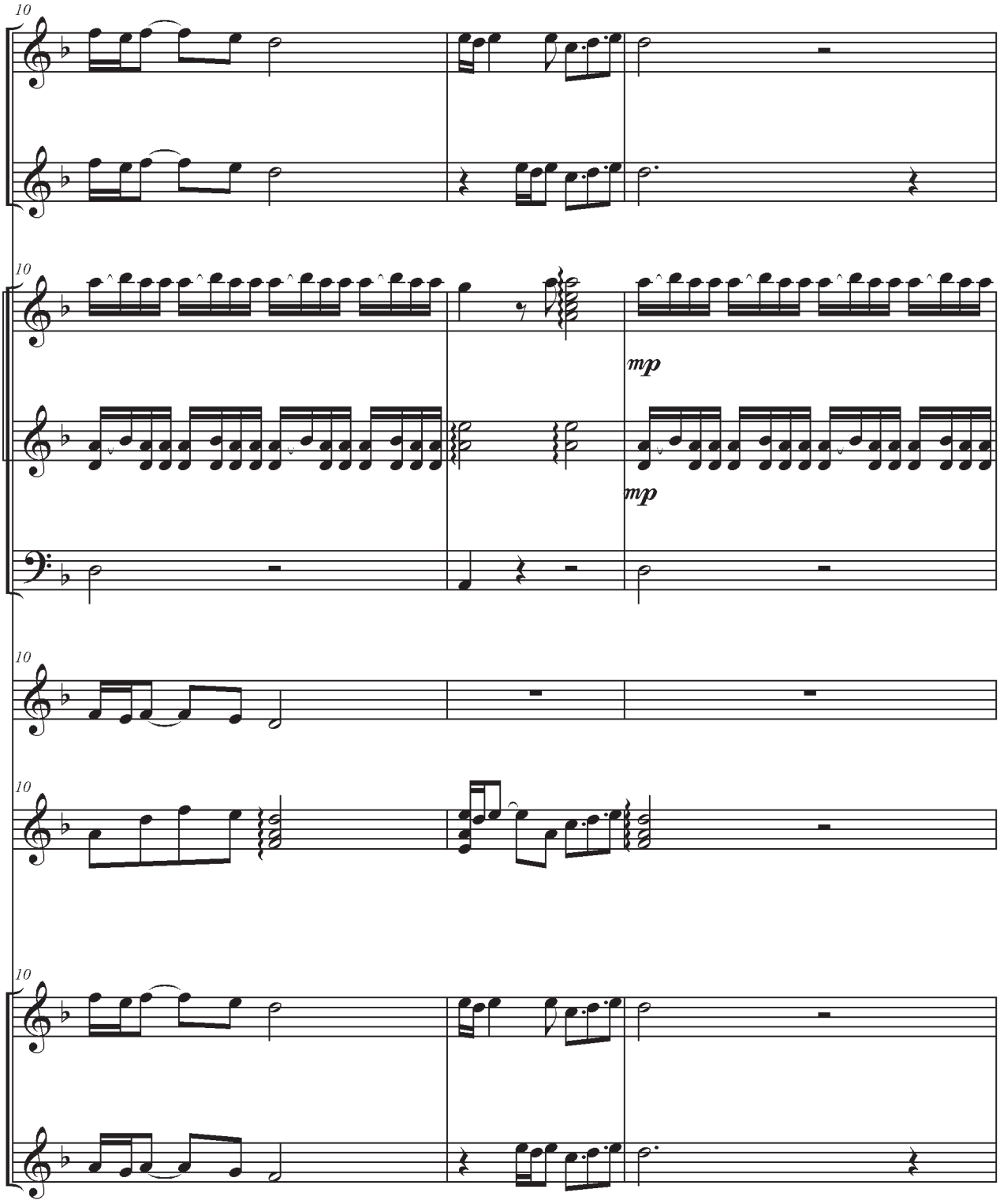

Әулиеата толғауы
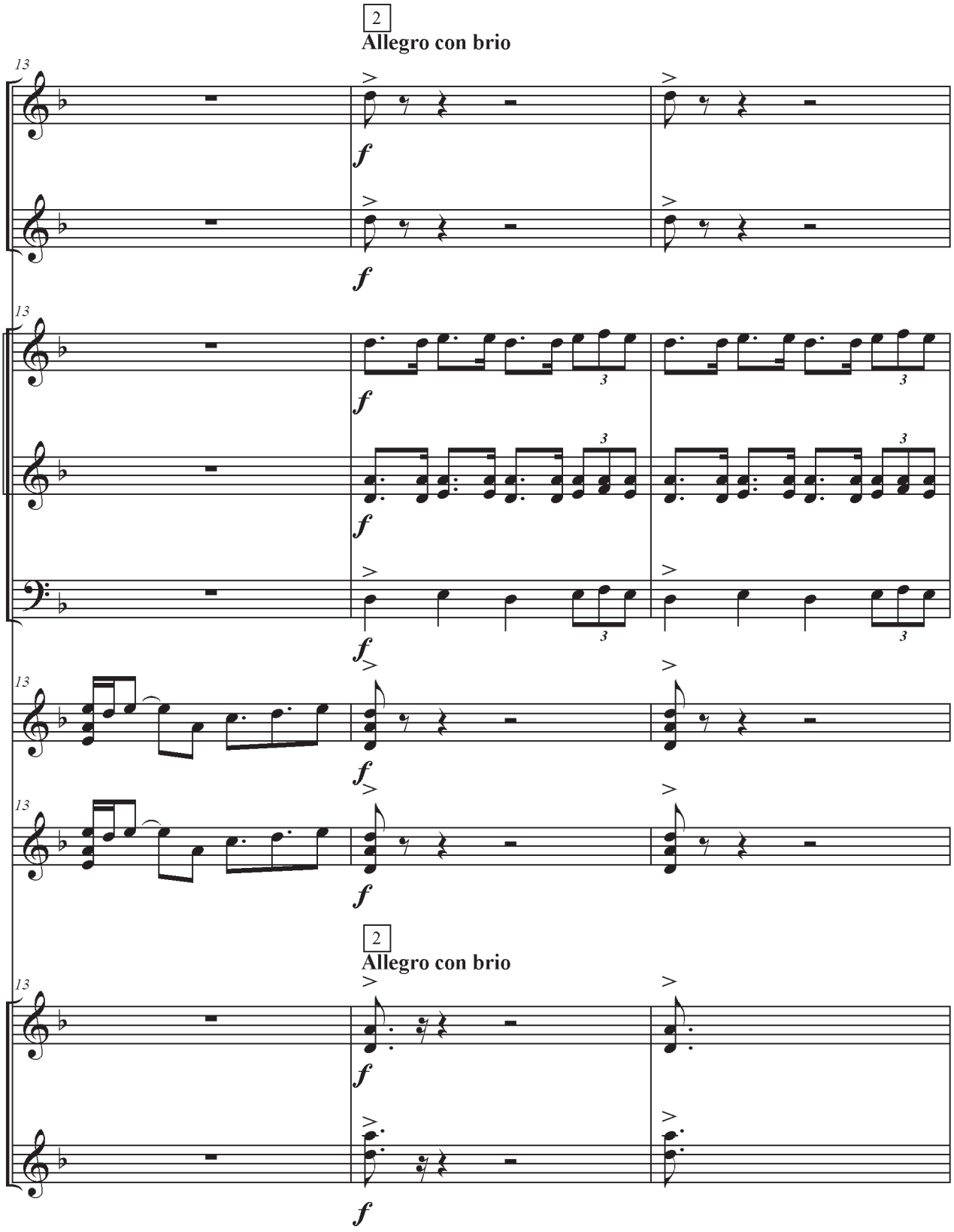
Марат Бердіғұлов
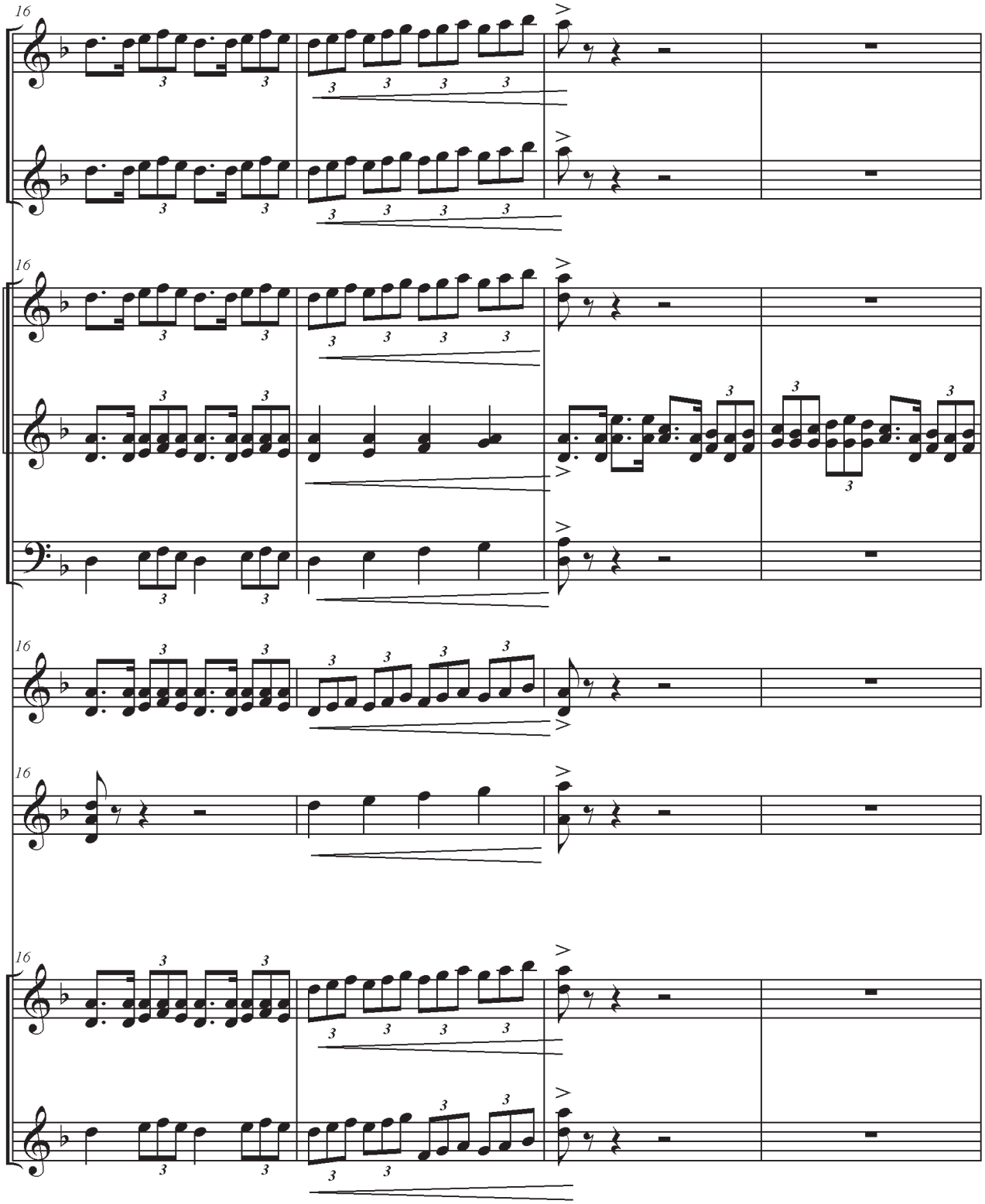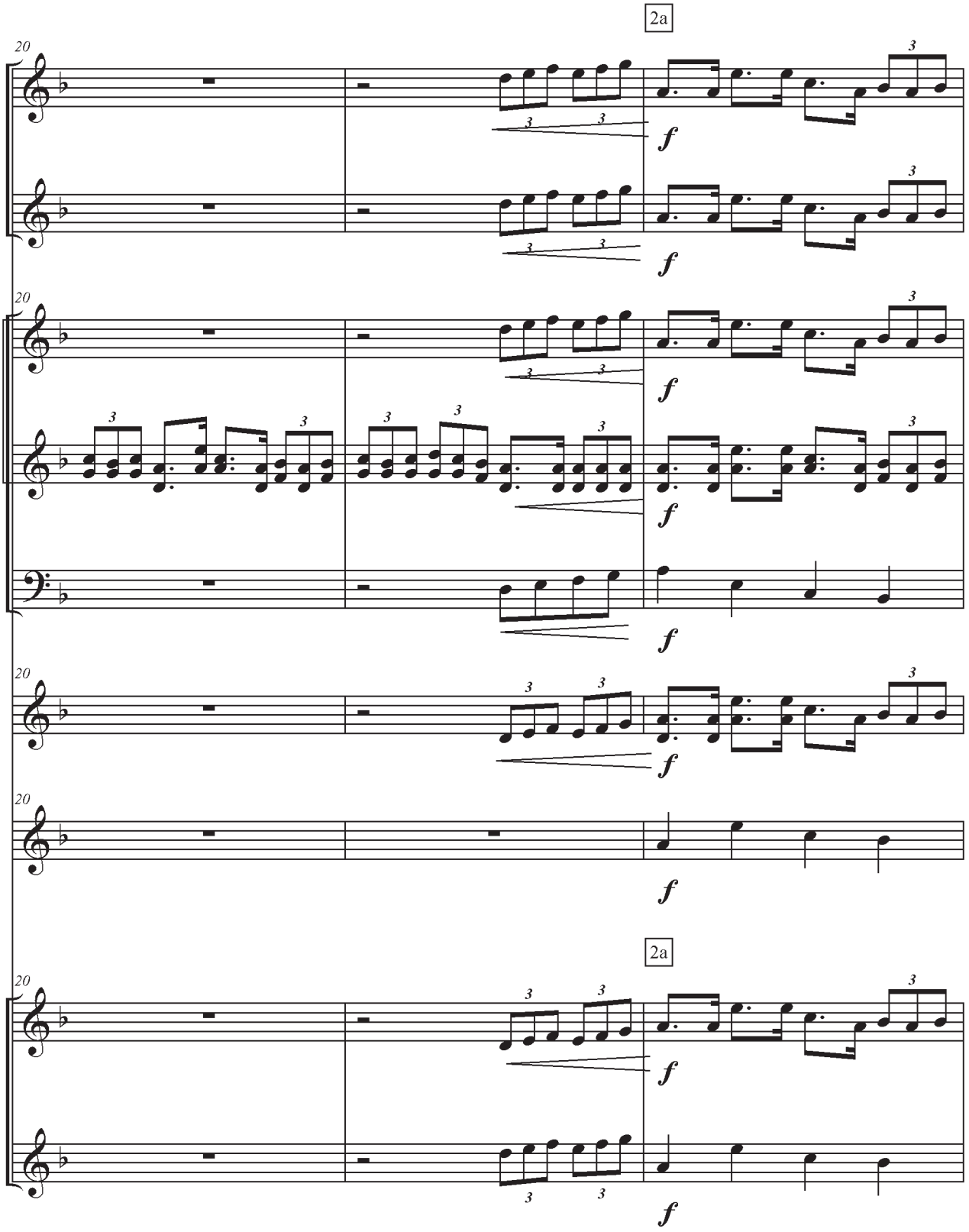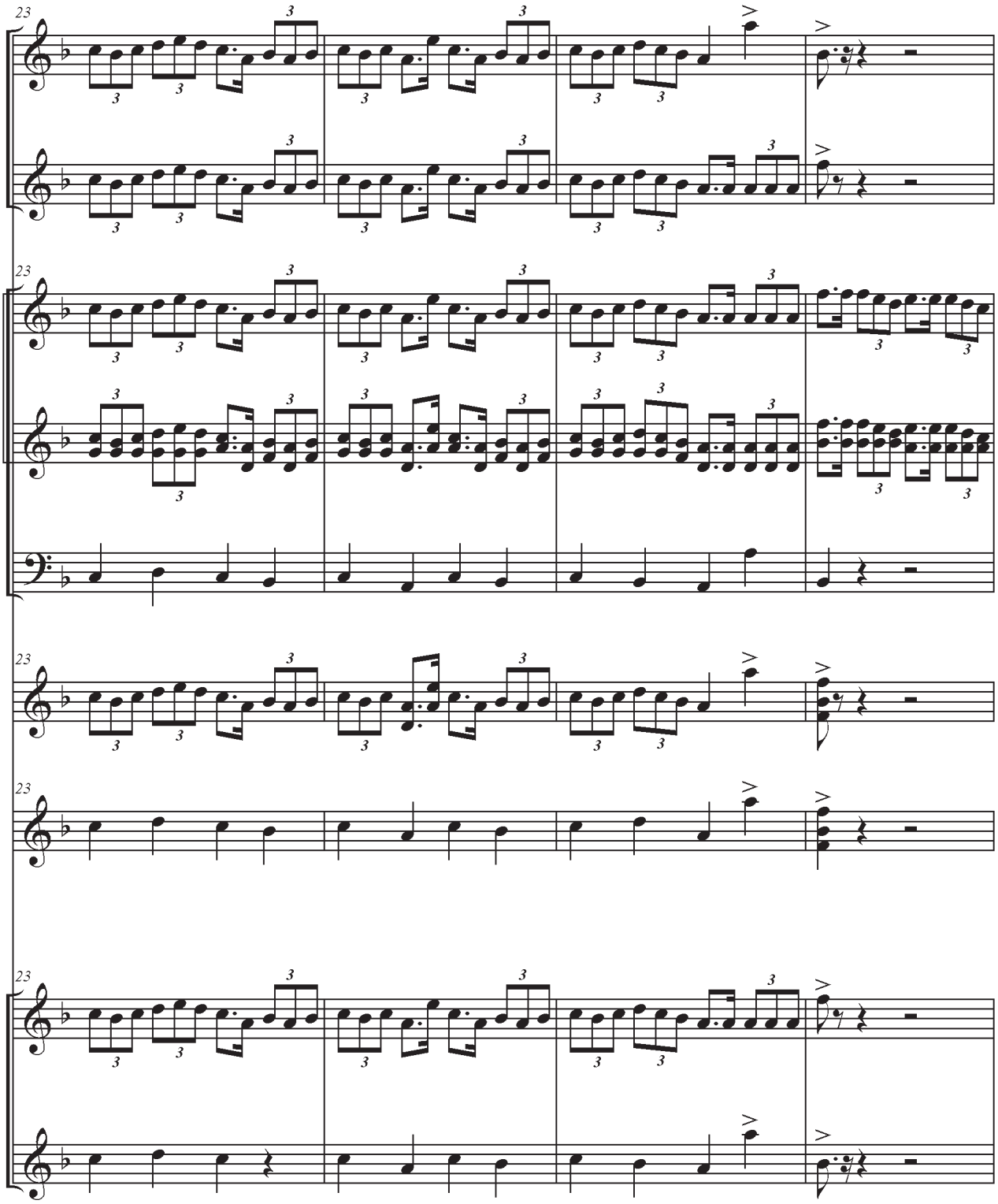

7
mf
mf
7
mf
mf
mf
7
mf
7
mf
7
mf
mf
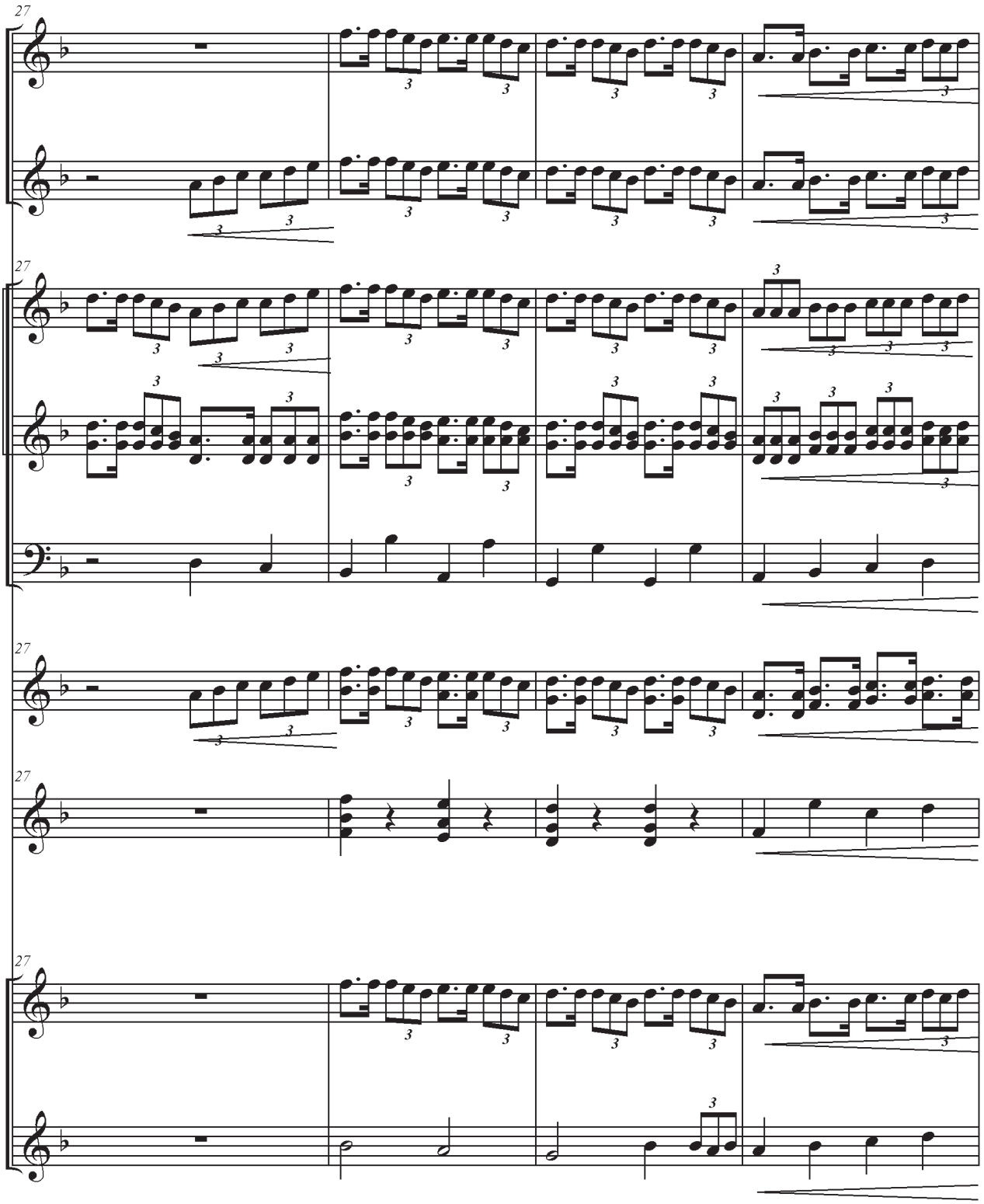

10
10
mp
mp
10
10
10
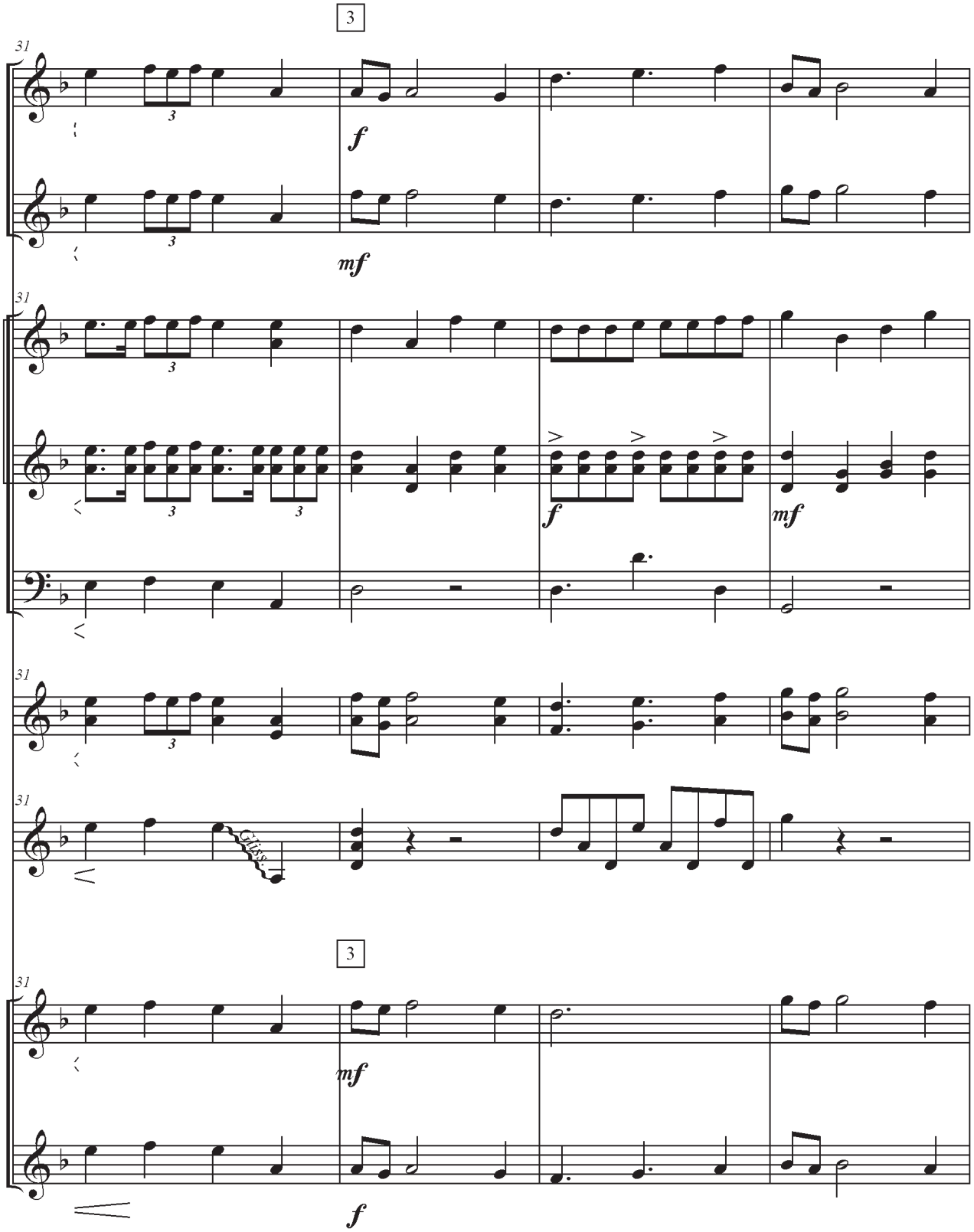

2
Allegro con brio
13
f
3
2
Allegro con brio
13
f
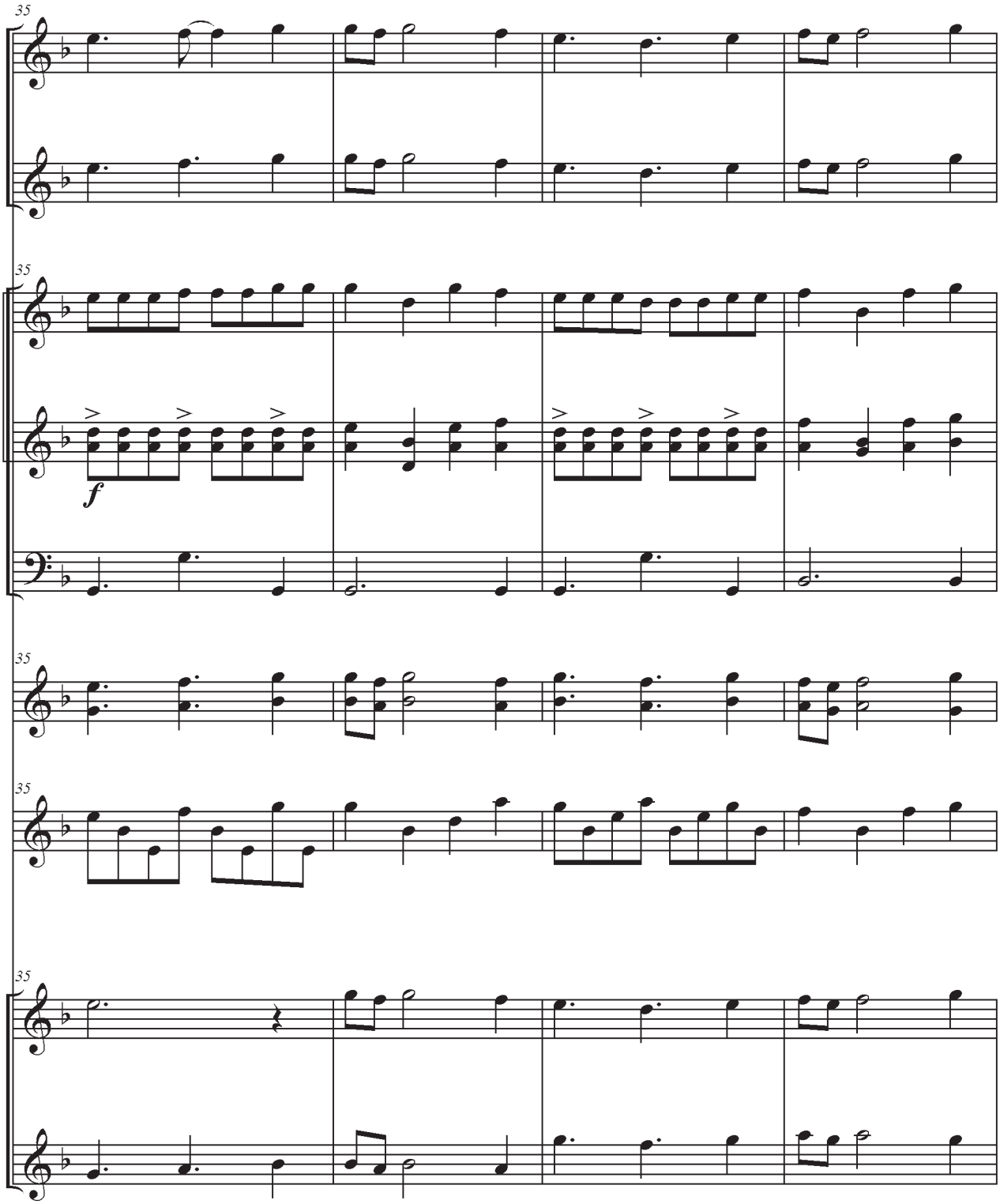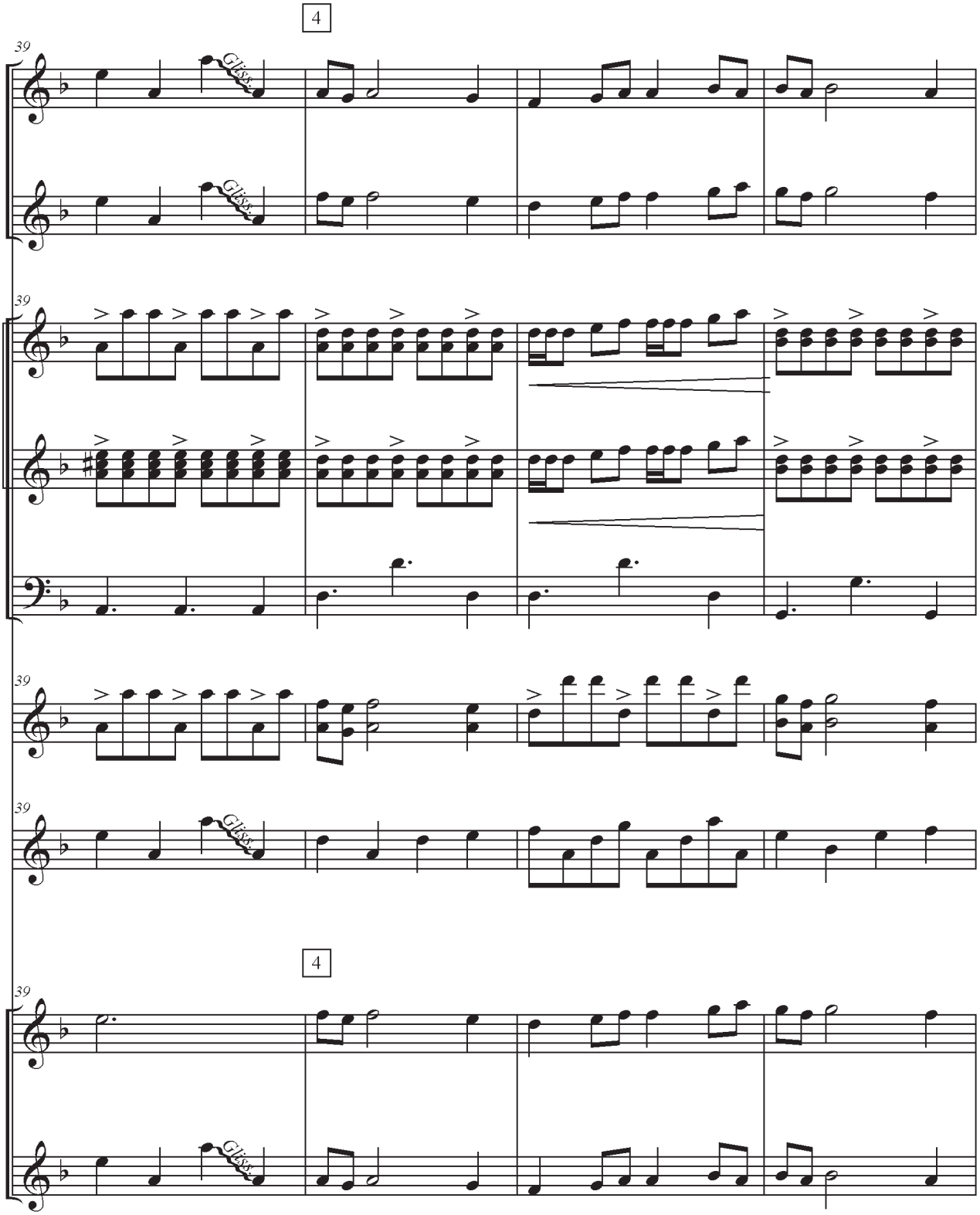

2a
20
f
2a
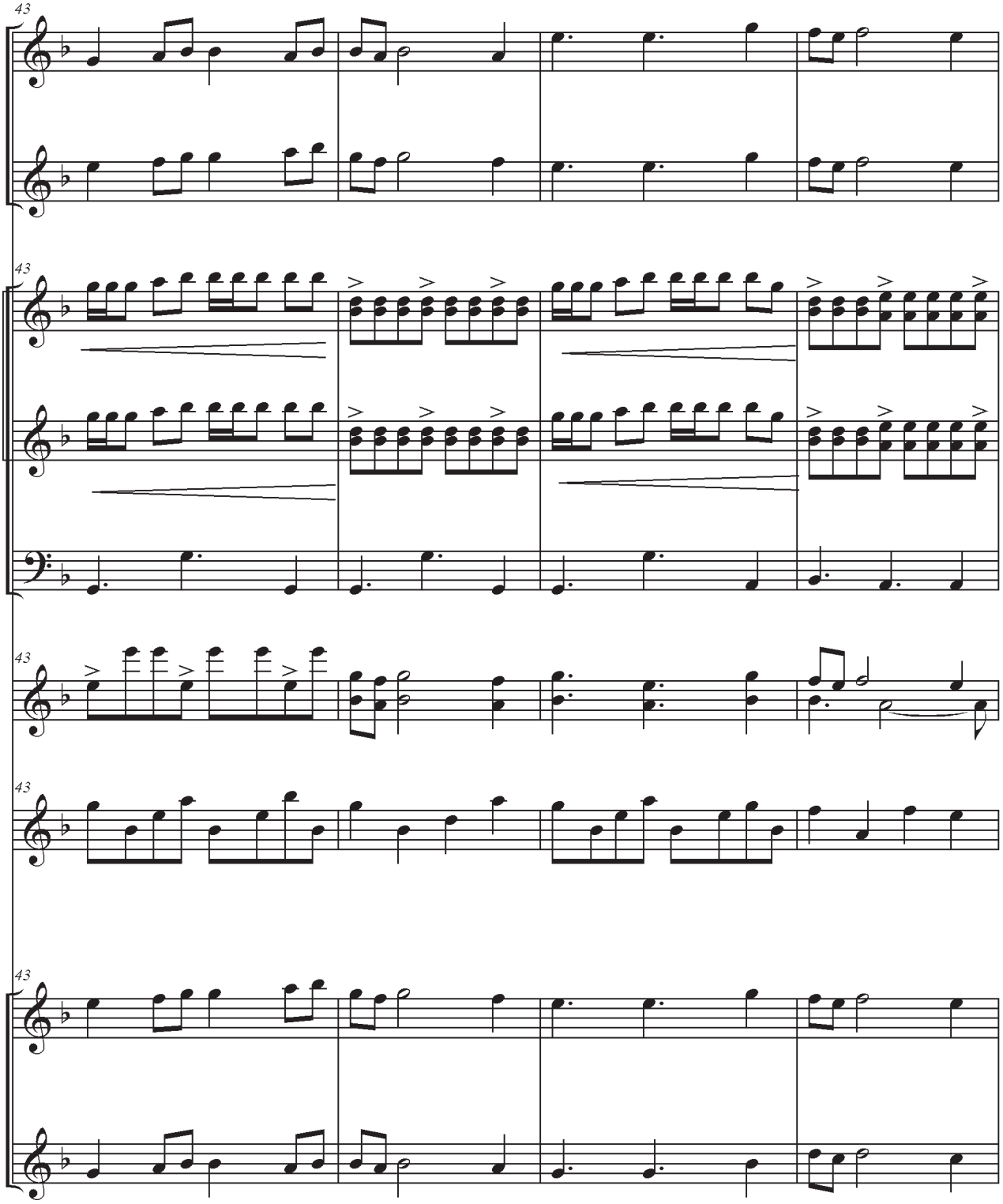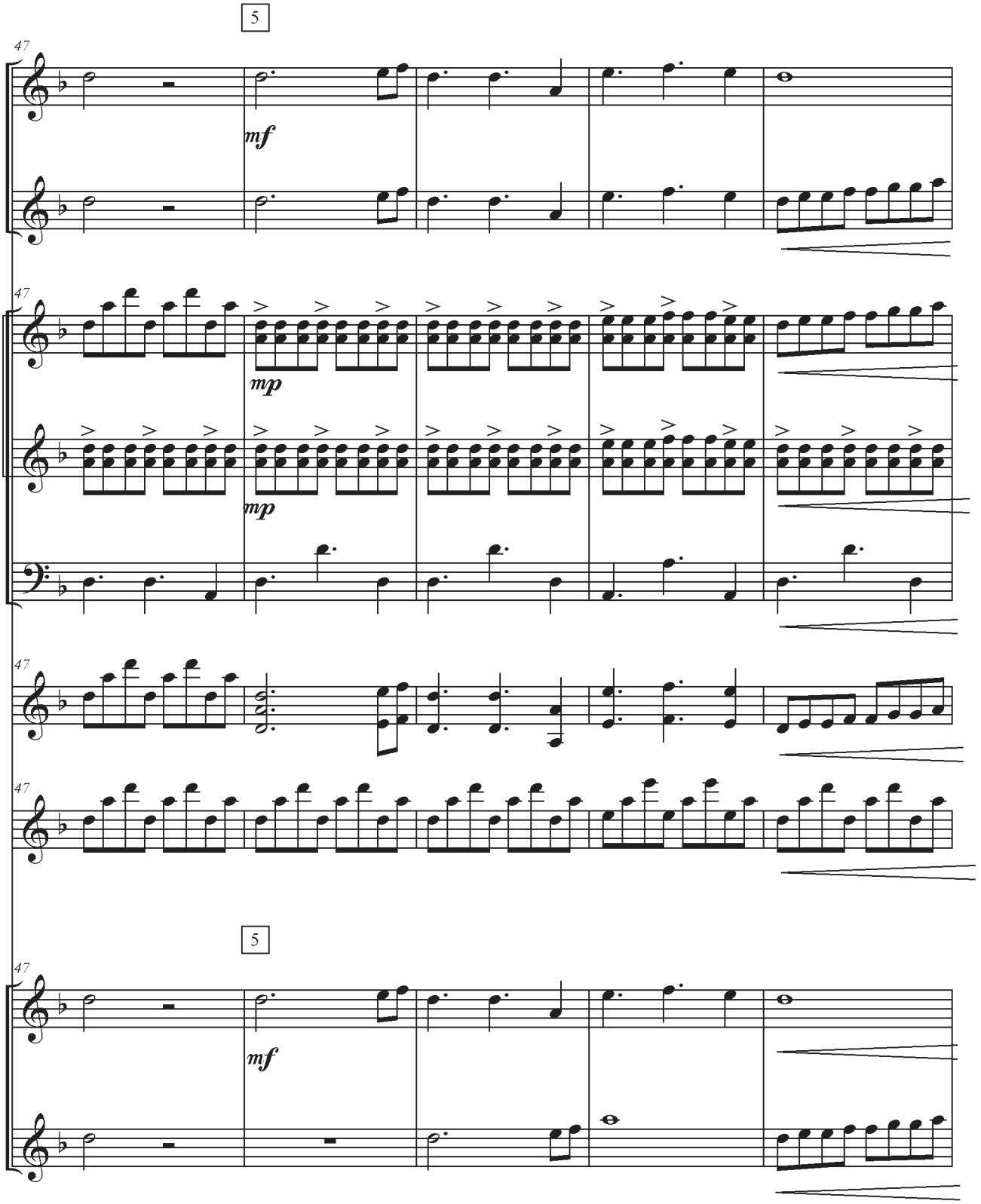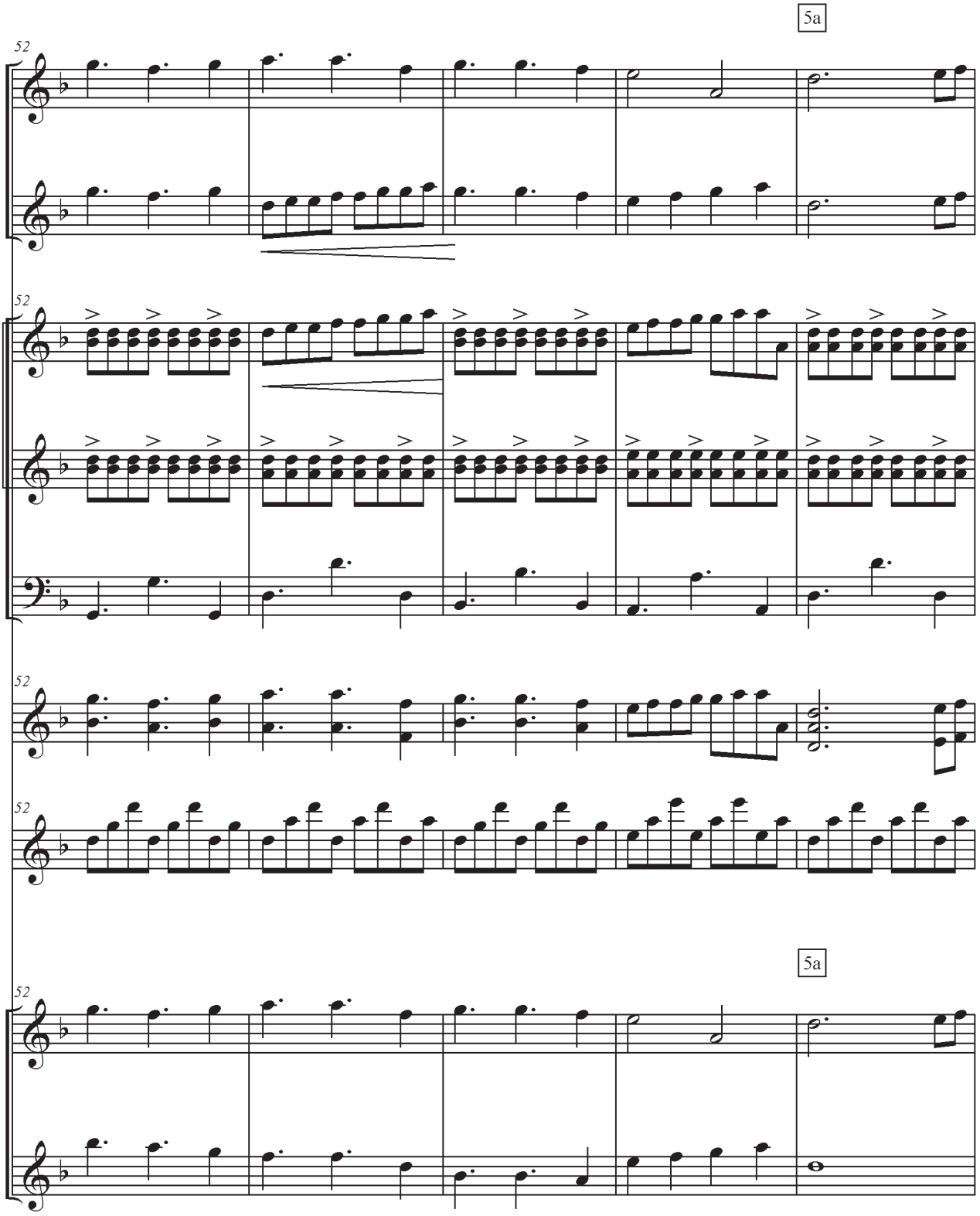

3
31
f
mf
31
f
mf
31
31
Glis.
3
31
mf
f
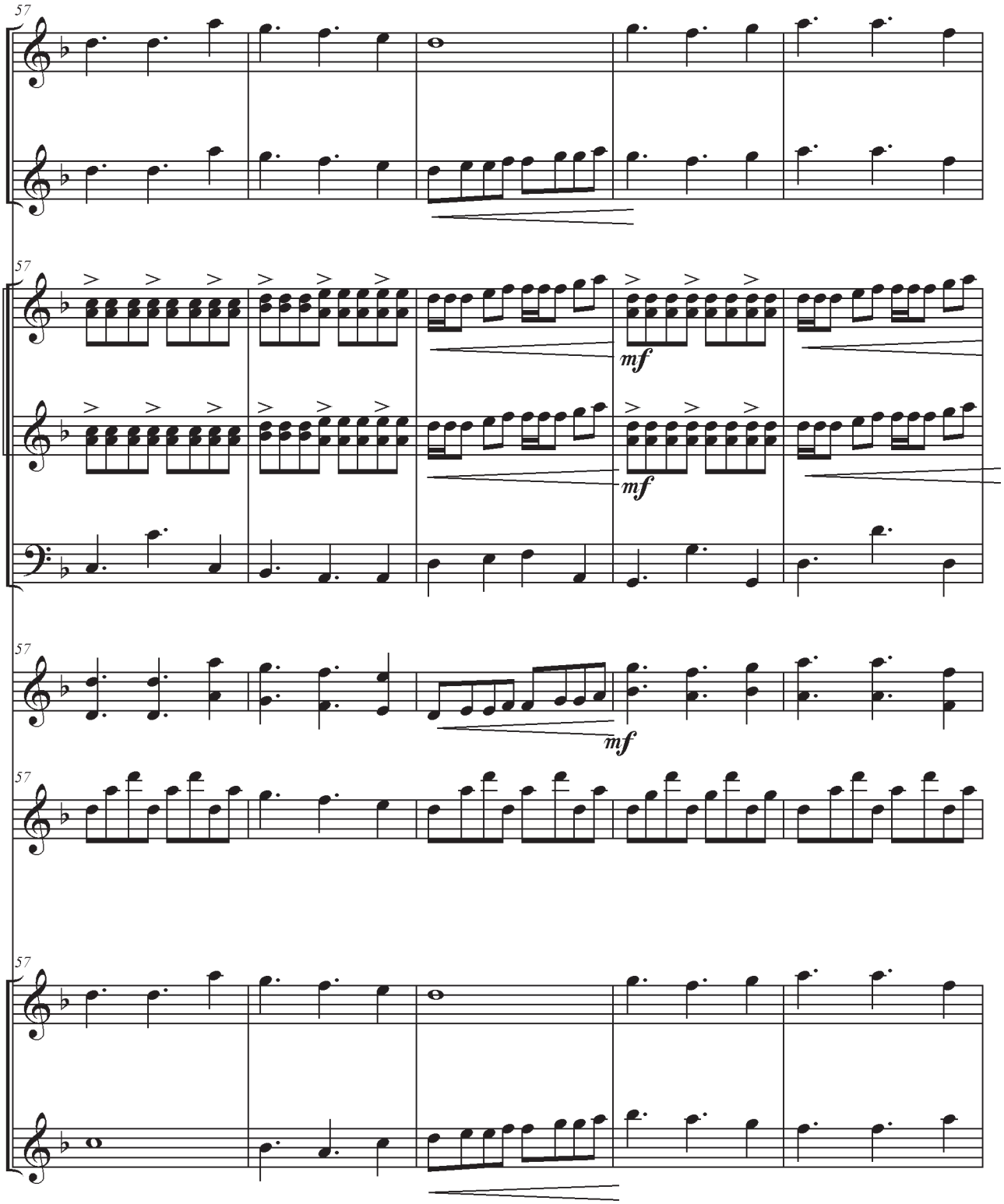

35
35
f
35
35
35
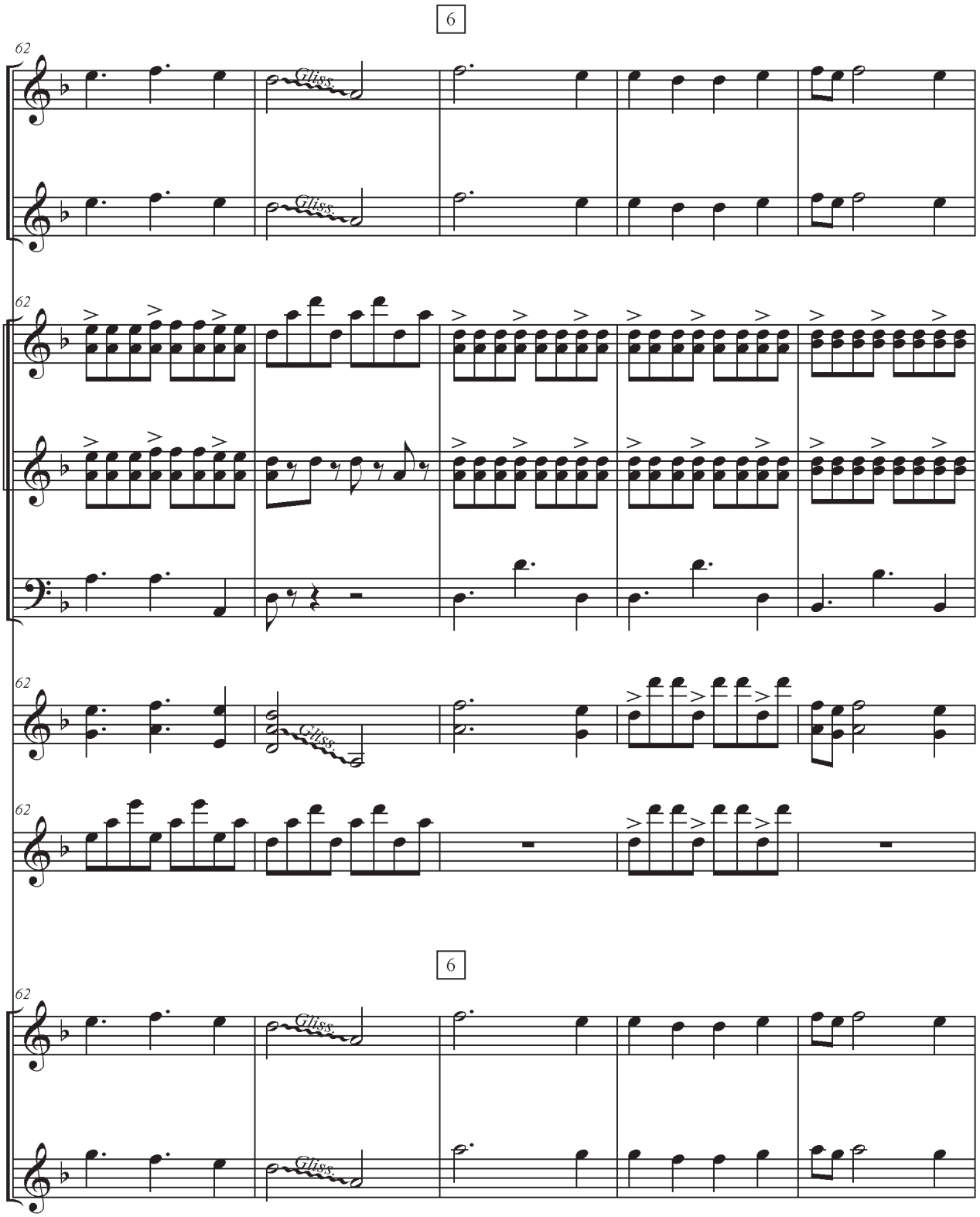

4
39
Gliss.
4
39
Gliss.
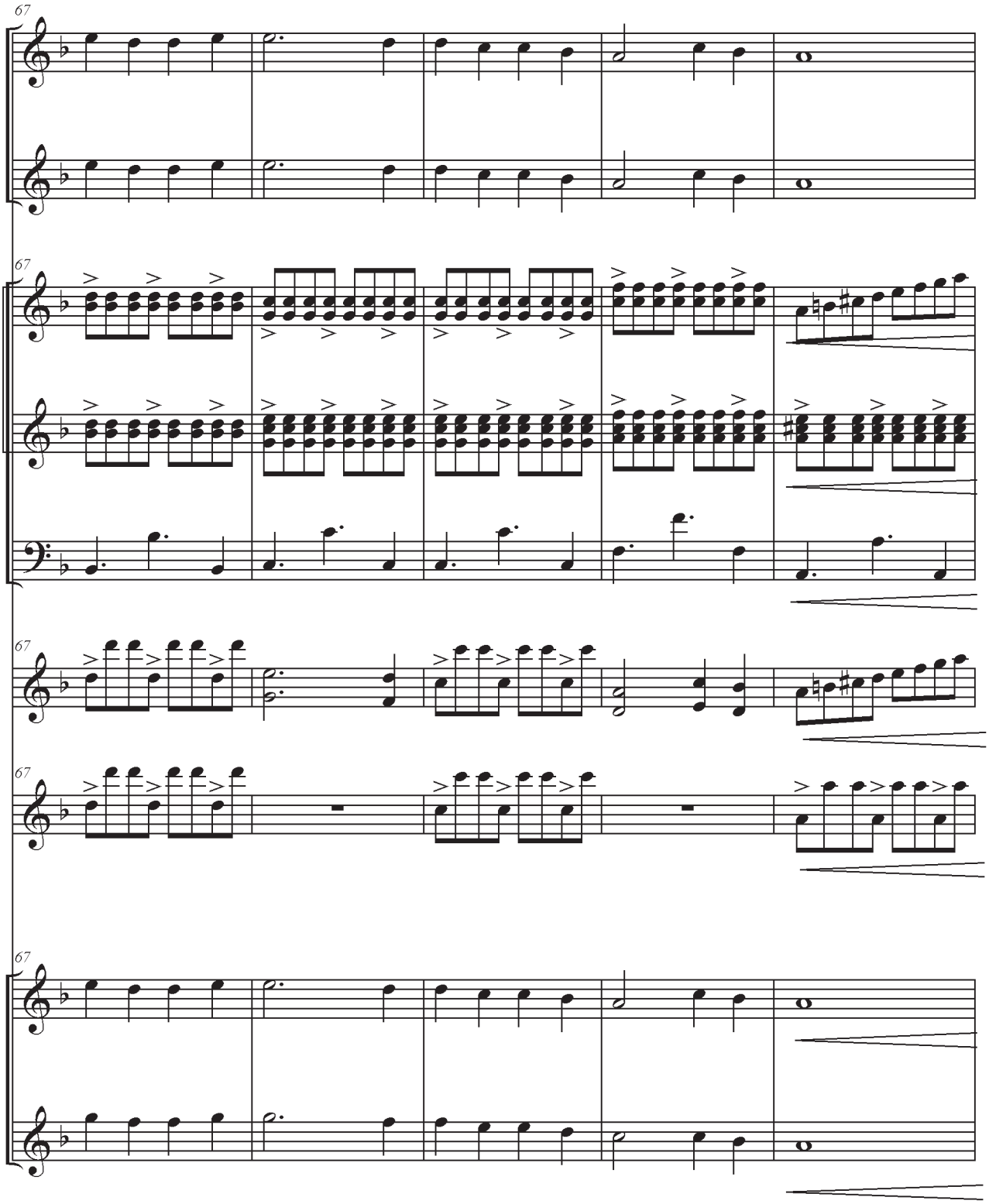

43
43
43
43
43
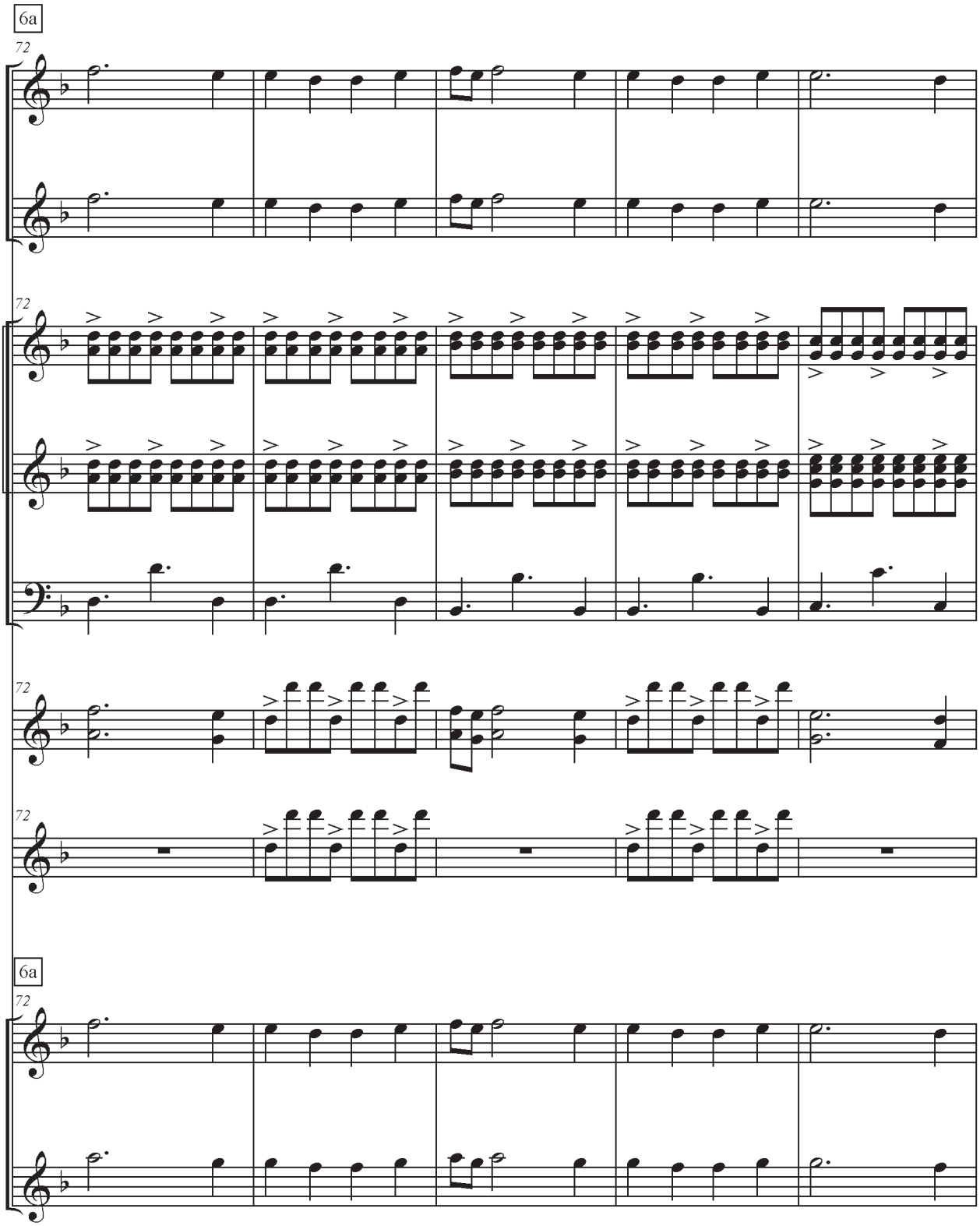

5
47
mf
47
mp
mp
47
47
5
47
mf
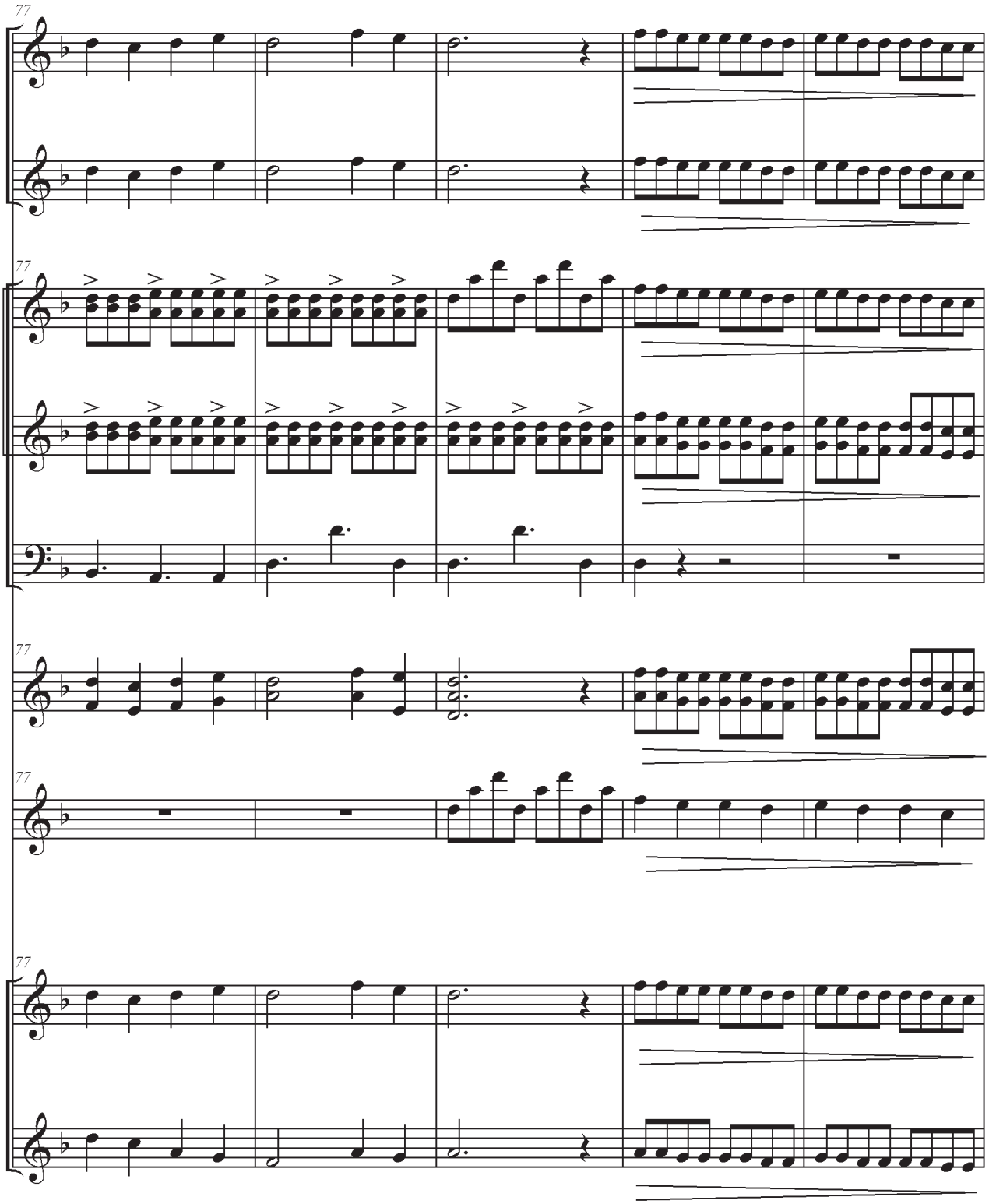

5a
52
52
52
52
5a
52
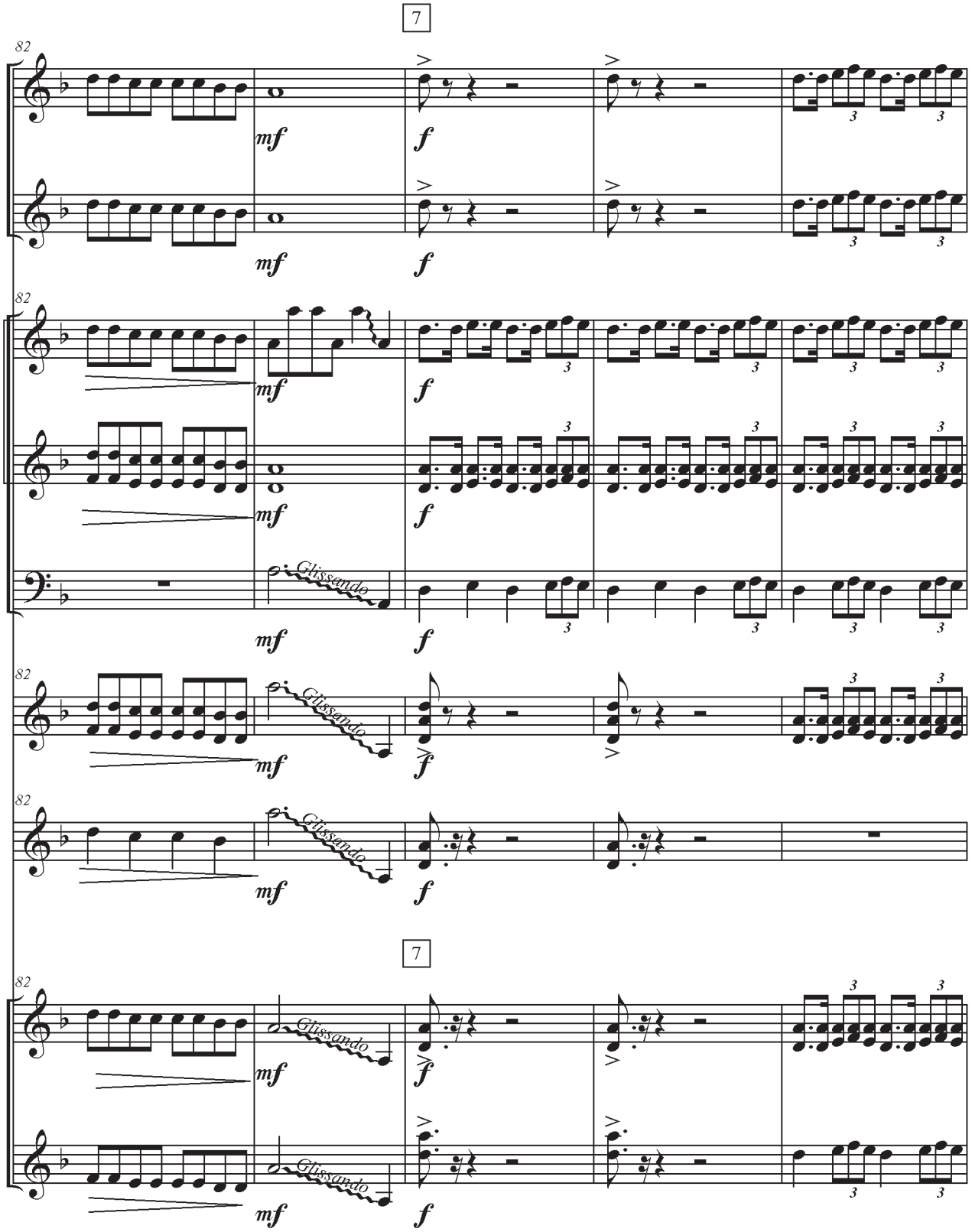

57
57
mf
mf
57
57
57
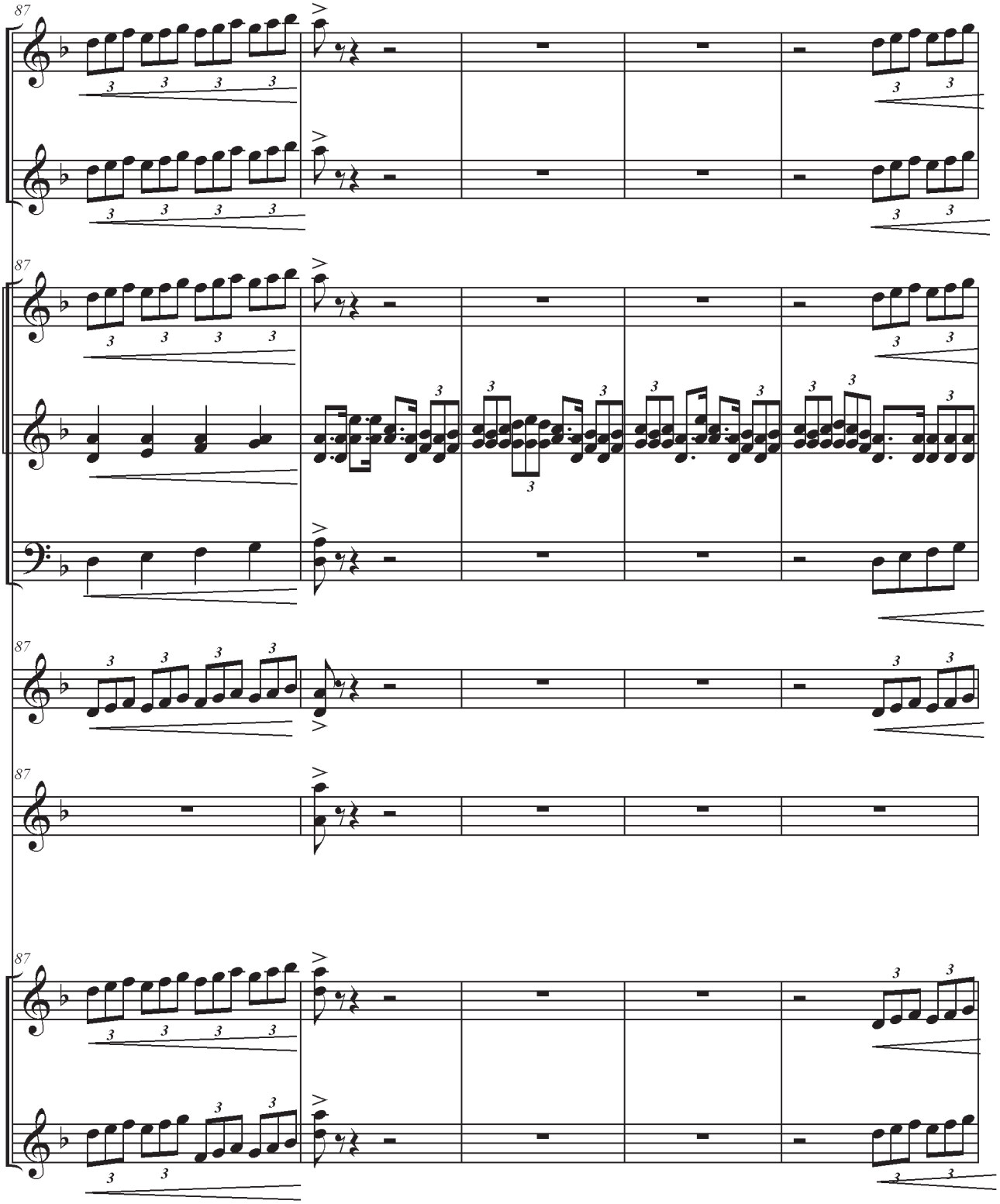

6
62
Gliss.
62
62
62
6
62
Gliss.
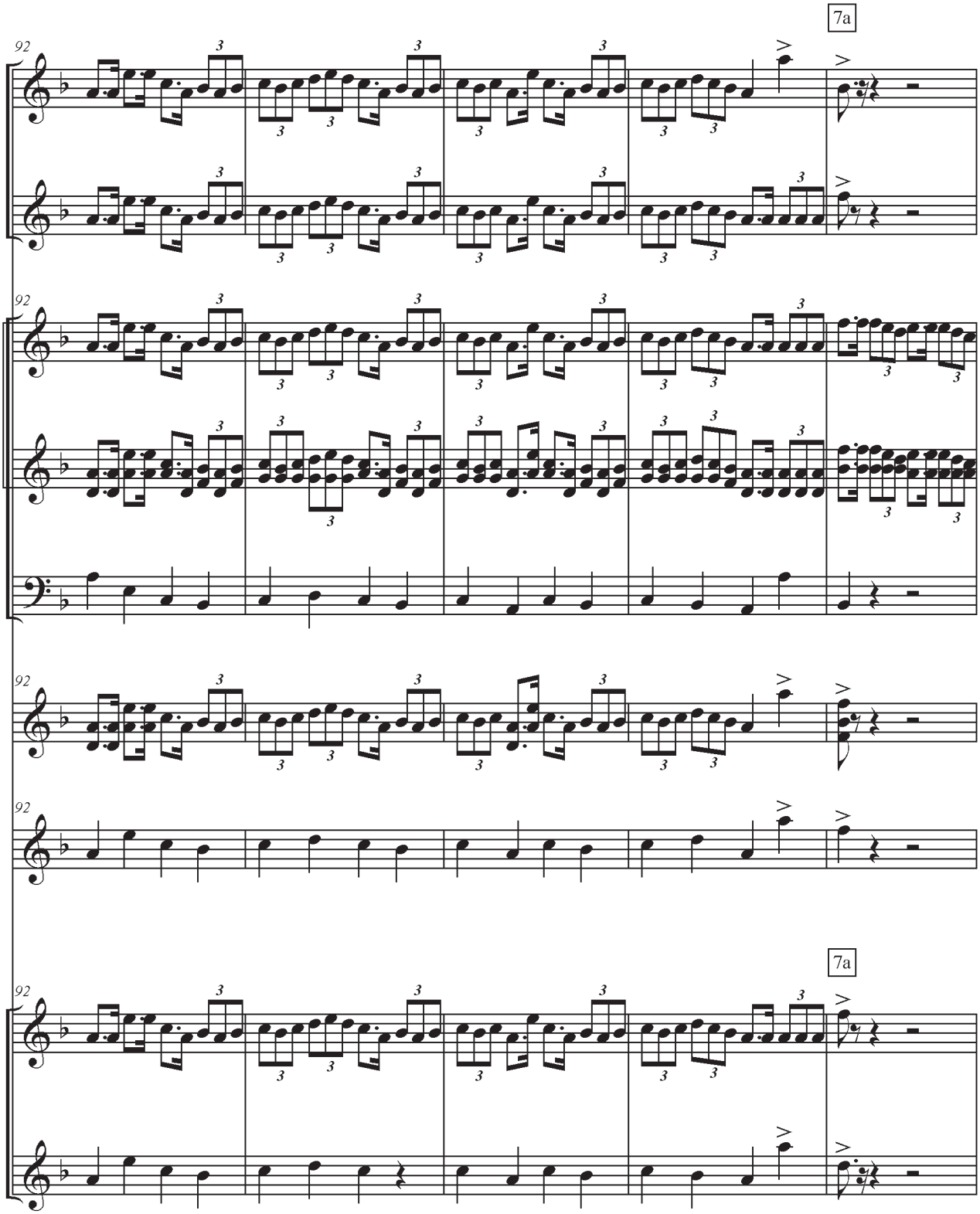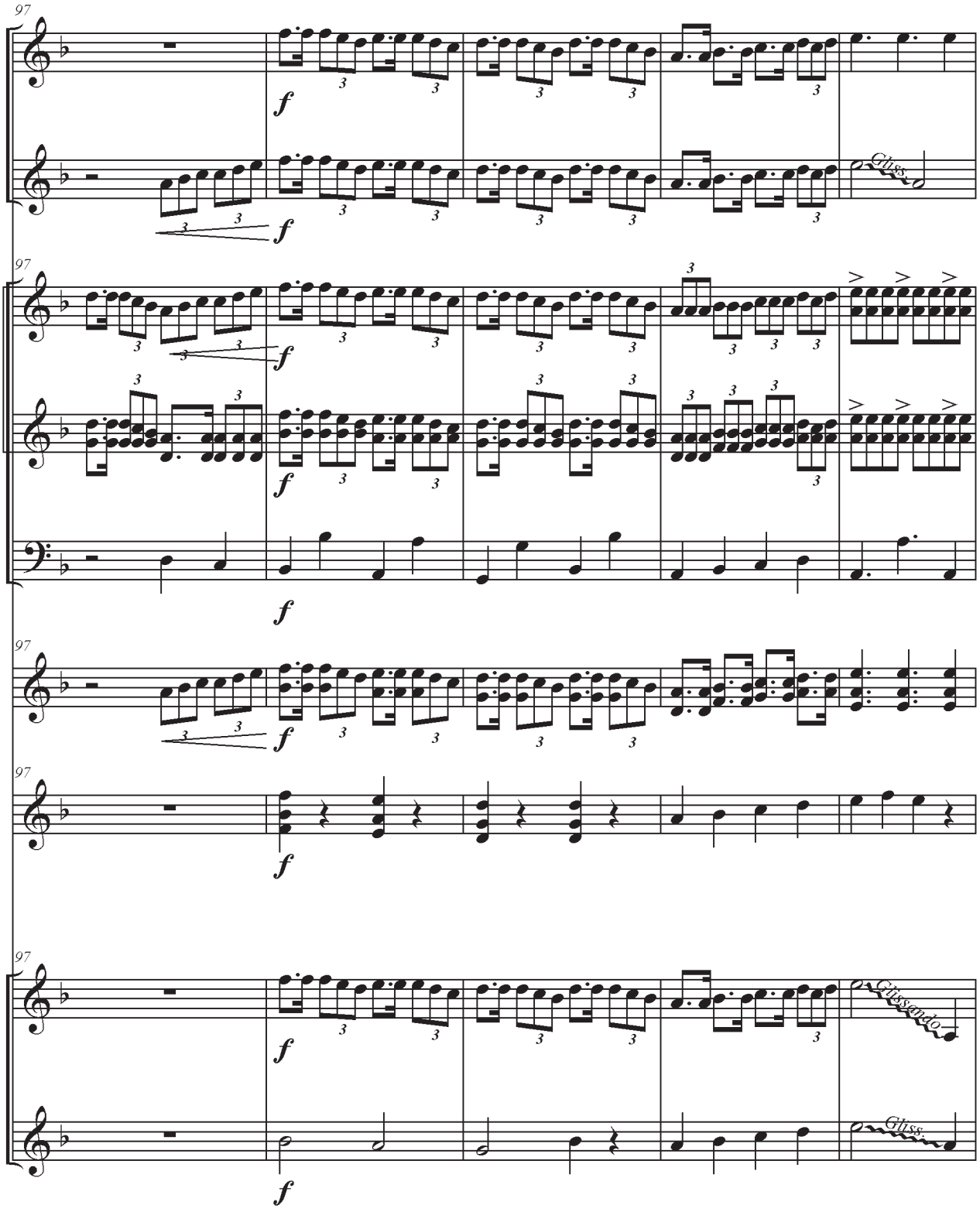

6а
72
72
72
72
6а
72
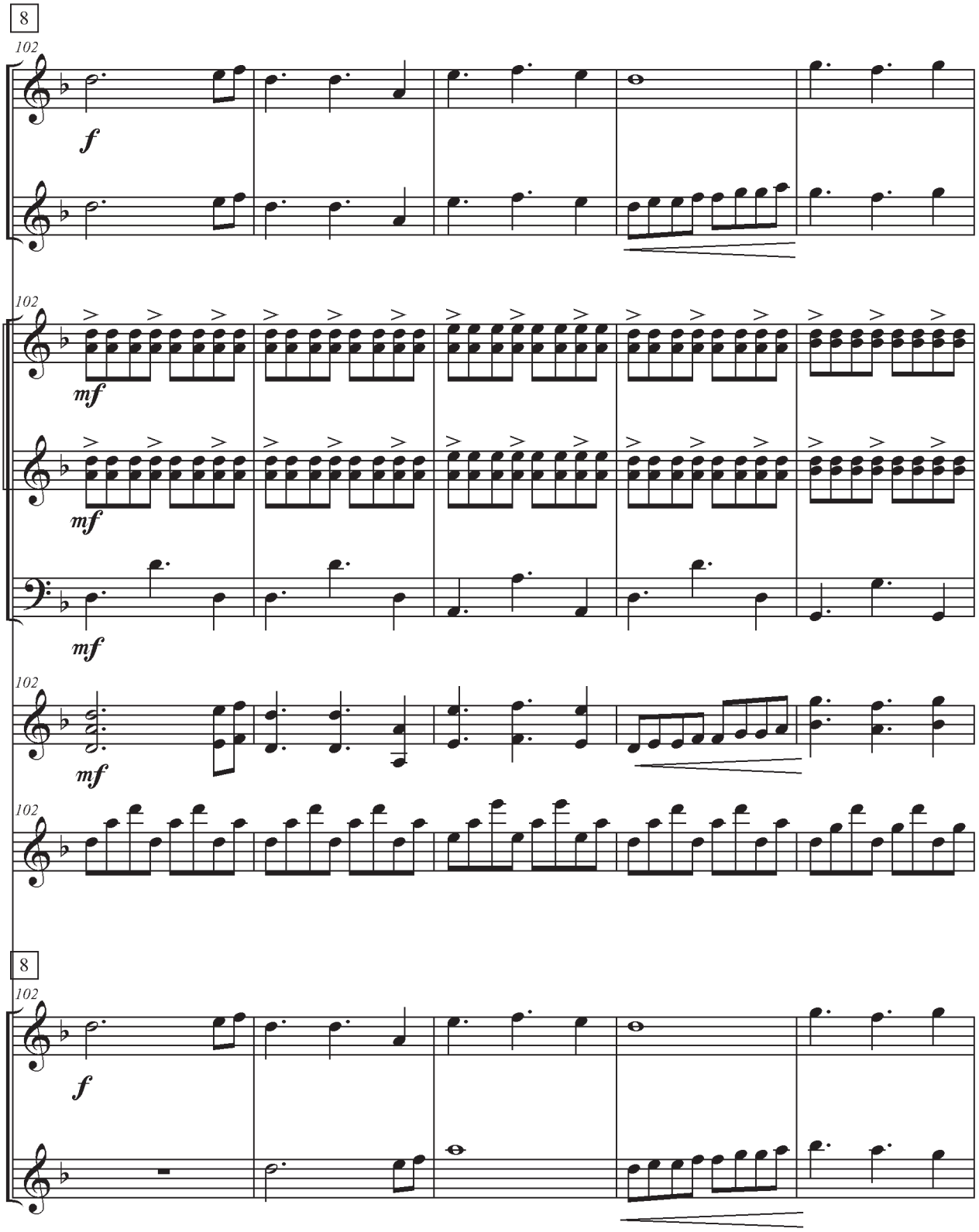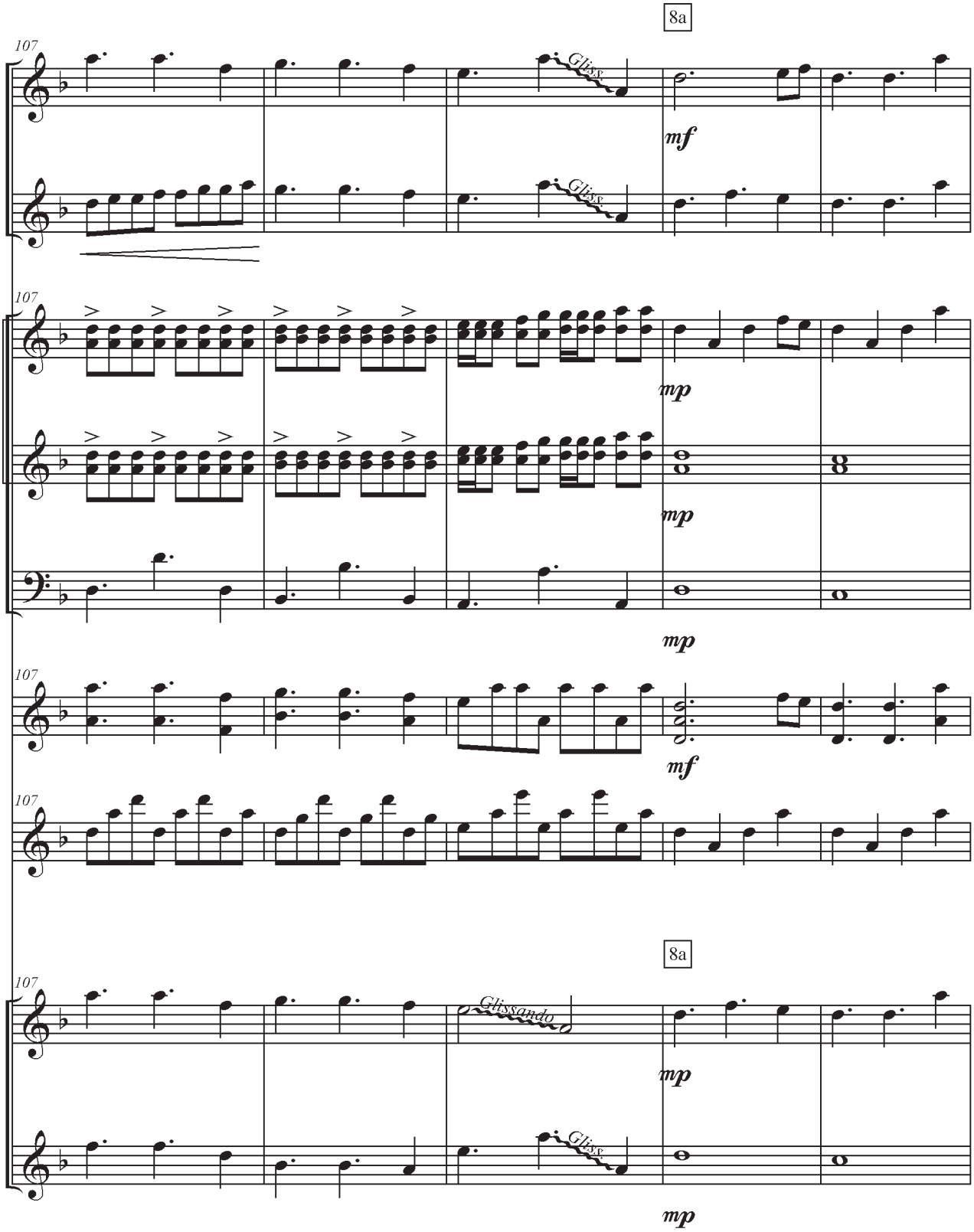

7
82
mf
f
Glissando
3
7
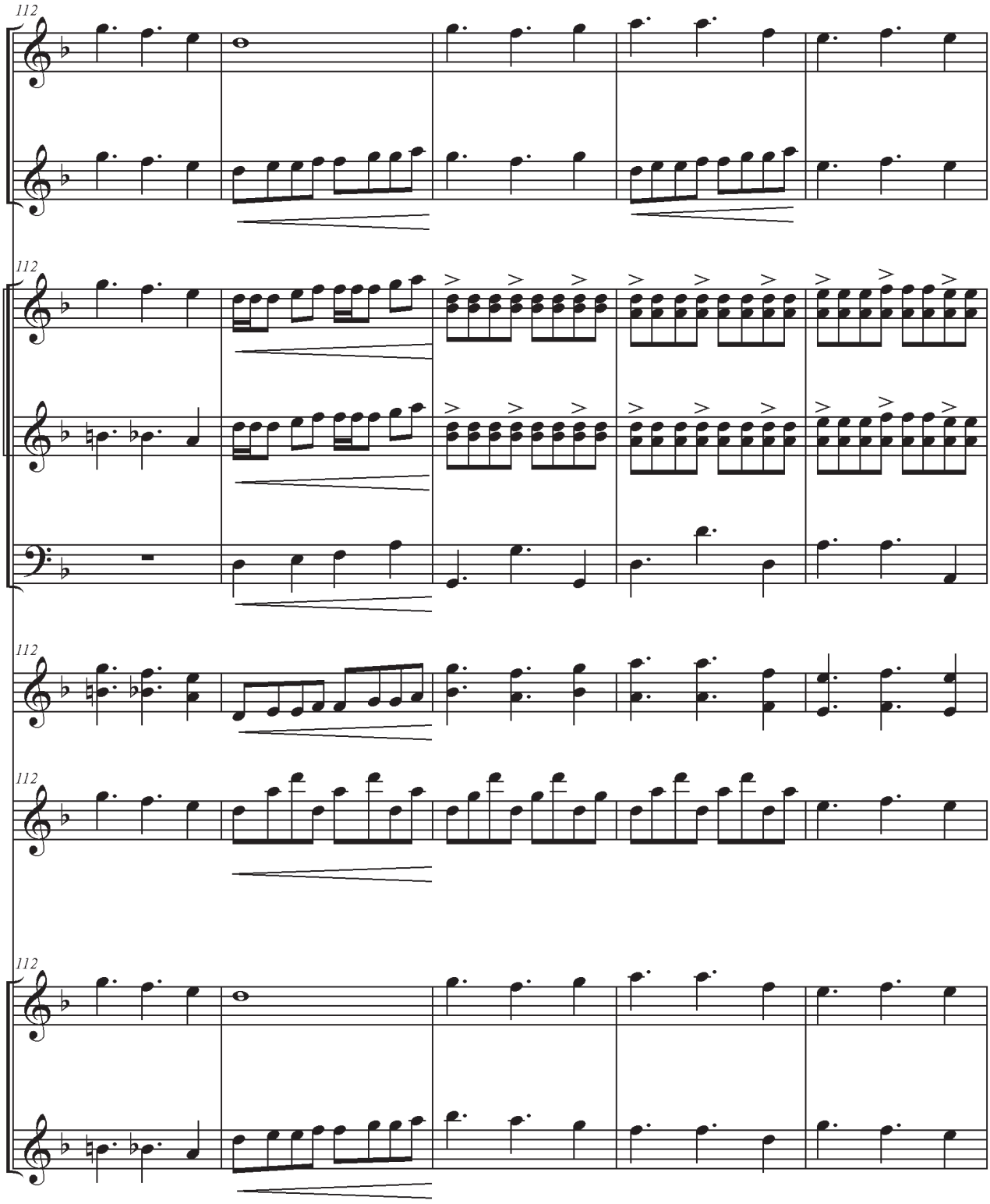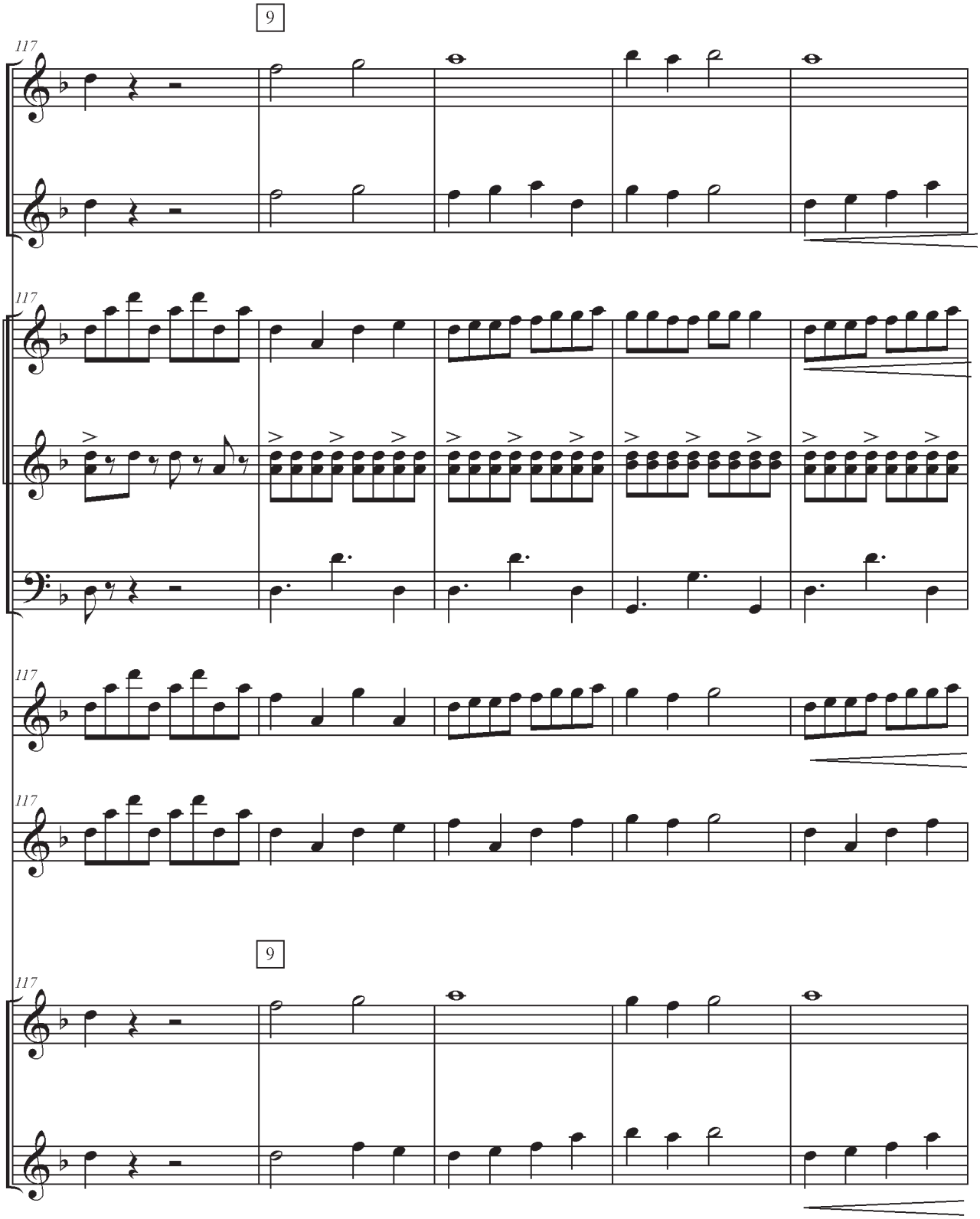

7a
92
7a
92
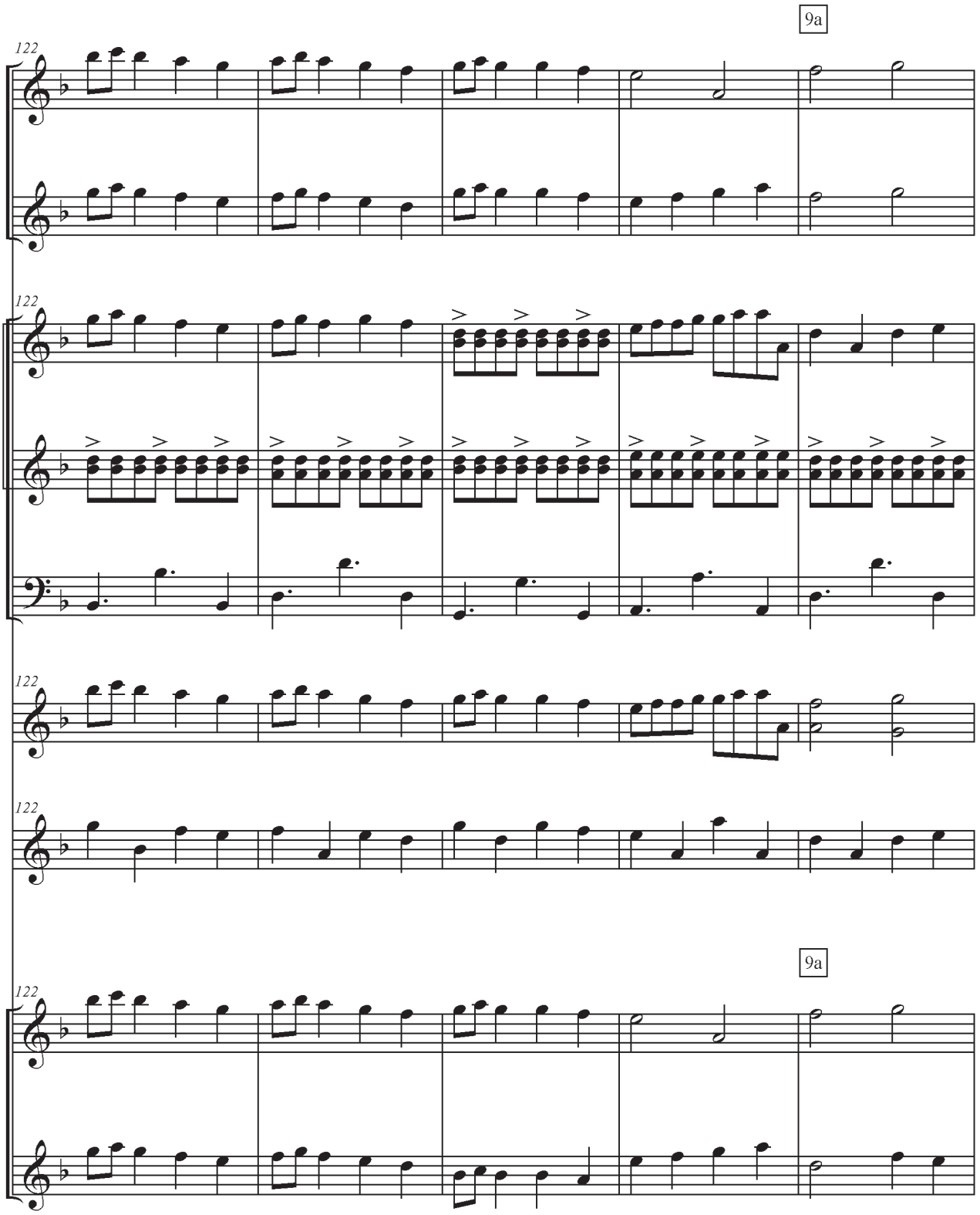

97
f
Gliss.
Glissando
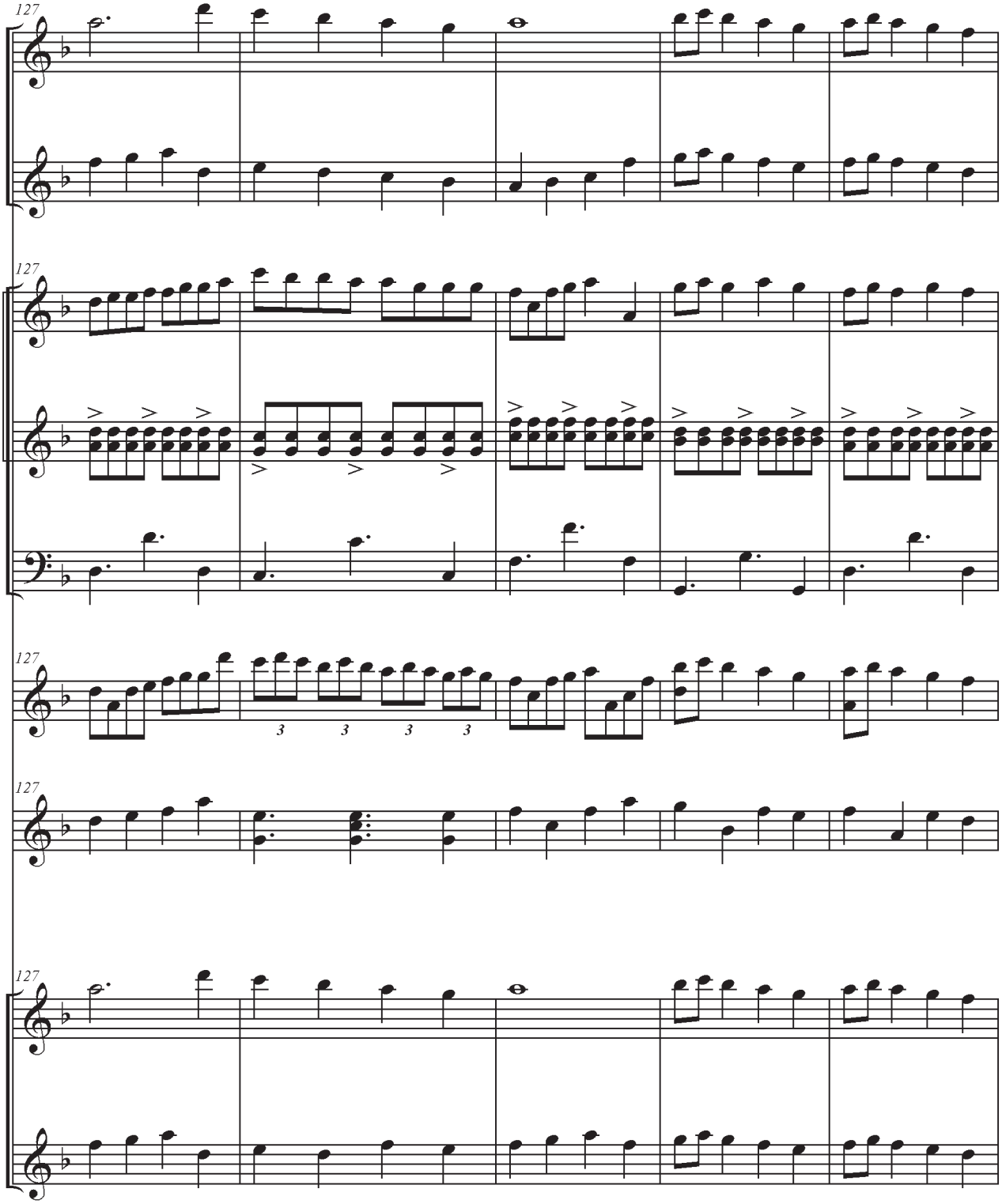

8
102
f
102
mf
mf
mf
102
mf
102
8
102
f
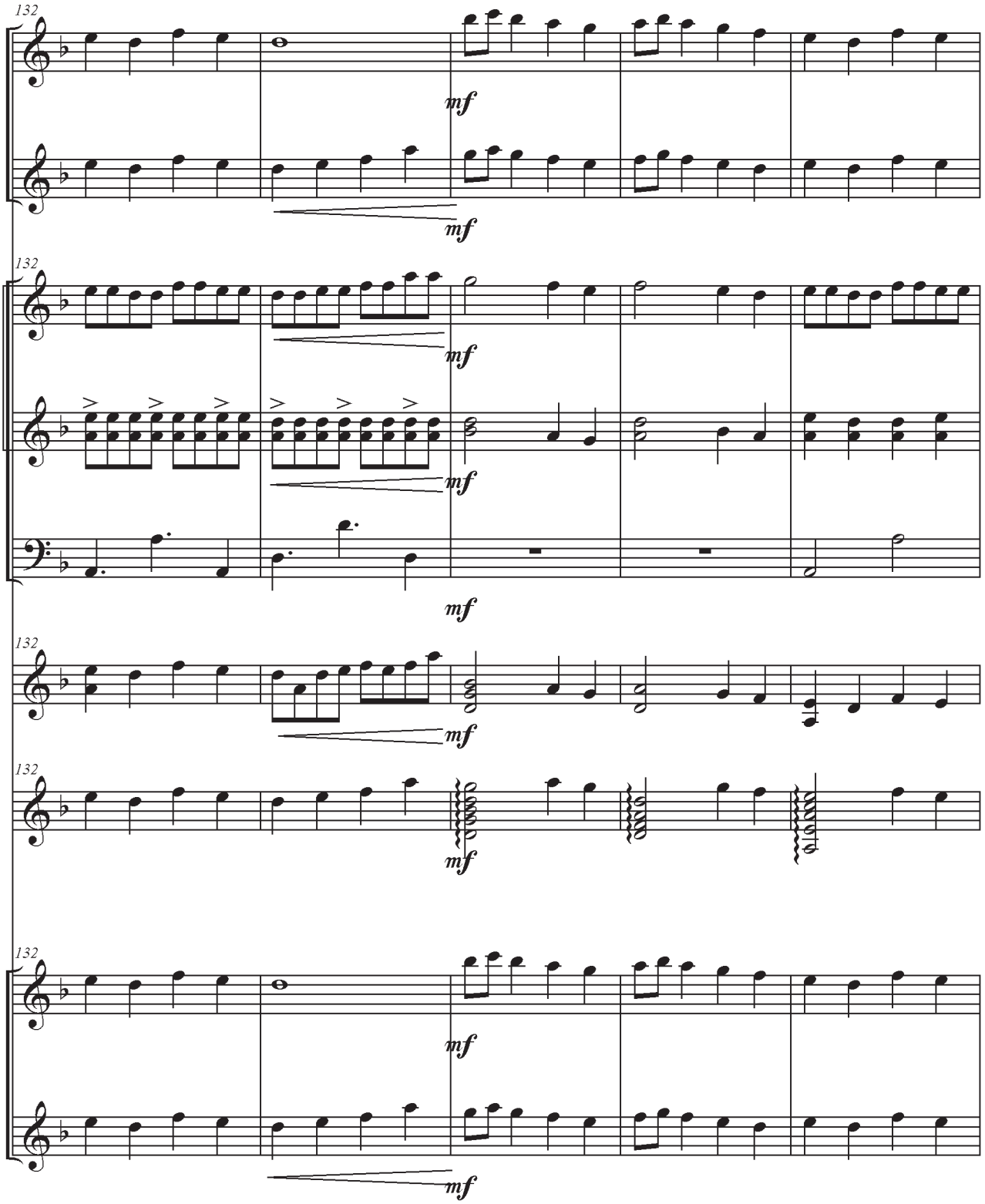

8a
107
Gliss.
mf
mp
Glissando
8a
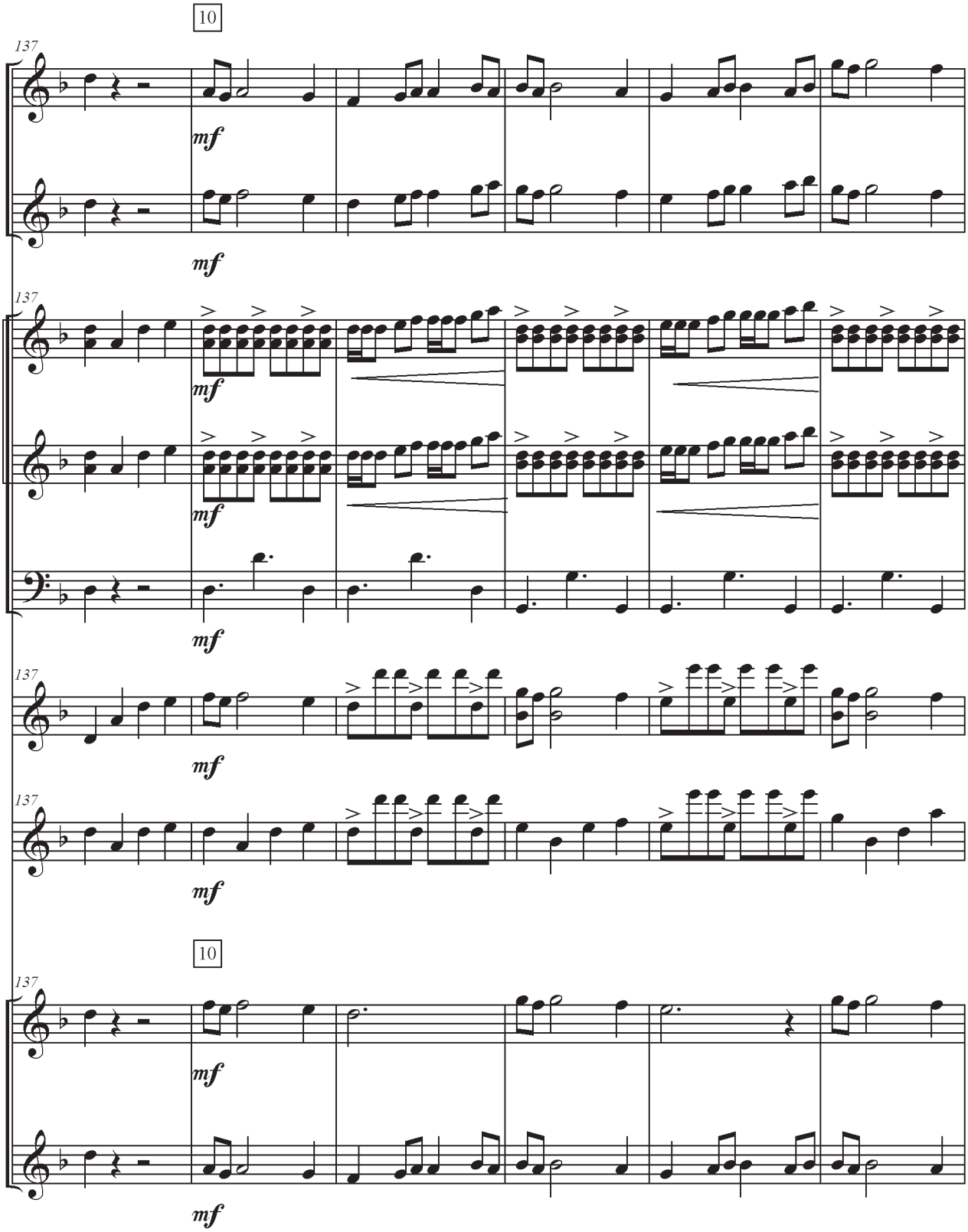

112
112
112
112
112
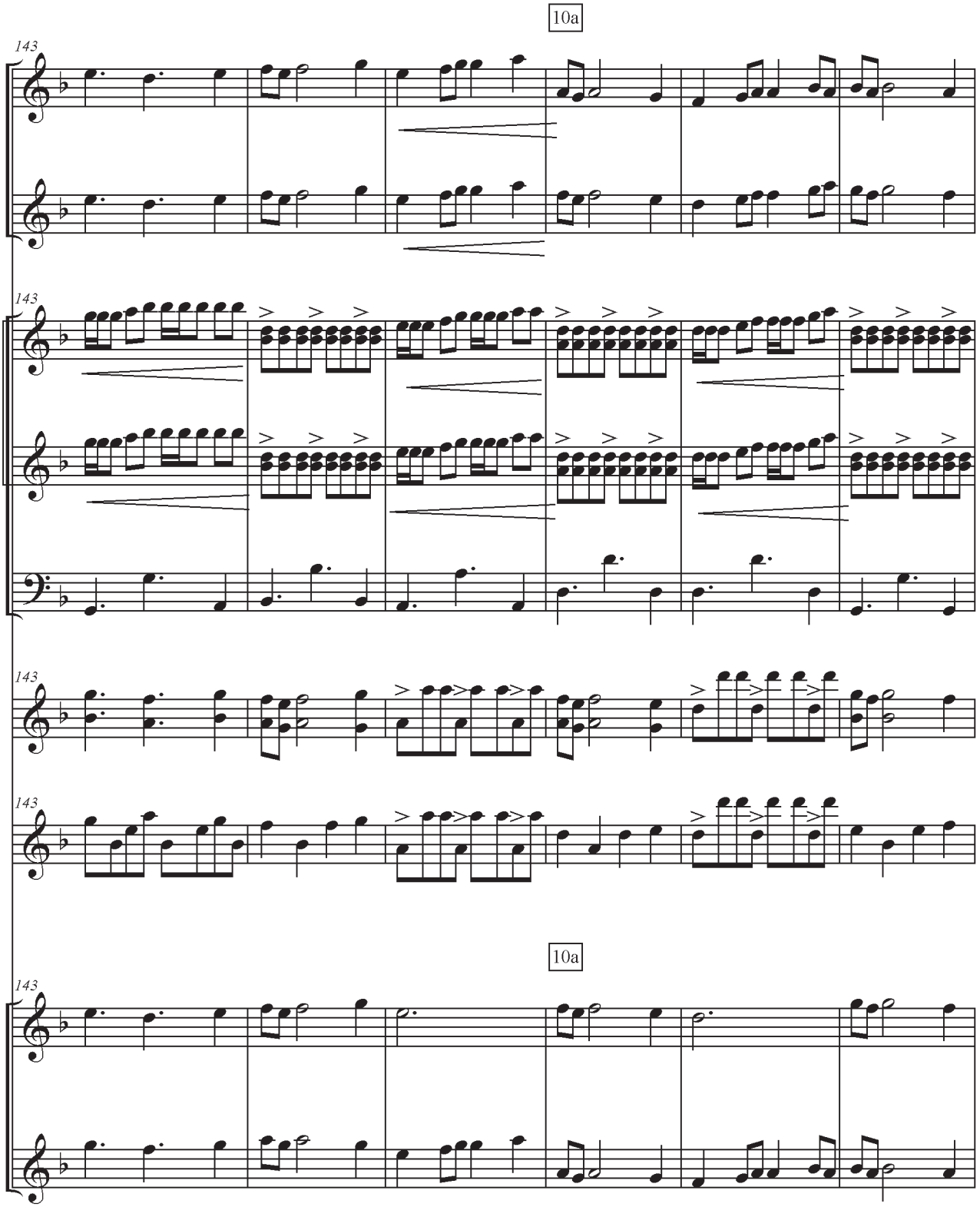

9
117
117
117
117
9
117
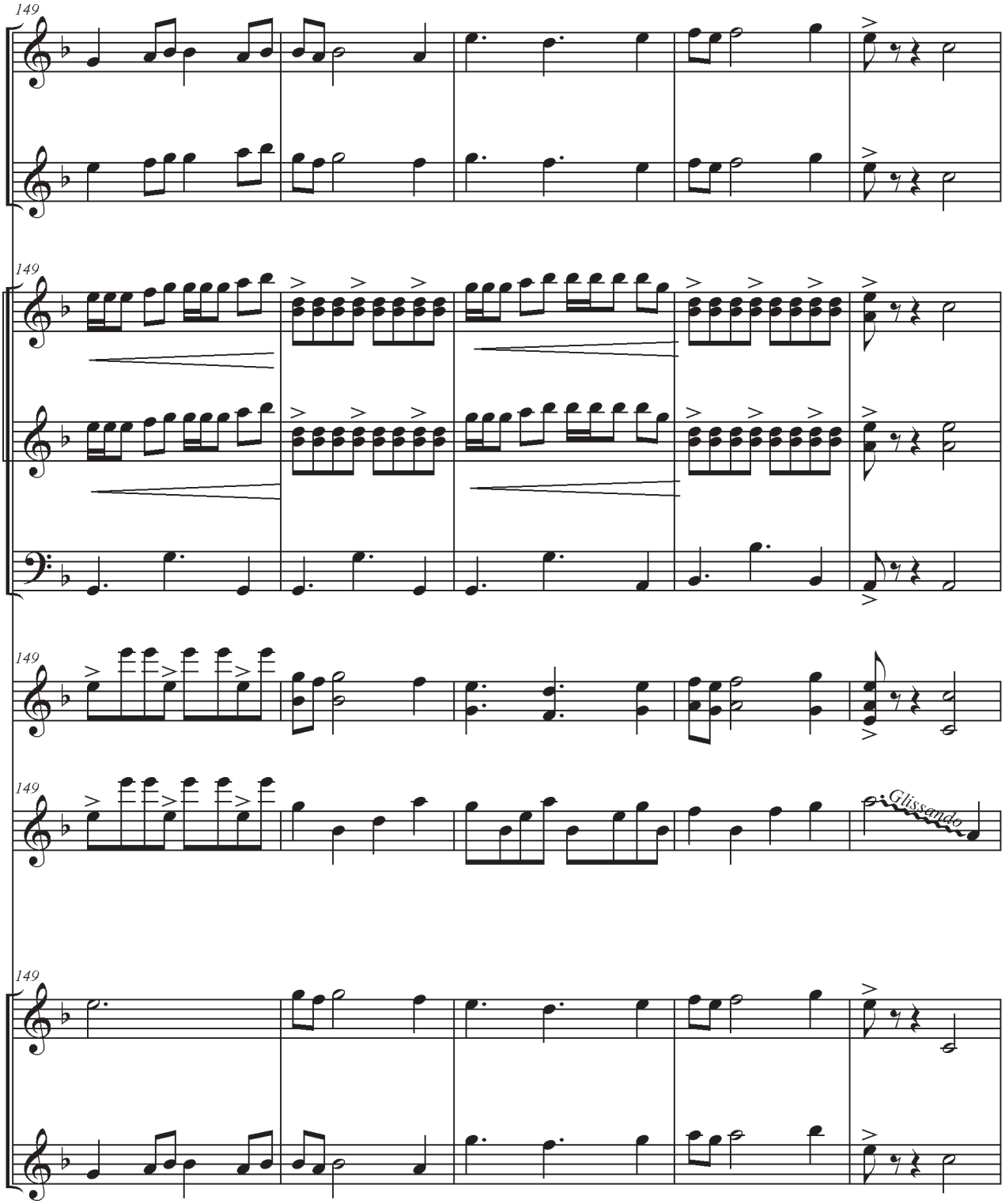

9a
122
122
122
122
9a
122
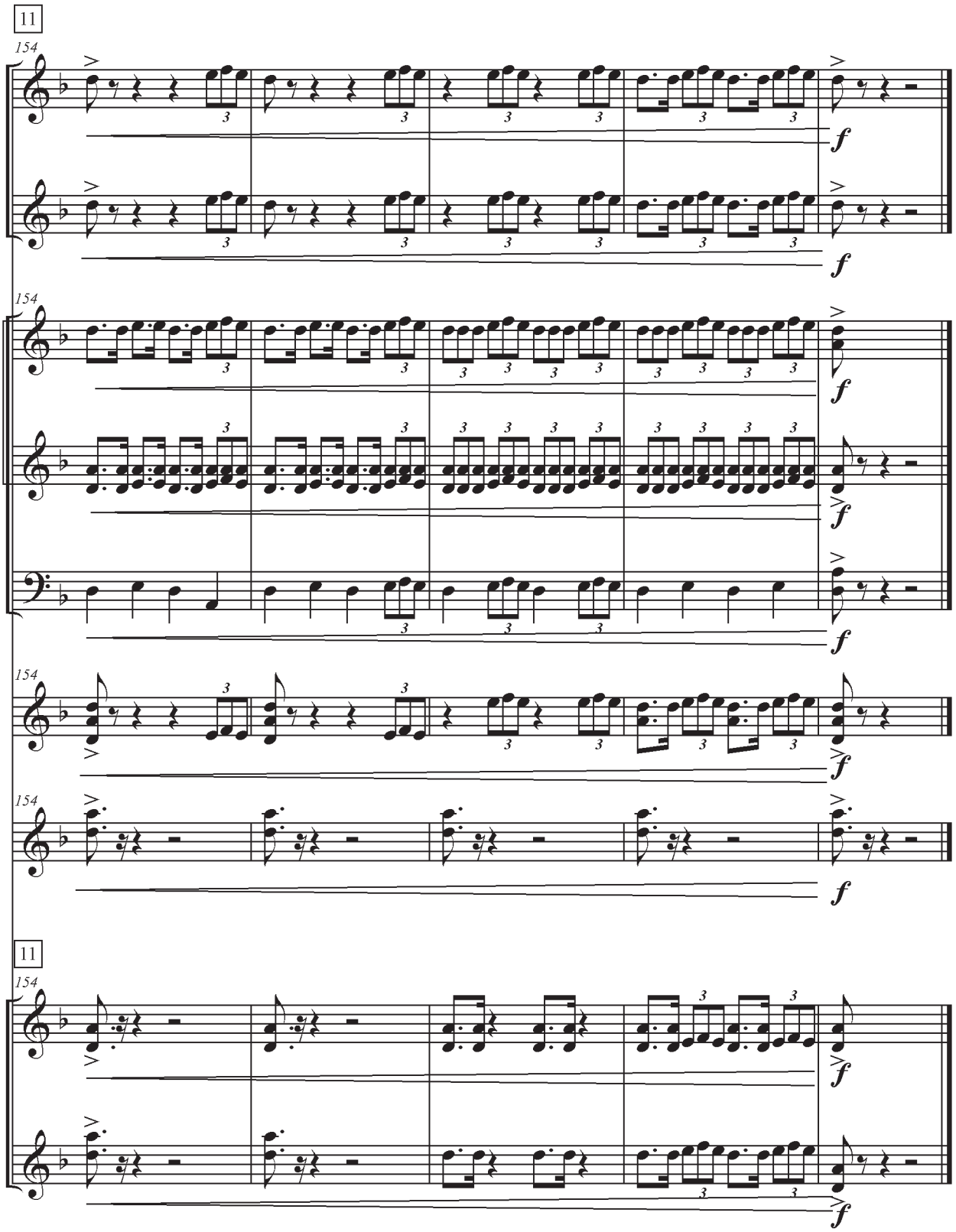

127
127
127
127
127
3 3 3 3

132
mf
132
mf
132
mf
132
mf
132
mf

10
137
mf
10

10a
143
143
143
143
10a
143

149
149
149
149
Glissando
149

11
154
f
11
154
f

ШОЛПАН ҚОРҒАНБЕК

Шолпан Қорғанбек - 1971 жылы 9 мамырда Қостанай облысы, (бұрынғы Торғай облысы), Арқалық қаласында дүниеге келген.

Нұр-Султан қаласы Мемлекеттік Академиялық филармониясының «Қорқыт» дәстүрлі саз тобының көркемдік жетекшісі. Республикалық «Астана-Бәйтерек», «Елім менің», «Тәуелсіздік толғауы», «Елдің ері - Бауыржан» атты байқаулардың лауреаты. «Батыр баба», «Әуен», «Шаттан елім!», «Сазды әлем», «Балдәуренге базарлық», «Сазды әлем», «Әлқисса – Аманат» атты әндер мен оркестрге, ансамбльге арналған партитуралар жинағының авторы.

Қазақстанның Мәдениет қайраткері, Білім беру ісінің құрметті қызметкері төсбелгілерімен марапатталған.
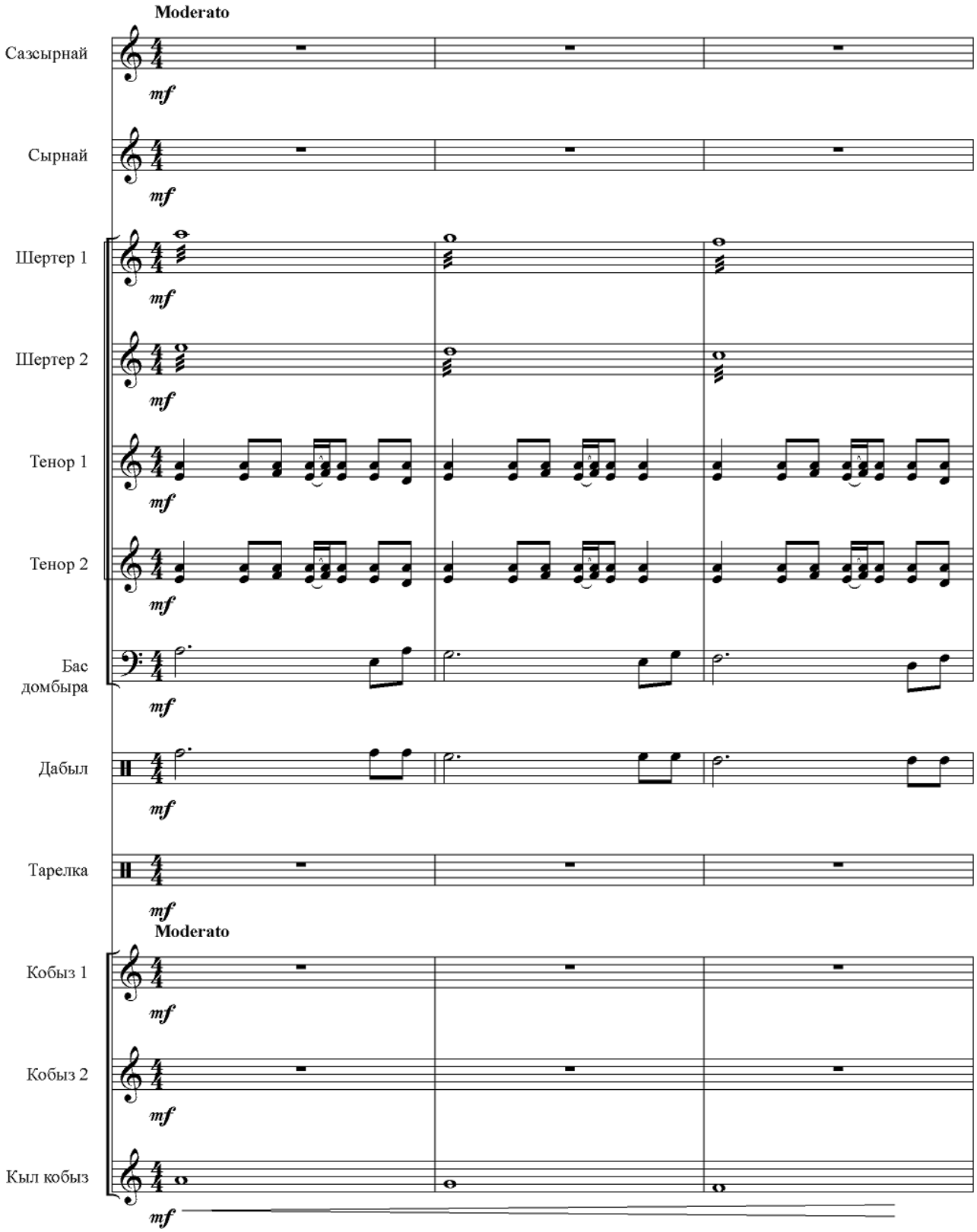
Автор сөзі: «ТӨРТКҮЛ ТҮМЕНІ» оркестрлік поэмам өз аумағын шетелдік жаудан қорғаған Төрткүл ауылының қасіретті батырына арналады. Ерте дәуірлерден-ақ Орта Азия аймағын өзге де елдермен байланыстыратын керуен жолдары болған. Соның бірі - төрт ғасыр бойына сауданың қайнаған қызу ортасы болған Тараз қаласындағы «Төрткүл» керуен сарайы. Осы ұлы оқиғаларды еске алу үшін Тараз қаласында сарай тұрғызылған.
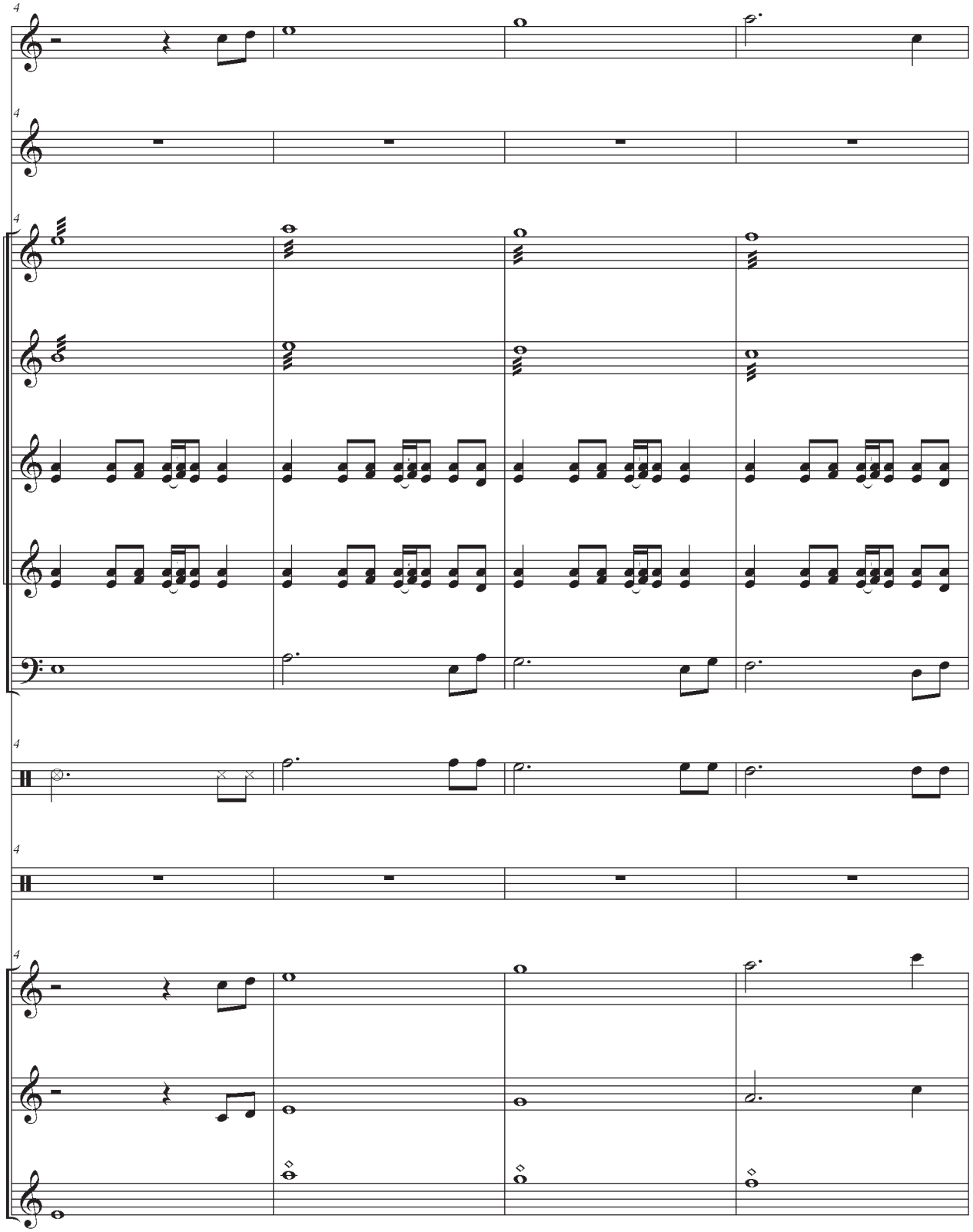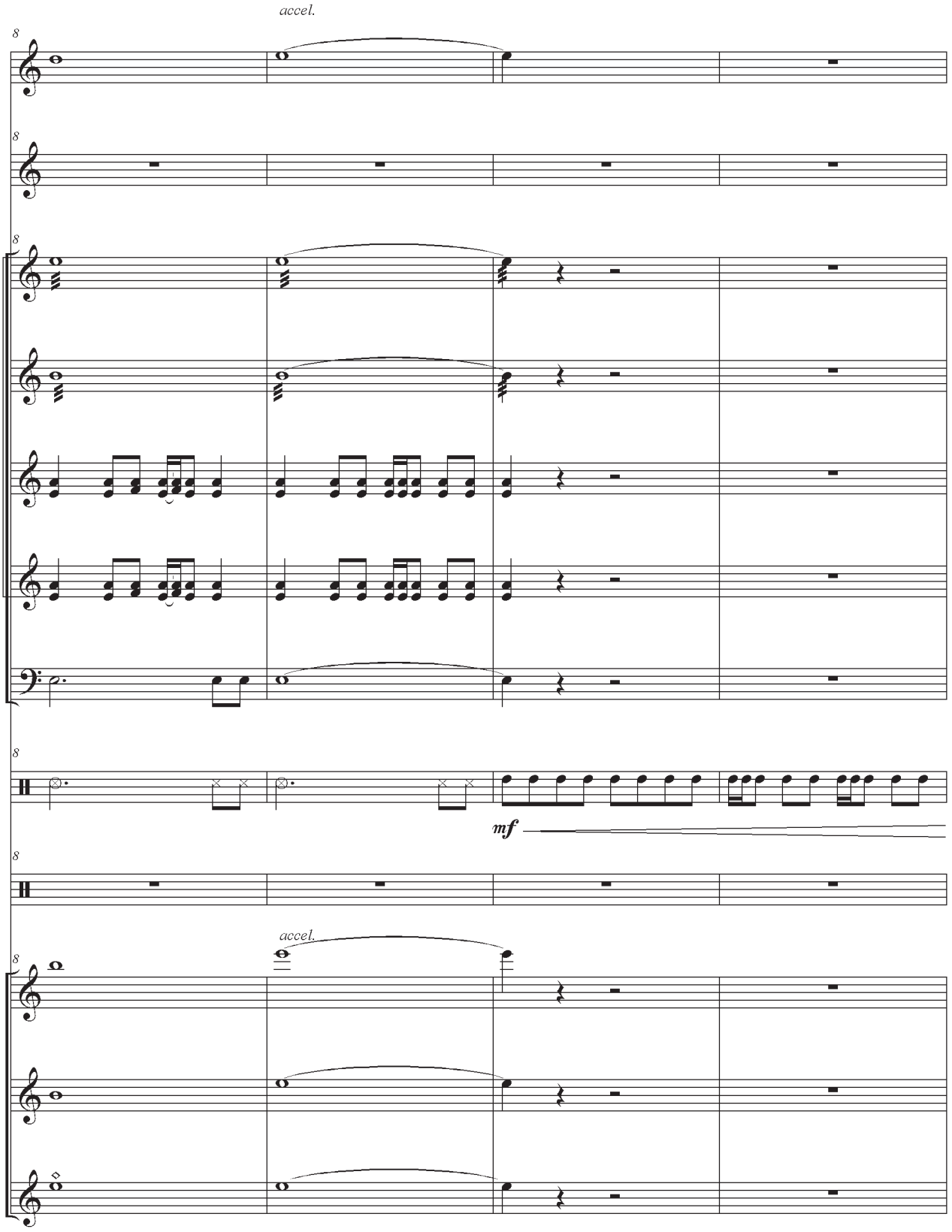

Оркестрлік шығарманың басты тезисі үш бөлшекті композицияның екі негізгі тақырыптарында көрініс тапқан: жауынгерлердің үрейлі ойына қарсы тұру (орта бөлім) және олардың өз халқының жарқын болашағына ұмтылу (шеткі бөлім). Аз ғана кіріспе бізді сол кездегі атмосфераға енгізеді.
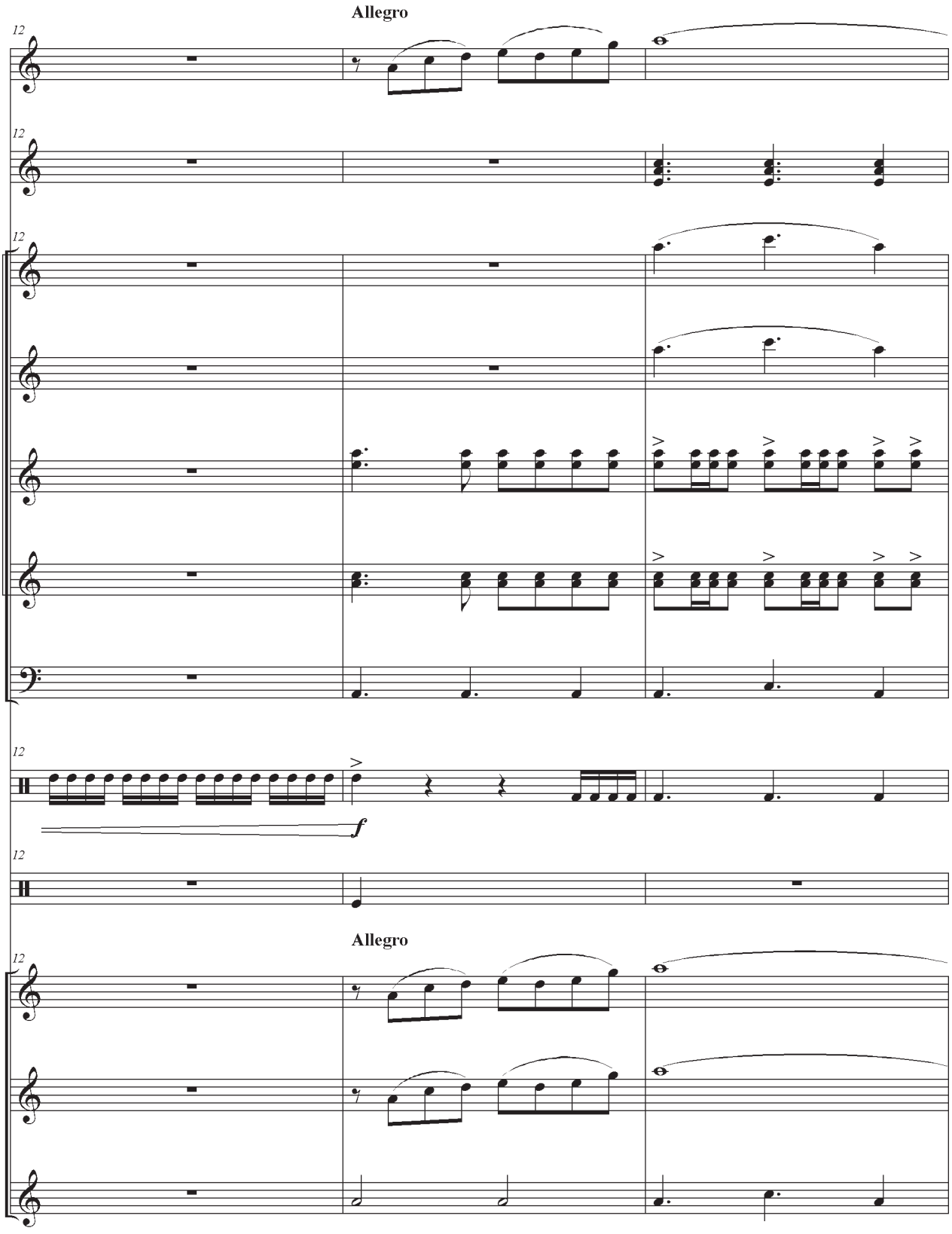
Төрткүл түмені
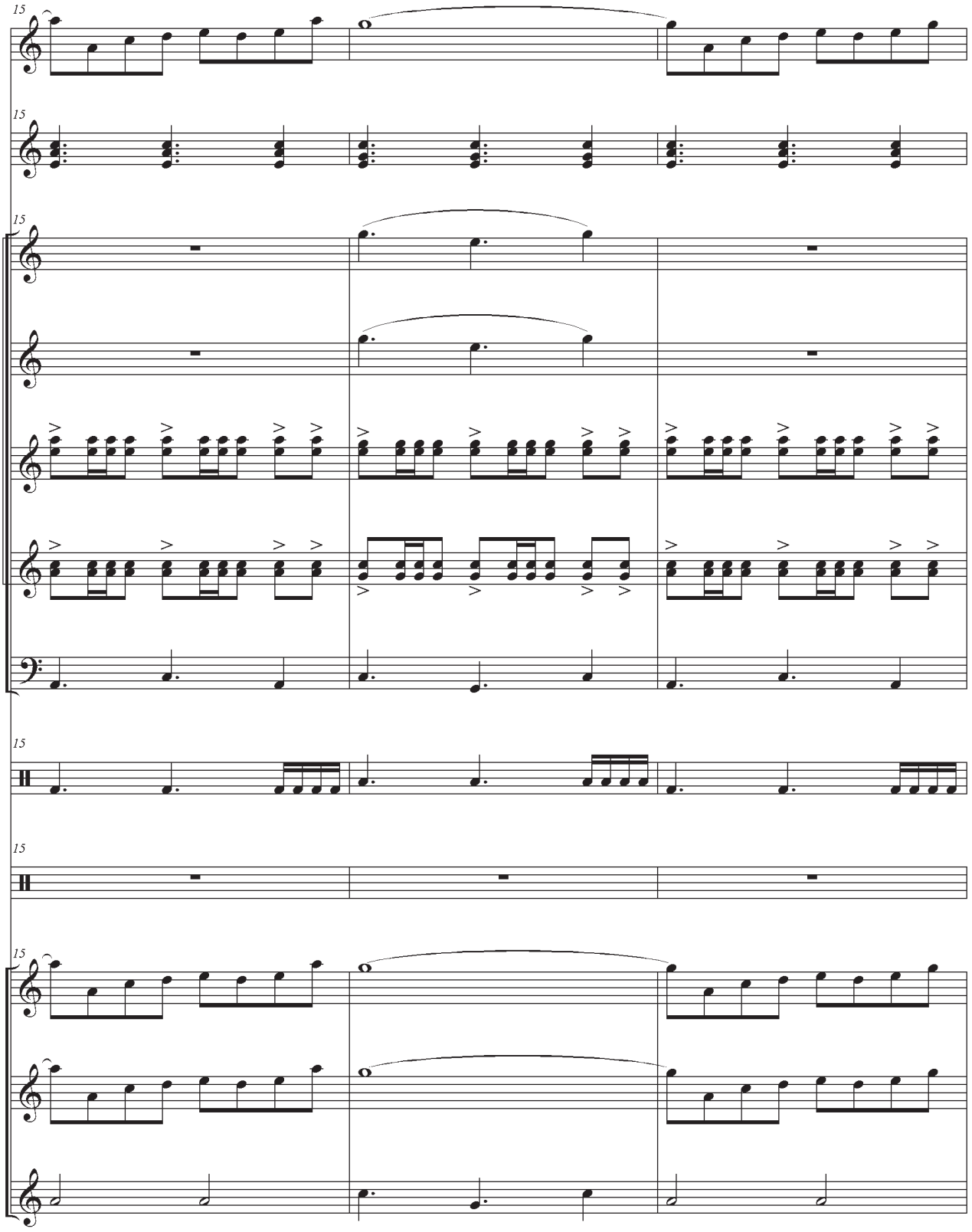
Шолпан Қорғанбек
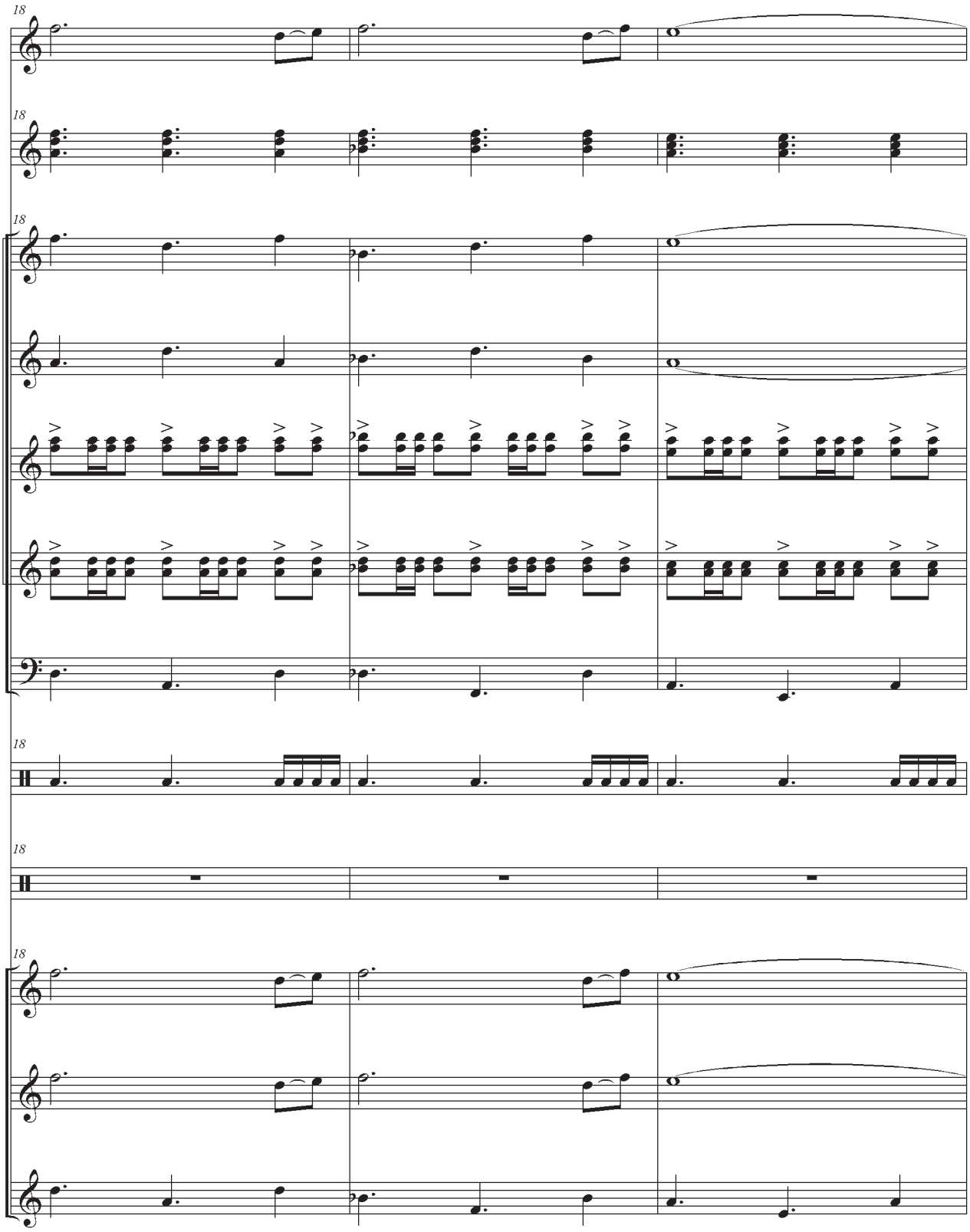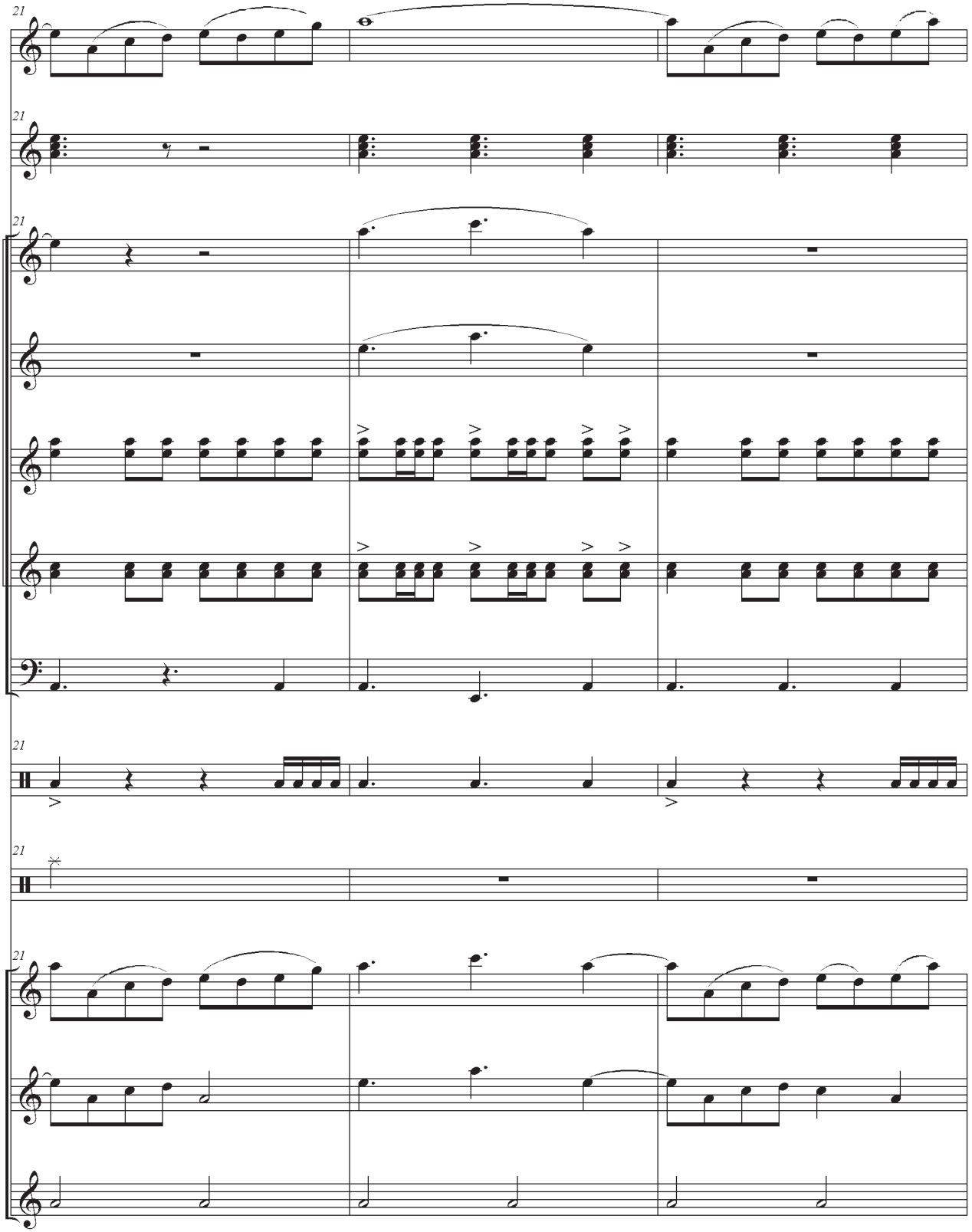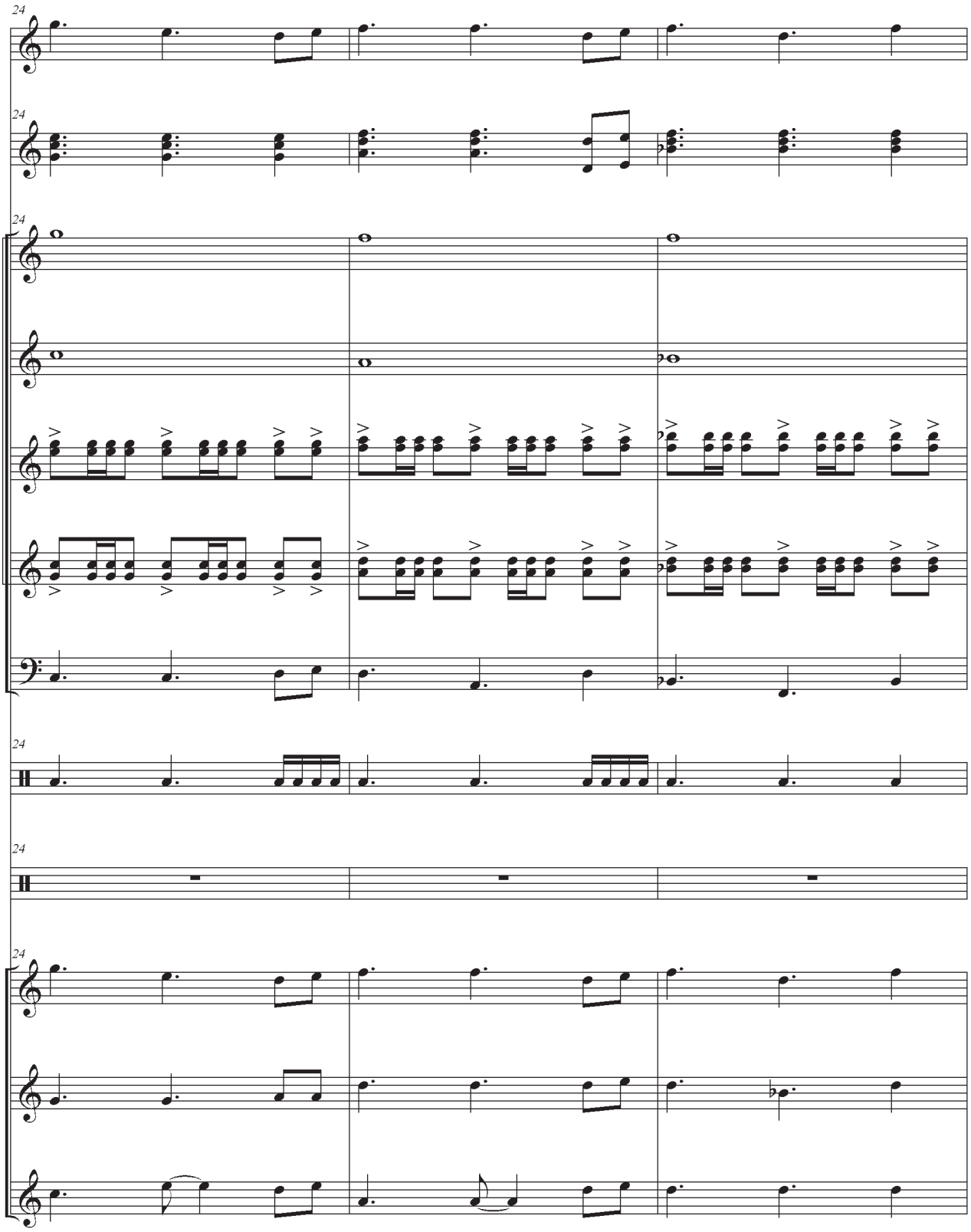

accel.
mf
accel.
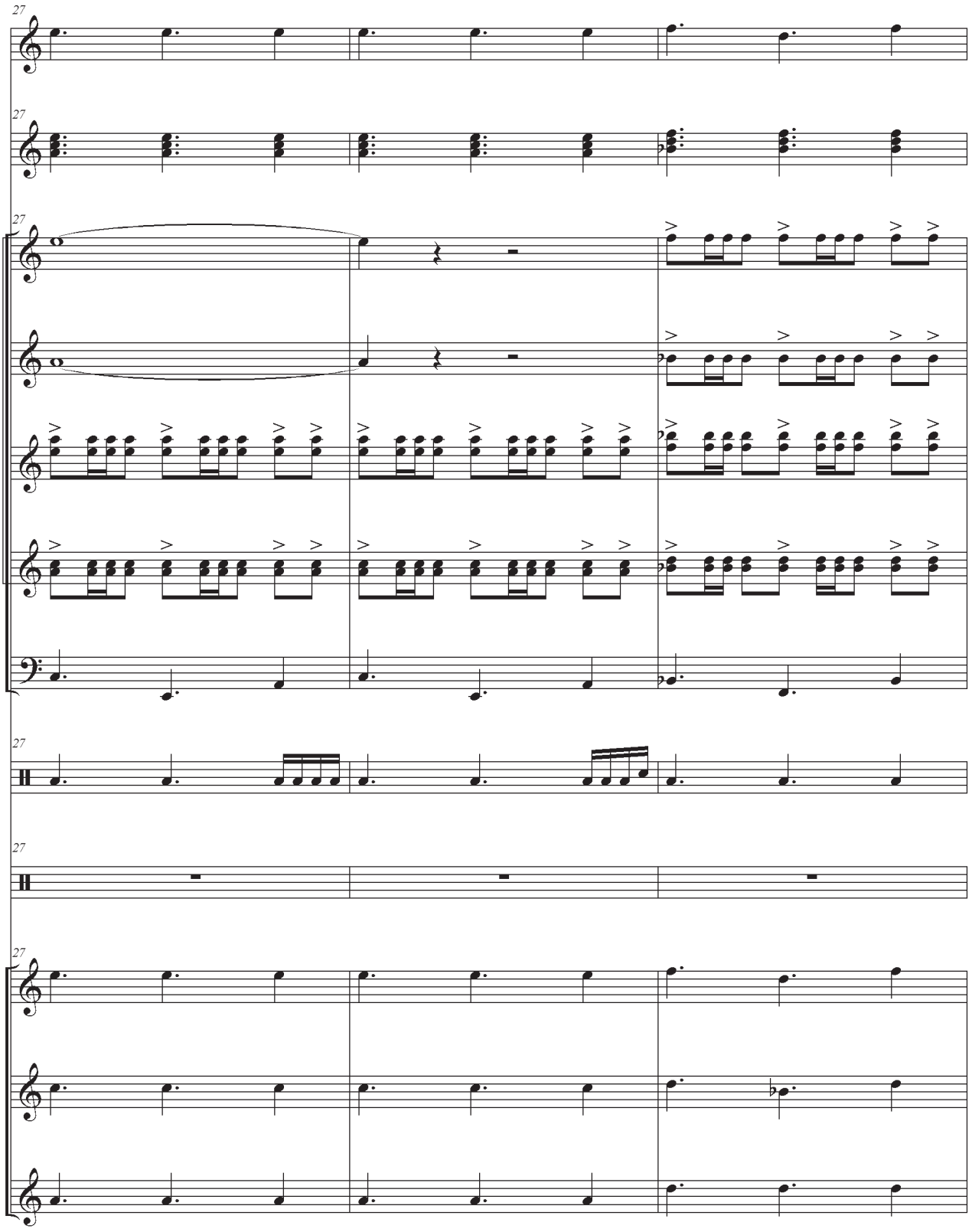

Allegro
12
12
12
12
12
12
f
Allegro
12
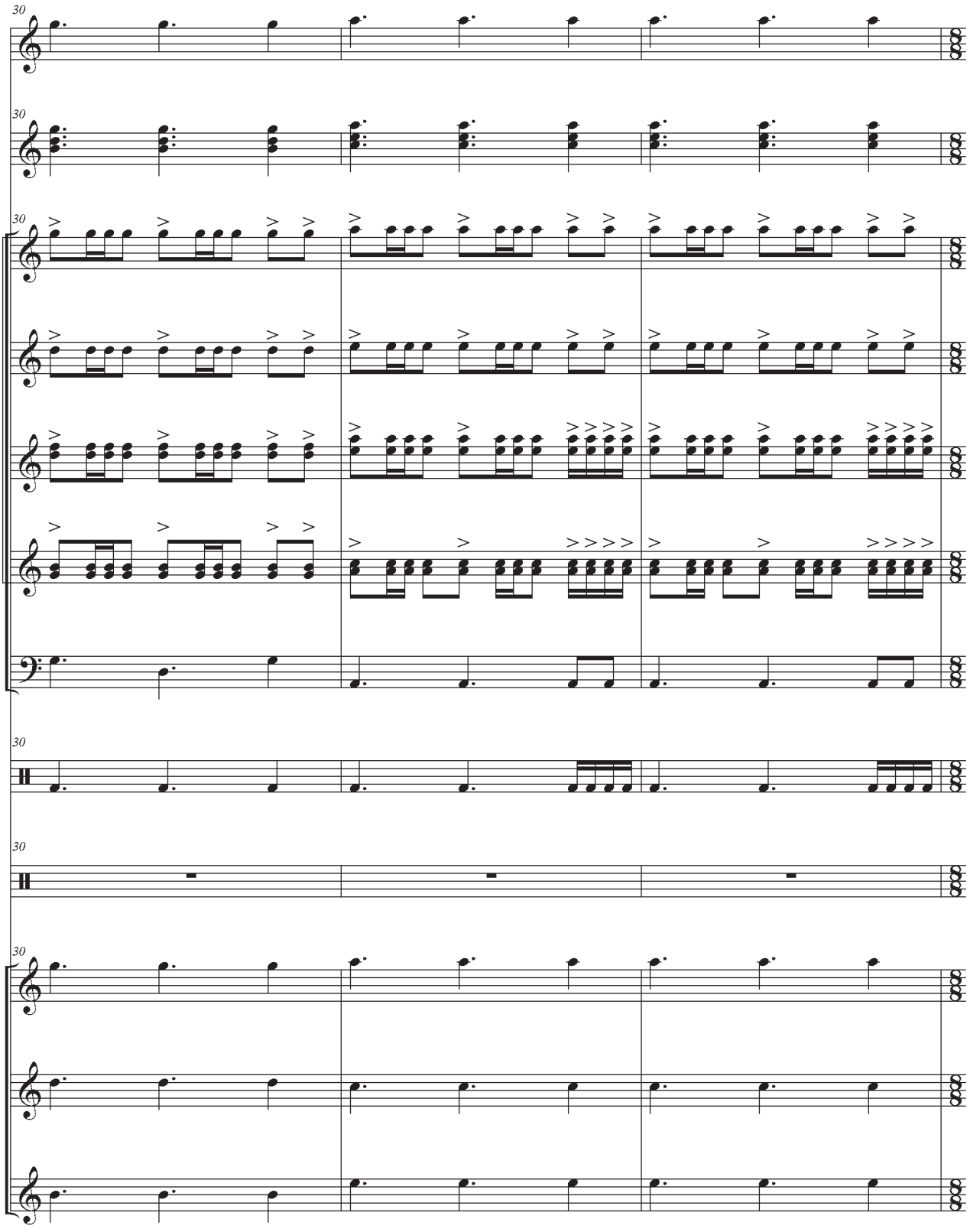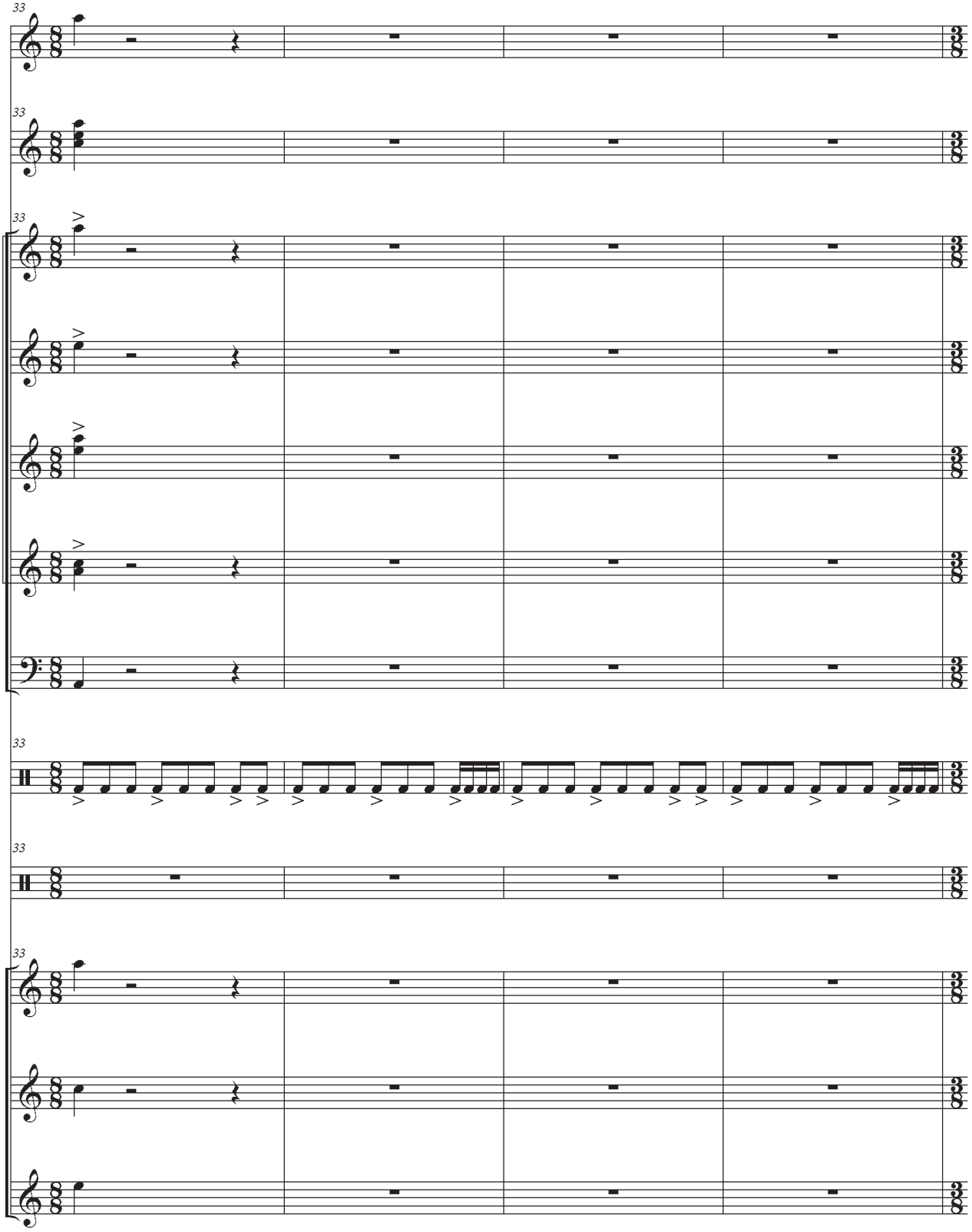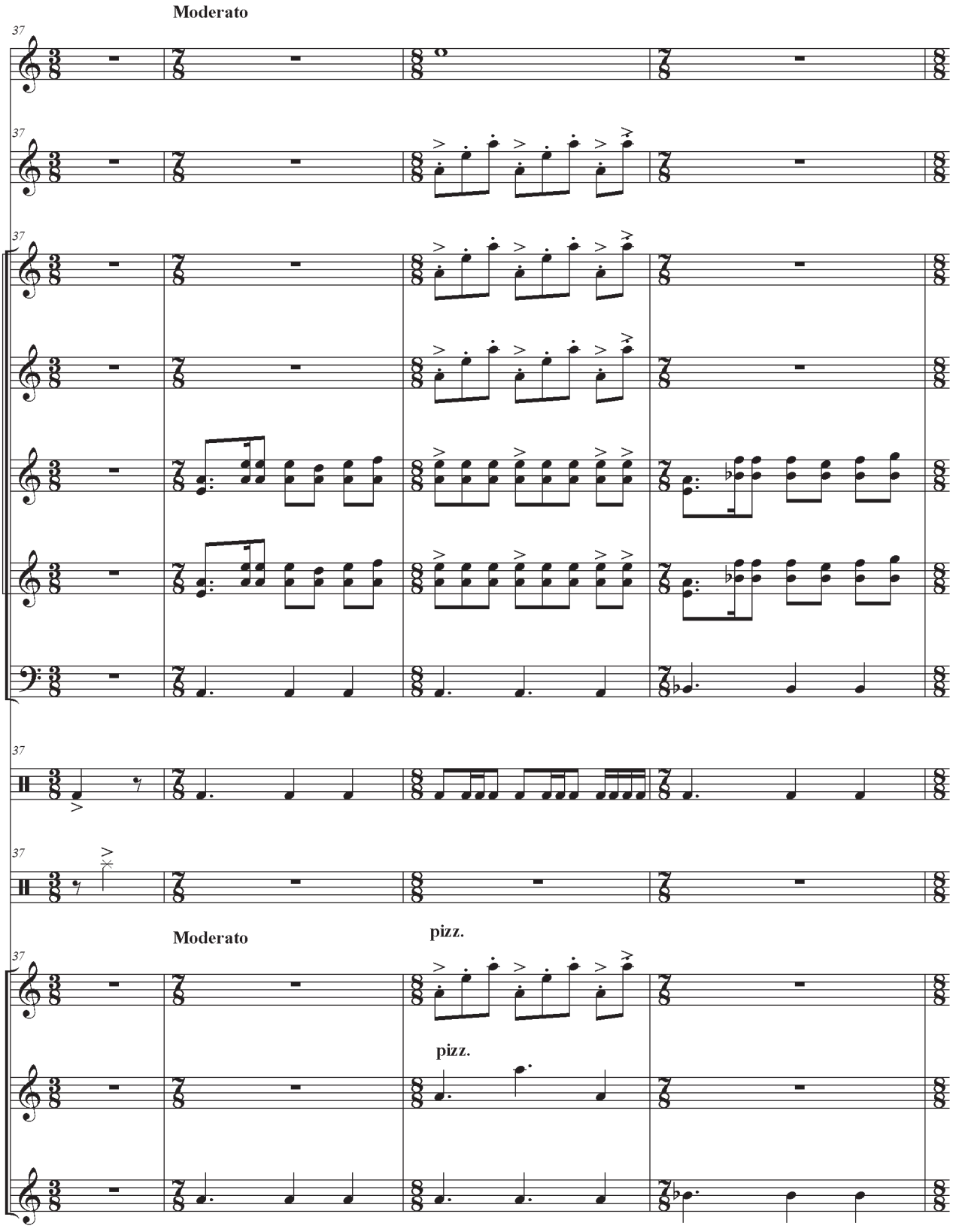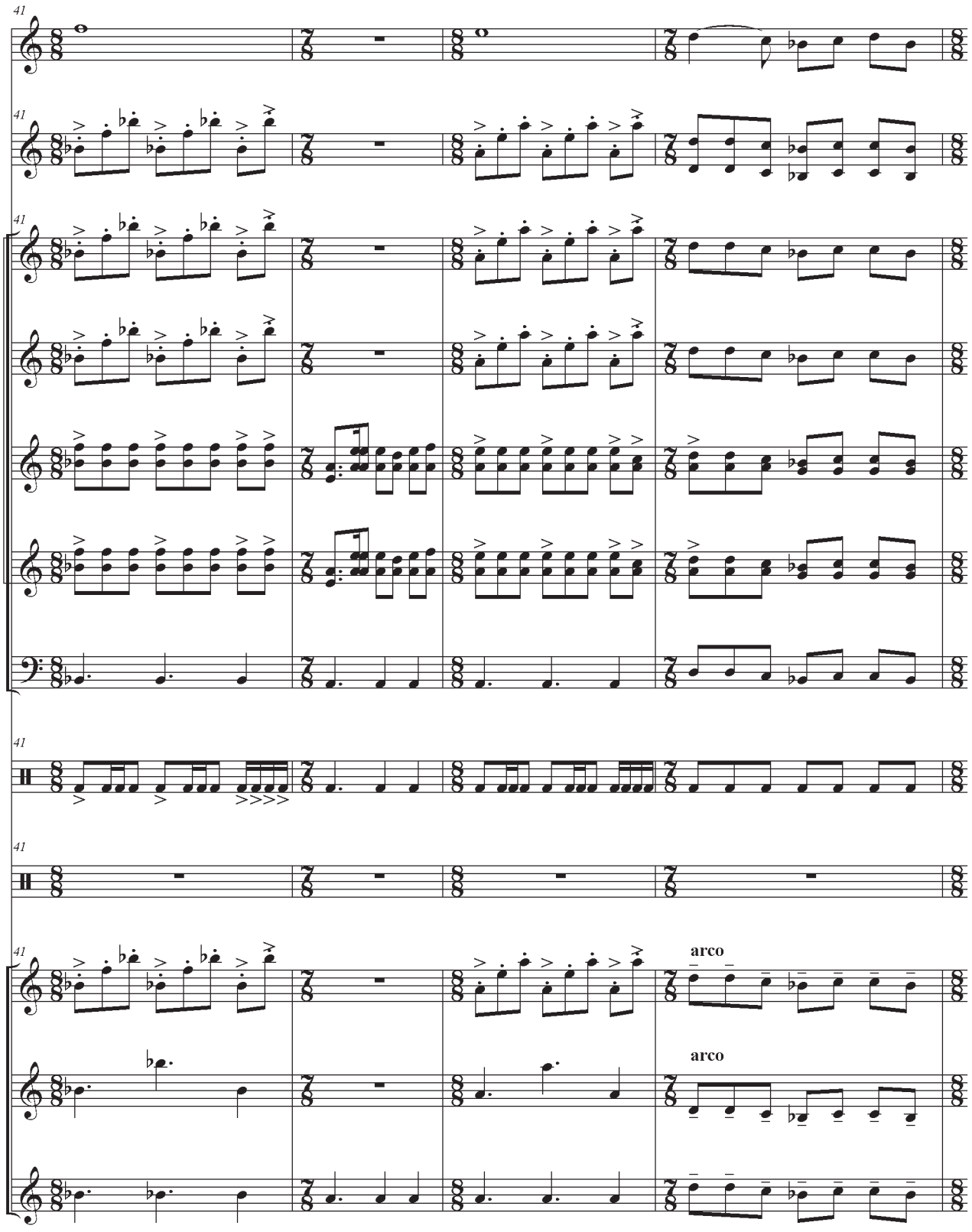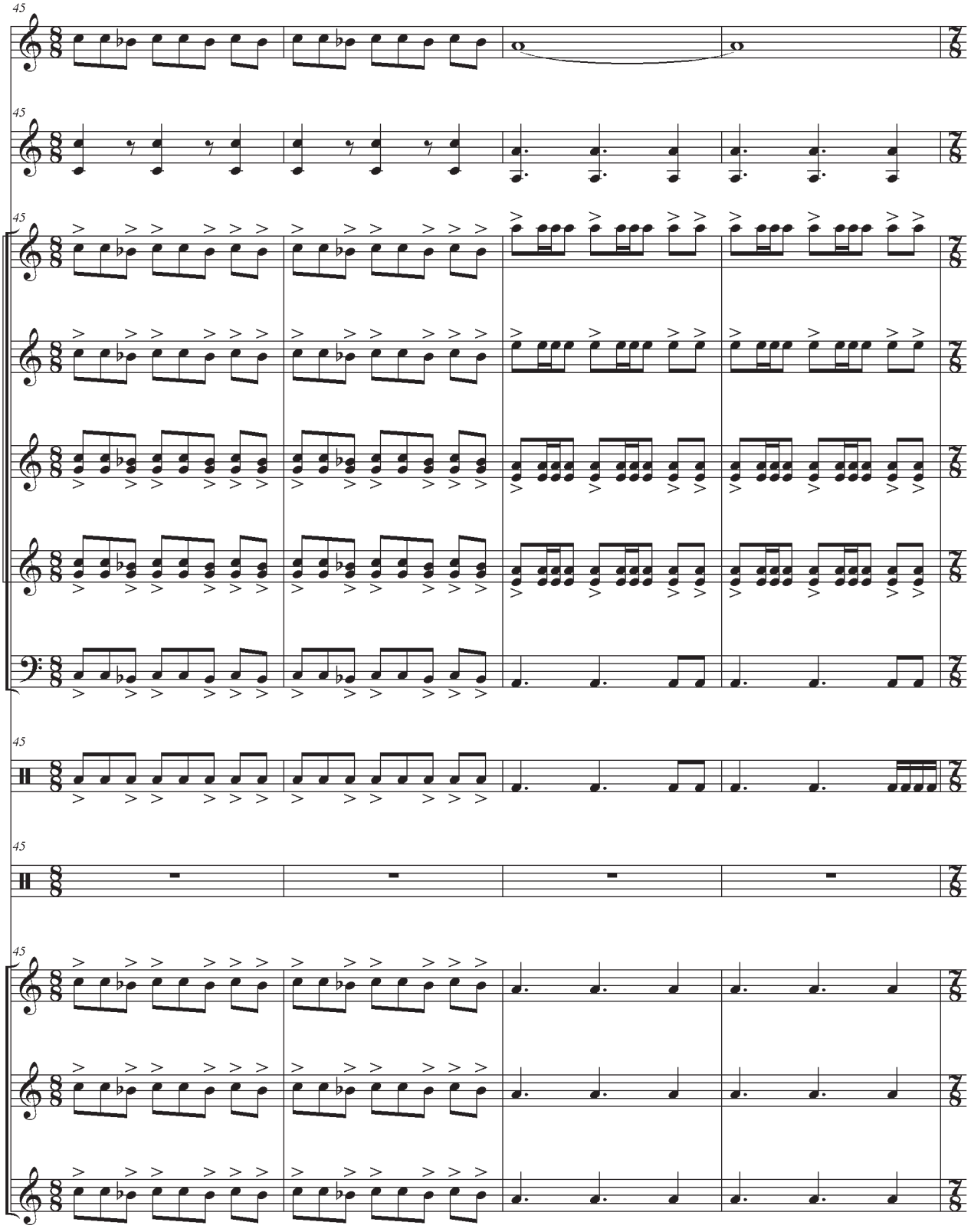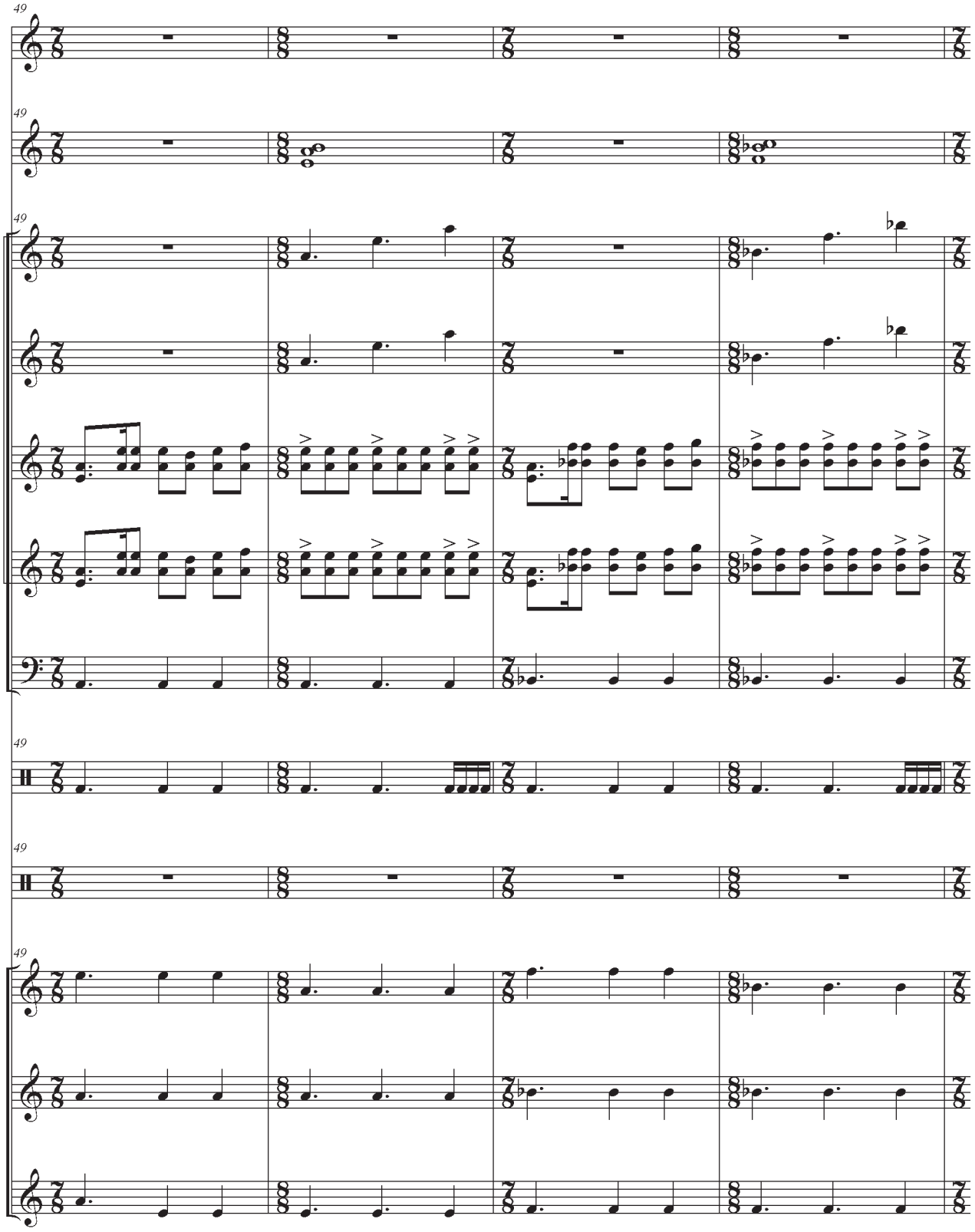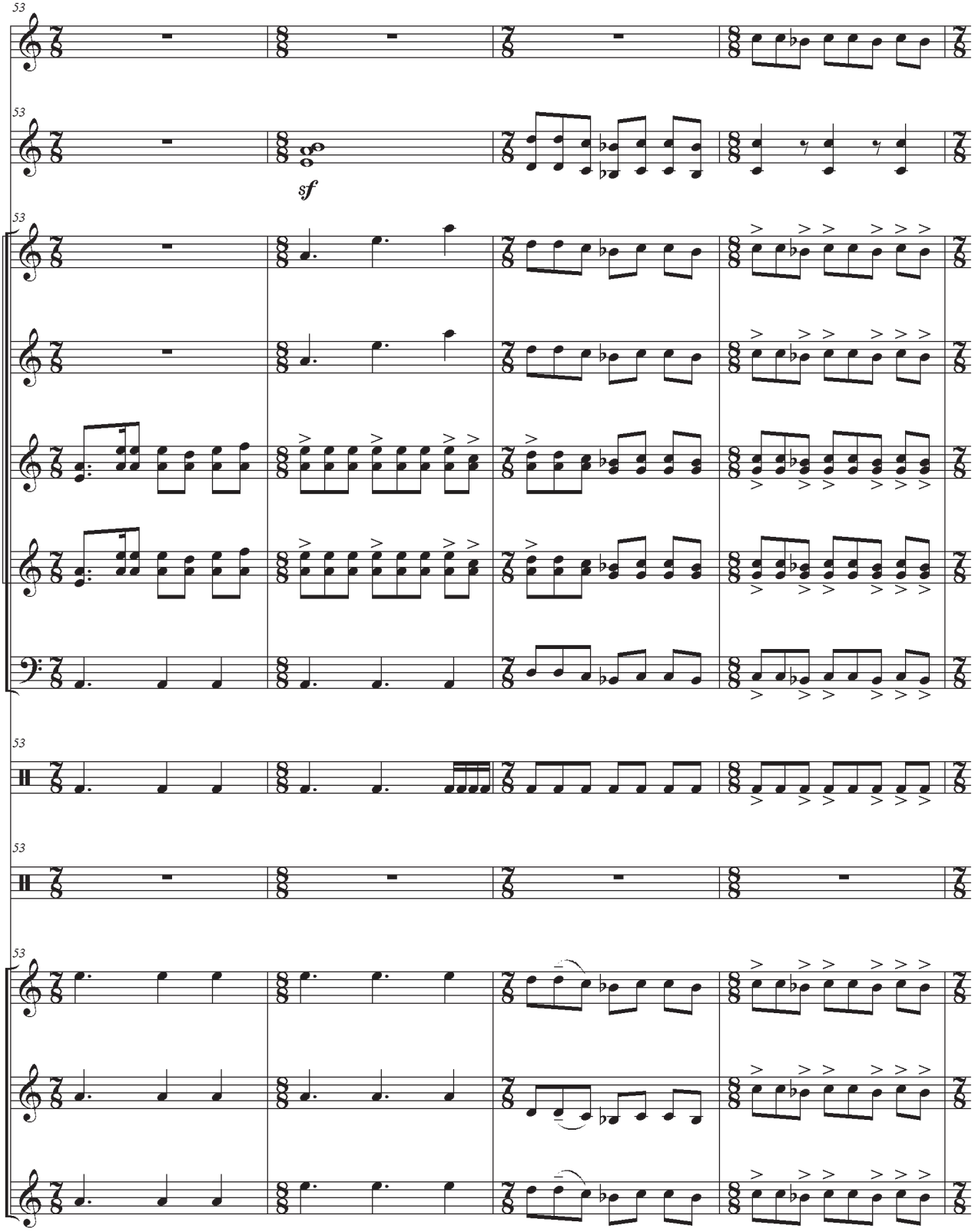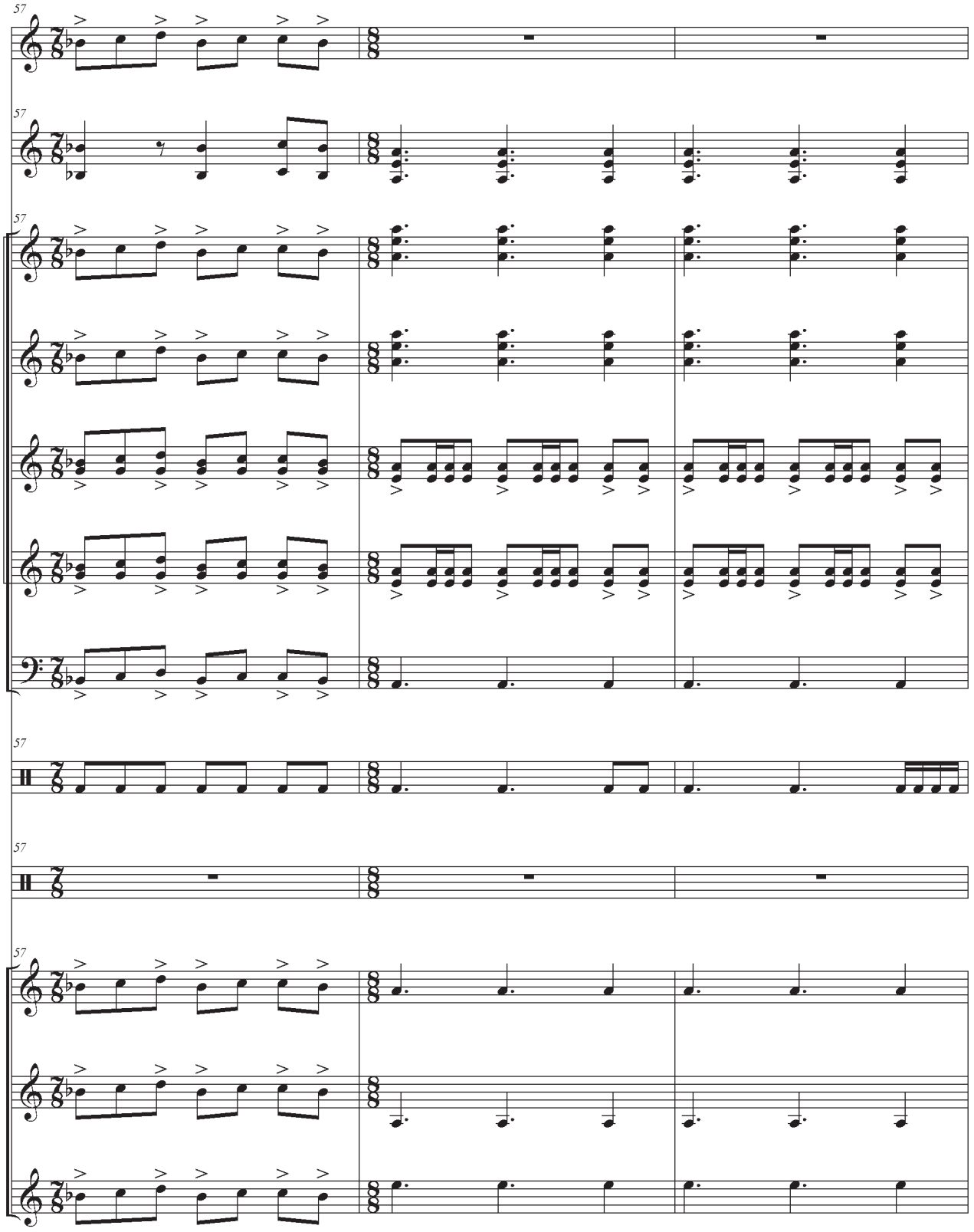

Moderato
37
Moderato
pizz.
pizz.
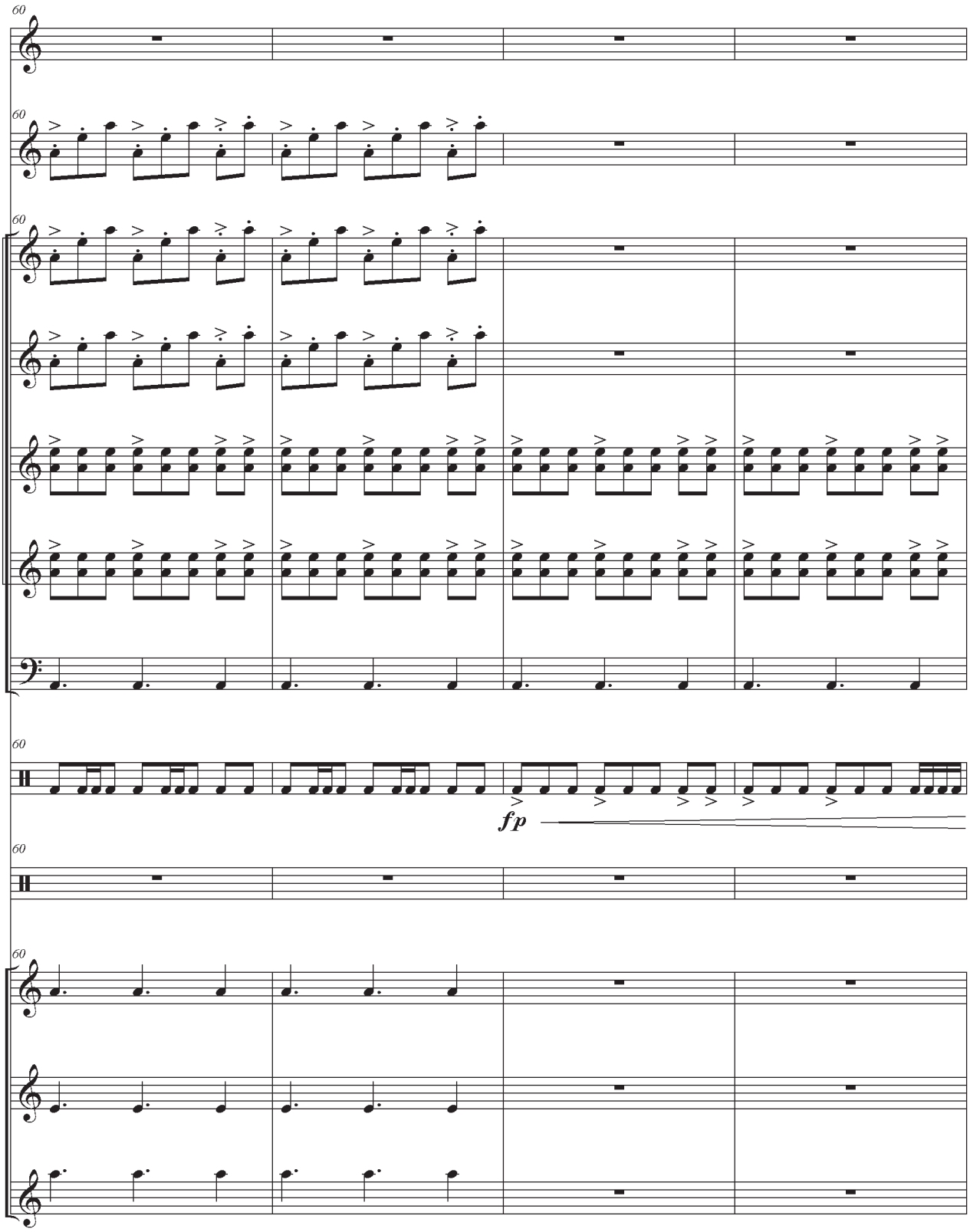

41
arco
arco
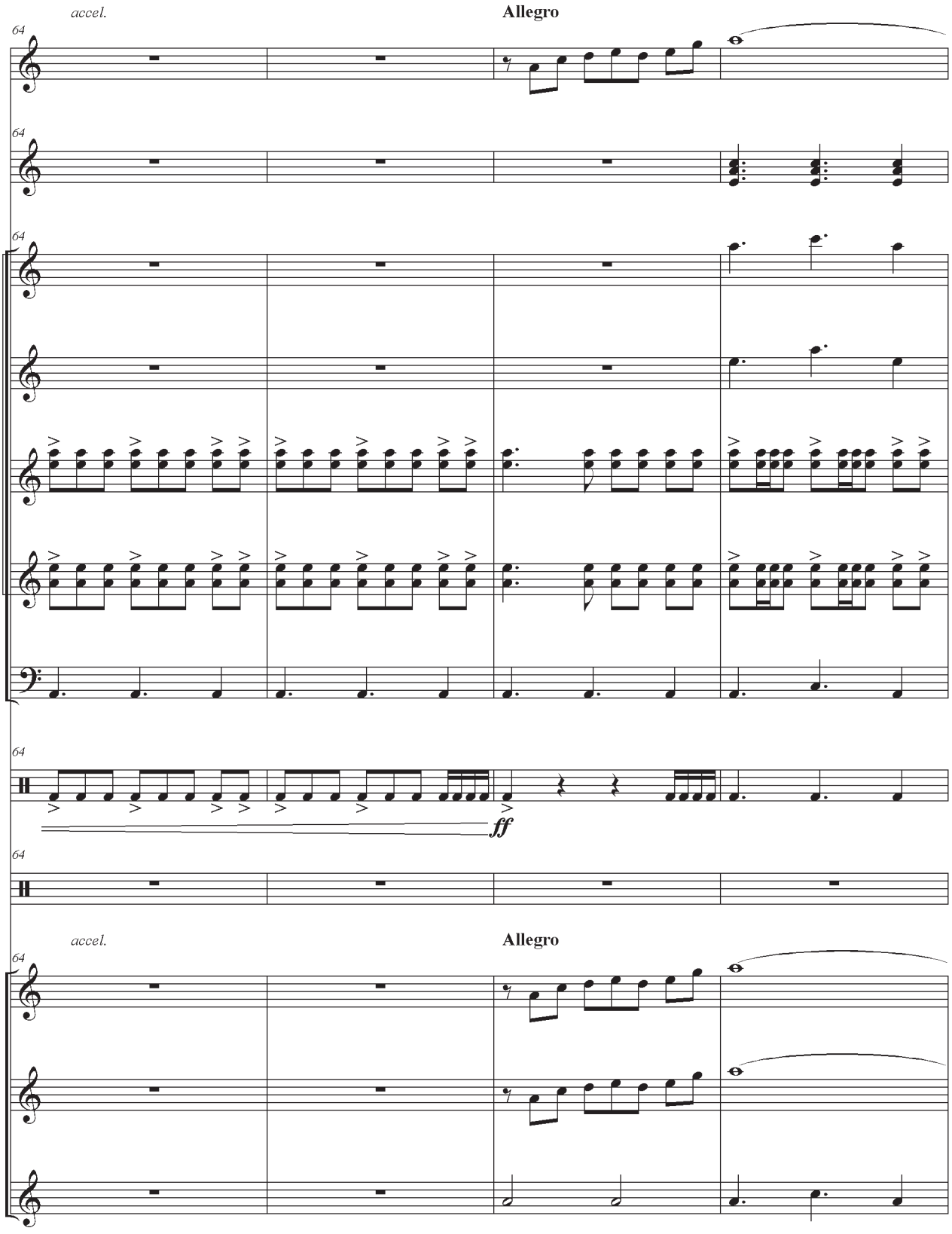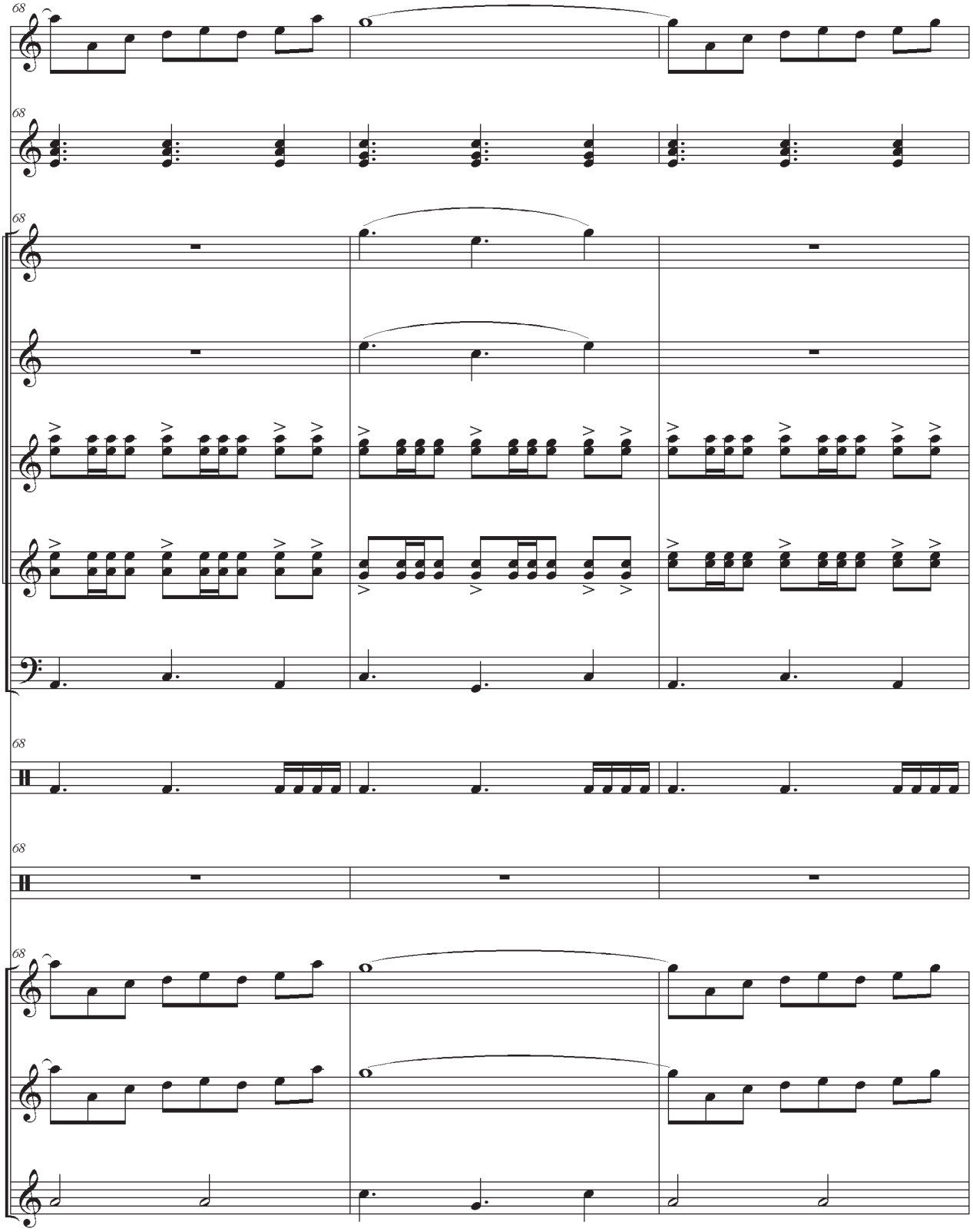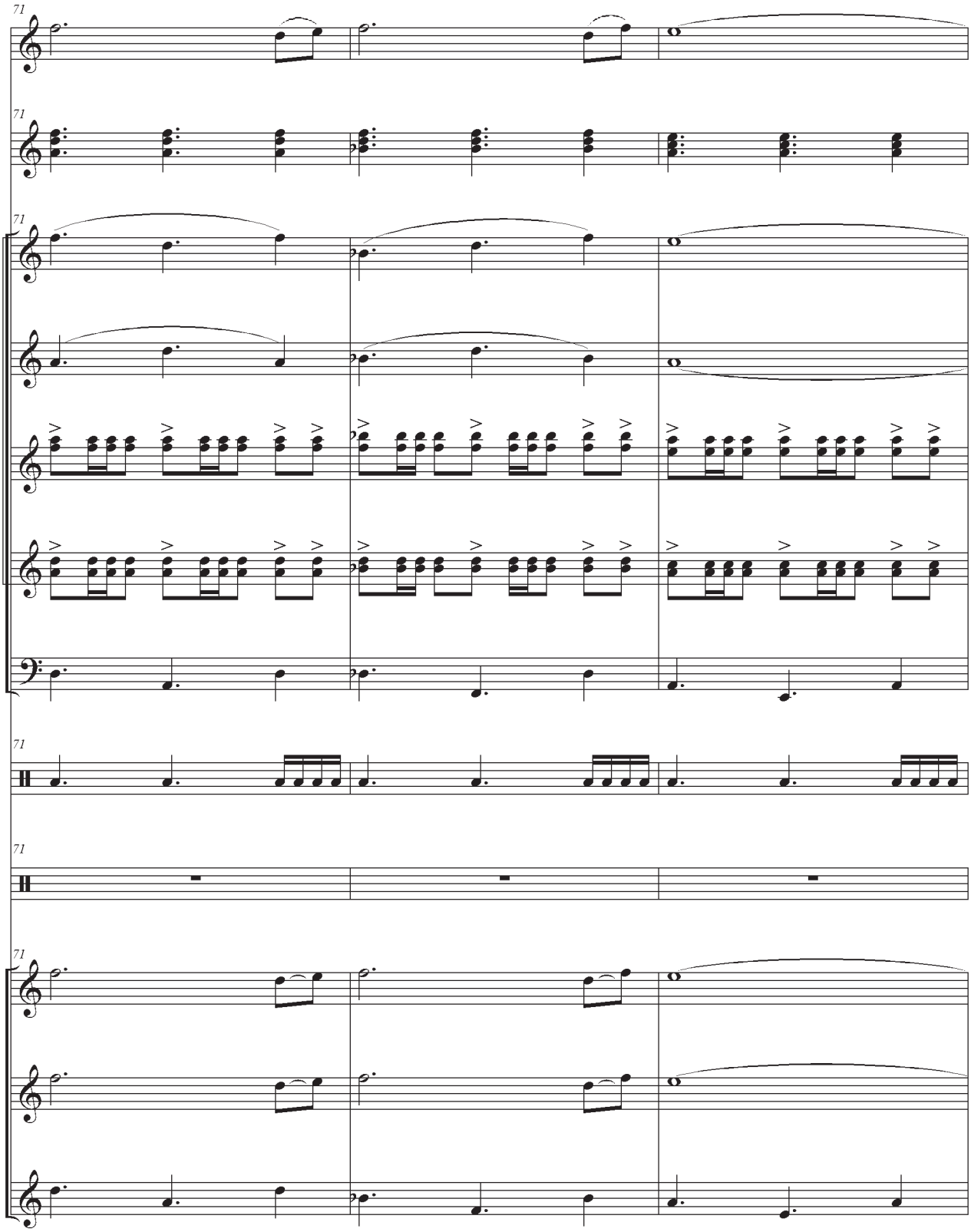

53
sf
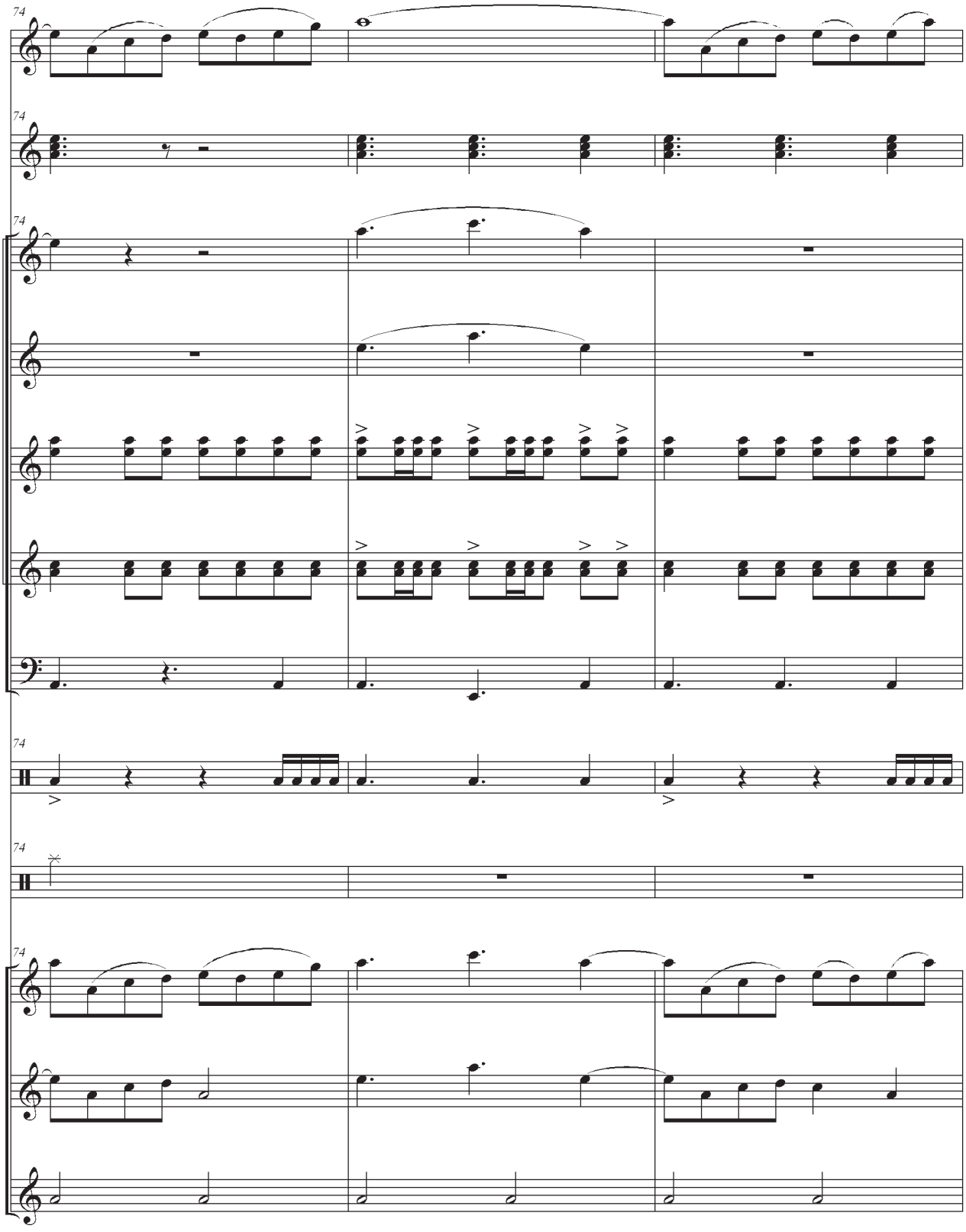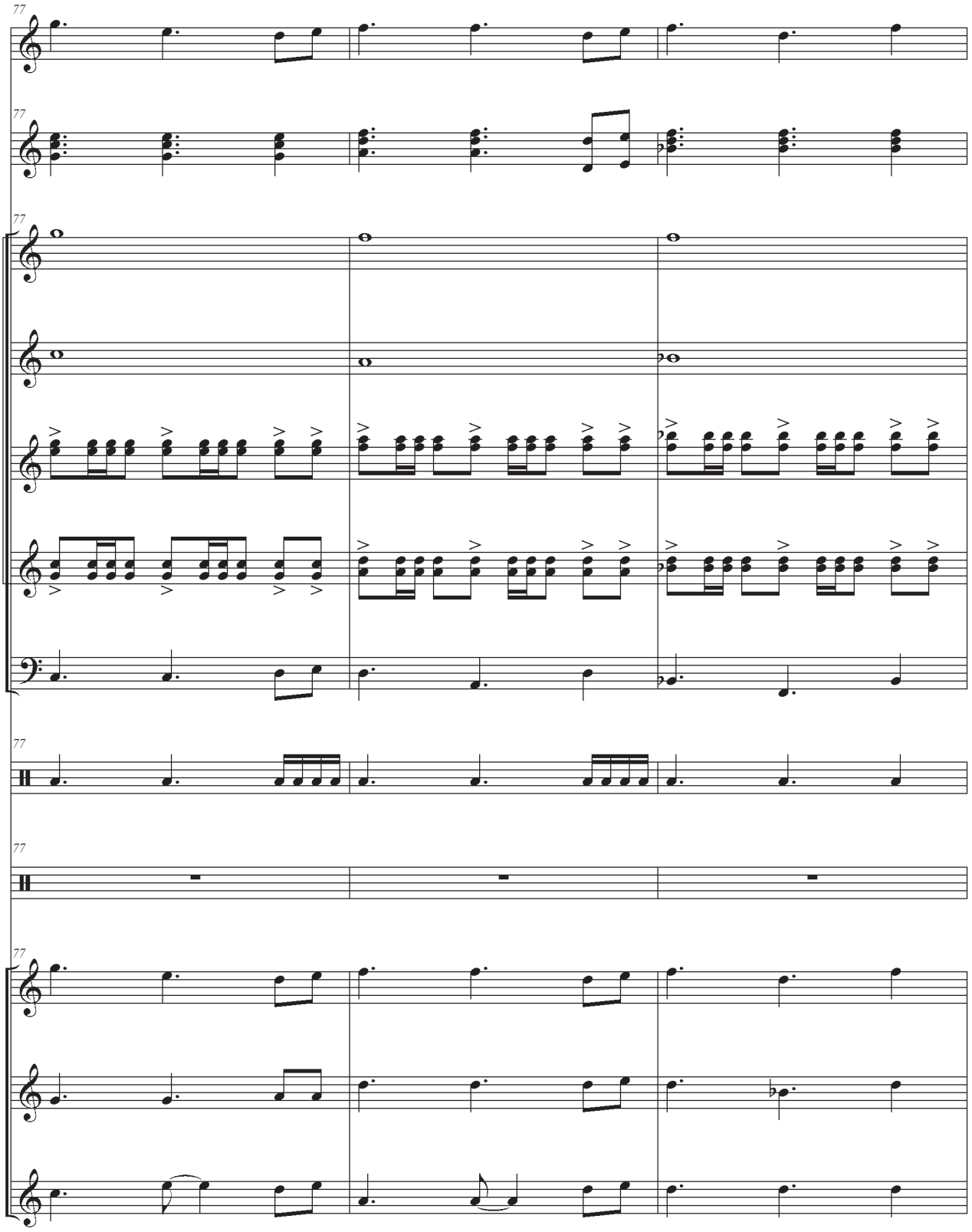

60
60
60
60
fp
60
60
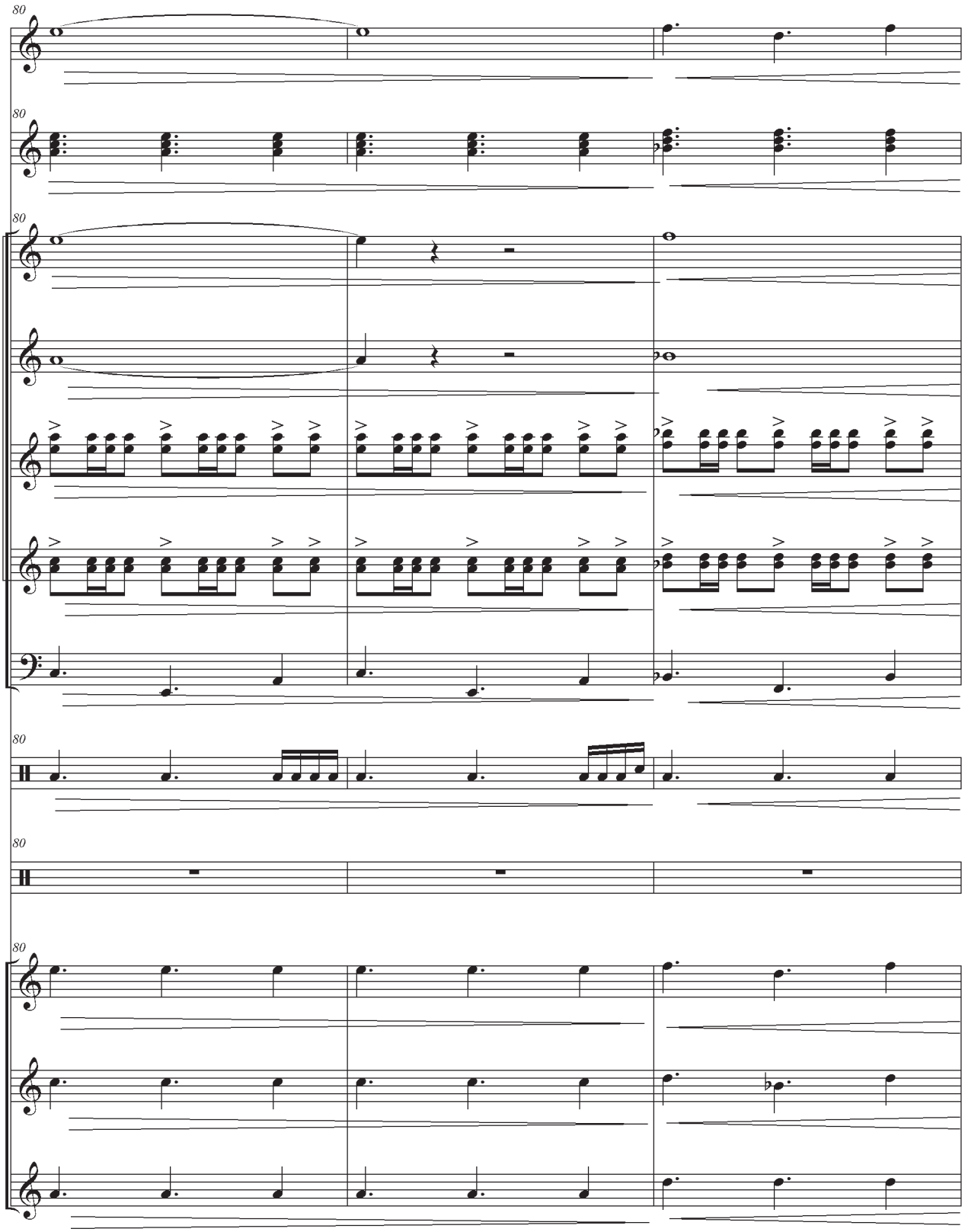

accel.
Allegro
64
ff
accel.
Allegro
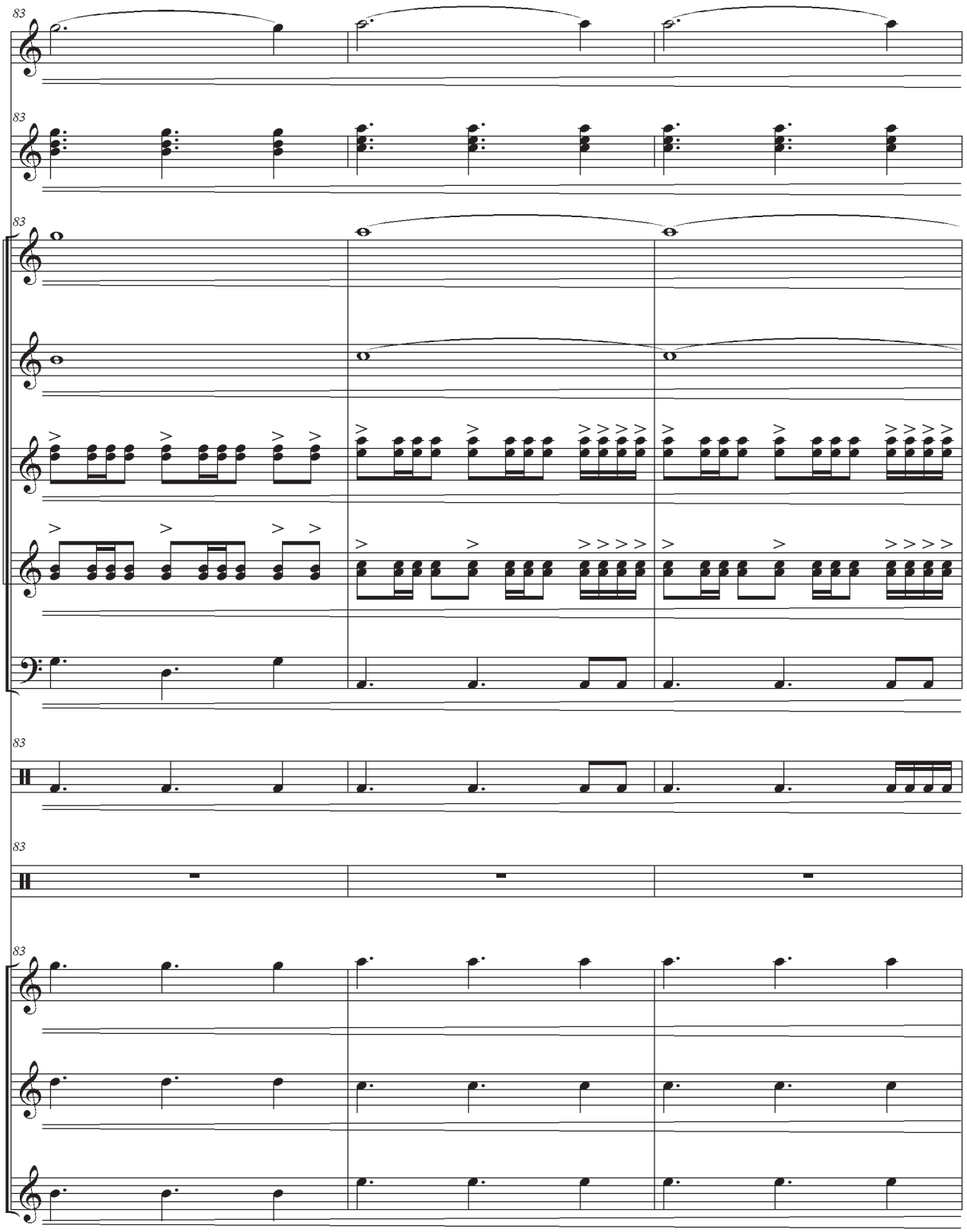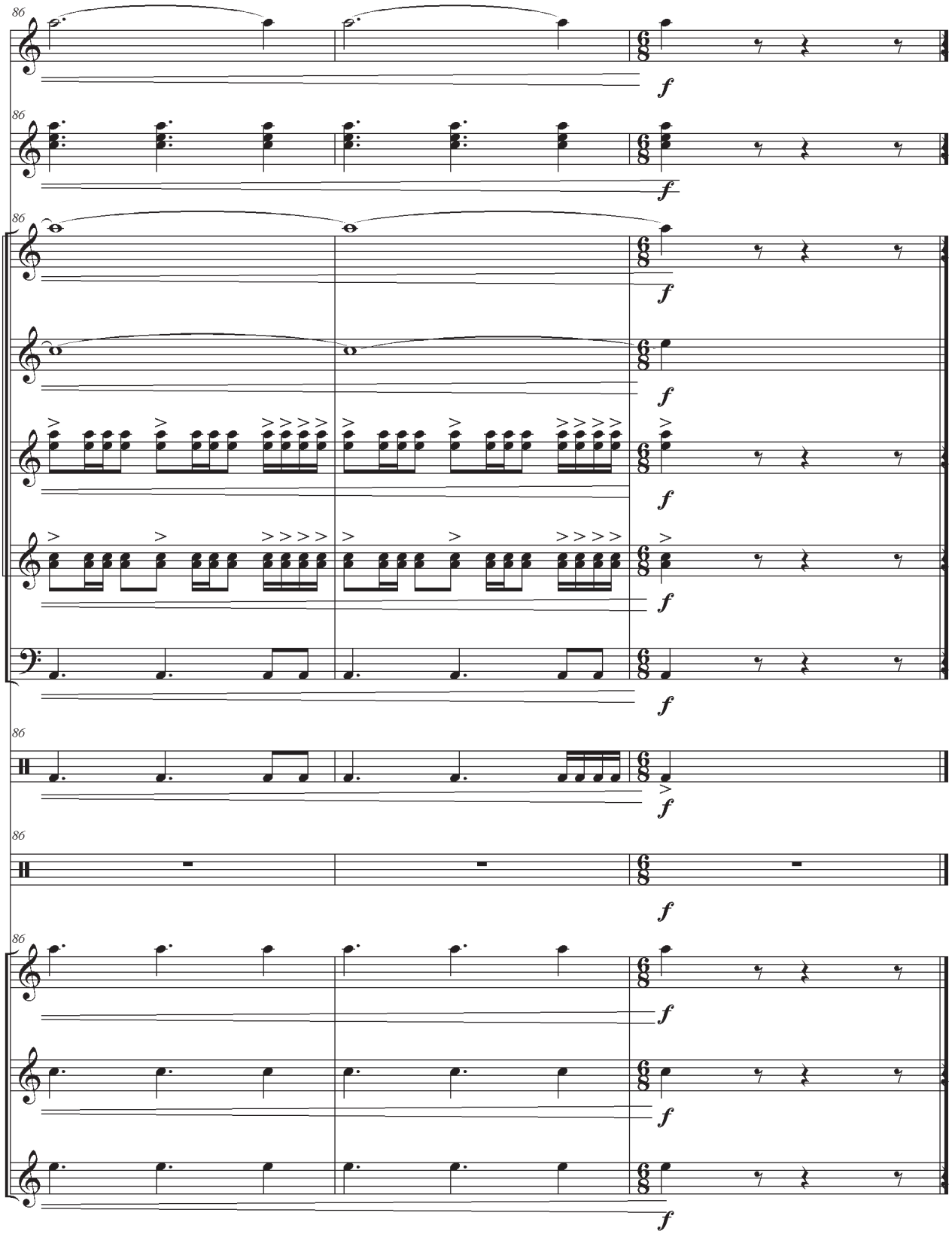

86
f

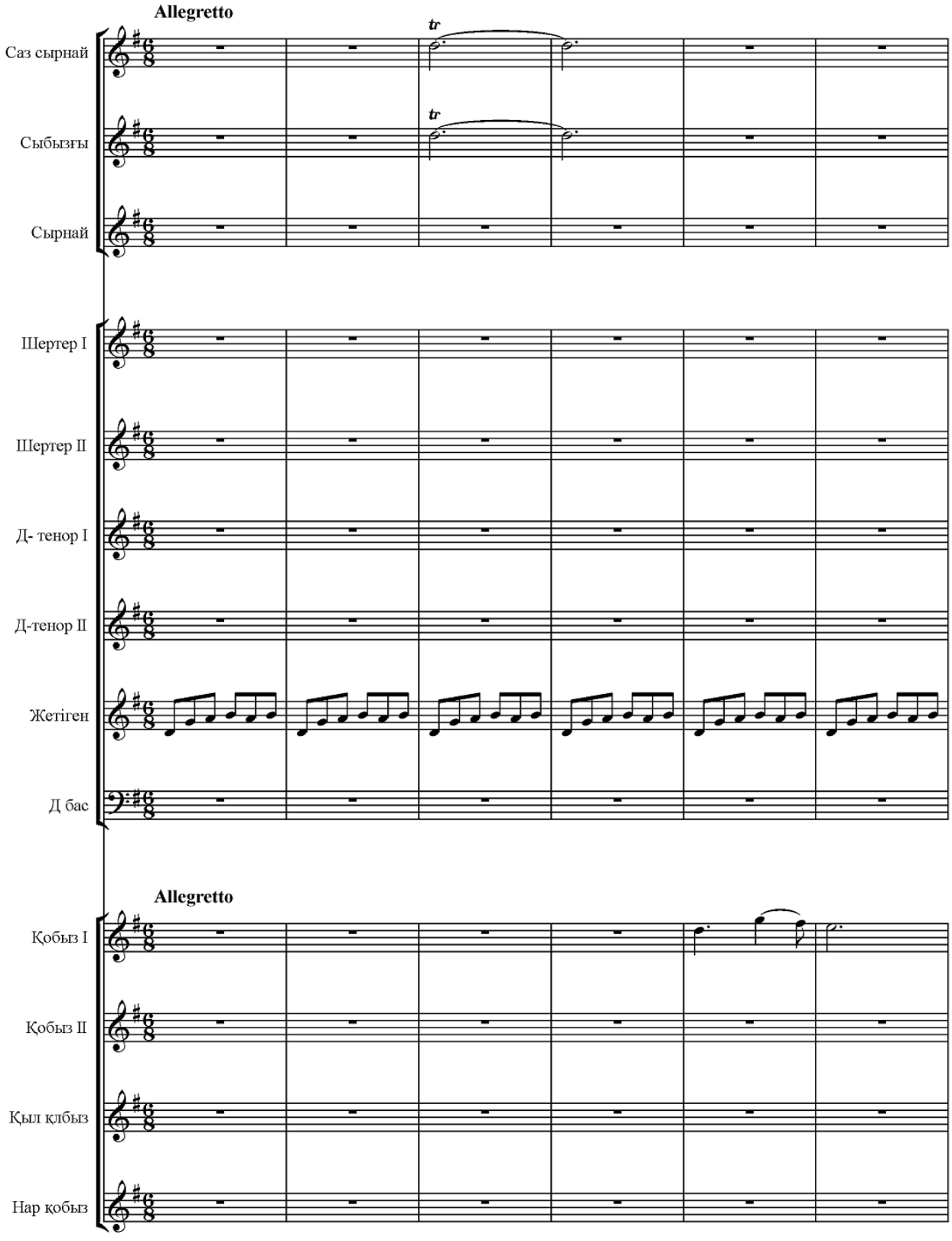
«ҚАСИЕТТІ ТАРАЗ» оркестрлік поэмам шығыстың ең ежелгі қаласы Тараз қаласының бірегей сұлулығының әсерімен рухтандырылған. Алдыңғы қатарда көркемдік жасампаздық: шалғай дала мен заманауи архитектуралық құрылымдардың таңғаларлық көрінісі.
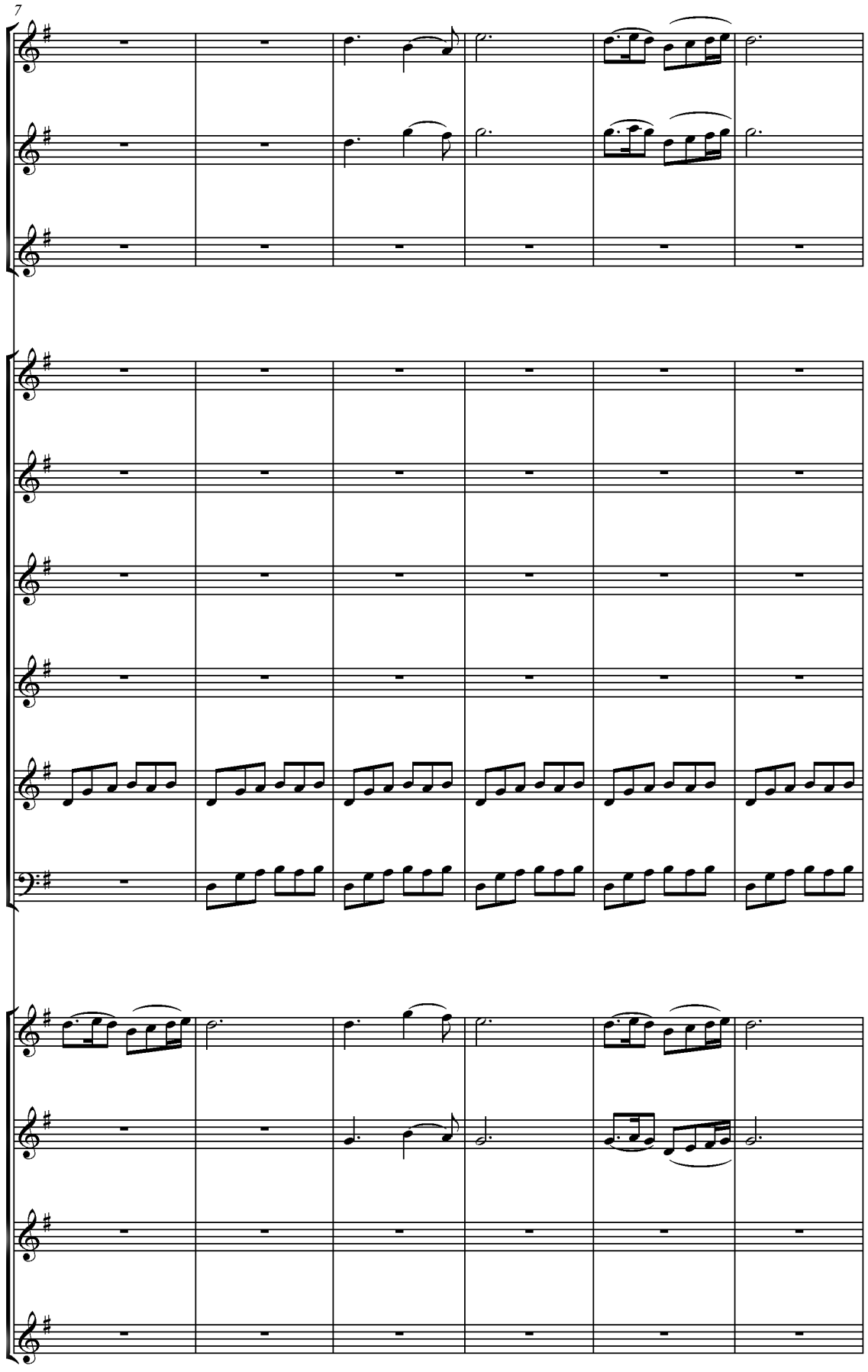
Шығарма терең лирикалық мазмұнмен берілген. Бір мәнерде берілген лирикалық тақырыптың әртүрлі нұсқаларының негізінде қатар құрылымын көрсетеді.
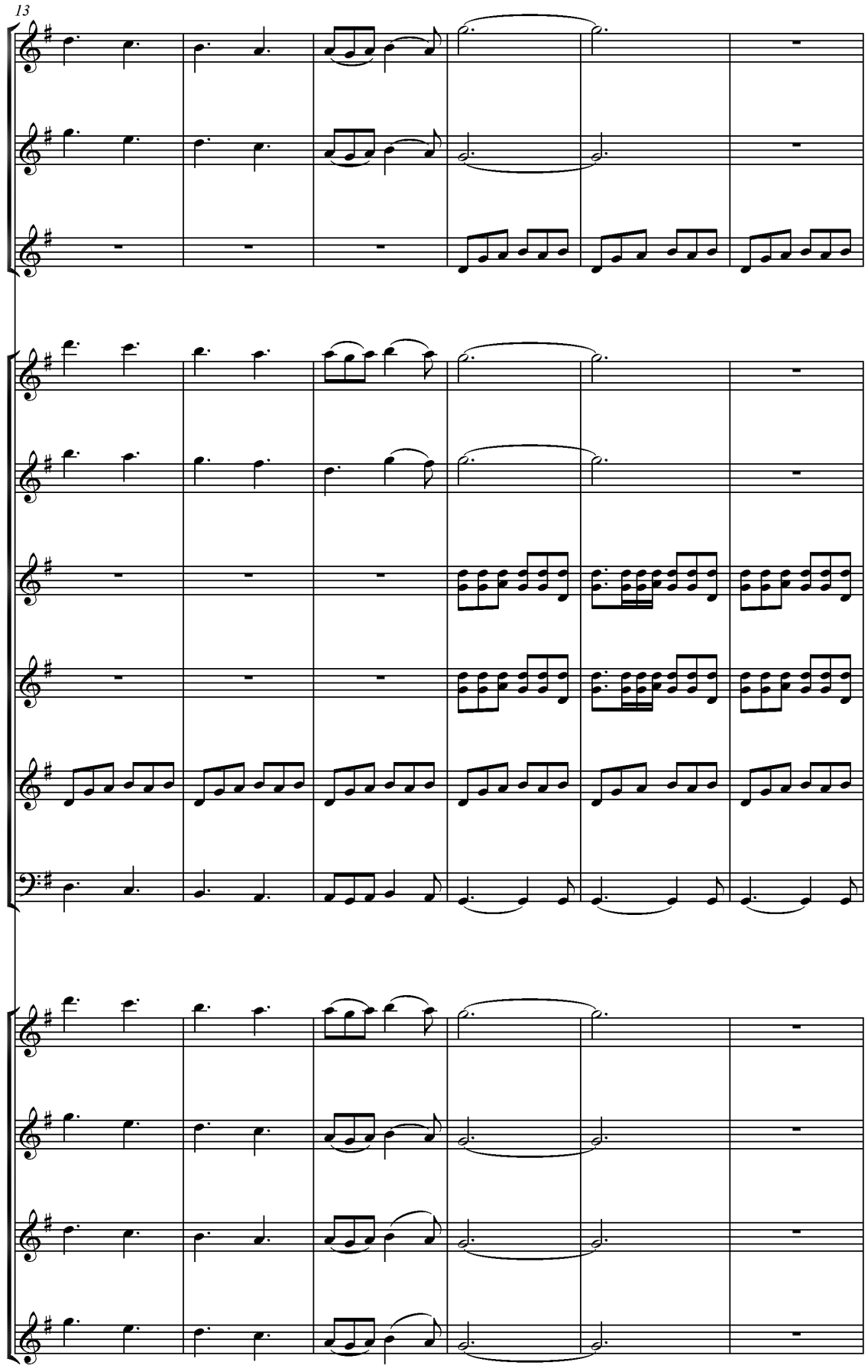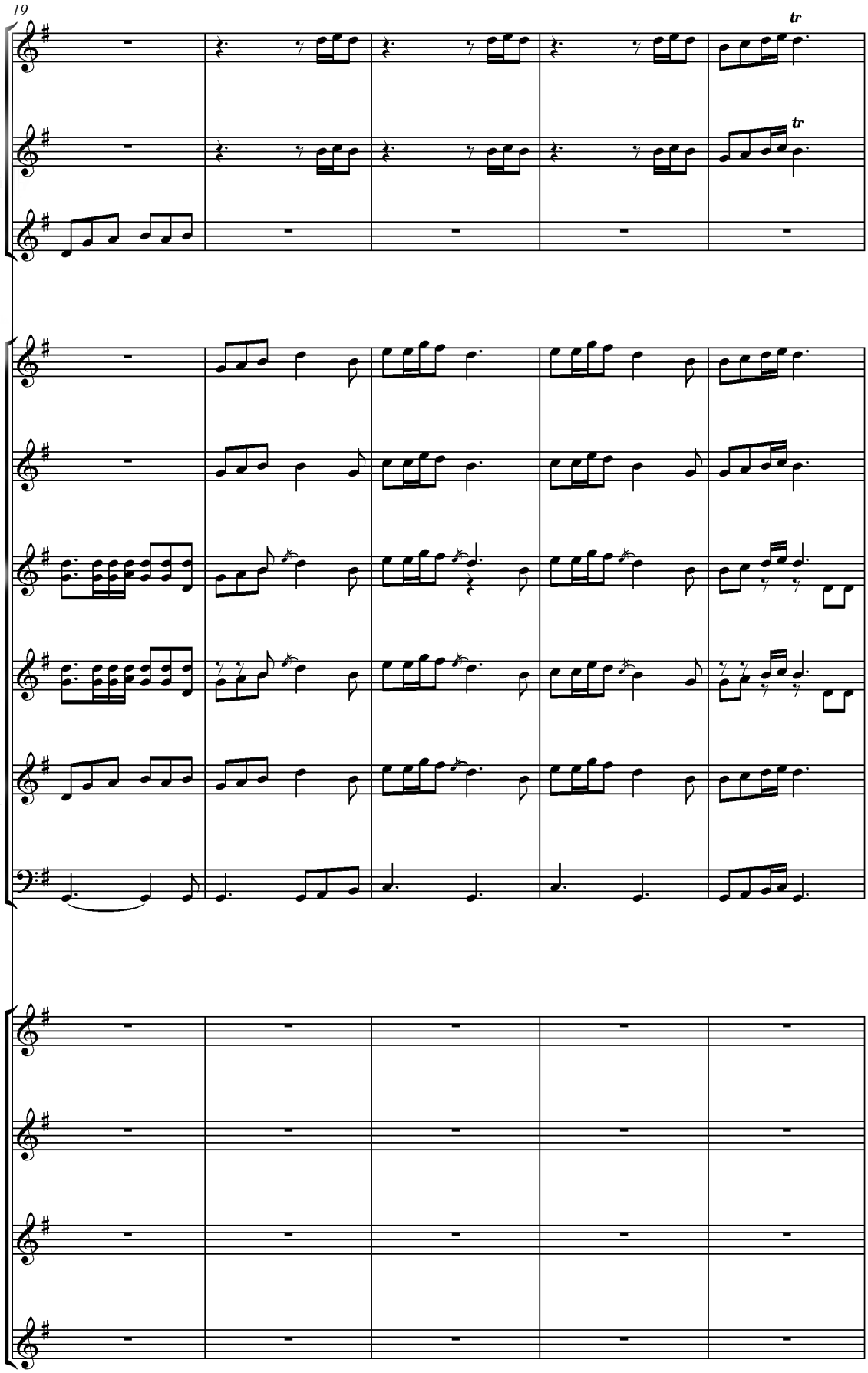

Қасиетті Тараз
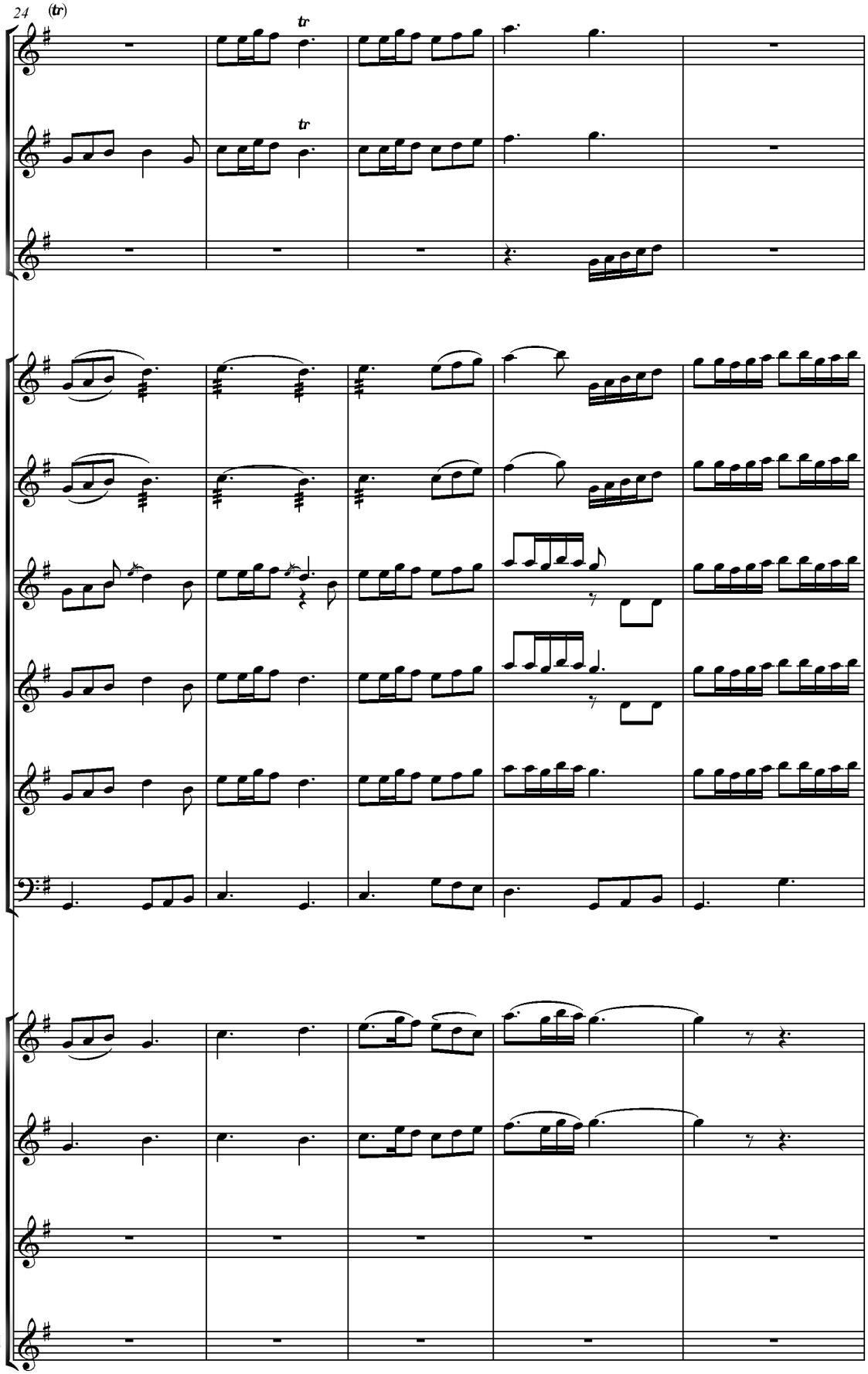
Шолпан Қорғанбек
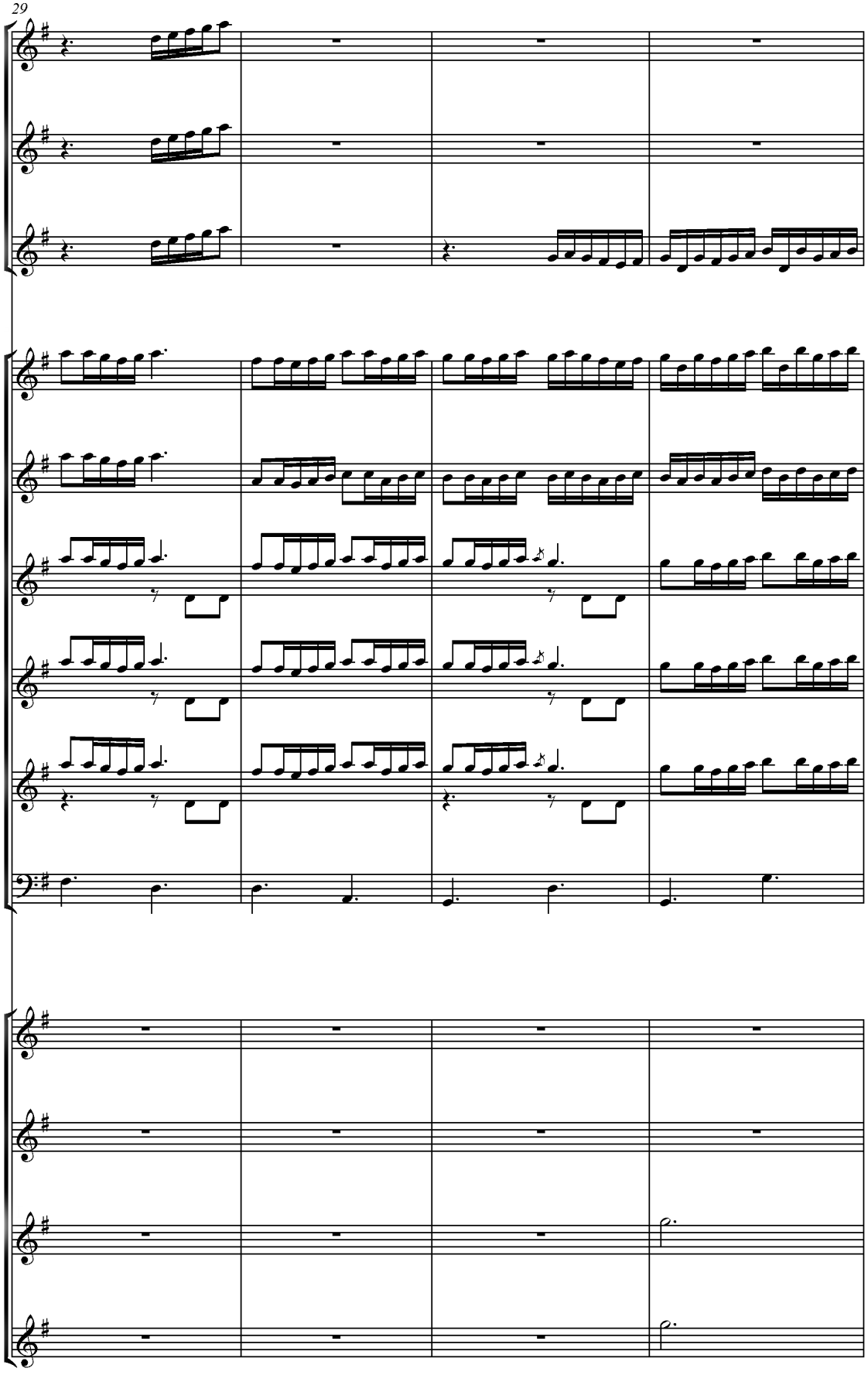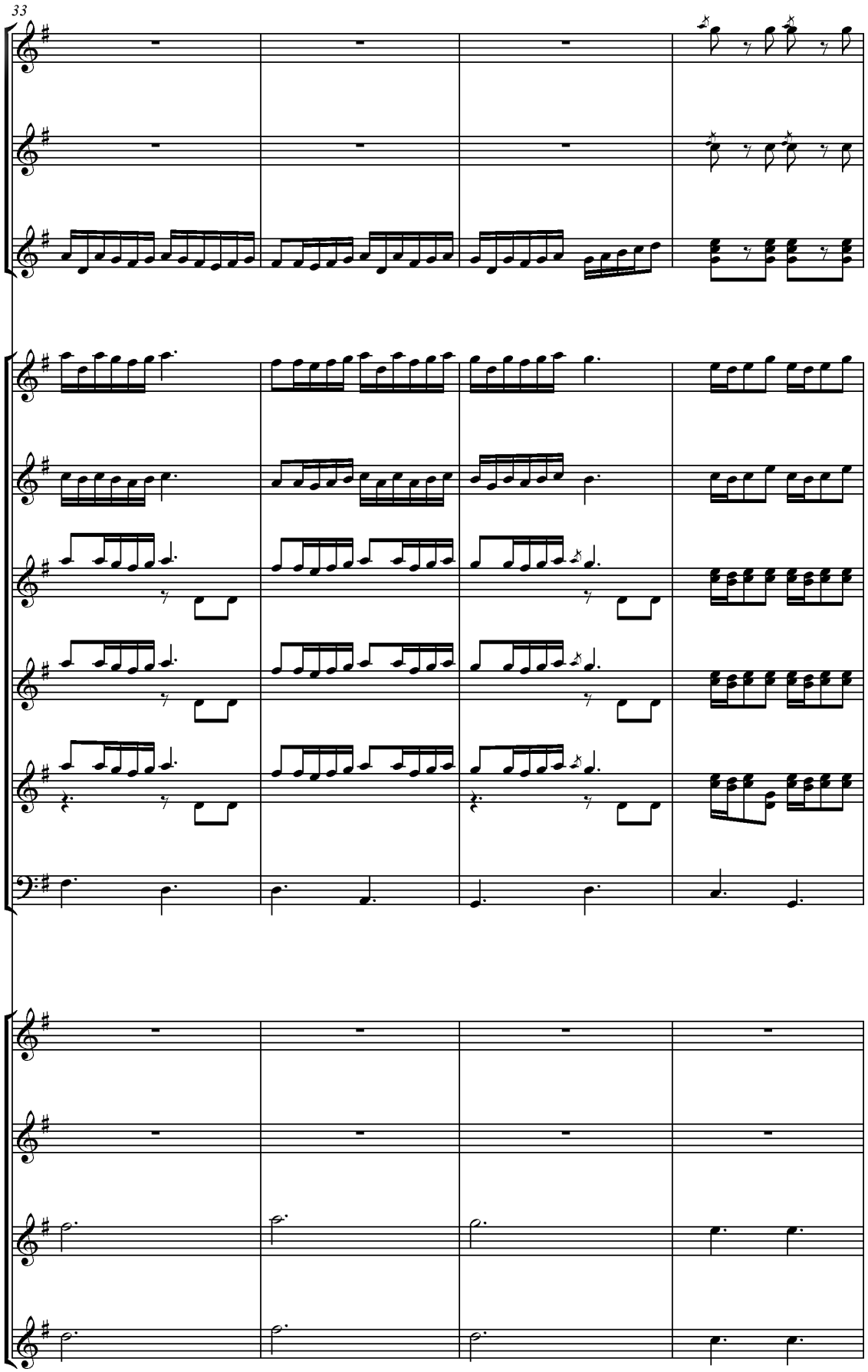

7
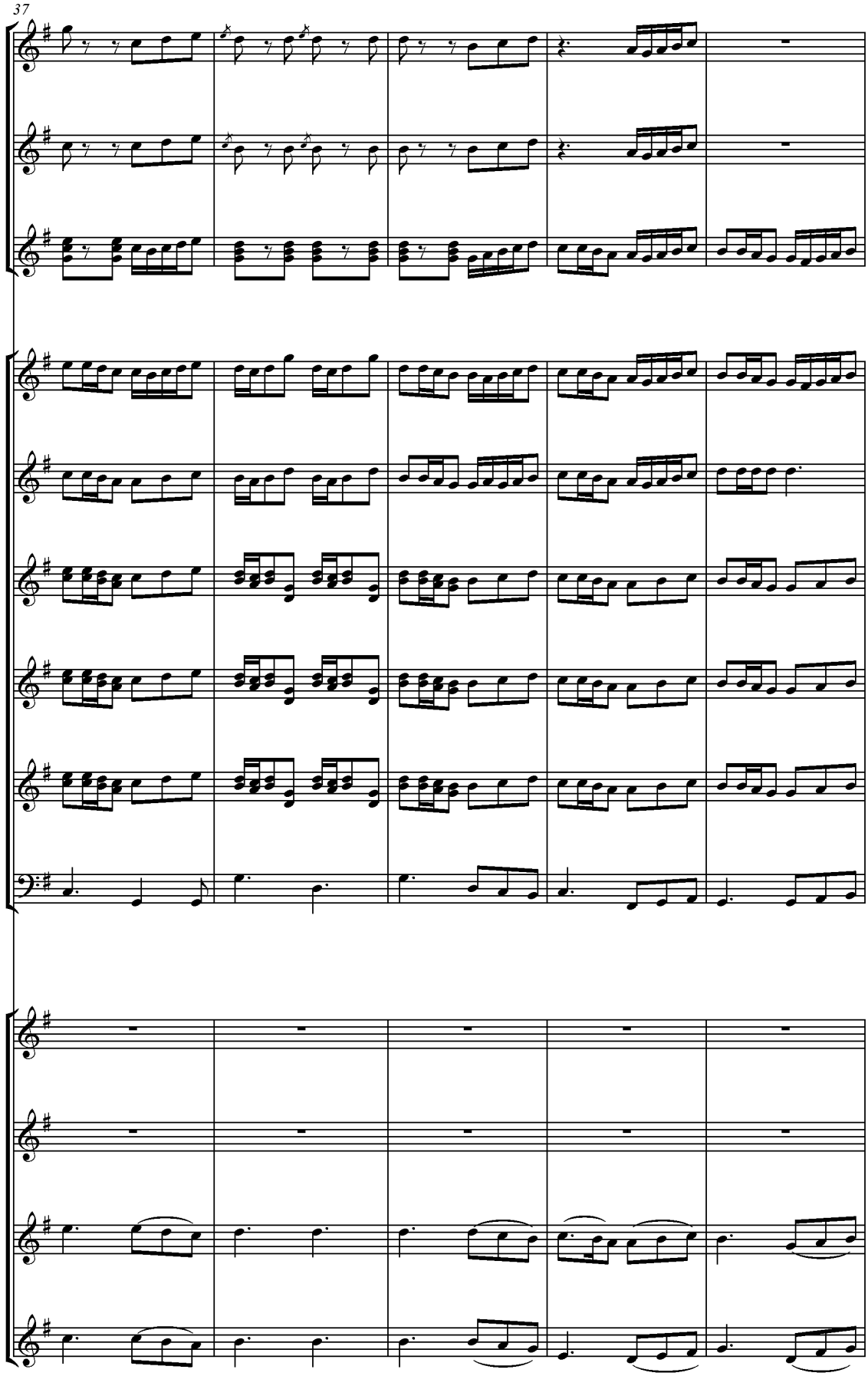

13
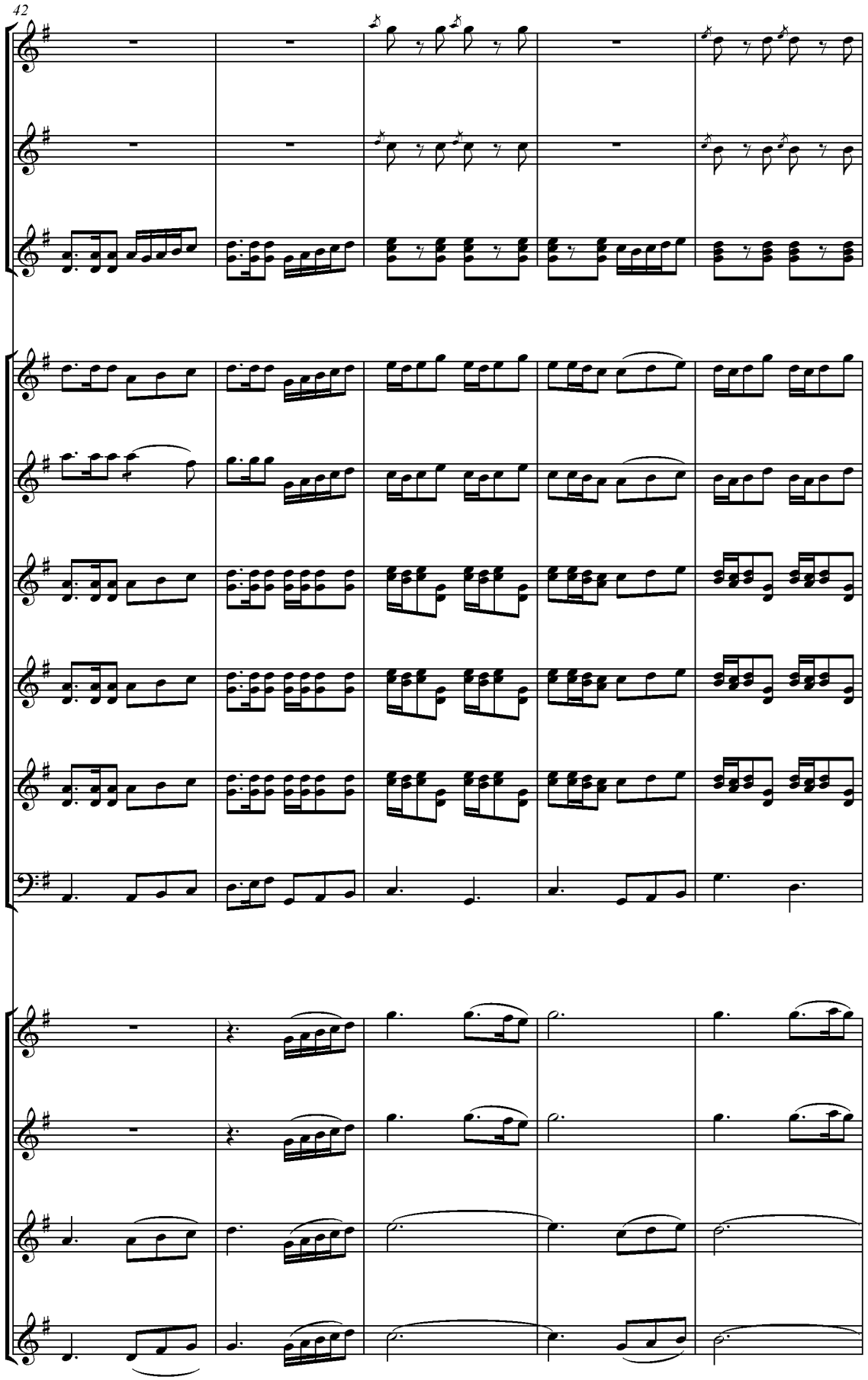

19
tr
tr
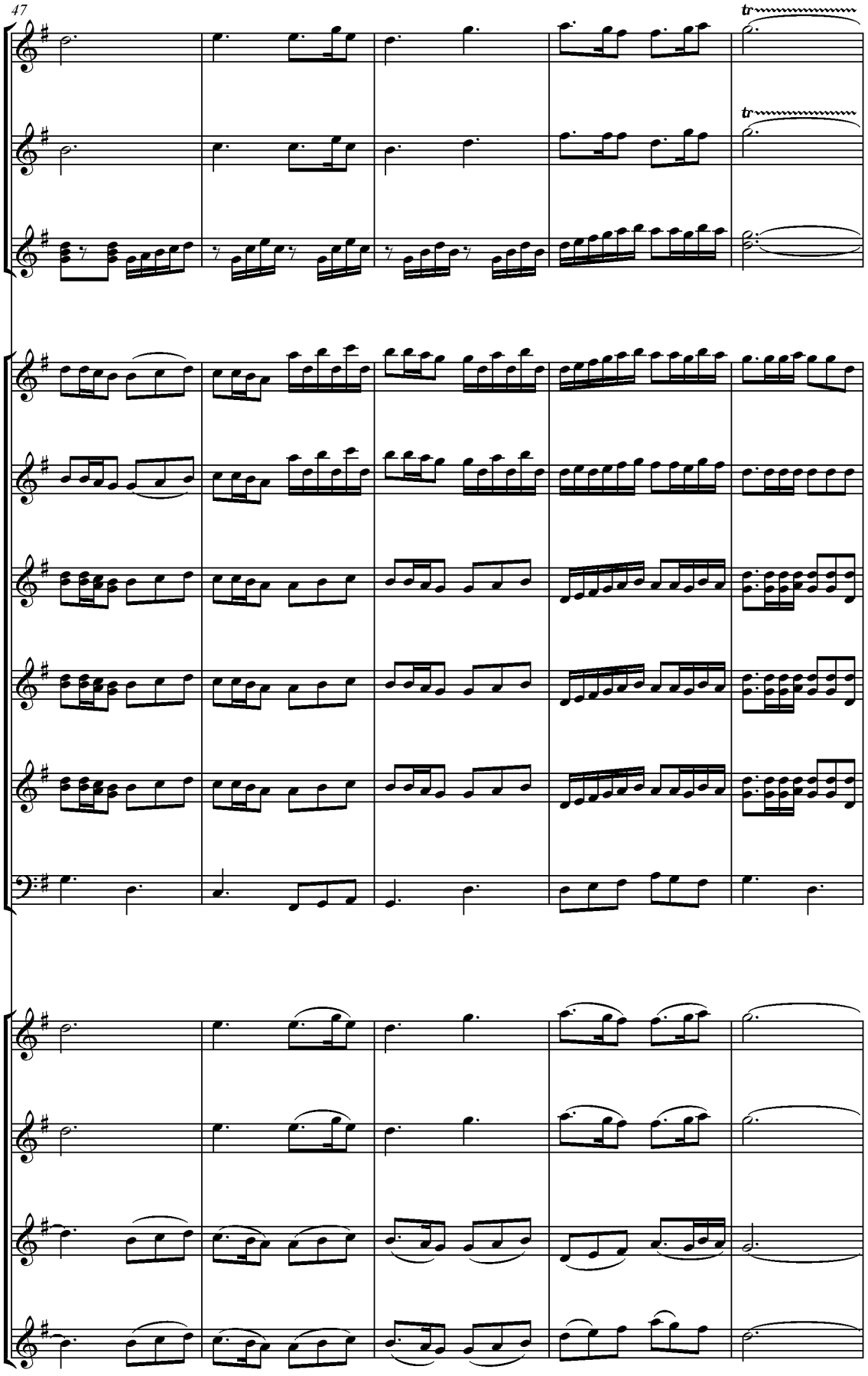

24
(tr)
tr
tr
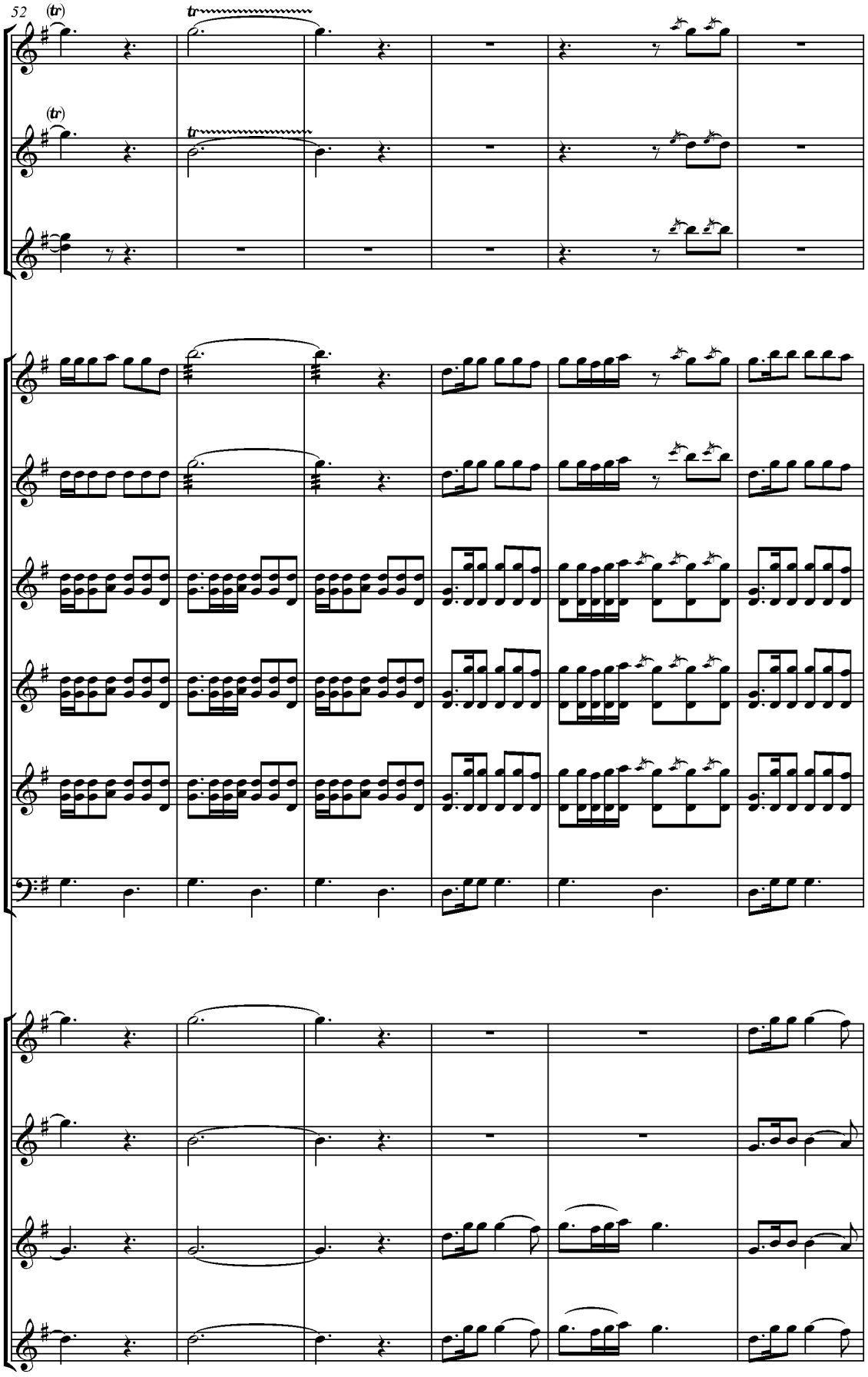

29
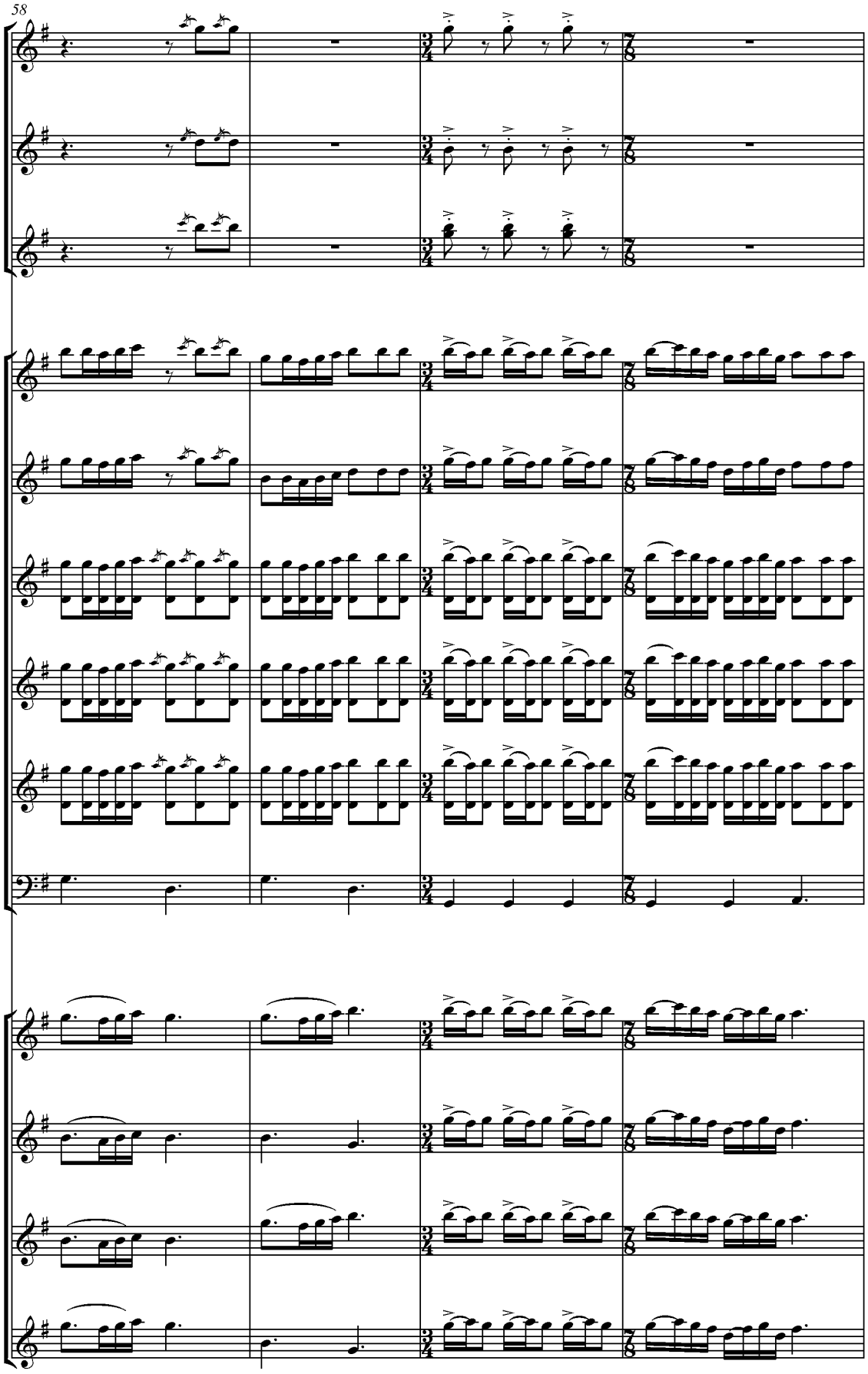

33
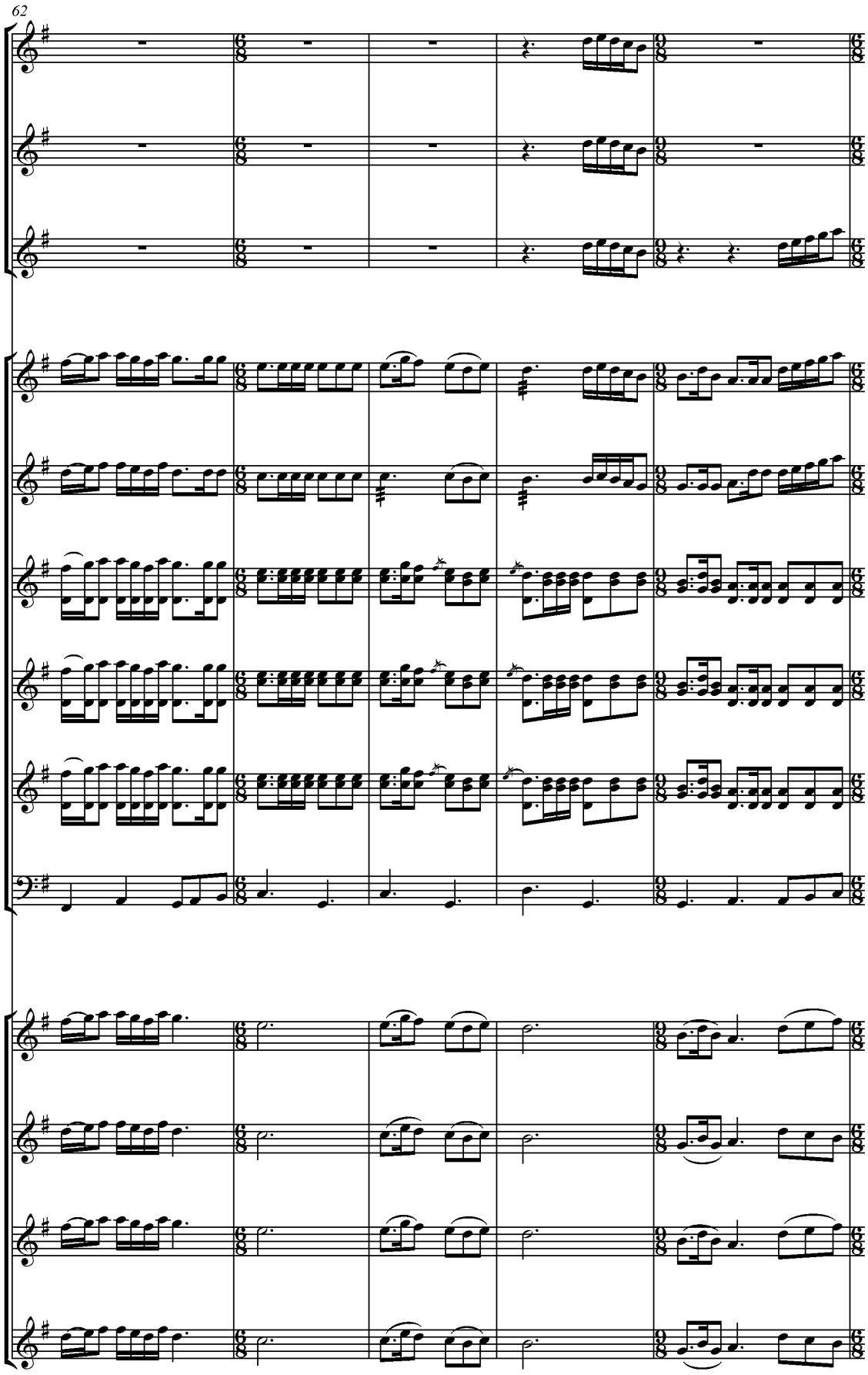

37
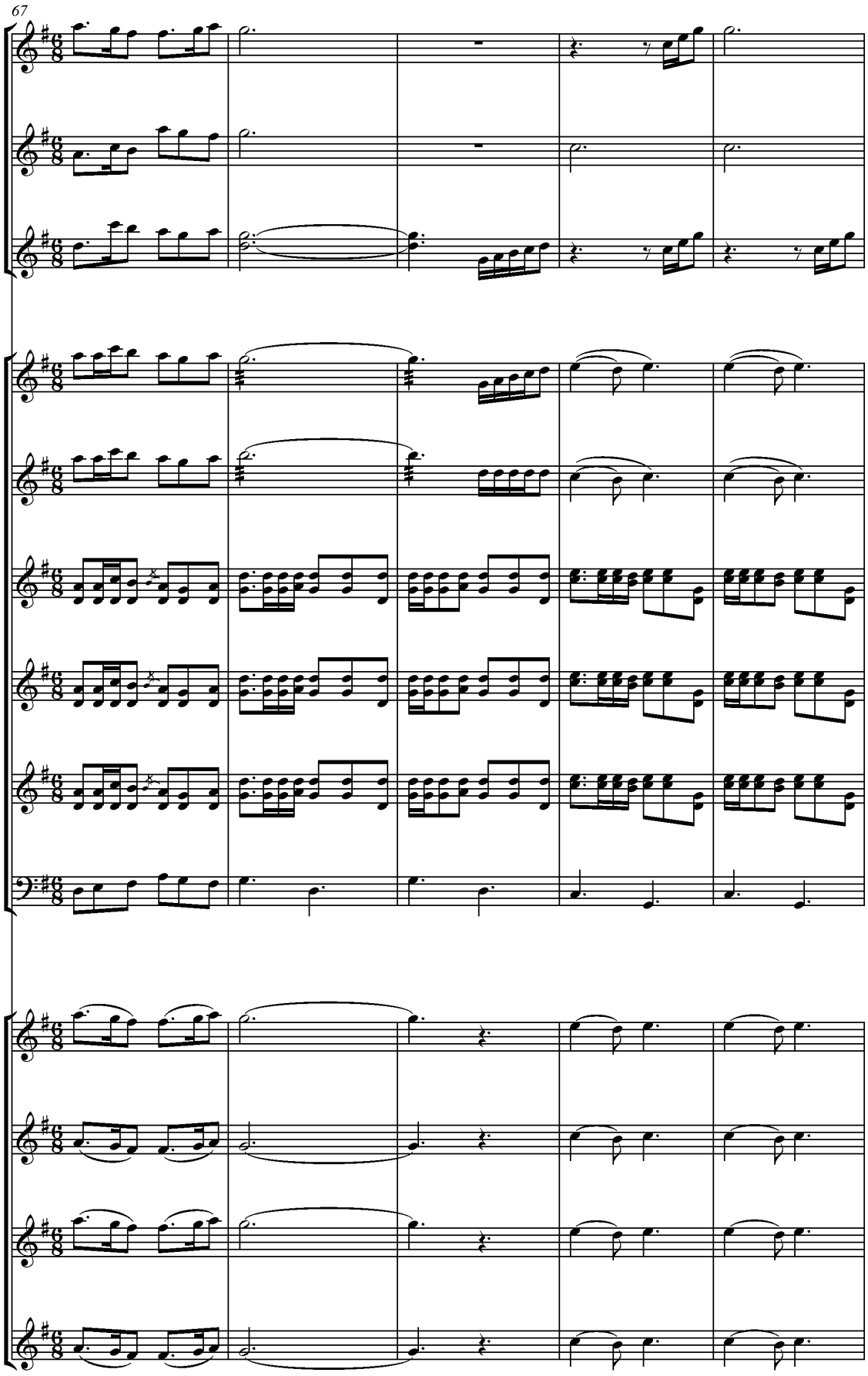

42
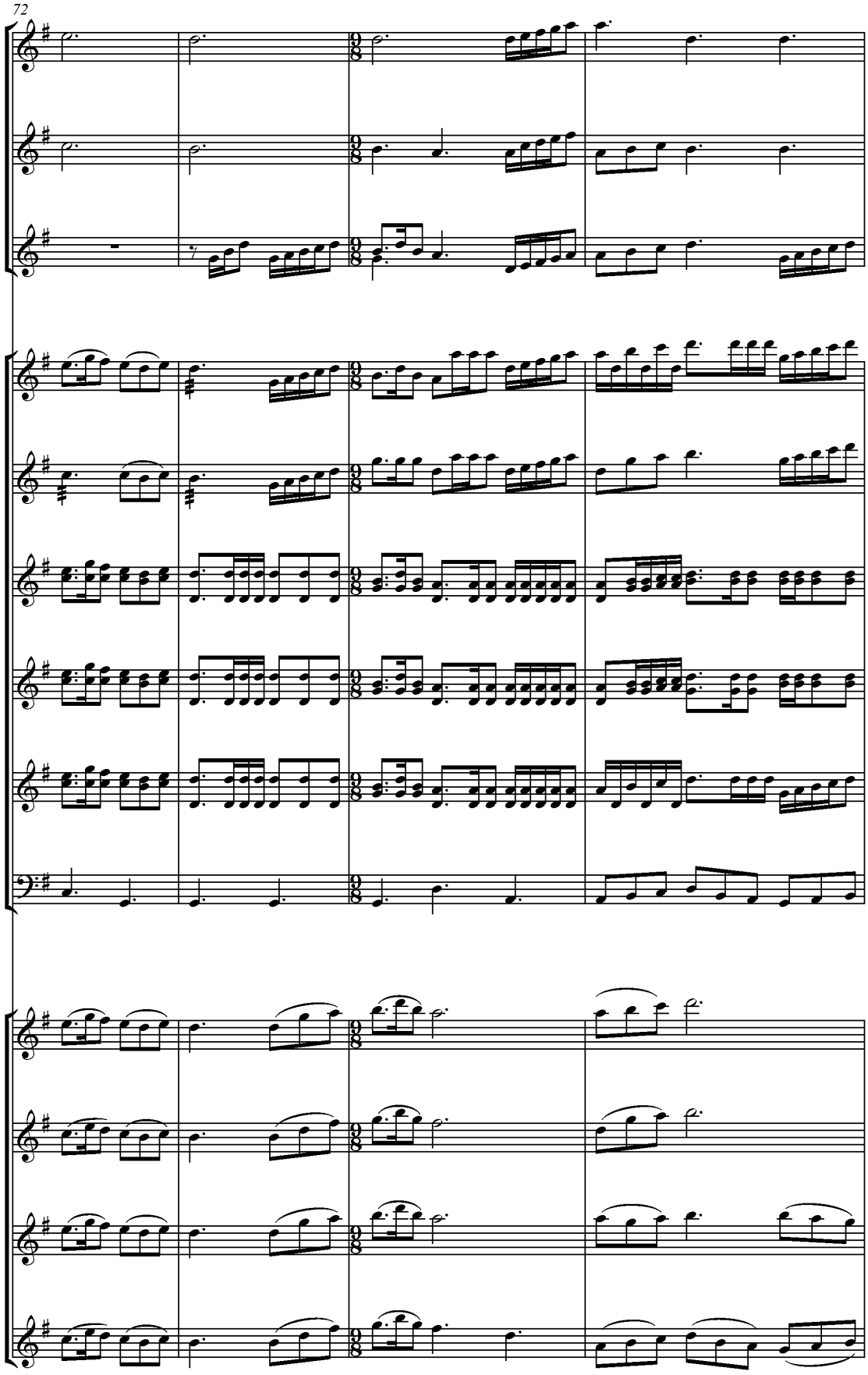

47
tr
tr
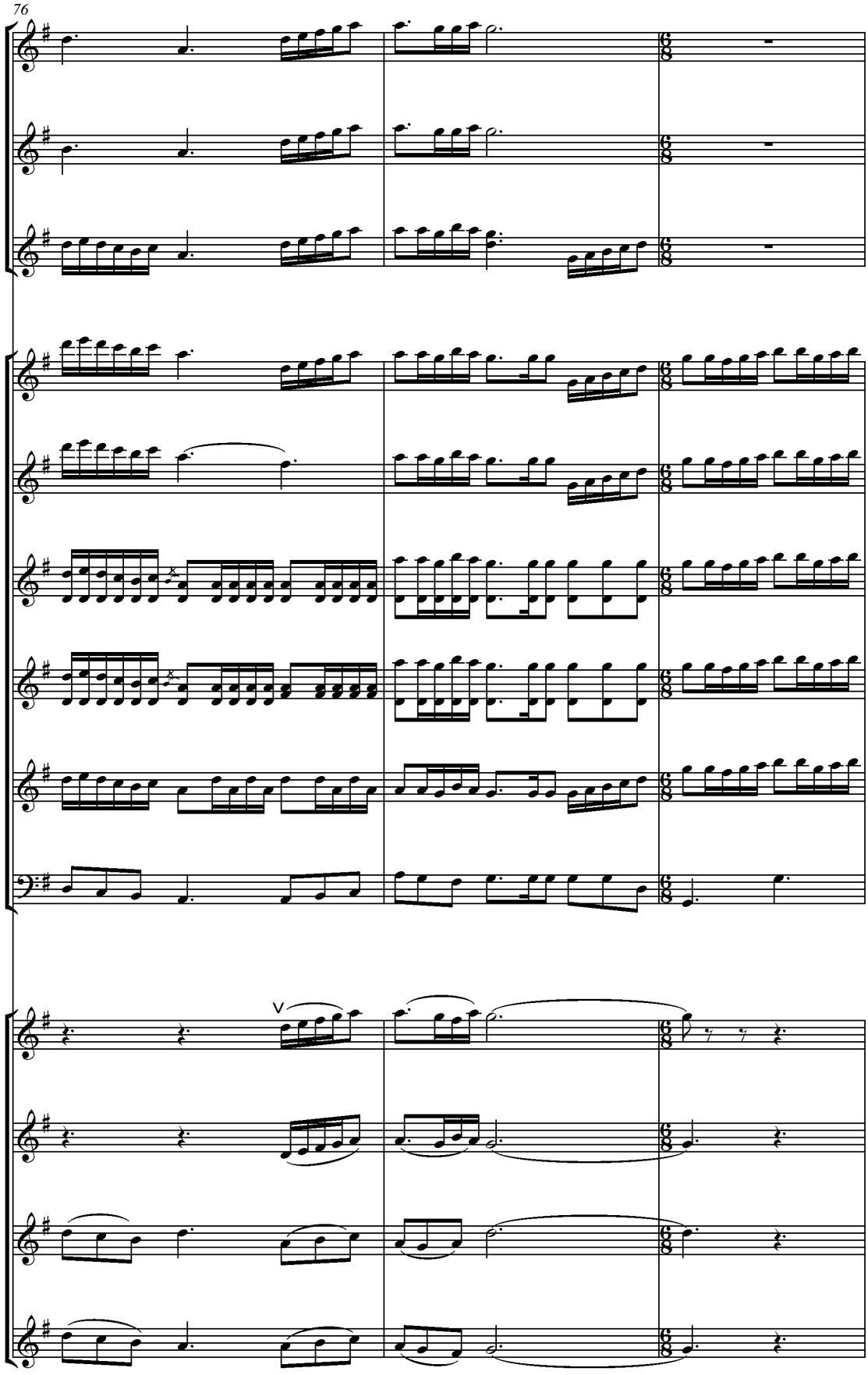

52
(tr)
tr
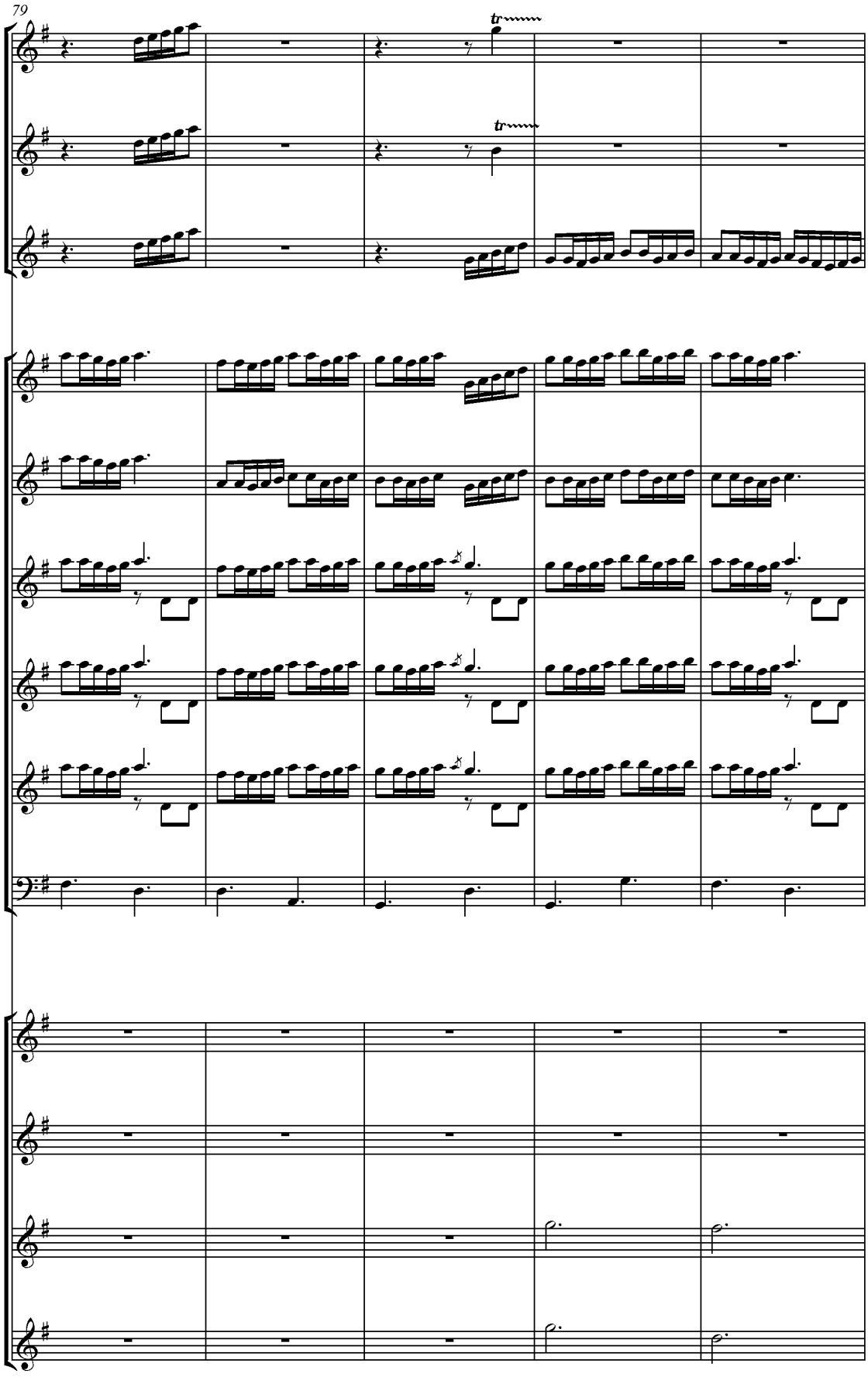

58
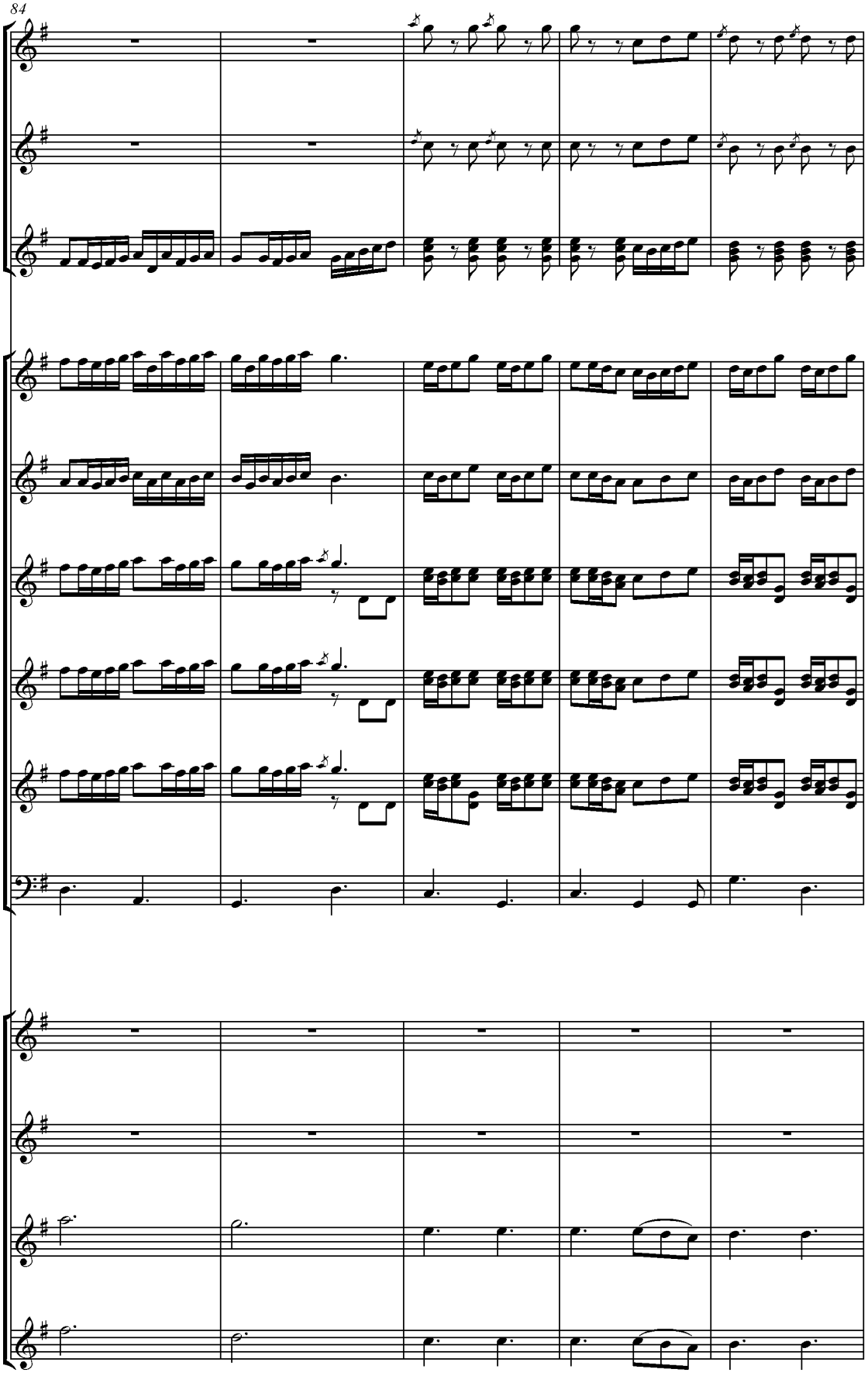

62
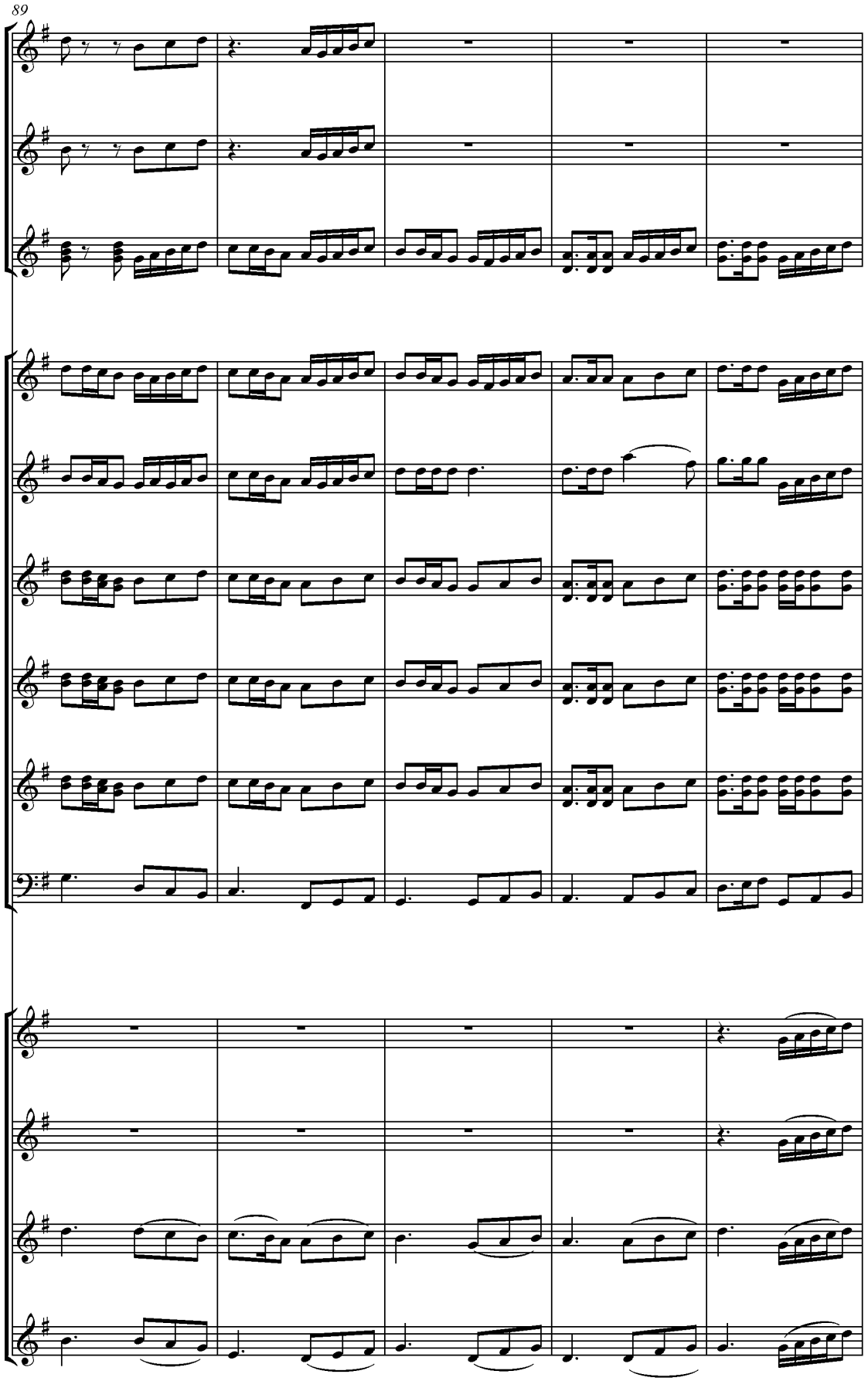

67
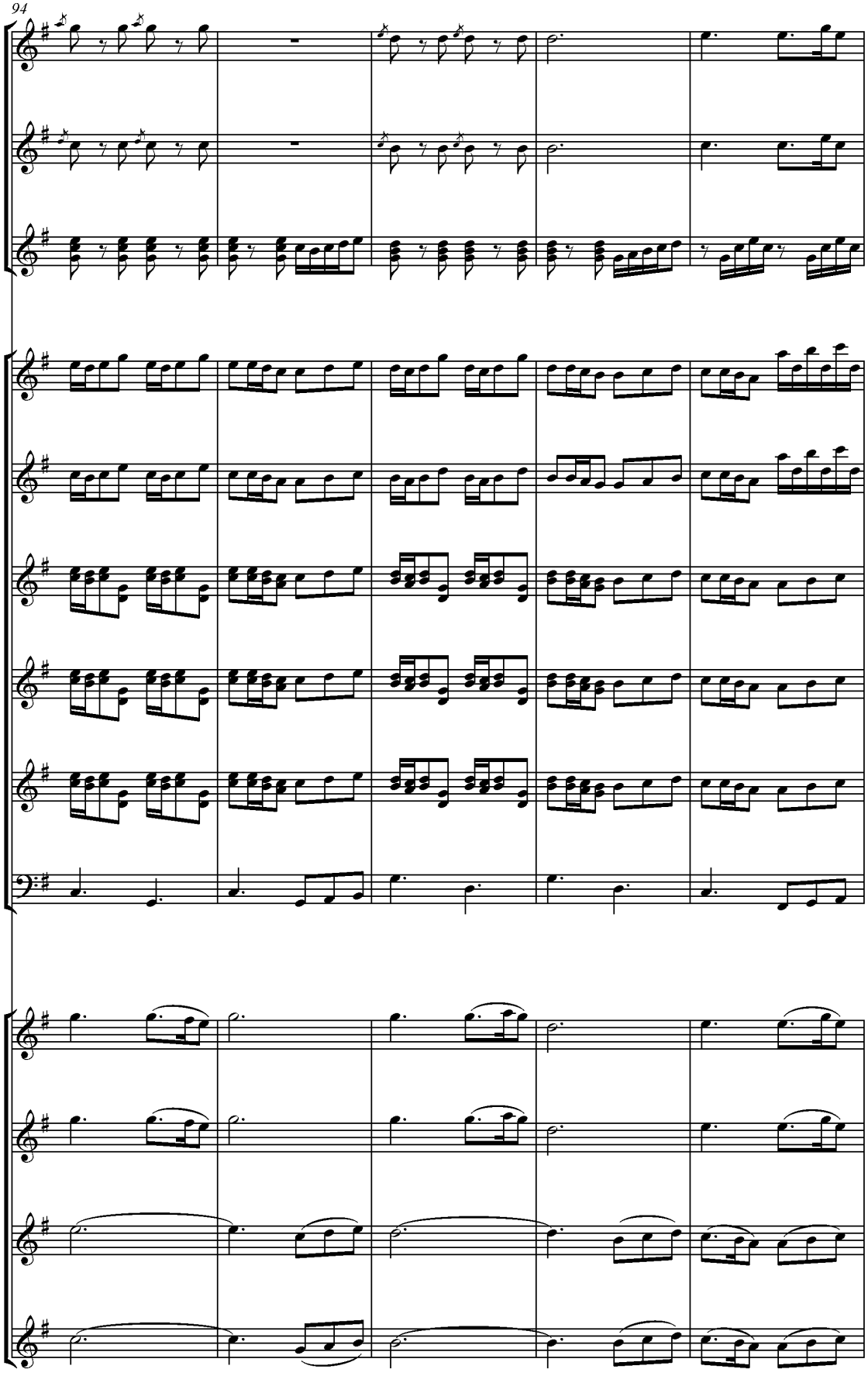

72
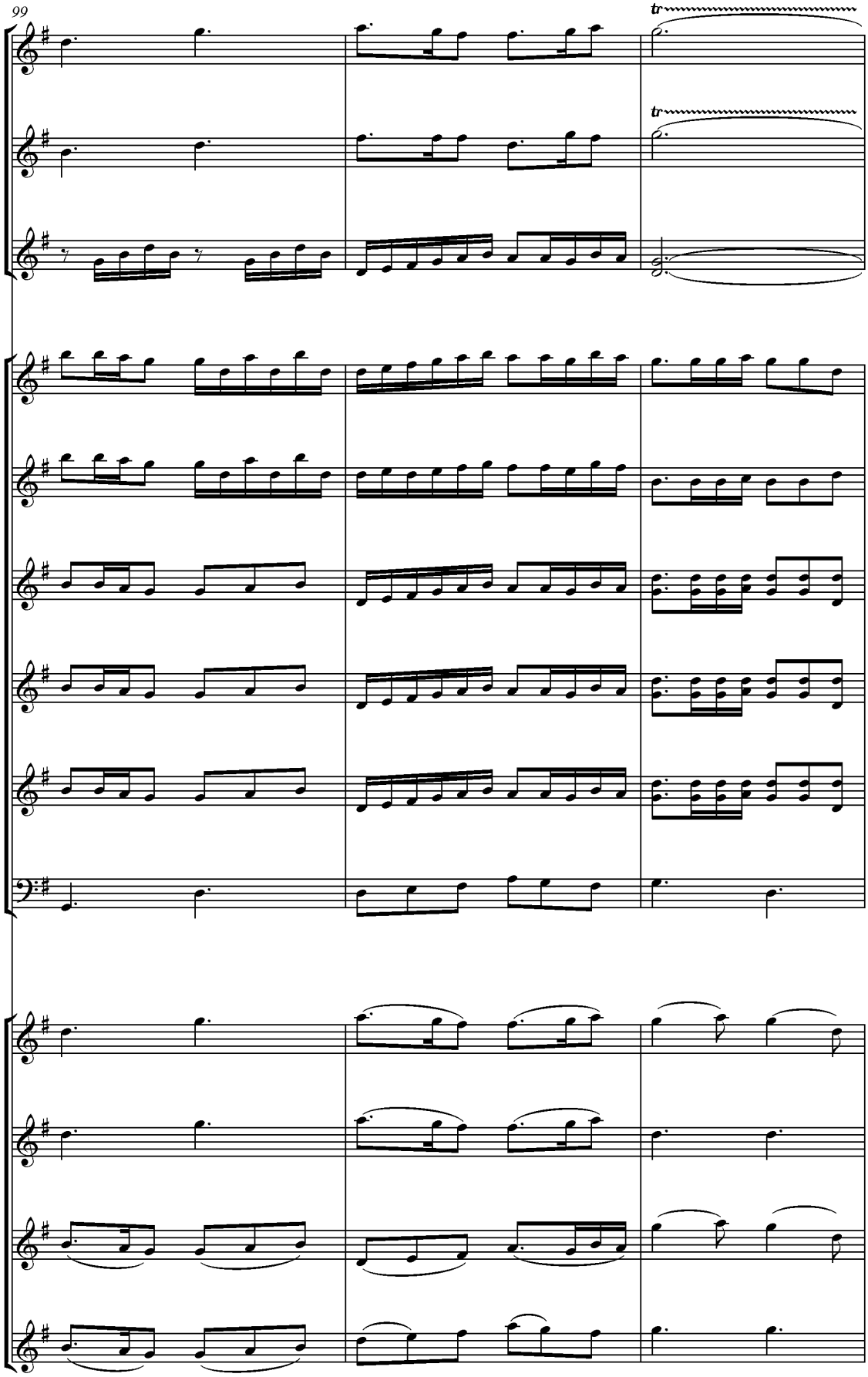

76
V
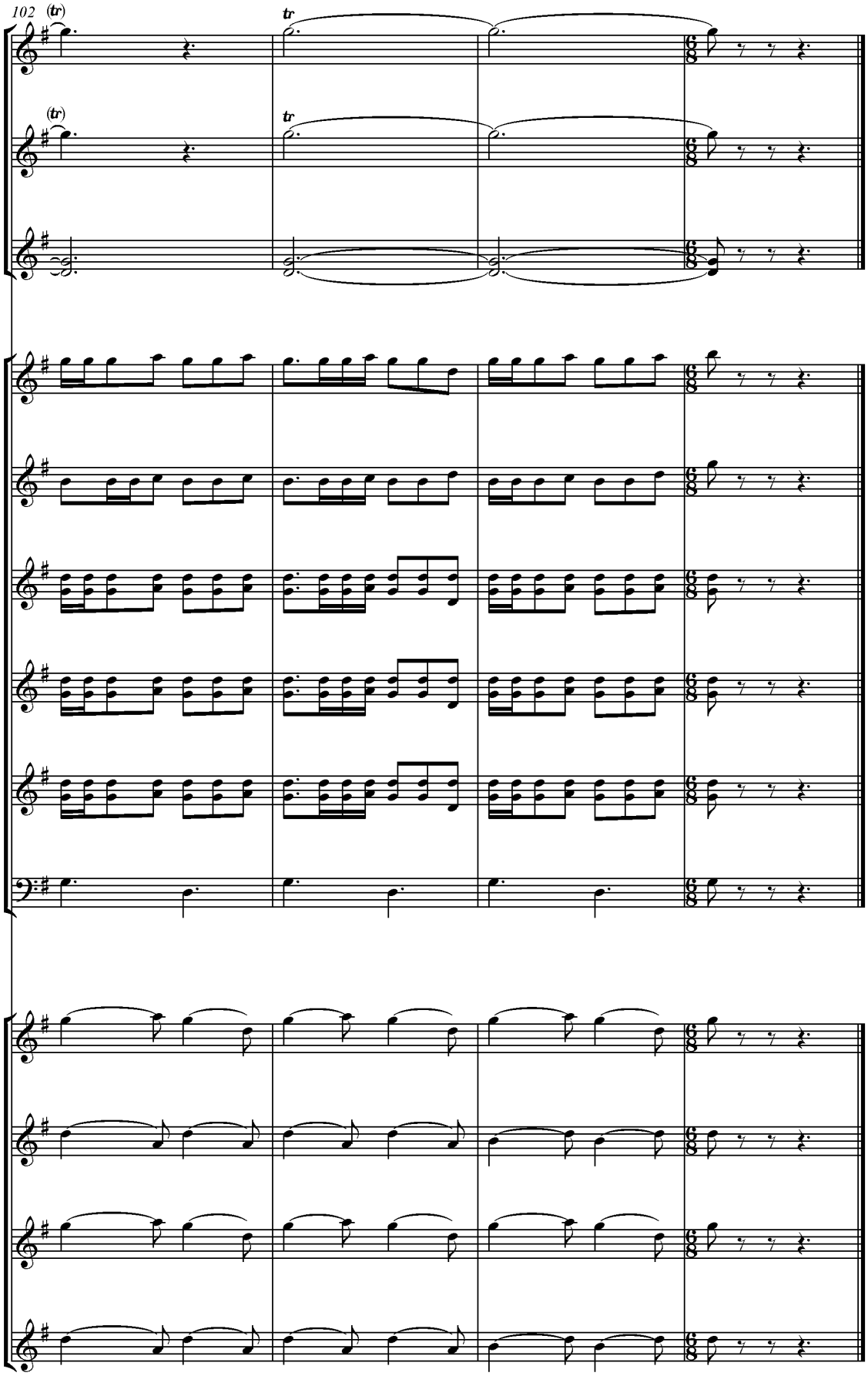

79
tr
tr

84

89

94

99
tr
tr

102
(tr)
tr
(tr)
tr

«БАТЫР БАУЫРЖАН» күй-арнауым Ұлы Отан соғысының ардагері, Кеңес Одағының Батыры, Қызыл әскер 9-шы гвардиялық атқыштар дивизиясының командирі, Панфиловшы, жазушы Бауыржан Момышұлын еске алуға арналған.

Үш бөлімді композициялық шығармада халық қаһарманының ойлары мен сезімдері бейнеленеді.
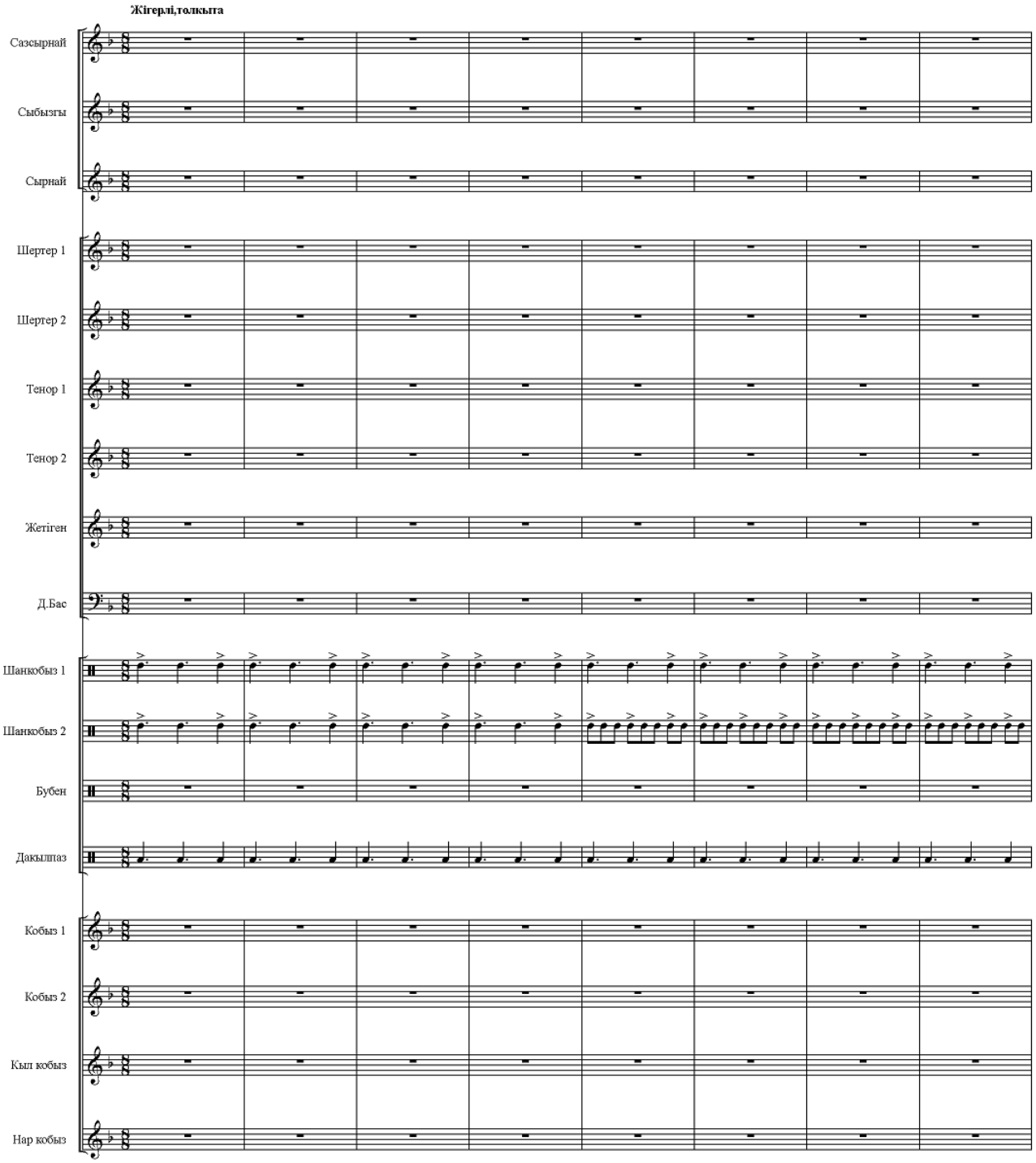

Бірінші бөлім - кейіпкерлік-драмалық сипаттағы, Ұлы Отан соғысы кезінде аңызға айналған шайқастардың суреттерін бейнелейді.

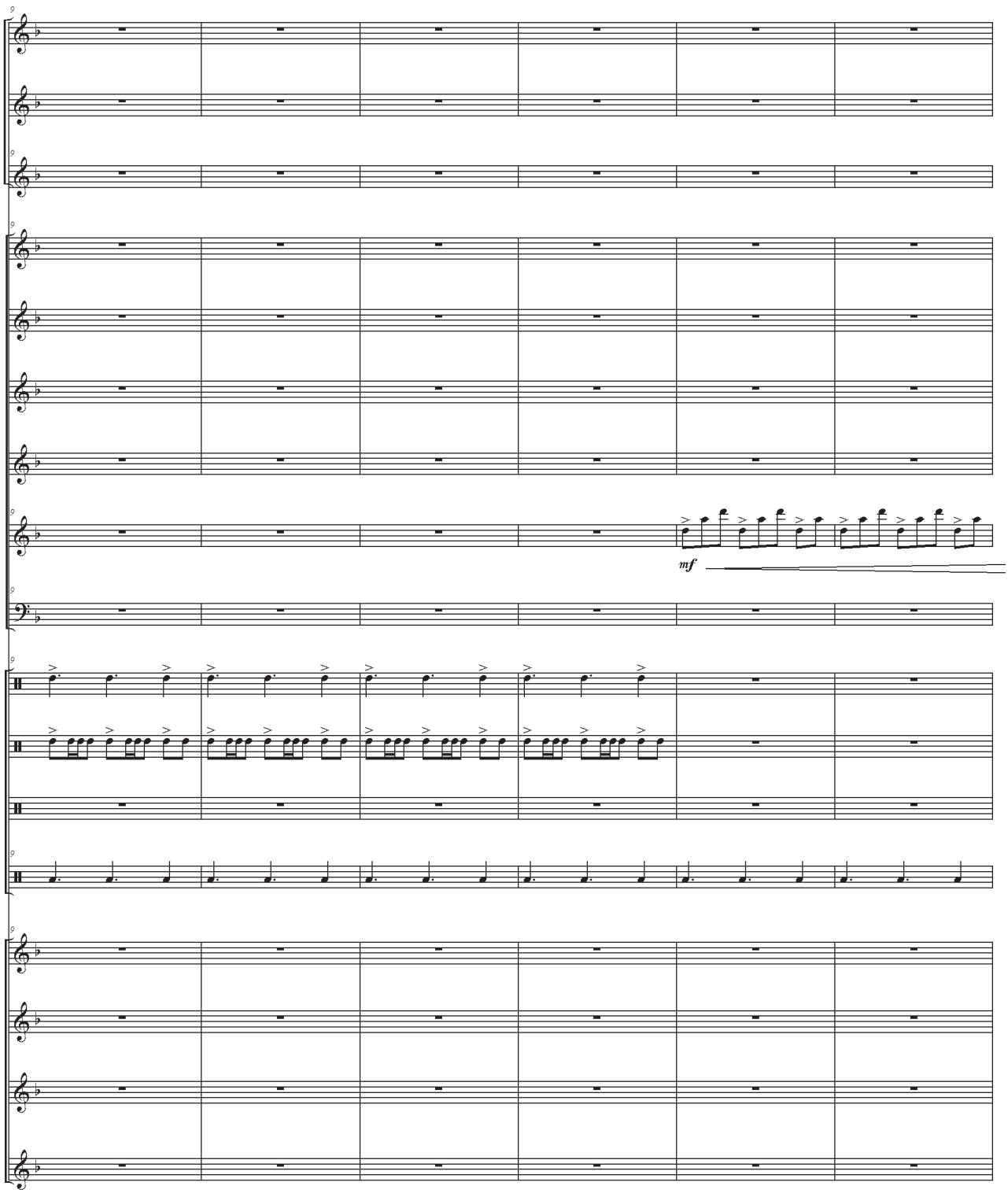
Екінші бөлім - бейнелеудің басқа әлеміне түседі. Бірінші бөлімдегі айқын динамикалық тақырыпқа қарама-қарсы, батырдың армандары мен ойларын, туған жерге деген сағынышын білдіретін лирикалық әуенге ауысады.
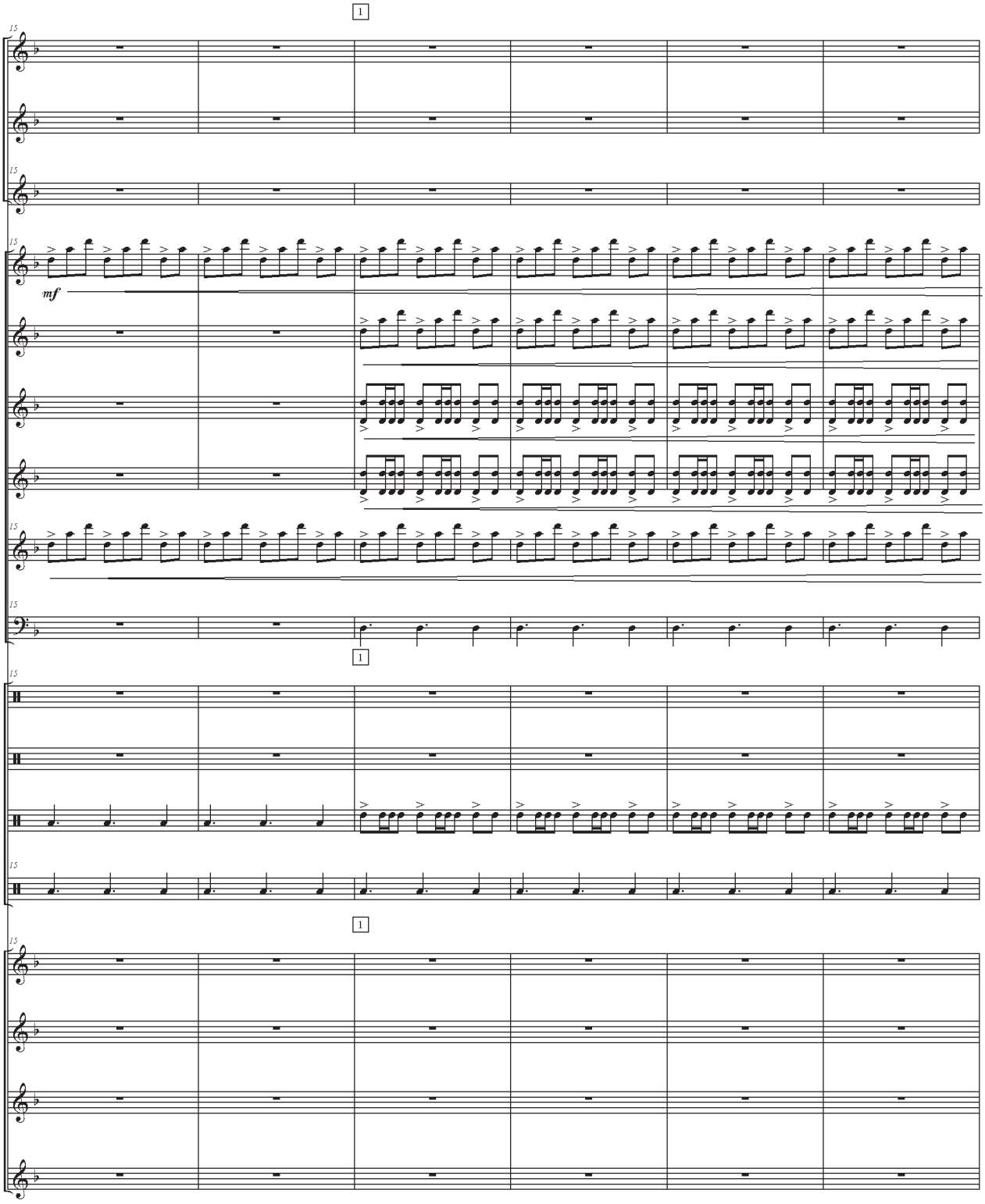
Үшінші бөлім - жарқын өмірді растайтын мазмұнда берілген, яғни, армандаған Жеңіске қол жеткізу.
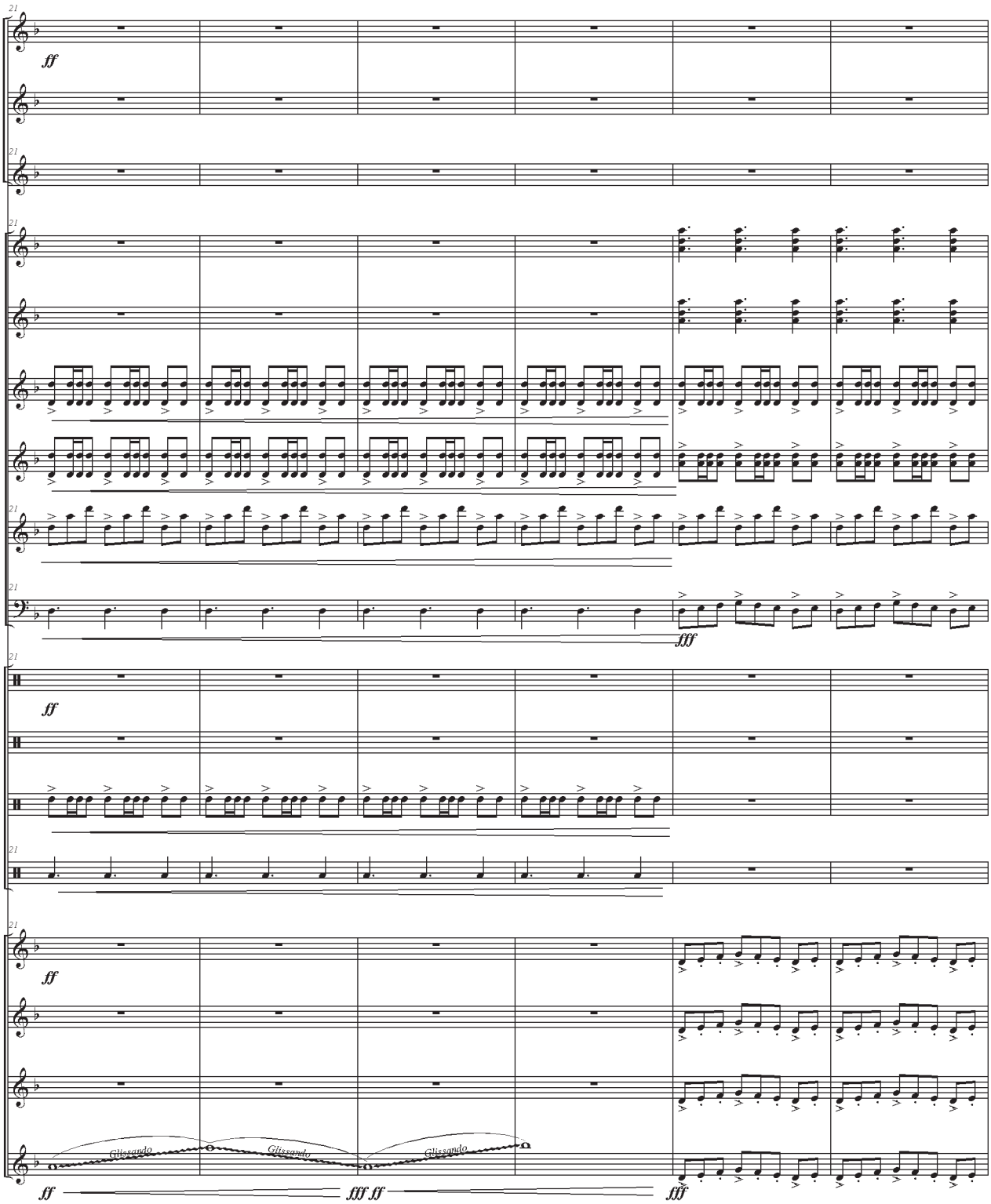
Батыр Бауыржан
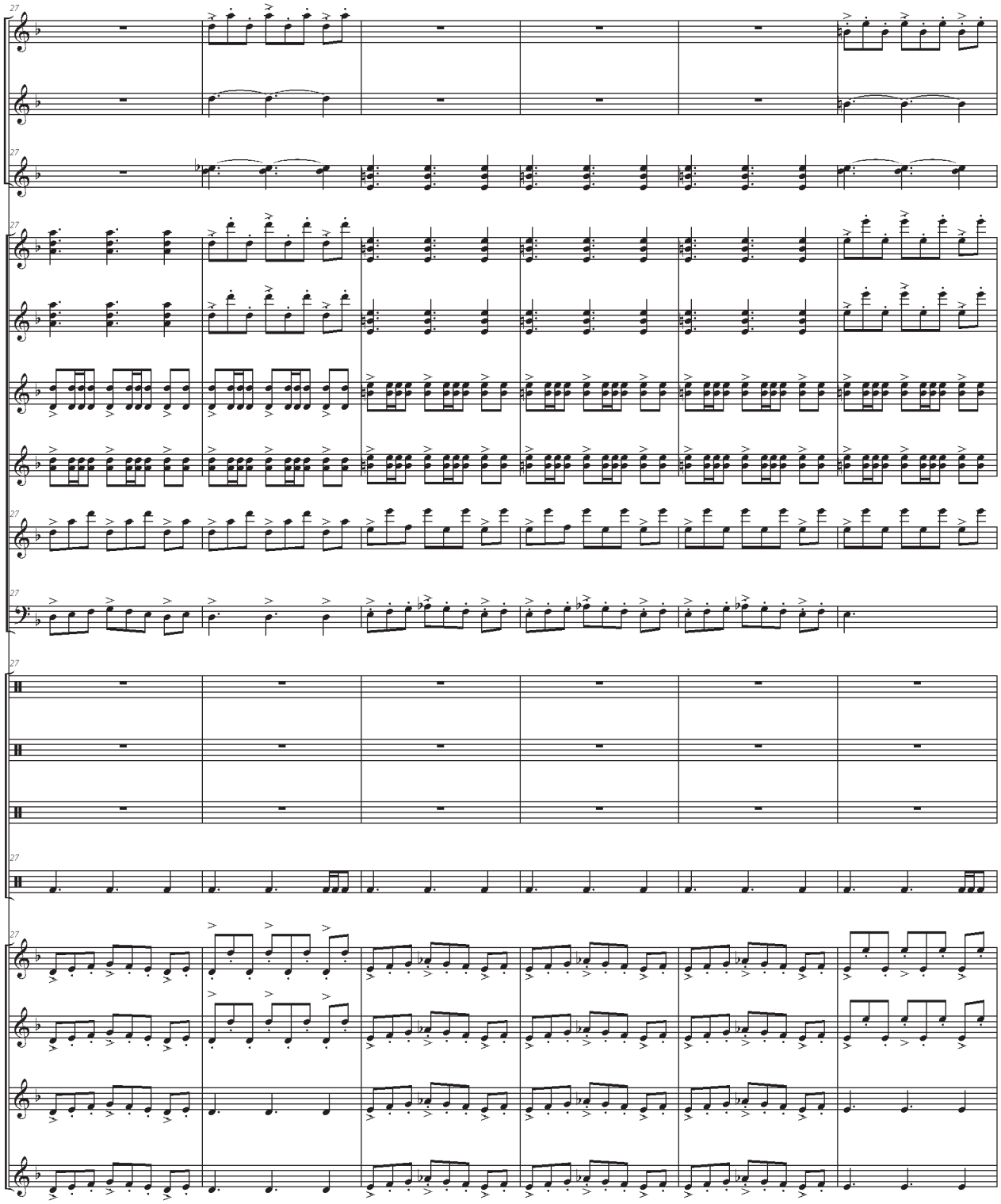
Шолпан Қорғанбек
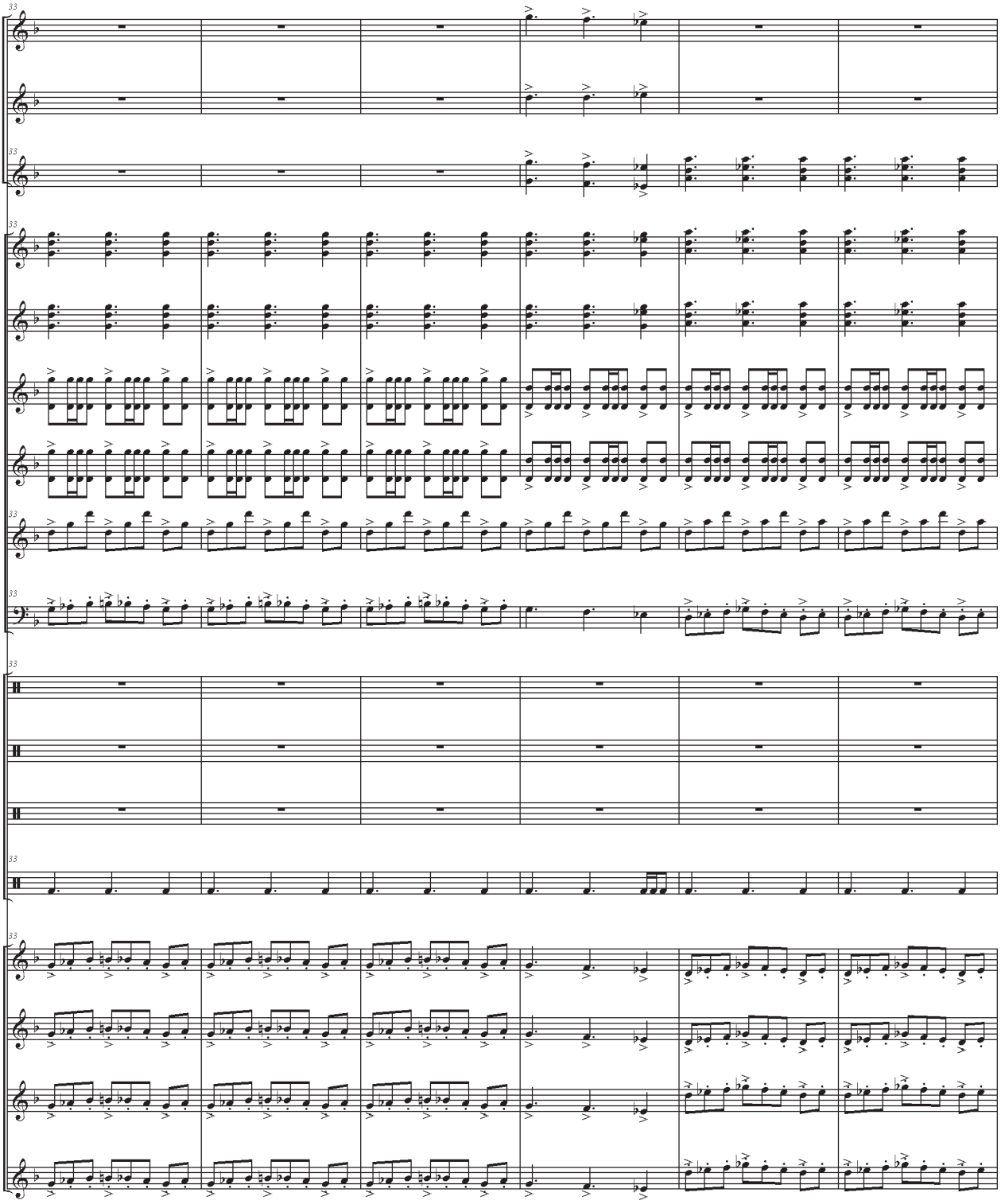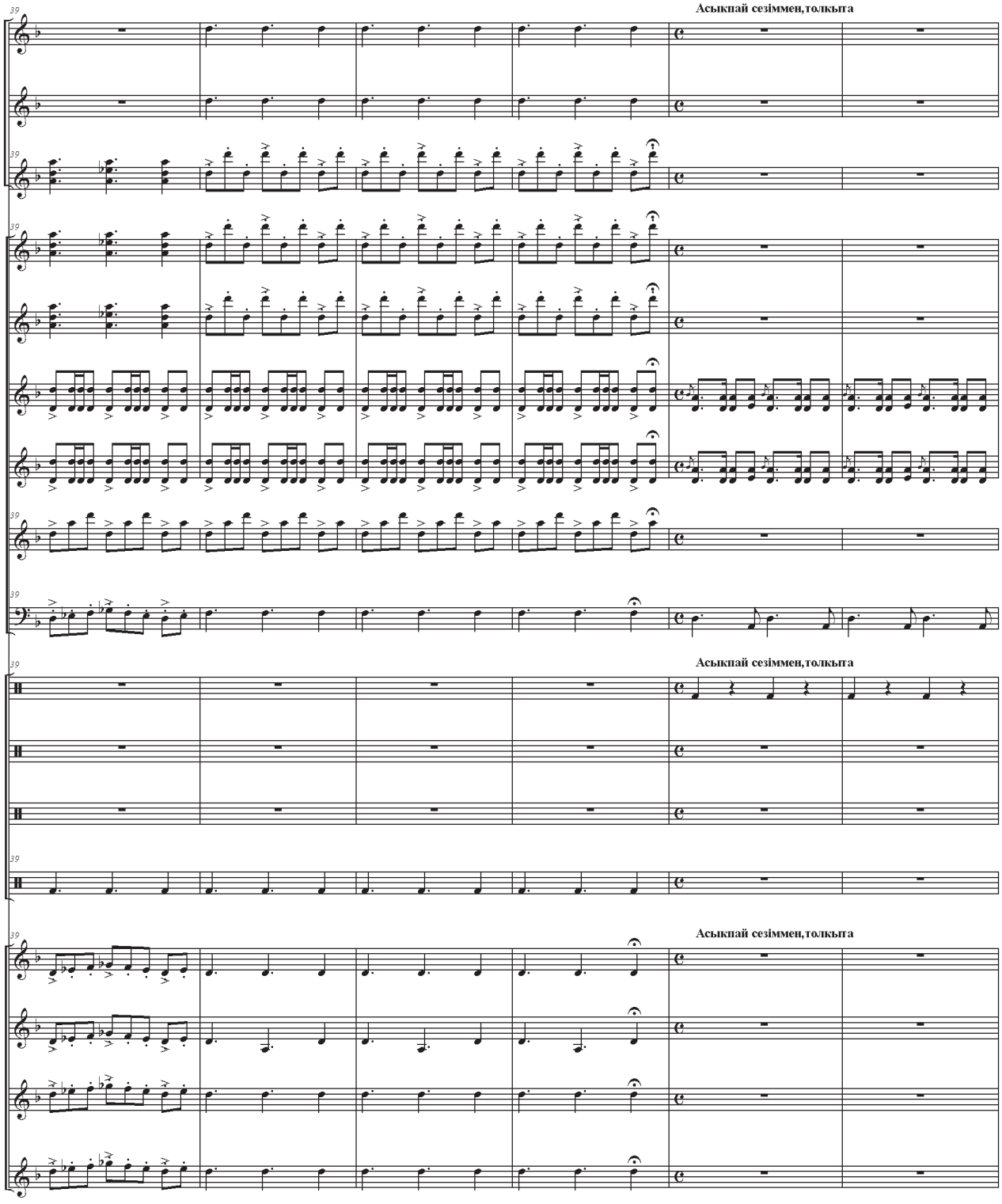

mf
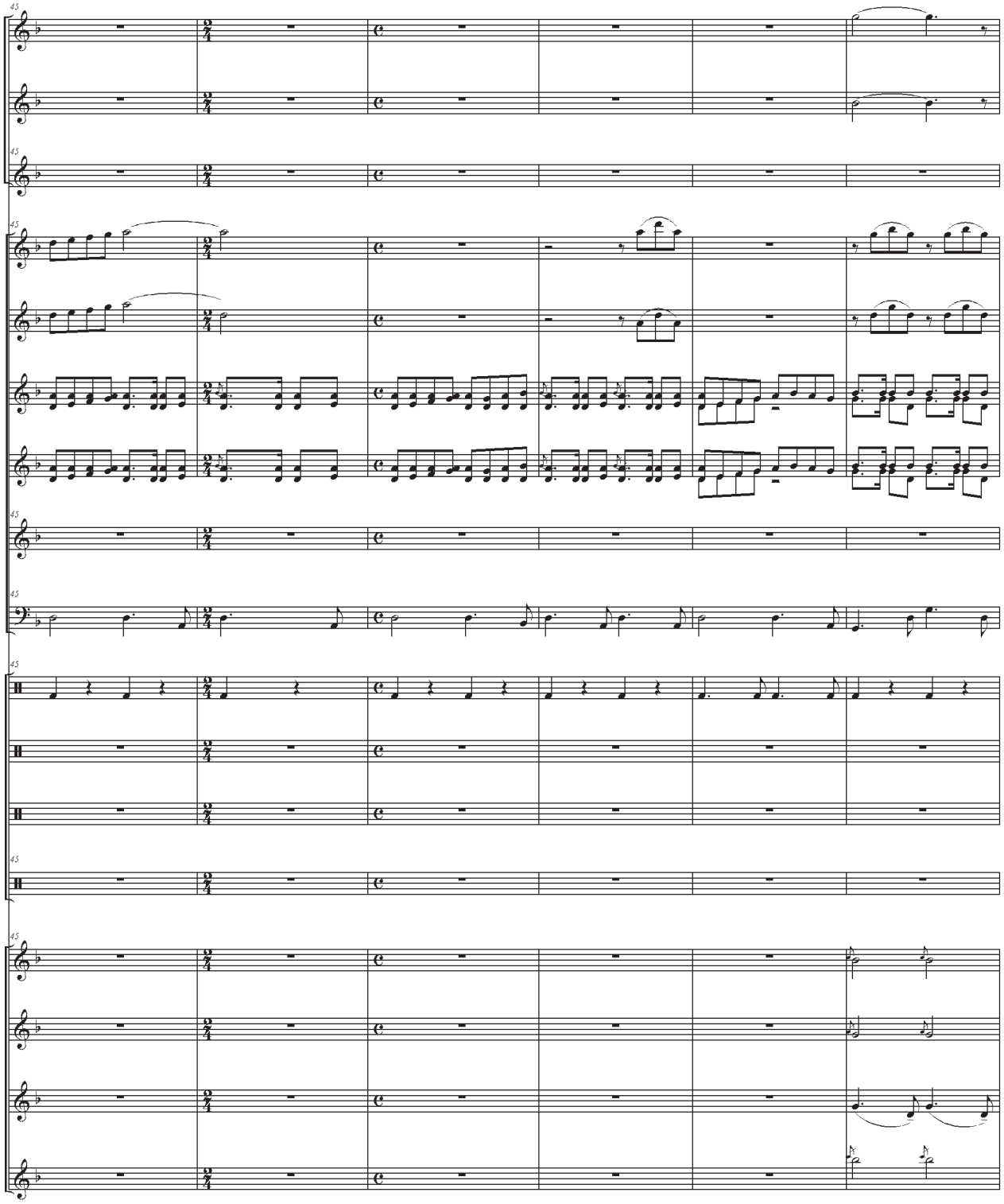

1
15
mf
1
1
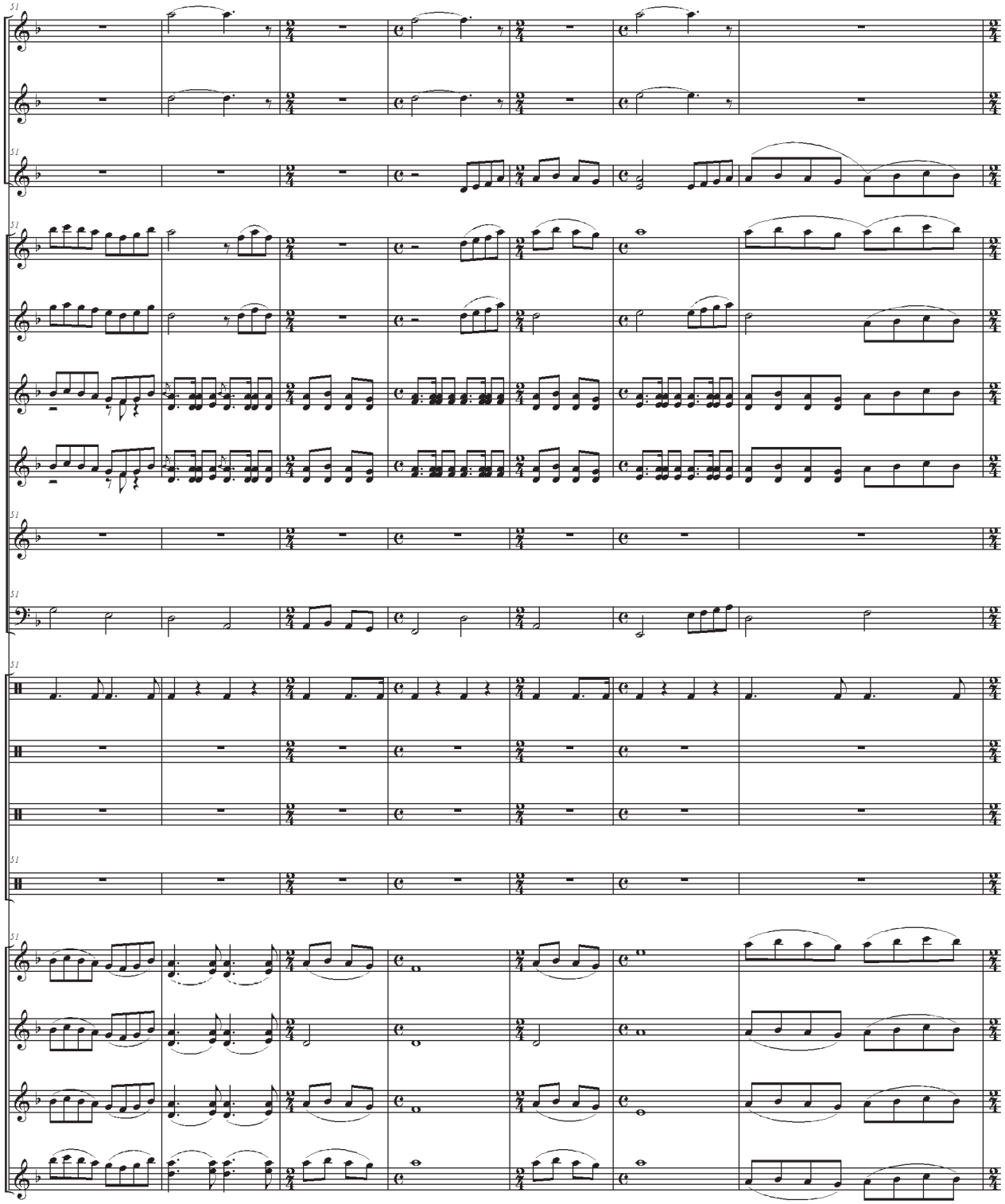

ff
fff
Glissando
Glissando
Glissando
ff
fff ff
fff
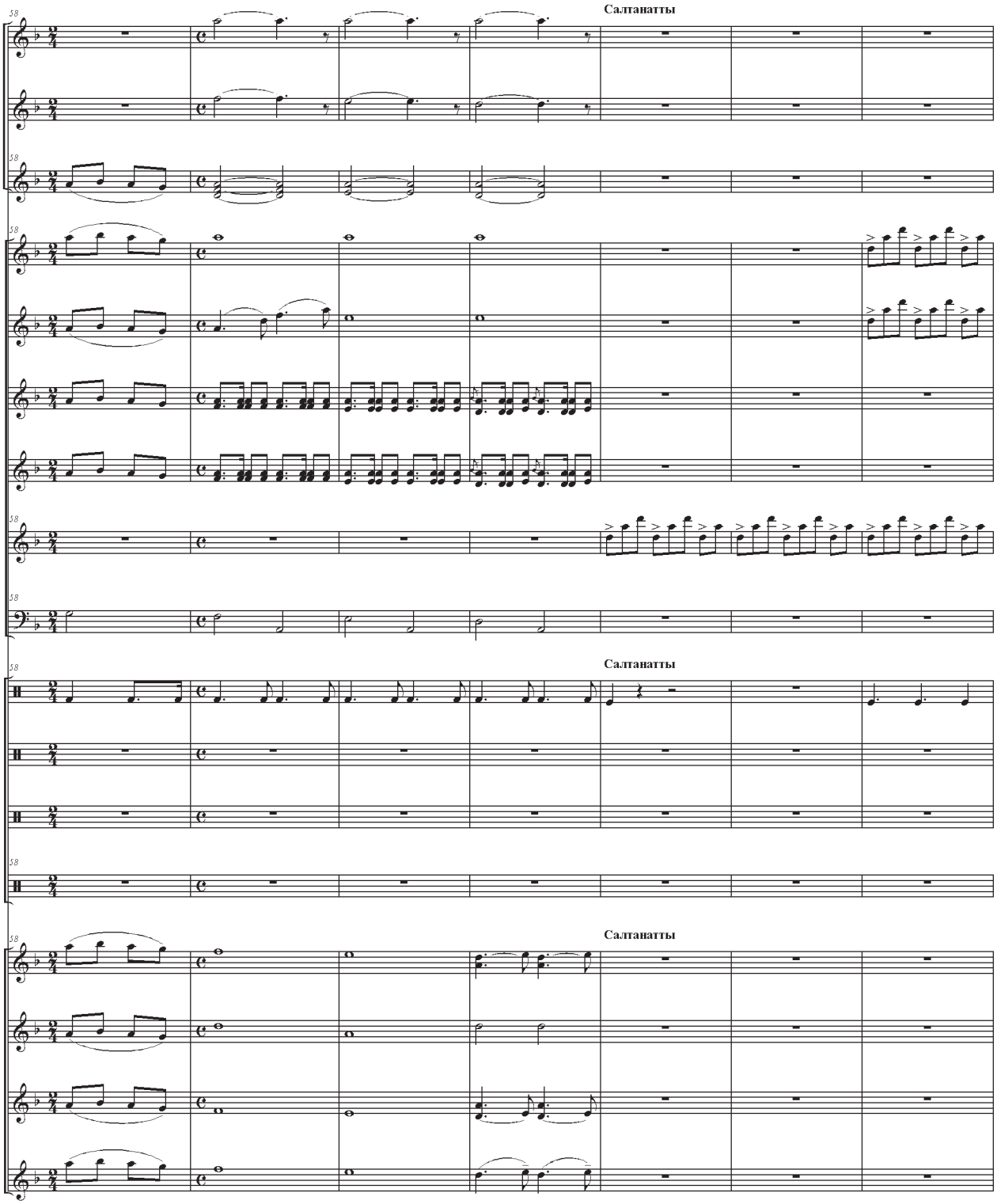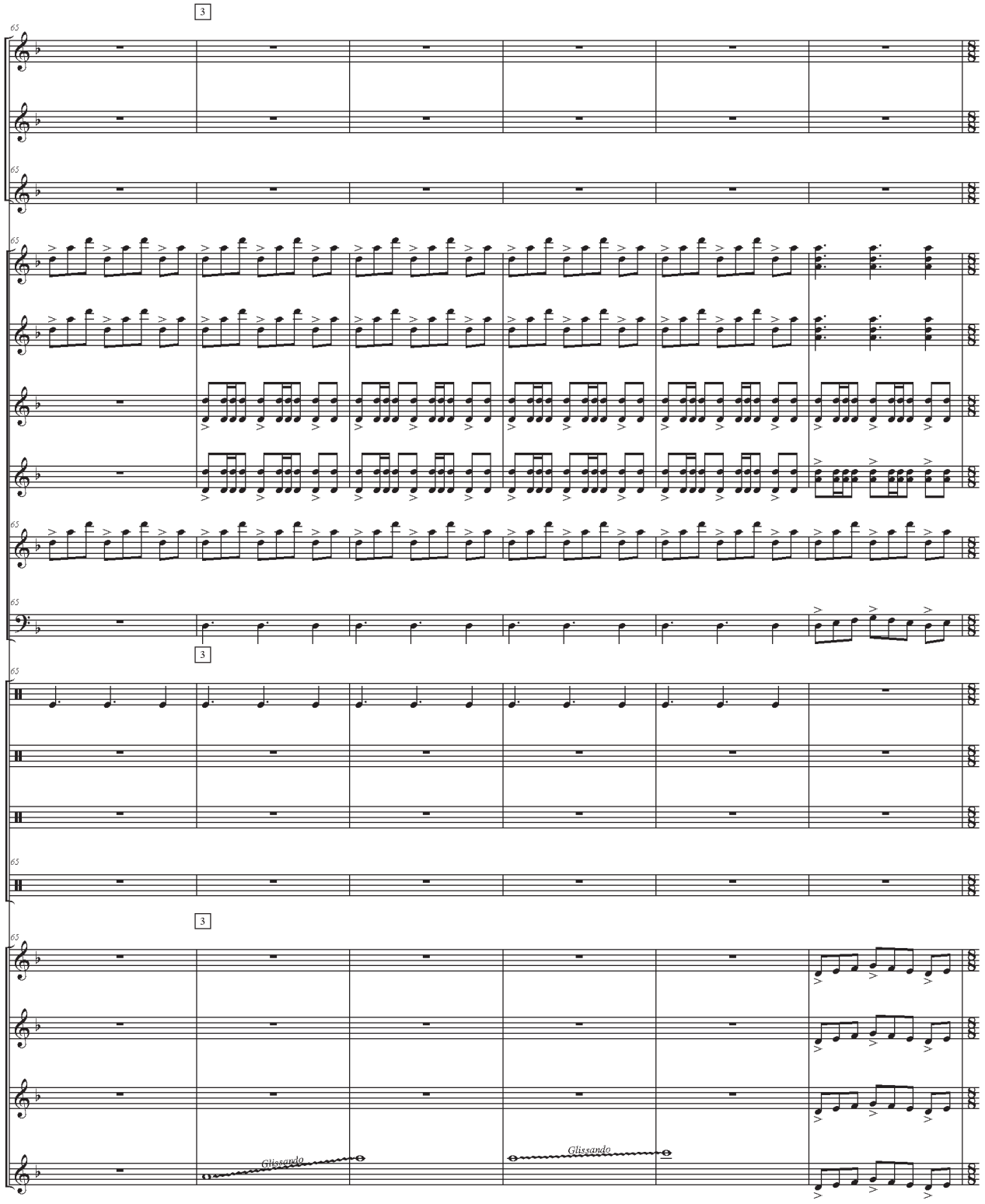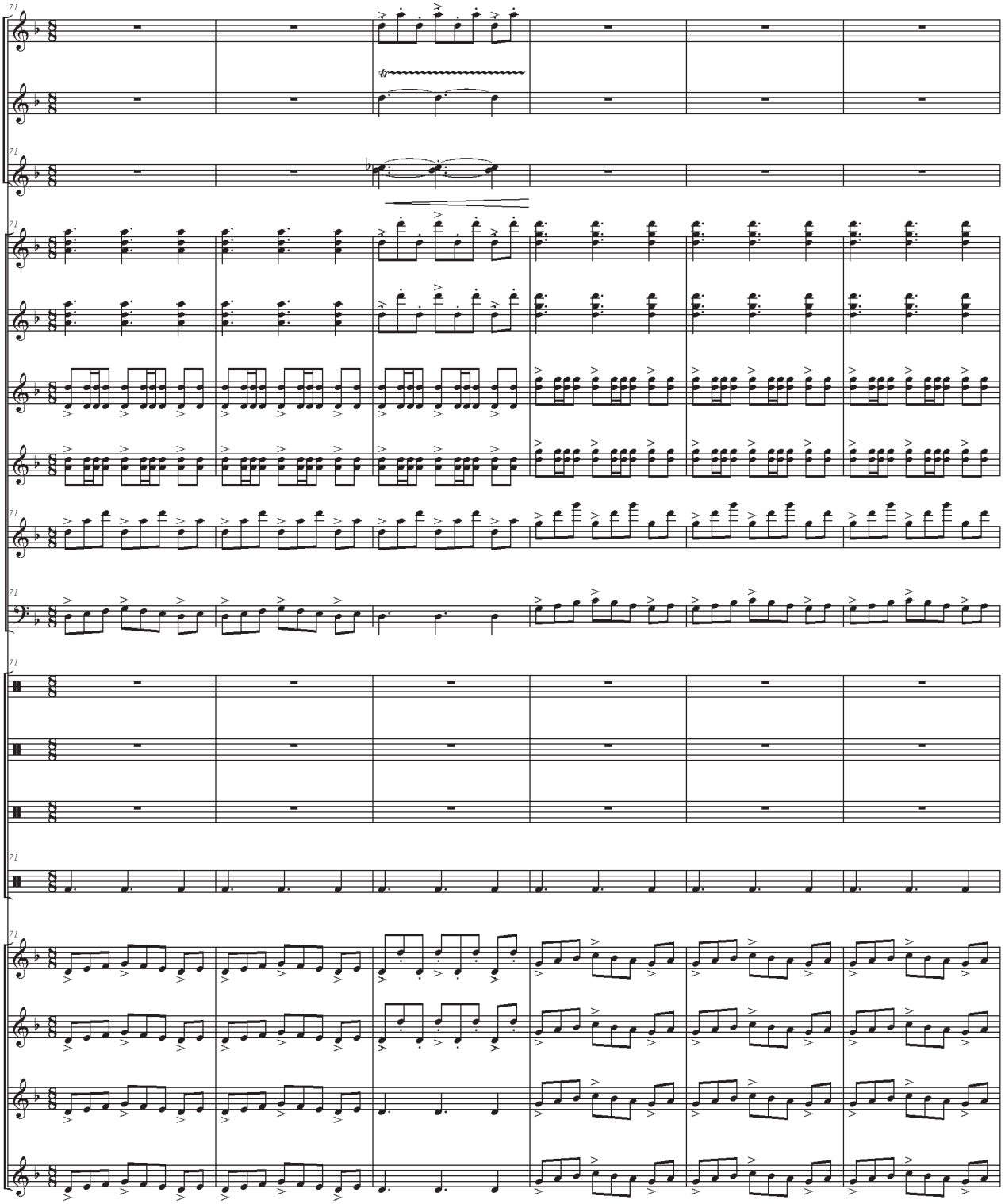

Асықпай сеземмен, толкыта
Асықпай сеземмен, толкыта
Асықпай сеземмен, толкыта
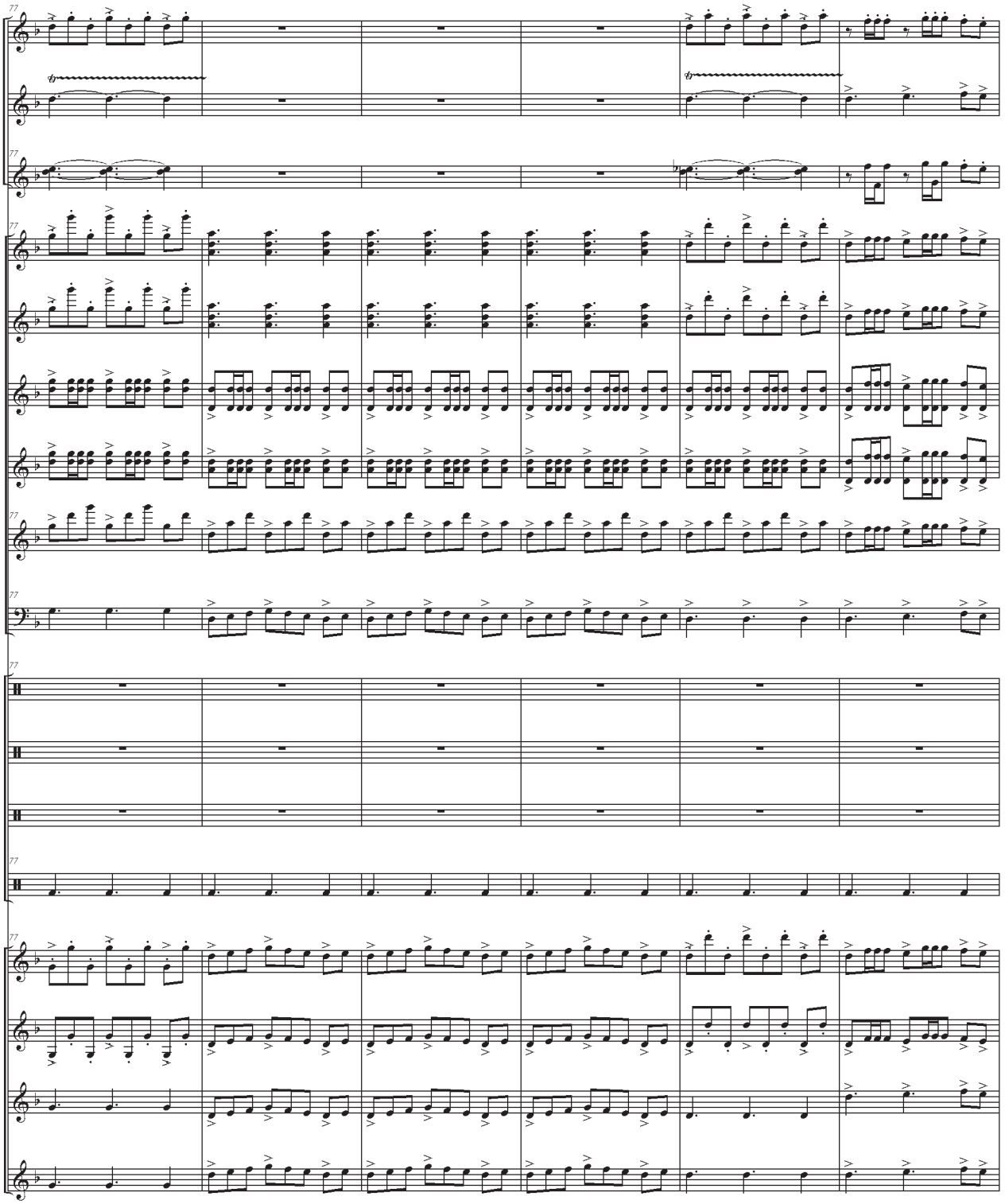

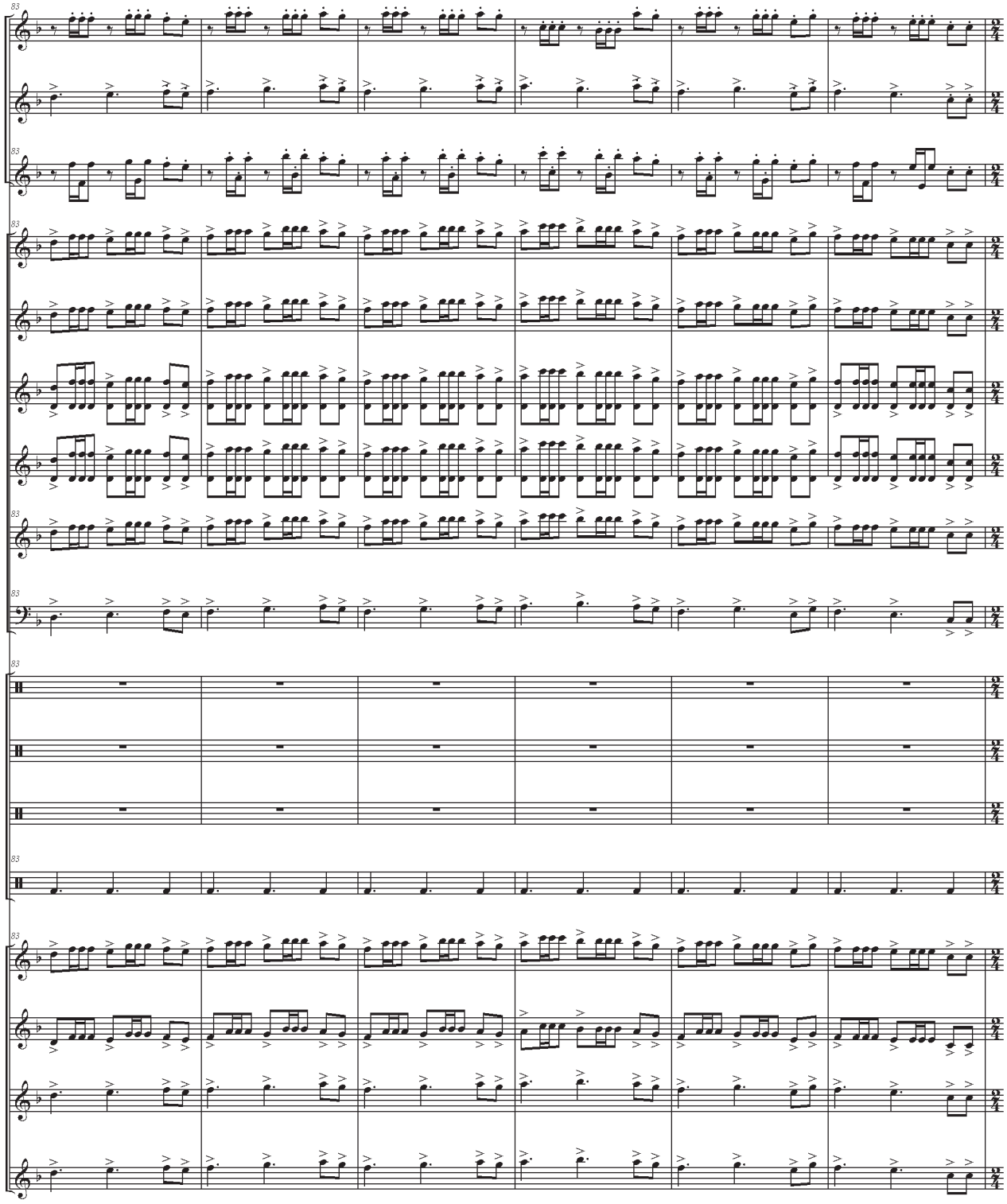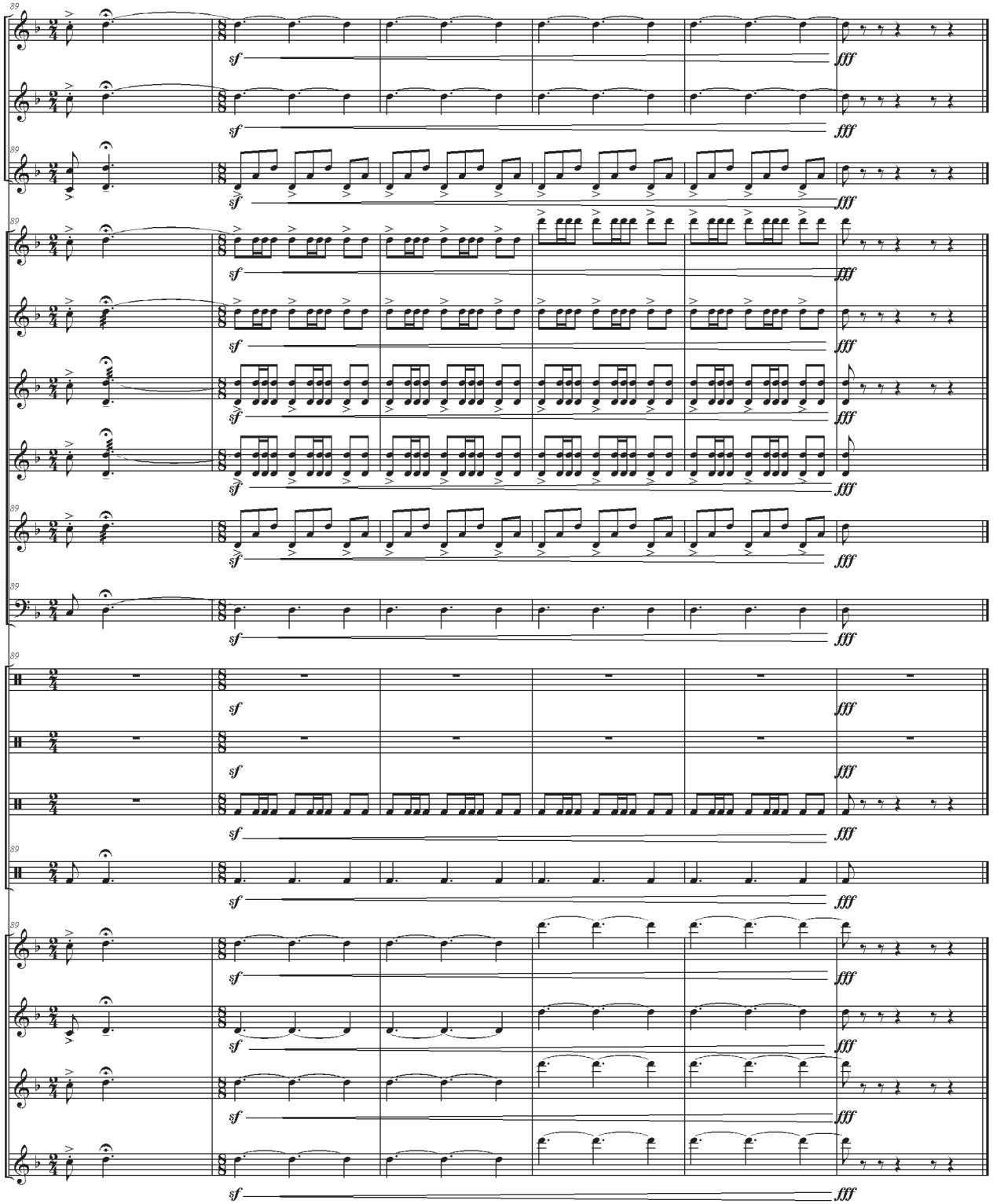

Салтанатты
Салтанатты
Салтанатты

3
65
Glissando
Glissando

89
sf
fff

ҚУАНЫШ АХМЕТОВ

Қуаныш Ахметов - 1983 жылы 9 қыркүйекте Жамбыл облысы, Қаратау қаласында дүниеге келген. 1994-1996 жылдары Жаңатас қаласындағы П.И. Чайковский атындағы музыкалық мектебінде білім алып, 1998-2000 жылы Семей қаласындағы №1 музыкалық мектебін бітірген. 2000 жылы Семей қаласындағы М.Төлебаев атындағы музыкалық колледжінің «Балалар музыка мектебінің оқытушысы, оркестр, ансамбль әртісі» мамандығы бойынша 2004 жылы бітіріп, Елбасының «Дипломмен ауылға» атты бағдарламасымен 2009 жылдың 1 желтоқсанынан бастап Қордай аудандық мәдениет үйінің ВИА әртісі қызметіне орналасты.

Қуаныш Ахметов - Семей қаласында өткен Ж.Кәрменов атындағы әншілер байқауының дипломанты, Махамбет Өтемісұлының 200 жылдығына арналған «Шашақты найза», «Күй атасы - Құрманғазы» күйшілер байқауларының, Ә.Желдібаев атындағы «Ерке сылқым» облыстық күйшілер мен әншілер байқауының, «Ел іші – өнер кеніші» байқауының, А.Оразбеков атындағы әнші-термешілер байқауының лауреаты.

«Қуаныш», «Айбек – Байжұма», «Толғаулы тұлға», «Шер», «Биші қыз», «Қарахан батыр» т.б. күйлердің авторы.
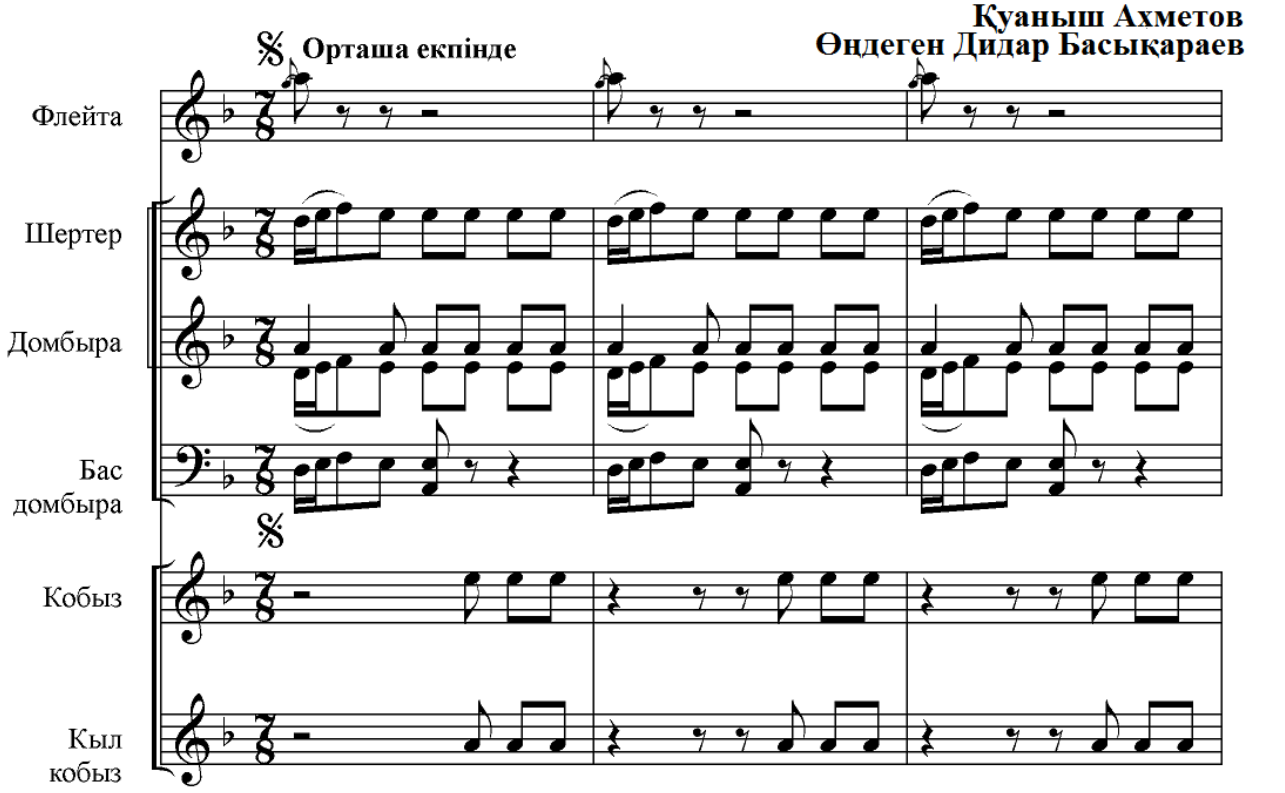
Автордың сөзі: «ҚАРАХАН БАТЫР» күйім Тараз шаһарында өз заманында ғұмыр кешкен Әулие Қарахан бабаға арналады. Қарахан батырды көрмесем де, оны өзімнің ой-санаммен, қиялыммен көруім күй әлеміне қанат қақтырды. Қарахан кесенесіне келіп, Құран бағыштап, батырдың өмірбаянымен толық танысып, аңыз әңгімелерге арқау болған соң бойымды билеген сезім осы күйді шығаруға себепші болғандай. Талай қиын-қыстау кезеңдерді, қуғын-сүргінді ата-бабаларымыз басынан кешкен. Ал батыр бабаларымыз елін жаудан қорғап, өмірін қиған.
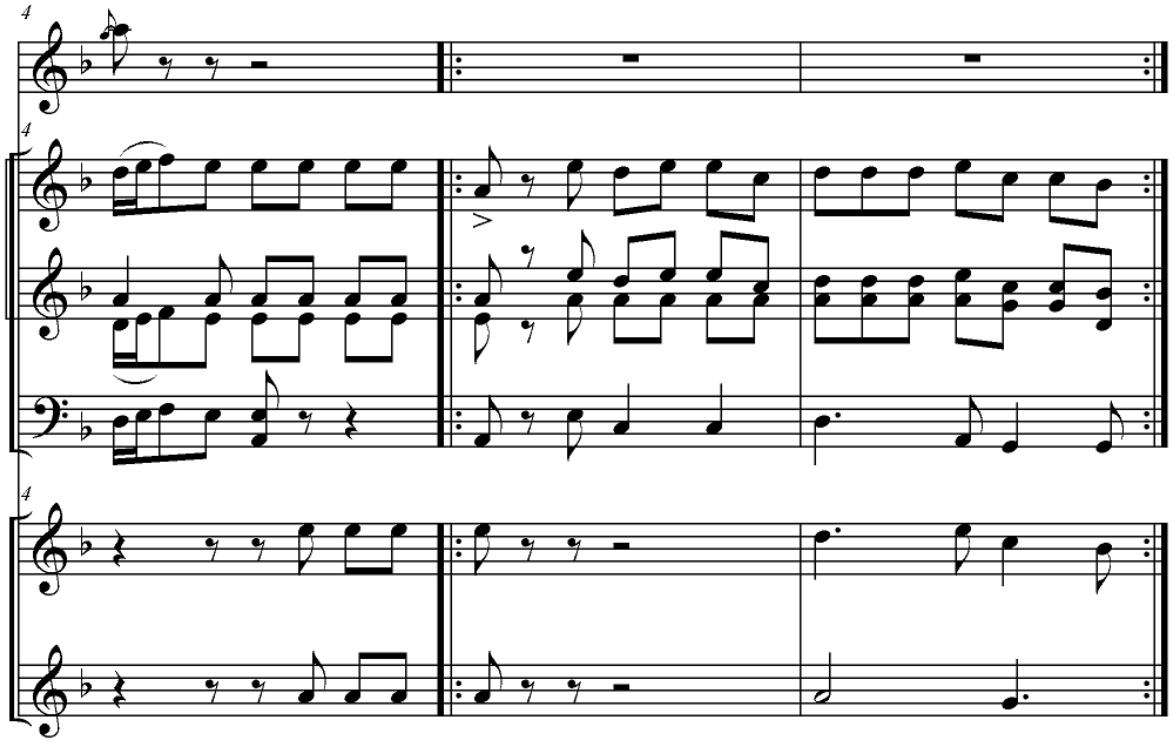
Қарахан баба туралы аңыз-әпсаналар мен хикаялар атадан балаға мұра болып, біздің заманға дейін жеткен. Батырдың жас күнінде Айша есімді аруға ғашық болып, бірақ қосыла алмауы, жаугершілік заманның зұлматы олардың бақытына кесе-көлденең тұруы мені қатты толғандырды. Әулиеата өңірі қай заманда да өнер қонып, бақ дарыған қасиетті жер. Осындай өлкеде туғаныма мақтанамын. Бұл күйімді батыр бабалар рухына арналады.
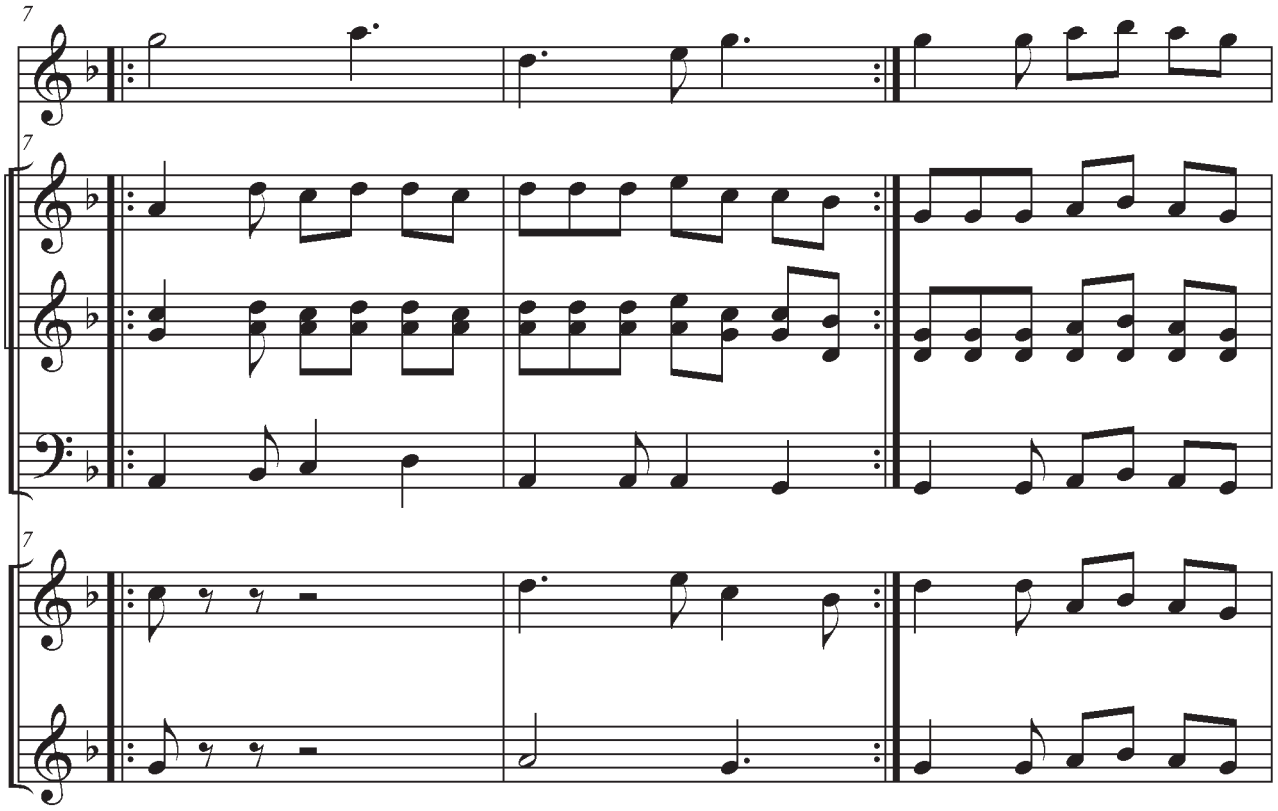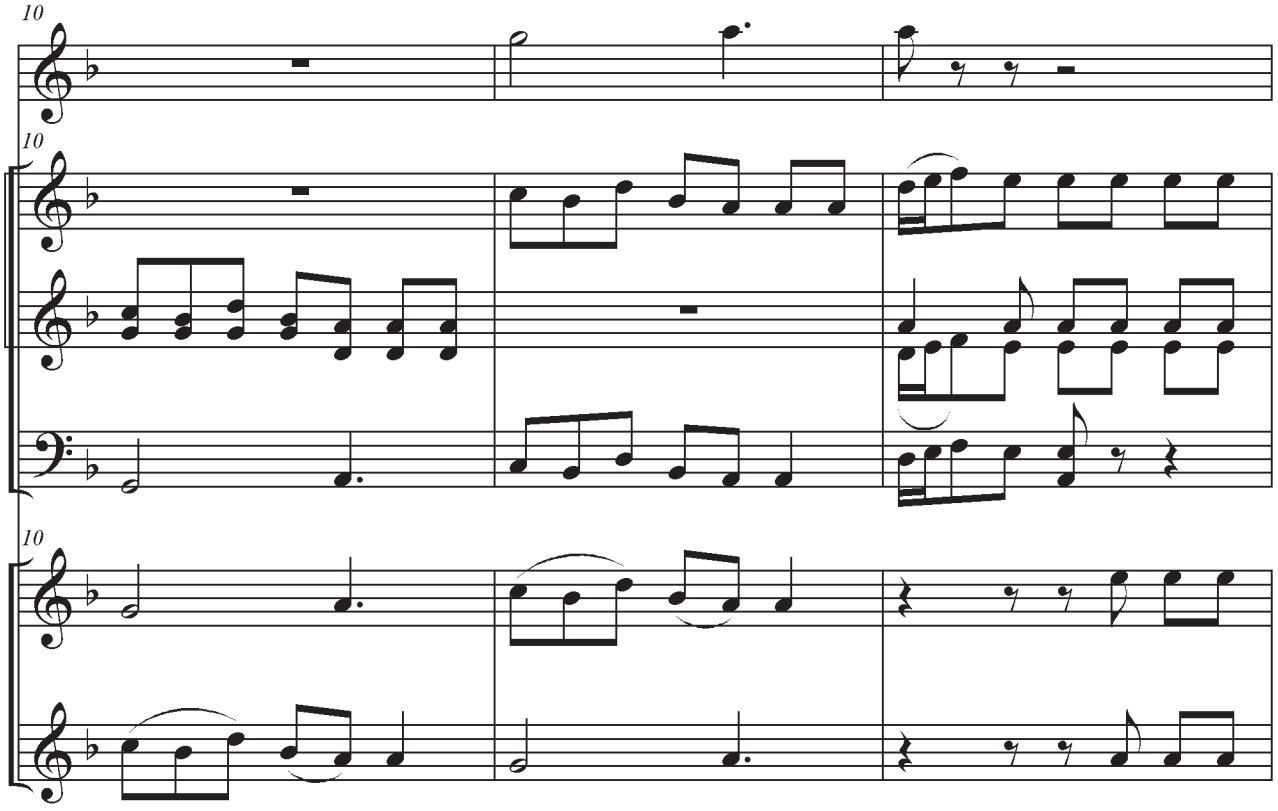

Қарахан батыр
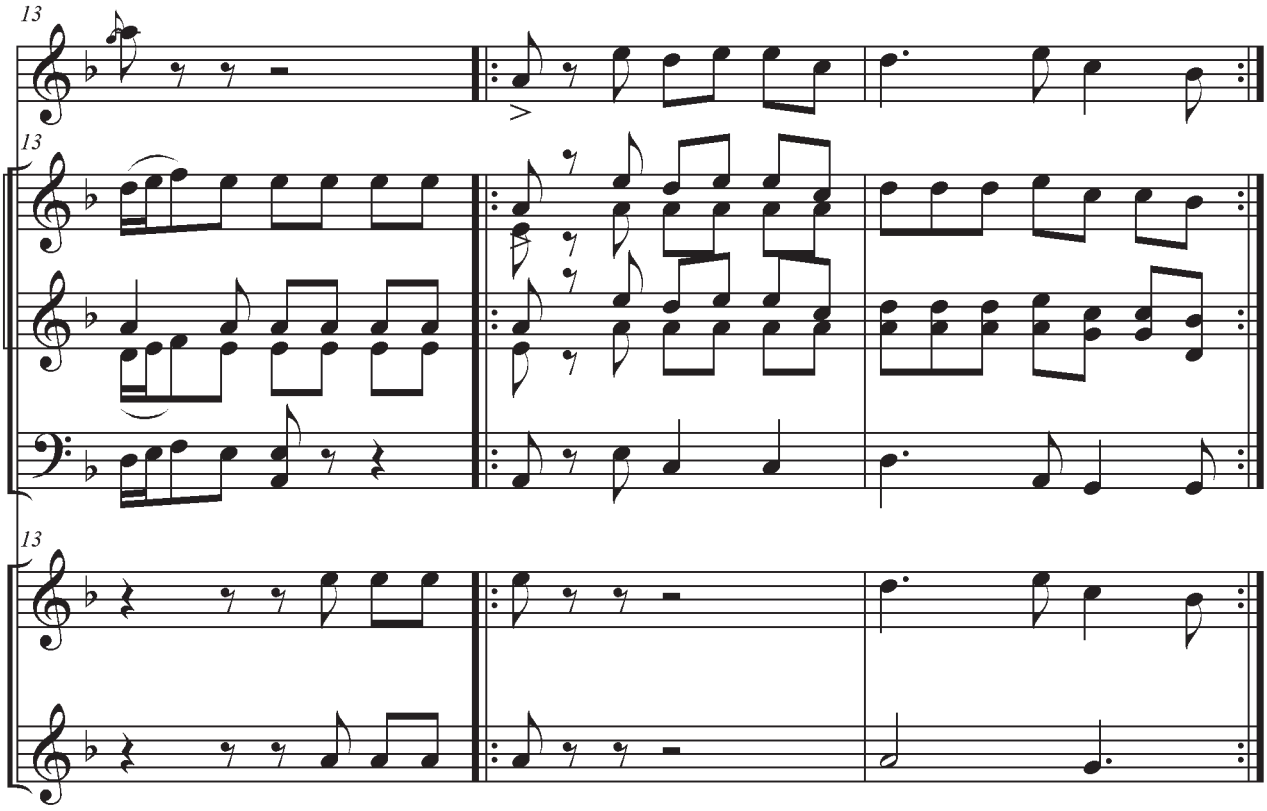
Қуаныш Ахметов
Өңдеген Дидар Басықараев
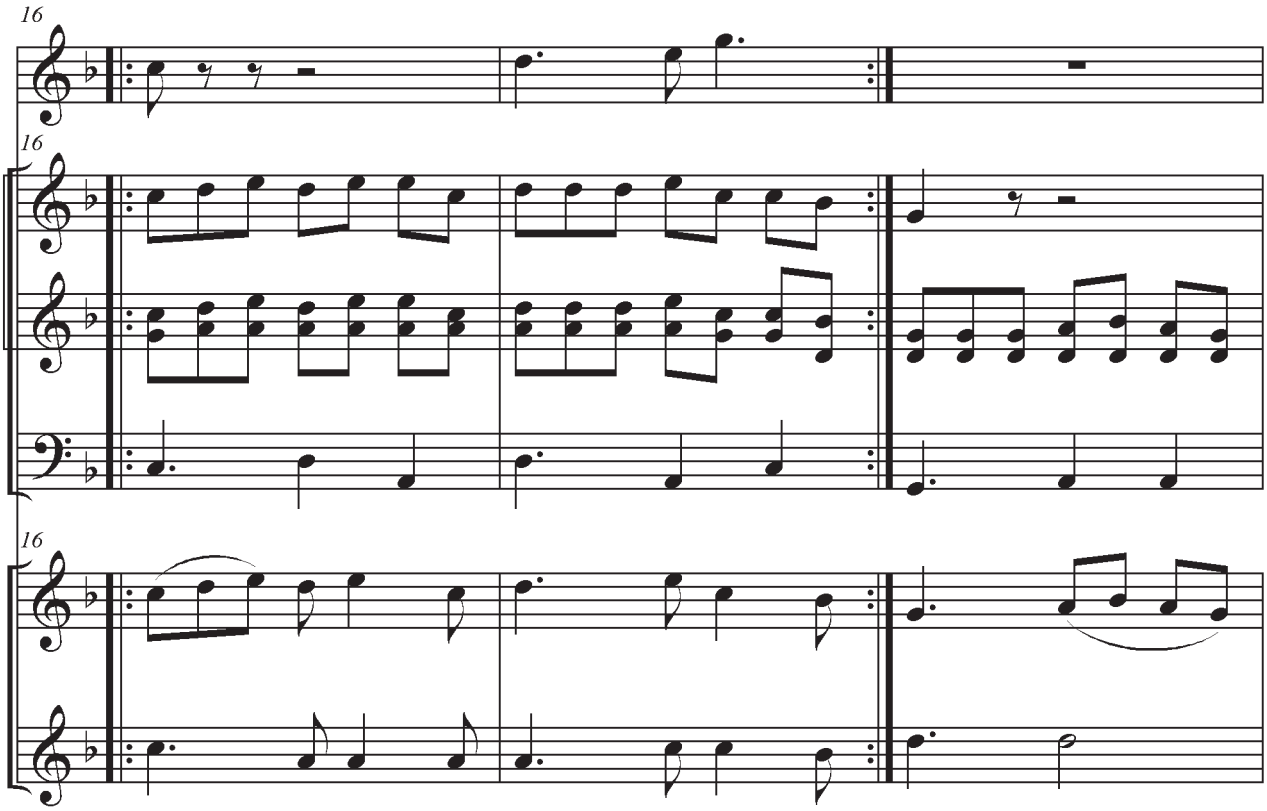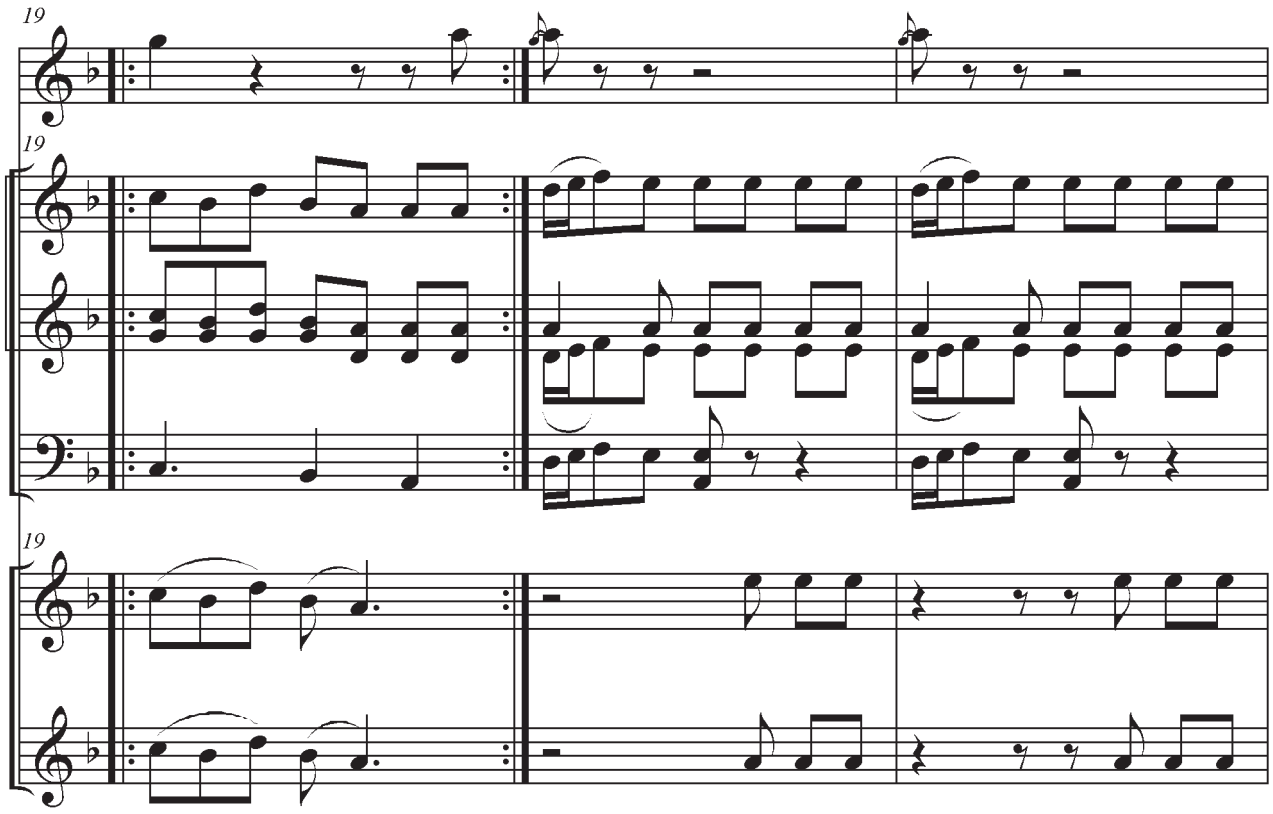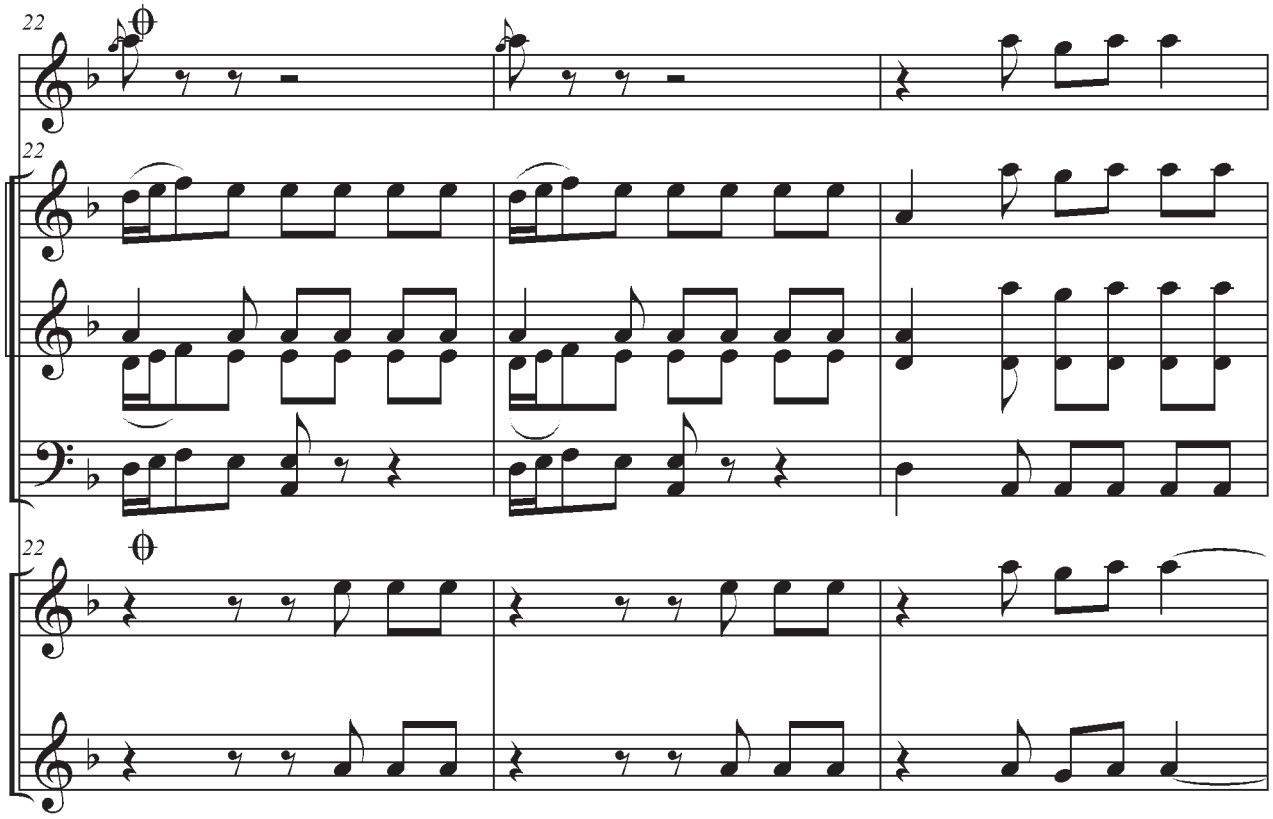

7
7
7
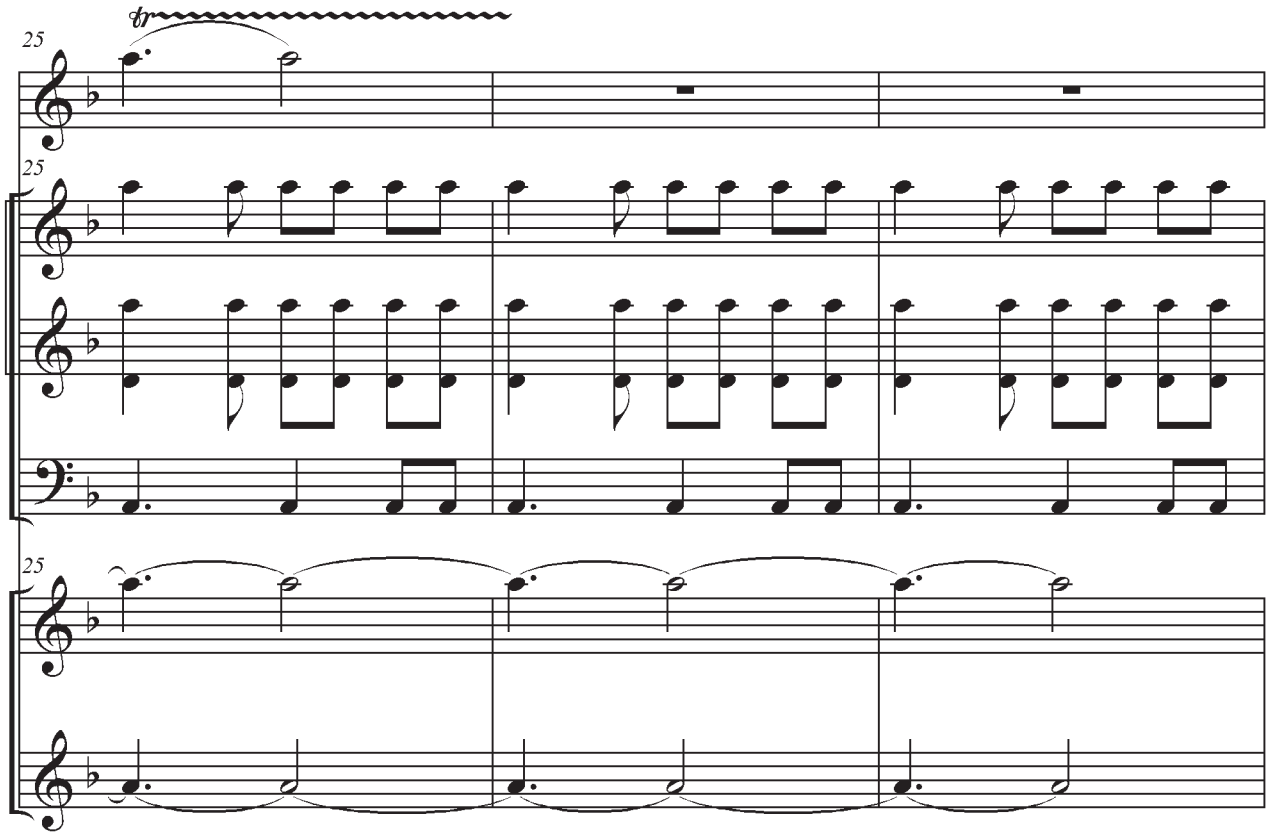

10
10
10
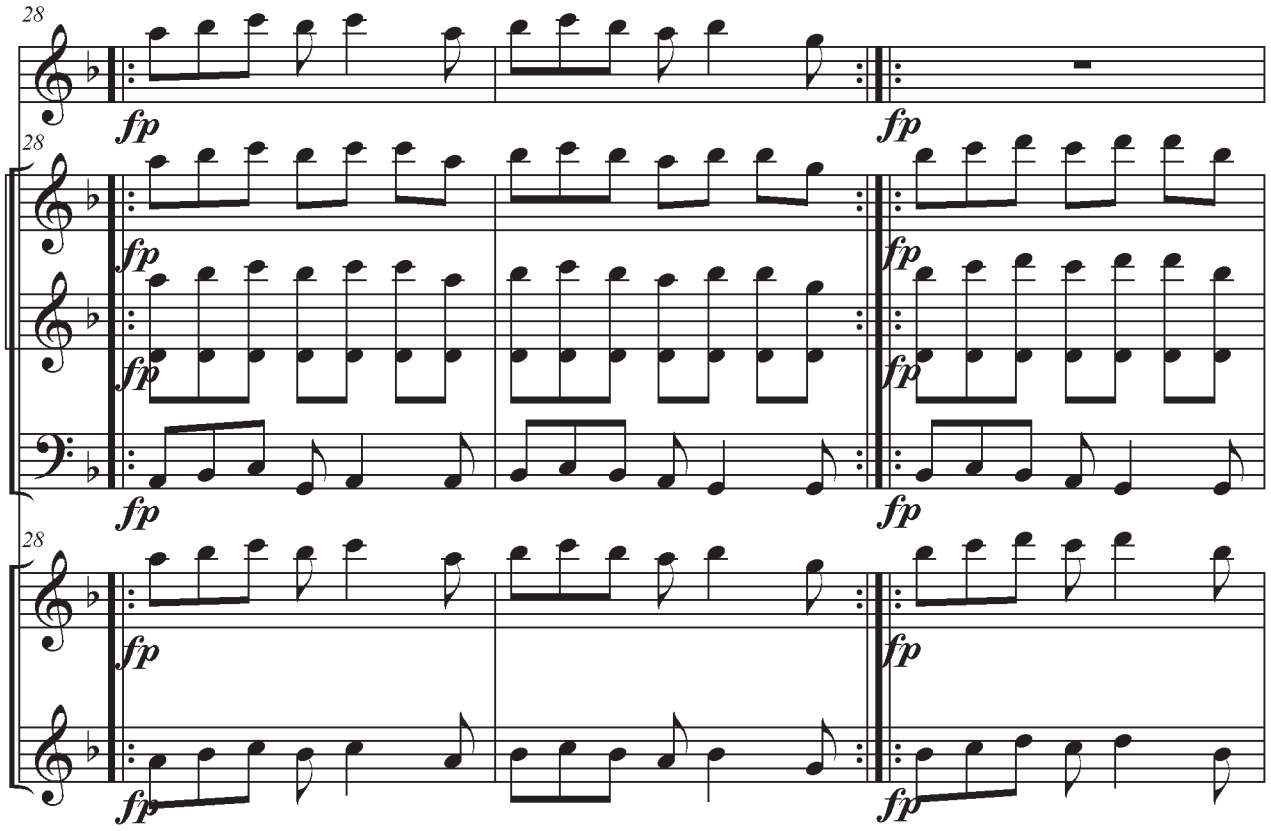

13
13
13
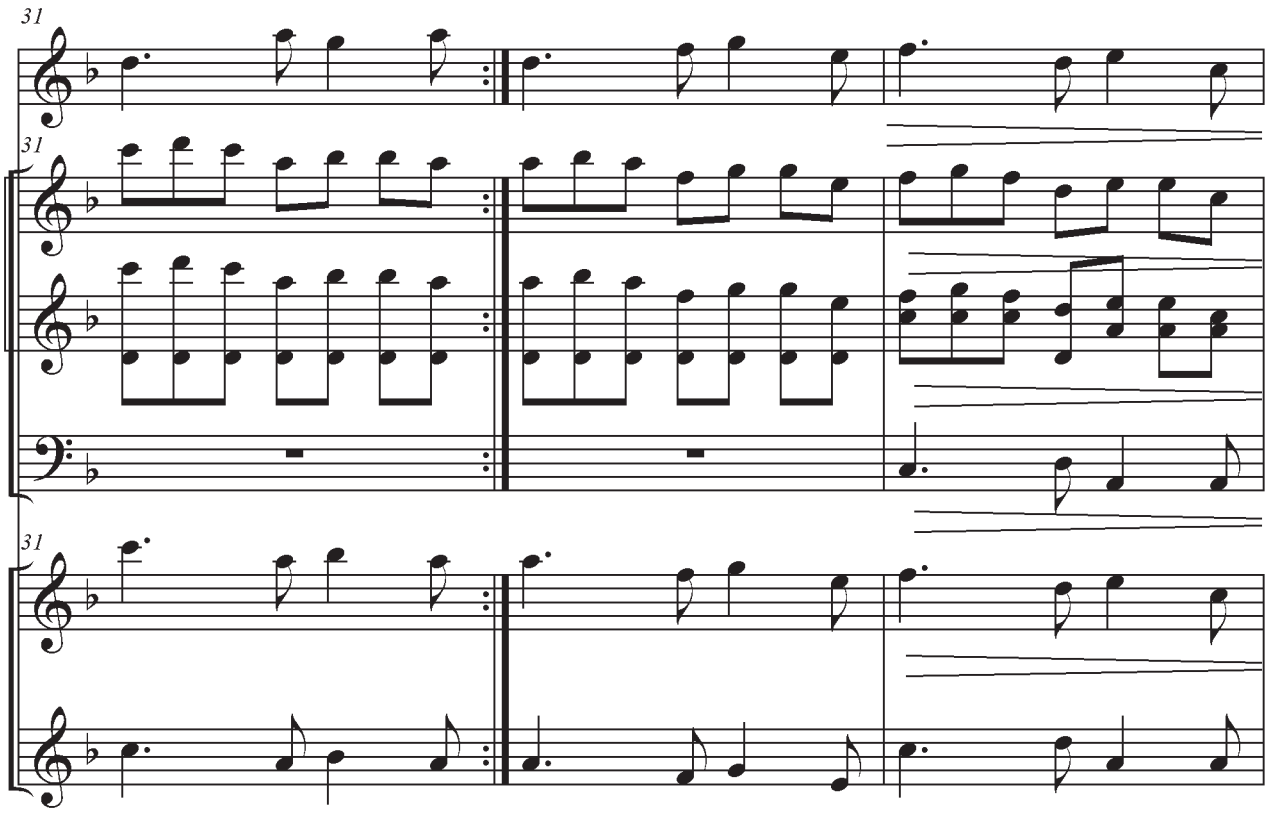

16
16
16
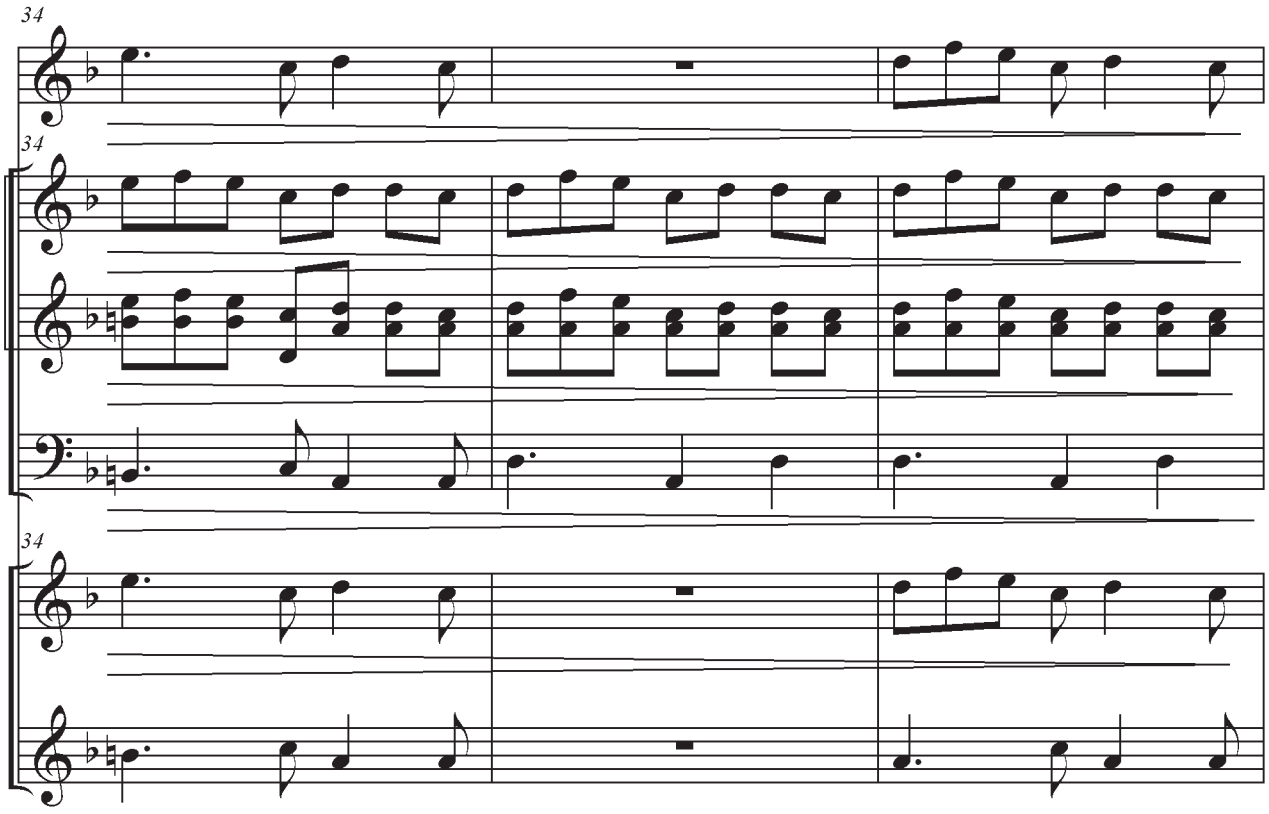

19
19
19
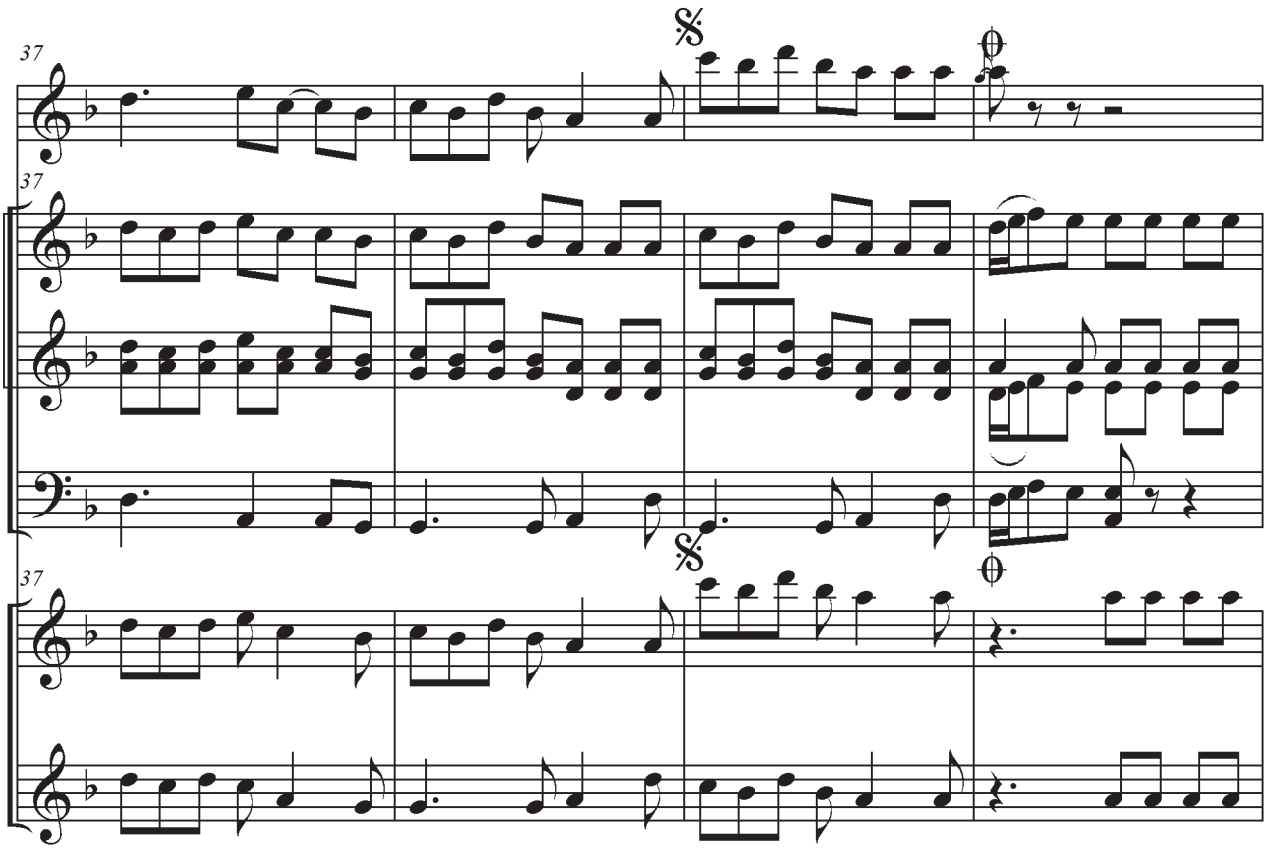

22
22
22
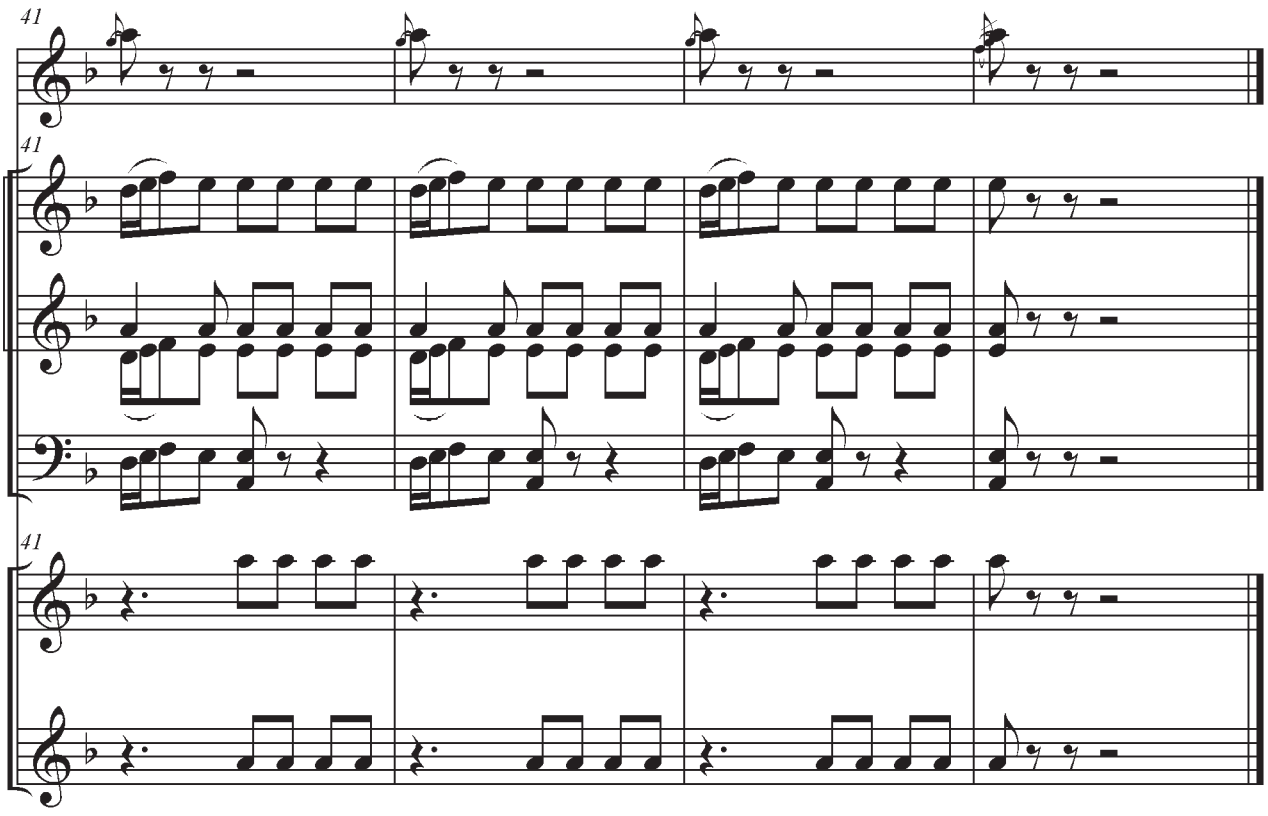

25
tr

28
fp

31
31
31

34
34
34

37
37
37

41
41
41

ЕСЖАН ӘМІРОВ

Есжан Әміров – 1960 жылы Жамбыл облысы, Байзақ ауданында дүниеге келген. 1983 жылы Қызылорда мемлекеттік педагогикалық институтының «Музыкалық білім» мамандығын, 2002 жылы Қазақ мемлекеттік Заң Академиясының «Құқықтану» мамандығын бітірген. Алғашқы еңбек жолын 1983 жылы Алматы облысы, Талғар ауданының №29 орта мектебінің музыка пәнінің оқытушысы ретінде бастаған. 36 жылғы еңбек еңбек жолында әртүрлі басшылық қызметтер атқарған. 2002 жылдан бері Қарағанды гуманитарлық колледжінің директоры.

Е.Әміров - Қазақстанның Білім беру ісінің құрметті қызметкері, «Елім менің» II Республикалық патриоттық әндер конкурсының лауреаты, Ыбырай Алтынсарин атындағы төс белгісінің, Білім саласына қосқан үлесі үшін, Мәдениет саласының үздігі, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері және Қазақстан халқы Ассамблеясының қоғамдық «Бірлік» алтын медальдарының, «Қазақстан Конституциясына 20 жыл», «Кәсіптік – техникалық білімге 75 жыл» және «Қазақстан халқы Ассамблеясына 20 жыл» медальдарының, Бауыржан Момышұлы атындағы «Намыс» төс белгісінің иегері, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының Корреспондент мүшесі. Сонымен қатар, колледж бен ұжым арасындағы қойылған мақсаттарды адал атқарғаны үшін «2015 жылдың үздік басшысы» Ұлттық сертификатымен марапатталған.

Автор сөзі: «АЙША БИБІ» күйім қазақ эпосы мен фольклорын, тарих пен музыканы, Айша бибі туралы аңыз әңгімелерді ұштастырып, сипаттайды. Ару Айша туралы аңыз әлі тегіс тексеріліп, ерекше жиналып зерттелмесе де, оның тарихы осы күйімнің көркем, шебер әңгімесі болып отыр.
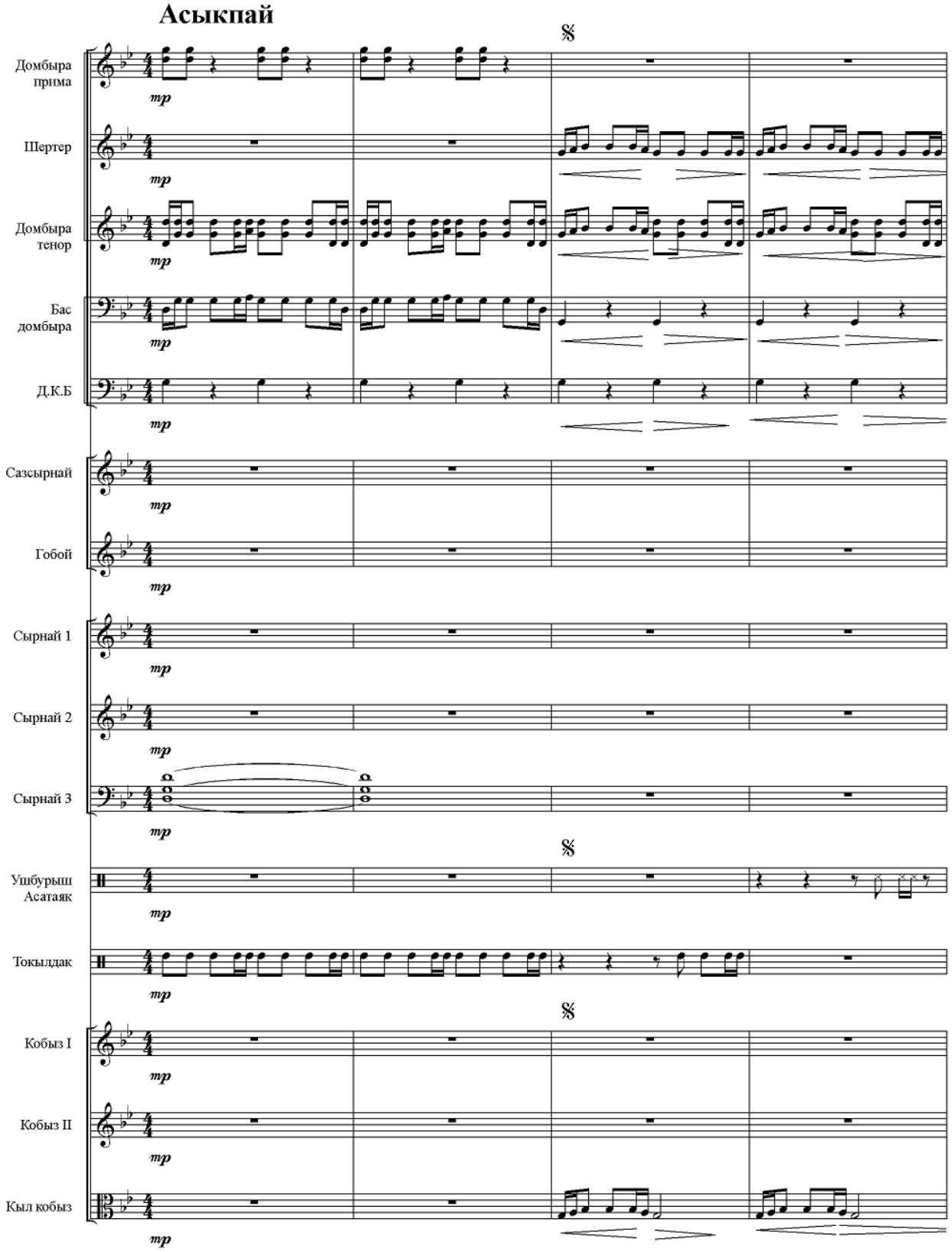
Күй желісі Айша Бибінің өмірін, қуанышы мен мұңын баяндайды. Шығарманың терең сыры, мол мағынасы шебер, дәмі қызық музыкалық әңгіме болып келеді.
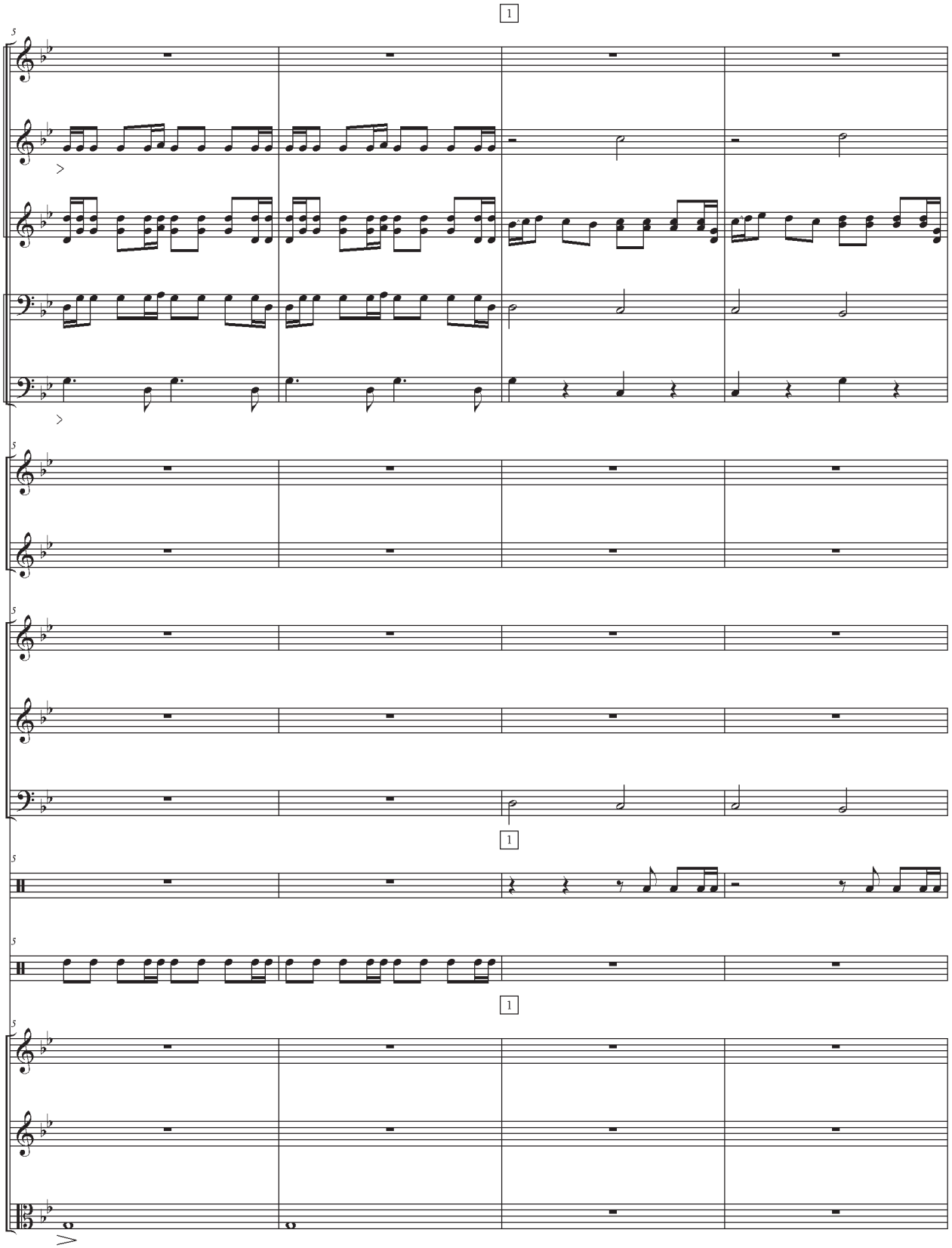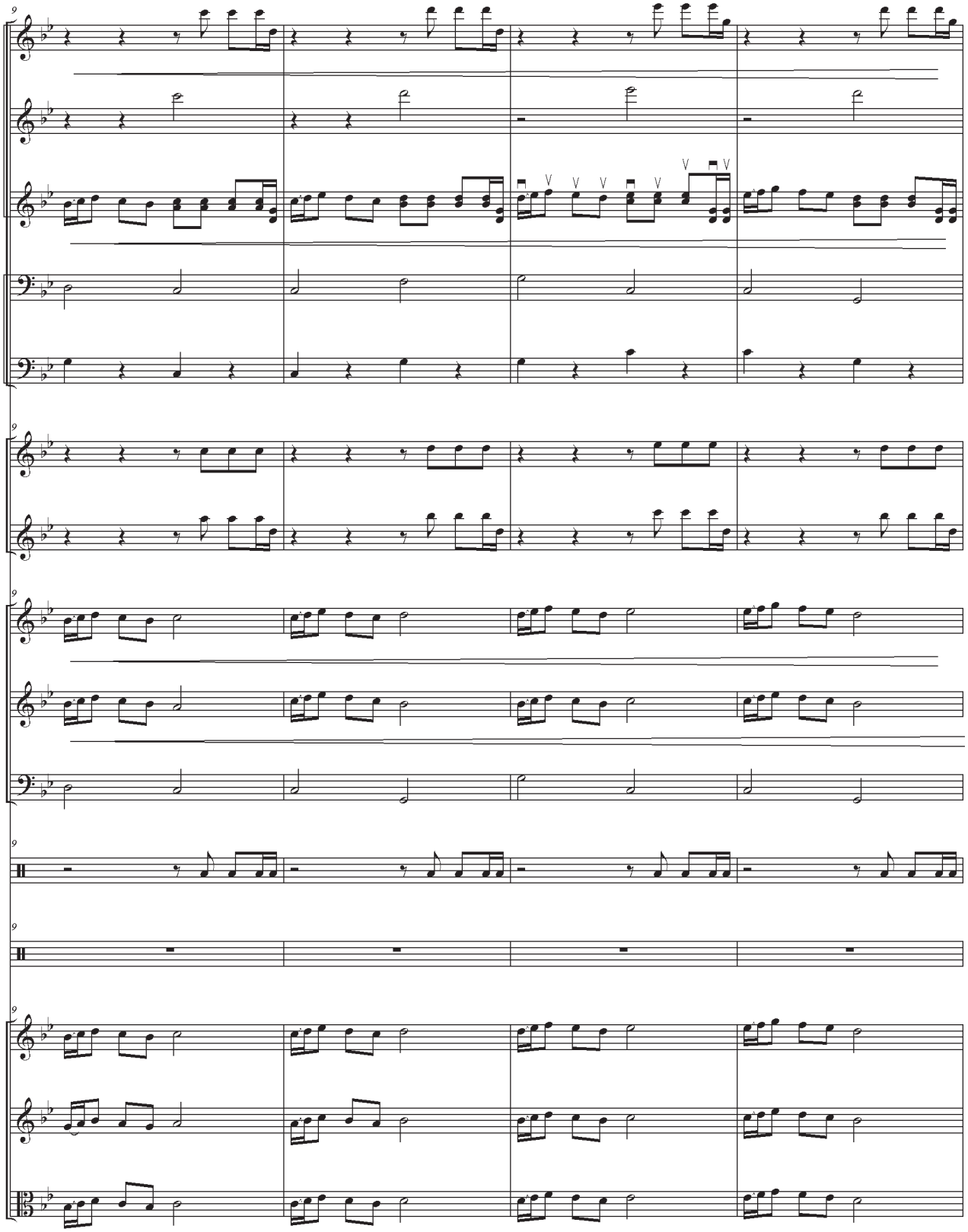

Айша бибі
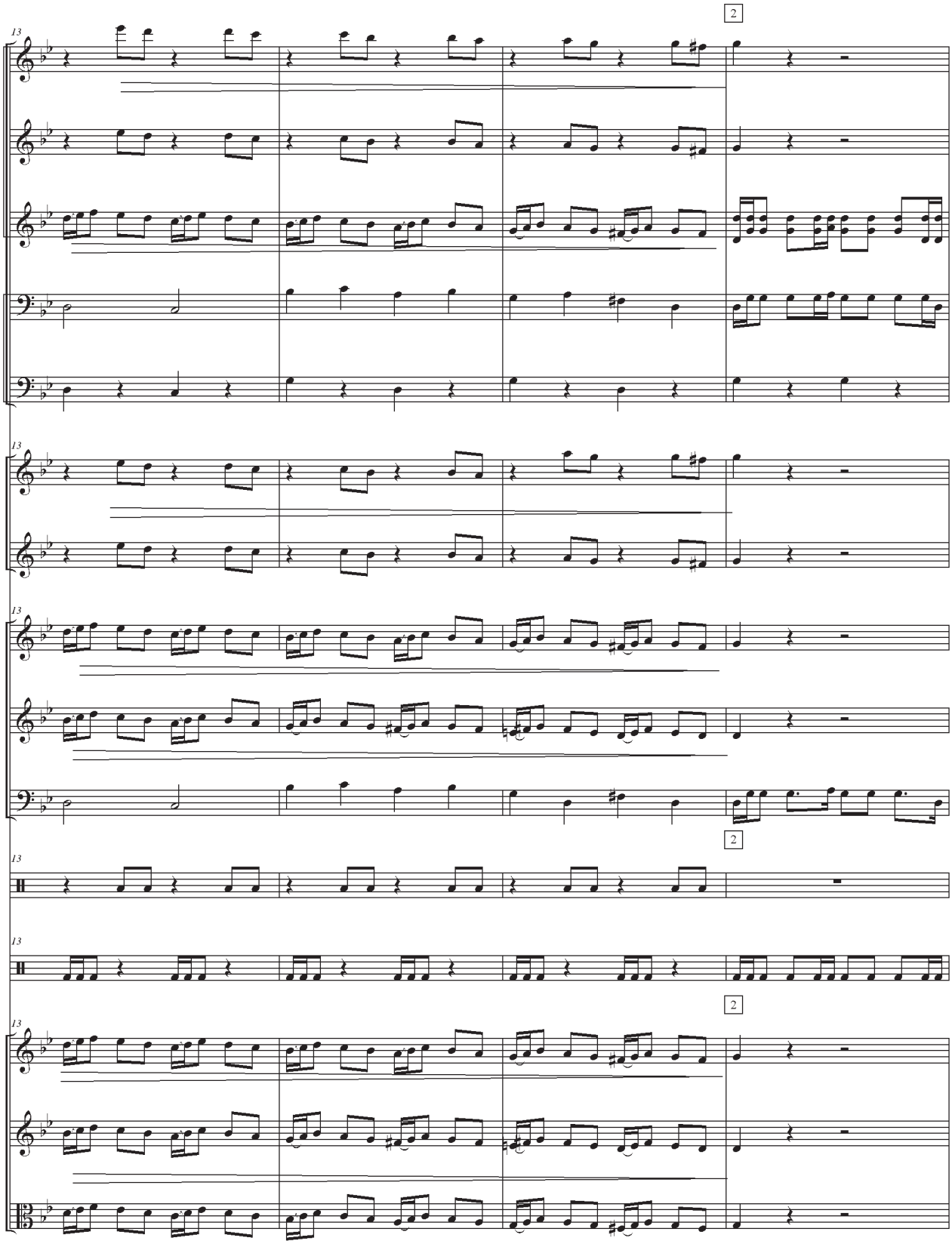
Есжан Әміров
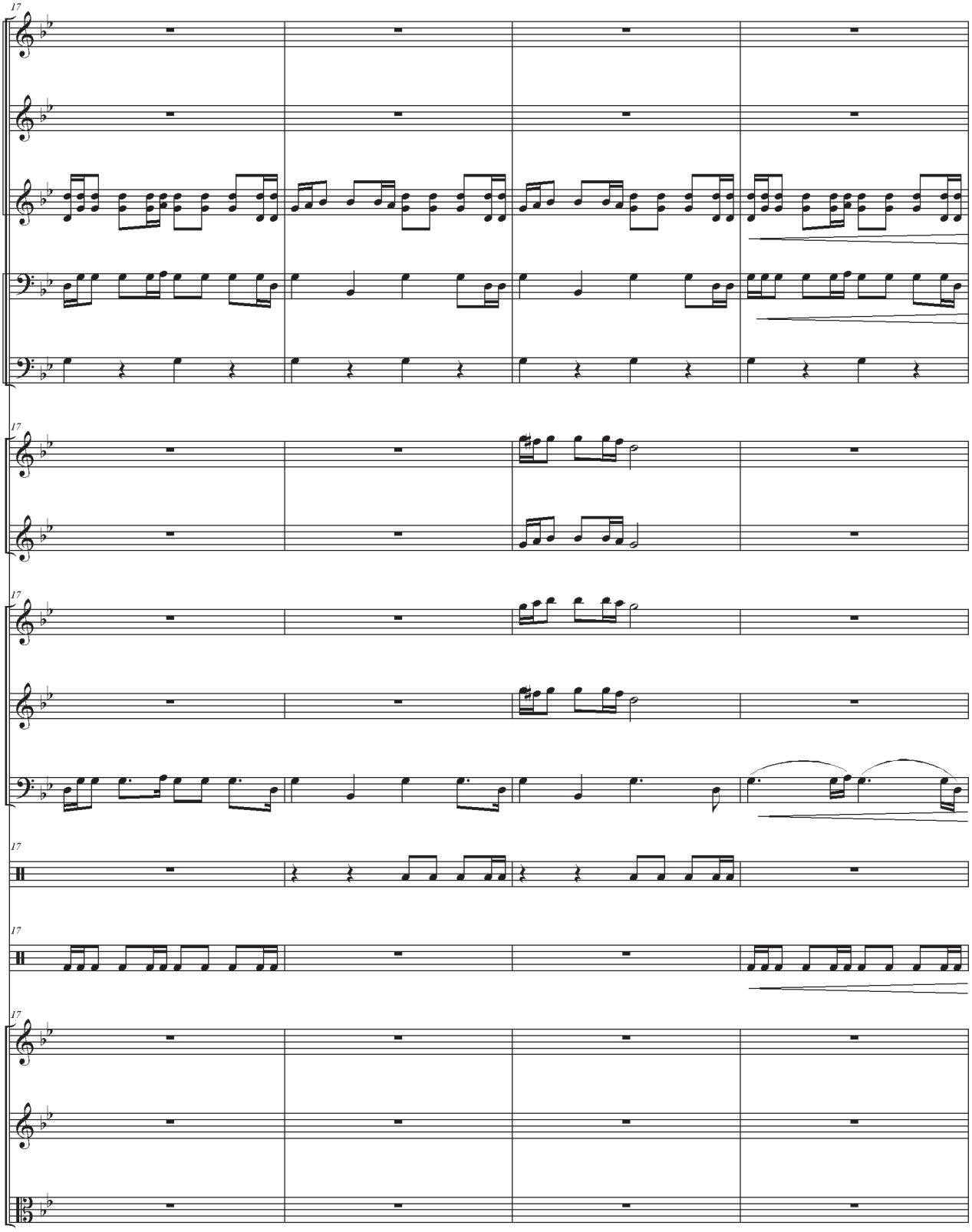
Асықпай
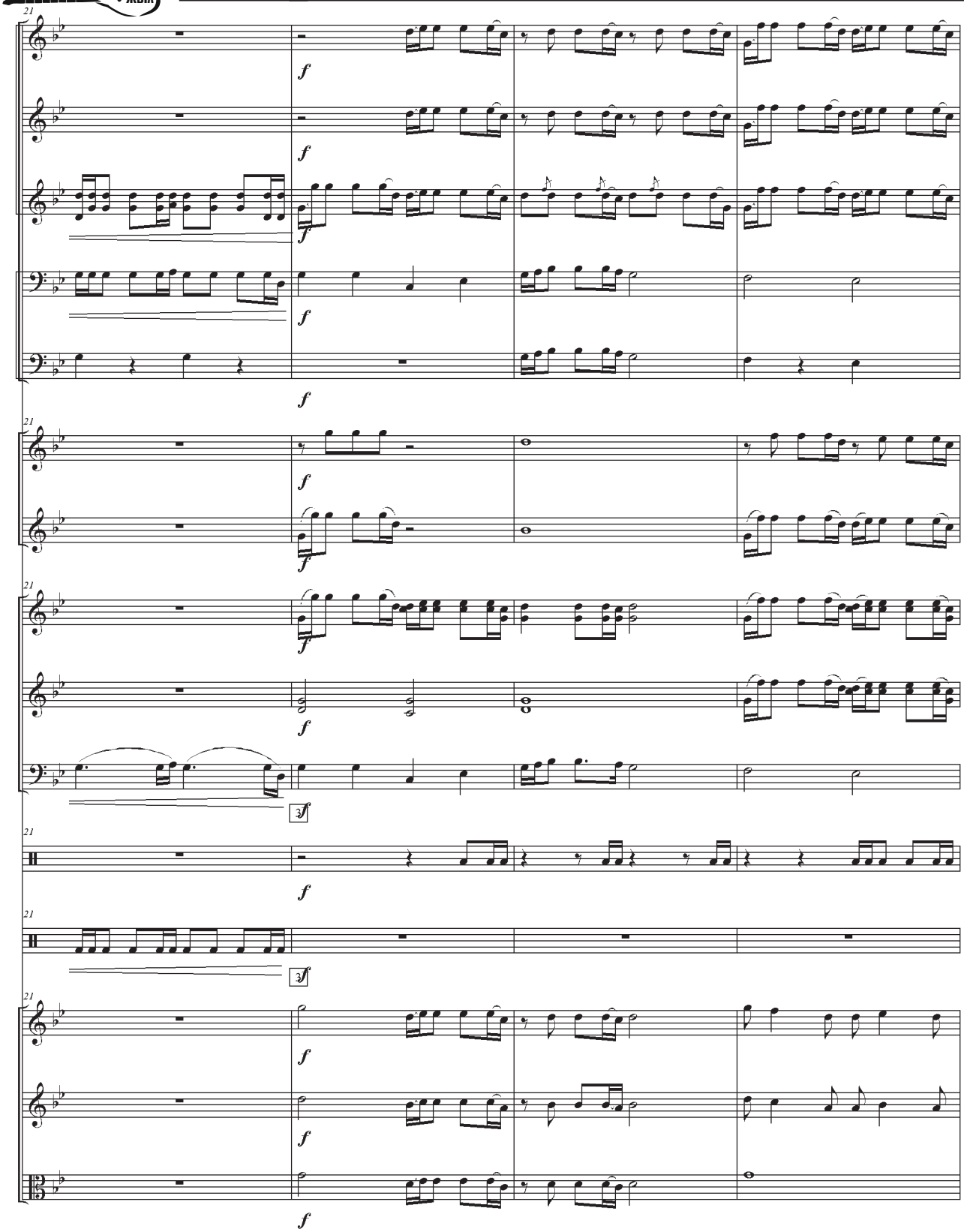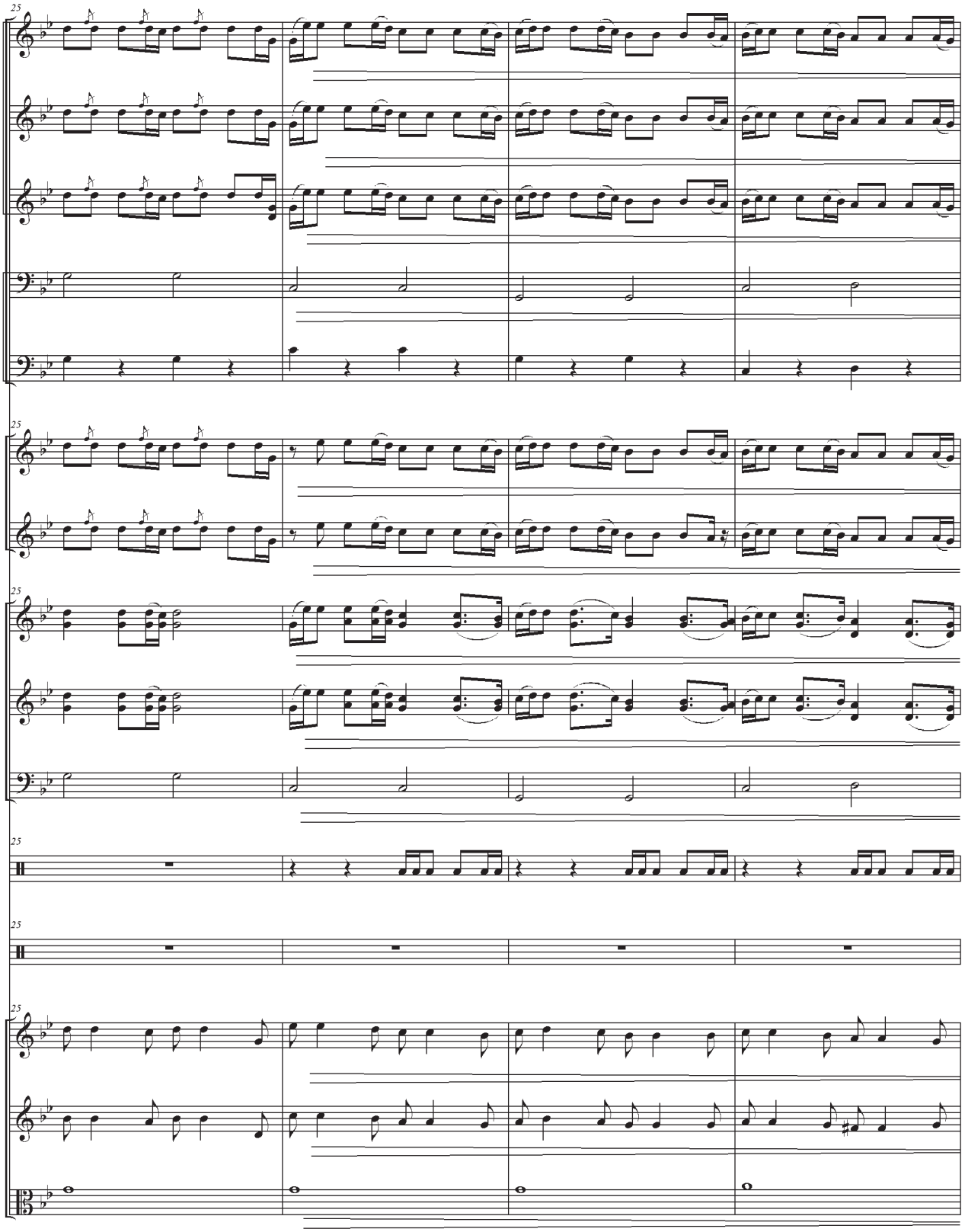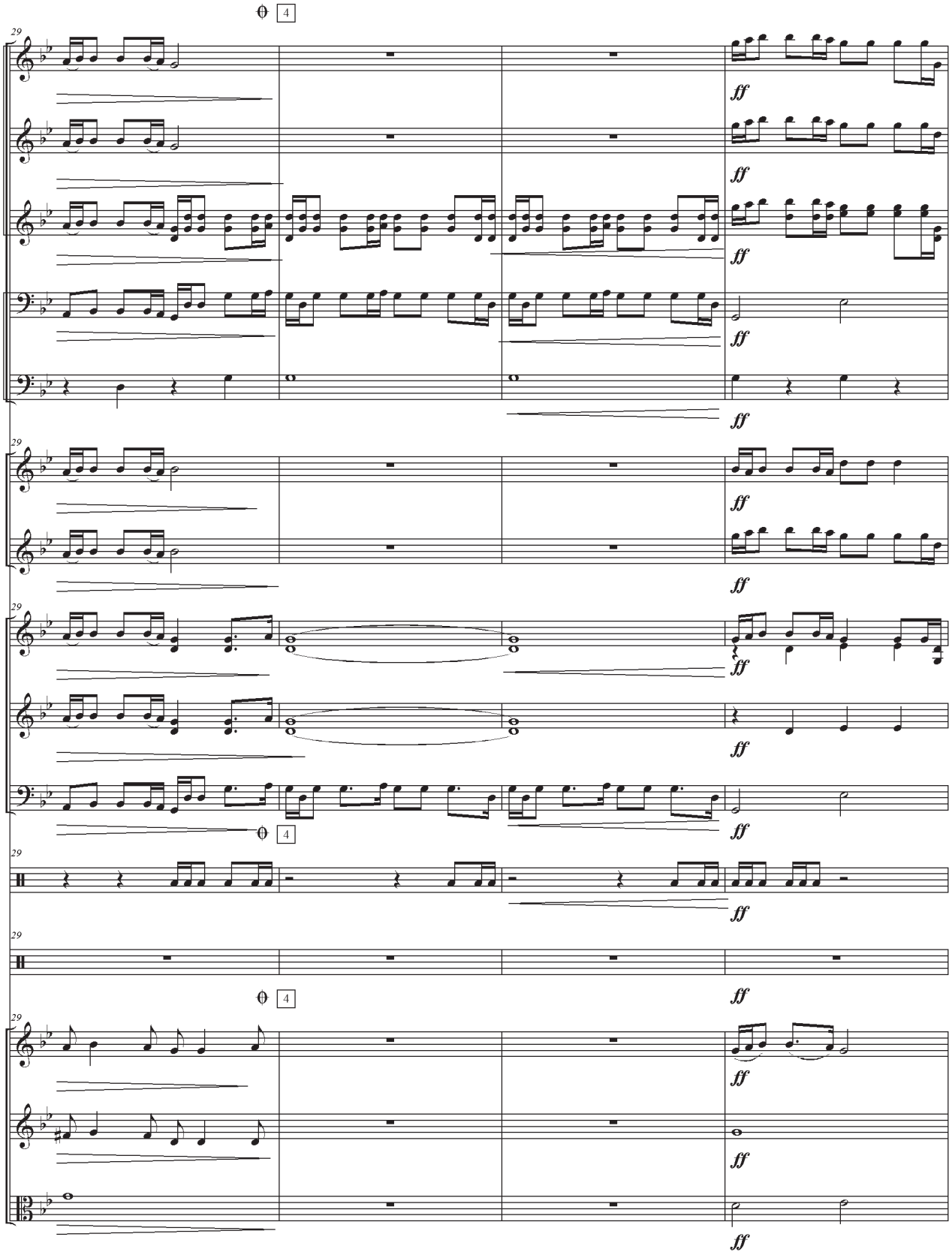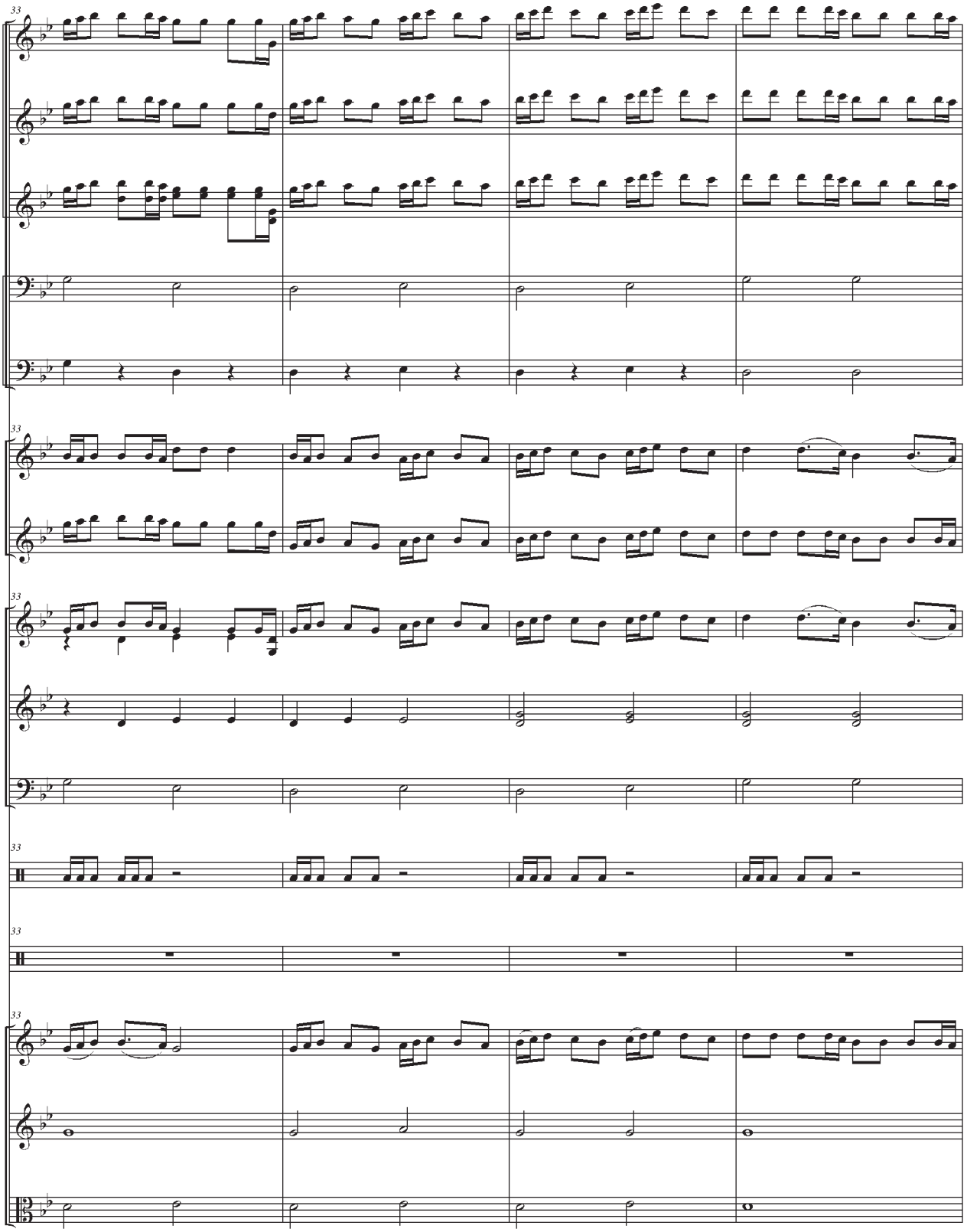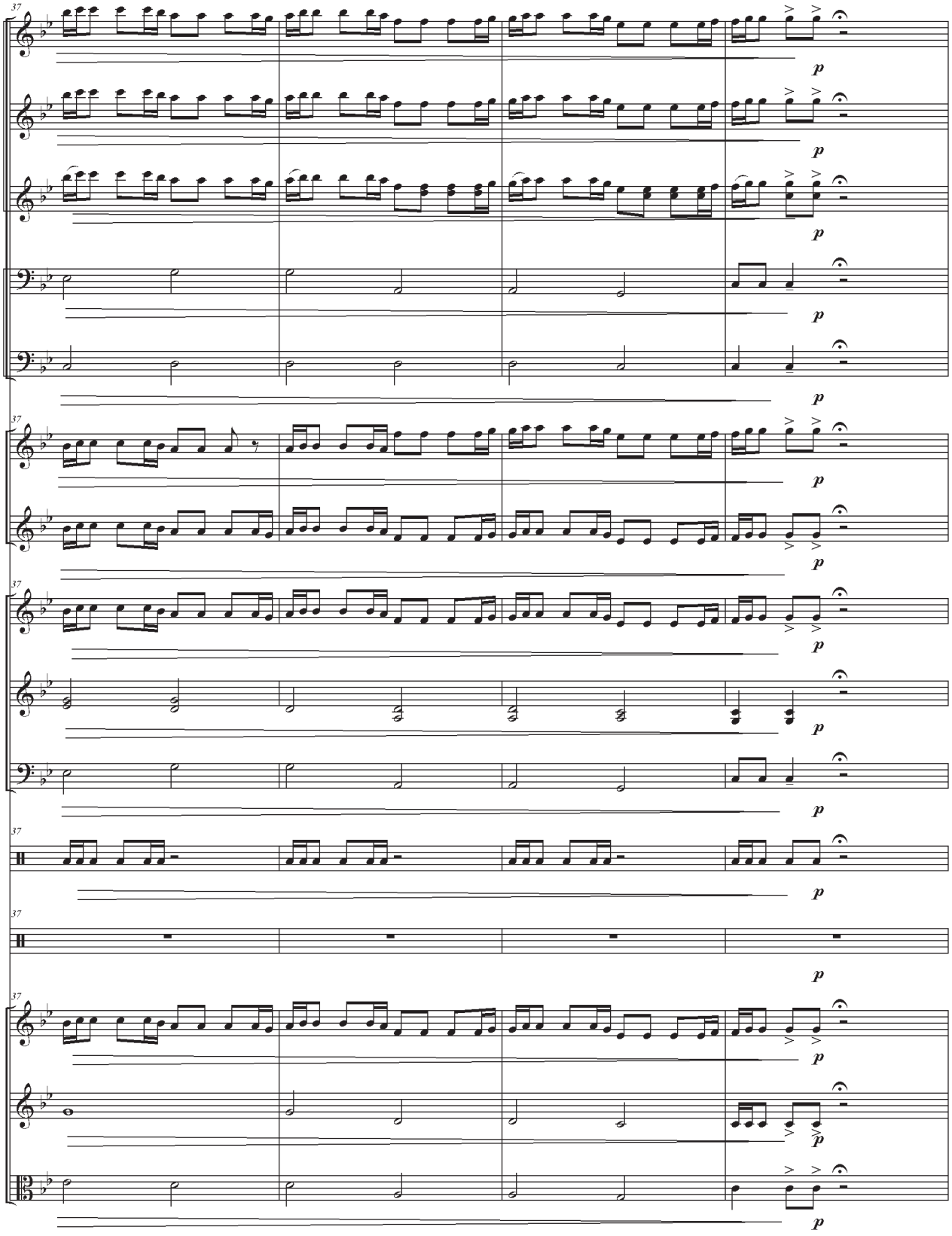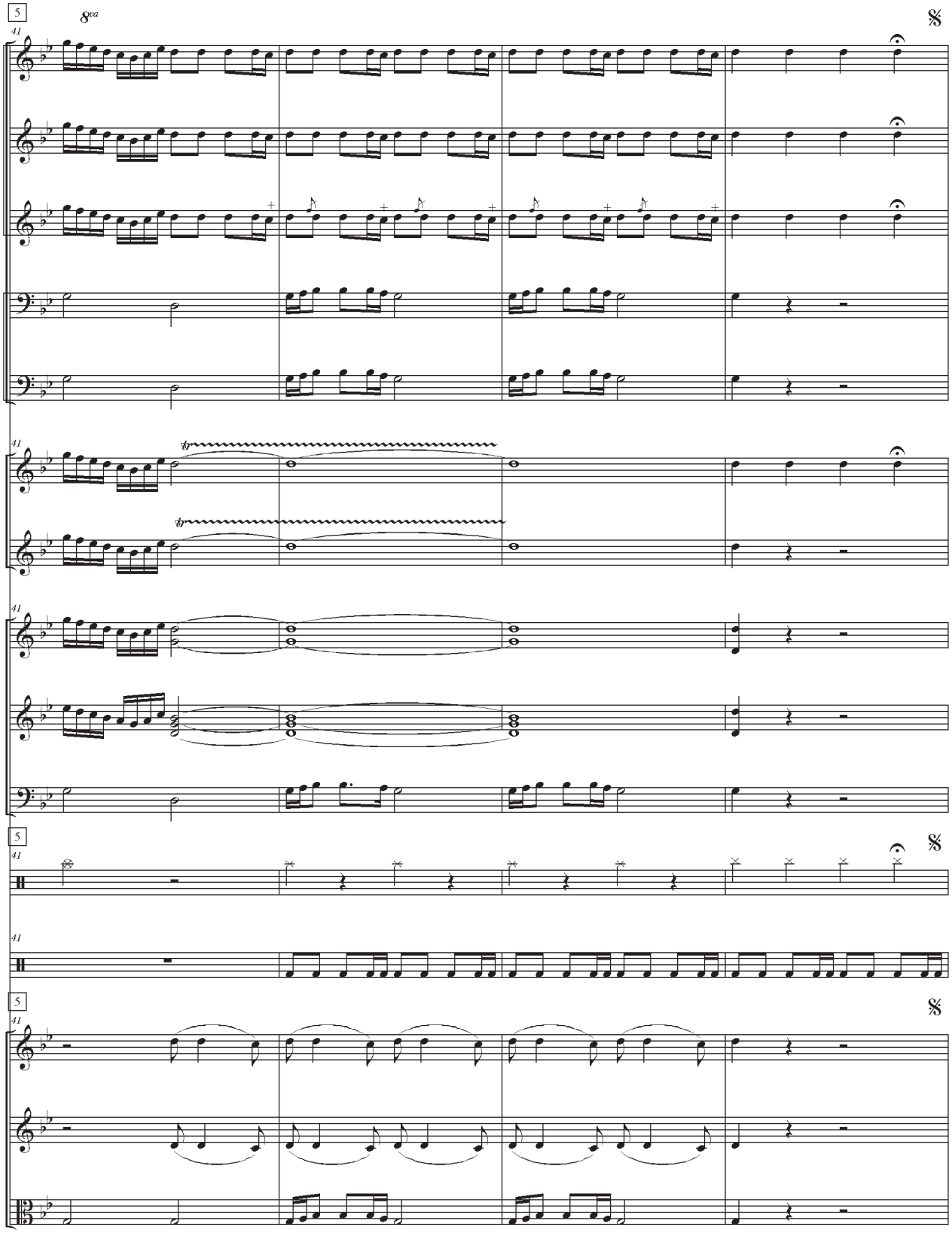

3
21
f
3f
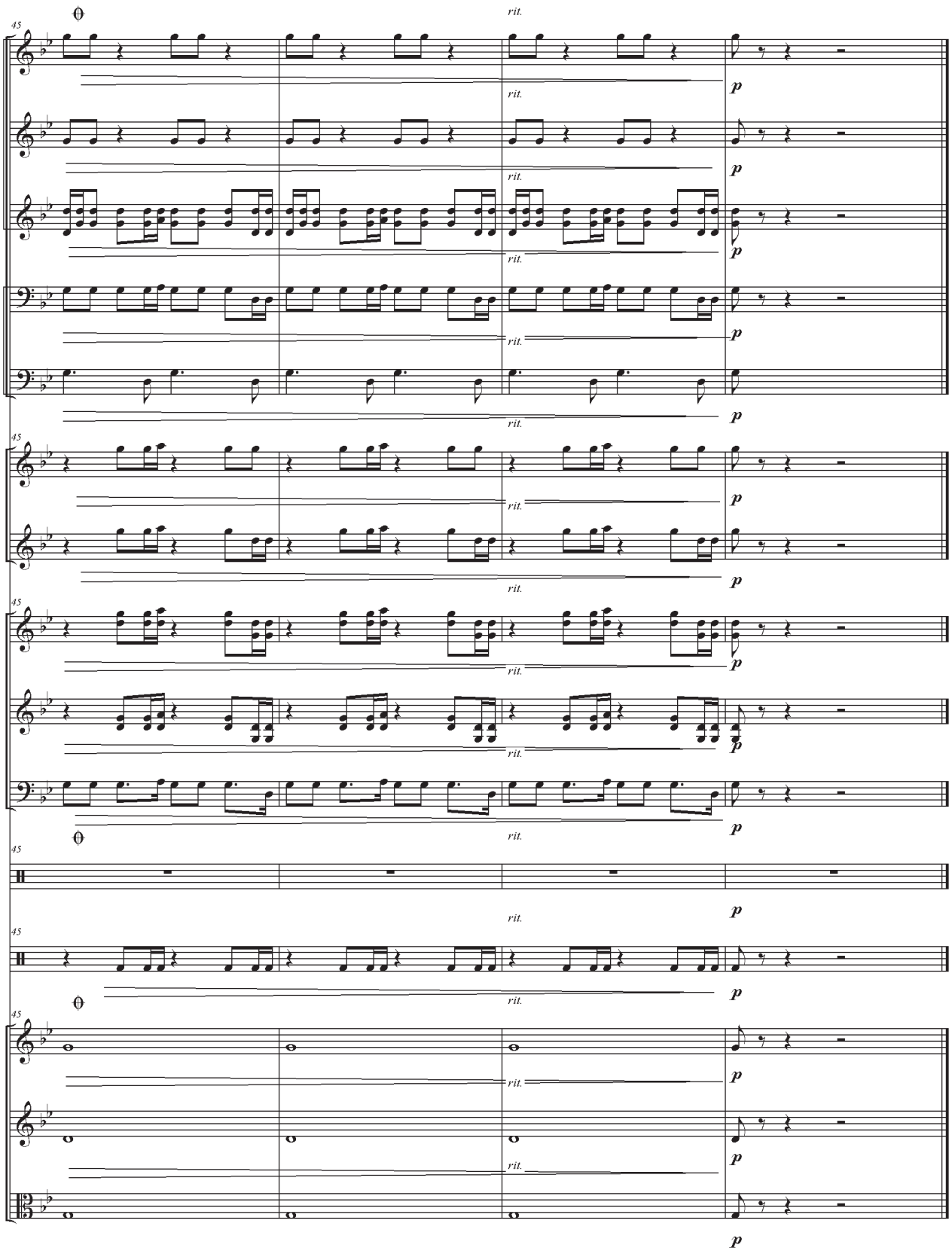

4
29
ff
4
29
ff
29
ff
4
29
ff

8va
tr
tr

45
rit.
p

РУСЛАН ҚОЙШЫБАЕВ

Руслан Есентайұлы Койшыбаев - 1979 жылы 15 желтоқсанда Көкшетау облысы, Айыртау ауданы, Қызыл әскер ауылында дүниеге келген.

1991-1995 жылдары Көкшетау қаласындағы балалар музыка мектебінің домбыра класында оқып шыққан. Ұстазы – Оразбек Қуанышбайұлы Бейсекеев болды.

1995-1999 жылдары Көкшетау қаласында Біржан сал атындағы музыкалық колледжінің домбыра класында оқыған. Ұстазы – Тұрлыхожа Биназаруұлы Базаров болды.

1999-2003 жылдары Астана қаласындағы Қазақ Ұлттық Музыка Академиясында домбыра класында оқыған. Ұстазы – Марат Болатұлы Нүкеев болды.

2003 жылы Ақмола облыстық филармониясындағы қазақ халық аспаптар оркестріне жұмысқа орналасқан. Екі жылдан кейін филармонияда жаңадан құрылған «Айнакөл» фольклорлық ансамблінің жетекшісі болып тағайындалған. Оркестр мен ансамбльде біраз жылдар бойы қызмет етіп келеді.

«Айнакөл» фольклорлық ансамблімен Астана қаласында өткен «Шабыт» VIII Халықаралық шығармашыл жастар фестиваль-байқауда, Тараз қаласында өткен «Ұлы Жібек жолы» I Халықаралық фольклорлық музыка фестивалінде өнер көрсеткен.

Біржан сал атындағы музыкалық колледжінде жұмыс істеген. 2015 жылы Ақмола облыстық филармониясының Кенжебек Күмісбеков атындағы казақ халық аспаптар оркестрінің екінші дирижеры болып тағайындалған.

2016 жылдан бастап Біржан сал атындағы музыкалық колледжінде «Оқжетпес» фольклорлық ансамбліне сабақ беріп, жетекші болып жұмыс атқарып келеді.

2017 жылы «Шабыт» XX Халықаралық шығармашыл жастар фестиваліне қатысып, «Халық музыкасы» (халық аспаптар ансамблі) номинациясы бойынша 2-ші дәрежелі лауреат атанған.

2017 жылдан бері Біржан сал атындағы музыкалық колледжінде қазақ халық аспаптар оркестрінің дирижеры болып, ұстаздық қызметін атқарып келеді.

Автор сөзі: «ҚАРАХАН БАБА» күйім кесенесі Тараз шаһарында орналасқан тылсым сырларға толы Әулие Қарахан бабаға арналады.

Бұл шығарма менің шығармашылығымдағы алғашқы туынды. Күйімді Әулиеата, Ша-Махмуд Харун Бұғра Қарахан – Қарахан әулетінен Әулиеата атанған екінші ханға арнадым. Ол 946 жылы дүниеге келіп, 992 жылы қайтыс болған. Шығарма желісі Қарахан мен Айша Бибі туралы аңызды сипаттайды.

Сонау орта ғасырларда елі мен жерін жау найзасынан қорғаған Қарахан есімді батыр өмір сүргені ақиқат. Талай алыпты тағынан түсіріп, қарсыласының алдында тайсалмаған Қарахан батыр қас жауының қызына ғашық болады. Әкесінің бұл некеге қарсы болатынын білген соң, сүйгенін алып қашуға бел буған. Екі жастың қол ұстасып қашып кеткенін білген әкесі сарбаздарына оларды өлтіруді бұйырады. Қуған нөкерлерден қашамыз деп
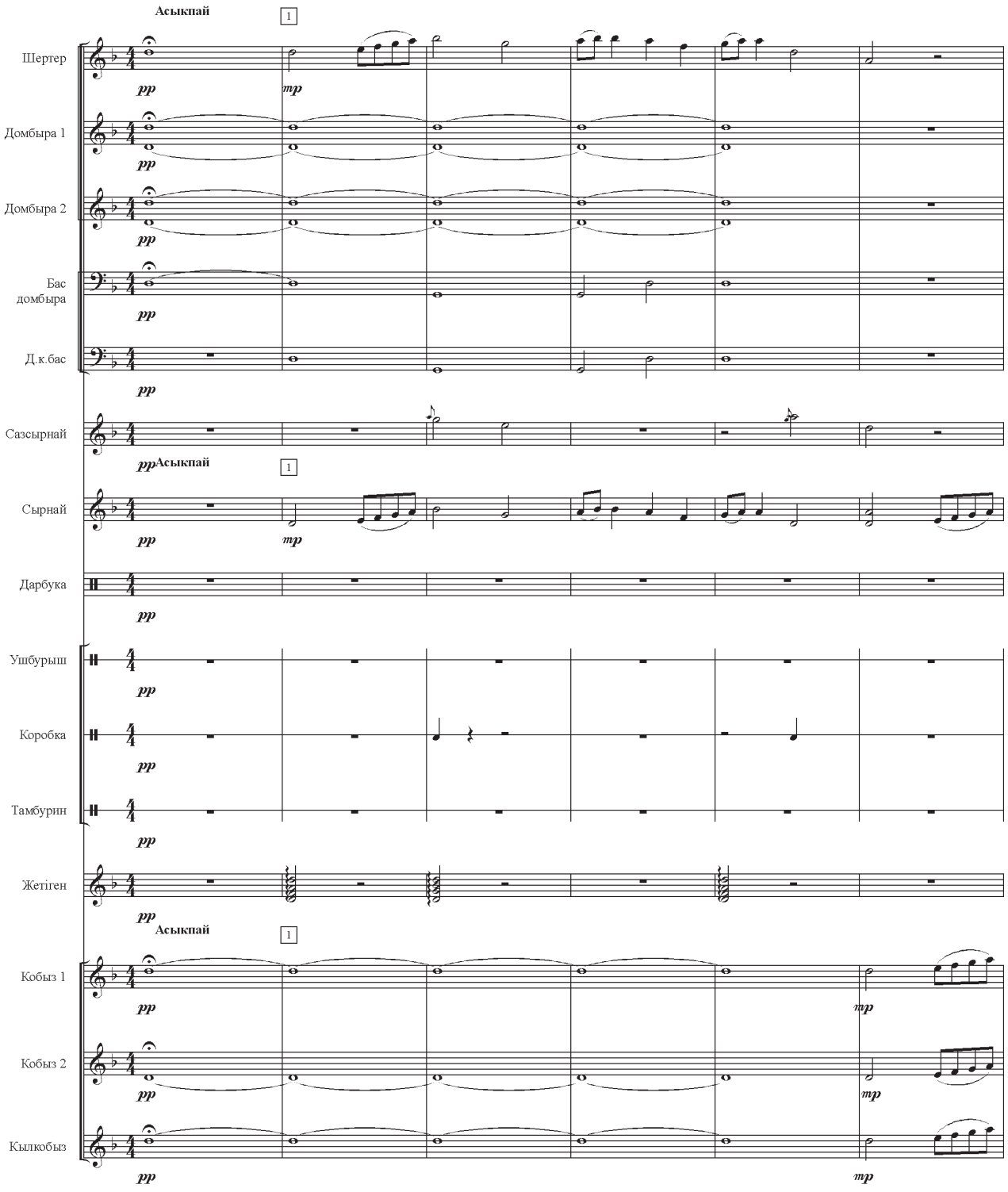
ғашықтар ұзақ жол жүрген. Арада біраз уақыт өткен соң тоқтаусыз шапқылай беруден шаршаған ару Аса атты өзеннің жағасында аялдауды ұсынған. Хан жарлығын бұлжытпай орындауды жөн көрген сарбаздар Қарахан мен Айша бибіні көре салысымен қыздың сәукелесіне жылан салып қойған. Бақыттың құшағында жүрген ғашықтар мұны байқамай қалған. Жылы суға рахаттанып түсіп шығып, Айша Бибі сәукелесін кие берген кезде жылан шағып алған. Осы сәтте ғашығының қолында мерт болады. Ал Қарахан алай-дүлей күйге түсіп, мына өмірден баз кешкен екен. «Бұл жалғанда бірге болу бұйырмаса да, о дүниеде жұбымыз жазылмасын» деп сүйгенін жақын маңдағы молдаға алып барған деседі. Жас жігіттің Мәжнүндей қайысқанын көрген молда ғашықтарға батасын беріп, некесін қиған. Бейкүнә екі жастың отбасылық бақыты небары бірнеше минутқа созылады. Ешбір жауының алдында иілмеген батыр тағдырдың алдында бас иіп, Айша бибі қайтыс болған жерге мазар тұрғызады. Қарахан батыр сүйгенінің жанында болу үшін Айша бибінің қасынан өзіне де мазар салдырады. Өмірінің соңына дейін ақ киім киіп, Айша бибі мазарында түнейді. Жаратқанға жалбарынып, кешірім сұрайды. Осы адалдығы үшін халық оны есінде сақтаған. Ал бұл жер содан бері «Әулиеата» деп аталып кеткен.
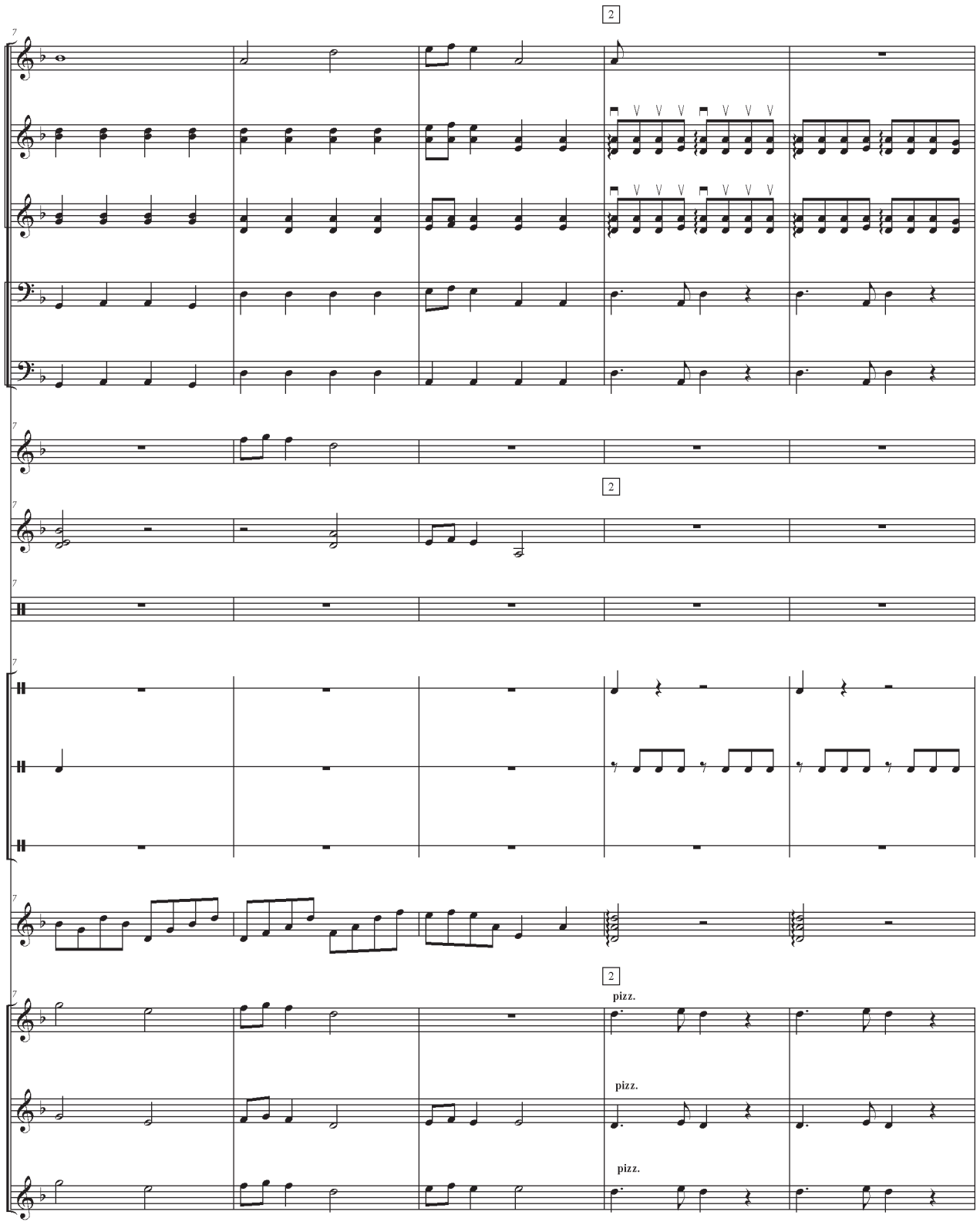
Қарахан батырдың ғұмырын музыкалық көркемдеу арқылы жеткізген бұл күйімді тыңдарман қауым жоғары бағалайды деп білемін.
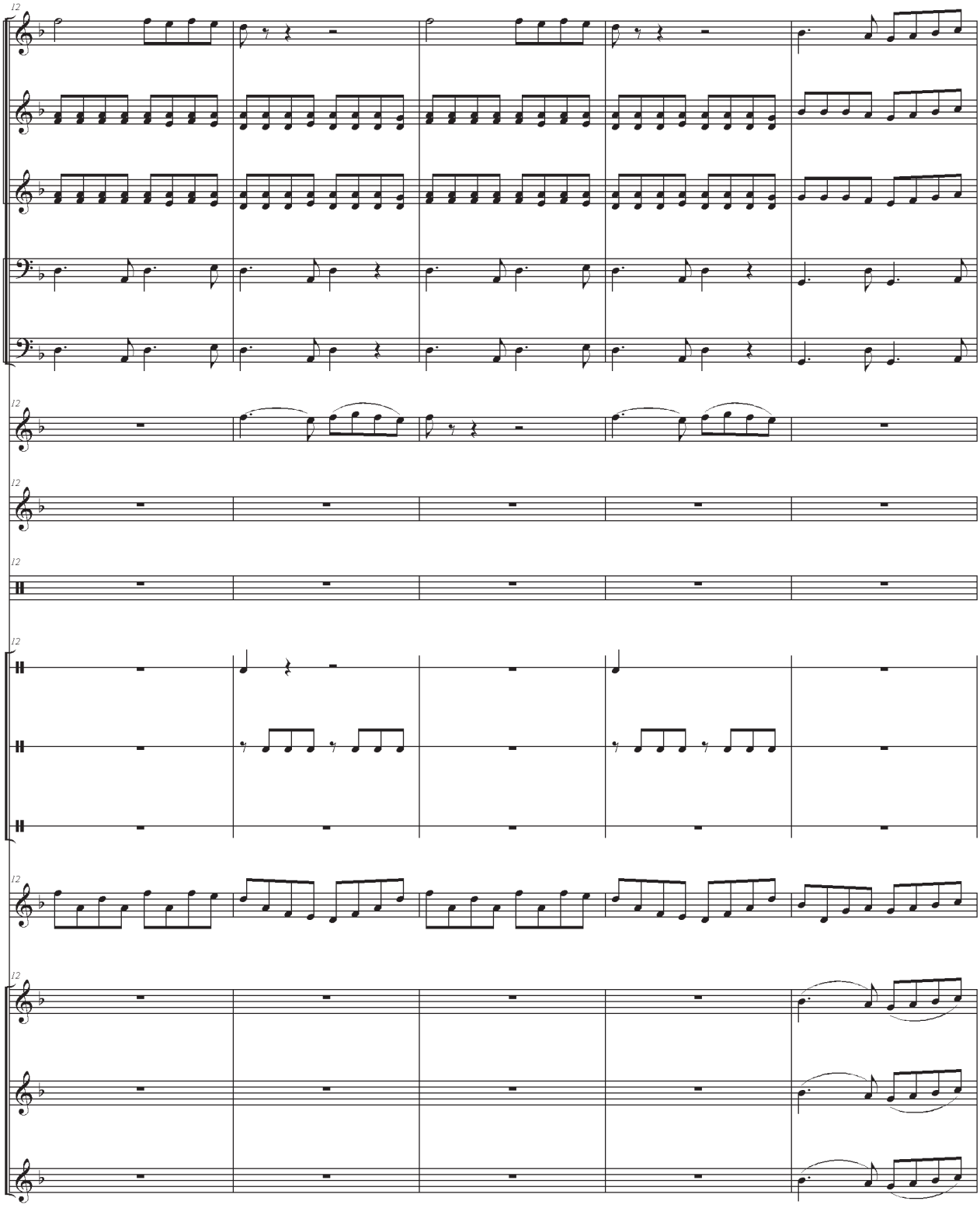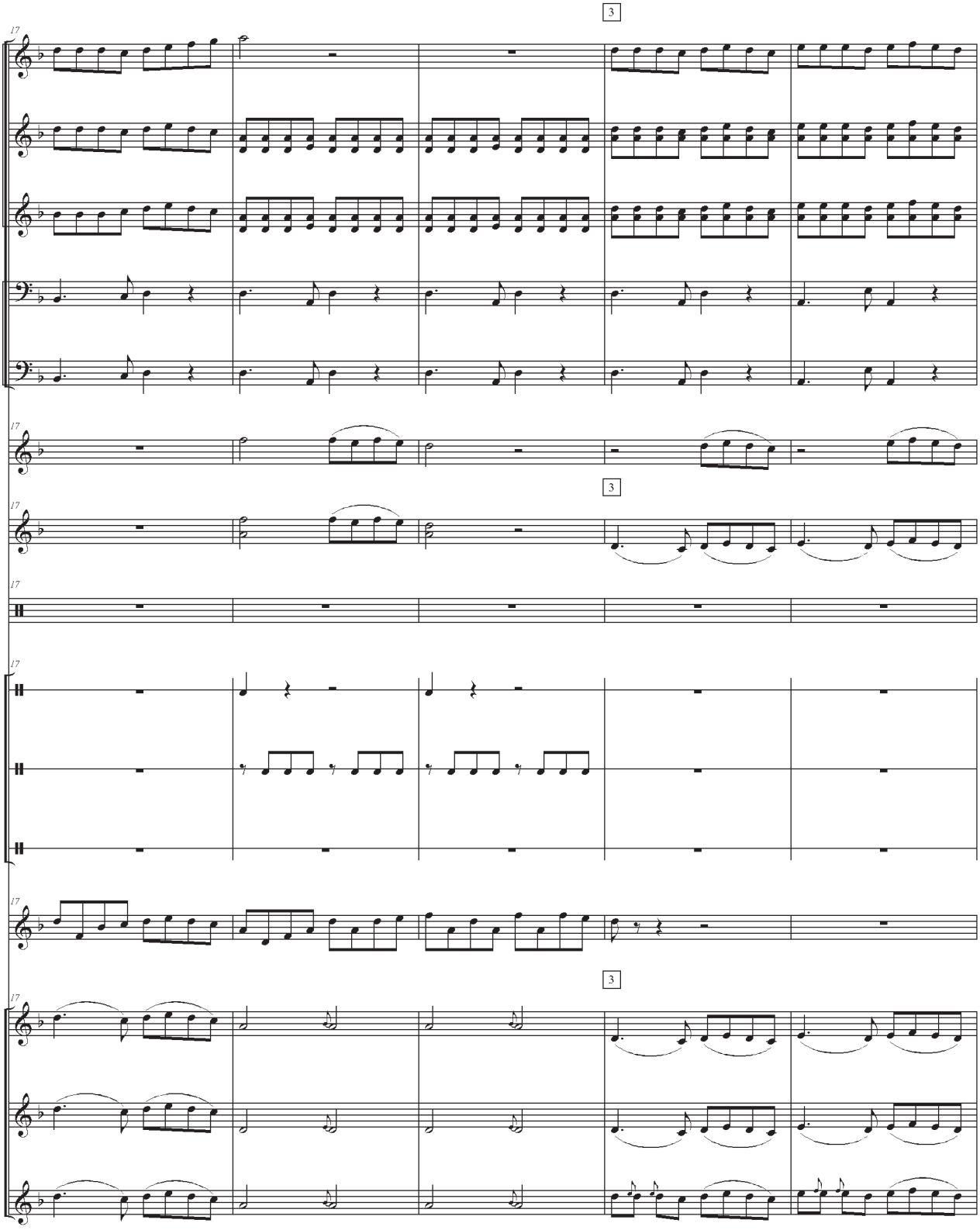

Қарахан баба
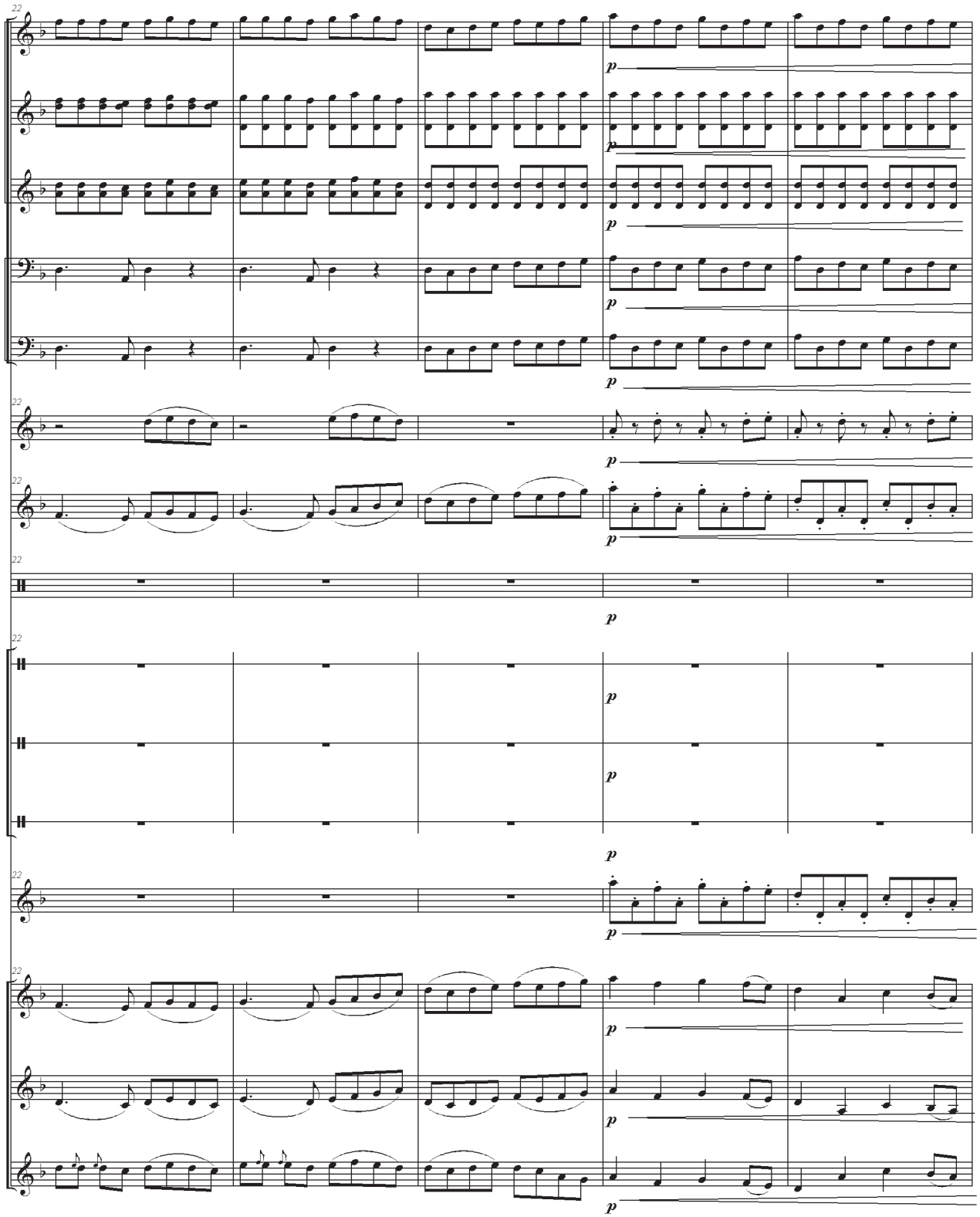
Руслан Койшыбаев

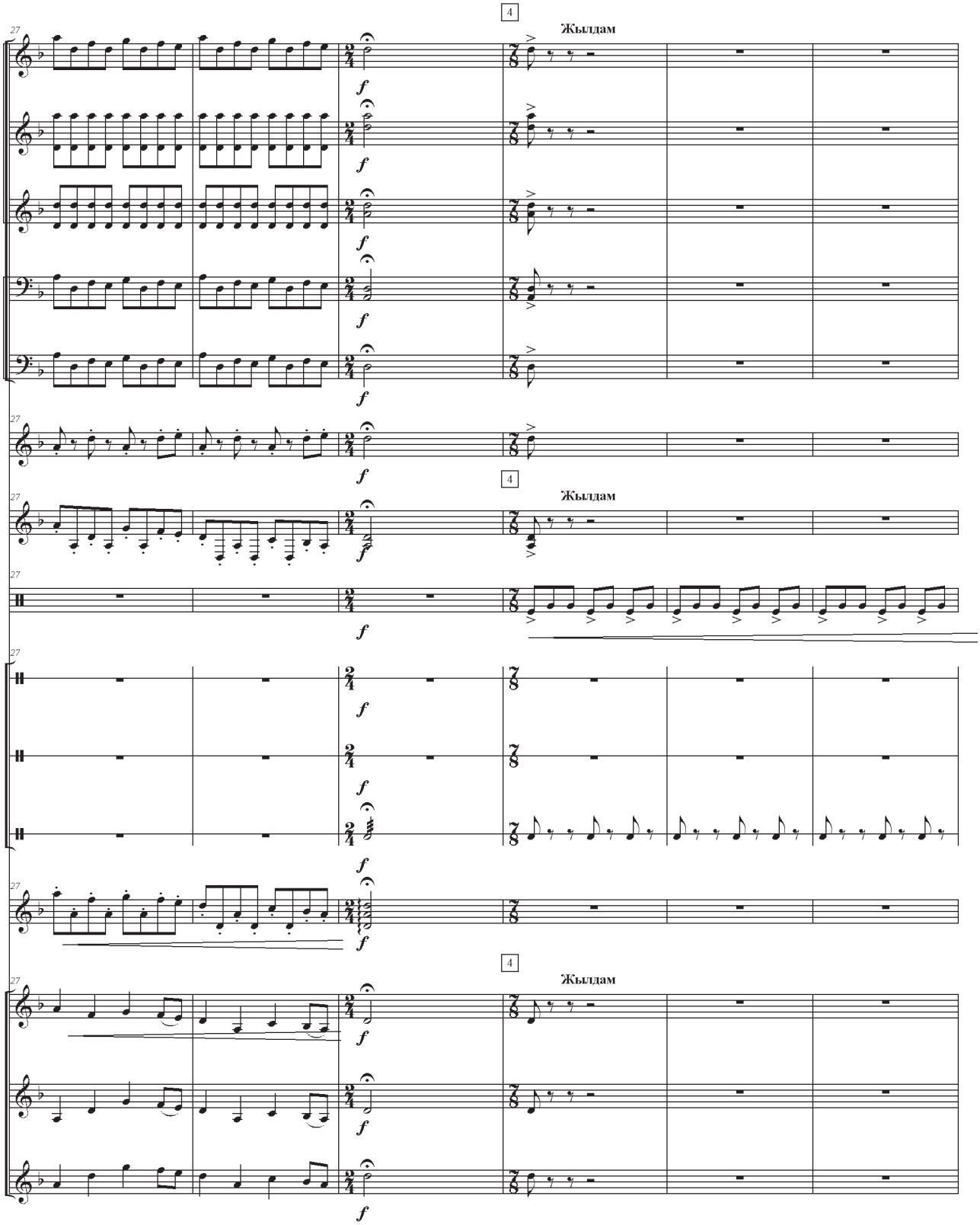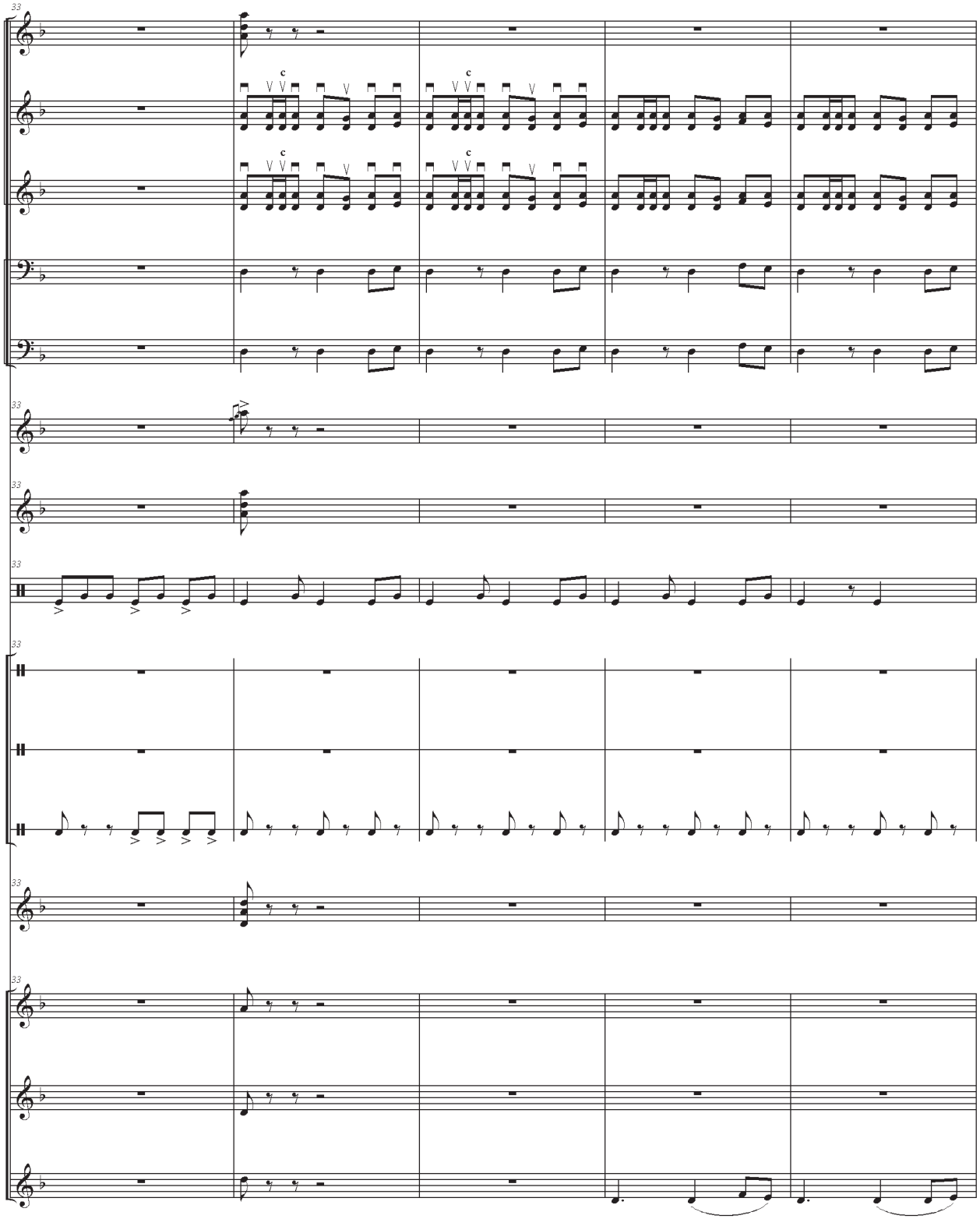

2
2
2
pizz.
pizz.
pizz.
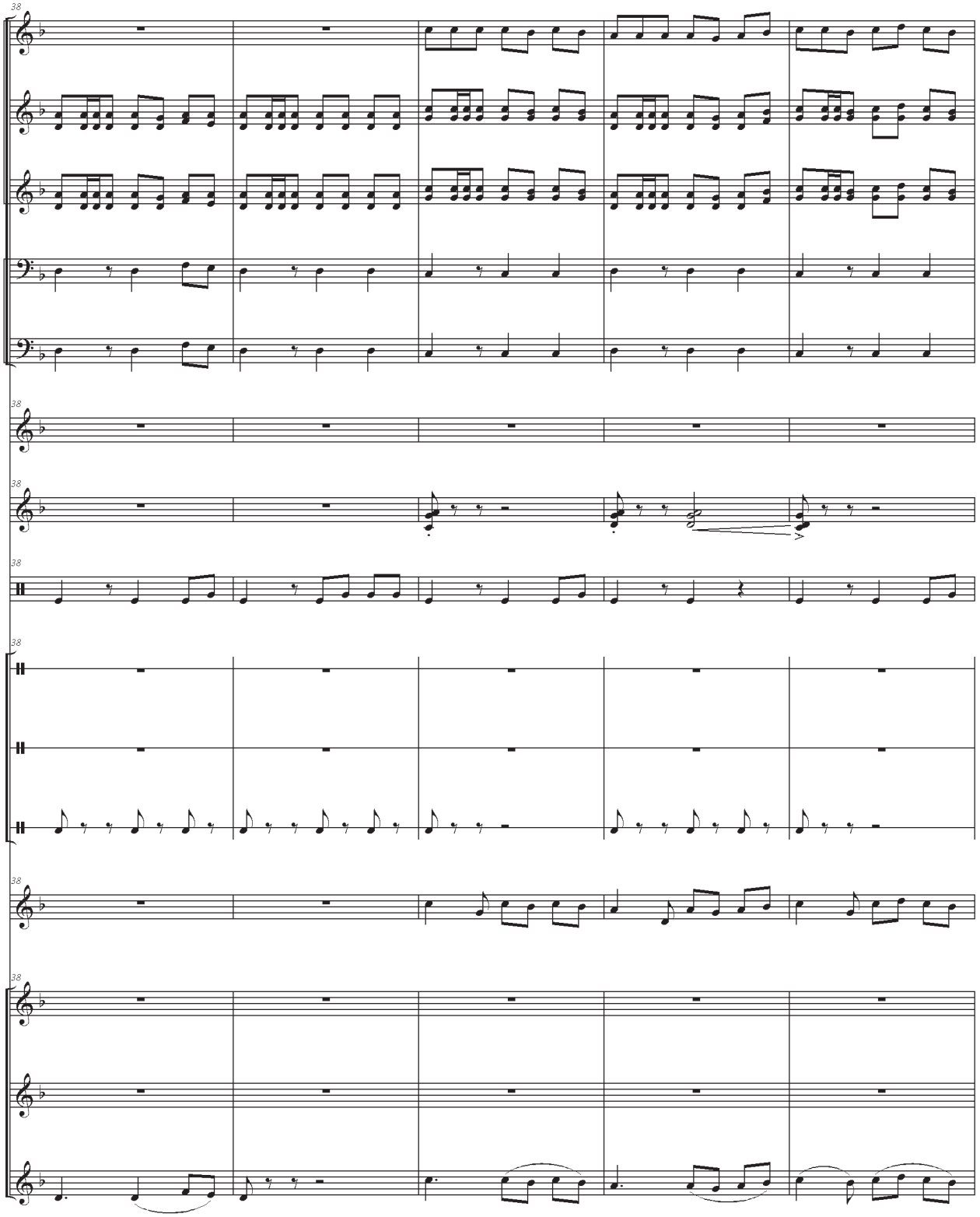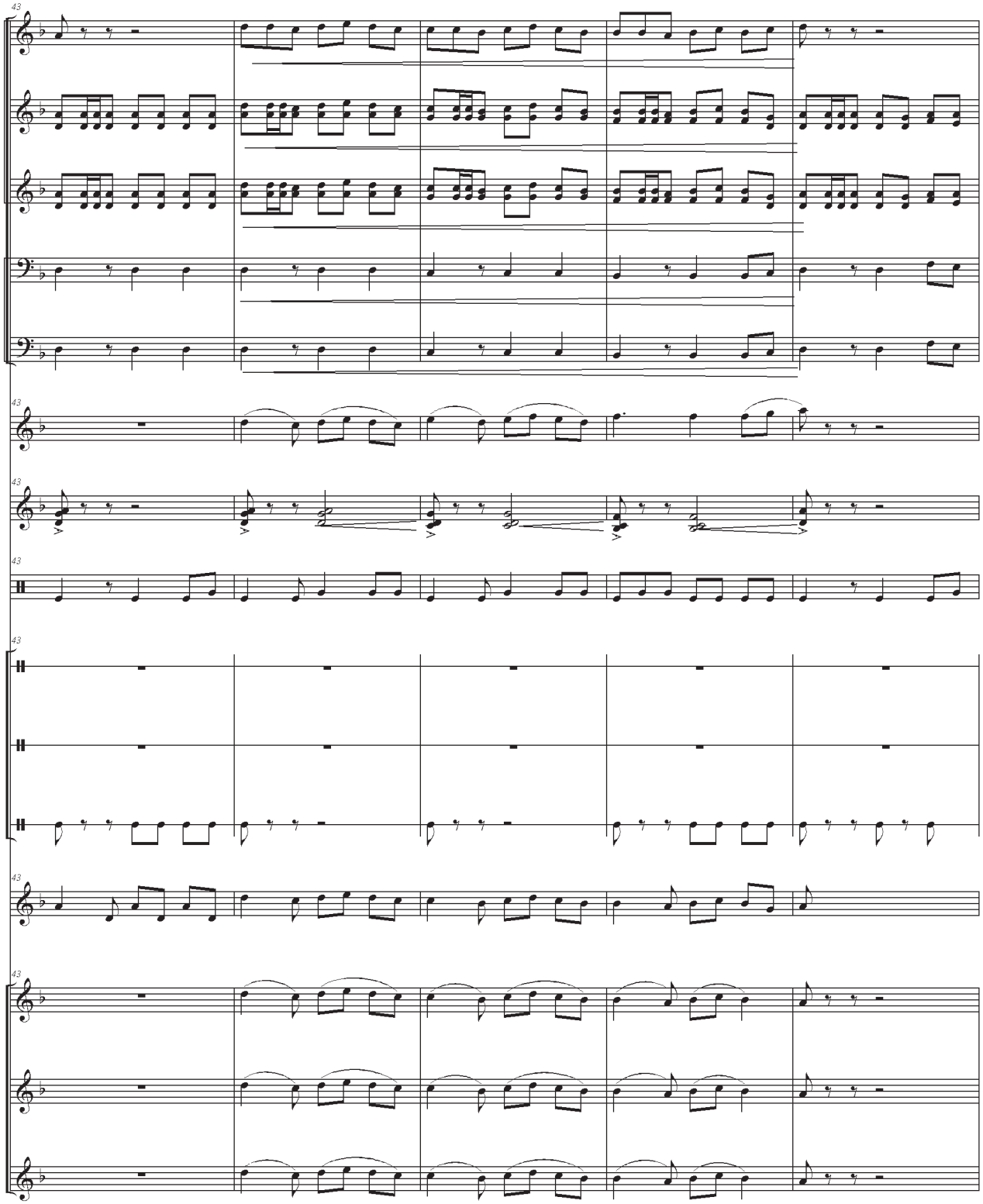

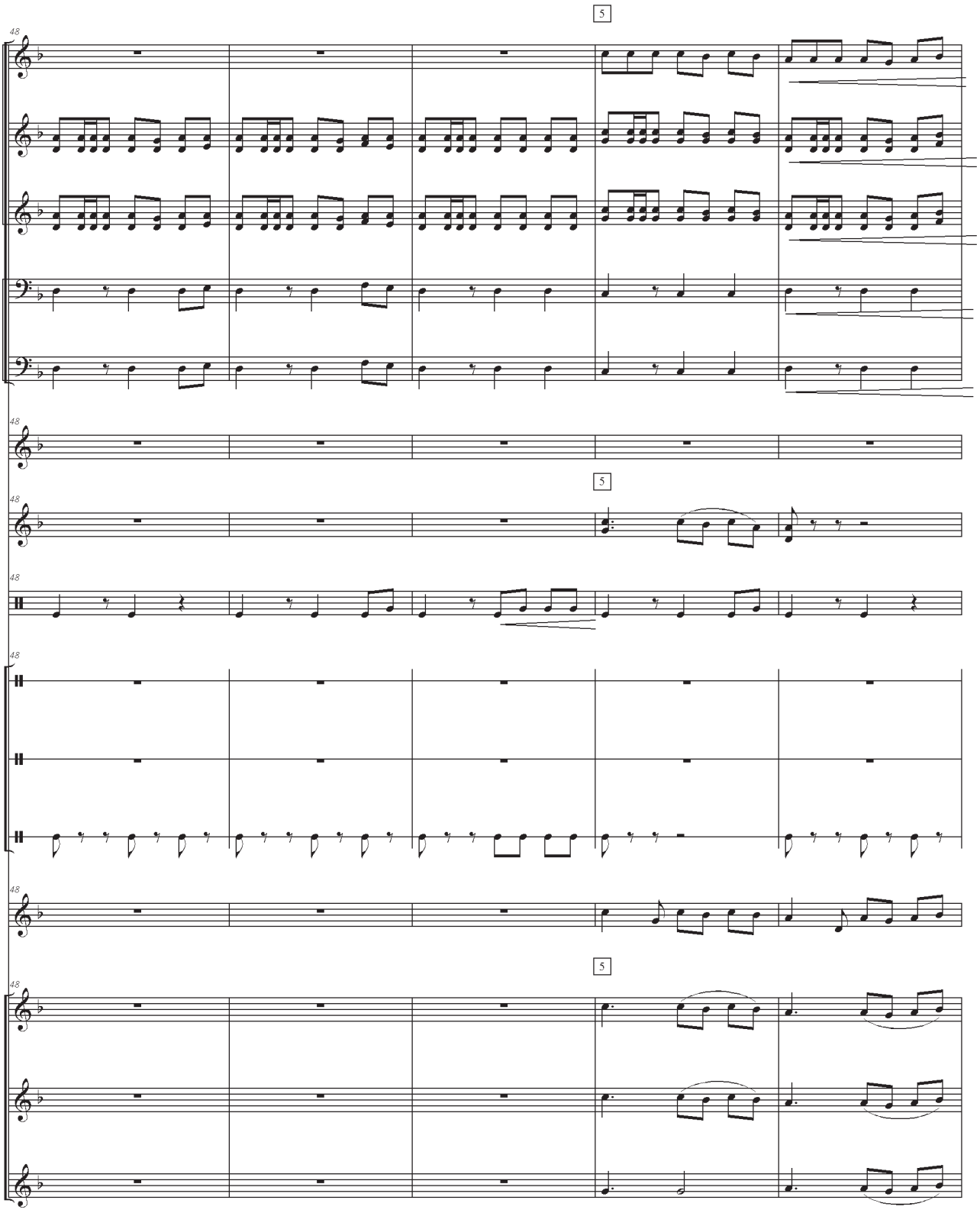

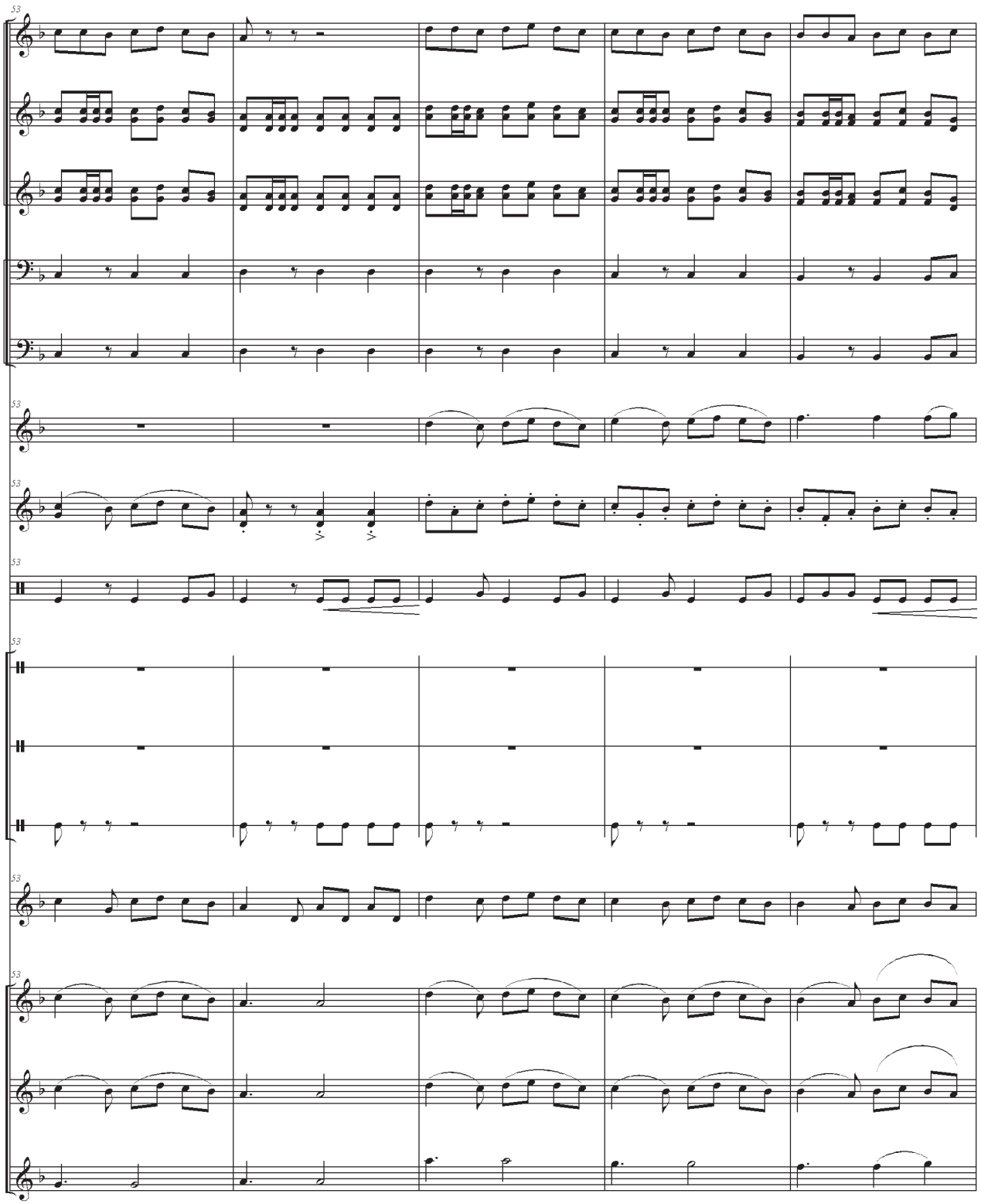

4
Жылдам
f
4
Жылдам
f
4
Жылдам
f

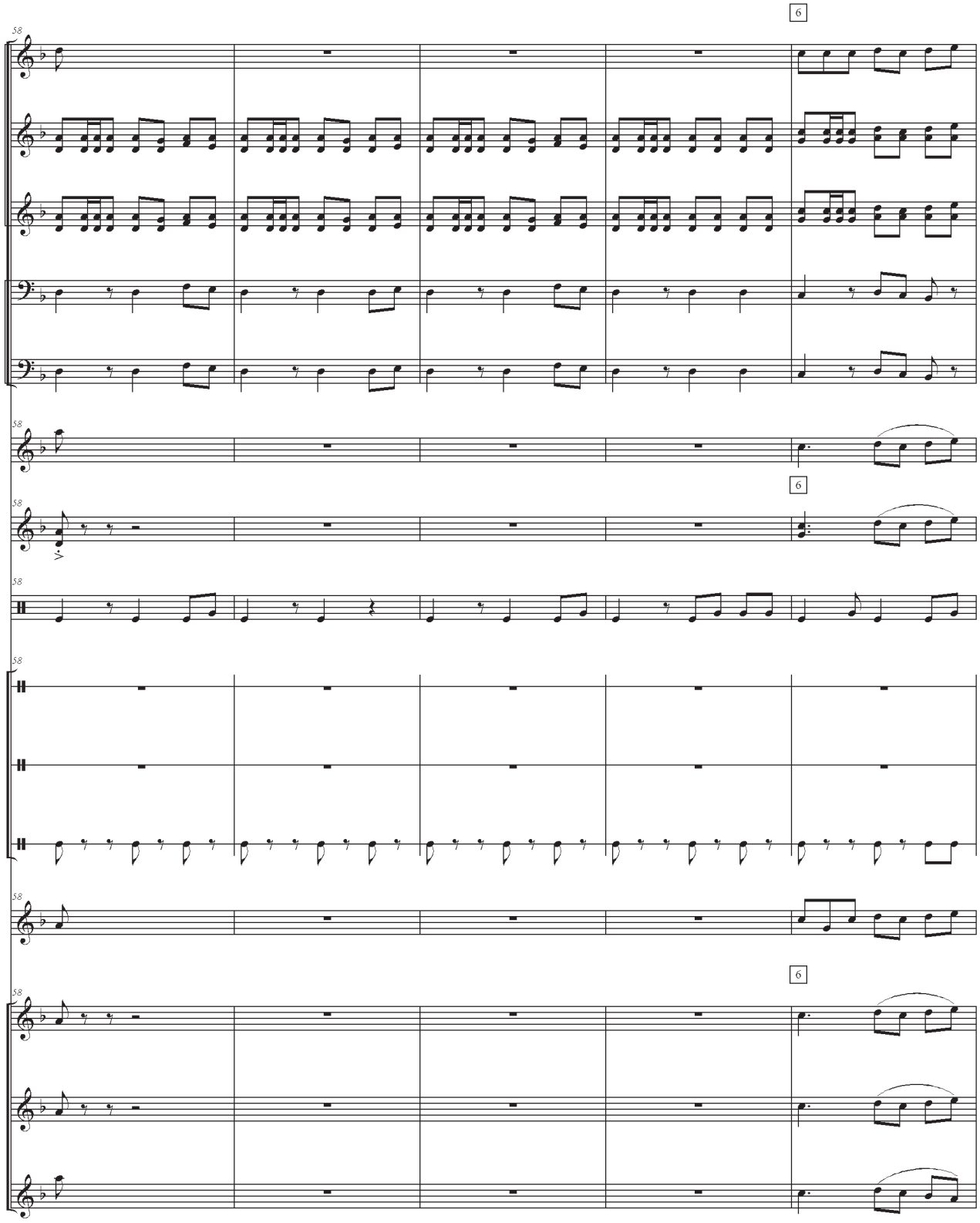

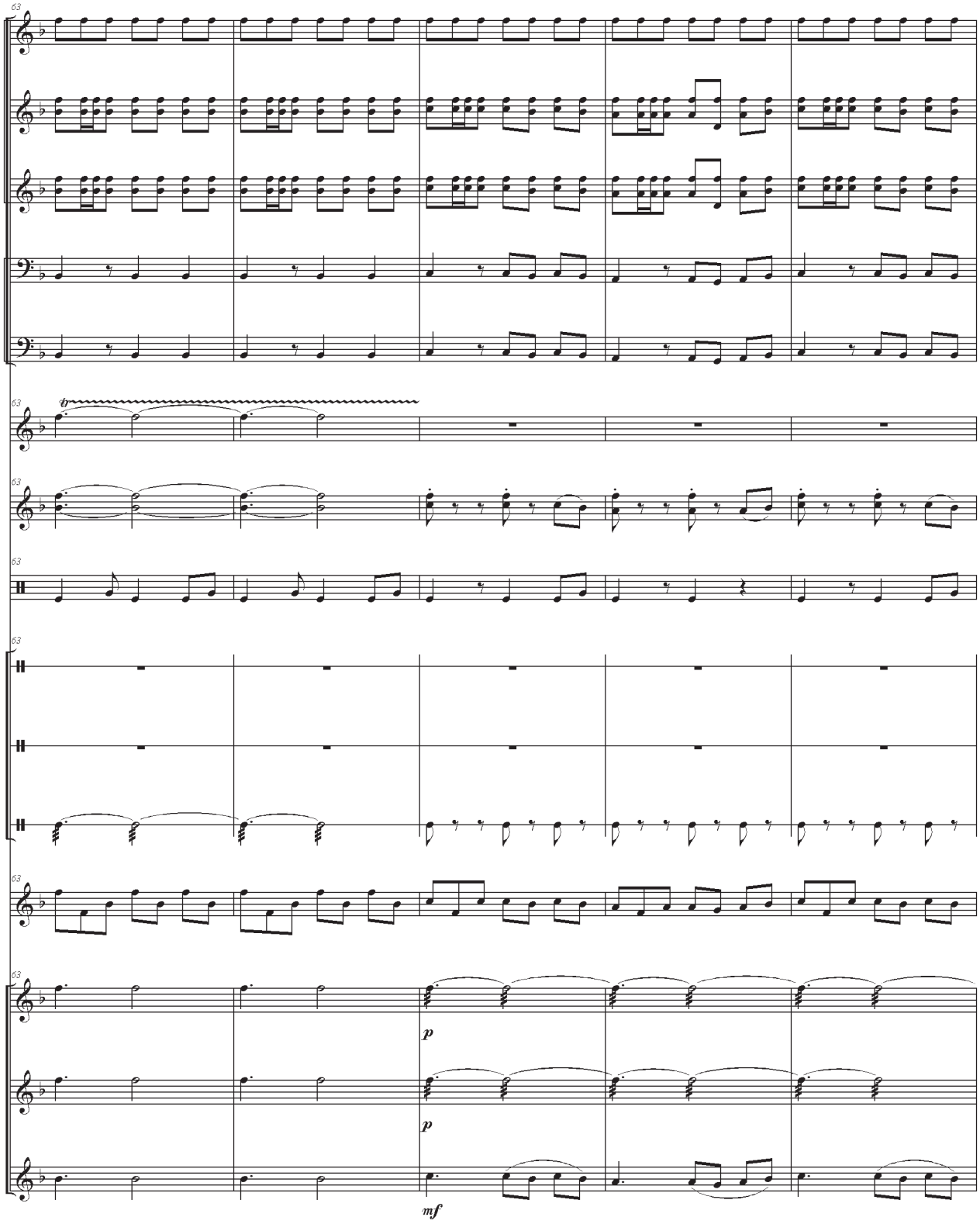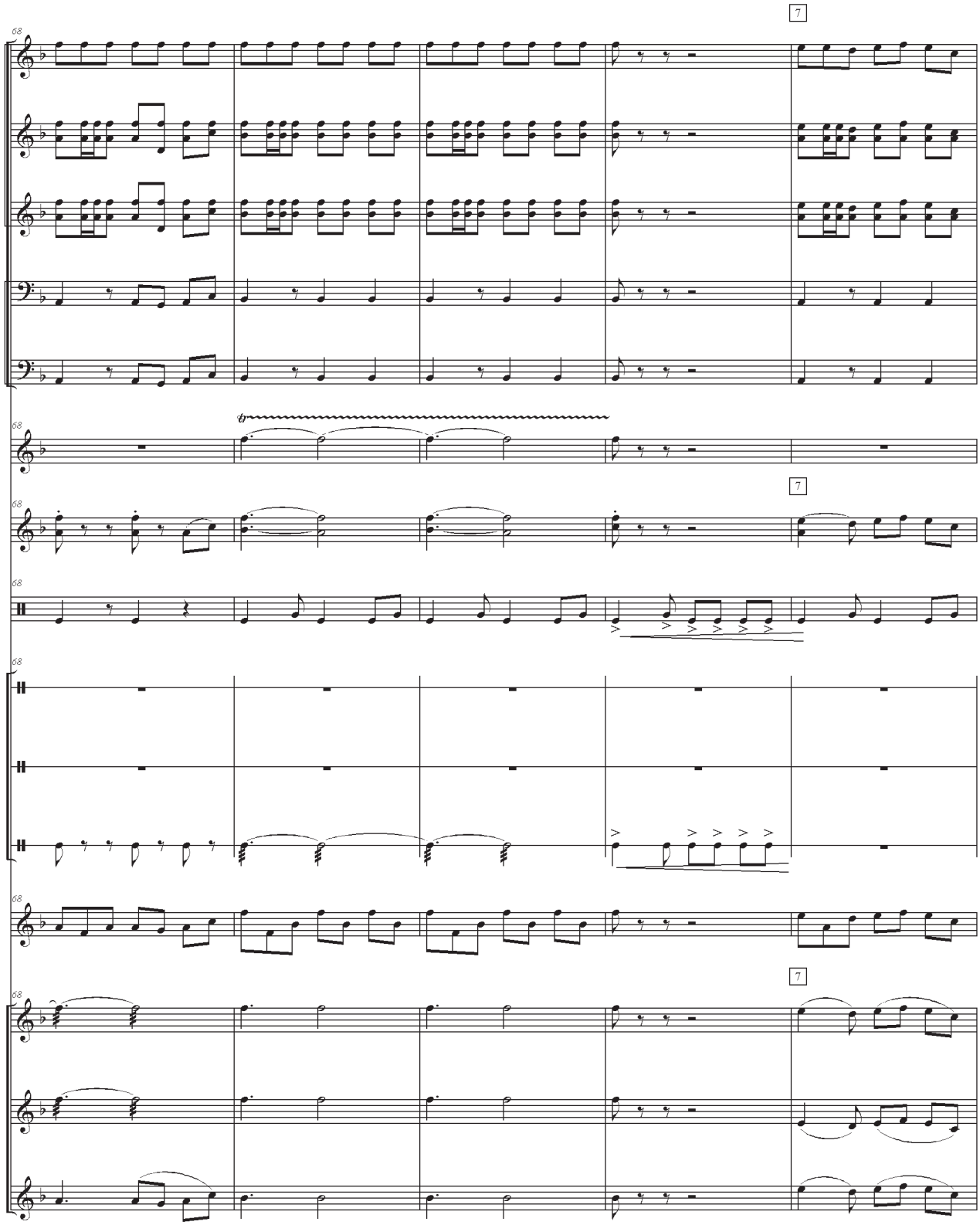

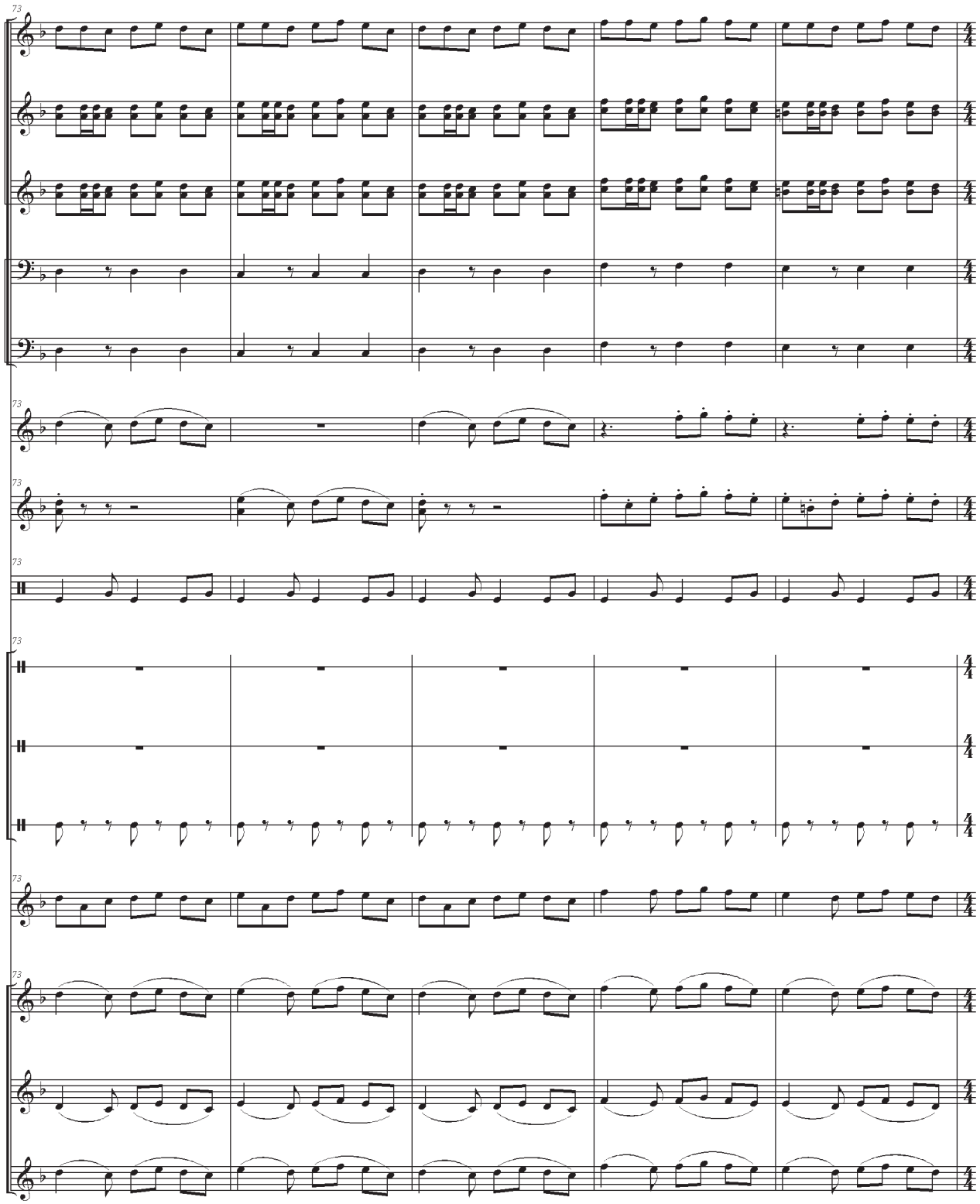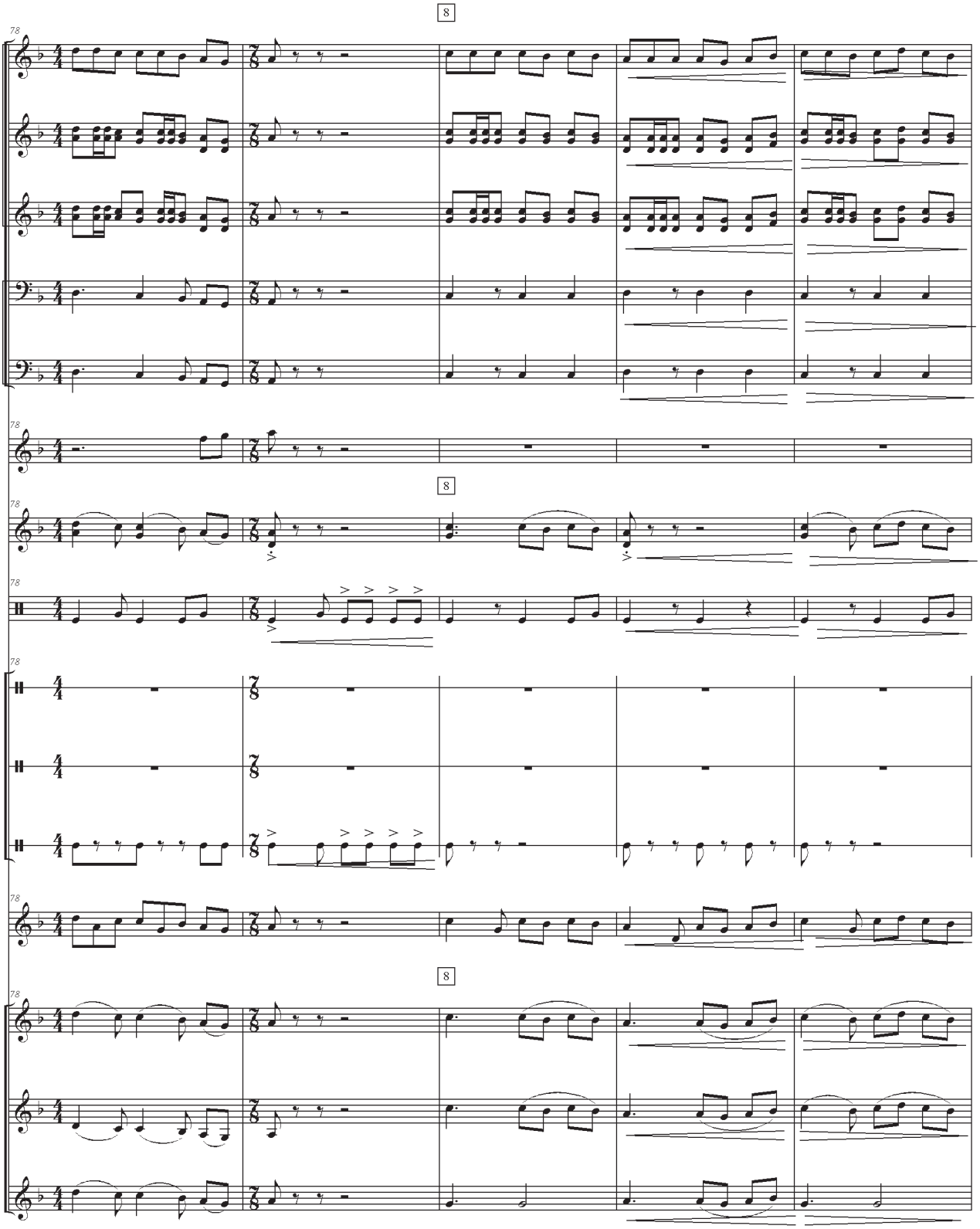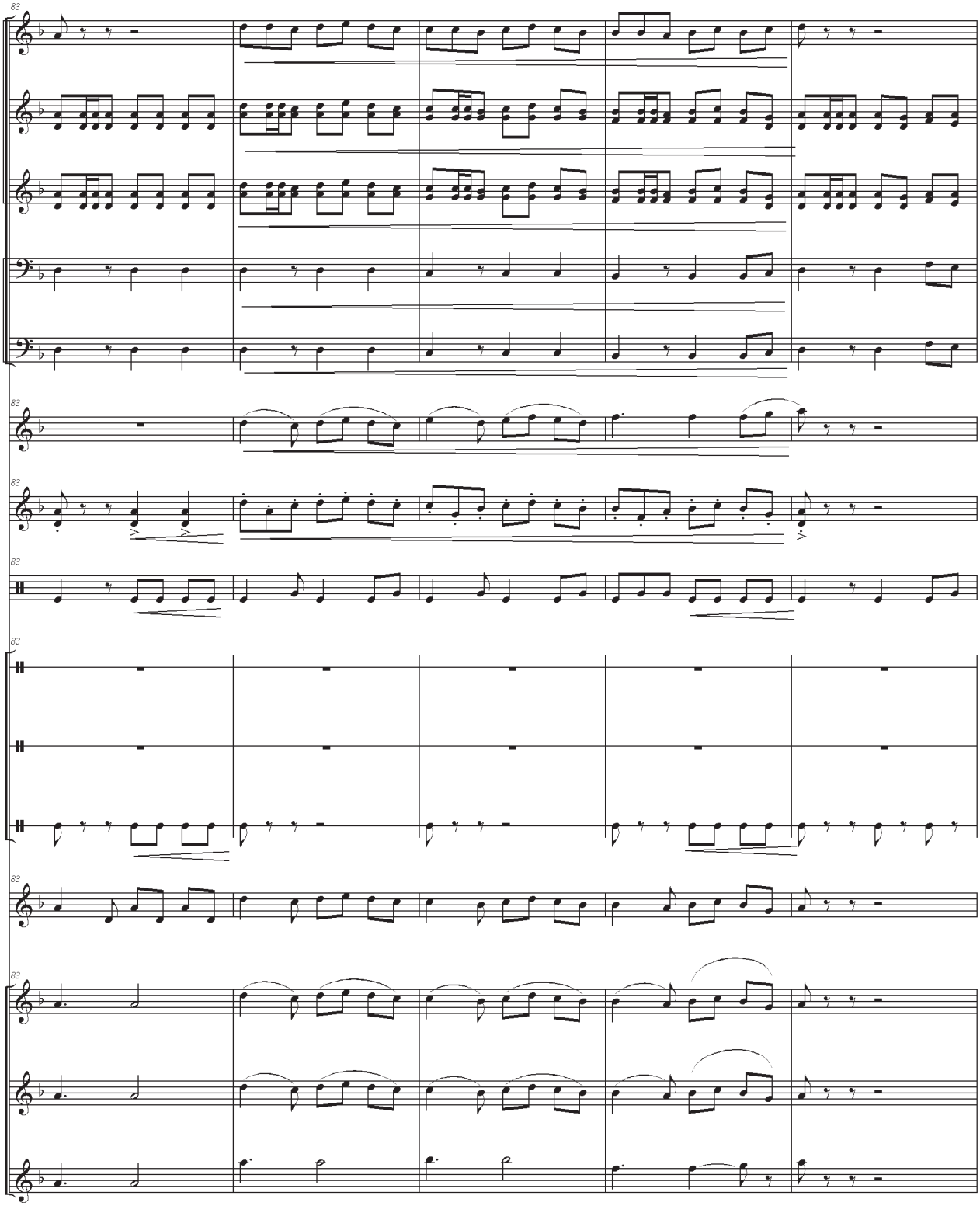

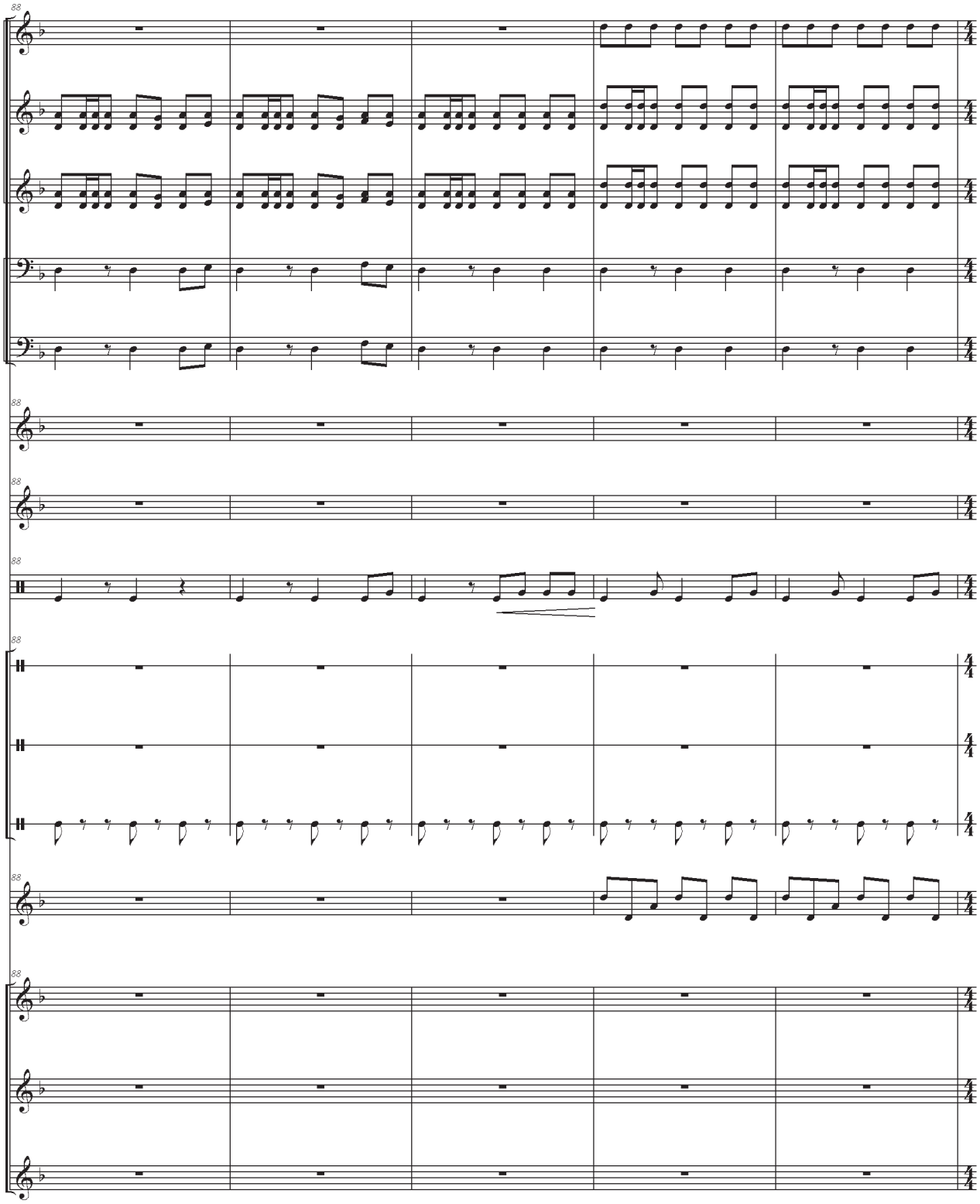

63
63
63
63
63
63
p
p
mf
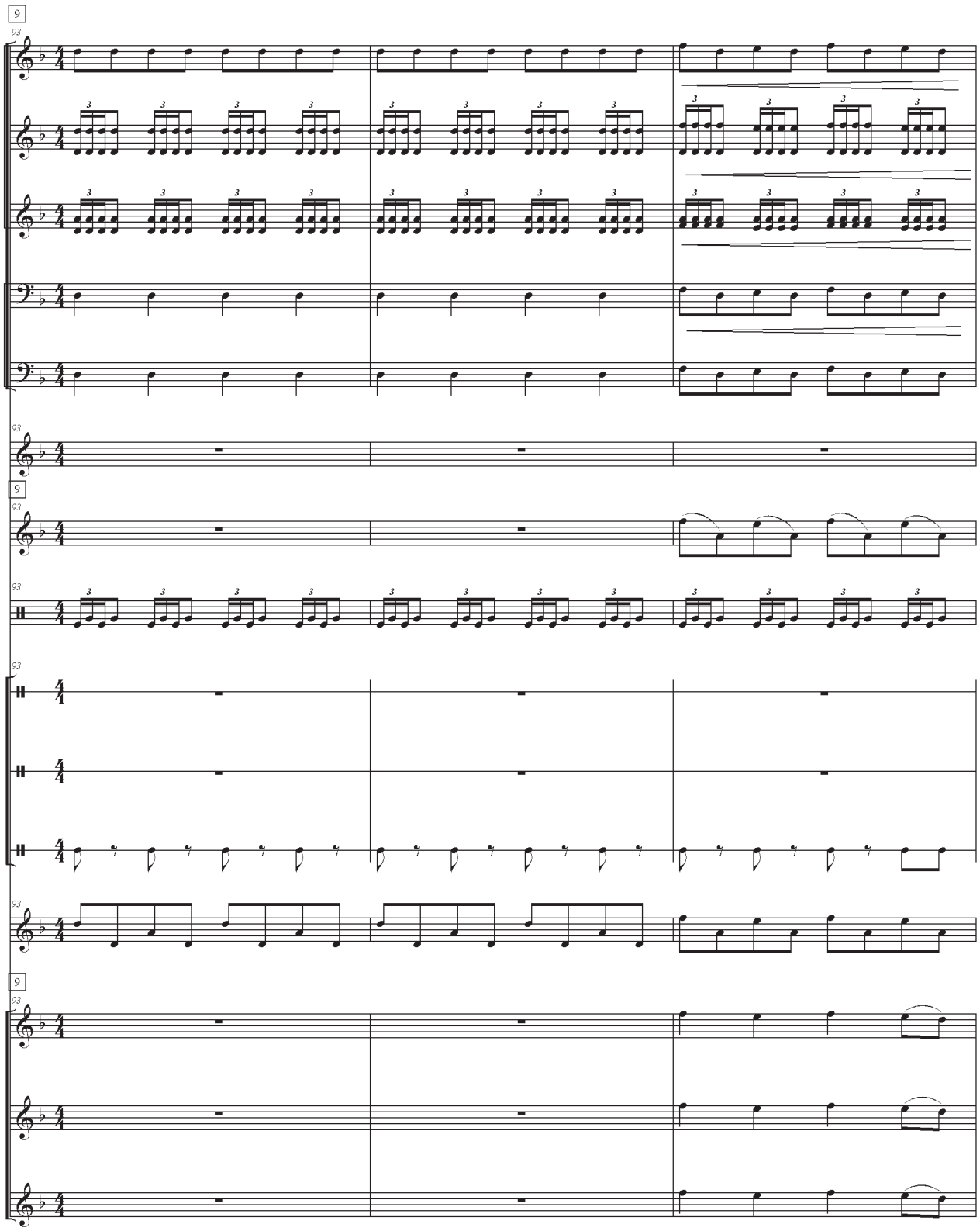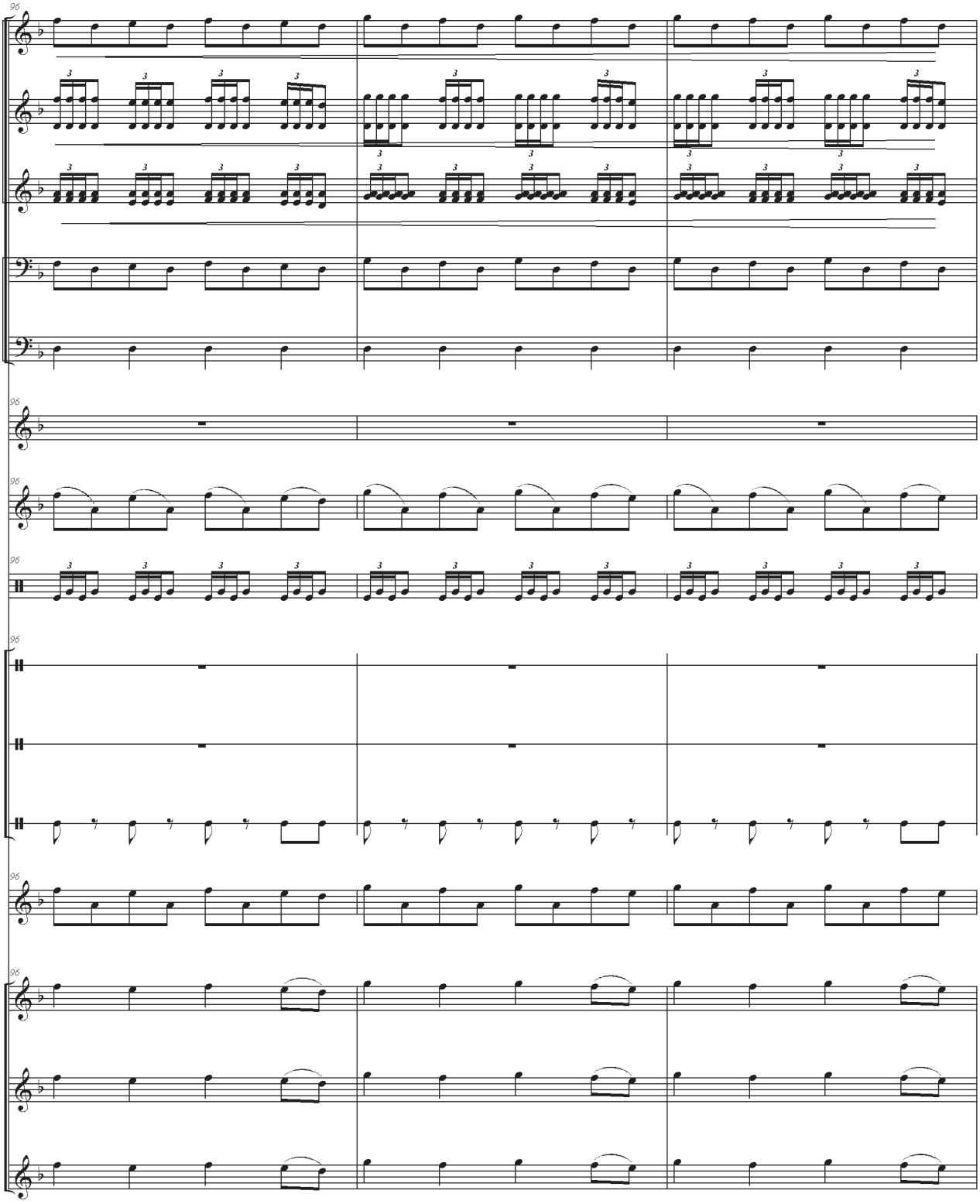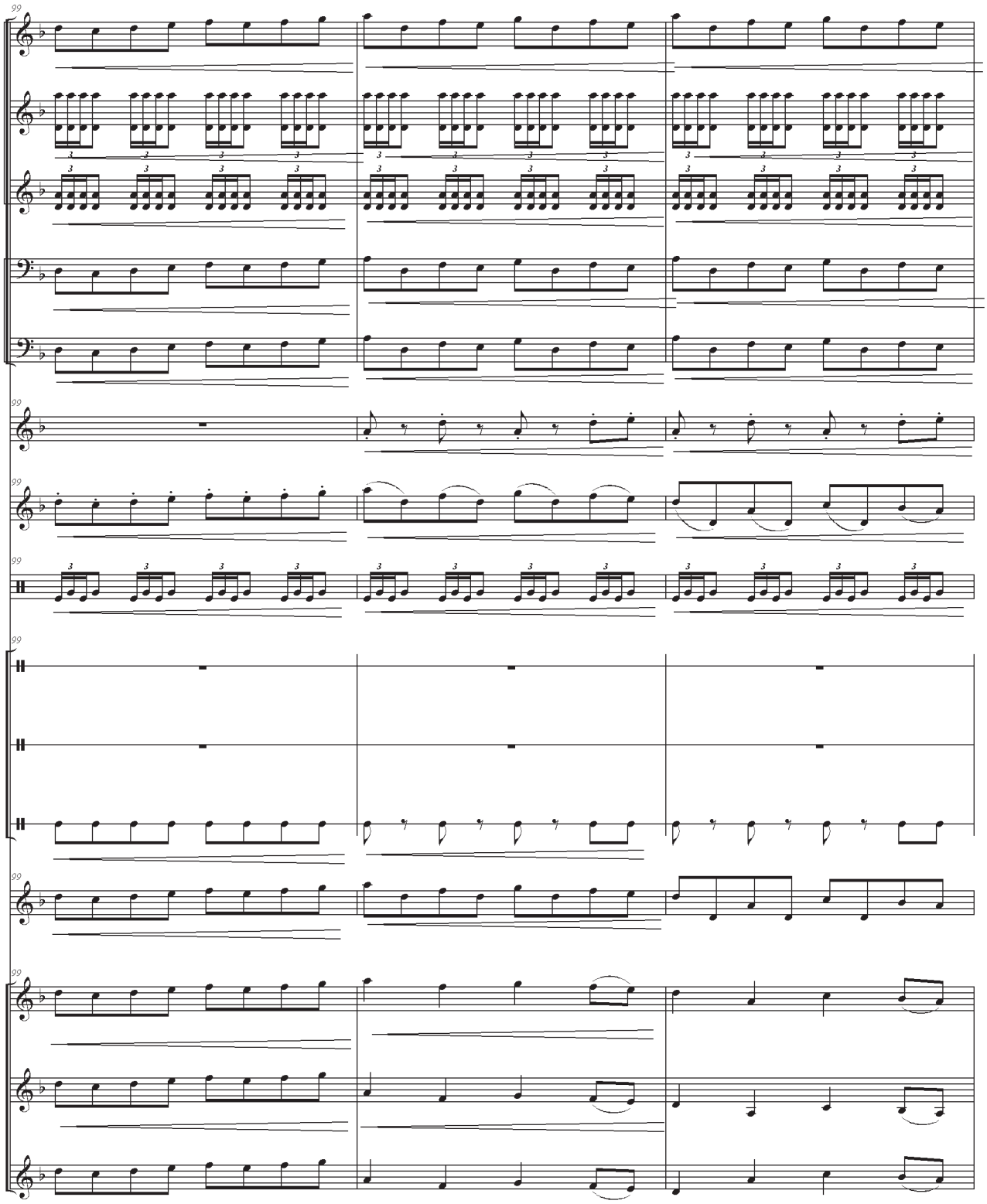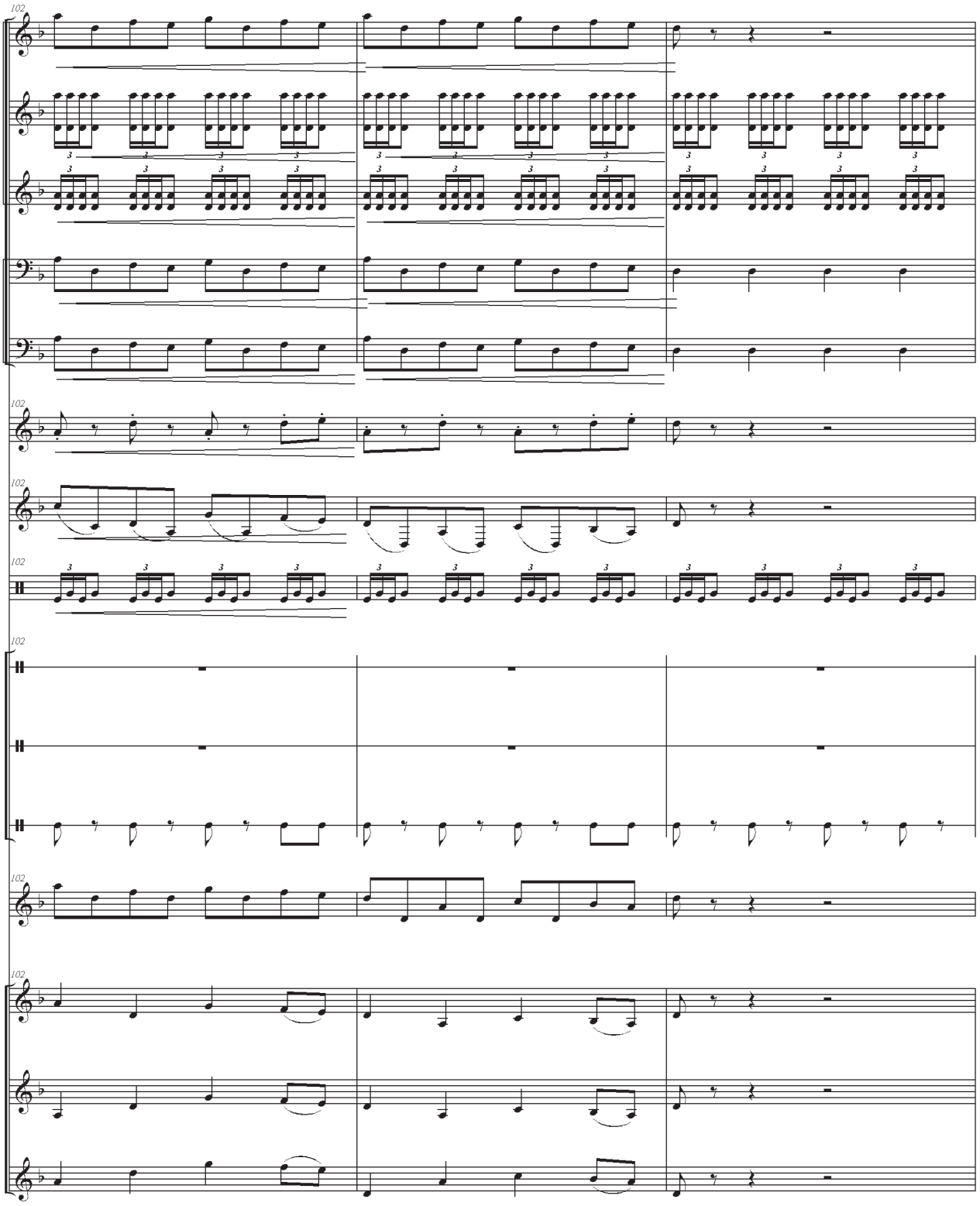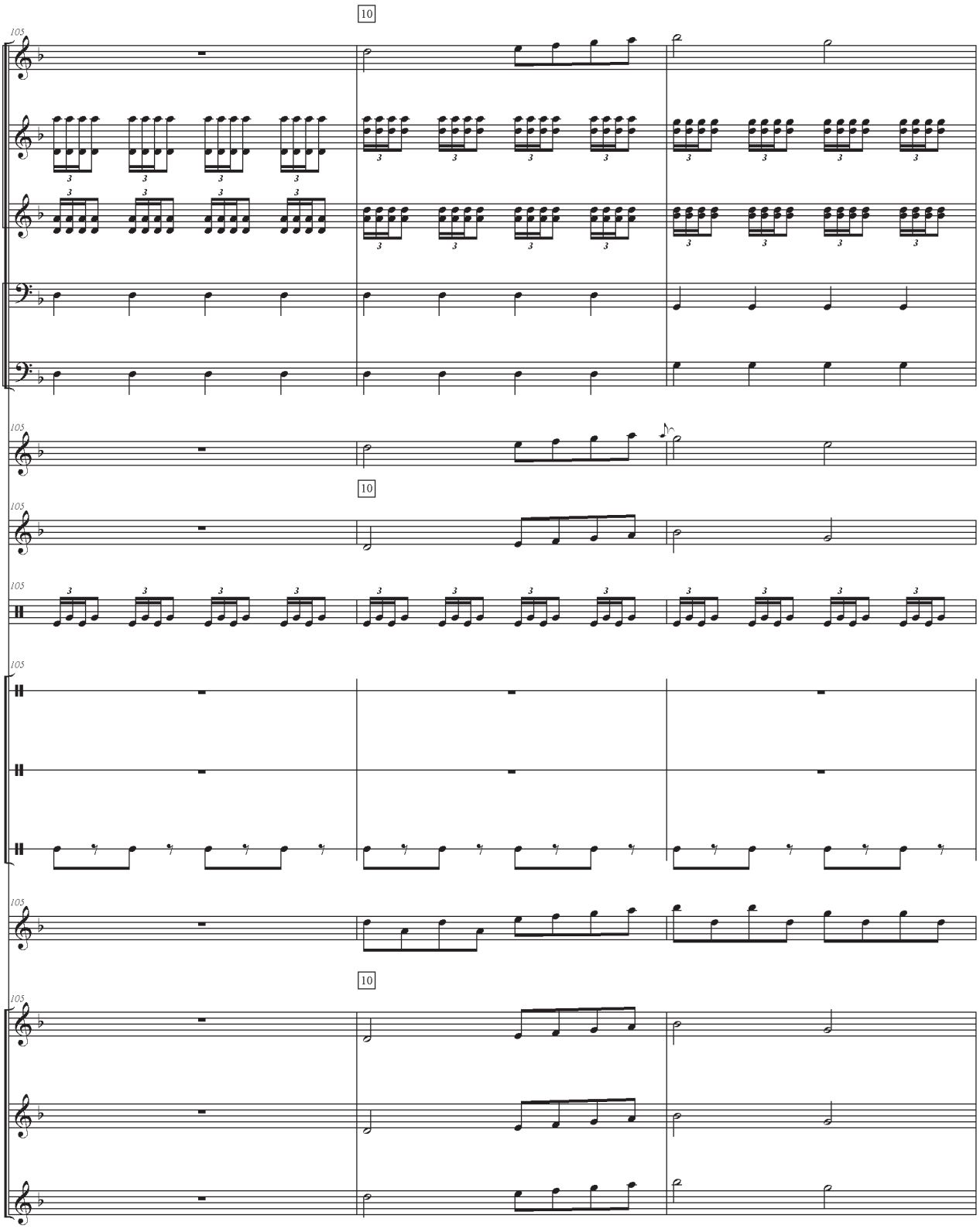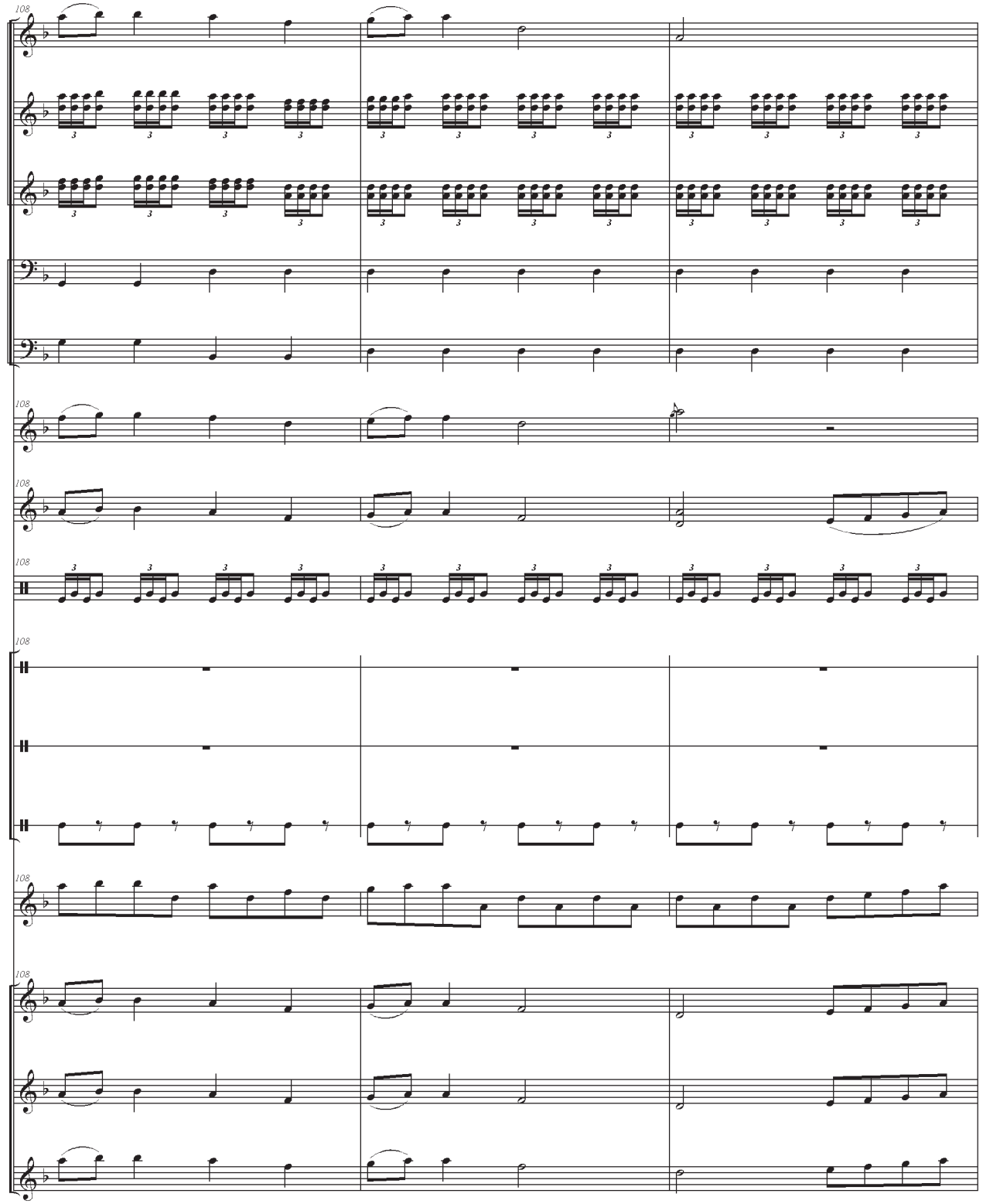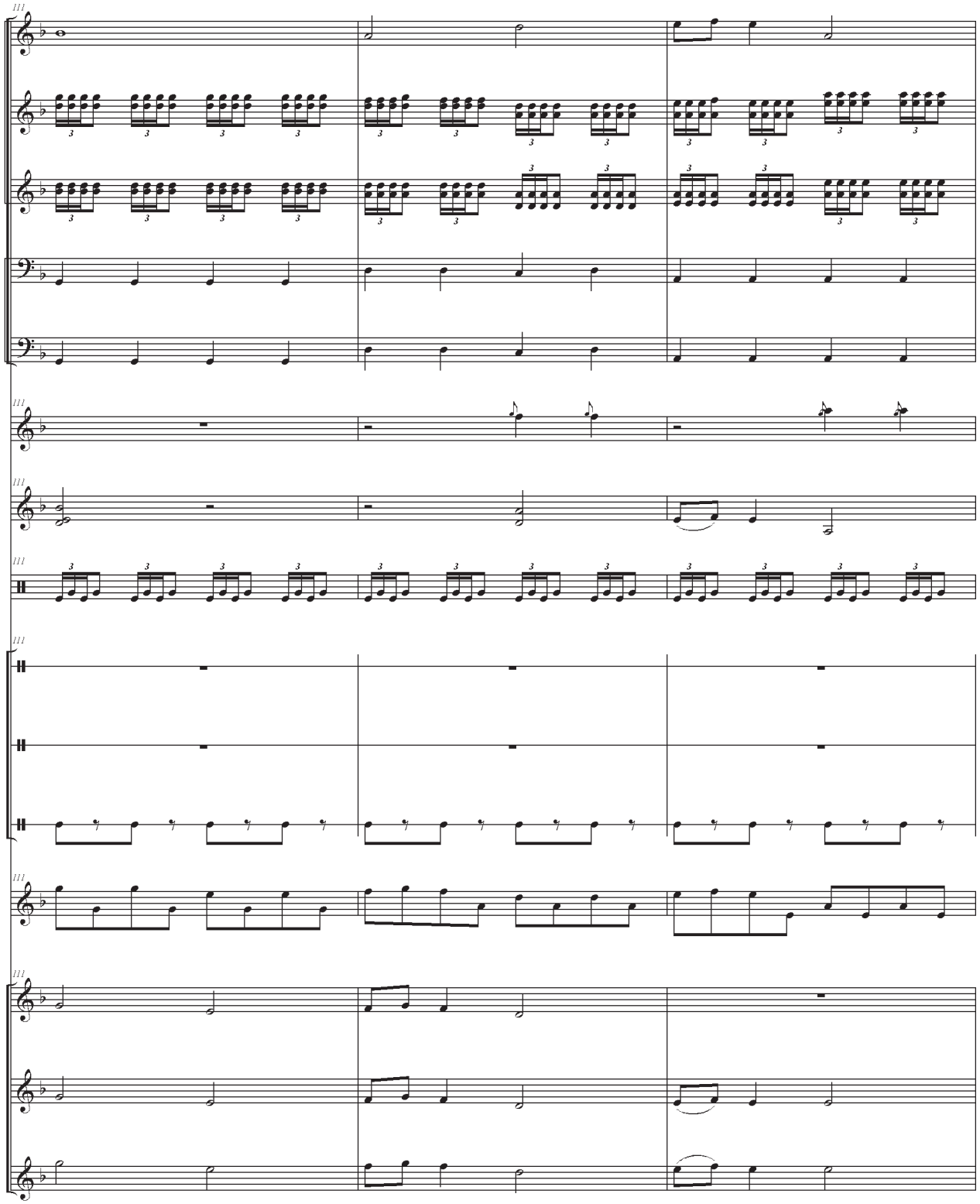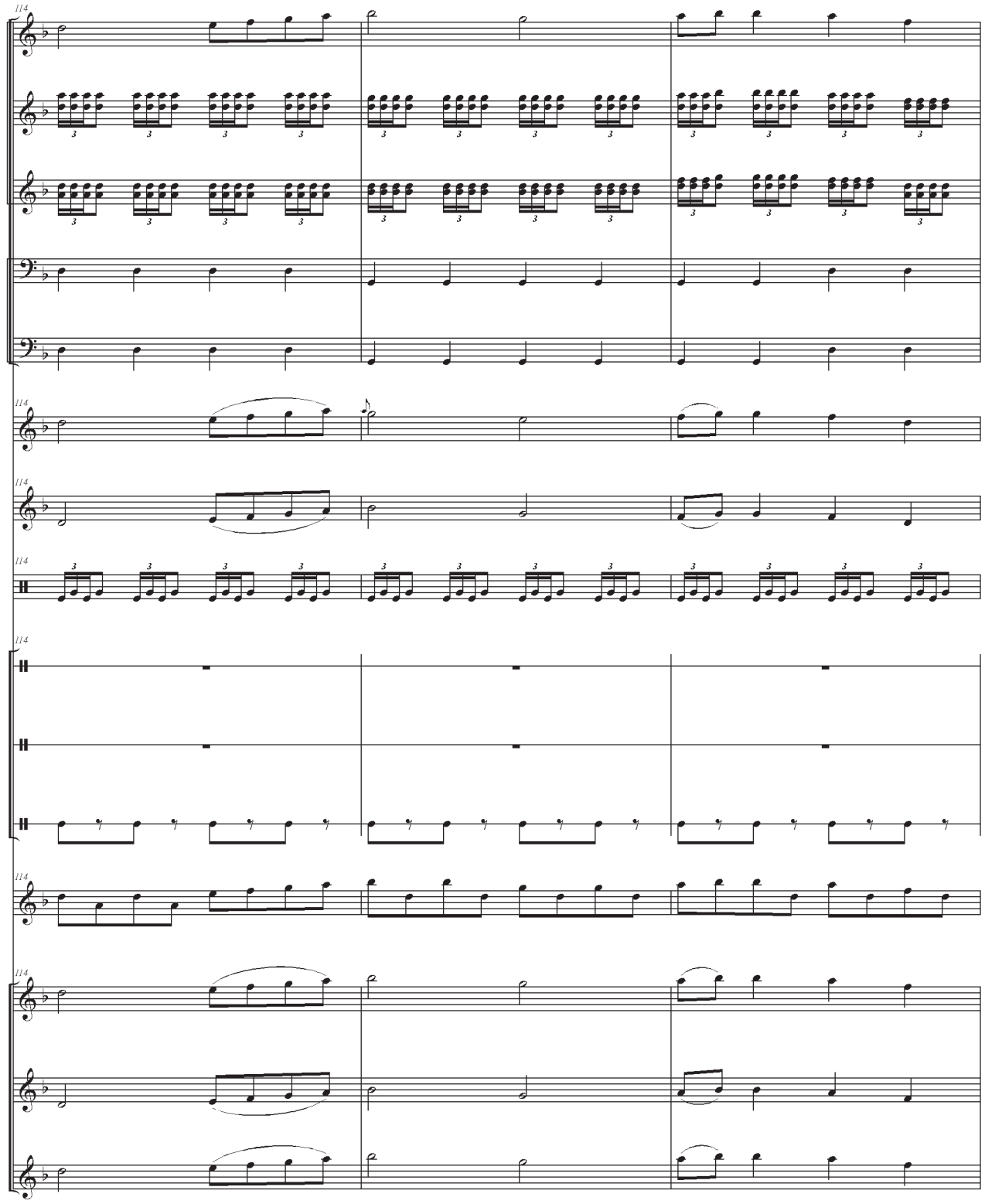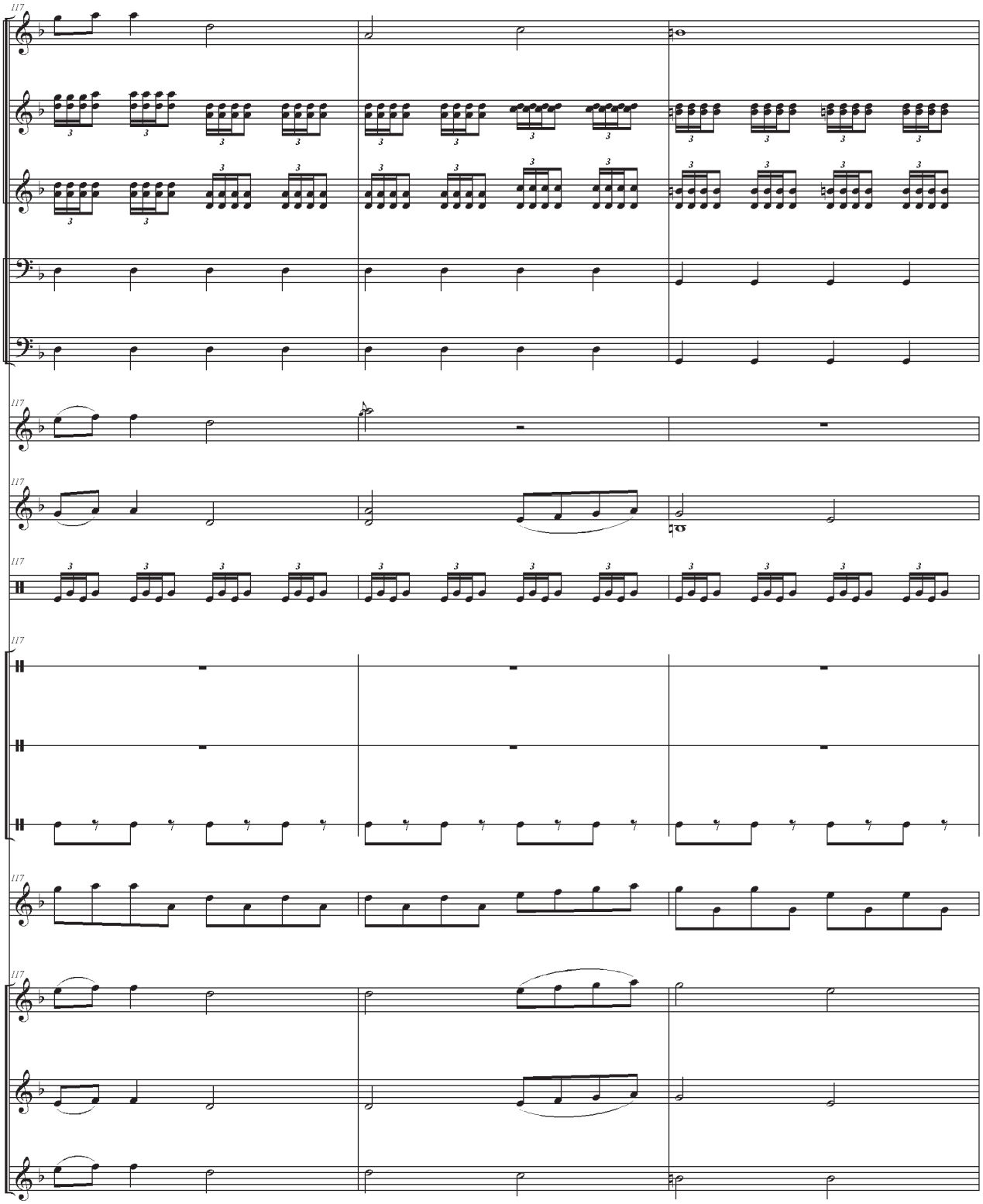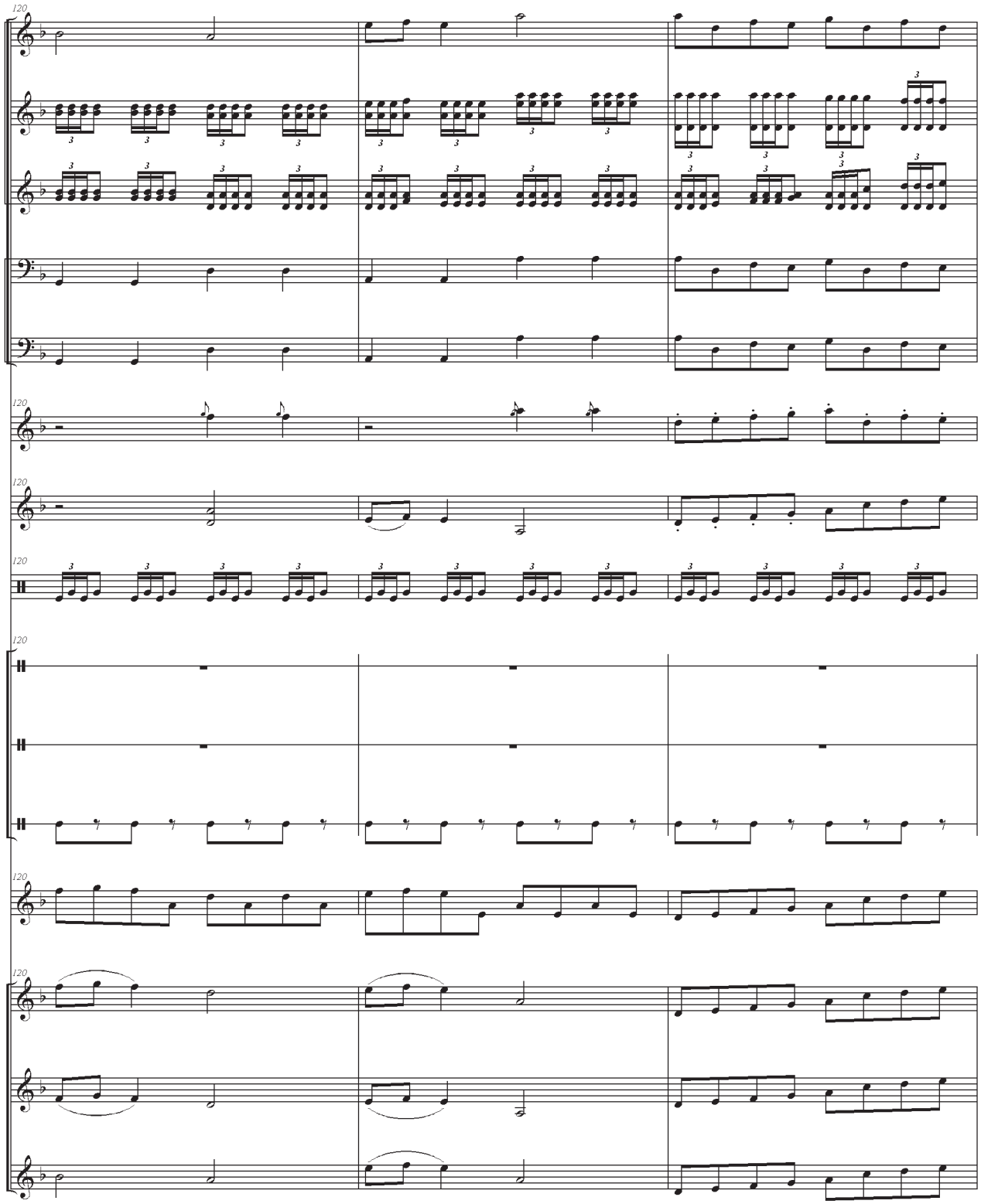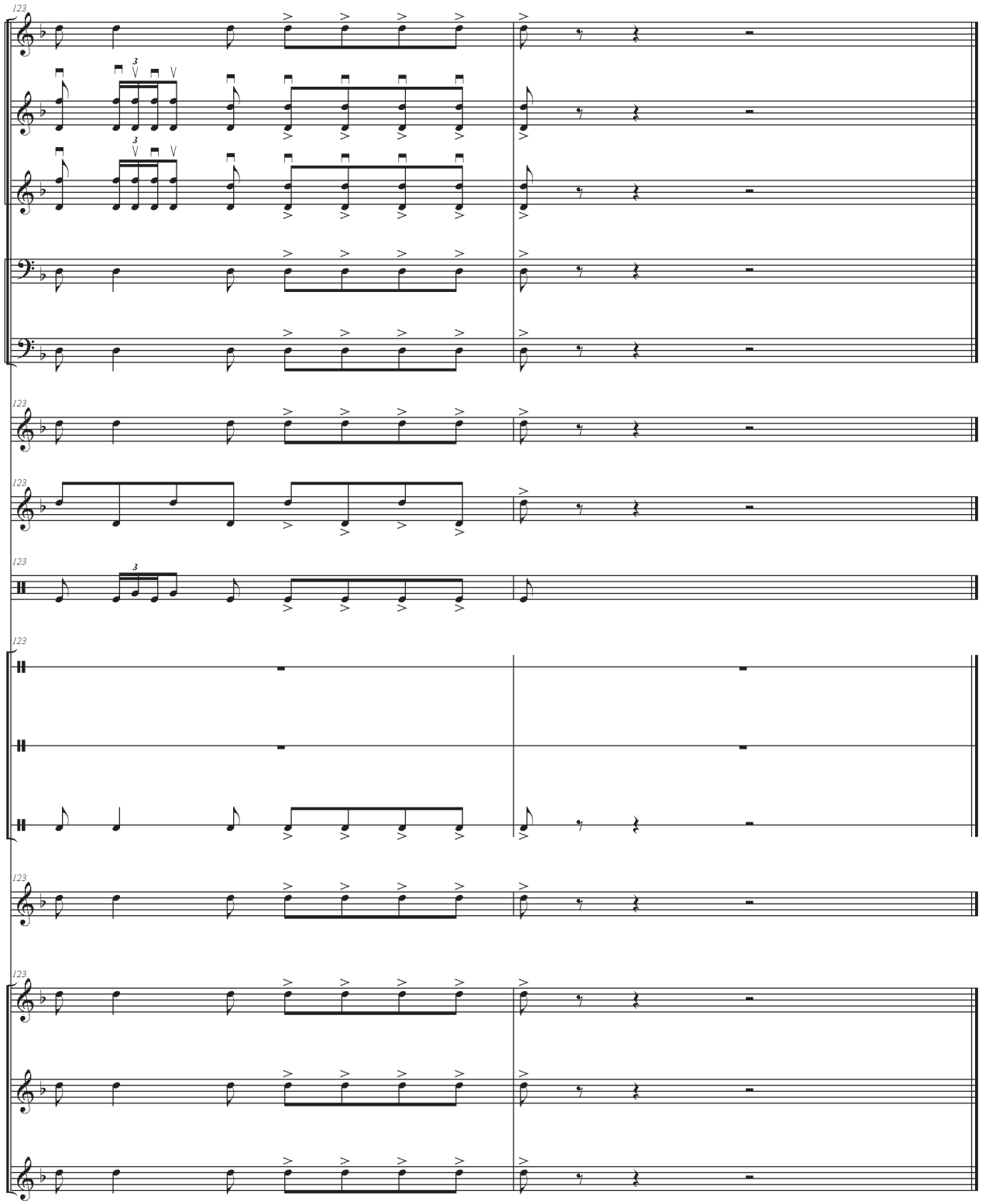

ТОҒЖАН ЖАХИН

Тоғжан Жахин Серікұлы - 1982 жылдың 24 тамызында Солтүстік Қазақстан облысы, Уәлиханов ауданы, Кішкене көл кентінде (бұрынғы Көкшетау облысы, Қызылту ауданында) дүниеге келген.

1997-2001 жылдары Петропавл өнер колледжінде домбыра мамандығы бойынша ұстазы Тойкен Күдеровада оқыған.

2001-2005 жылдары Қазақ Ұлттық Музыка Академиясында профессор Тұрар Әліпбаевтан дәріс алған.

2004 жылдан бастап Астана қаласы Мемлекеттік Академиялық филармониясының Қазақ халық аспаптар оркестірінің әртісі.

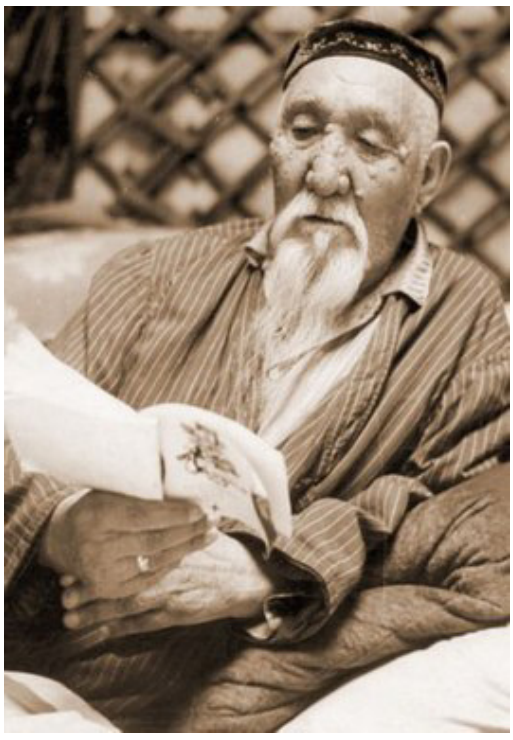
«Тәуелсіздік толғауы» III Республикалық байқауында «Жалын» күйі 1-ші жүлдеге ие болған. Мағжан Жұмабаевтың 120 жылдығына арналған «Мағжан көктемі» II Республикалық өнер фестивалінің, «Елім менің» XIII Республикалық патриоттық әндер конкурсының лауреаты.

Қазақ халық аспаптар оркестрлеріне «Оспан Батыр», «Еңсегей бойлы Ер Есім», «Өмір - Дала», «Еділ патша», «Түнгі аспан» атты, фольклорлық ансамбльдерге «Бабалар мекені - Алтай», «Алатау аясында», «Думанды Сарыарқа», «Тұранның бір бауында», «Бұлбұл», «Сұлу бейне», «Туған елім», «Абыз бабам» атты әндері және т.б. шығармалар жазған.

2018 жылдан бастап Астана қаласы Мемлекеттік Академиялық филармониясының «Сарыарқа» халық музыка ансамблінің көркемдік жетекшісі.
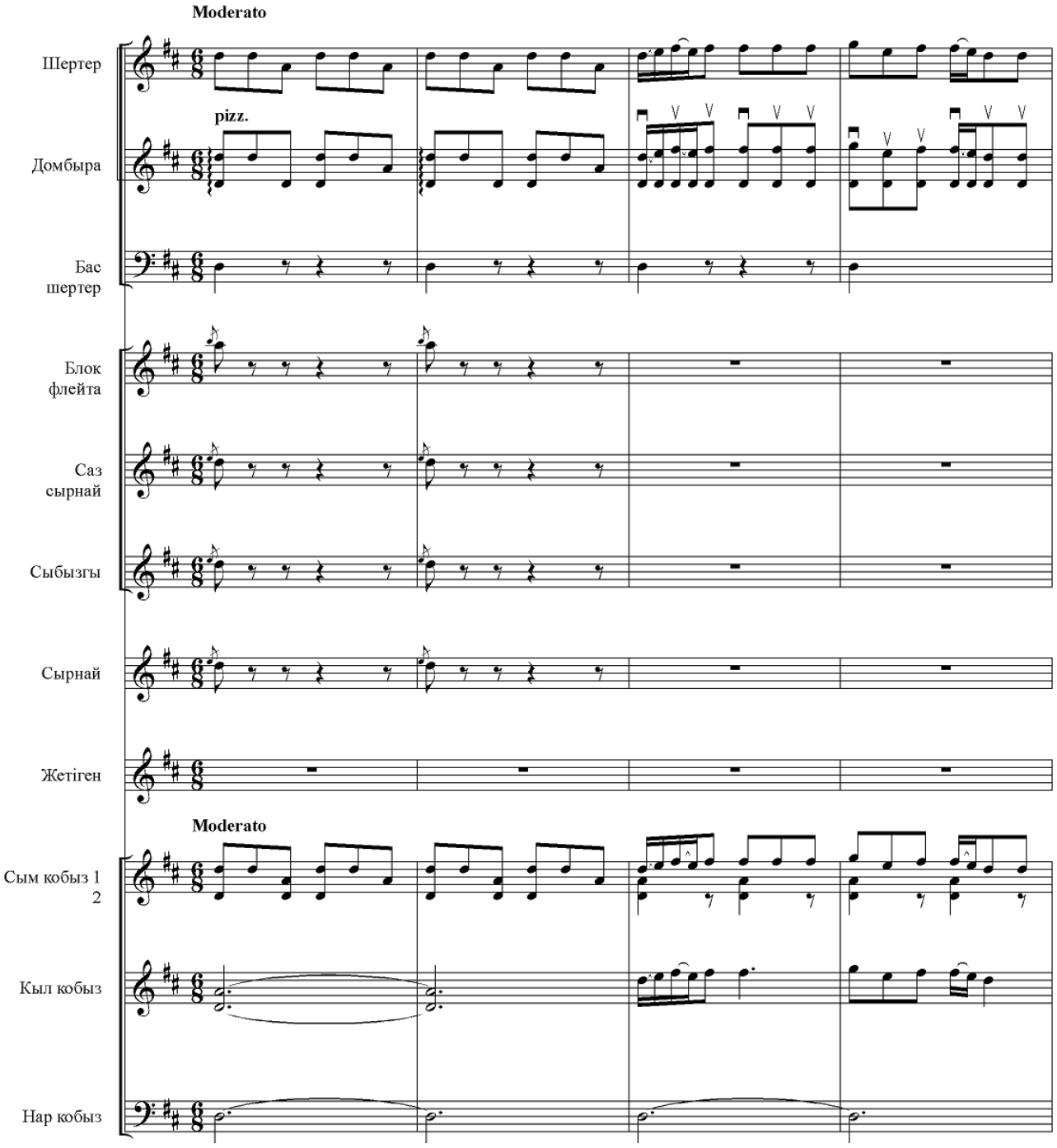
Автор сөзі: «КЕНЕН АТА ІЗІМЕН» күйім «Көне Тараз күмбірі» конкурсына арналып жазылды. Негізінен шығарма қазақтың әйгілі халық ақыны, композитор Кенен Әзірбаев атамызға арналады. Шығарманың әуендері Кенен ата әуендерінен, Жетісу өңірінің жыр-мақамдары мен күйлерінің желісінен құралған.
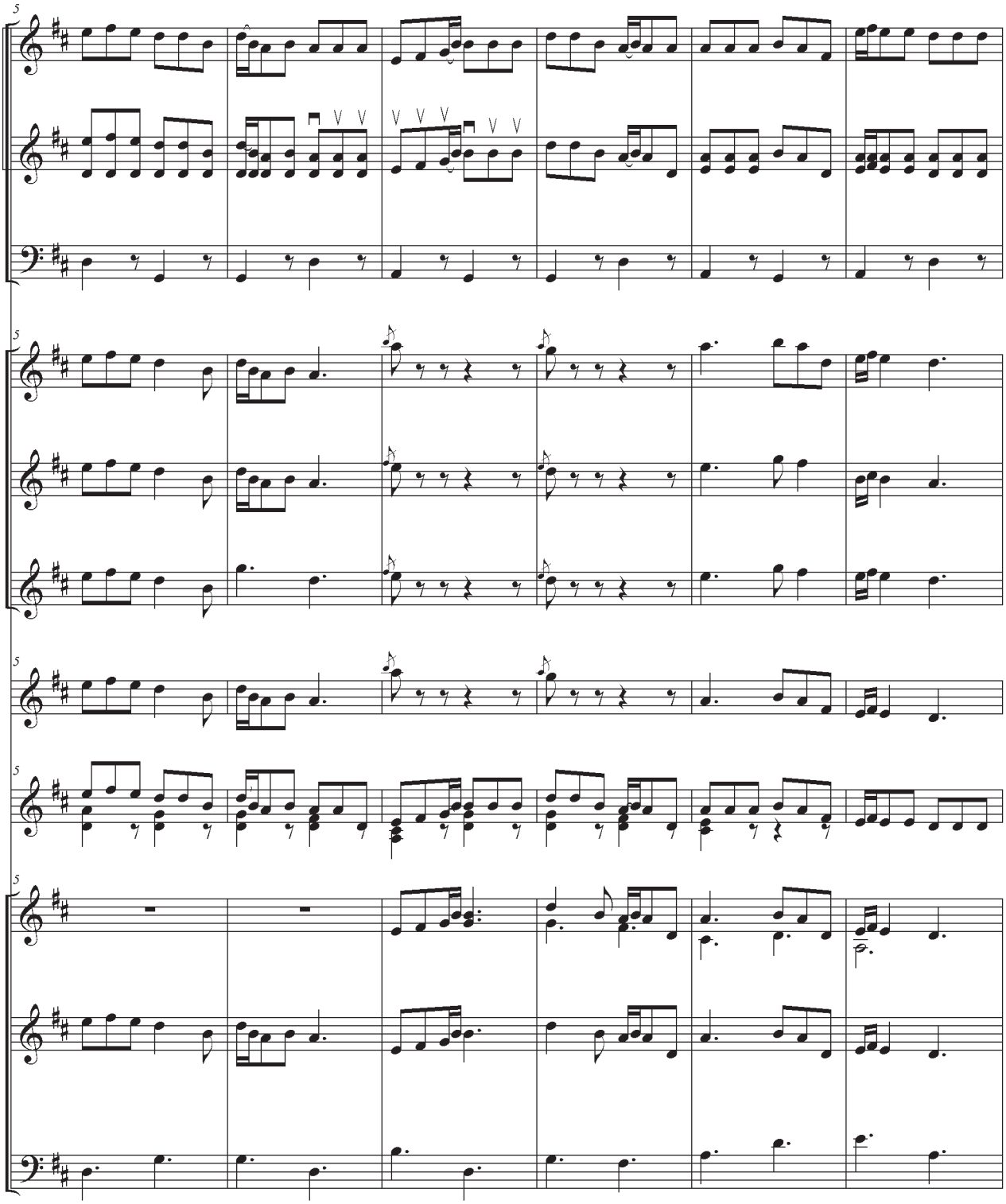
Бұл туындым Тараз өңірінің табиғаты мен тарихы суреттелген жеңіл, көңілді концерттік шығарма.
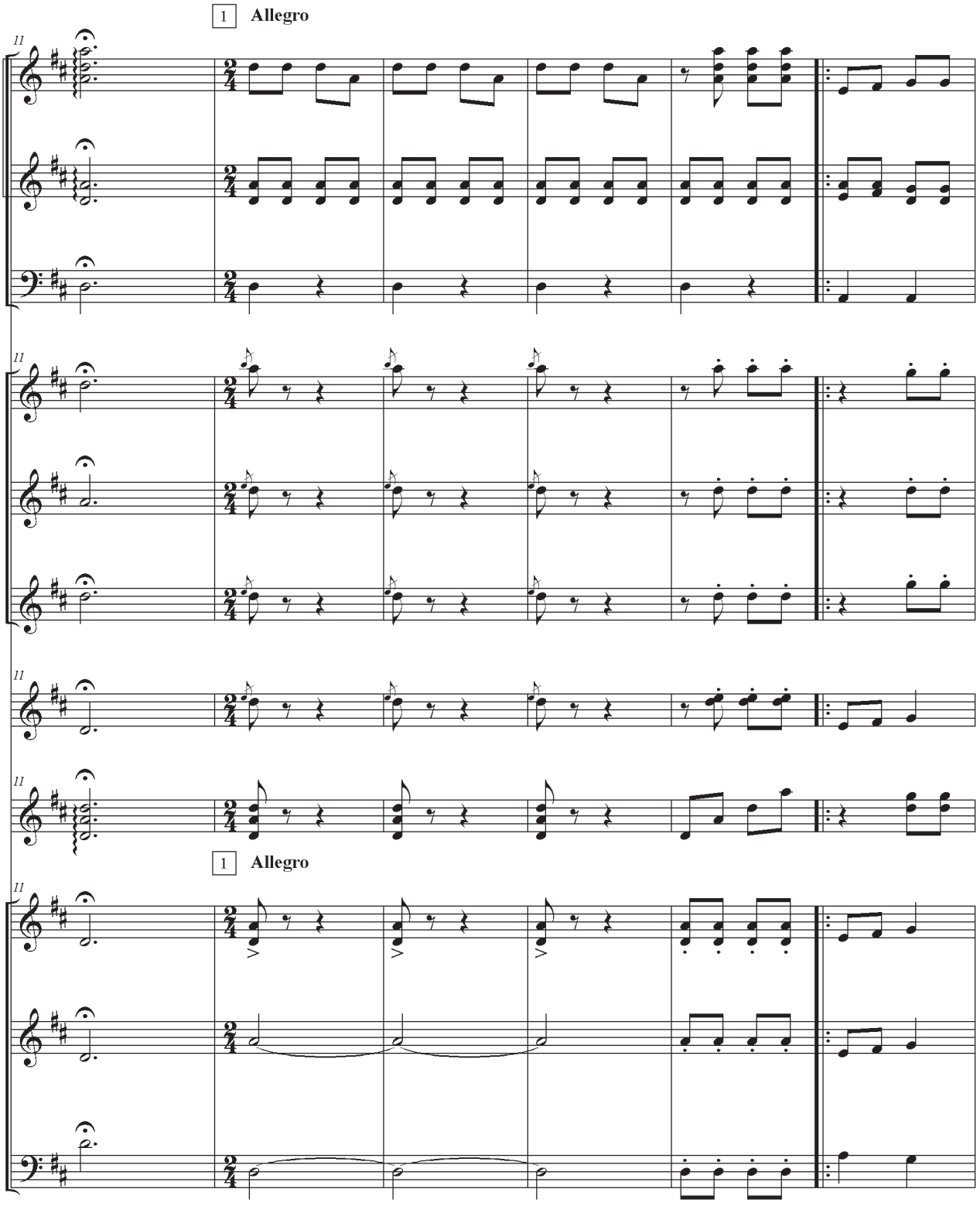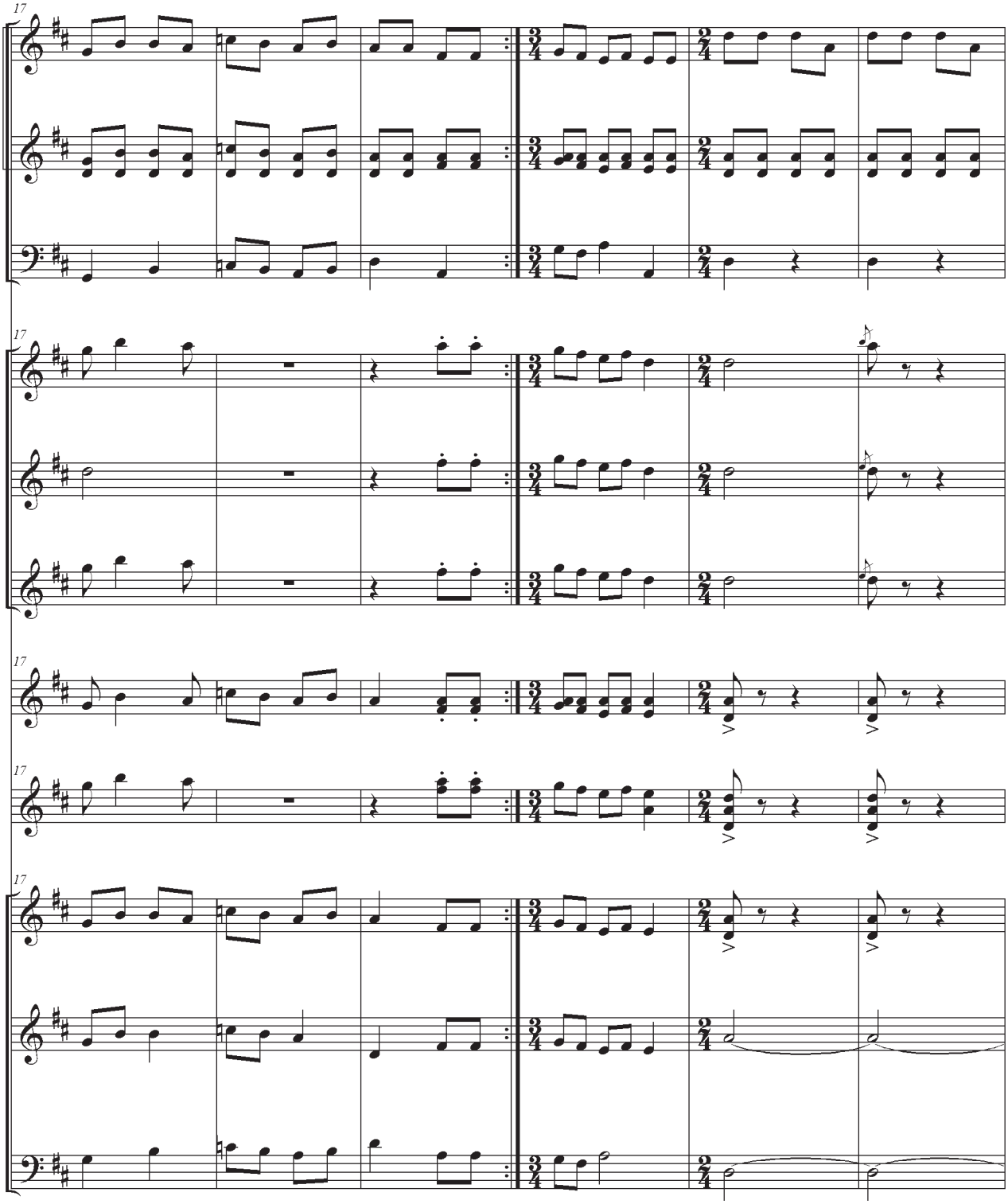

Кенен ата ізімен
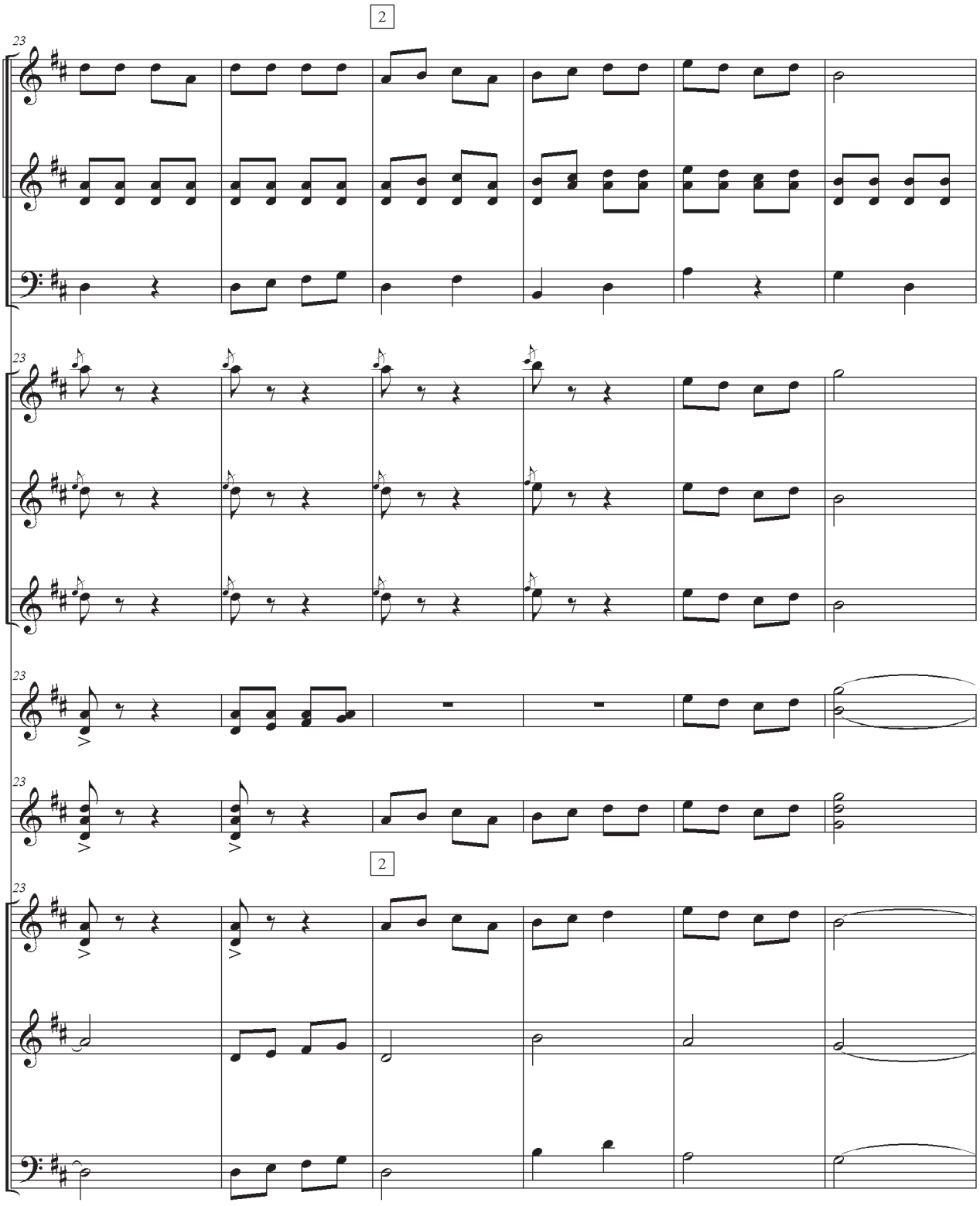
Тоғжан Жахин
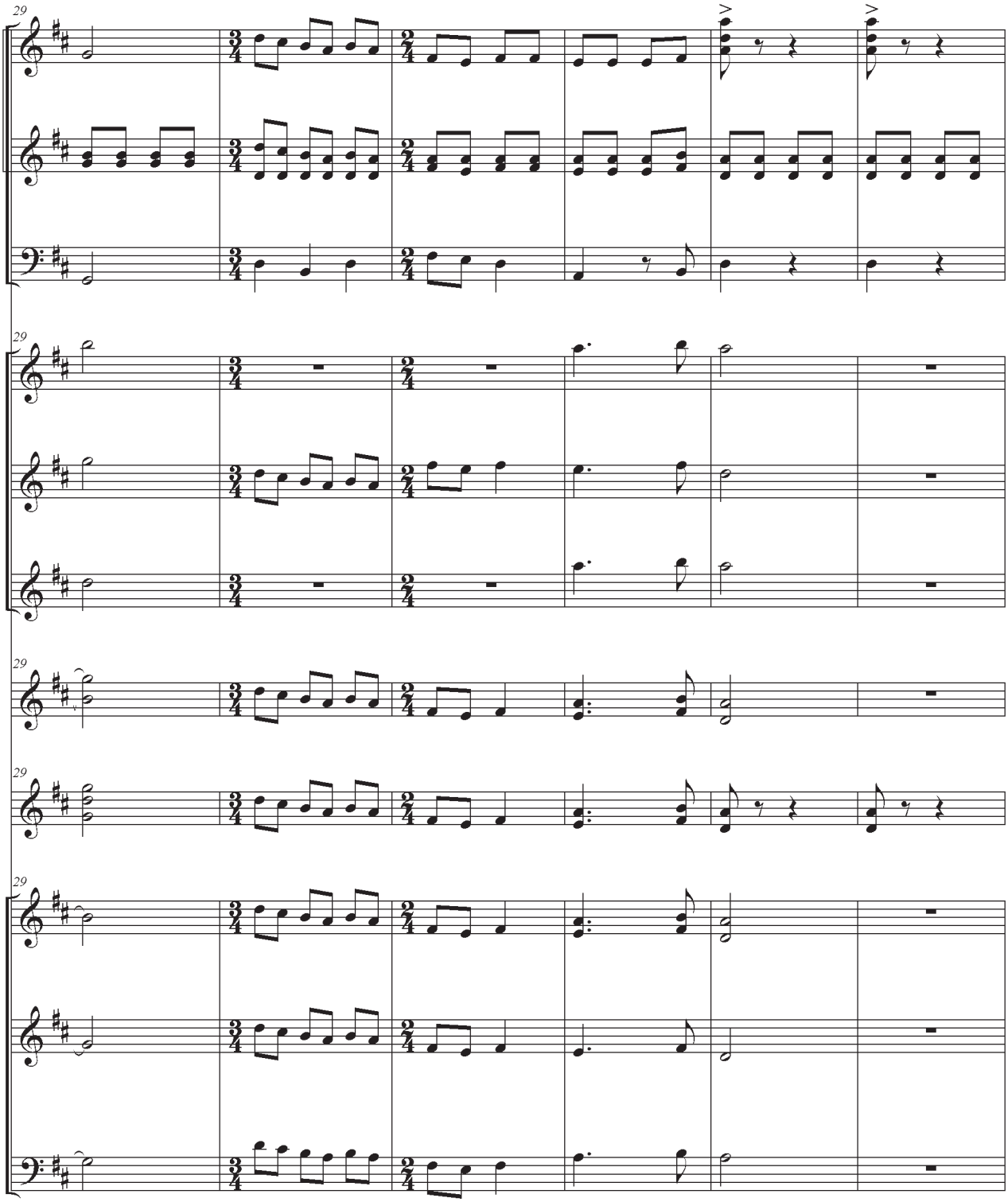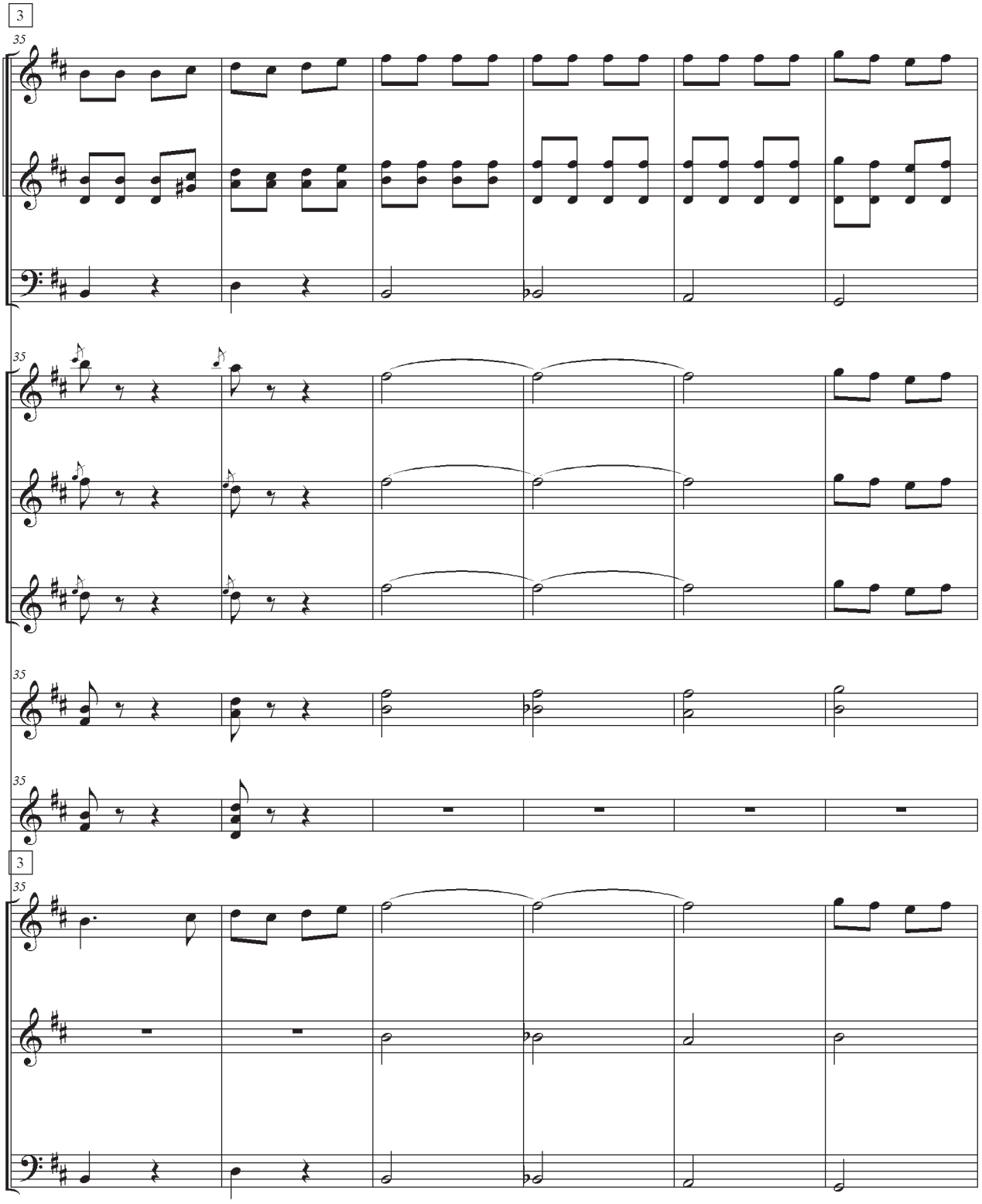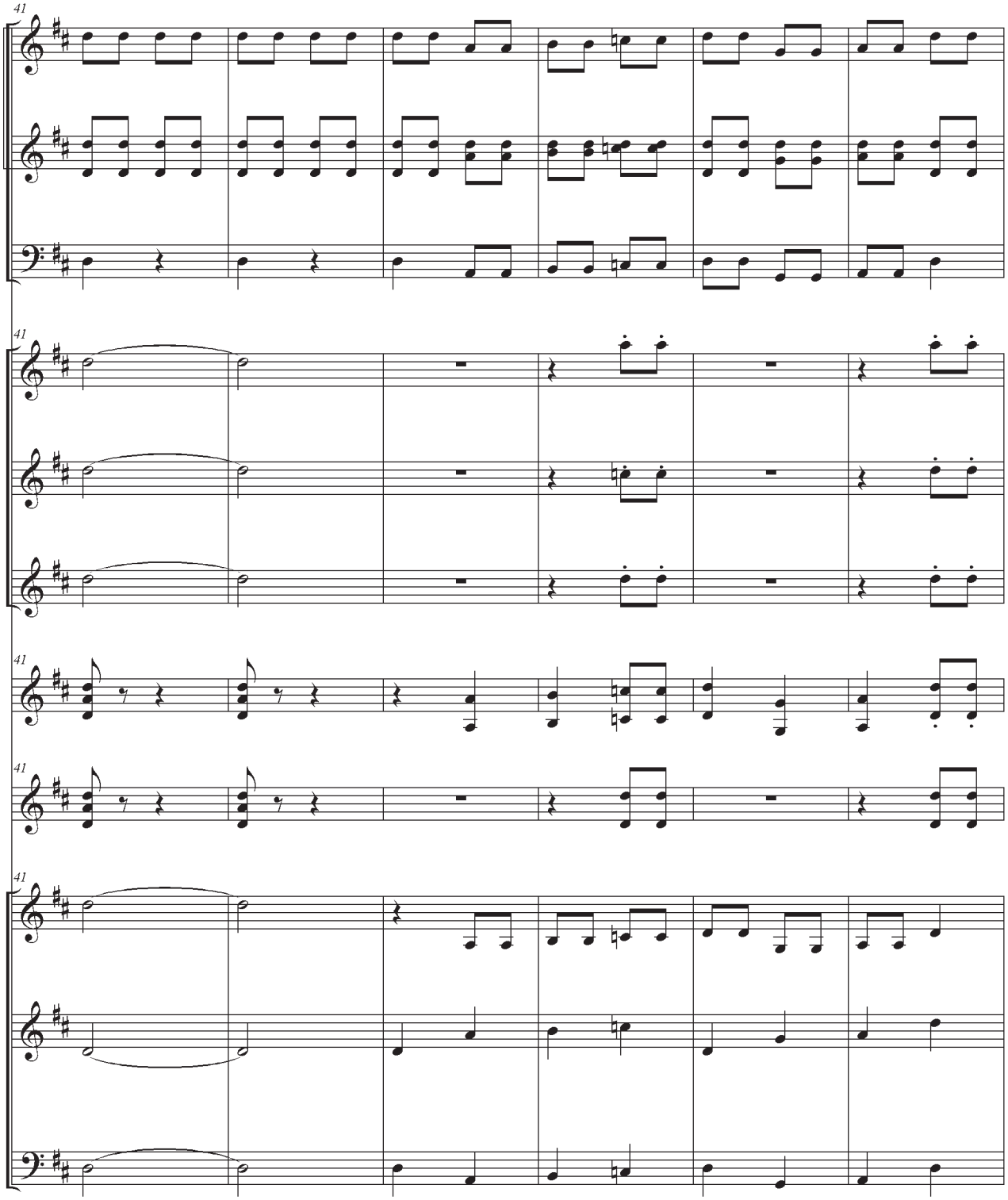

1 Allegro
1 Allegro
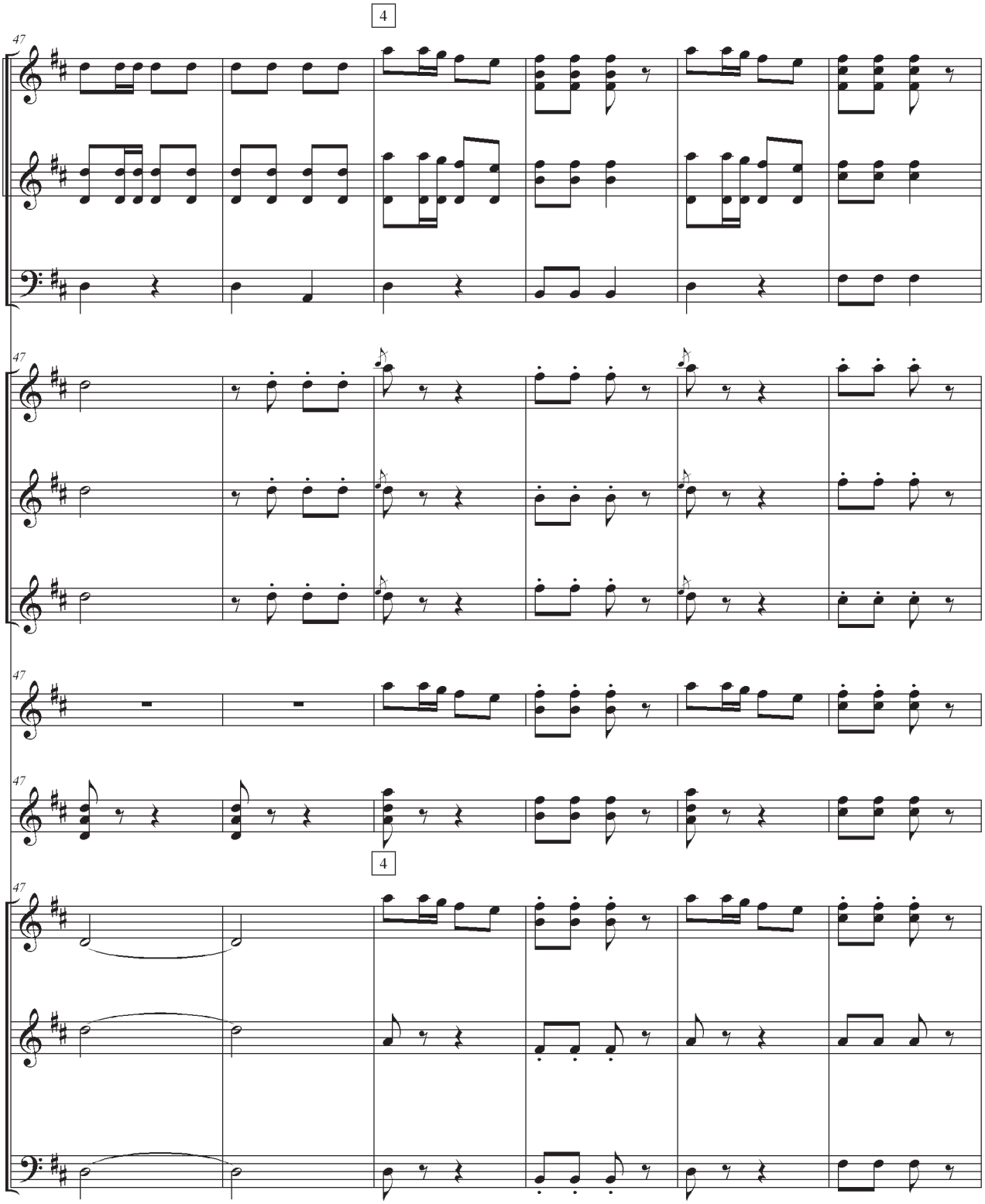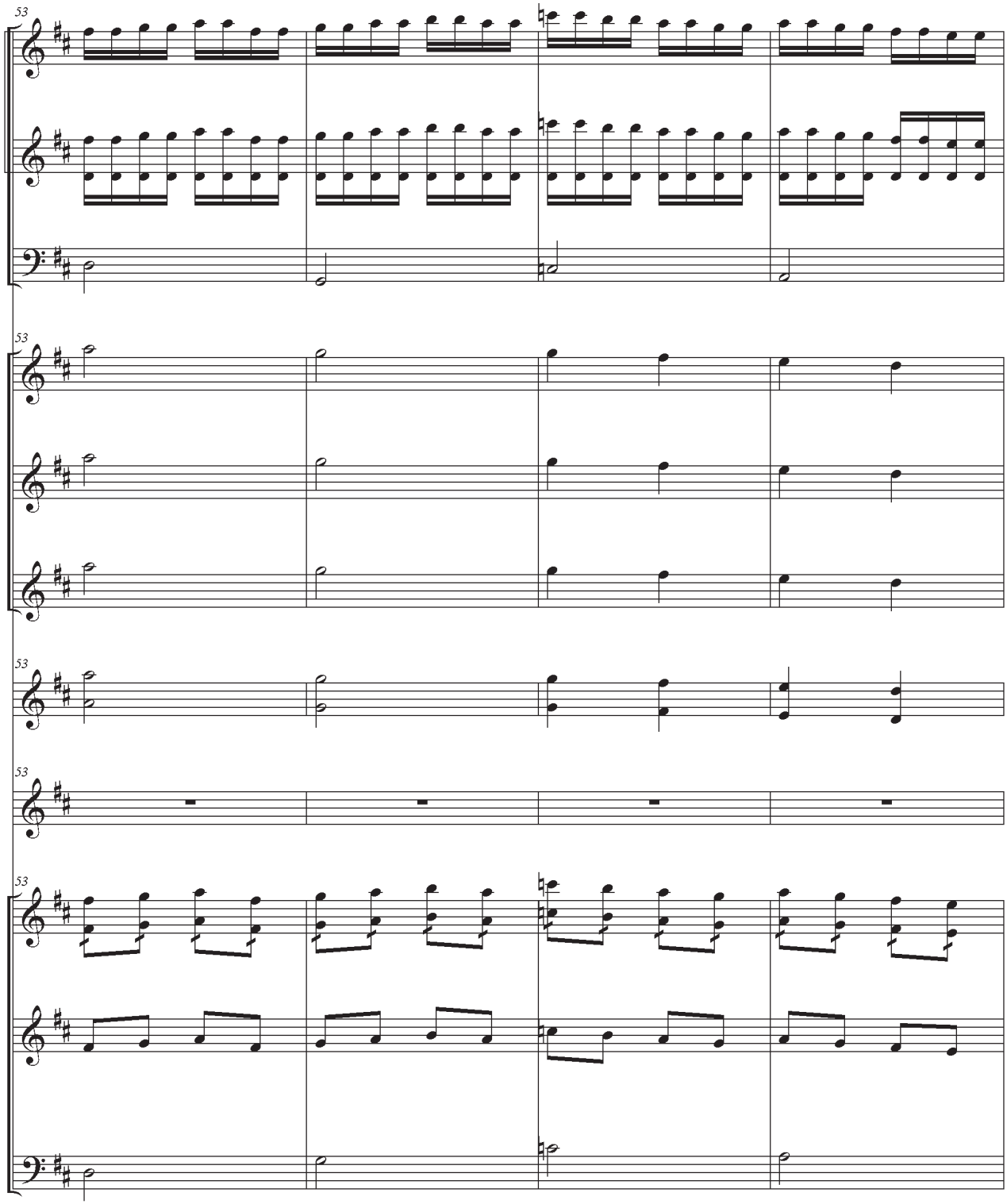

2
23
23
23
23
2
23
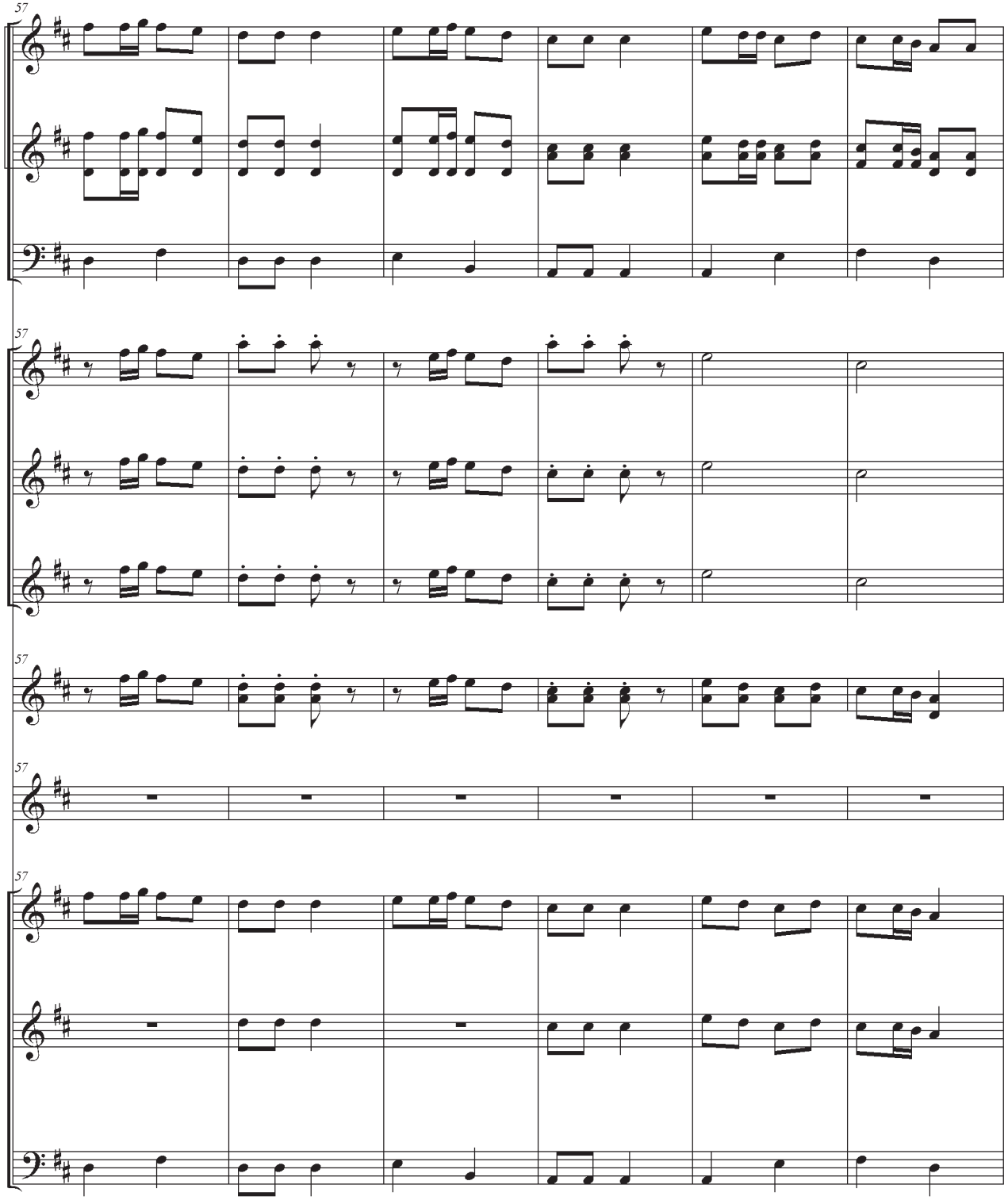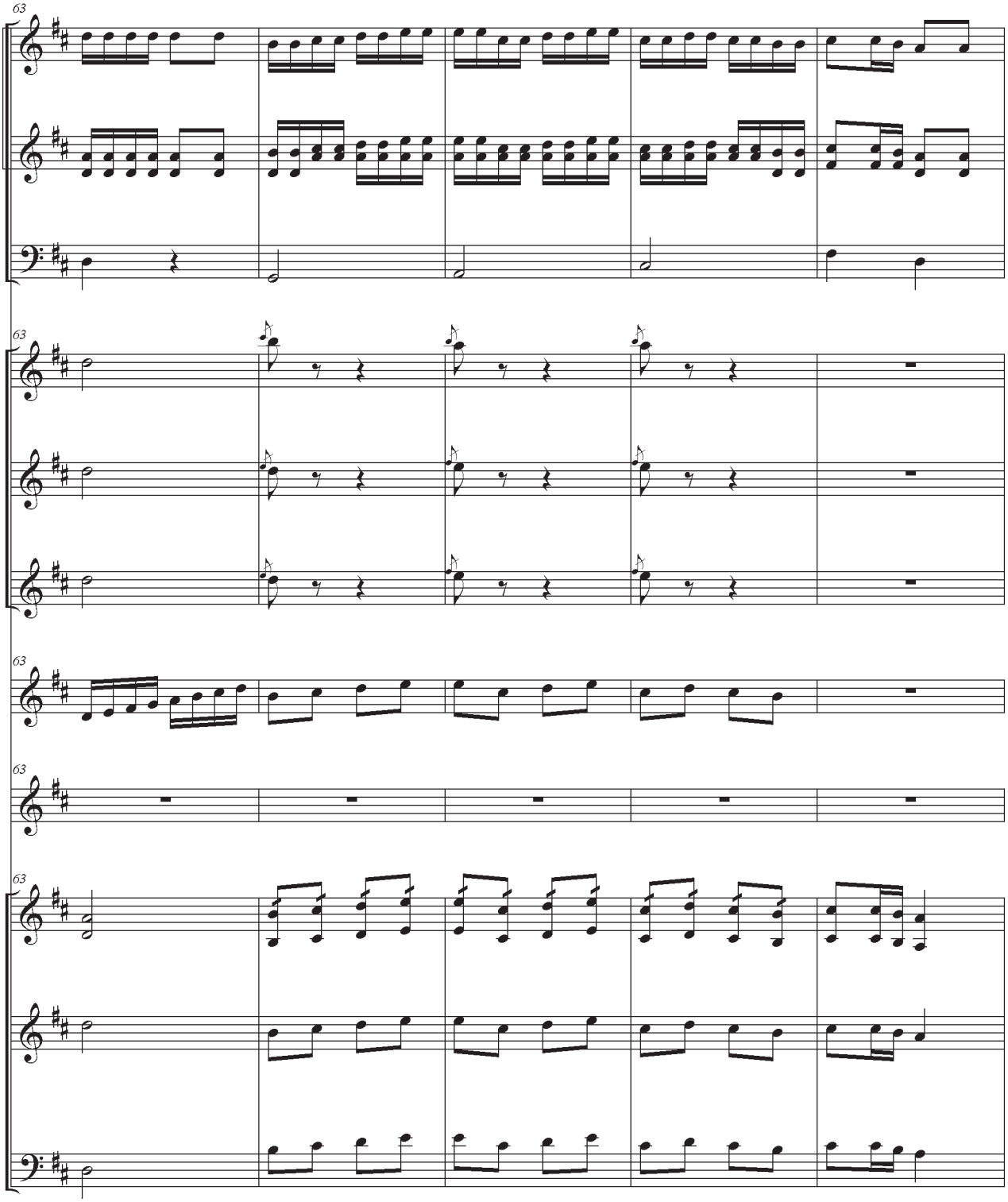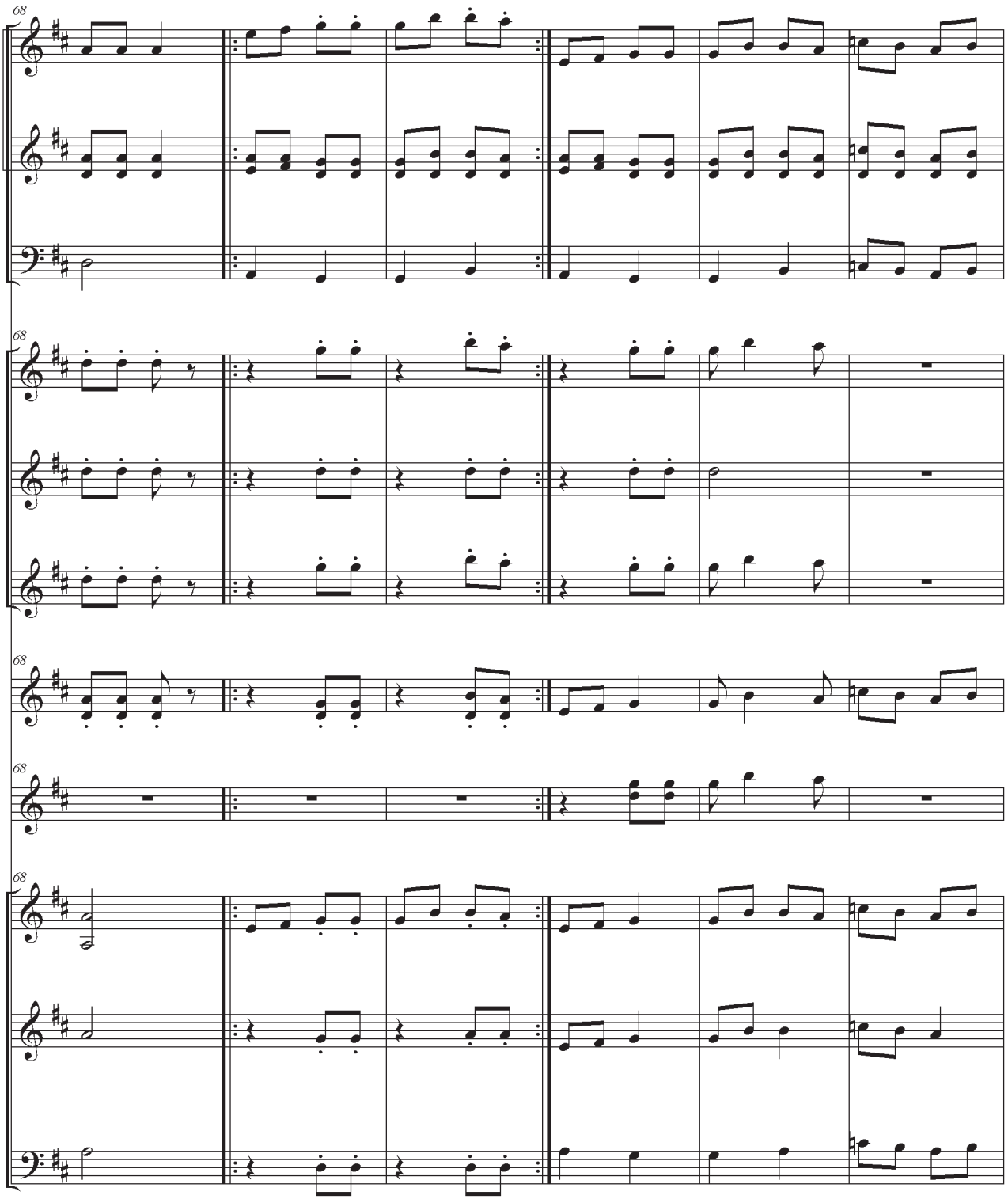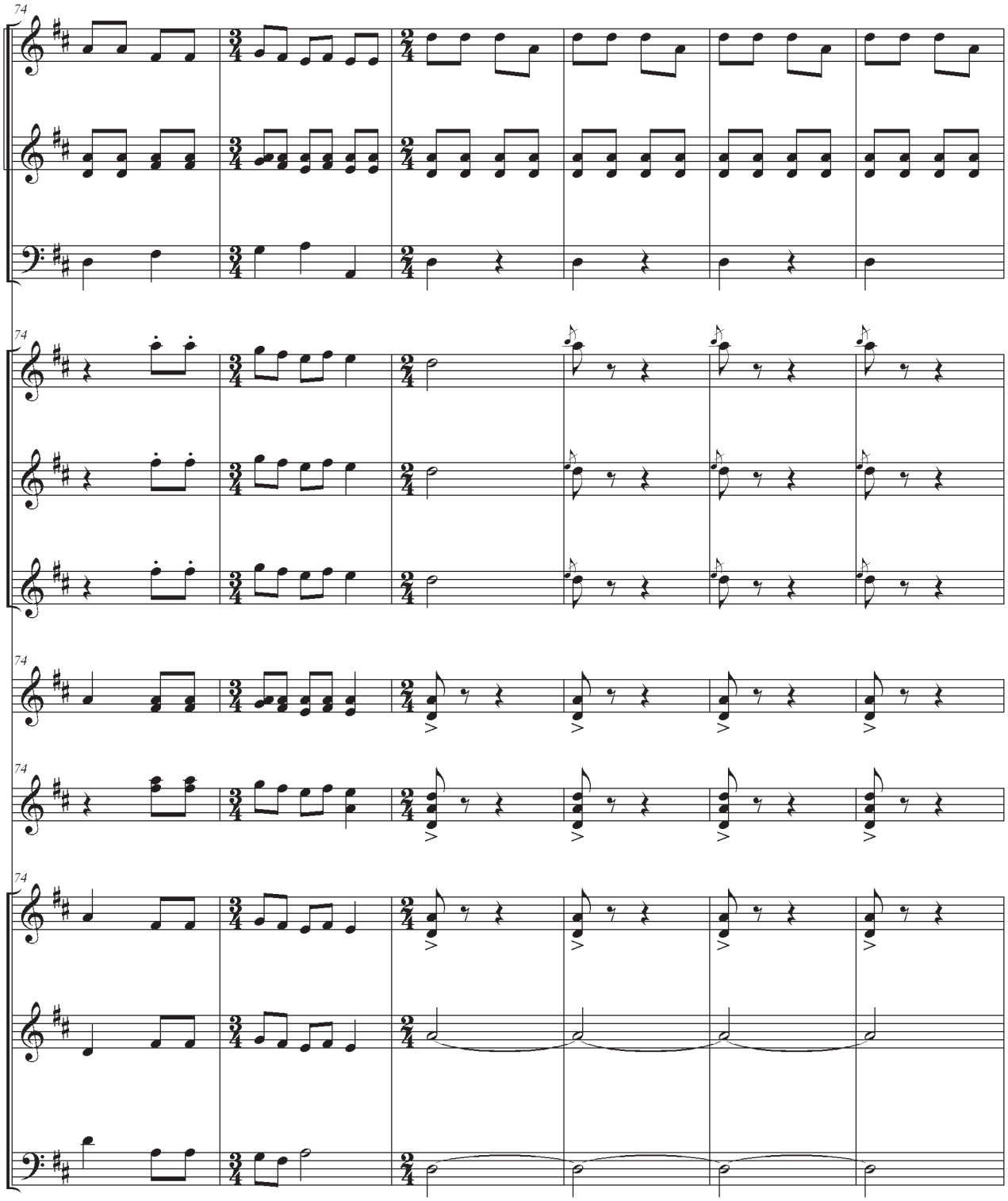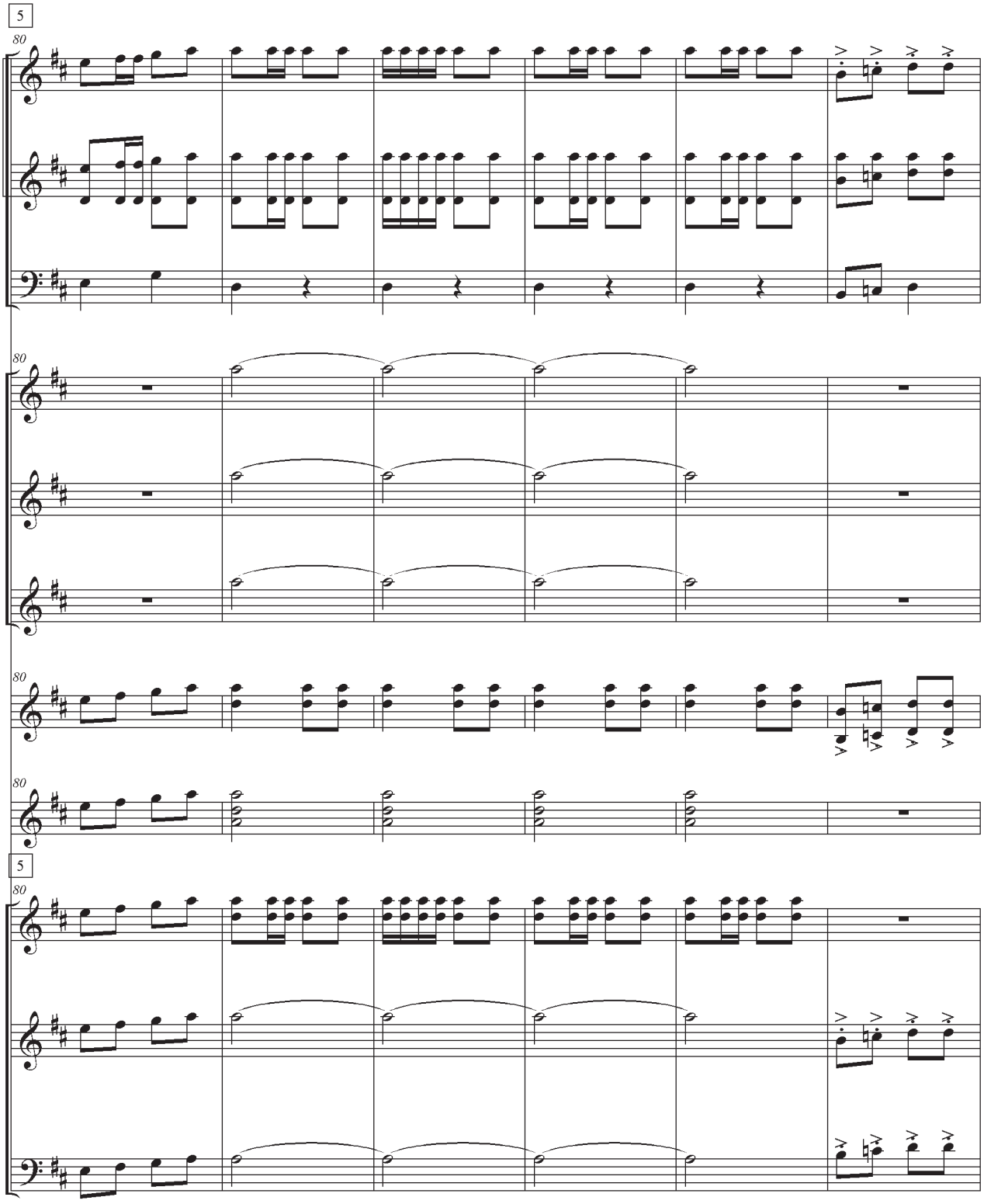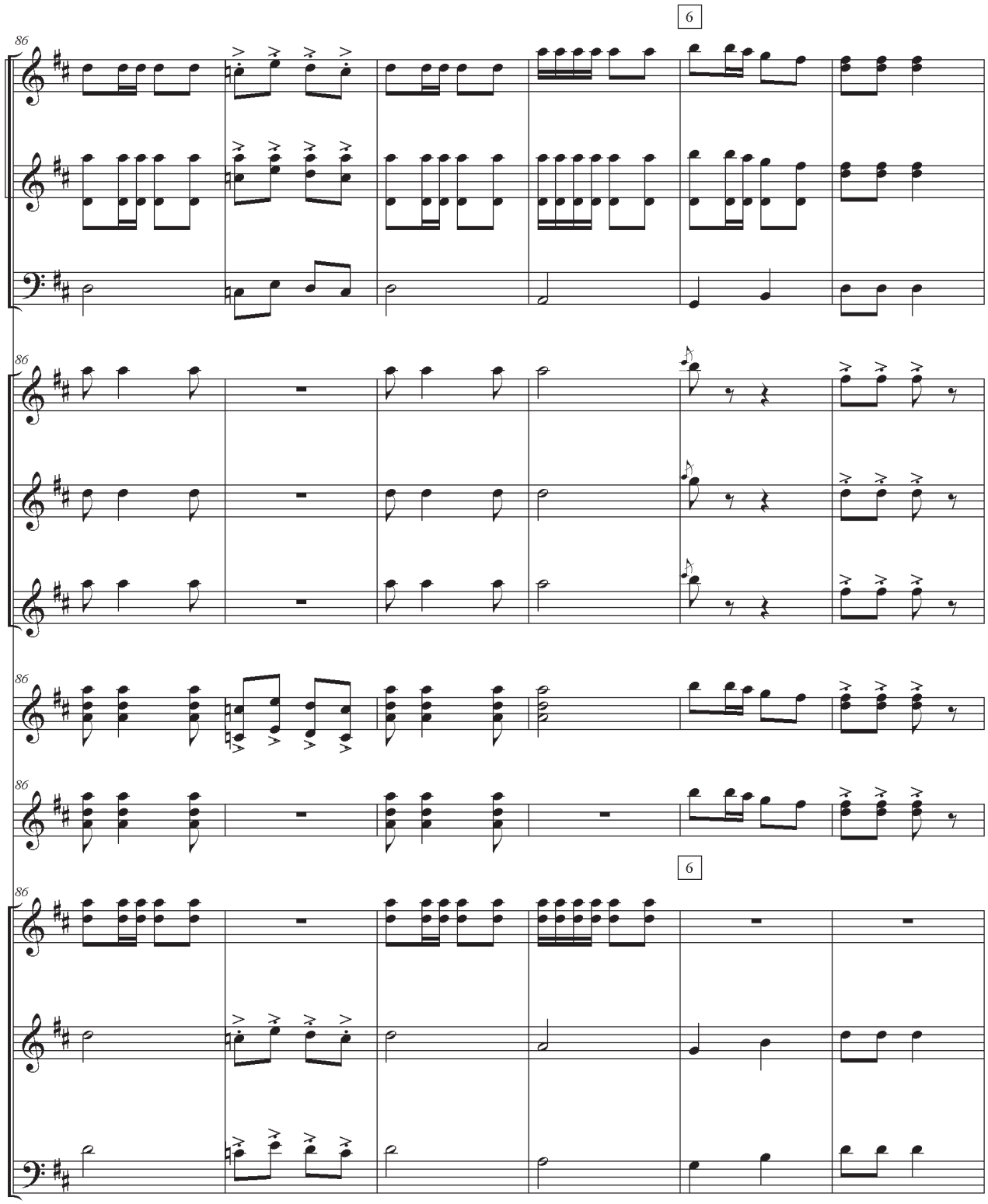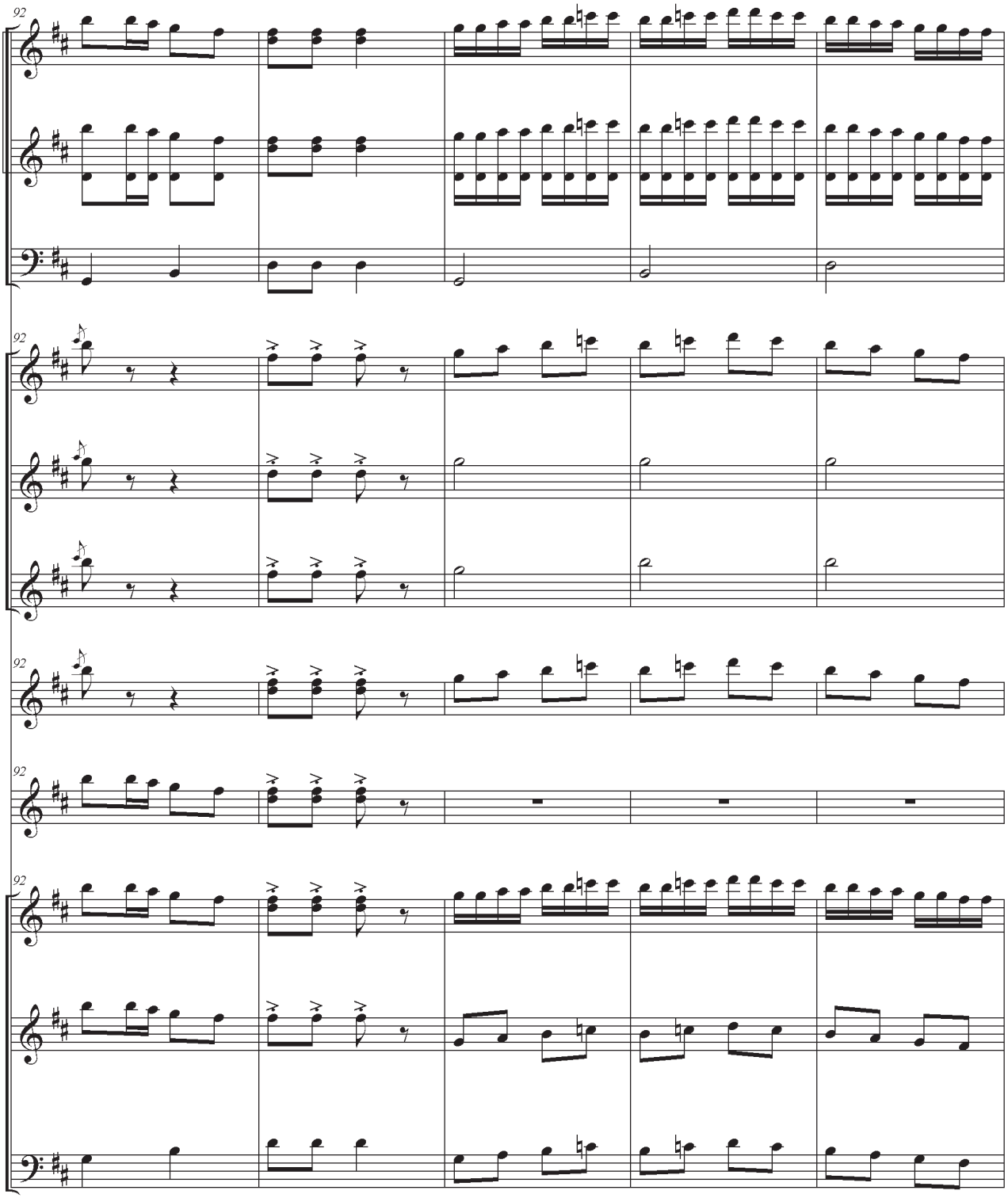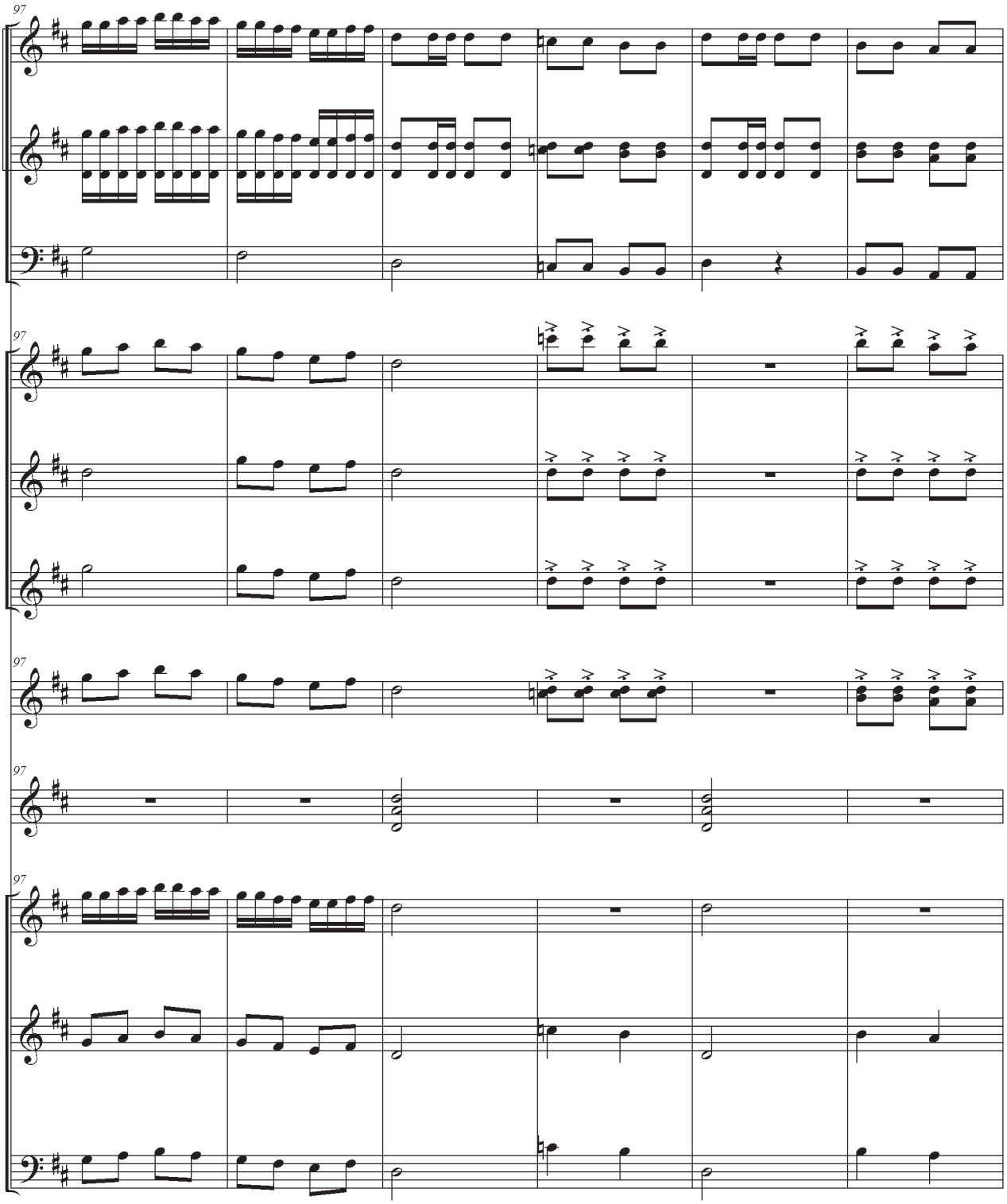

68
68
68
68
68
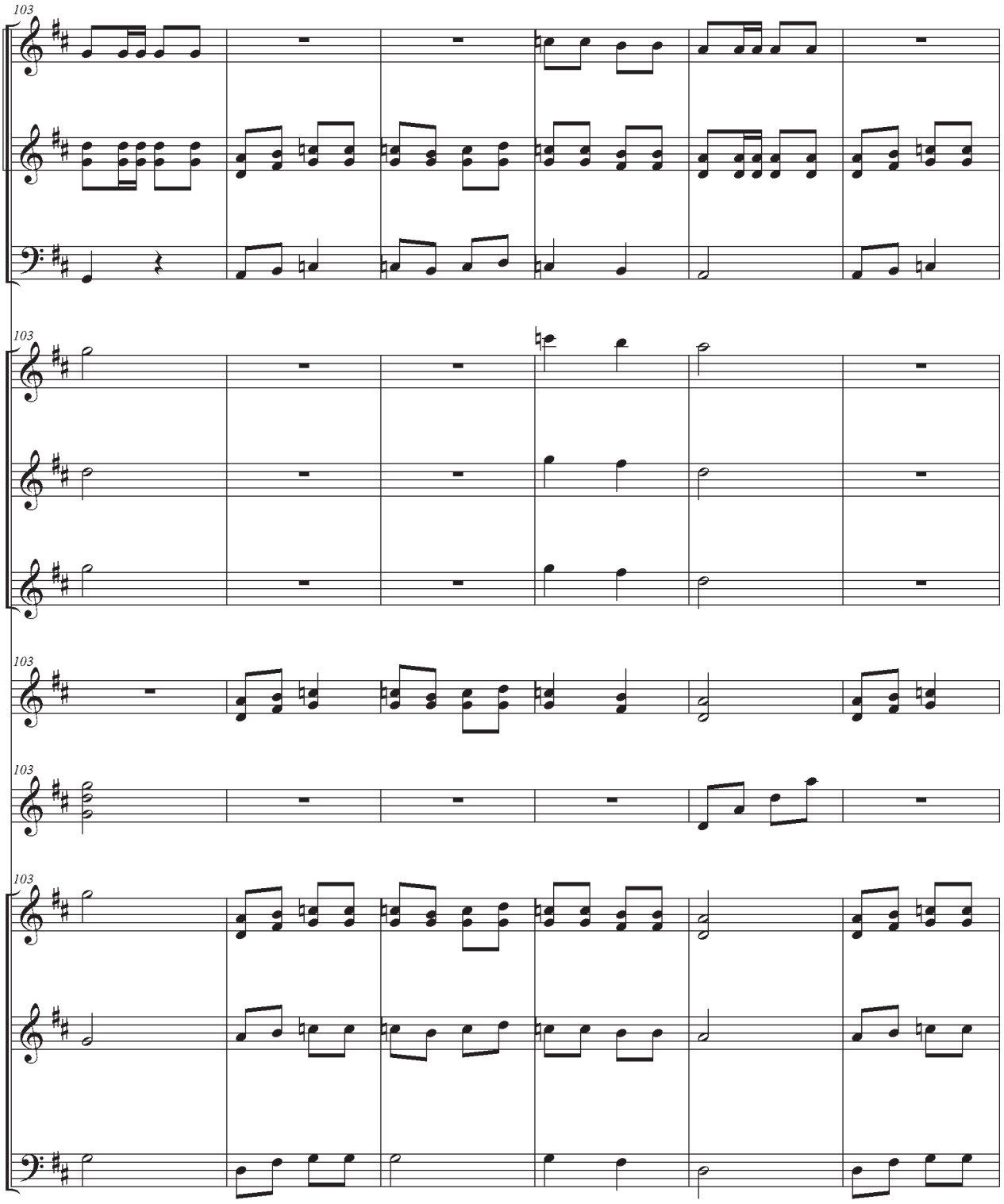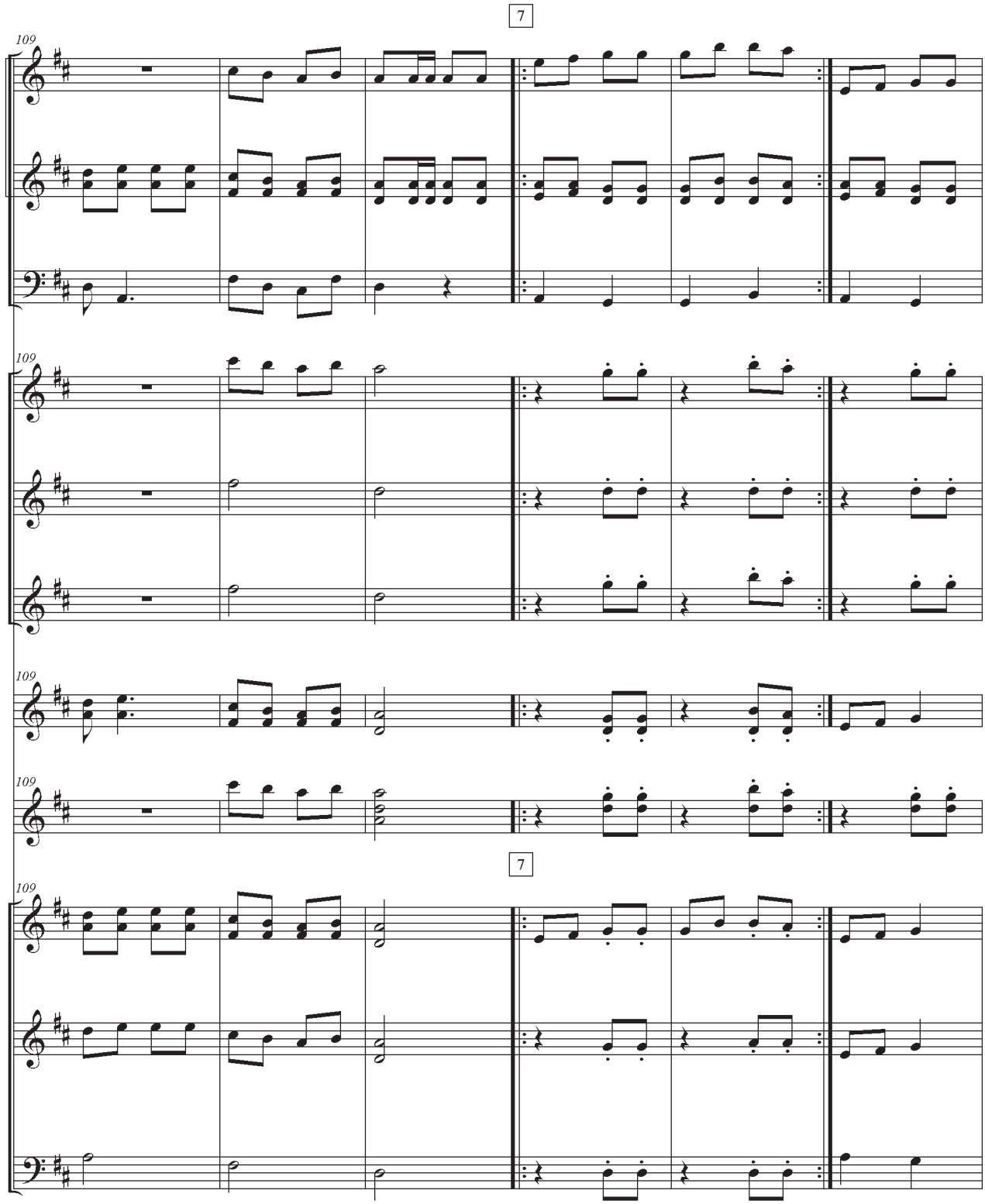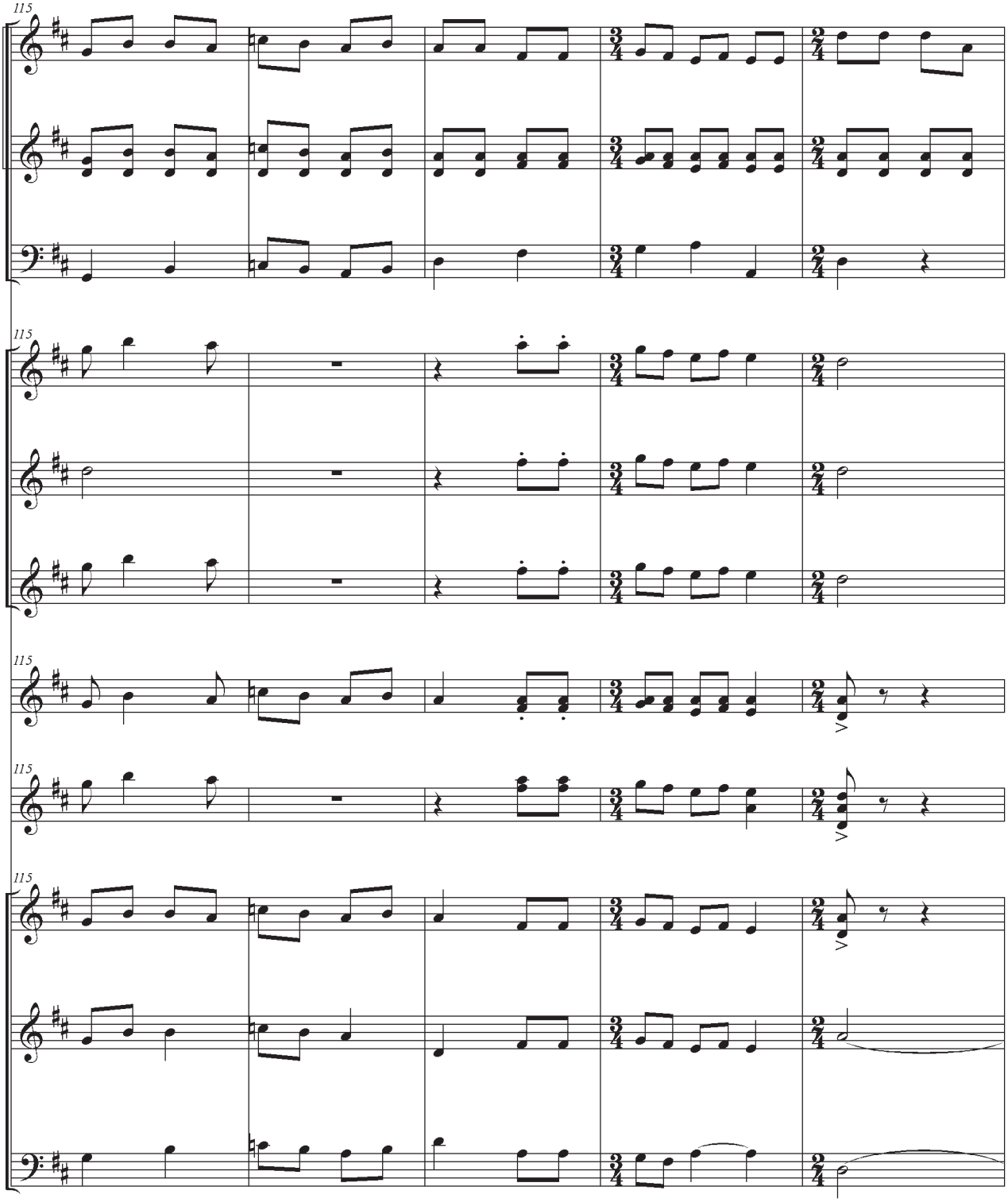

6
86
86
86
86
6
86
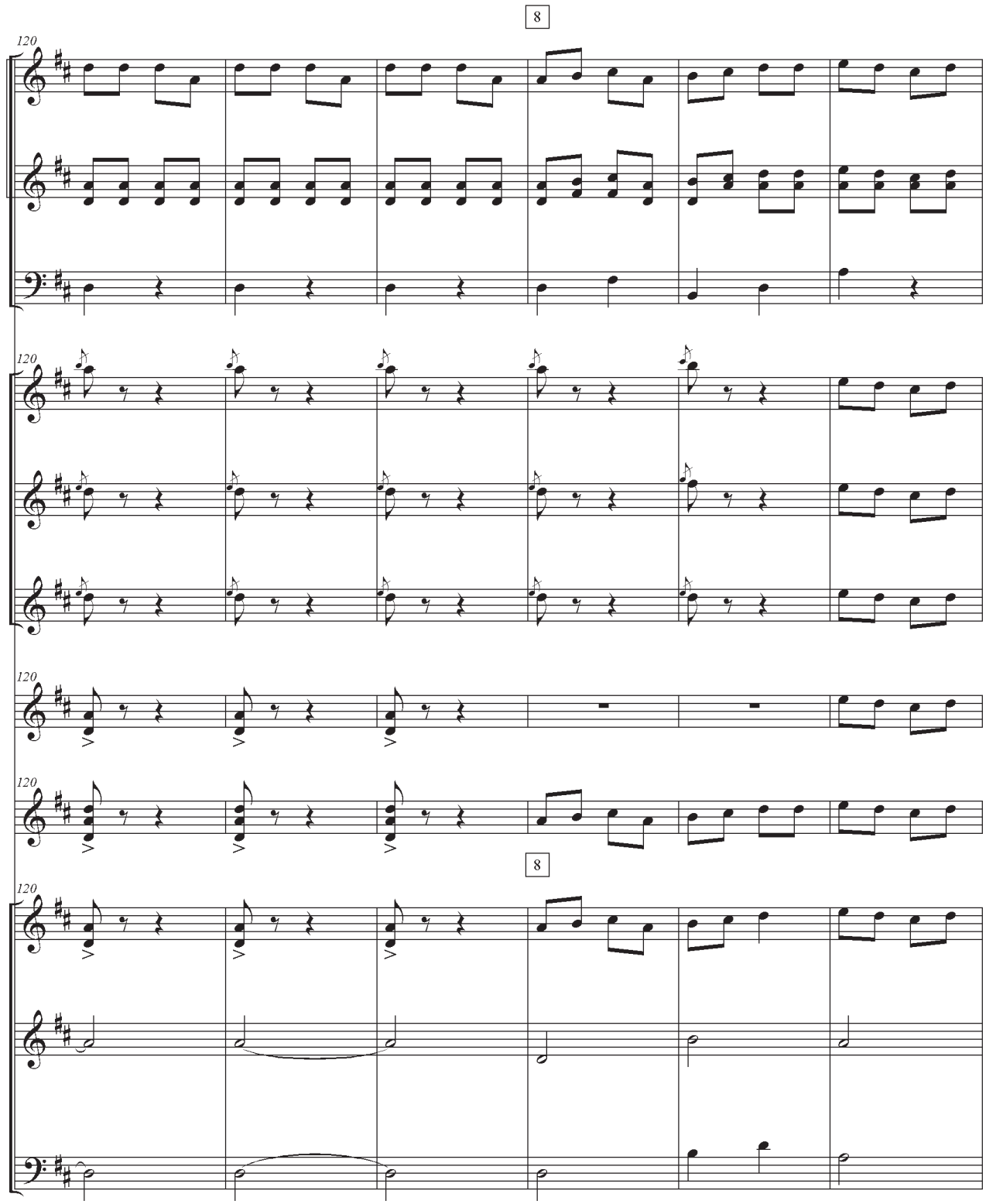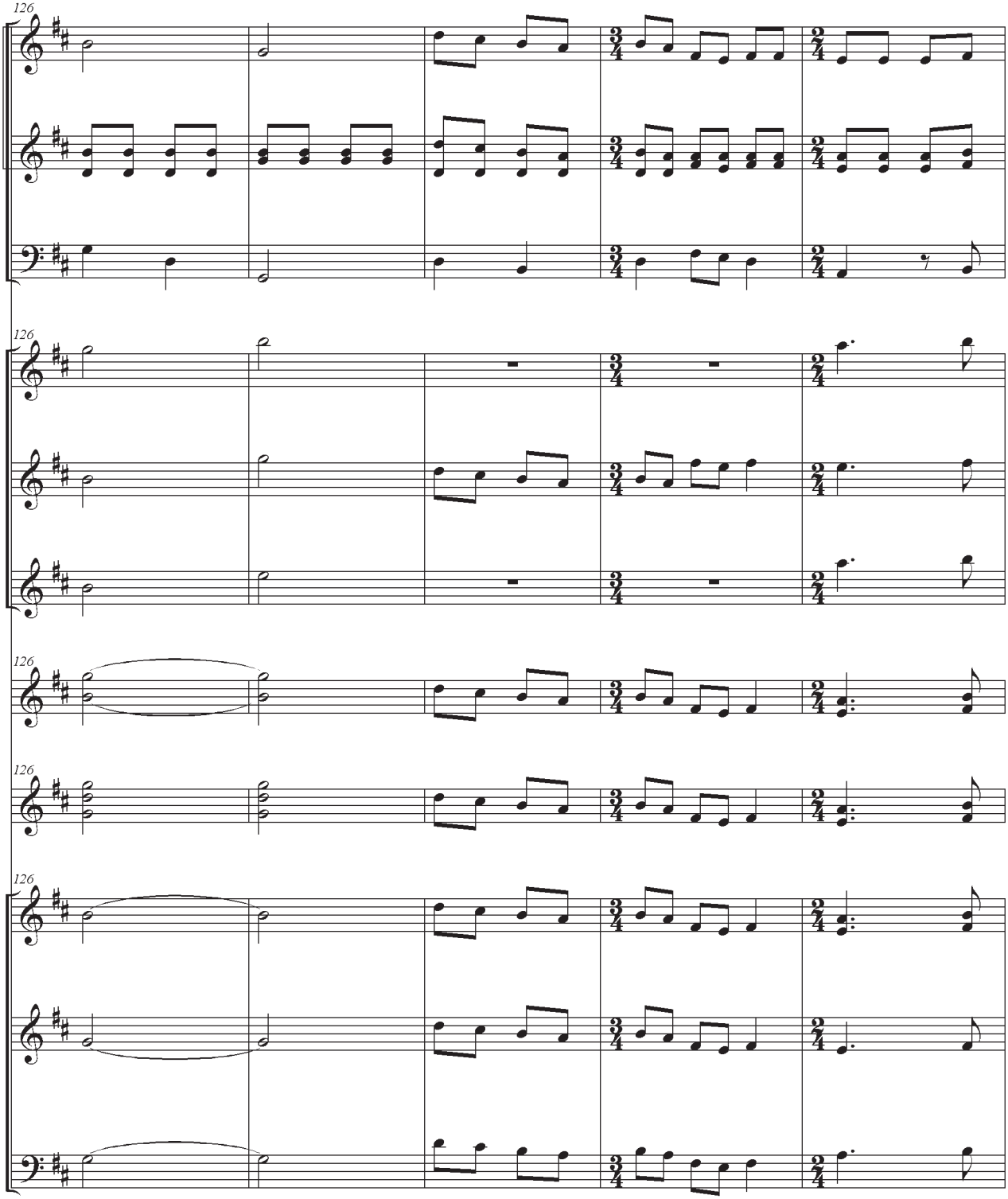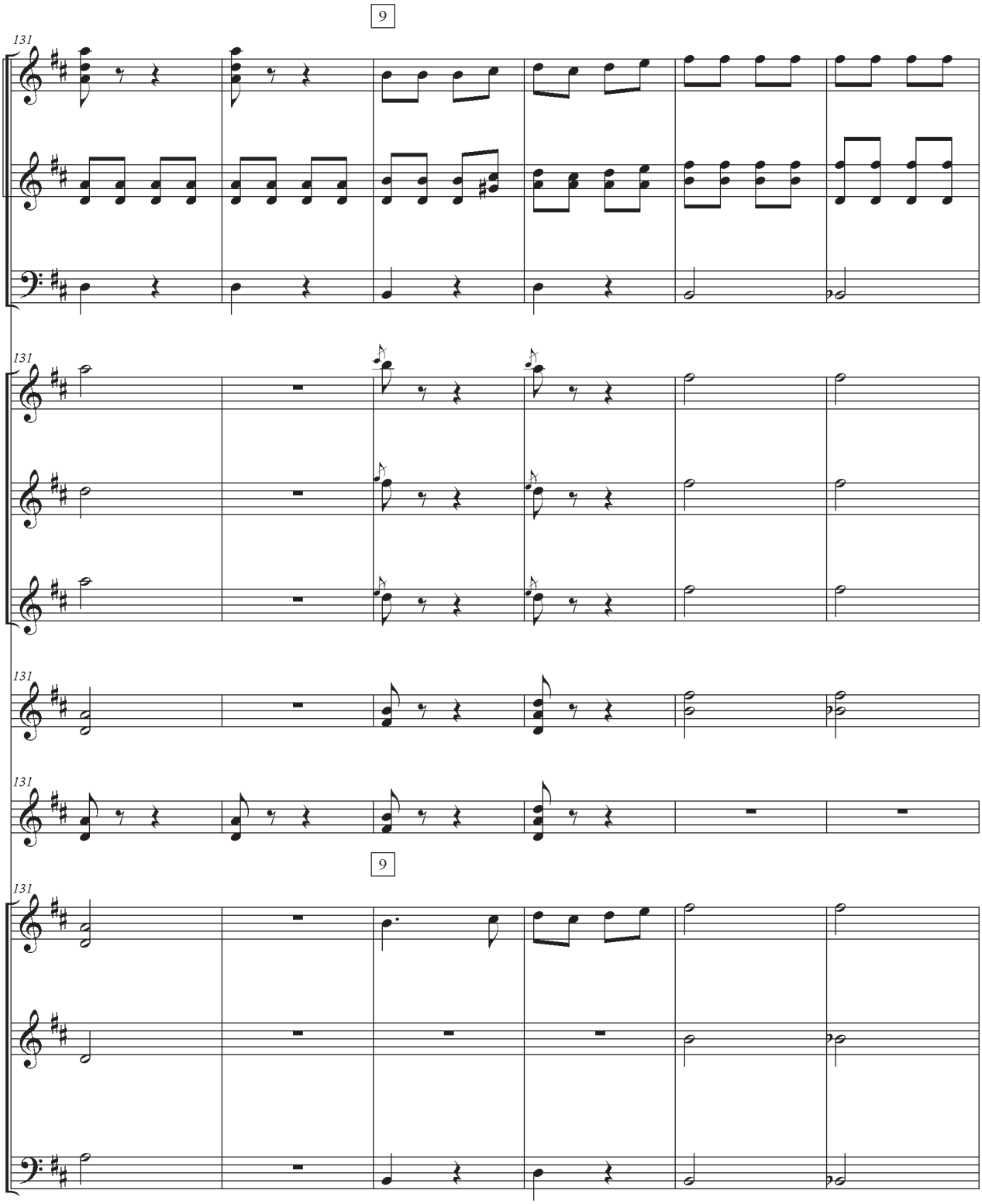

103
103
103
103
103
103
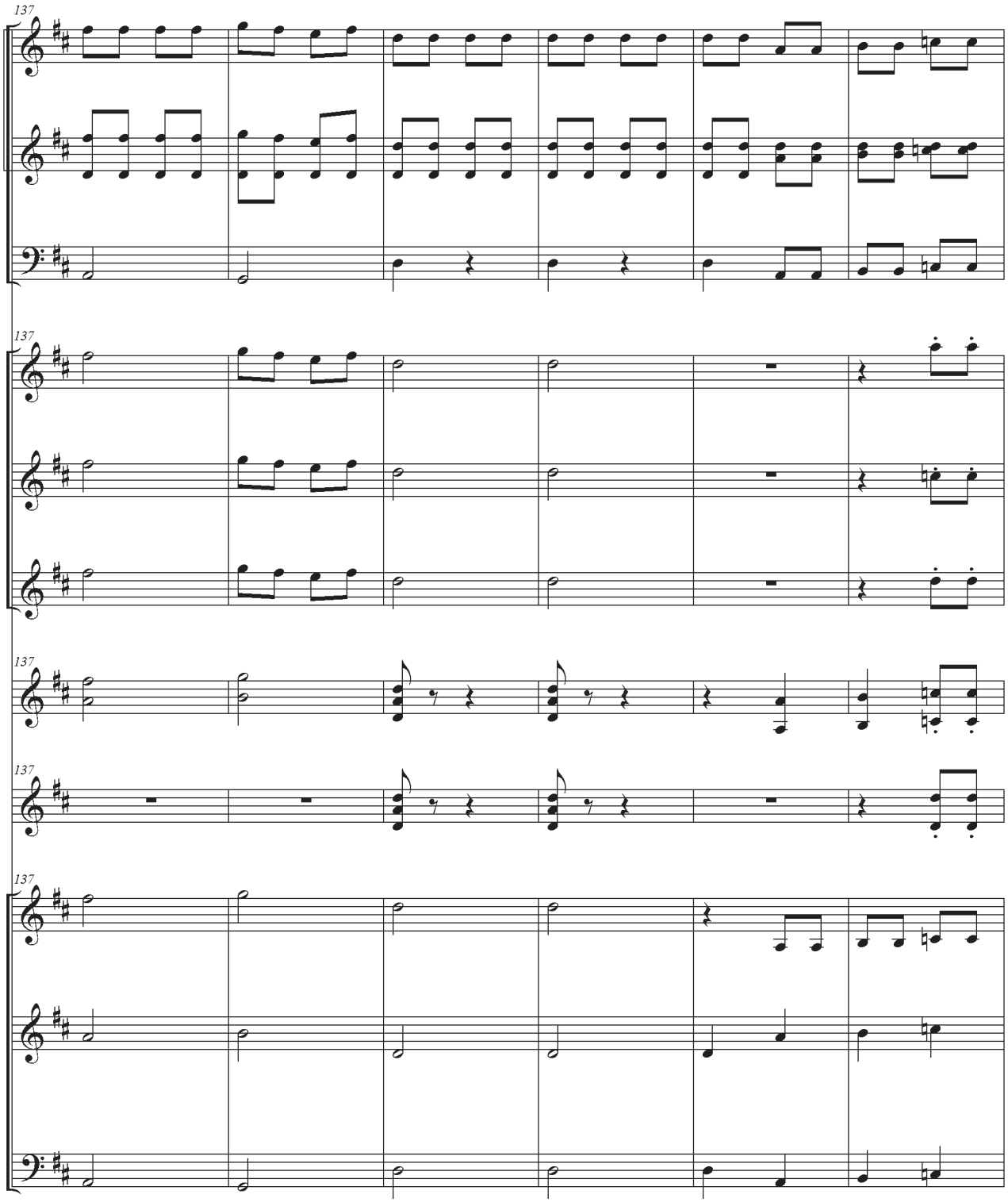

7
109
109
109
109
109
7
109
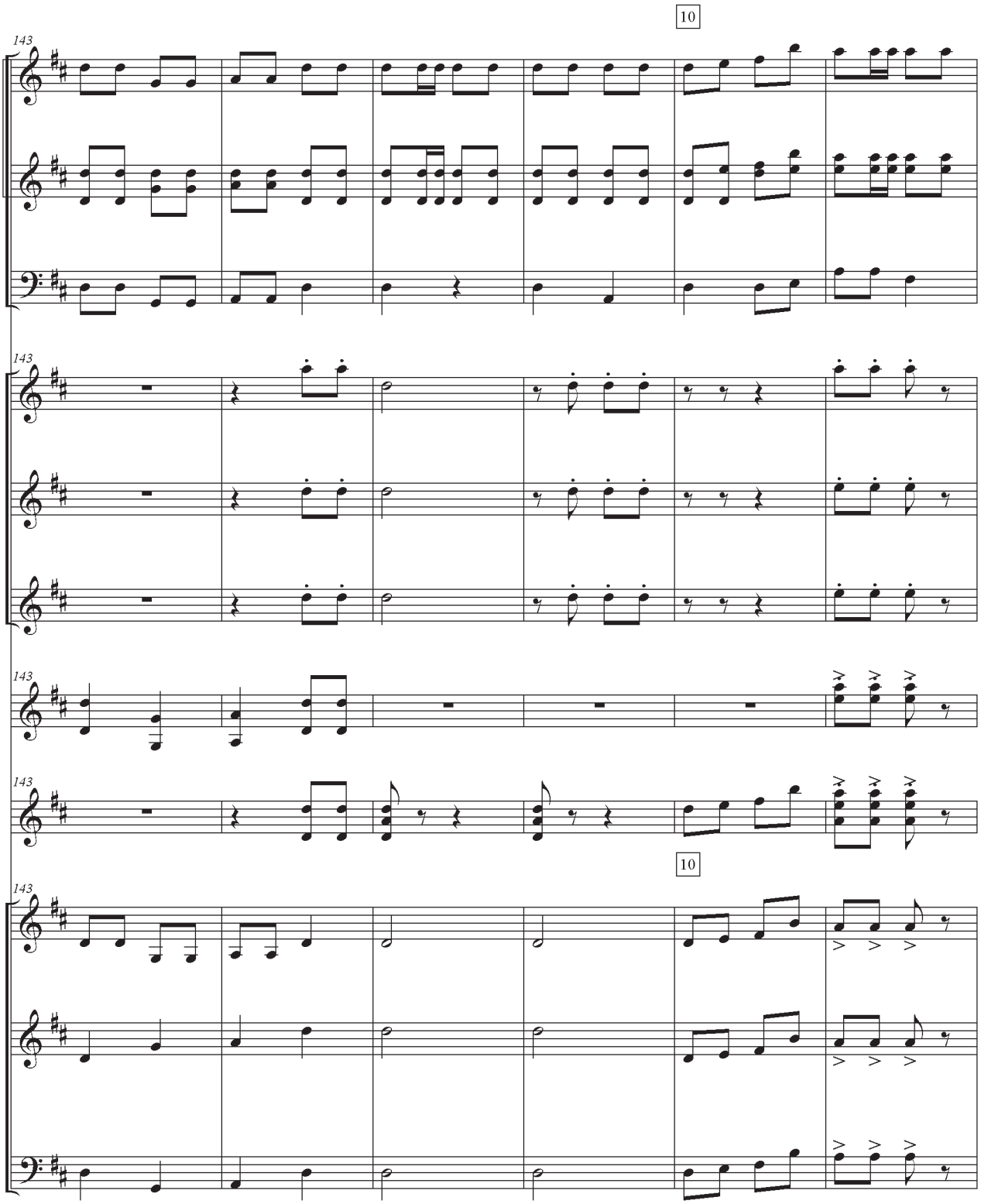

115
115
115
115
115
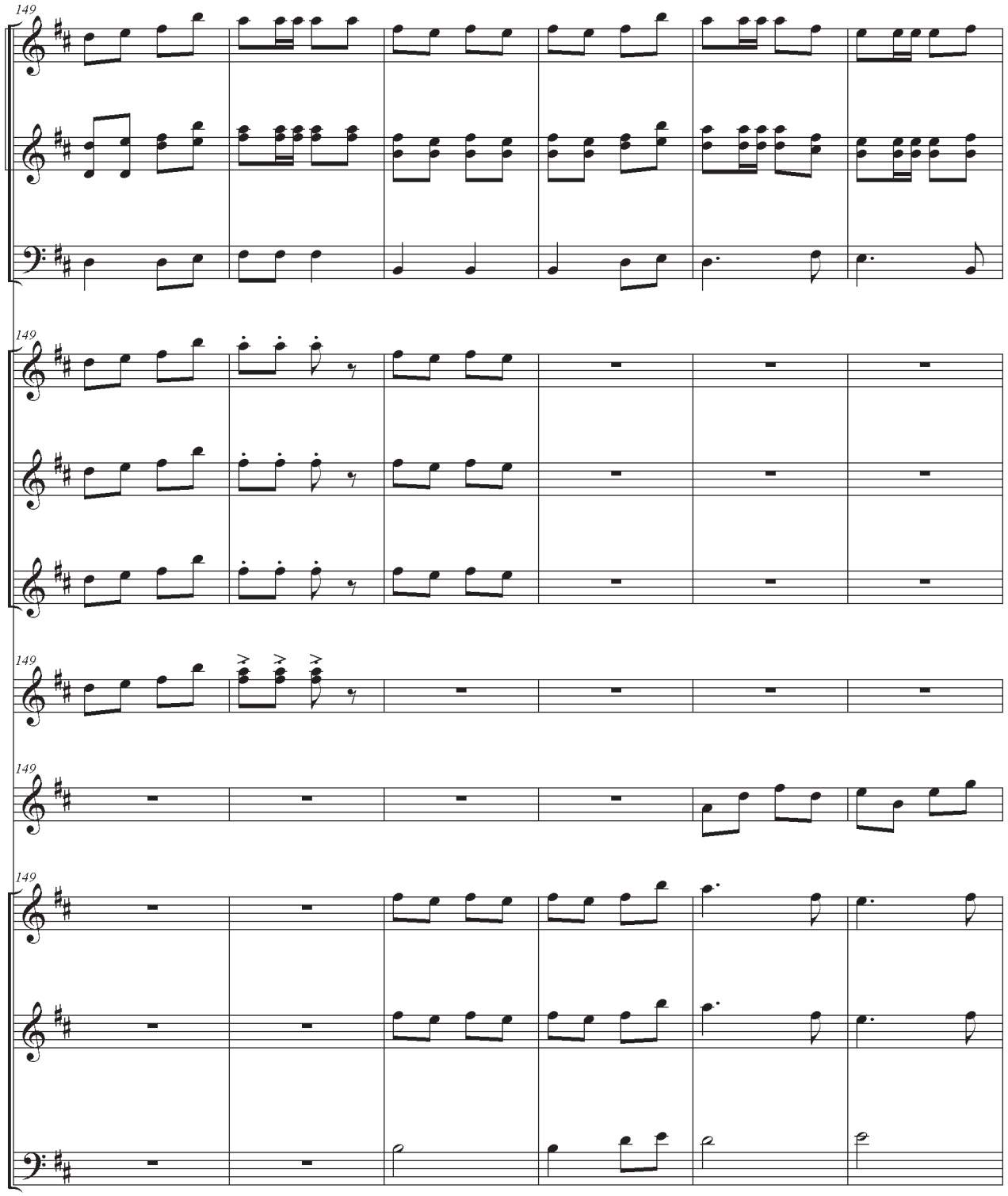

8
120
120
120
120
8
120
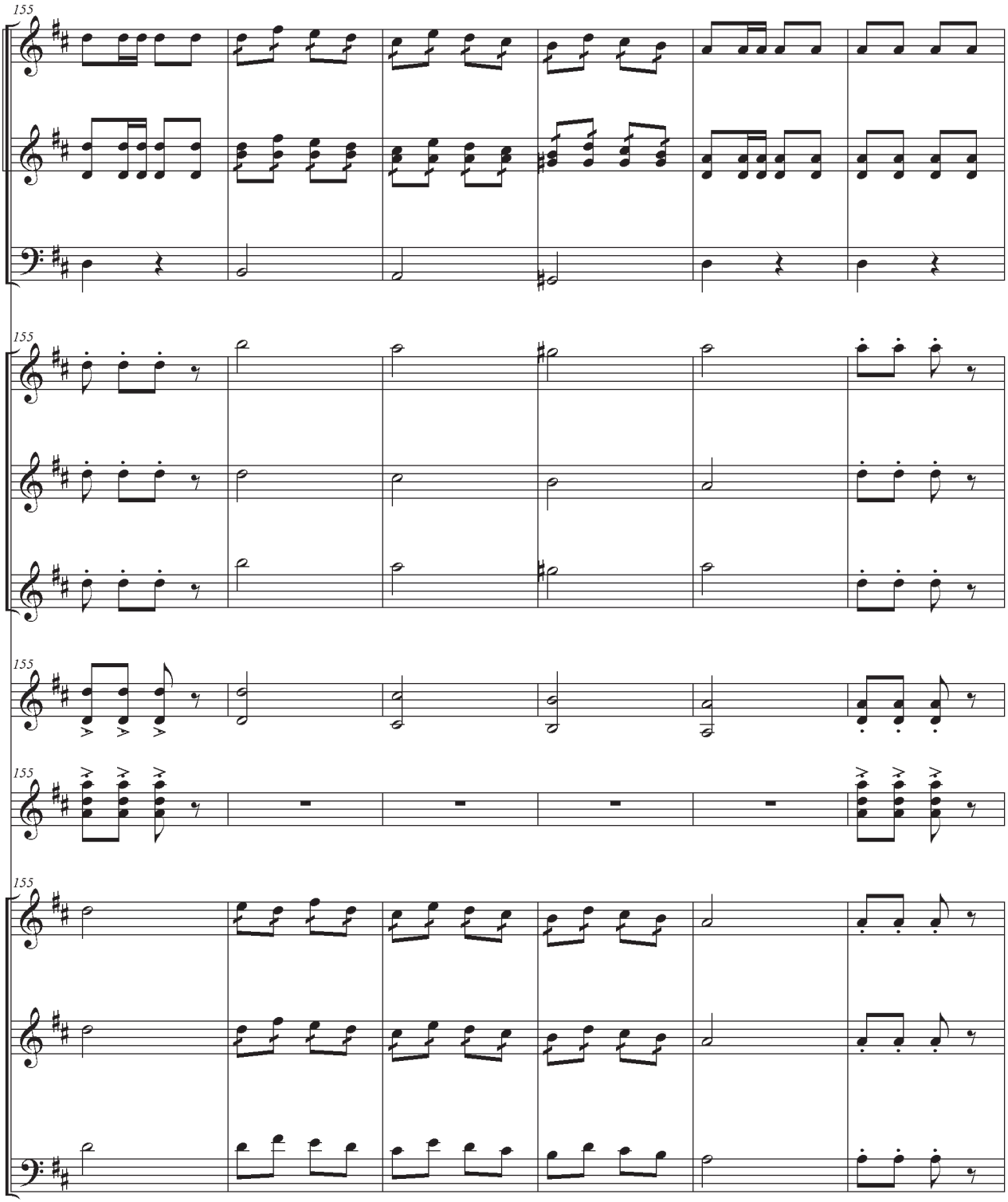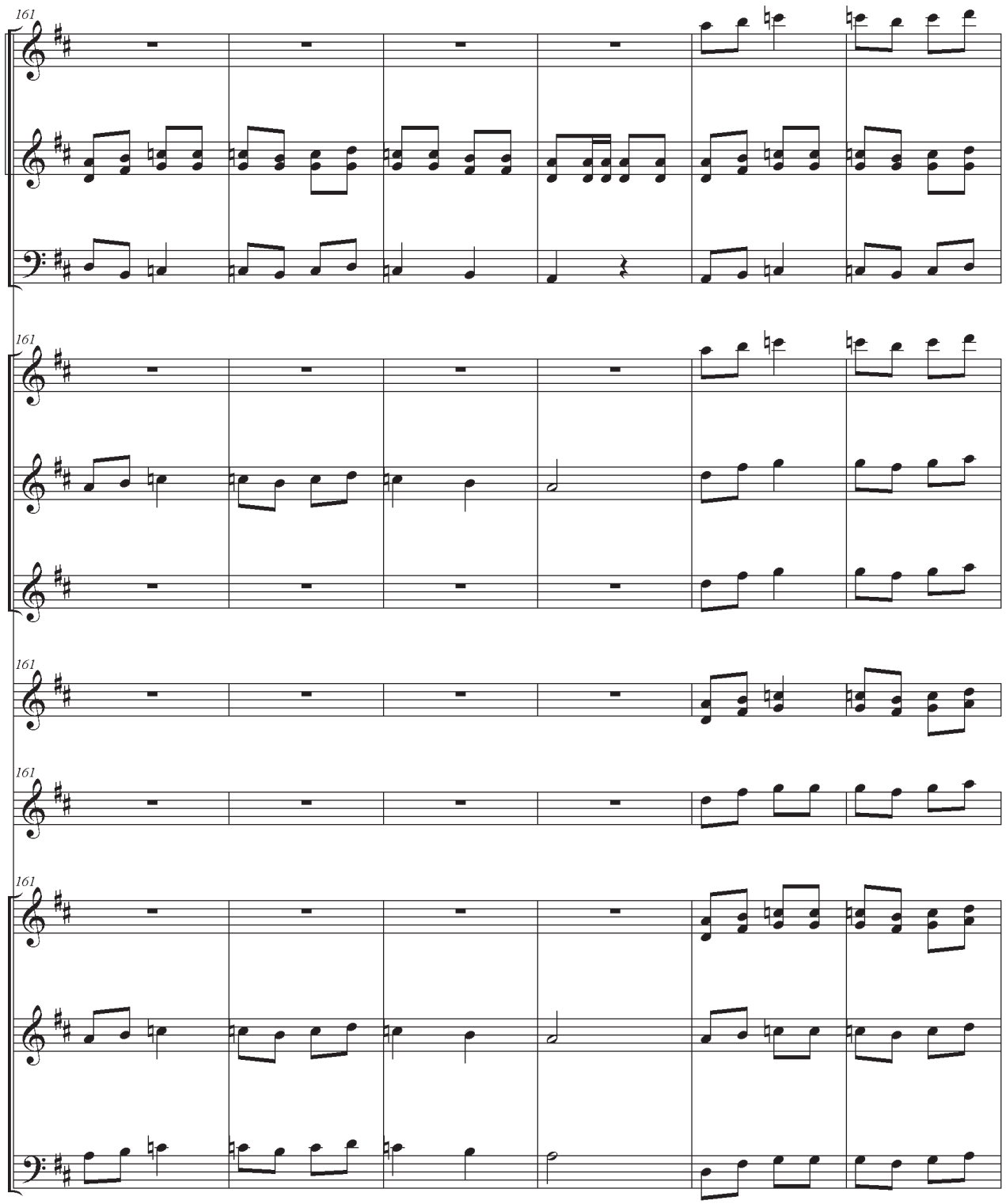

9
131
131
131
131
131
9
131
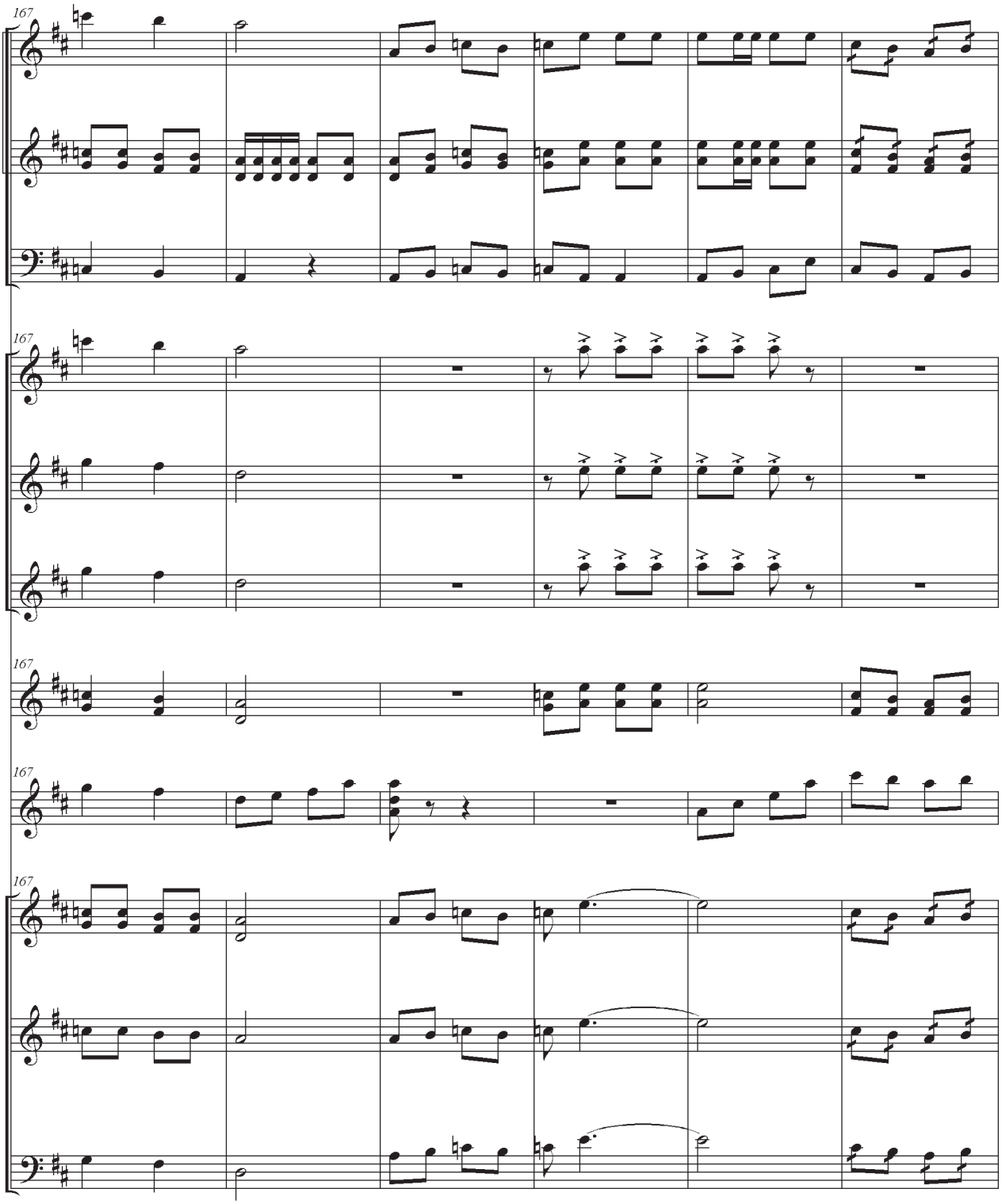

137
137
137
137
137
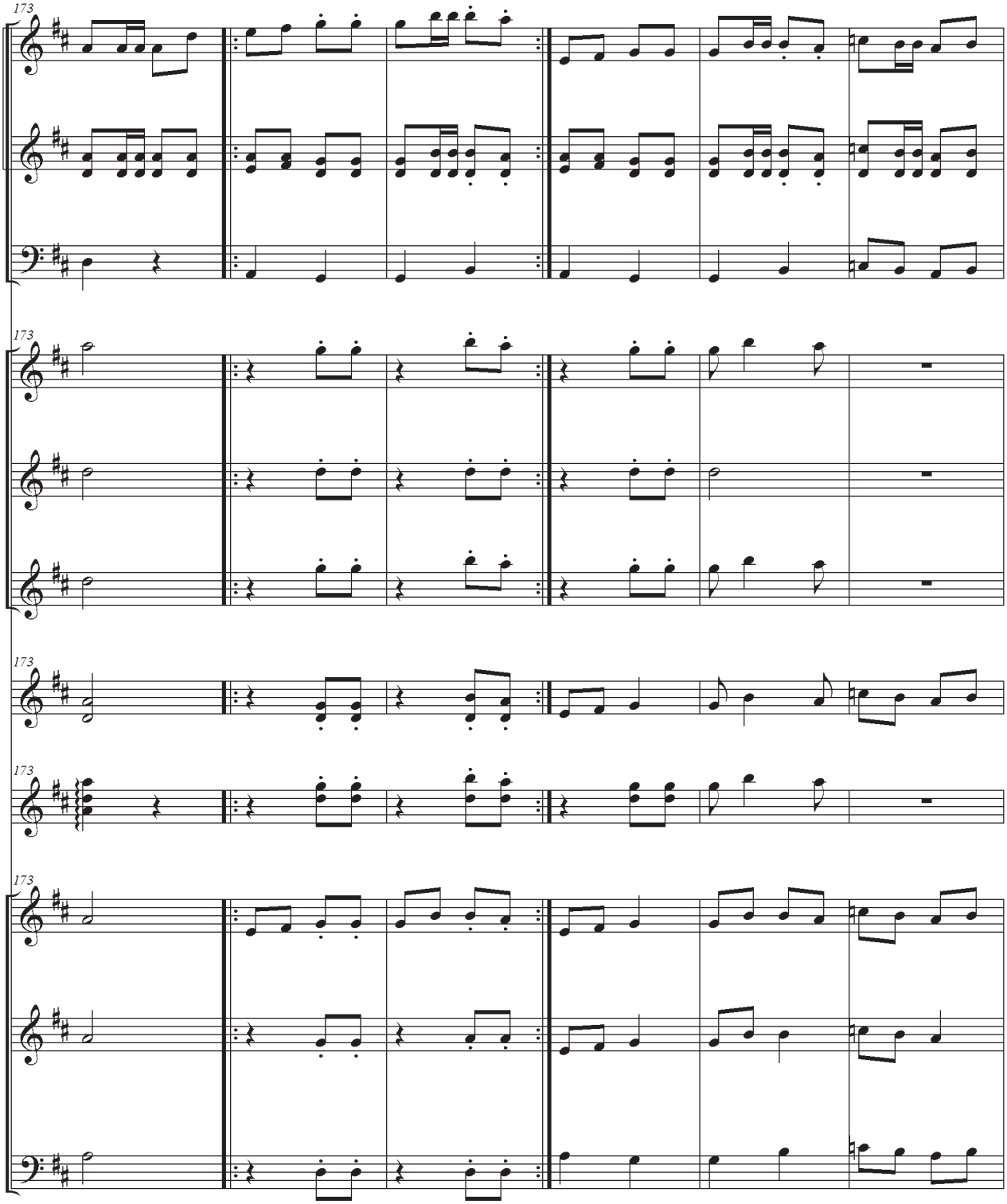

10
143
143
143
143
143
10
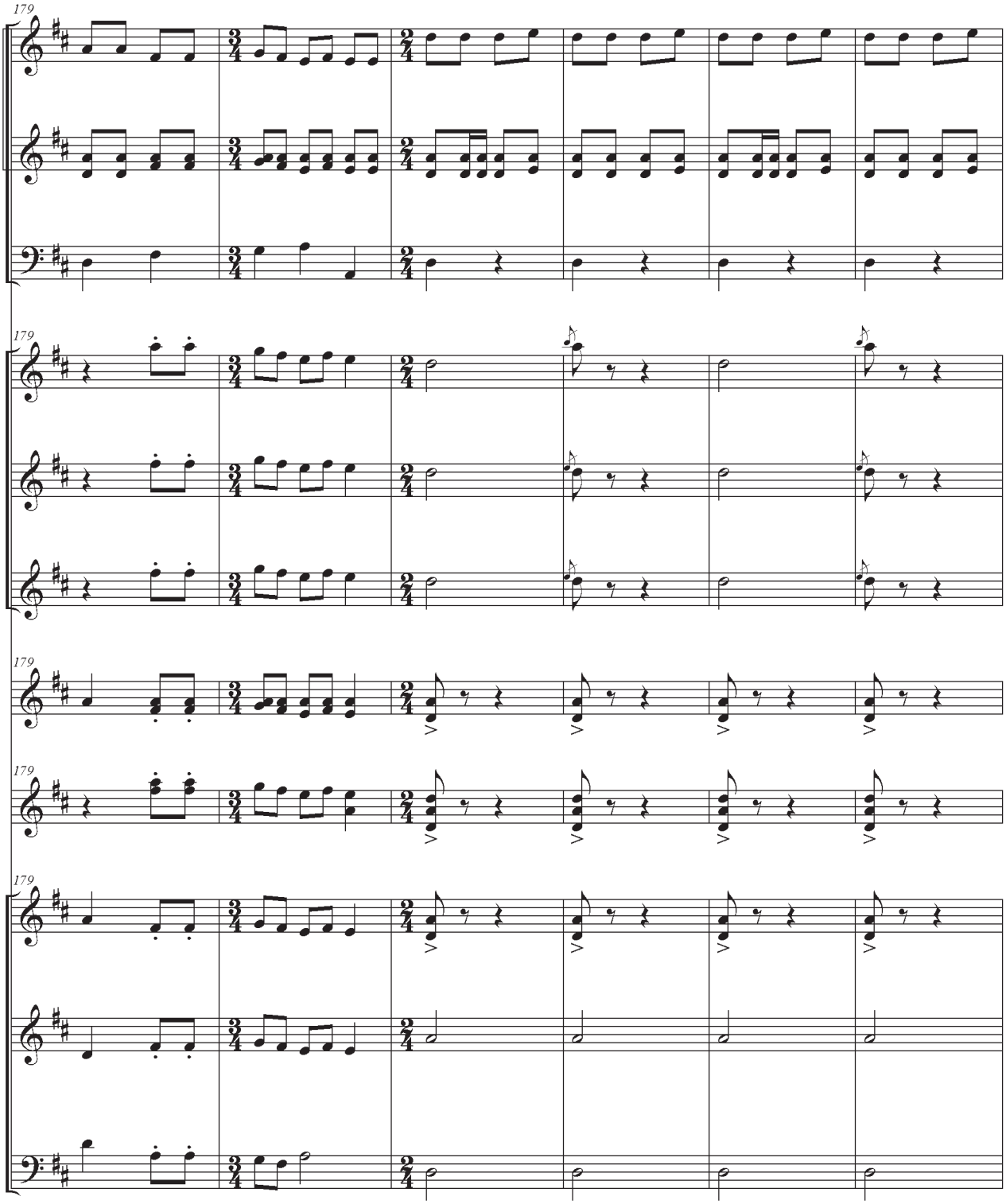

149
149
149
149
149
149
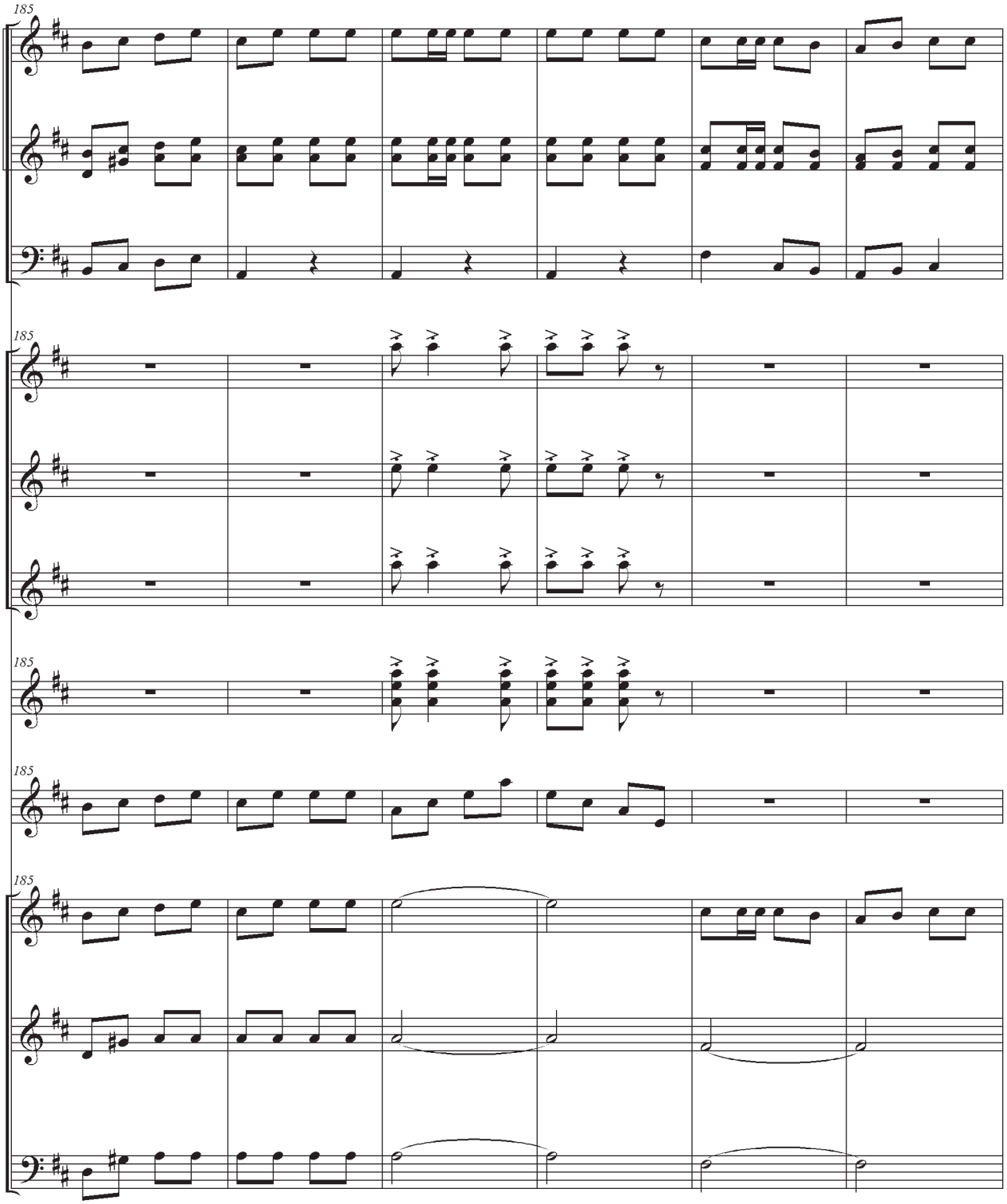

155
155
155
155
155
155
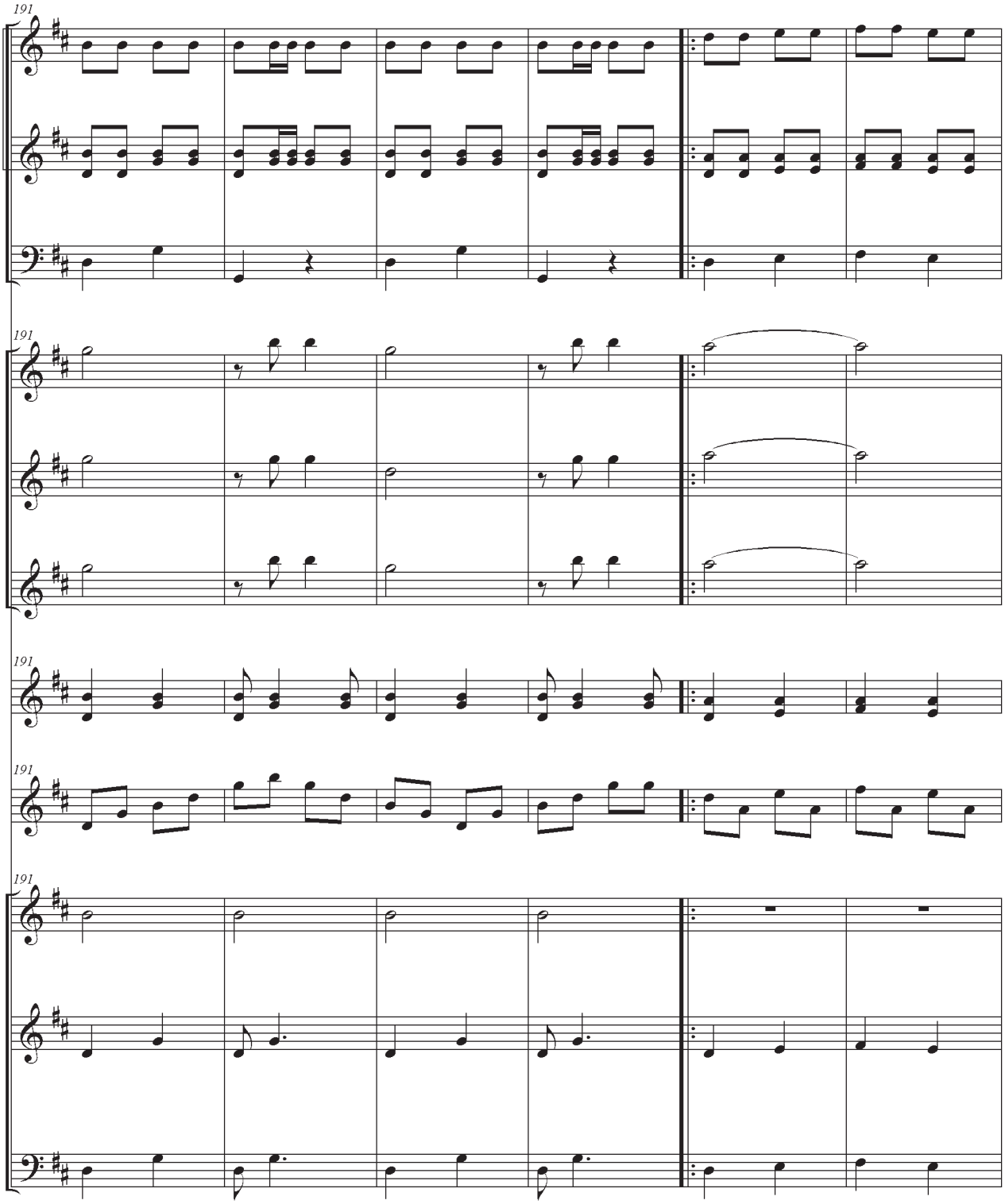

161
161
161
161
161
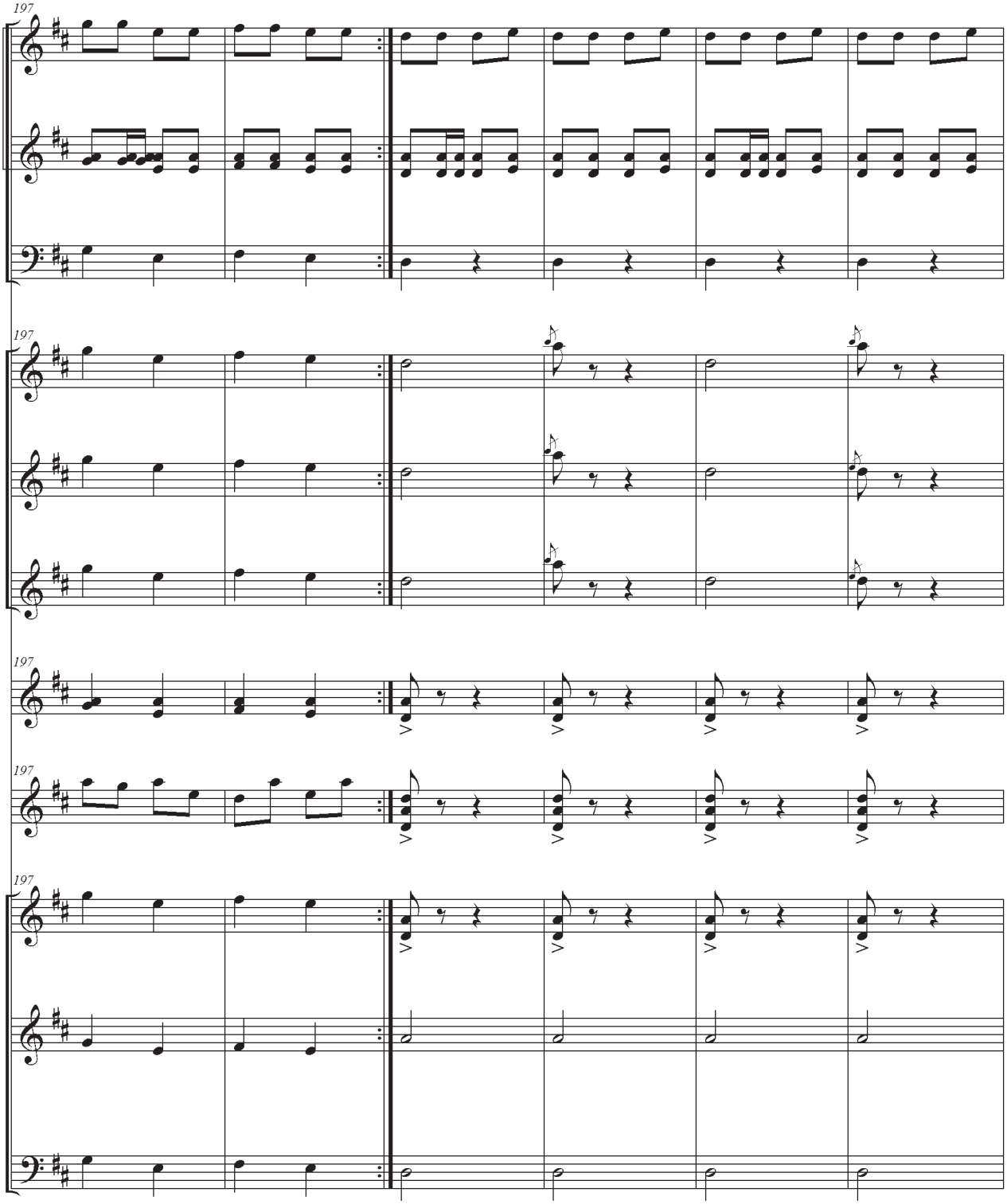

167
167
167
167
167
167
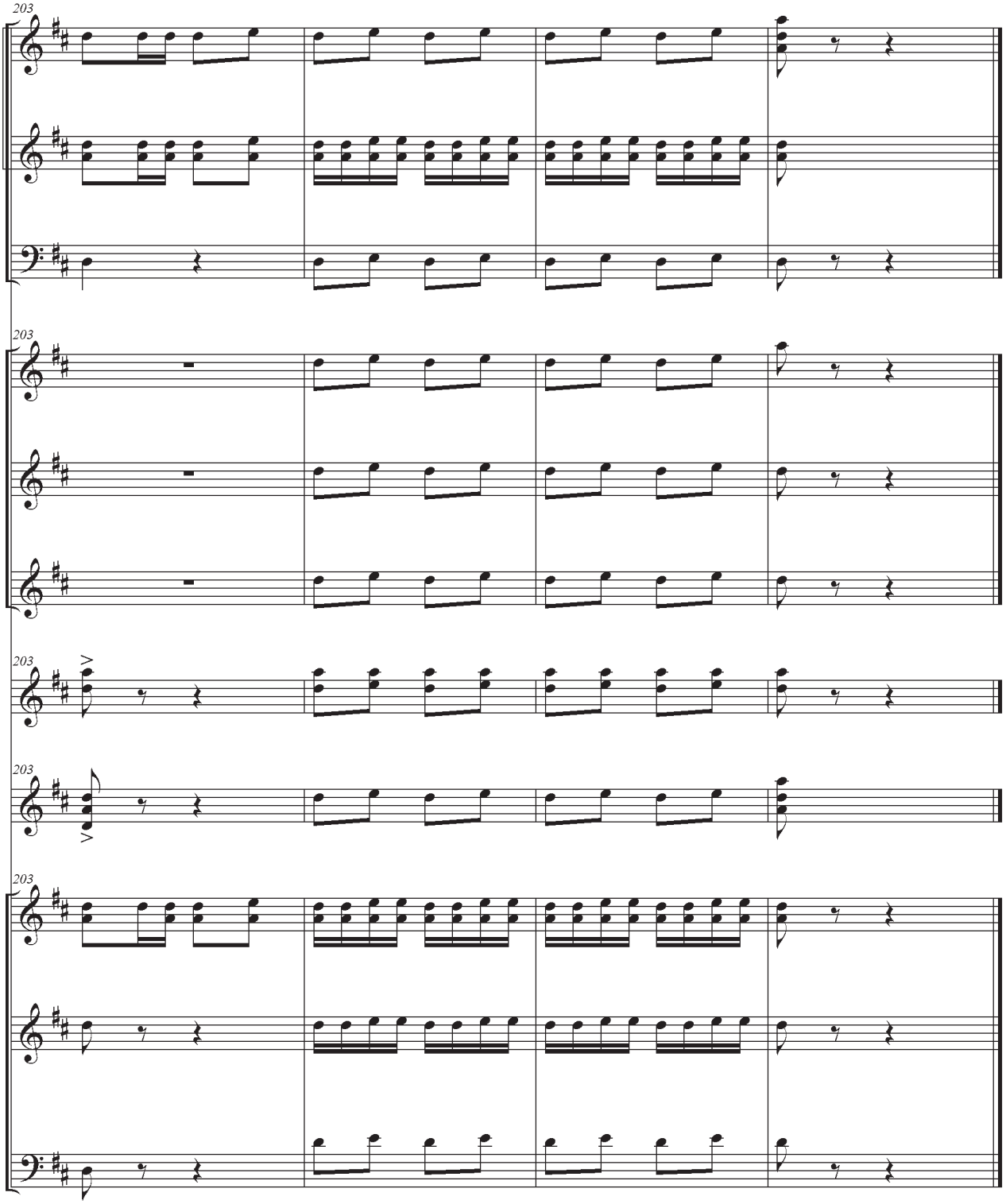

173
173
173
173
173
173

179
179
179
179
179

185
185
185
185
185
185

191
191
191
191
191

197
197
197
197
197
197

203
203
203
203
203

ҚАЛИХАН САФАРОВ

Қалихан Елғазыұлы Сафаров 1959 жылы 28 желтоқсанда дүниеге келген.

1976 жылы П.И. Чайковский атындағы музыка колледжіне түсіп, 1980 жылы үздік аяқтап, Шәкәрім атындағы педагогикалық институтын музыкалық білім мамандығы бойынша бітірген.

1986-2007 жылдары А.Байқыдыров атындағы саз мектебінде домбыра класының оқытушысы болған.

1987 жылдан бері А.Байқыдыров атындағы Саз мектебінде үздіксіз еңбек етіп келеді. Осы жылдар ішінде жүздеген шәкірттерін қанаттандырып, ұшырып шығарды. Ауданның мәдениеті мен өнерін дамытудағы үлесі де орасан зор. Оқытушылығымен қоса сазгерлігі жас ұрпақтың өнерге деген құлшынысын арттырады. Туған жерге, Отанға, ата-анаға арнап шығарған әндері мен күйлері оқушылардың патриоттық сезімін оятады.

2007-2012 жылдары Аудандық Мәслихат депутаты болған. 2011 жылы Тарбағатай ауданының «Құрметті азаматы» атағы, 2011 жылы Қазақстанның Мәдениет қайраткері белгісі берілген.

2012 жылы ҚР Білім және ғылым министрлігінің марапаттарын иеленген.

2013 жылы «Бейбітшілік әлемі» Халықаралық ұстаздар одағының мүшесі, 2013 жылы Халықаралық Қазақ Шығармашылық Бірлестігінің Шығыс Қазақстан облысы бойынша өкілетті директоры, 2013 жылы Бүкілодақтық фестивальдің лауреаты, Астанадағы VII Халықаралық конкурстың «Үздік ұстаз» аталымының иегері болған.

Жыл қорытындысында Халықаралық Бірлестіктің 20 Одағына сәйкес, әлем өркениетінің дамуына қосқан үлесі үшін «Жыл адамы» номинациясын иеленді. «Халықаралық сазгерлер одағының мүшесі», Тәуелсіздіктің 25 жылдығына орай ҚР «Ыбырай Алтынсарин» атындағы медаль иегері.

Сонымен қатар, «Сазгер-күйші», «Тарбағатай тәңір тауы» күй – дастандардың, «Желтоқсан», «Аққан жұлдыз» күй-толғаулардың (Алшынғазы Байқыдыровқа арналған), «Сағым күндер сағынышым», «Қайда сенің сыңарың», «Ұстаздар әні», «Сені көрсем», «Кел екеуміз билейік», «Өзіңе сыр ақтардым», «Тарбағатай вальсі», «Сүйенішім өзің ана», «Барқыт белім», «Аққайың бүр жарғанда», т.б. ән-күйлердің авторы.
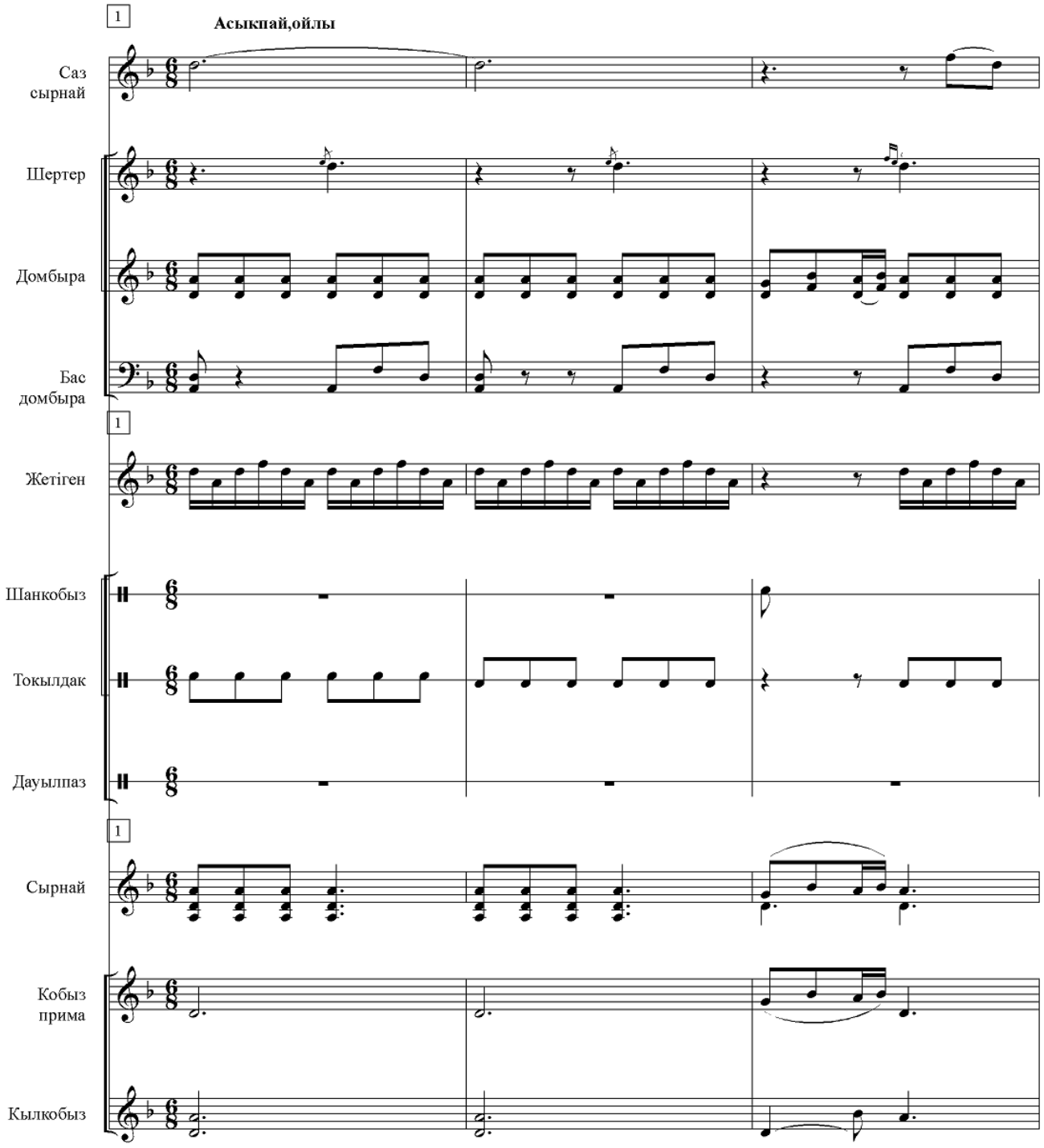
Автор сөзі: «ТАРАЗ ТОЛҒАУЫ» күйім тарихымыздың алтын дінгегі, тарихы тасқа, шежіресі құмға сіңген киелі өлке Таразға арналып жазылды.
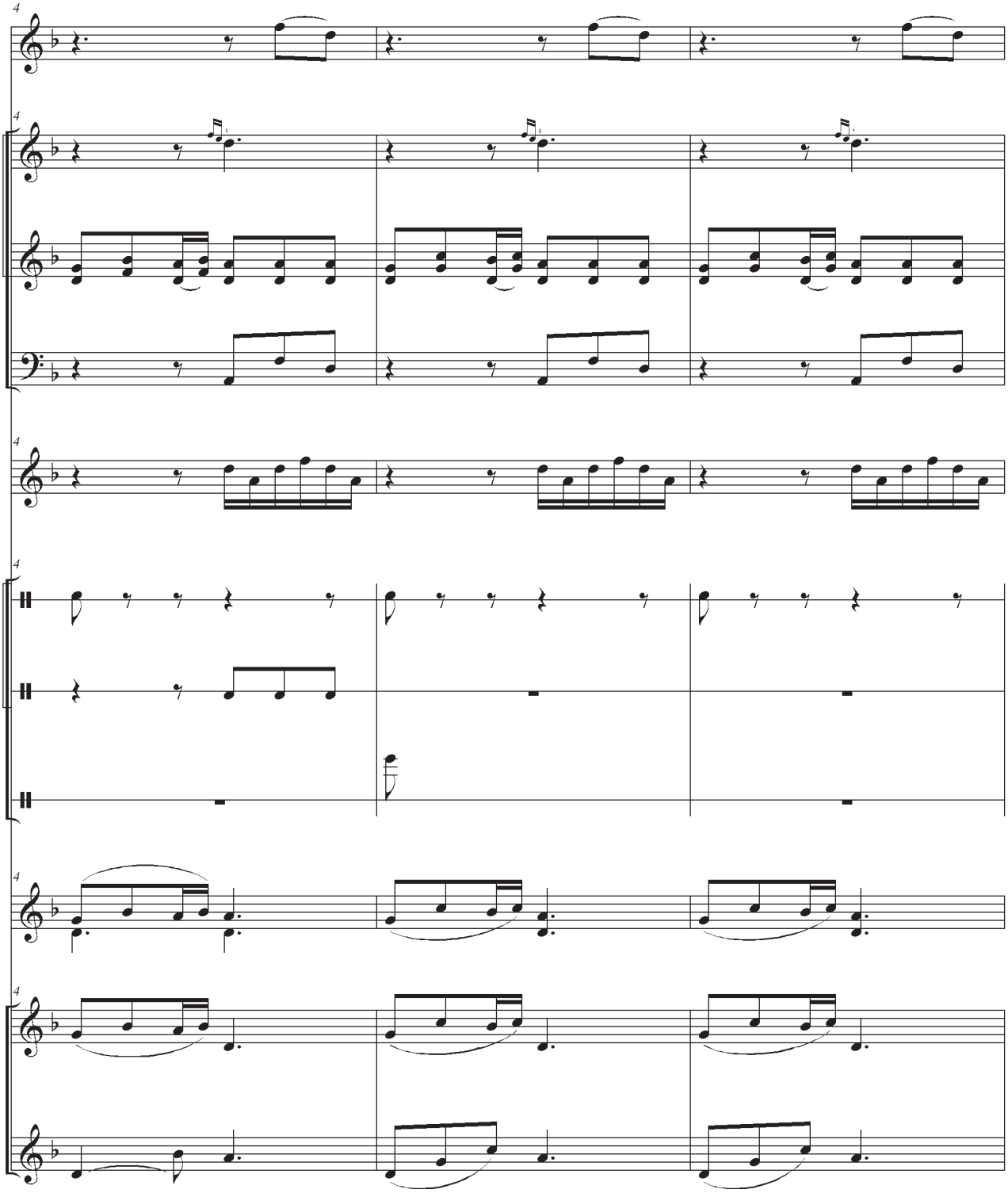
«Тараз толғауы» күйім үлкен толғаныспен шыққан көп жылғы еңбектің жемісі. Шырайлы Шығыстың өнерпазы ретінде тарихы терең Таразға күй арнауым Әулиеата жеріне деген сүйіспеншілігімнің арқасы. Себебі, Тараз - көне тарих пен махаббаттың киелі мекені.
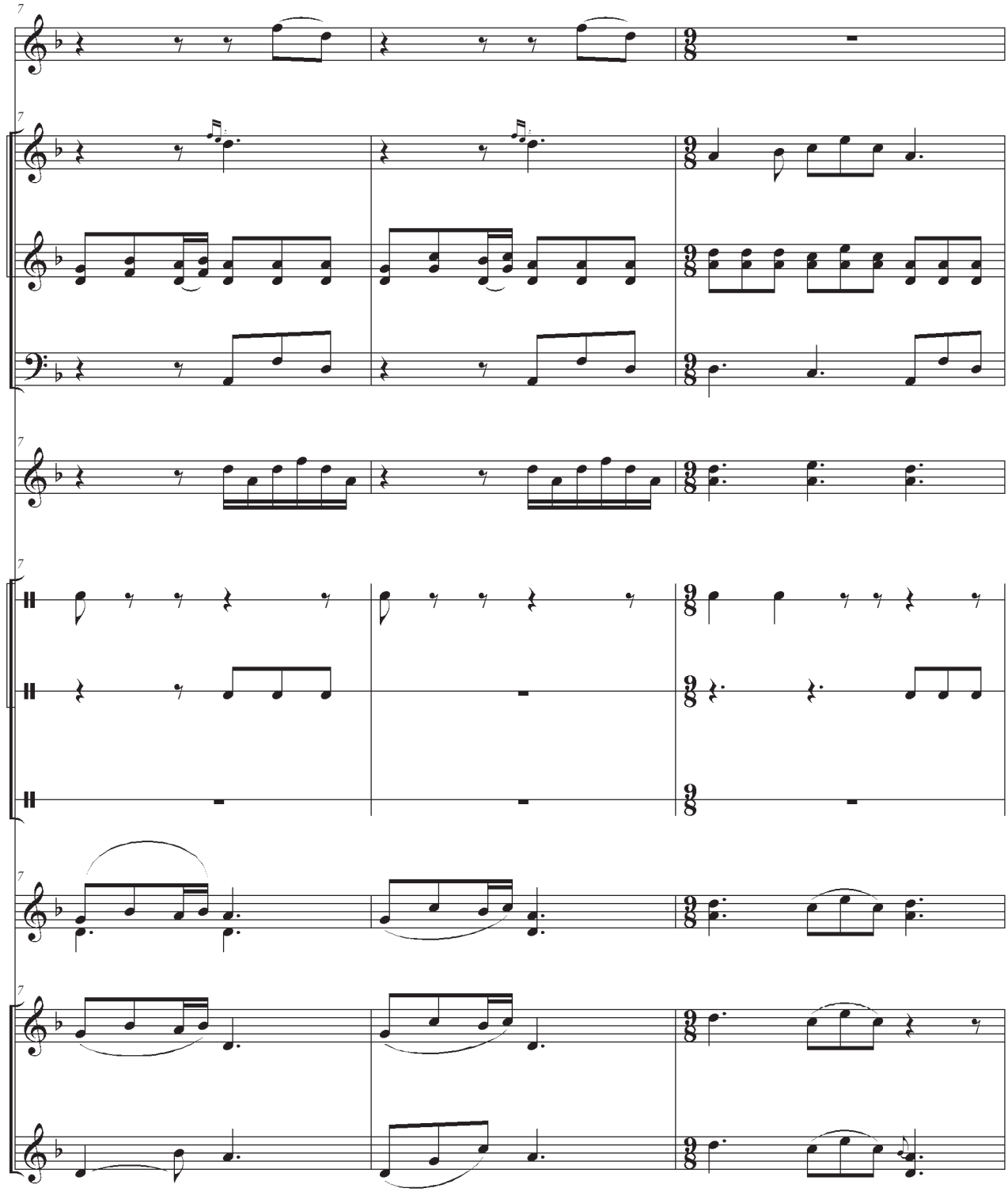
Даналар мен батырлар, билер мен көсемдер мекен еткен қасиетті жерге тартуым осы күйім...
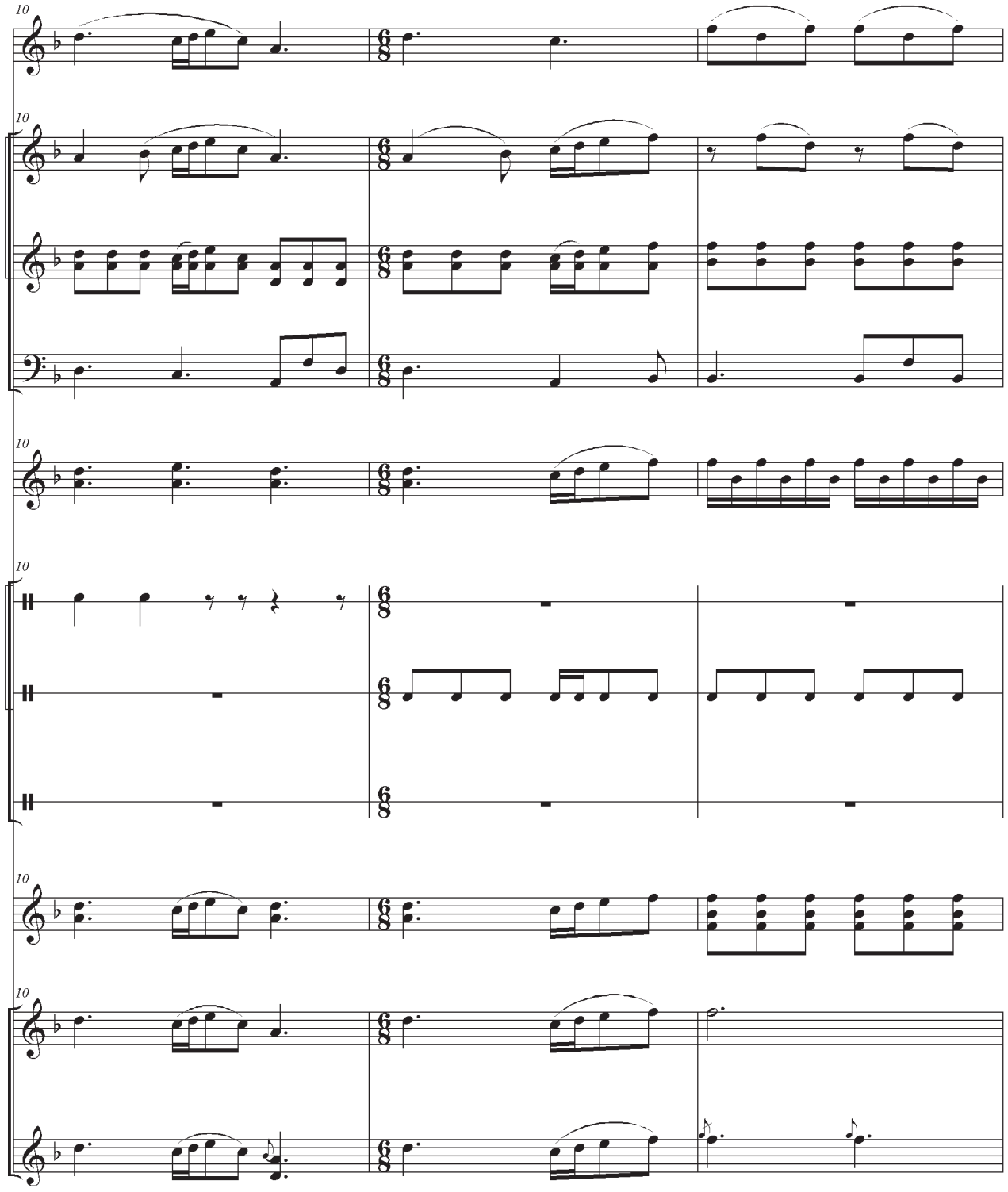
Тараз толғауы
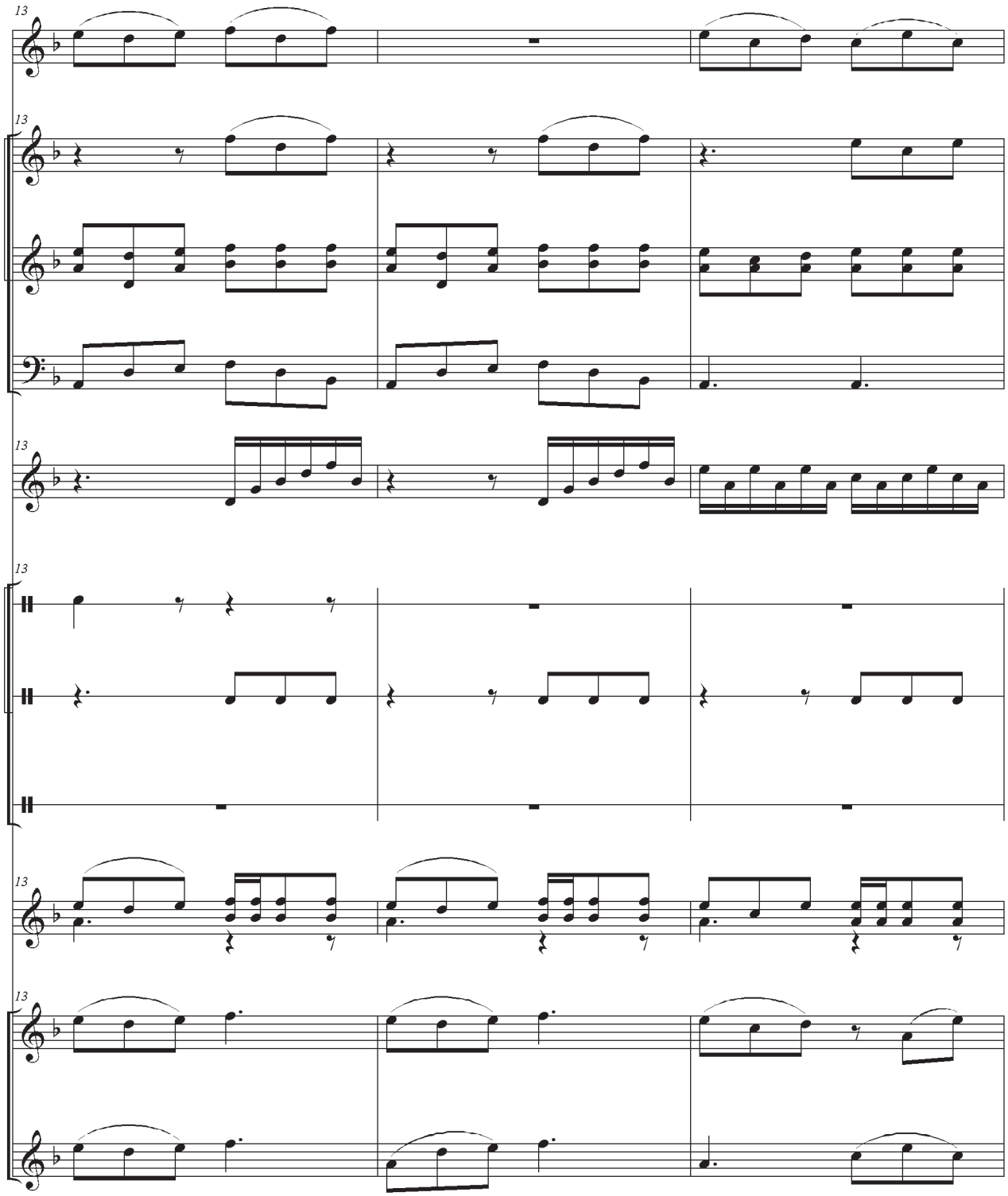
Қалихан Сапаров
өңдеген Н.Төкей
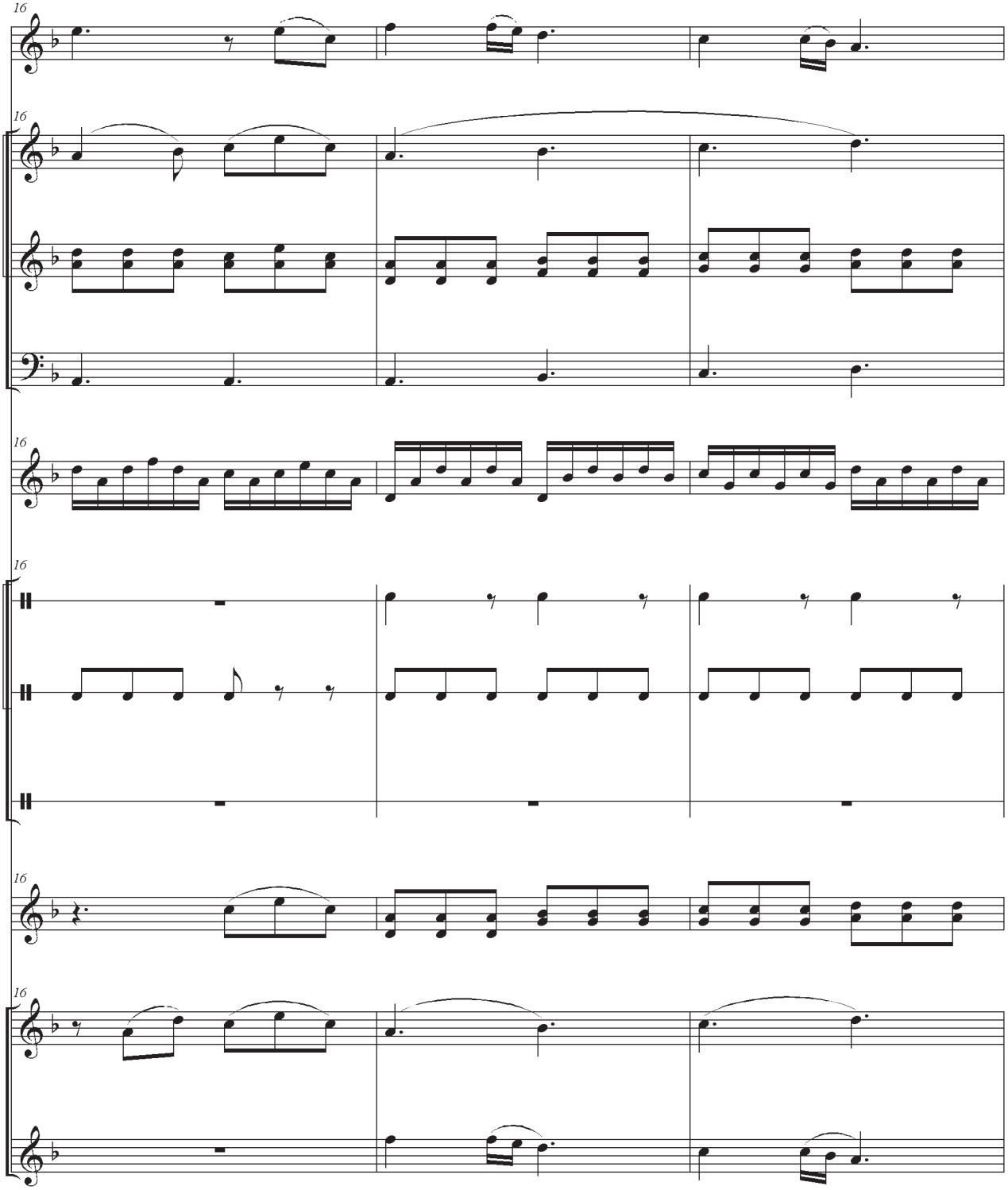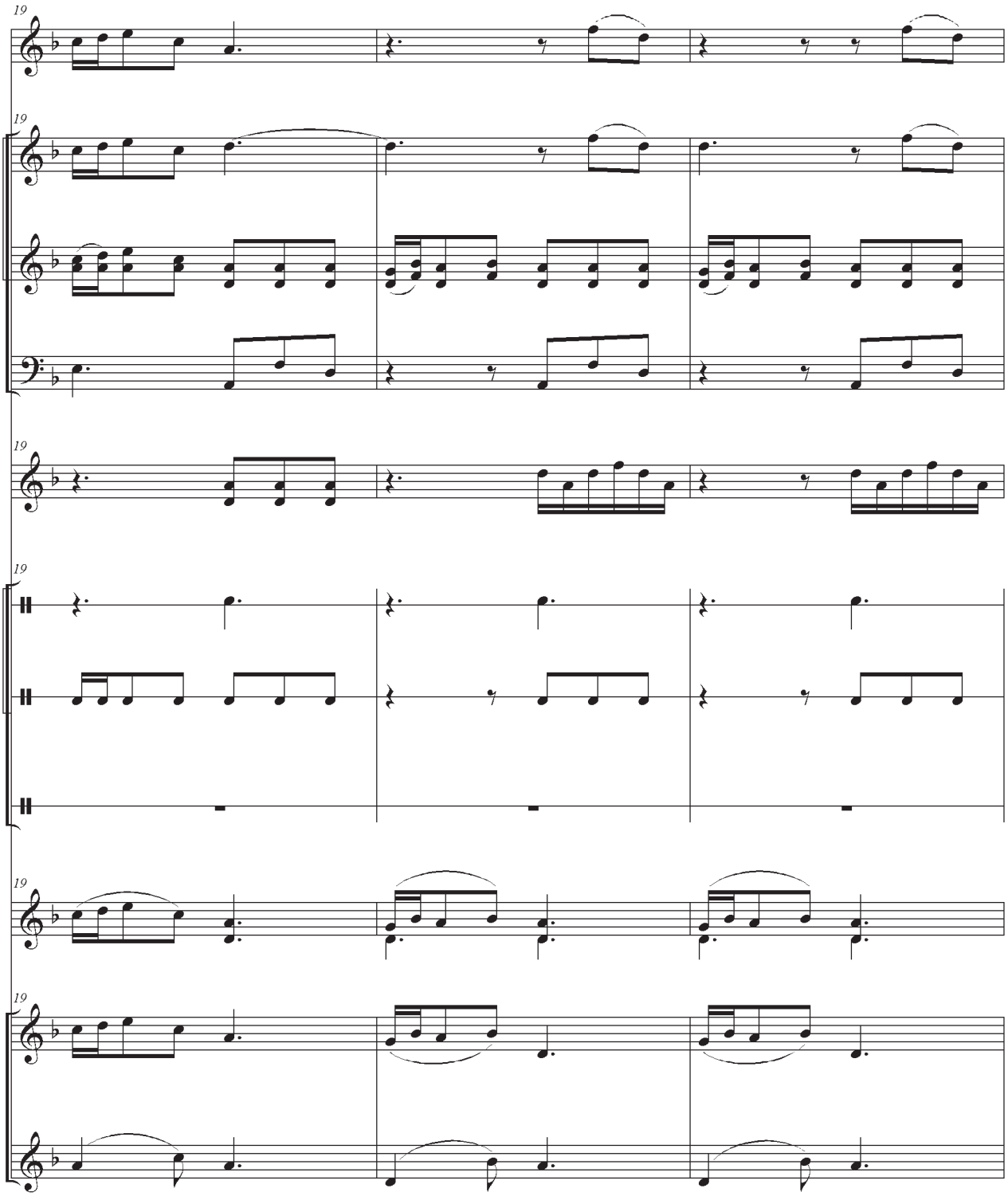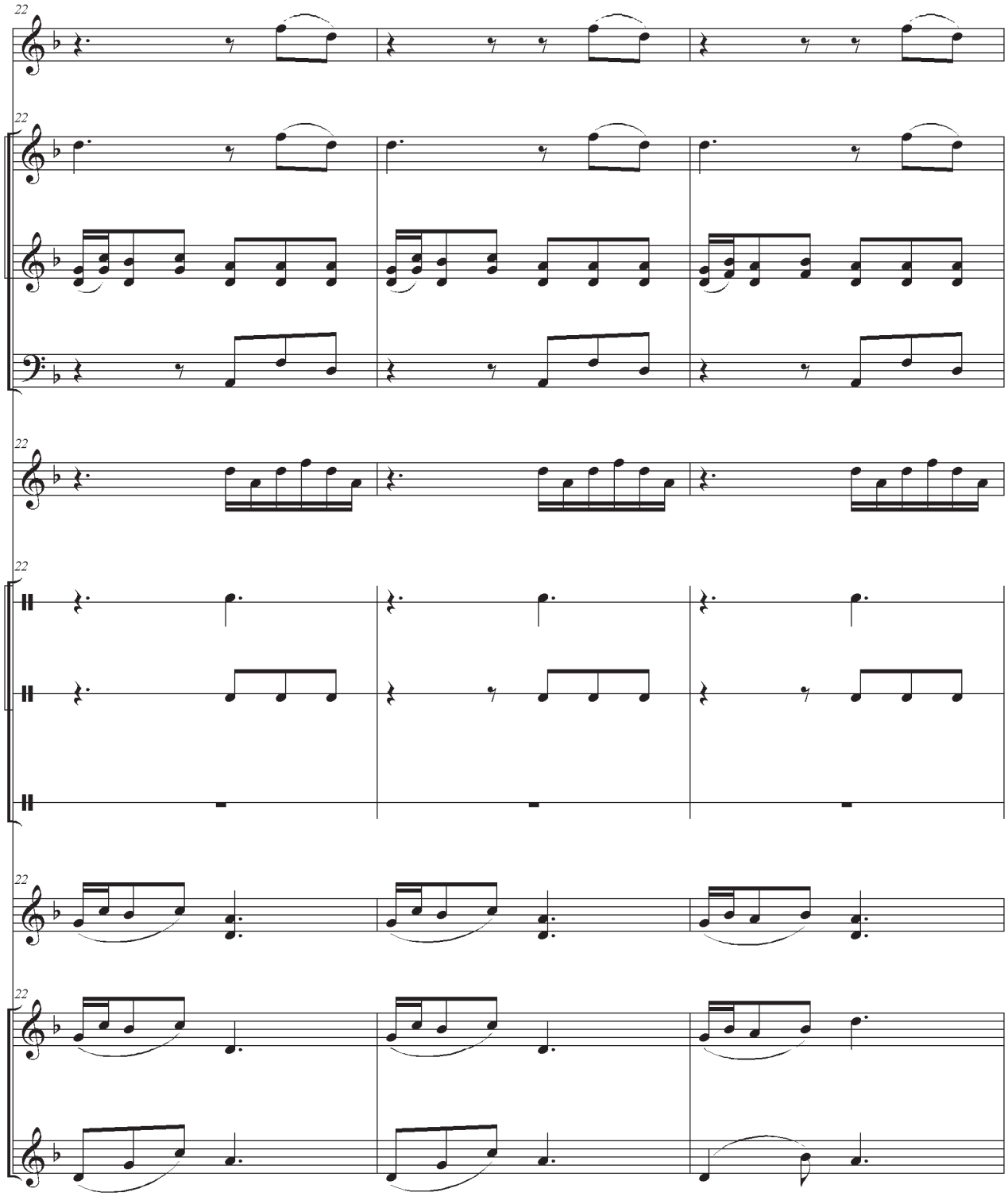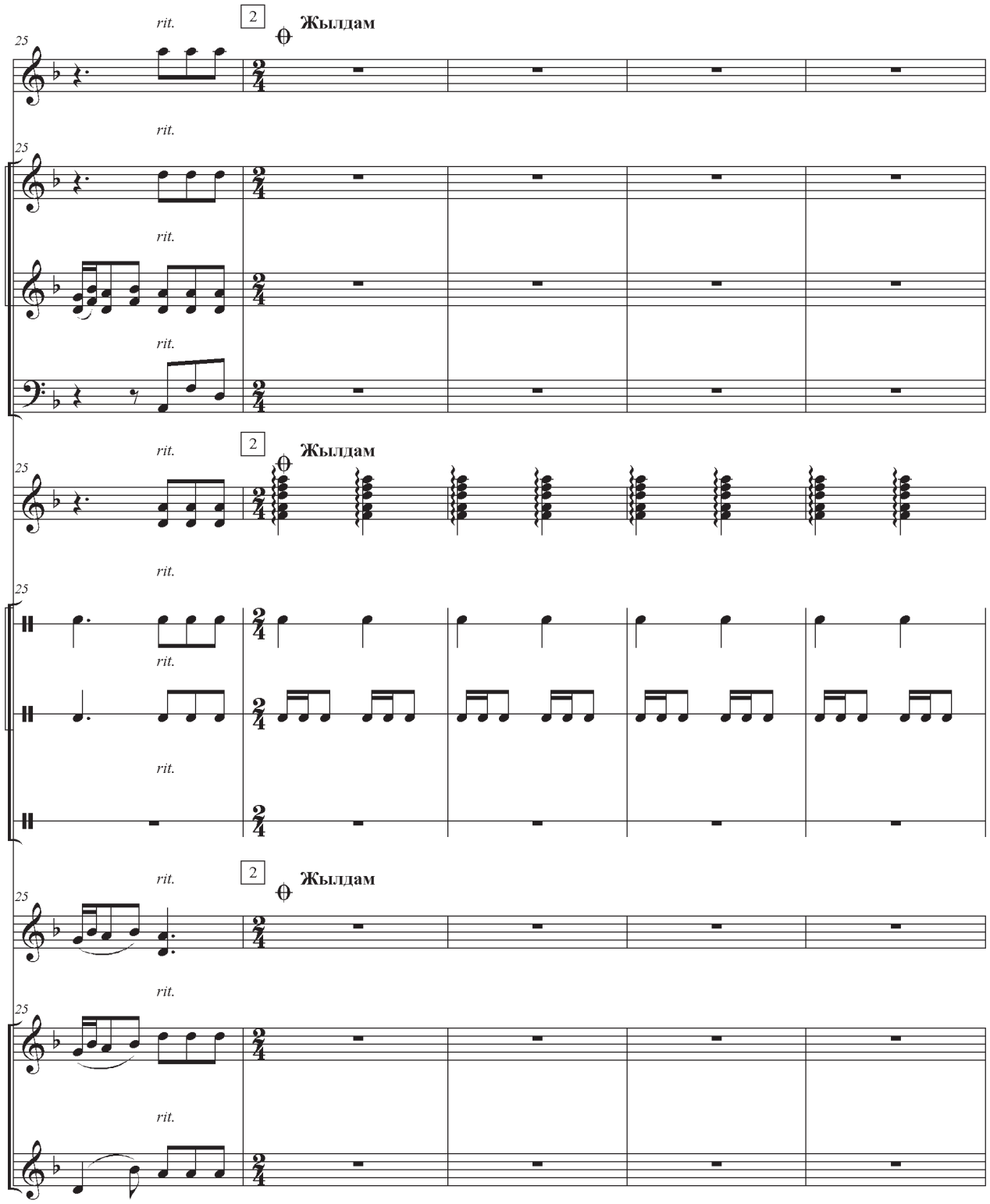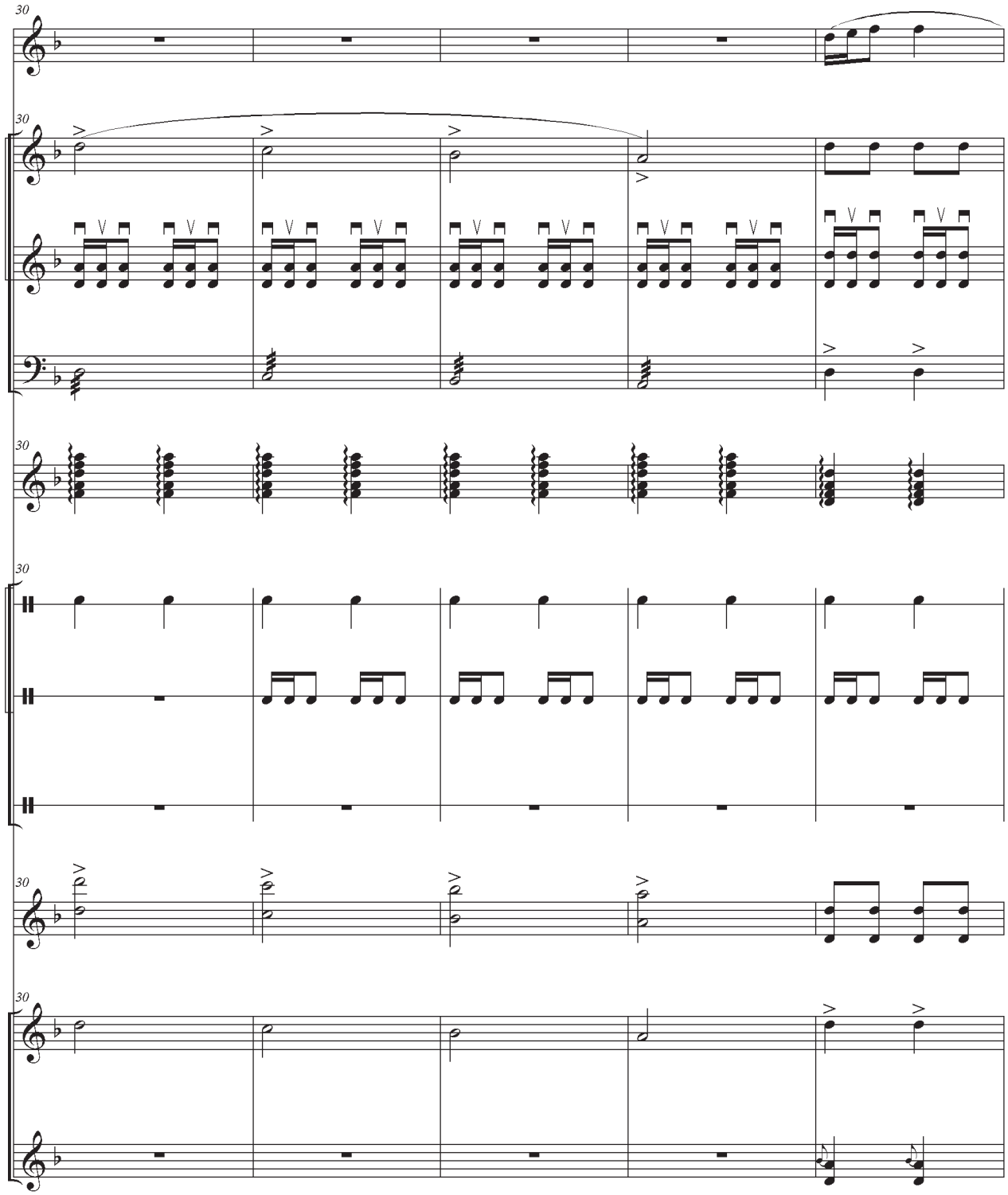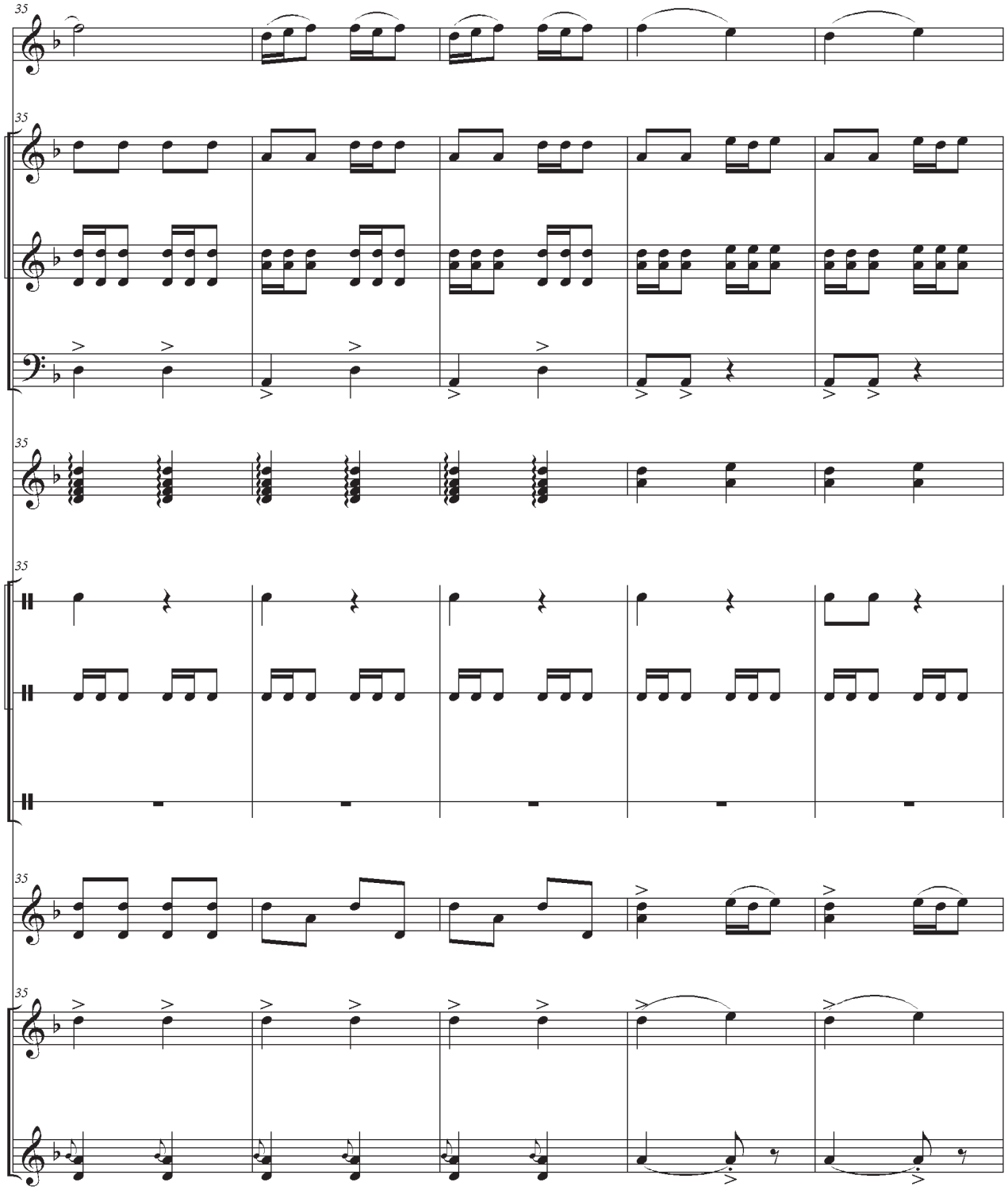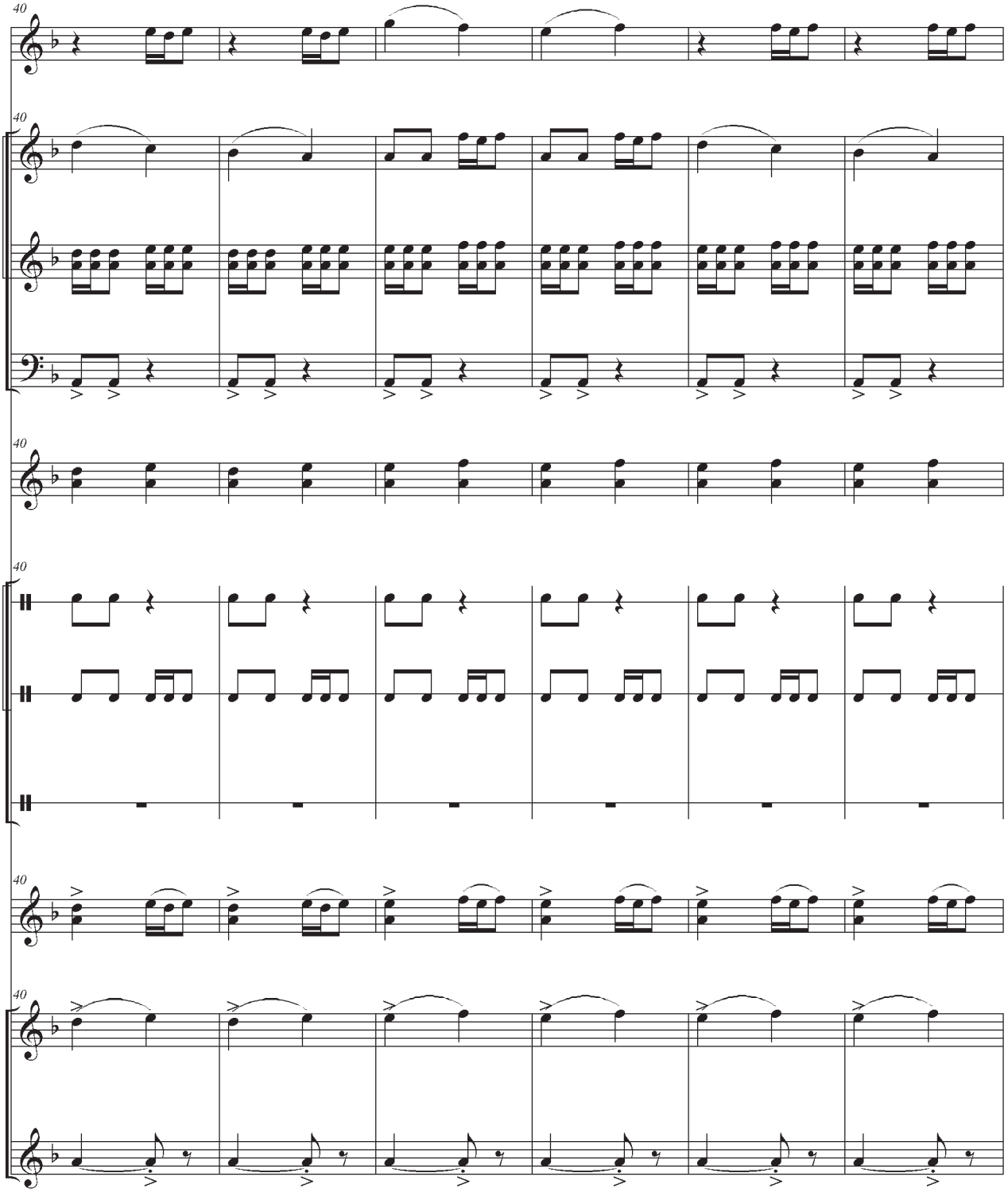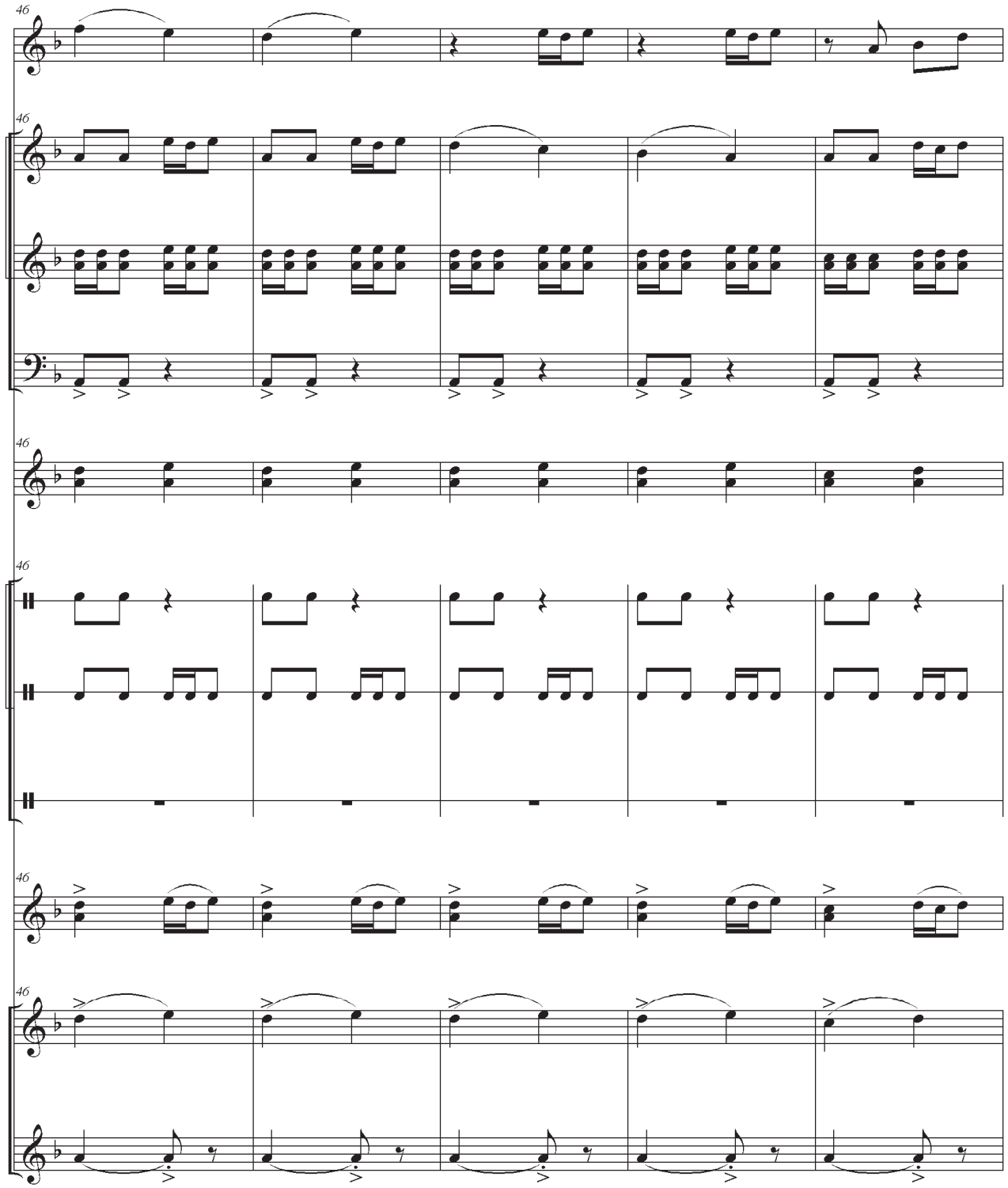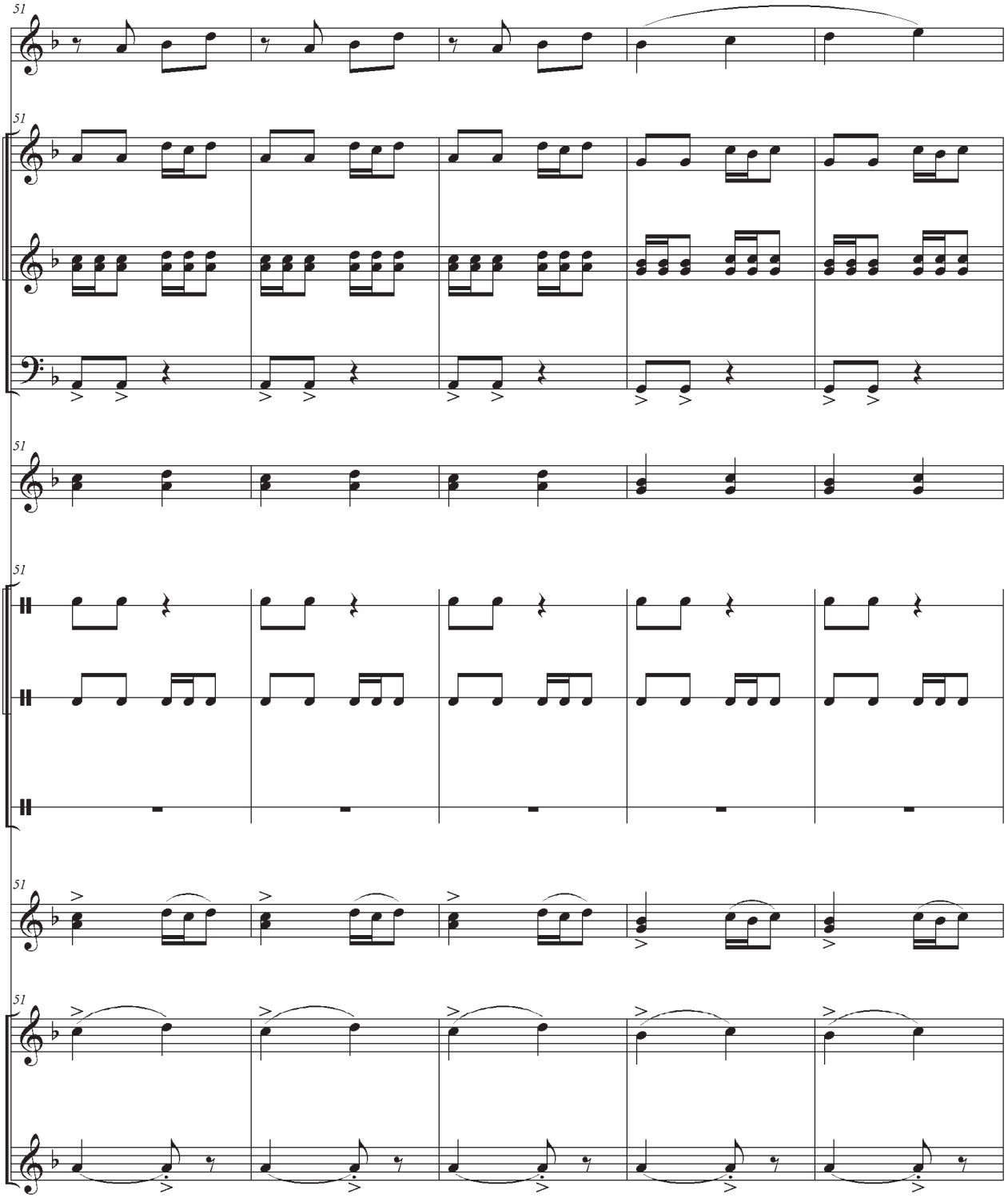

rit.
2
Жылдам
25
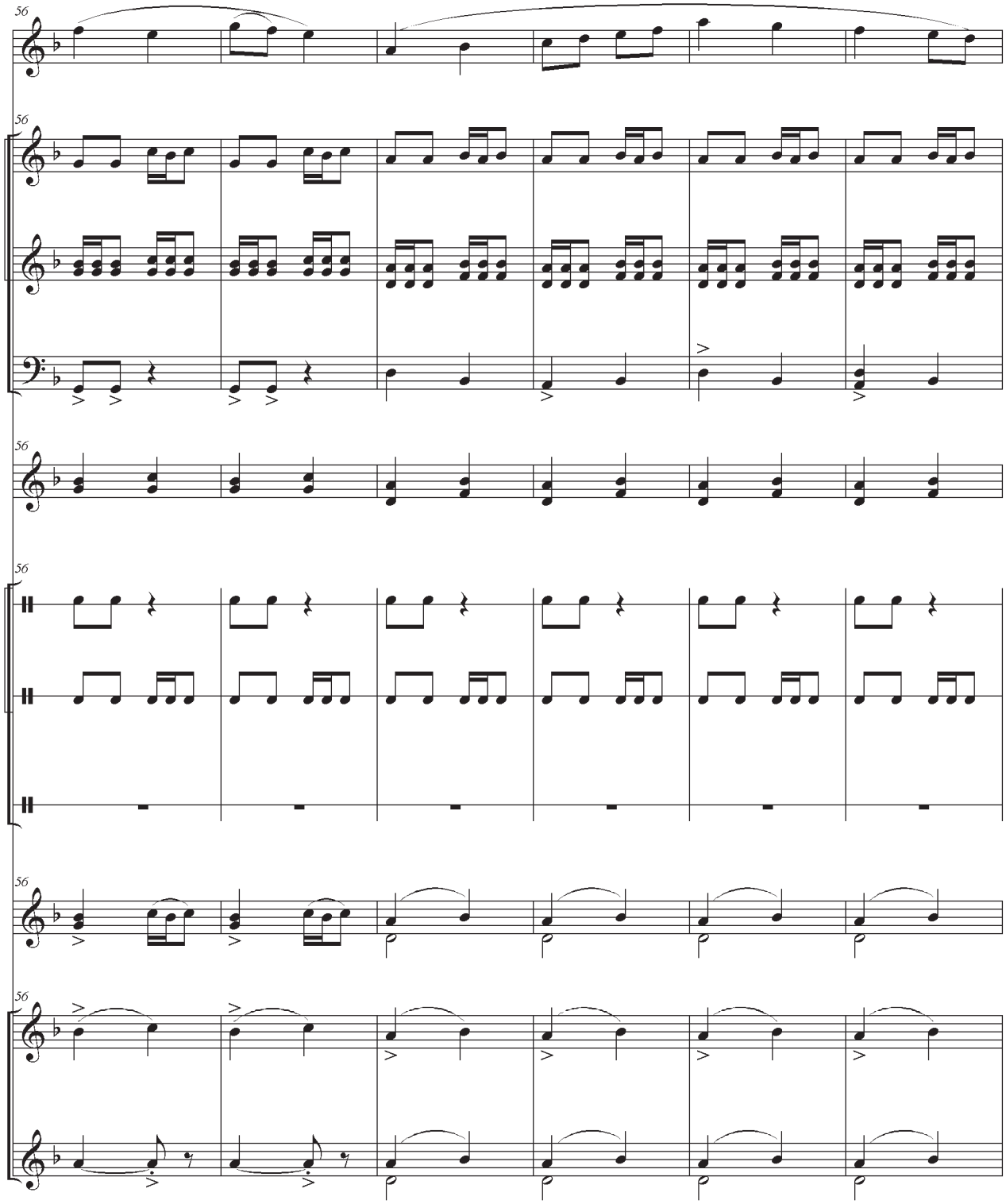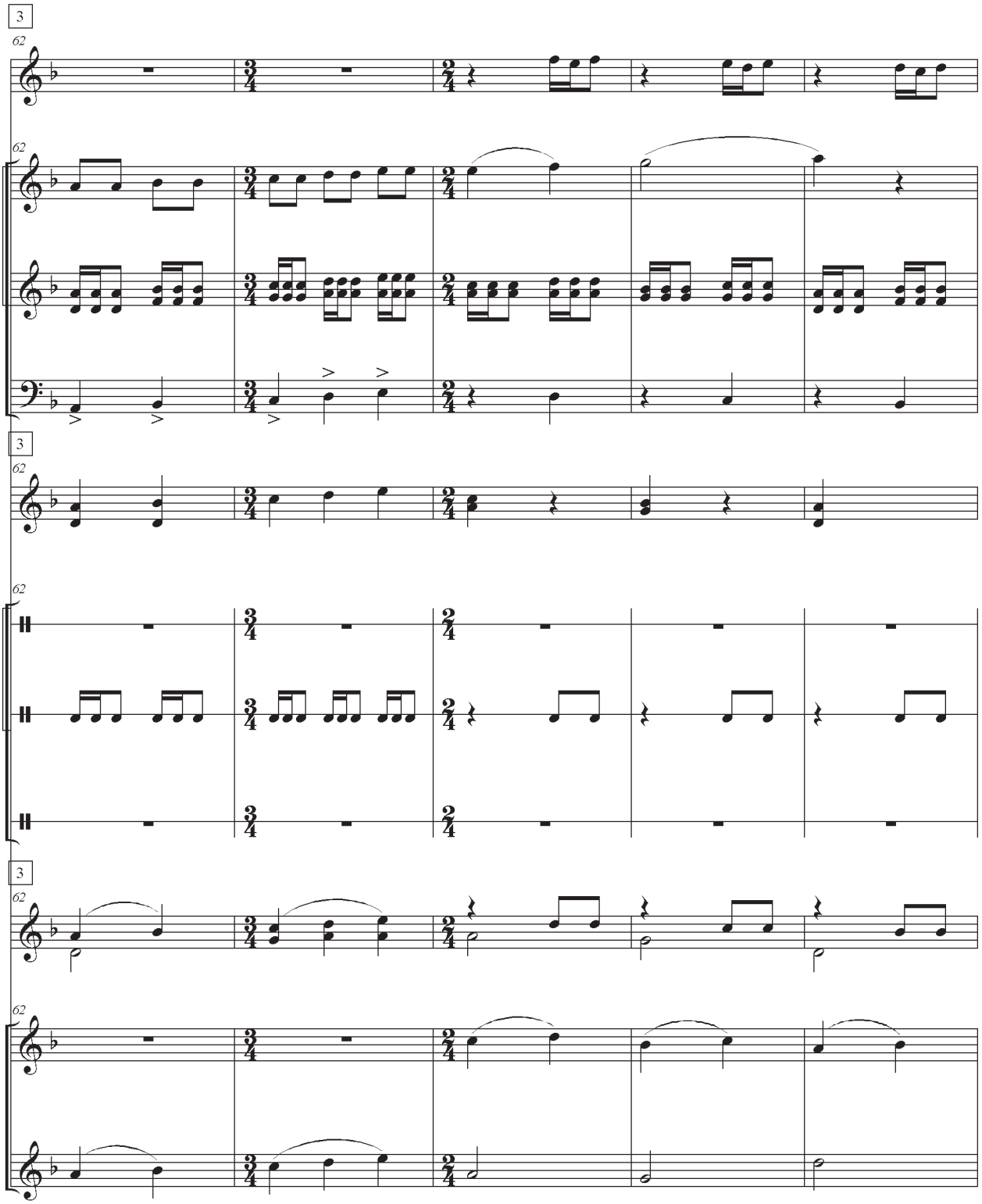

35
35
35
35
35
35
35
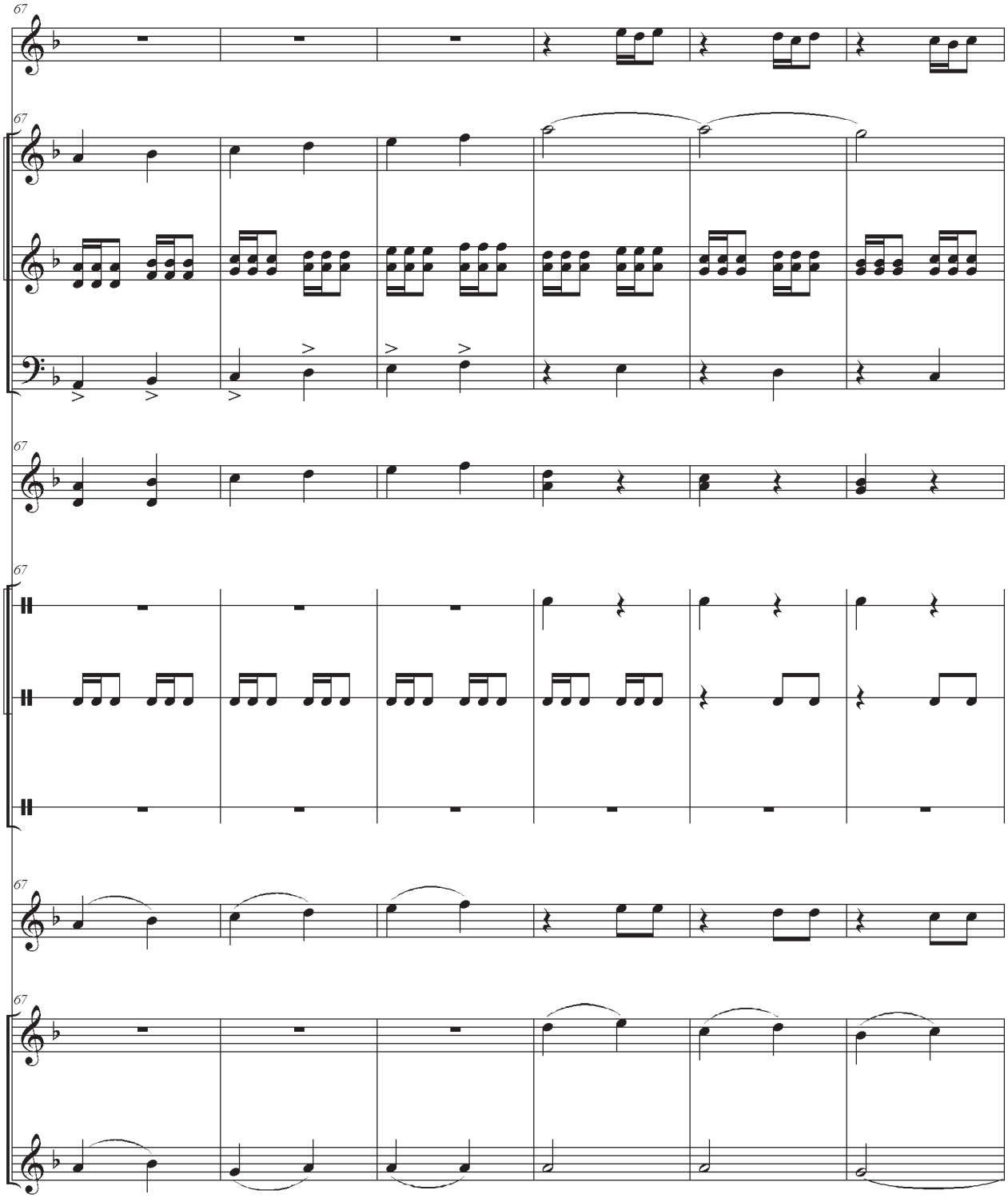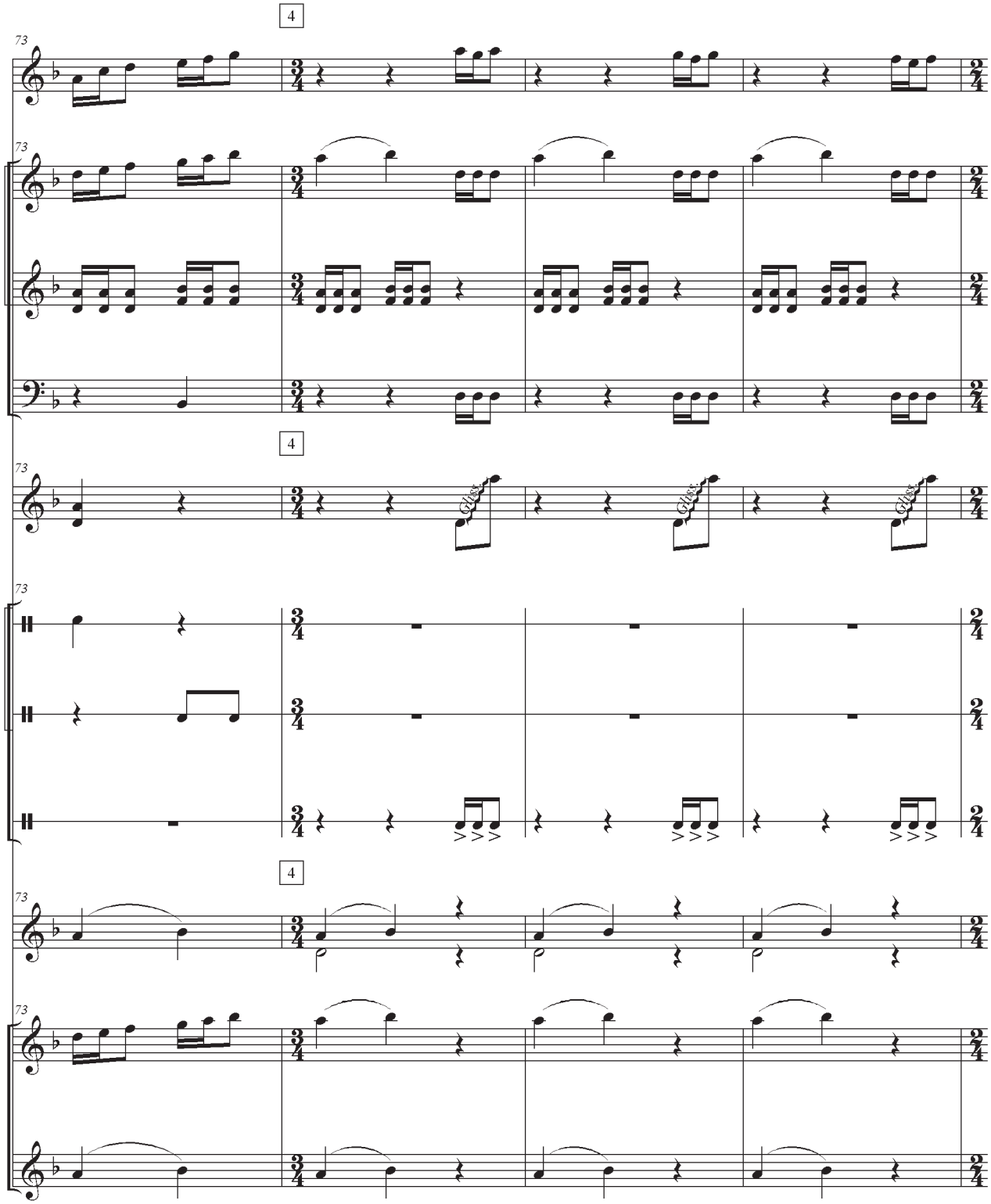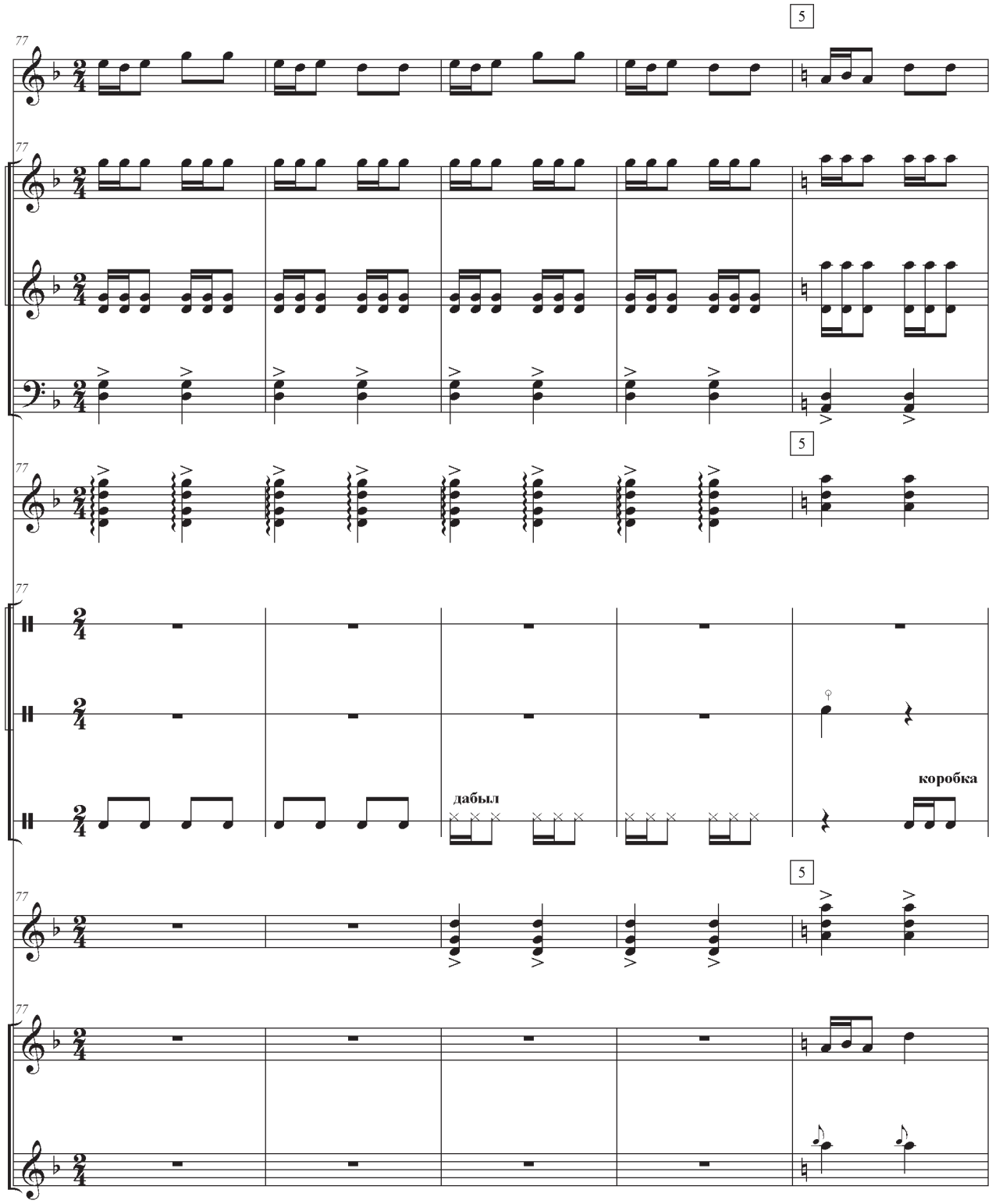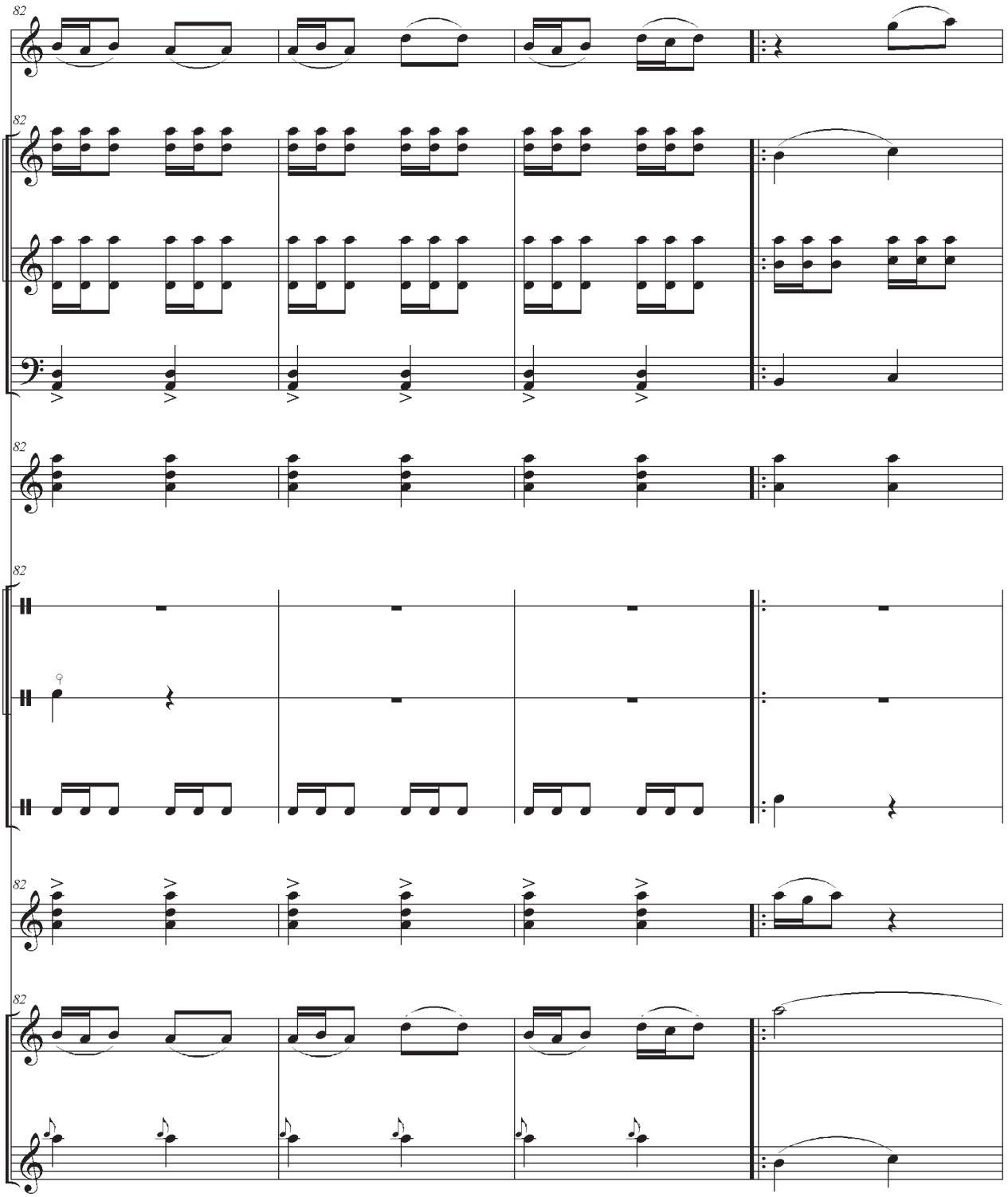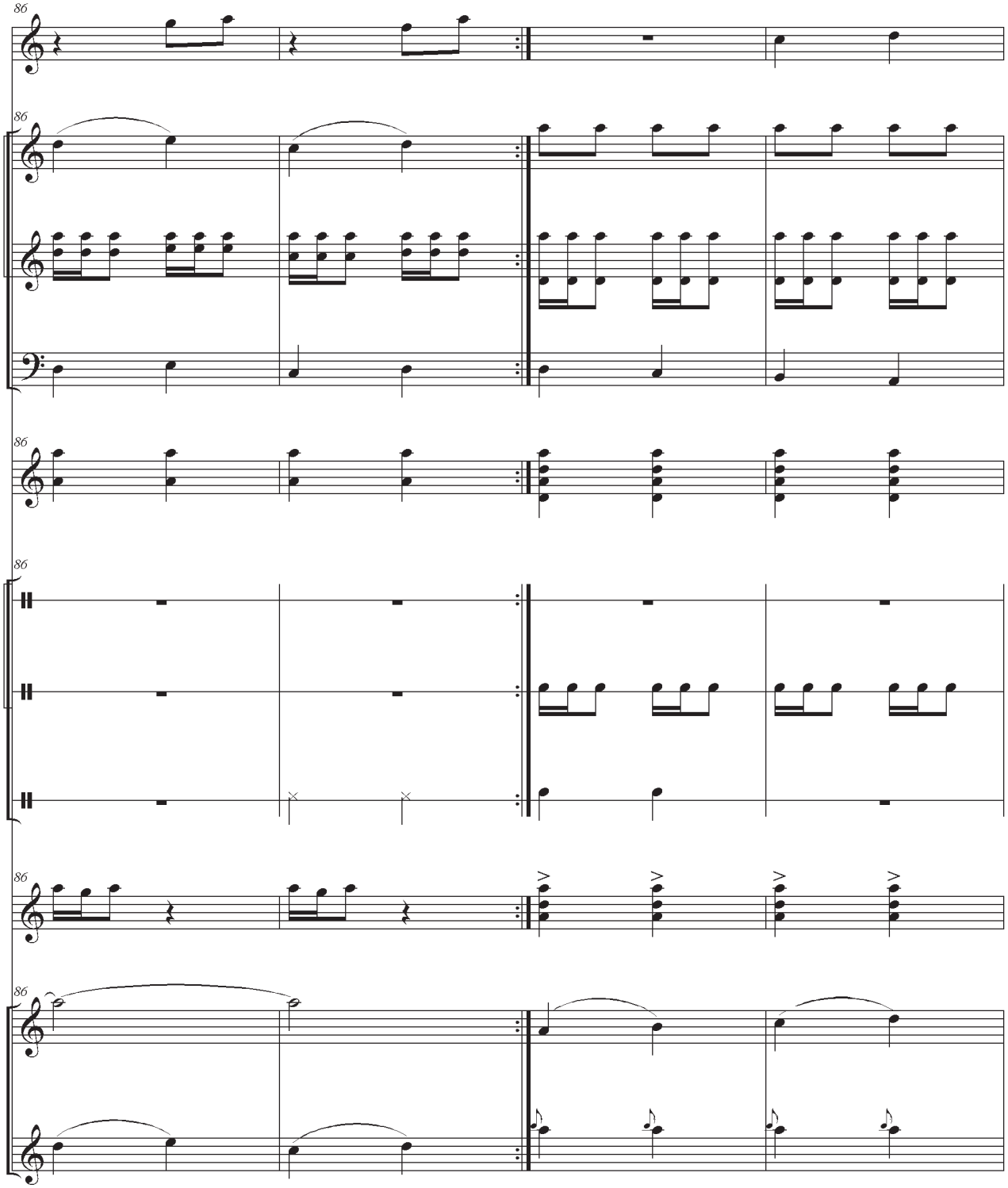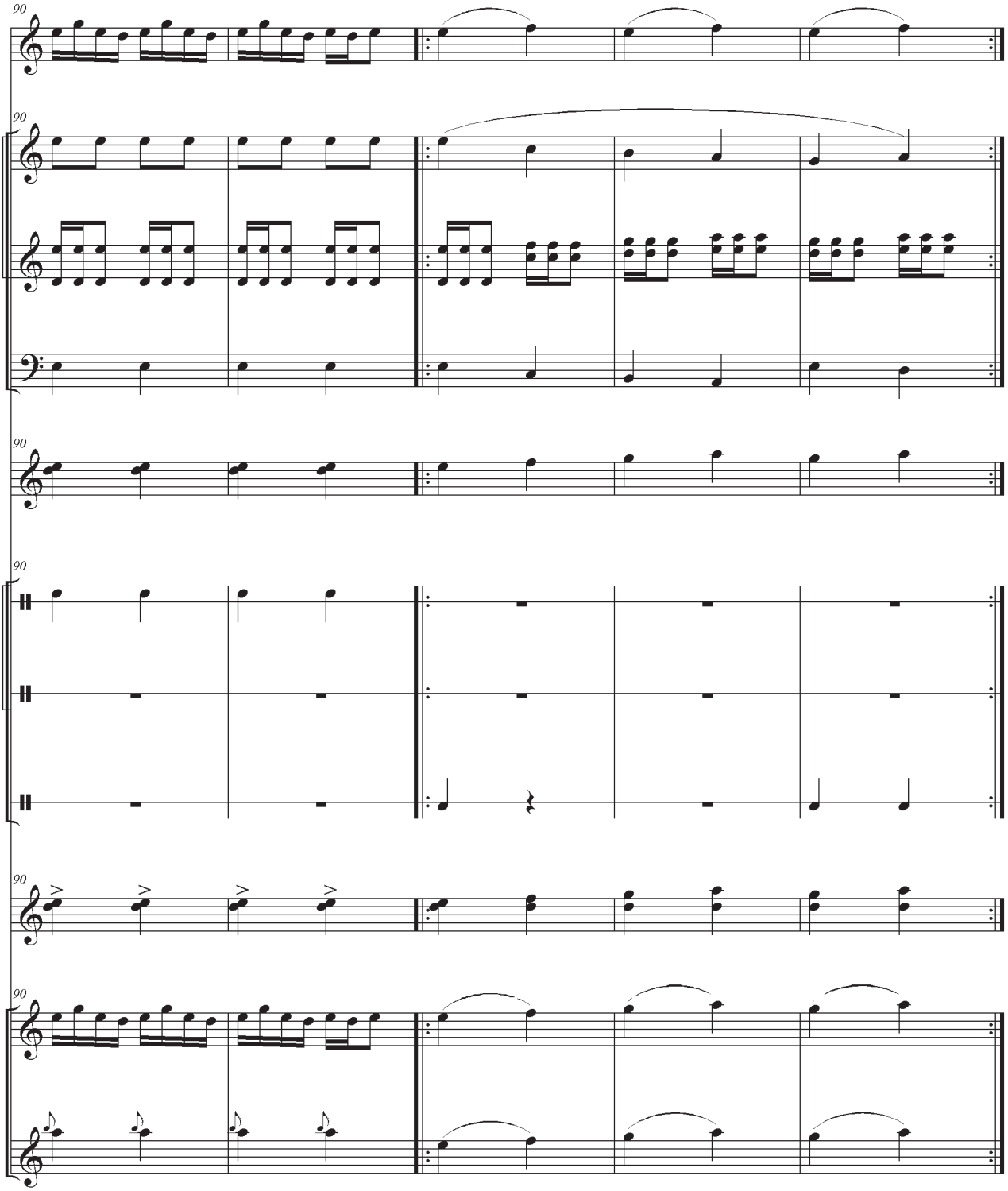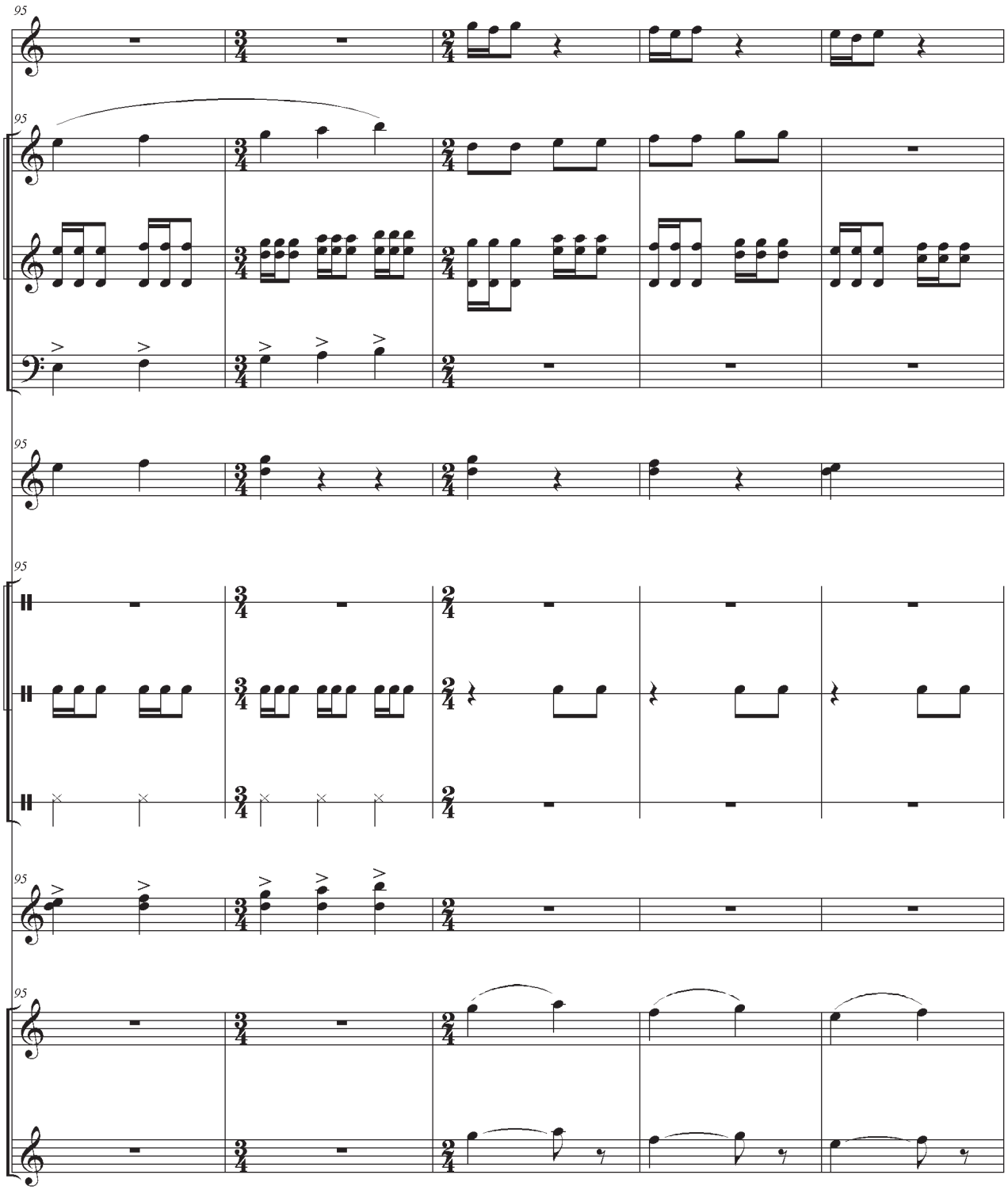

4
73
Glass
4
73
4
73
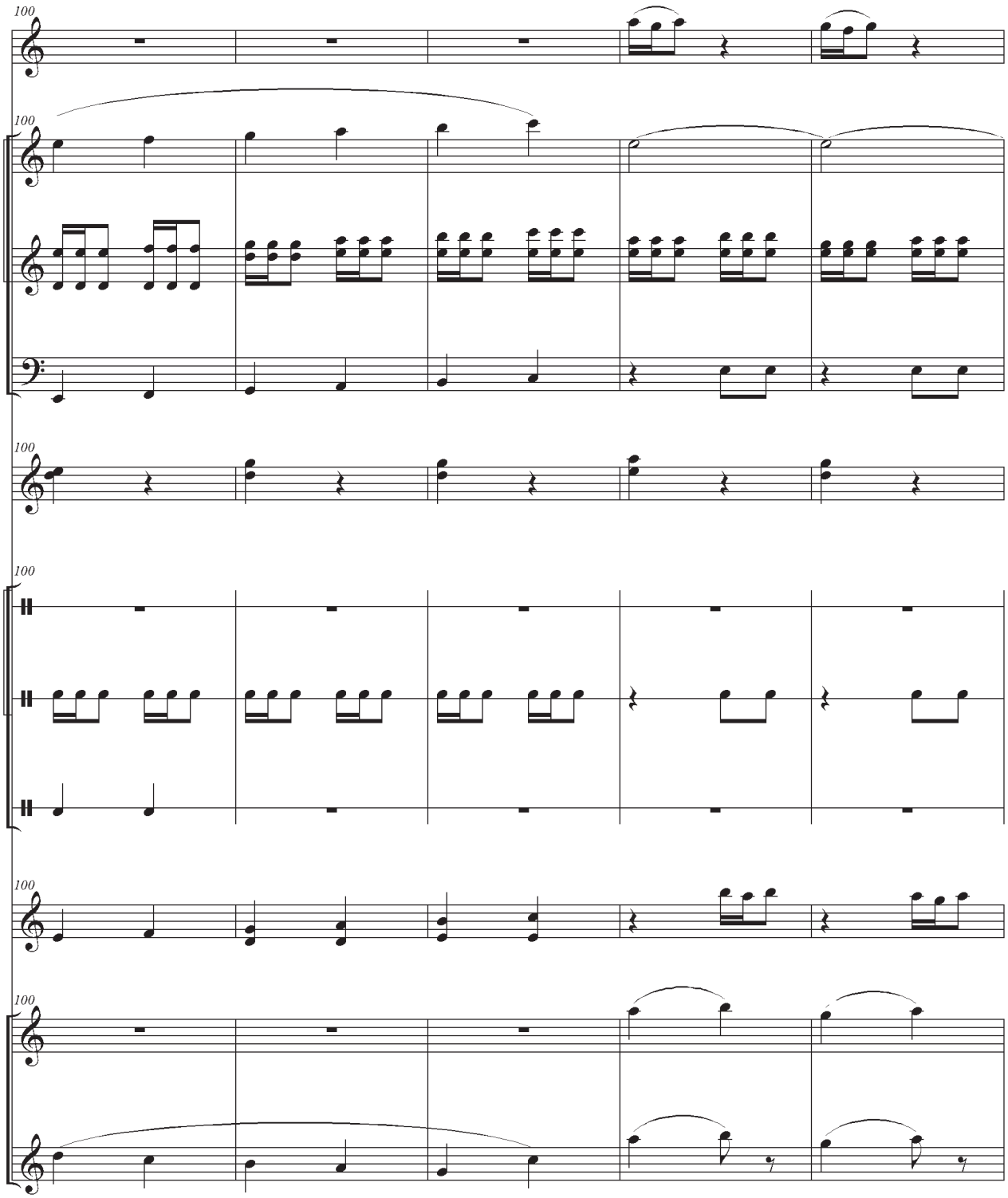

77
5
77
5
77
дабыл
коробка
5
77
77
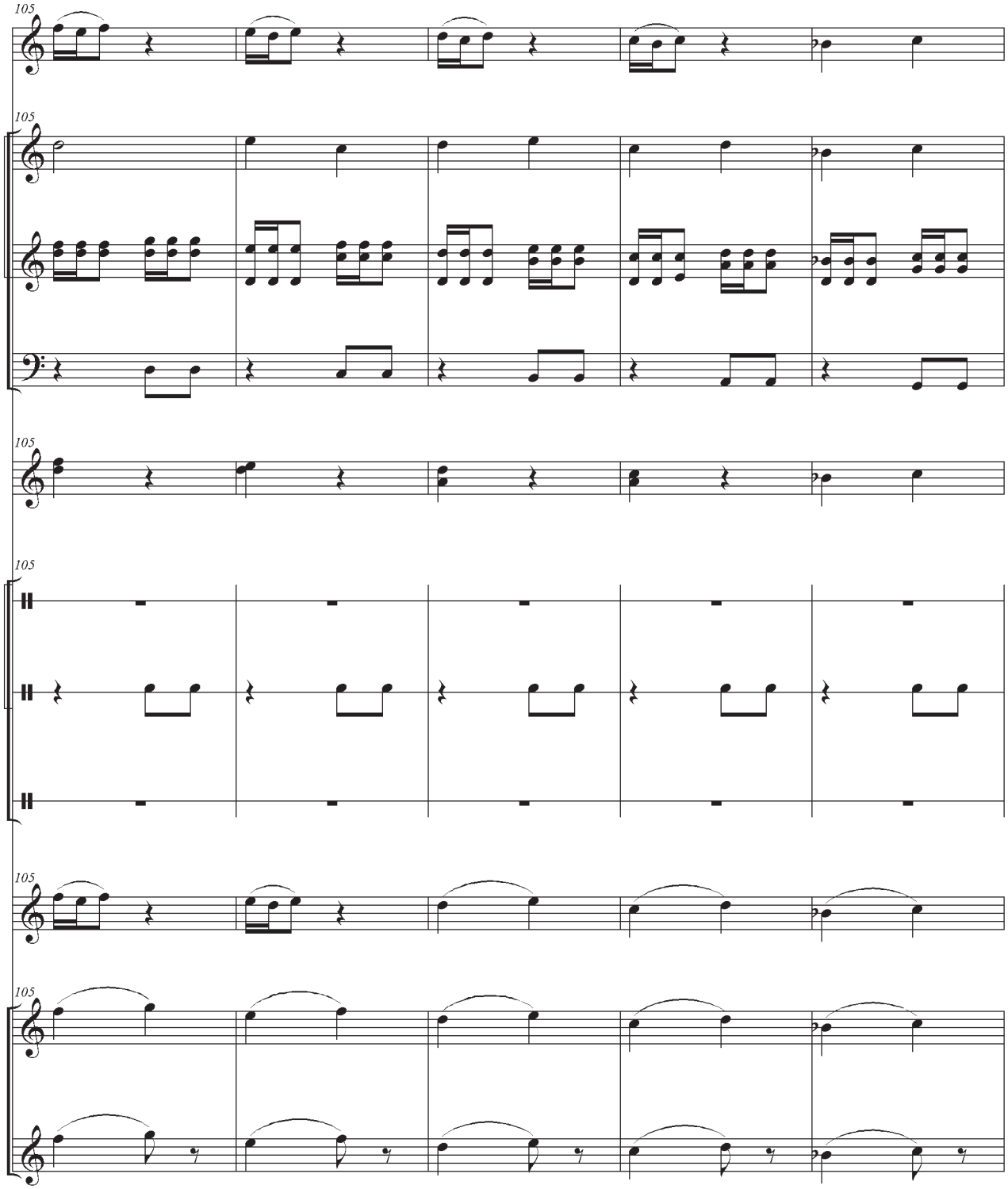

82
82
82
82
82
82
82
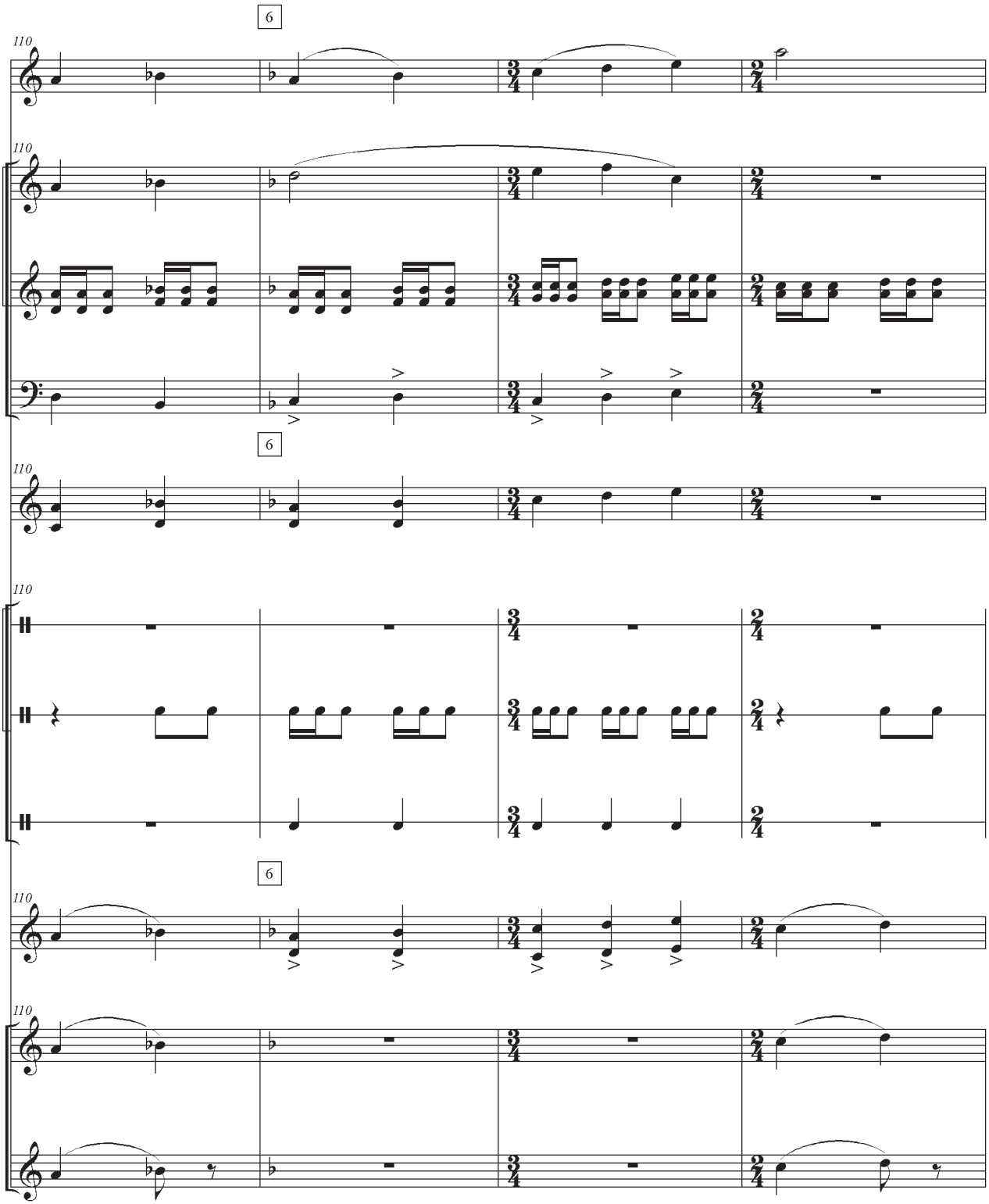

86
86
86
86
86
86
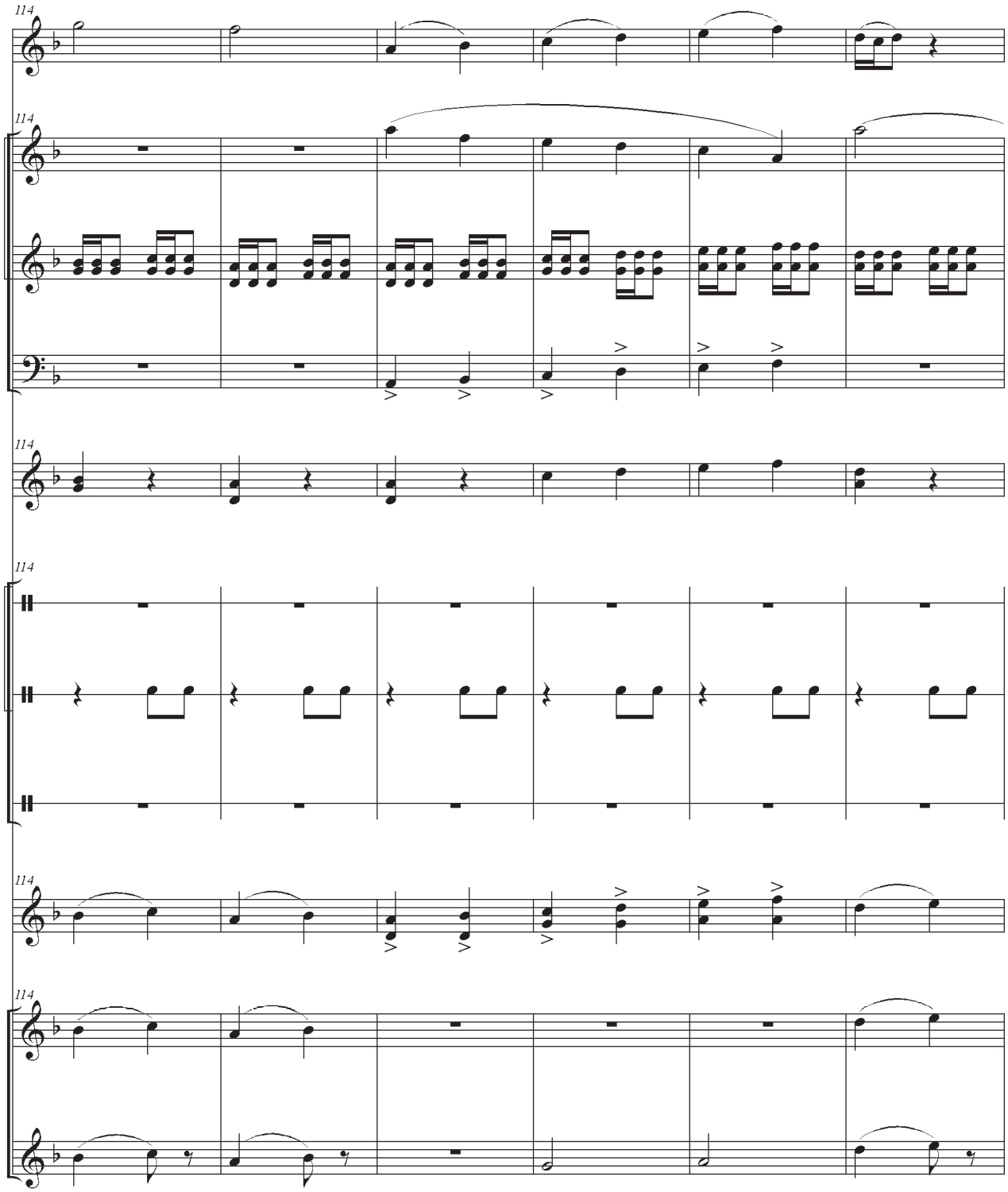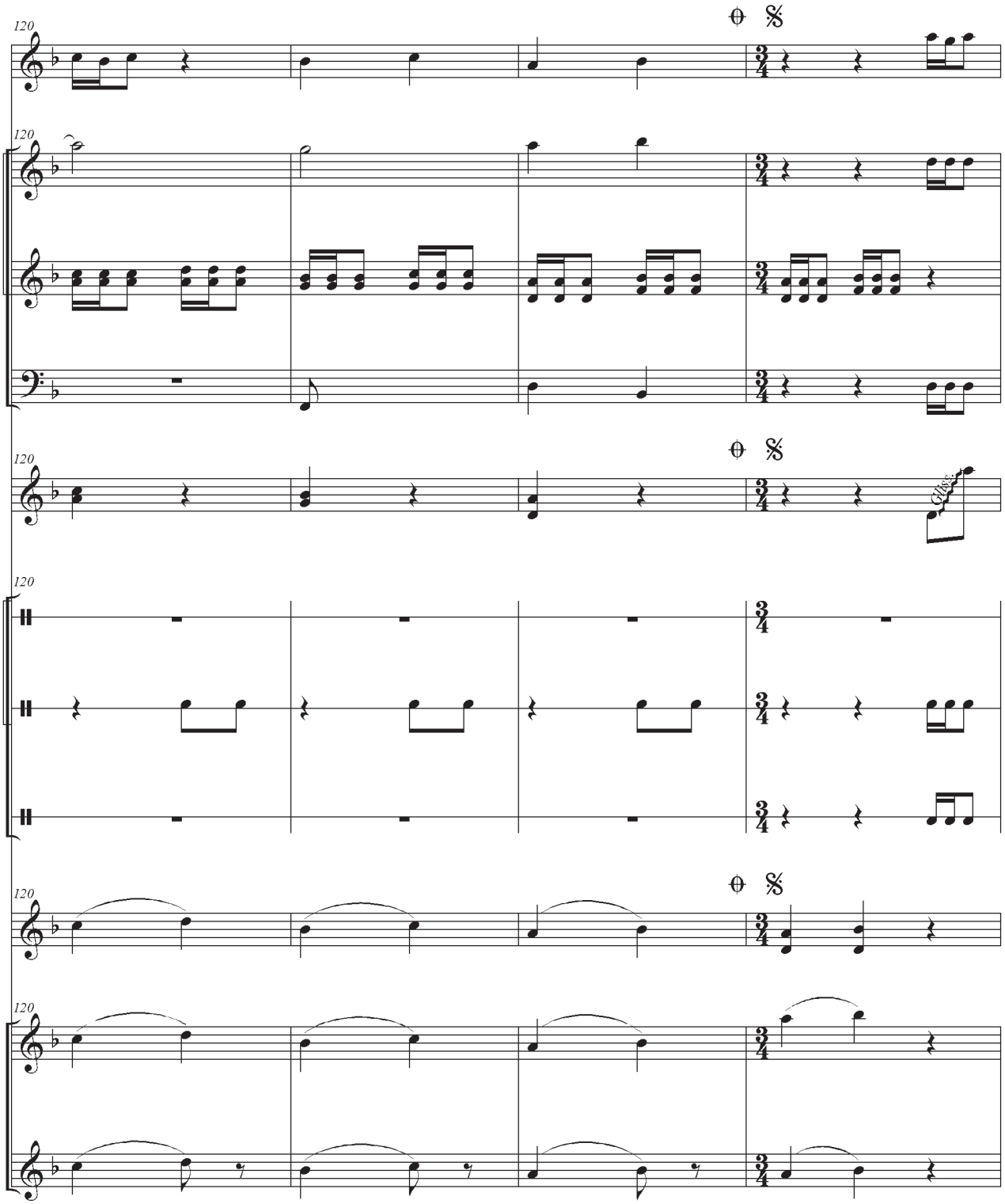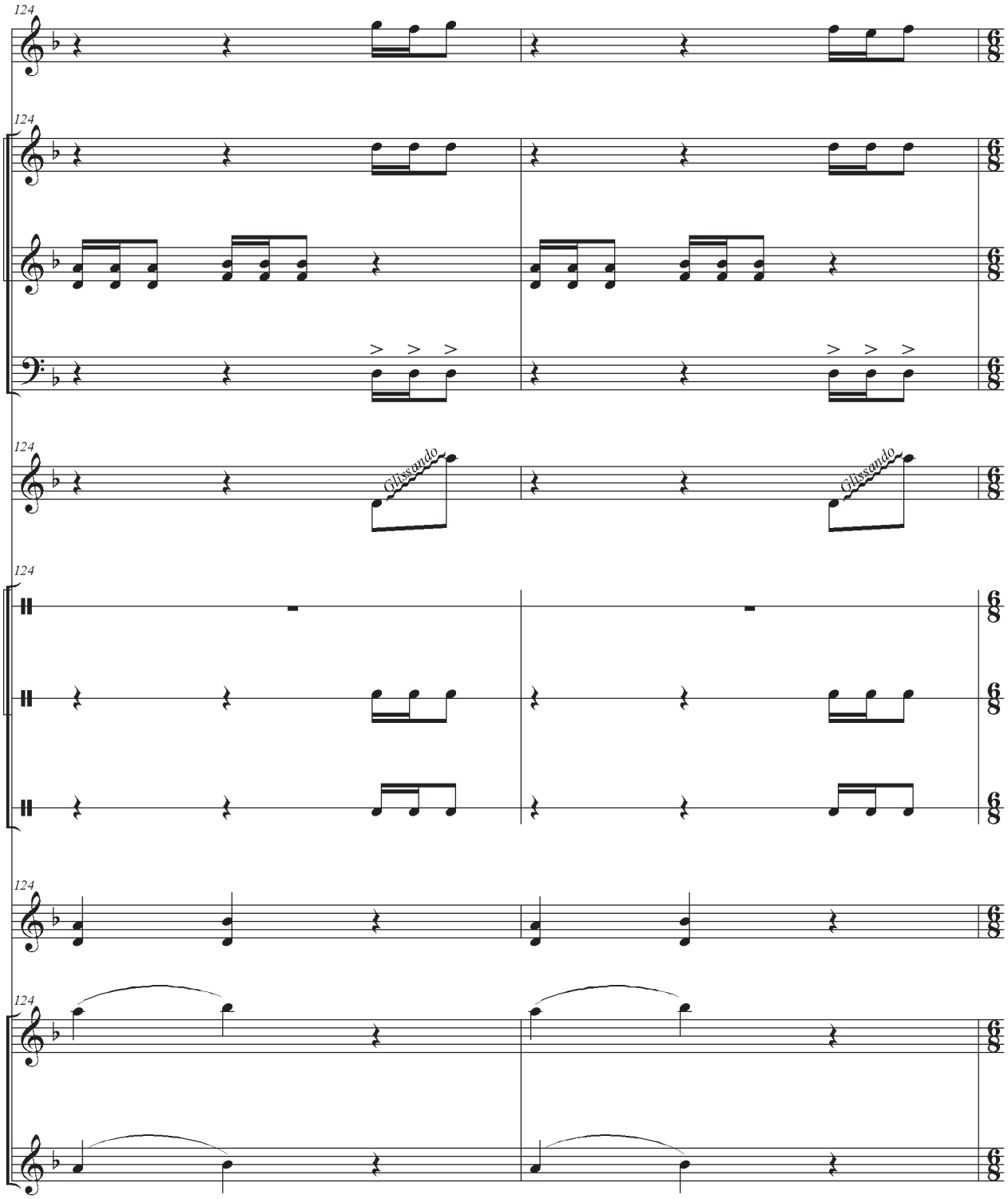

100
100
100
100
100
100
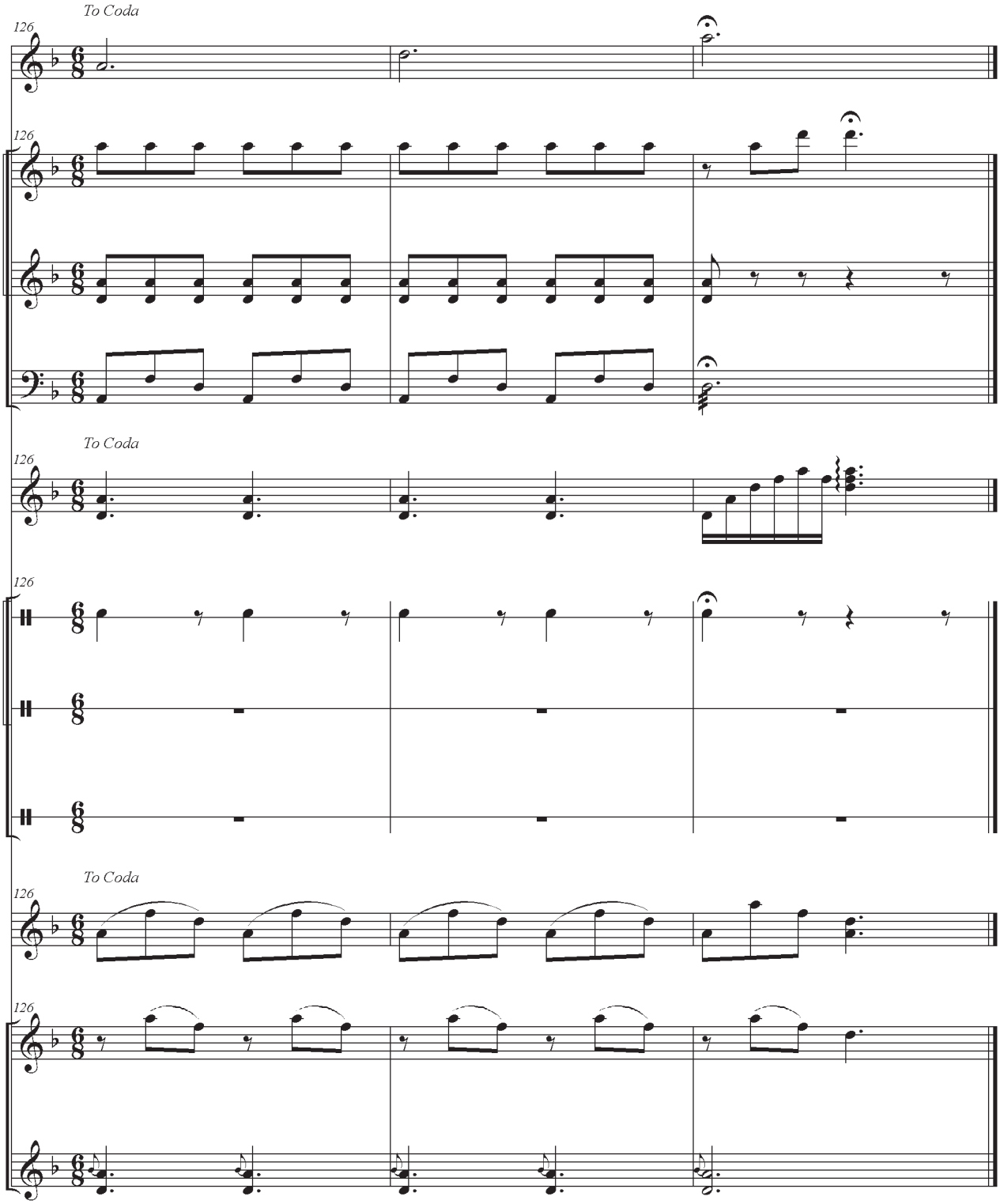

105
105
105
105
105
105
105

6
110
110
6
110
110
6
110
110

120
120
120
120
120
120
120
Glissando

124
124
124
Glissando
Glissando
124
124
124

To Coda
126
126
To Coda
126
126
To Coda
126
126

ҒИБАДАТ ТҰРҒАЛИЕВ

Ғибадат Тұрғалиев – 1994 жылы 17 қаңтарда Атырау облысы, Қызыл қоға ауданы, Сағыз ауылында дүниеге келген.

2010 жылы Дина Нұрпейісова атындағы Халықтық музыка академиясы, Атырау музыкалық колледжінде ұстазы Рая Латифулинаның дәстүрлі ән класынан дәріс алған.

2015 жылы Құрманғазы атындағы Қазақ Ұлттық консерваториясын дәстүрлі ән мамандығы бойынша Айгүл Қосанованың класында оқып, 2019 жылы бітірген.

Халықаралық және Республикалық конкурстардың лауреаты.

Эстрада жанры бойынша «Құстарым», «Аруым», «Ақ тілек», «Күтемін» және тағы да басқа әндердің, фольклор жанры бойынша Ілияс Жансүгіровтың «Құлагер» поэмасы желісінде «Құлагер» композициясын жазған.
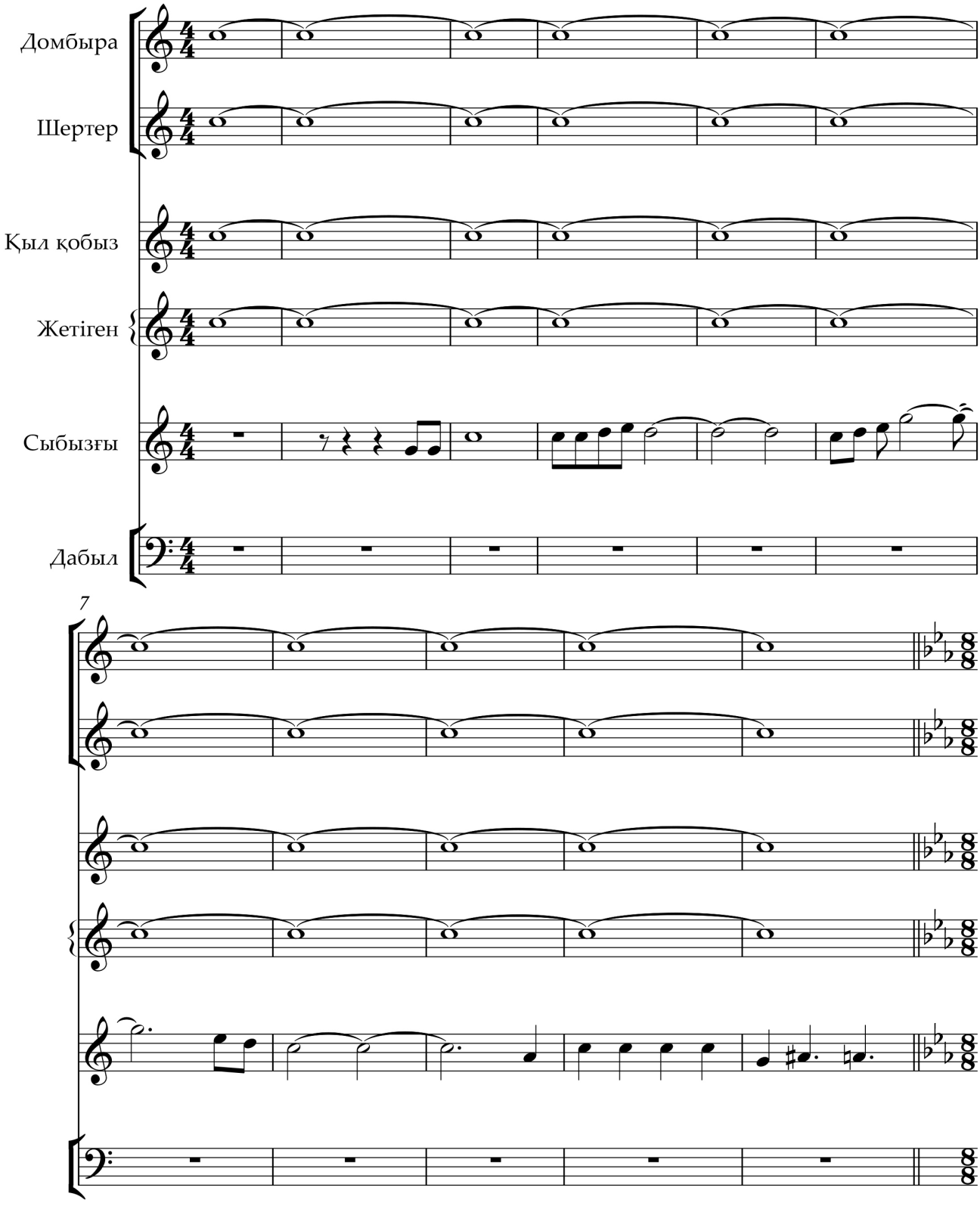
Автор сөзі: «ТАРИХИ ТАЛАС» күйім Талас өзенінің жағасында орын тепкен ежелгі Талас қаласына арналып отыр. Қазақстанның бұл ежелгі қаласы тарихта көптеген атпен қалған: Талас, Тараз, Яны-Тараз, Наманган-Көше, Әулие-ата, Мирзоян, Жамбыл. Қаланың 2000 жылдық тарихы тікелей осы аттармен байланысты. Тарихи кезеңдерге куә болған оқиғалар желісін көне аспаптардың үнімен жеткізуді мақсат етіп, жаңа туынды жазып шығардым.
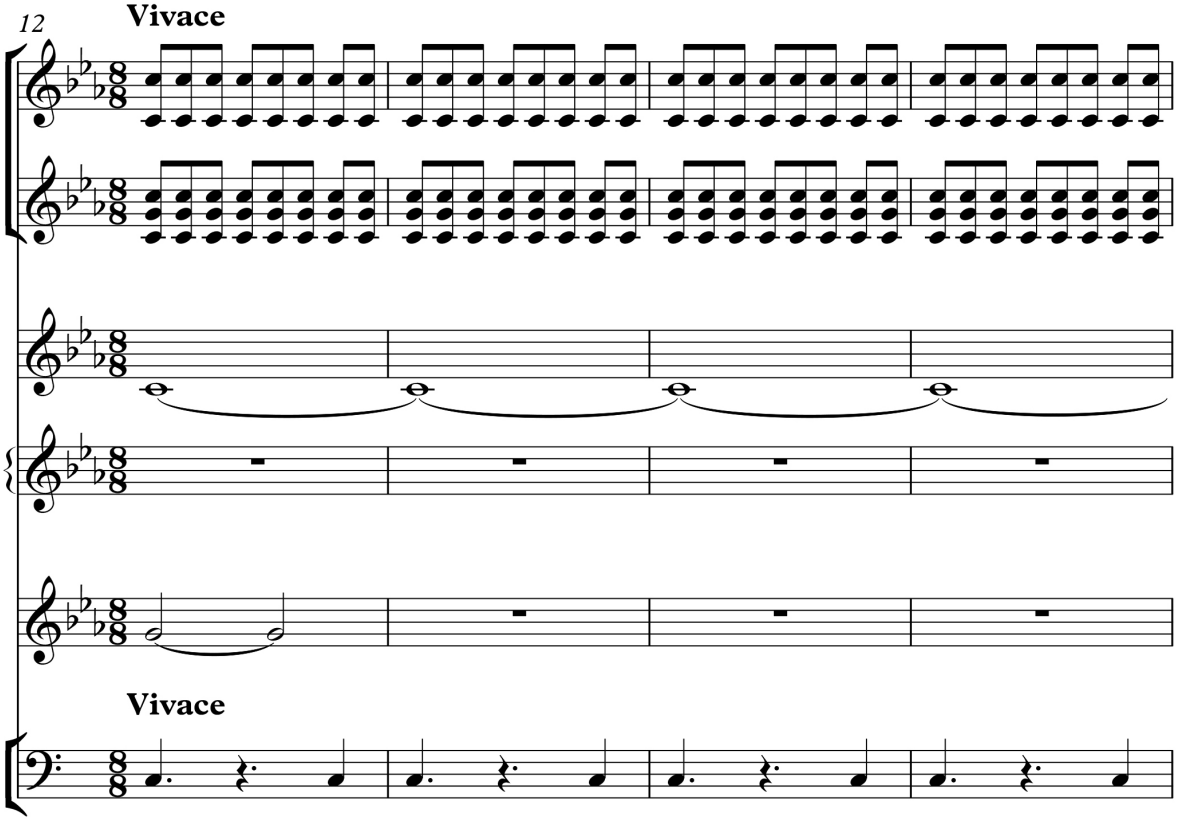
Күй – жан дүние байлығы. Бұл күйімнің ырғақтық өрнегі, ішкі сыры, саздық, стильдік ерекшелігі де басым. Халықтың сол уақыттағы тыныс тіршілігі мен шын келбетін әсерлі, алабыртқан туындымнан сезуге болады деп ойлаймын. Аталған шығармамың сазды табиғаты тыңдарман қауымның көңілін баурайтынын да кәміл сенемін.
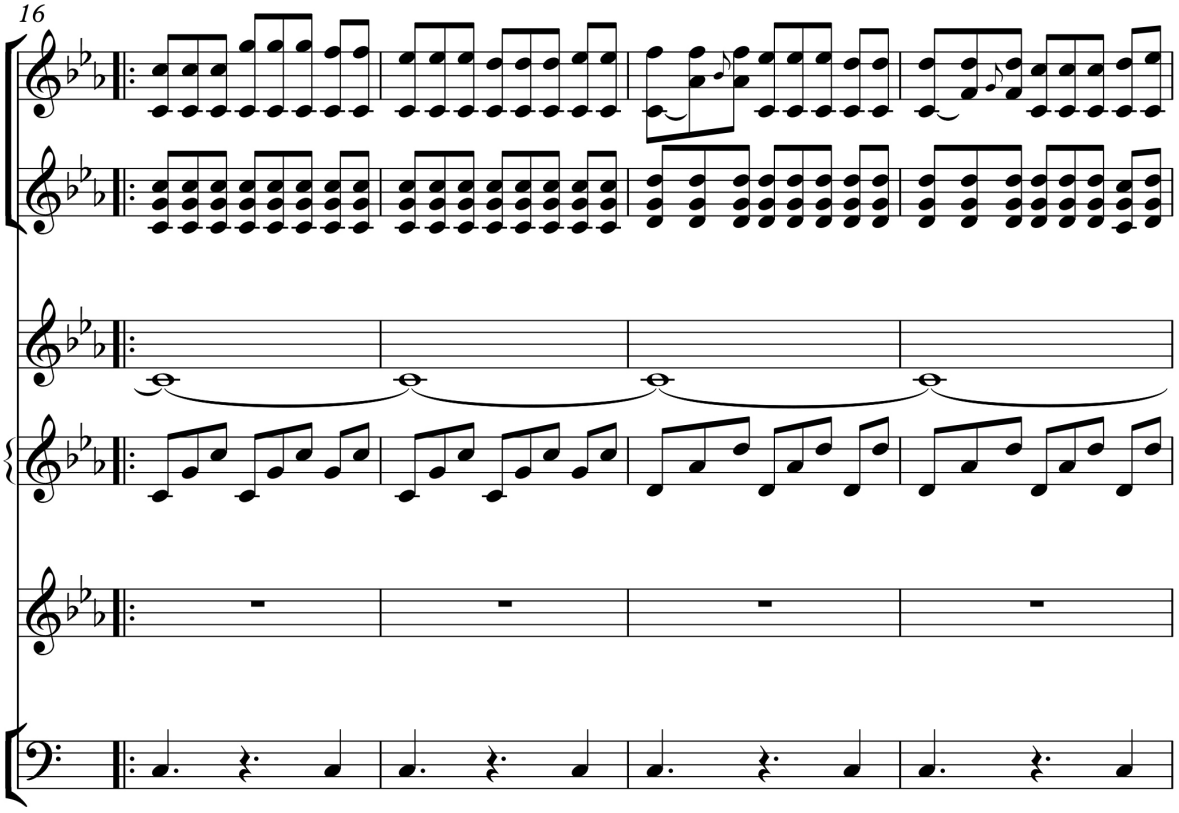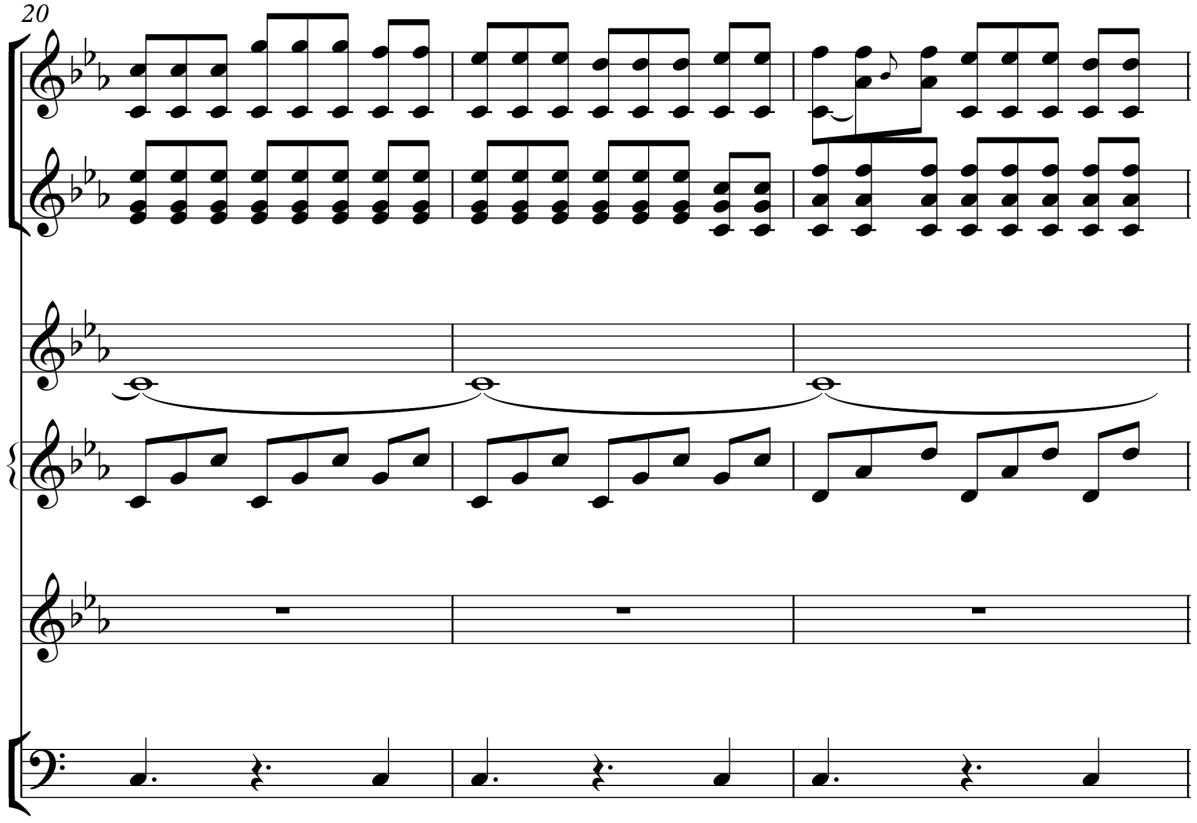

Тарихи Талас
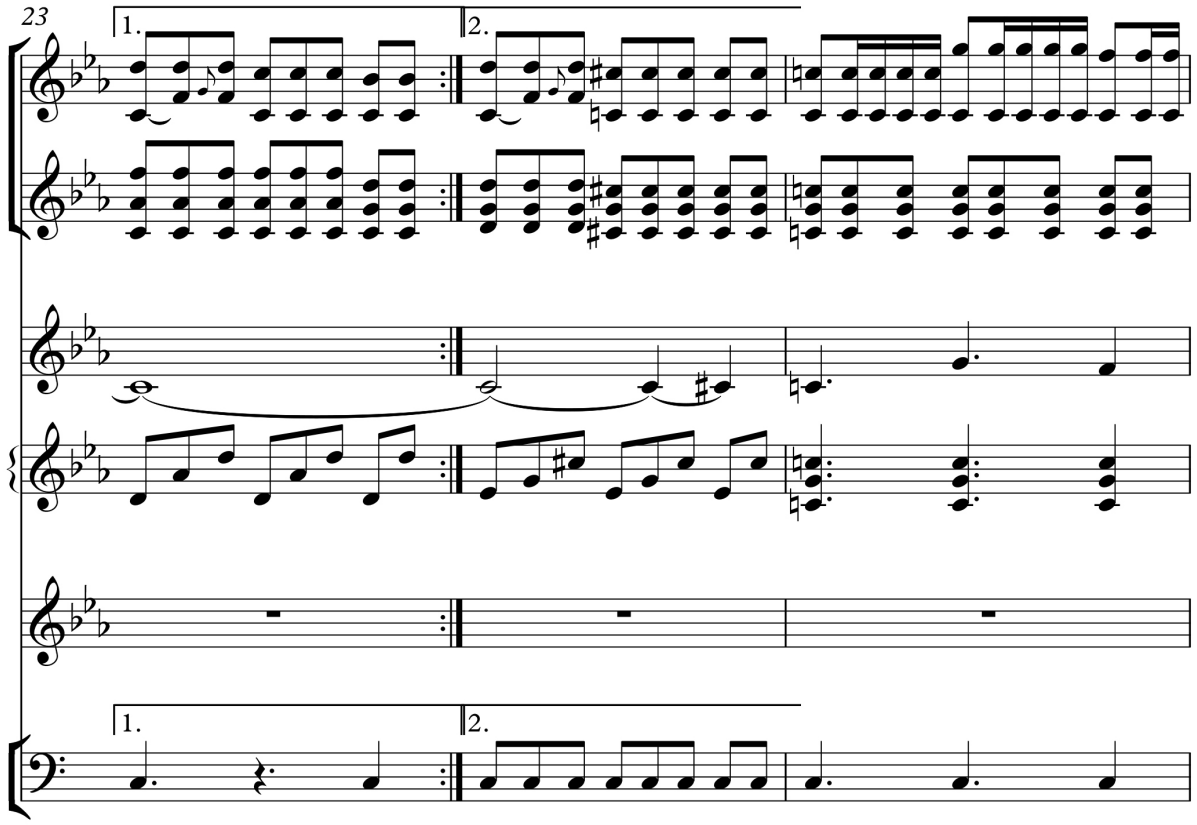
Ғ. Тұрғалиев
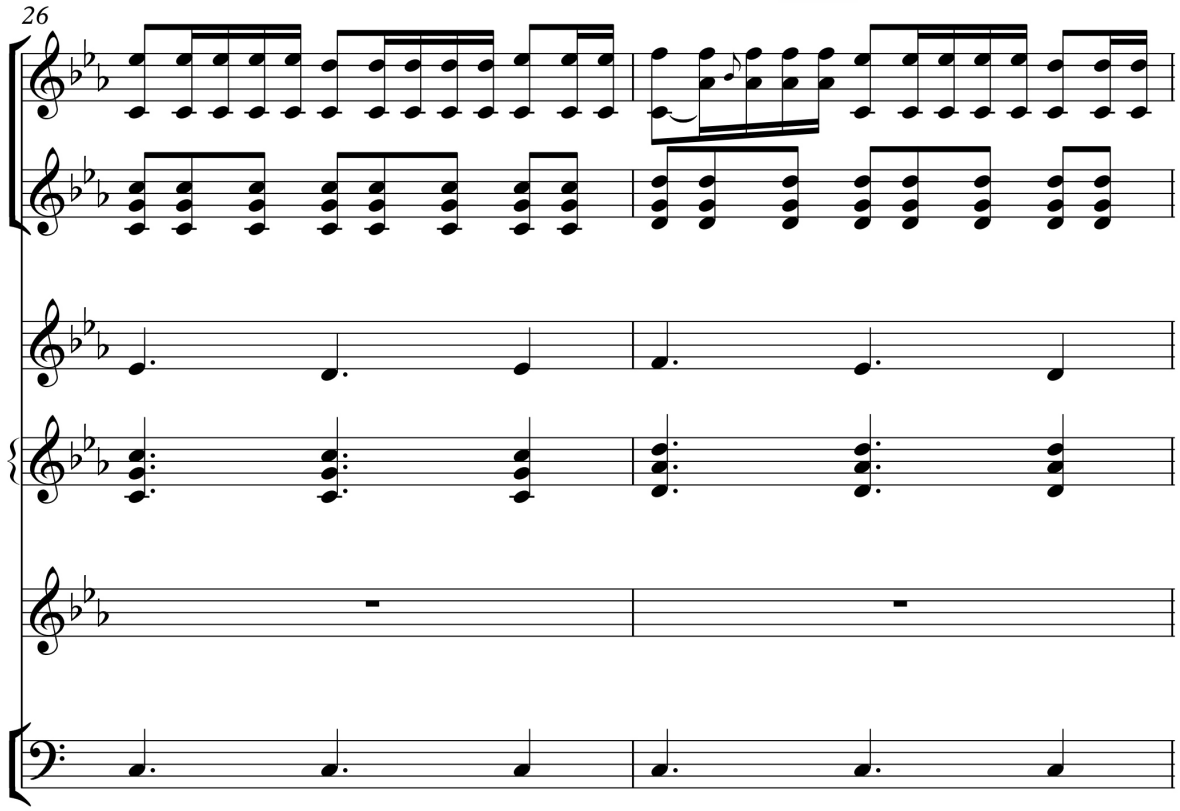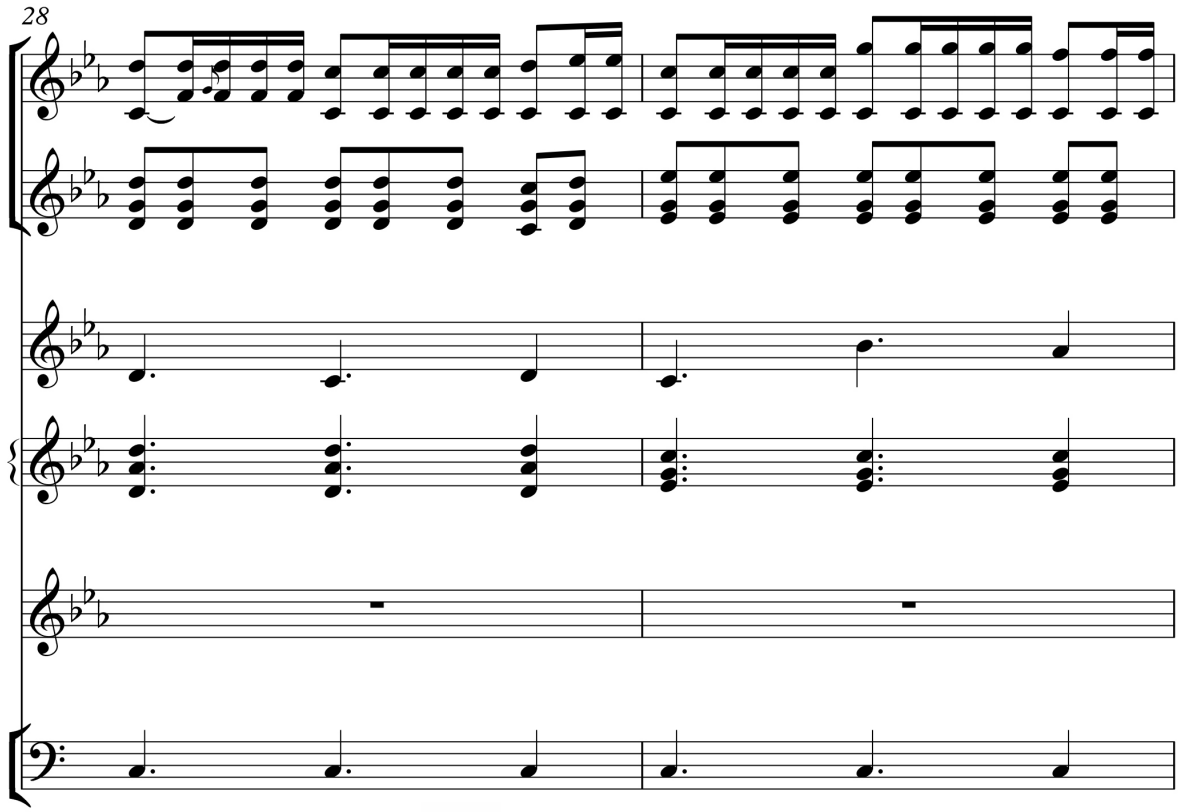

12
Vivace
Vivace
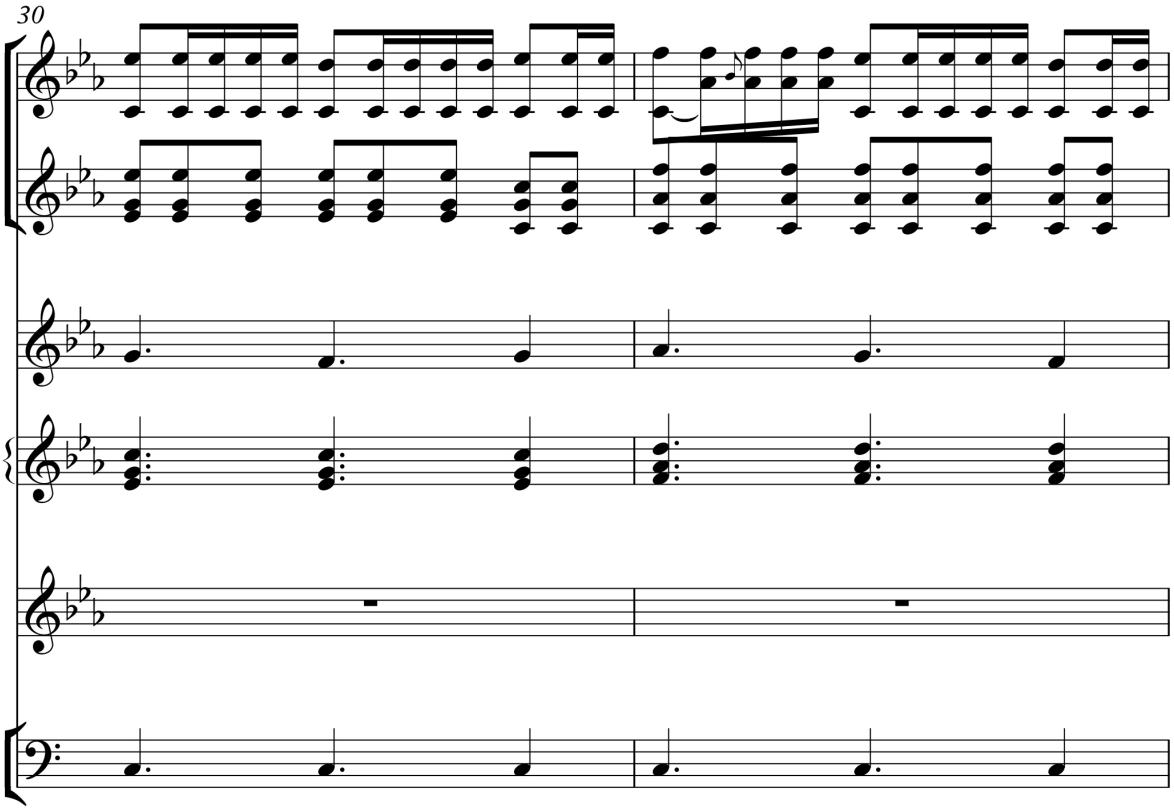

16
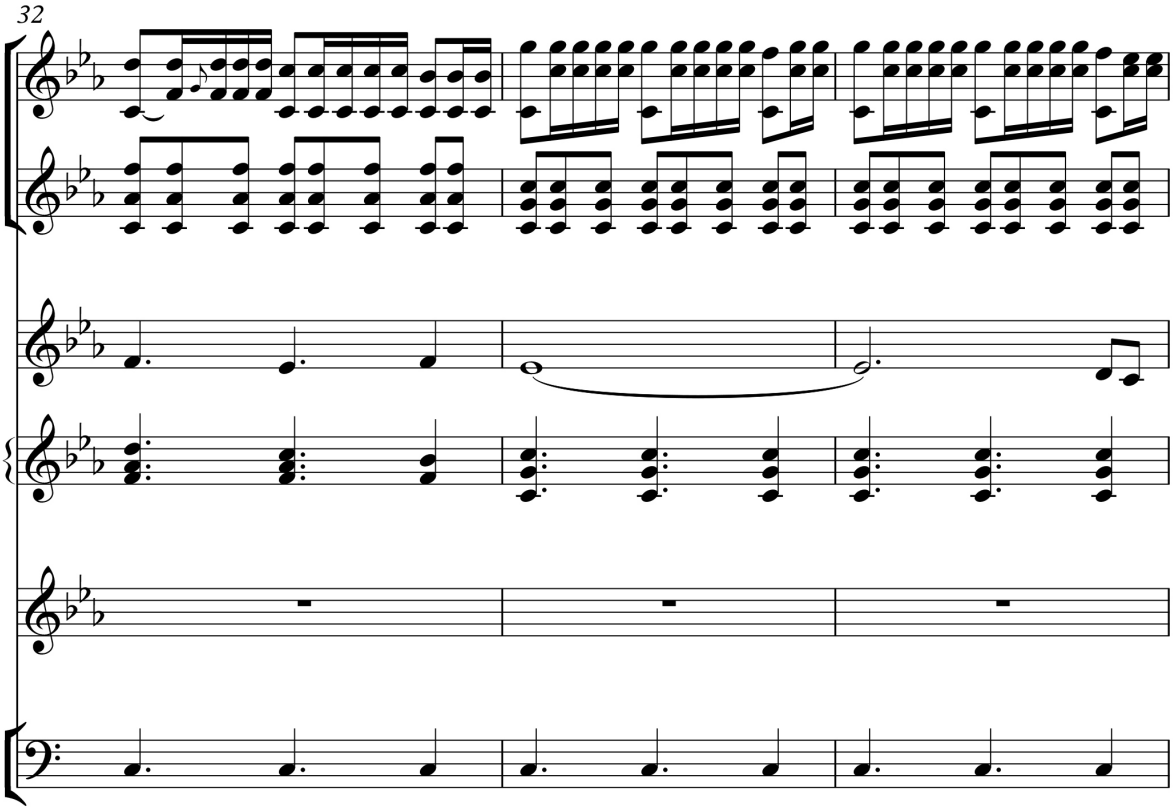

20
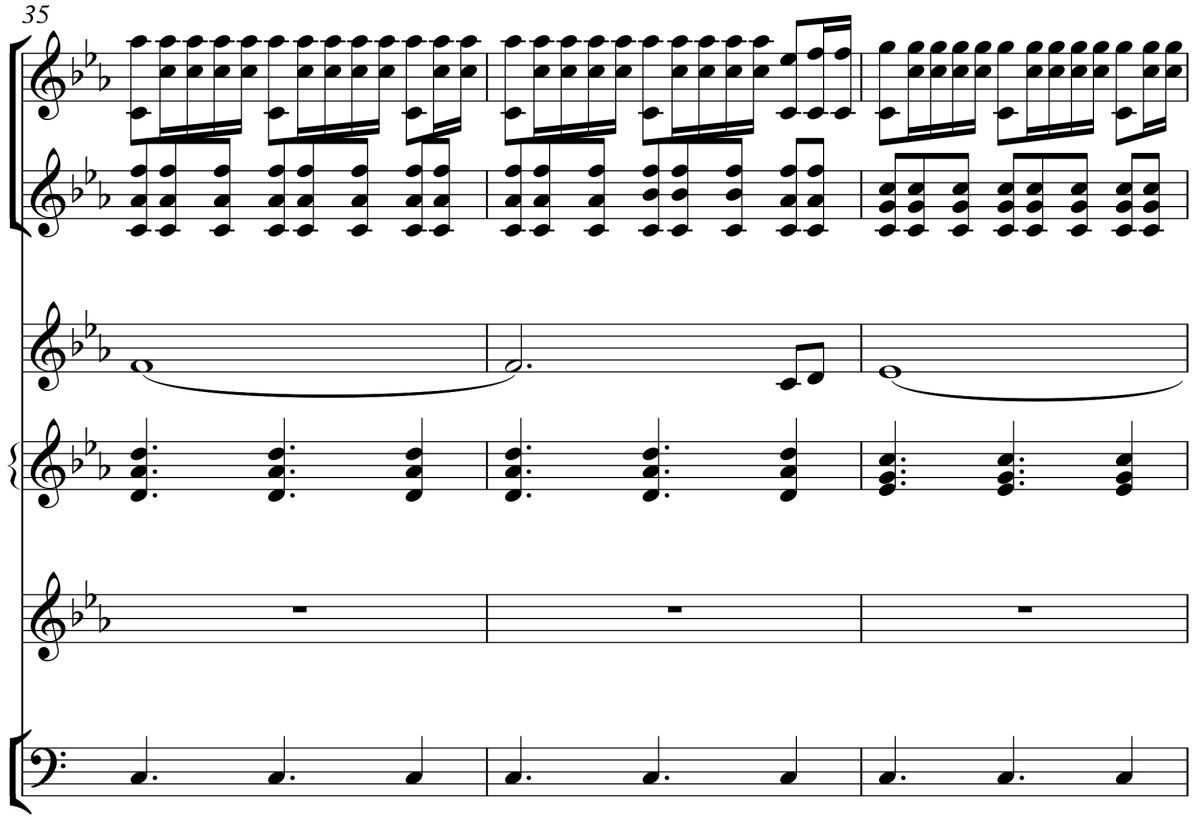

23
1.
2.
1.
2.
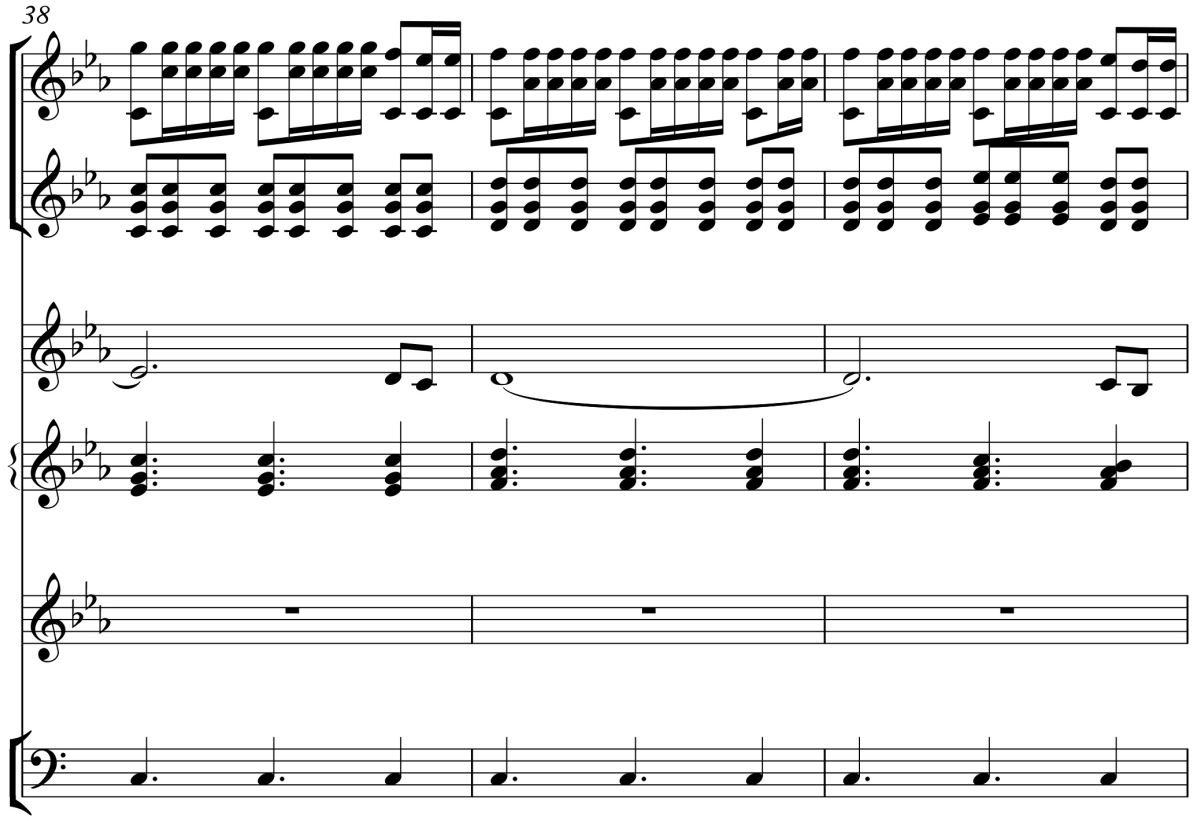

26
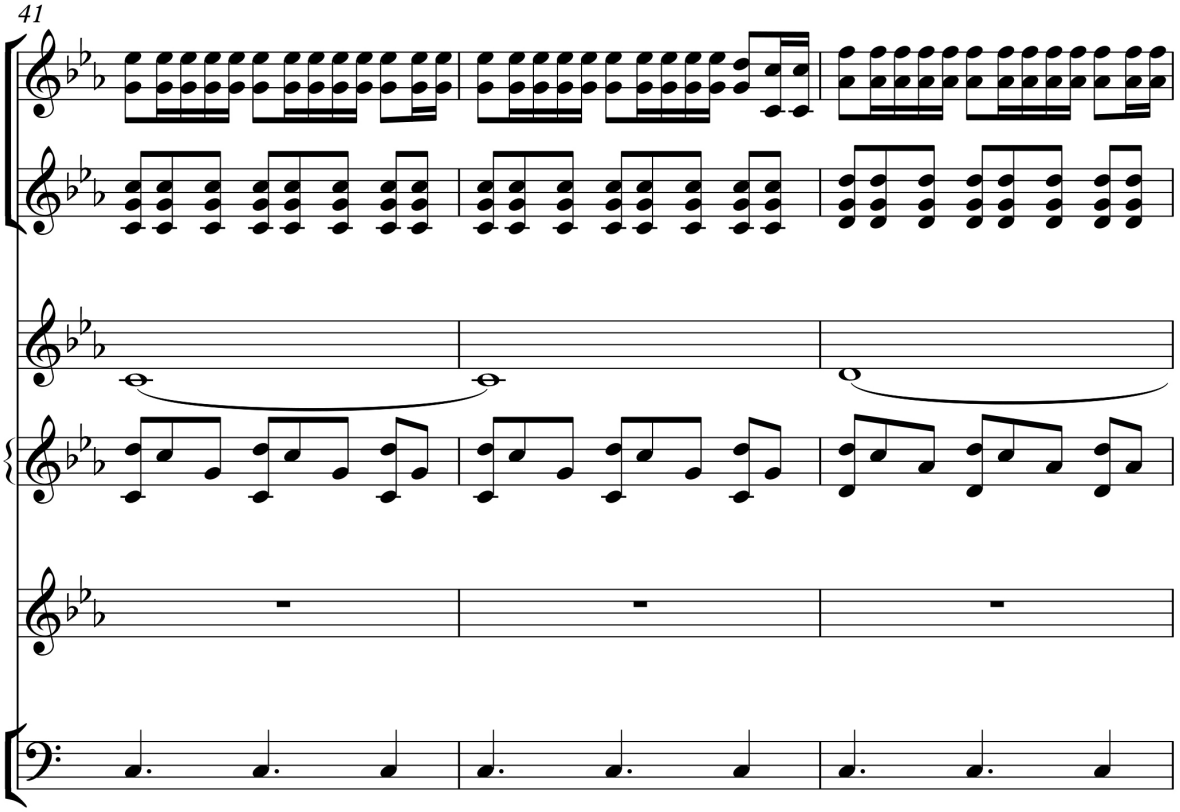

28
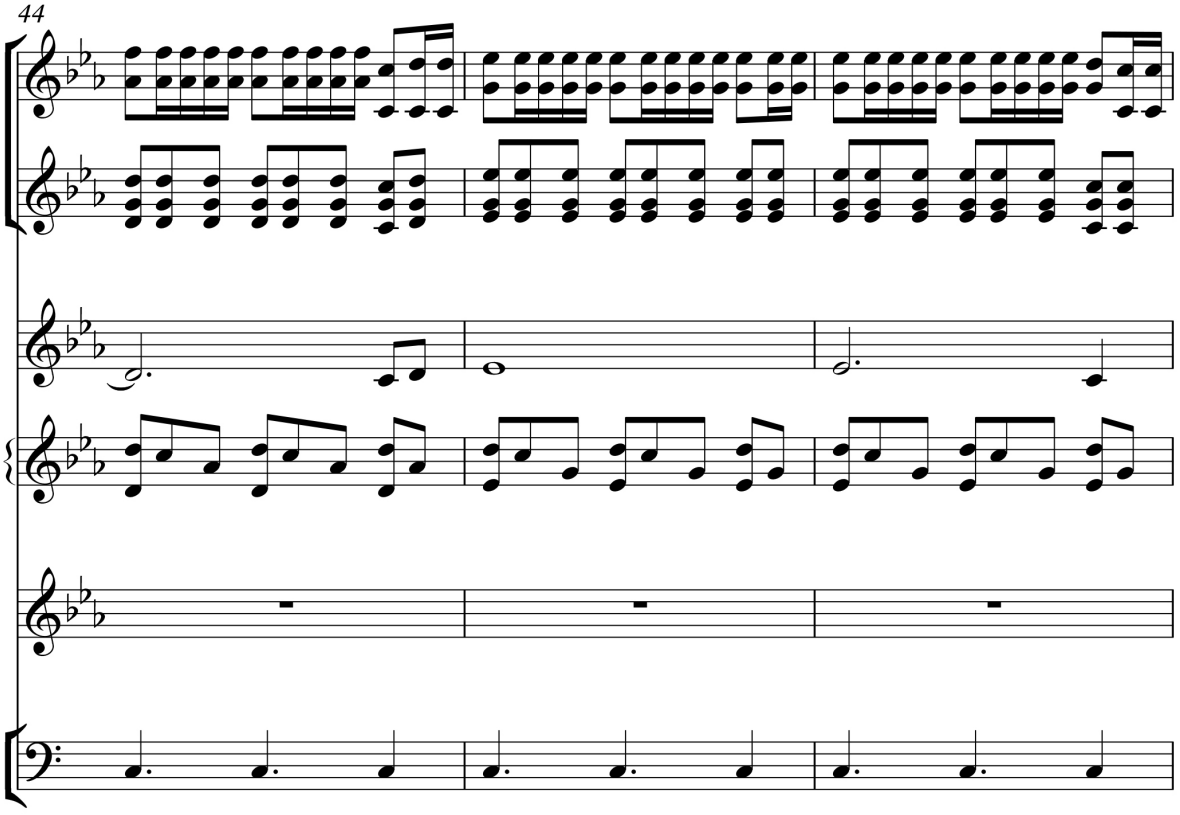

30
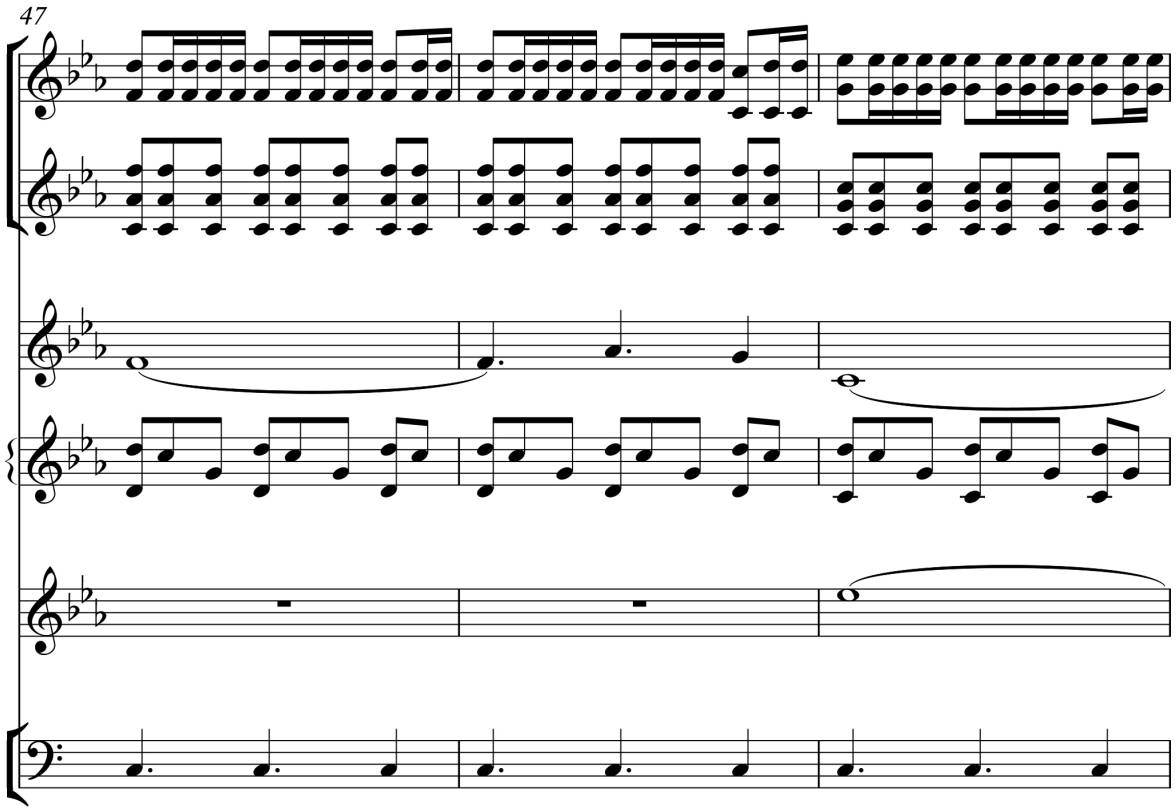

32
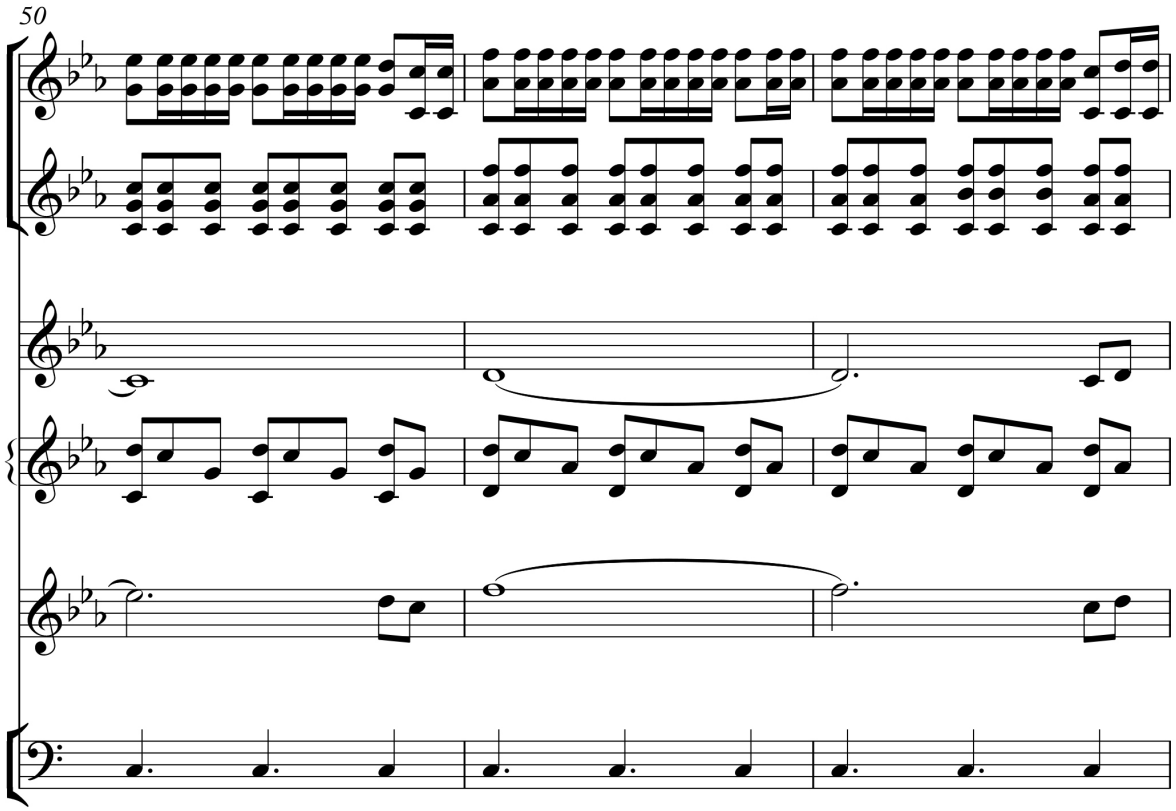

35
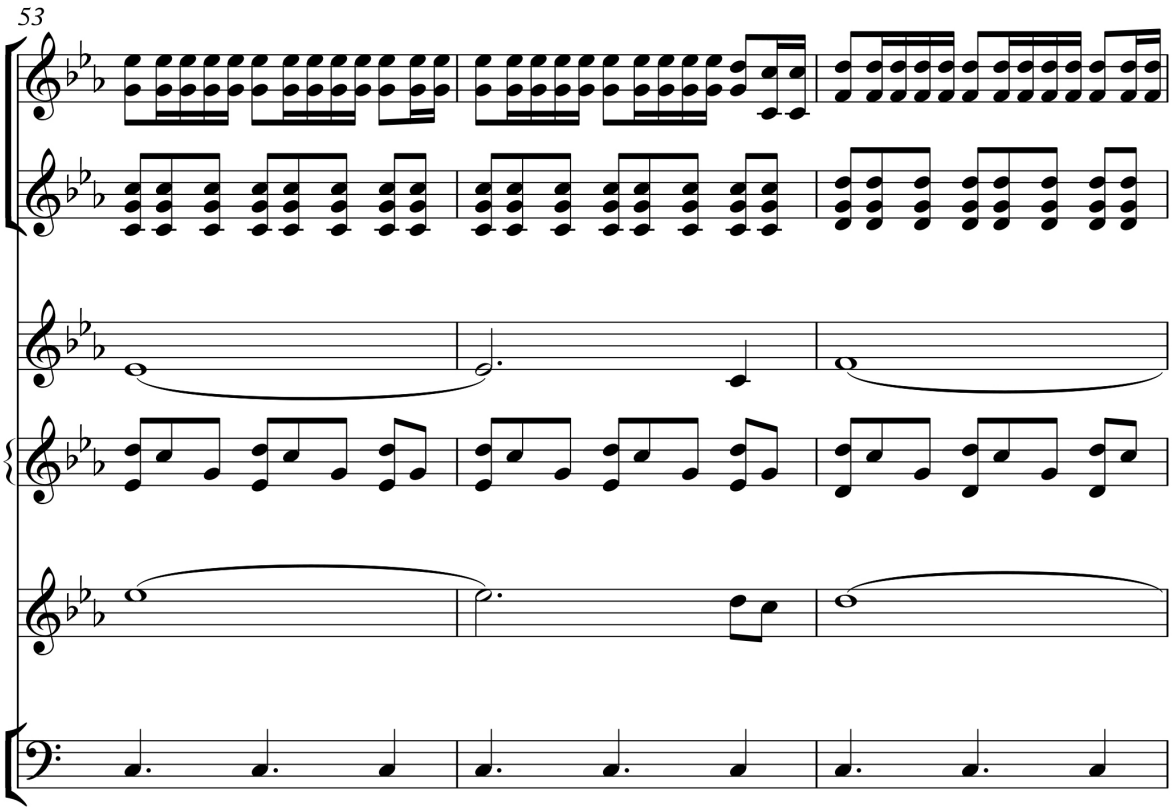

38
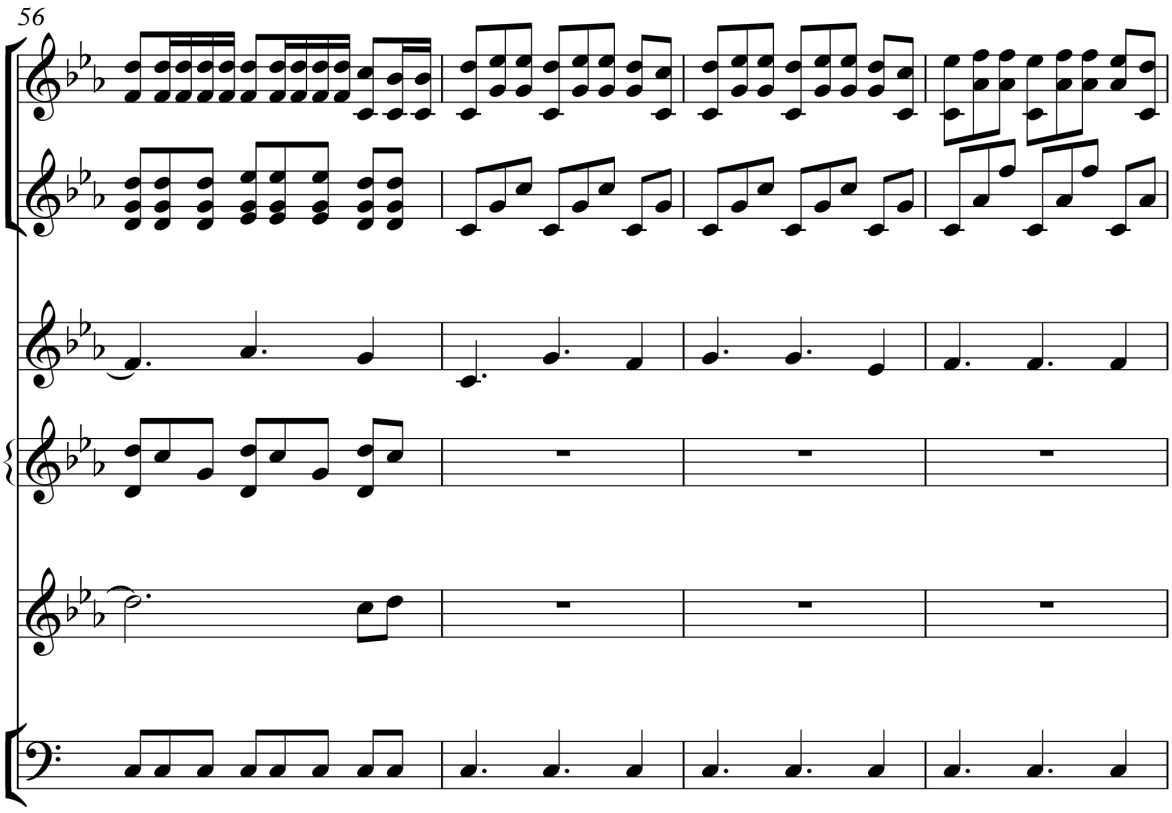

41
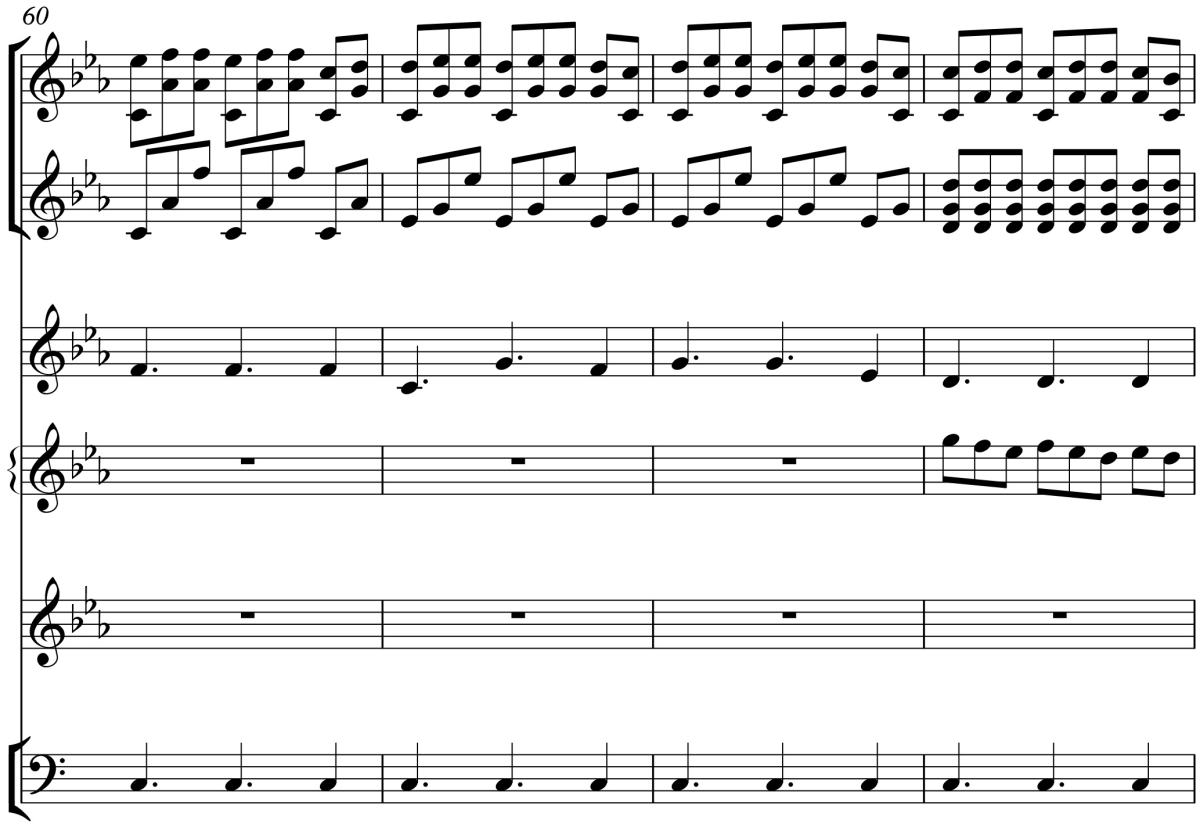

44
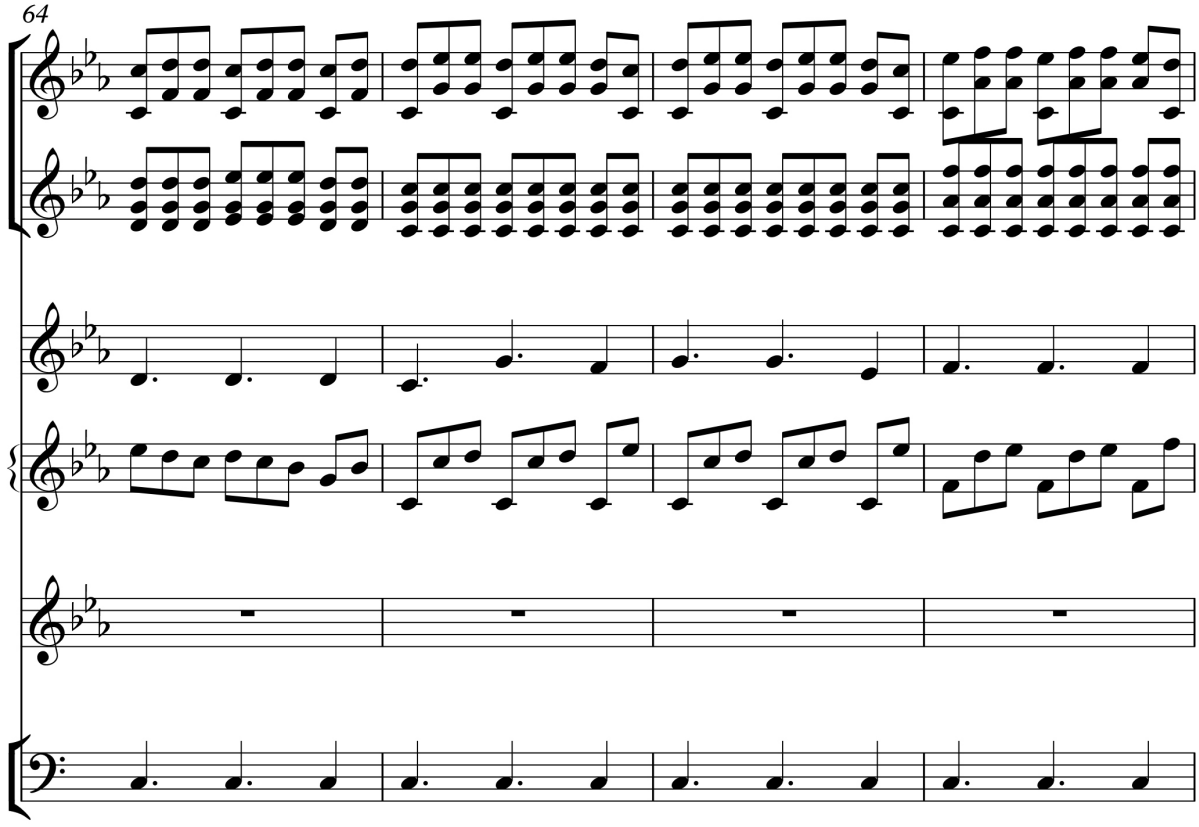

47
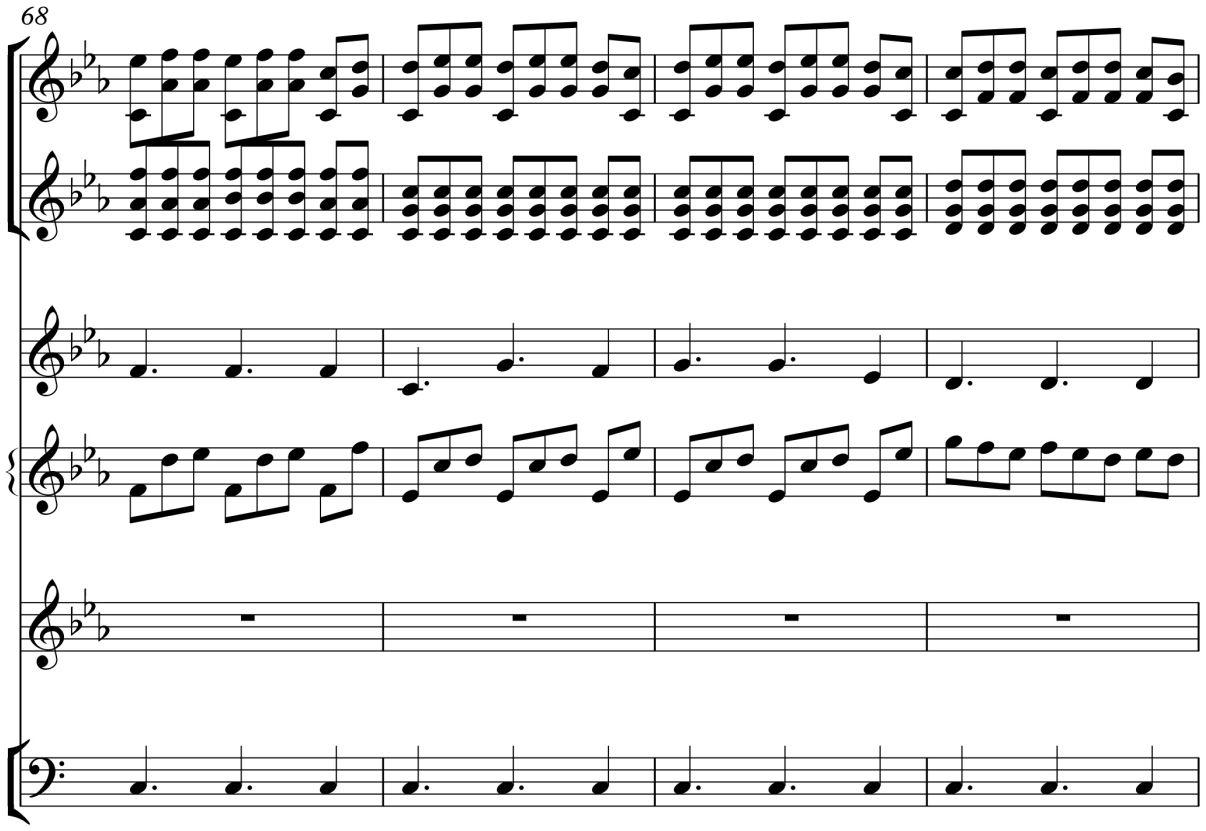

50
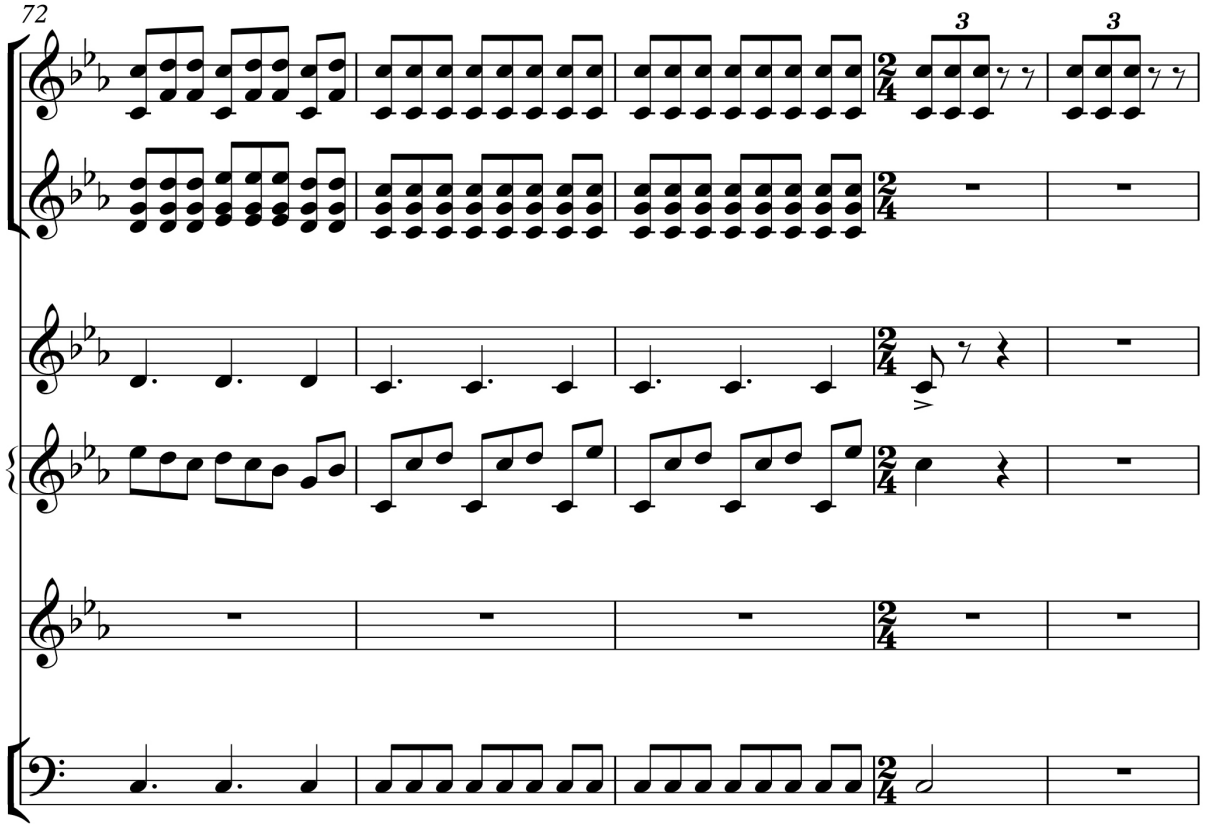

53
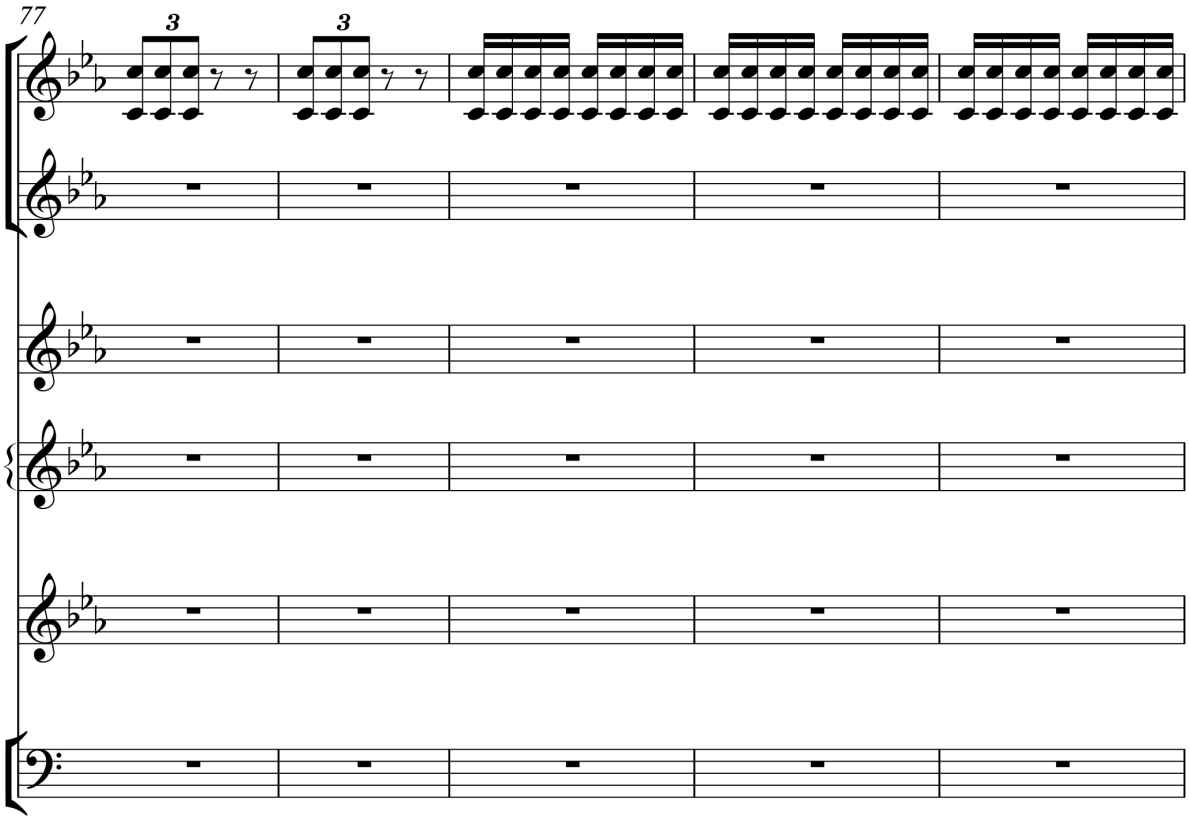

56
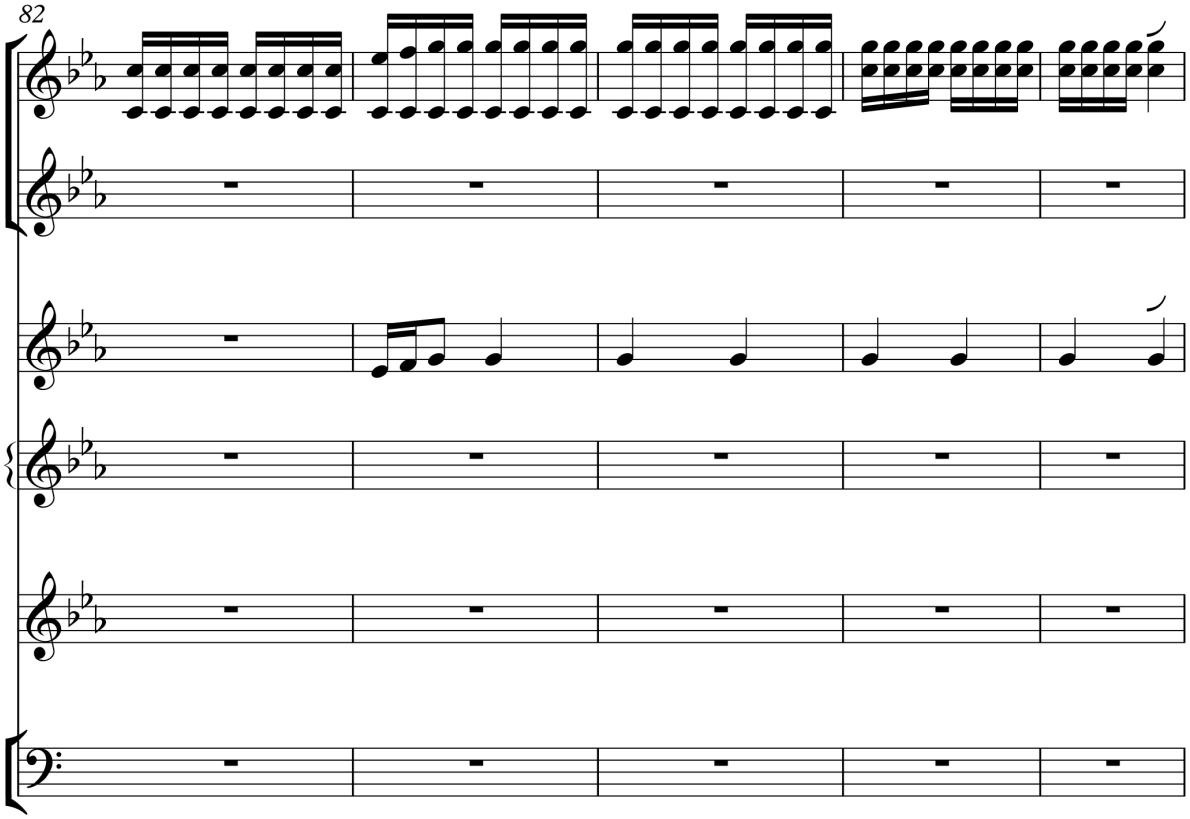

60
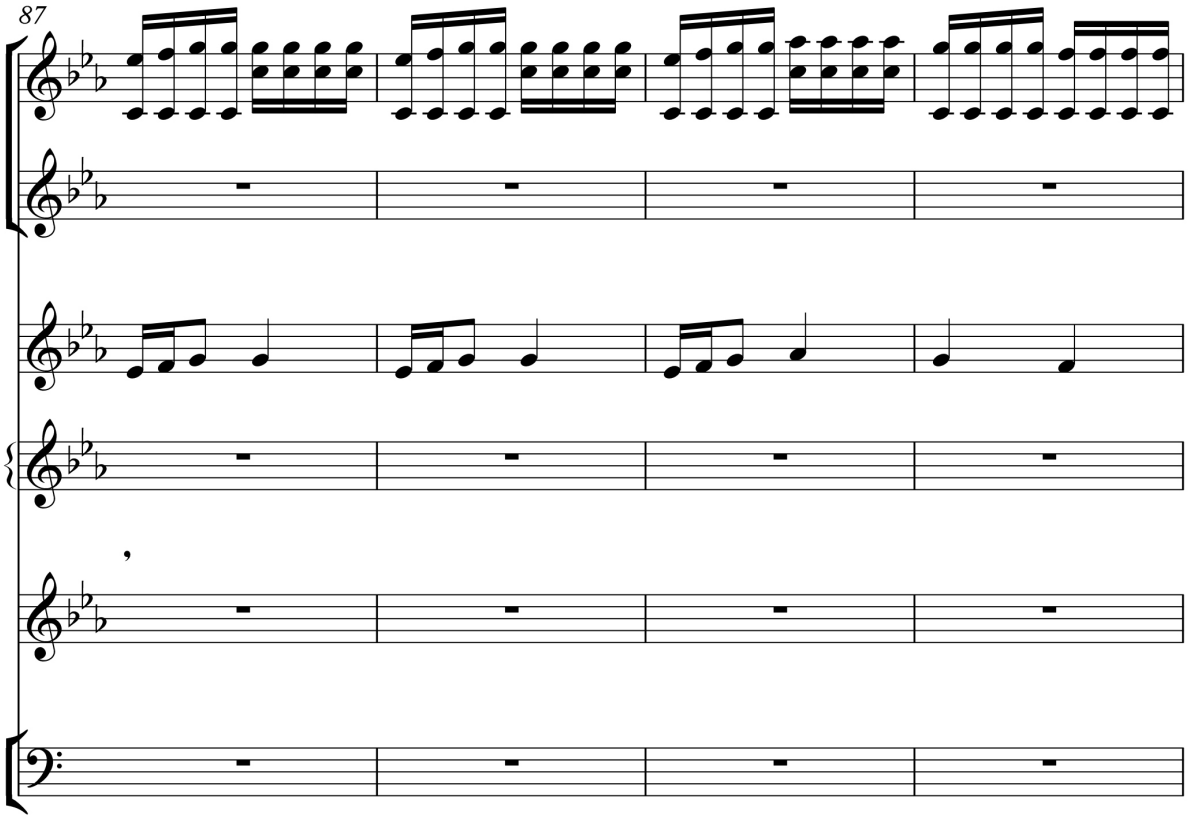

64
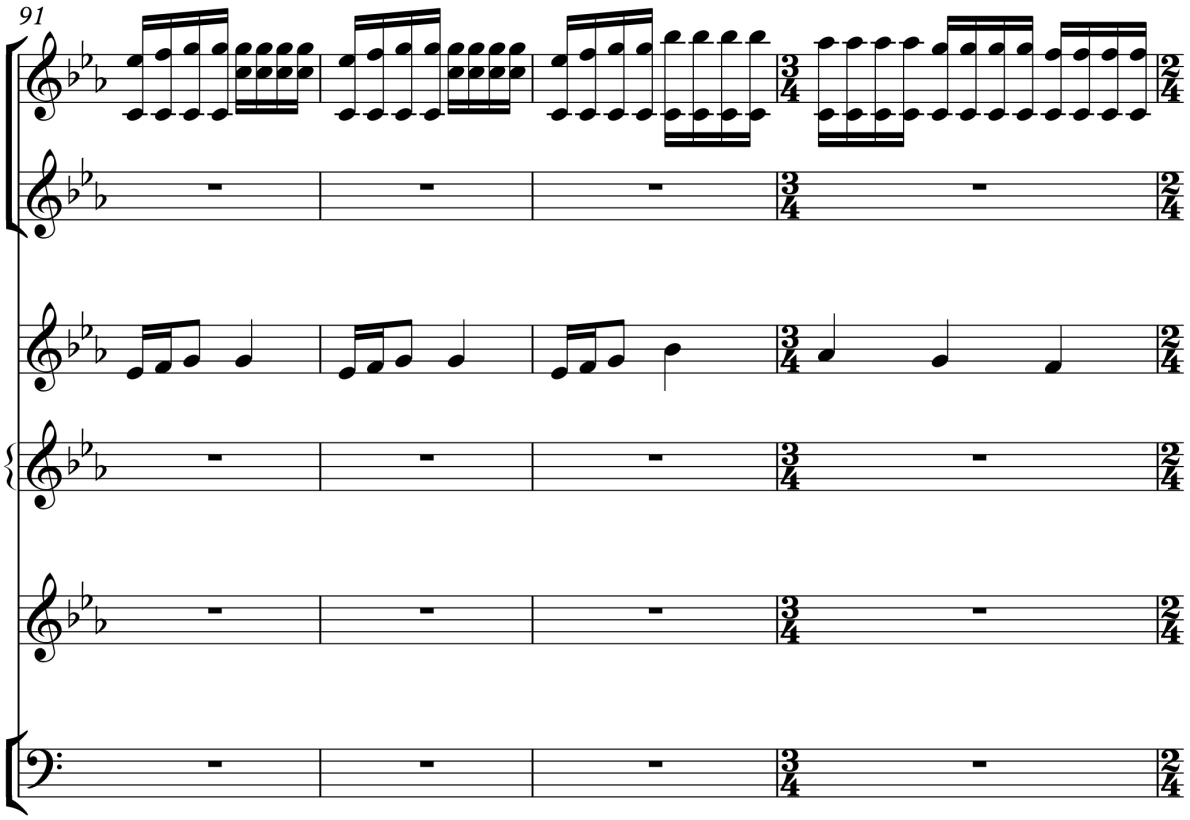

68
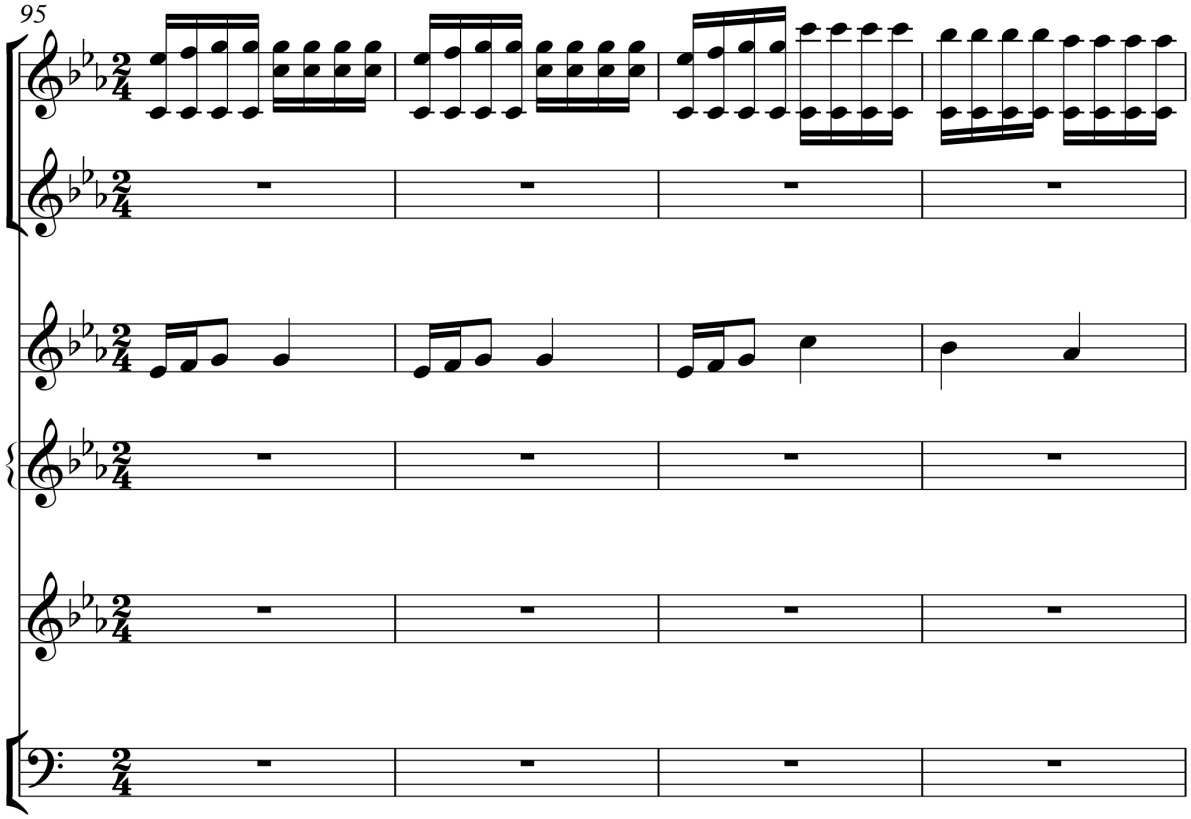

72
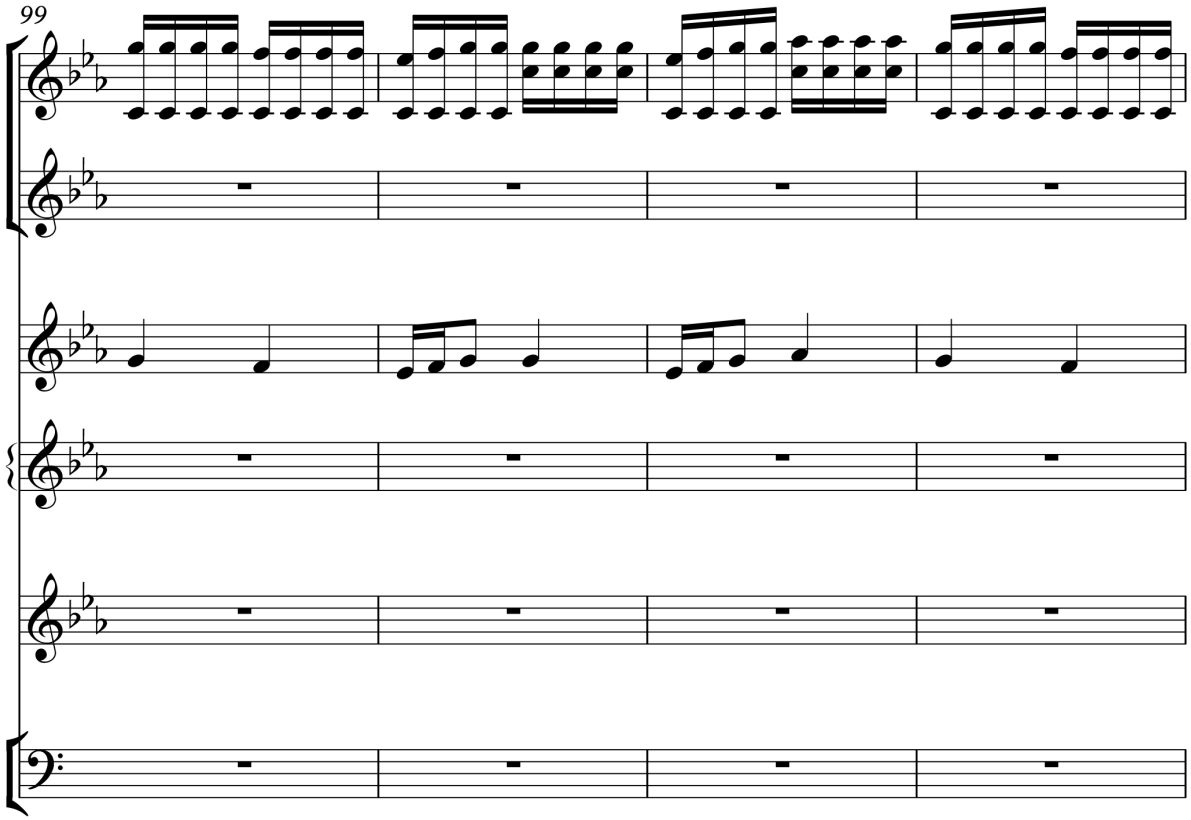

77
3
3
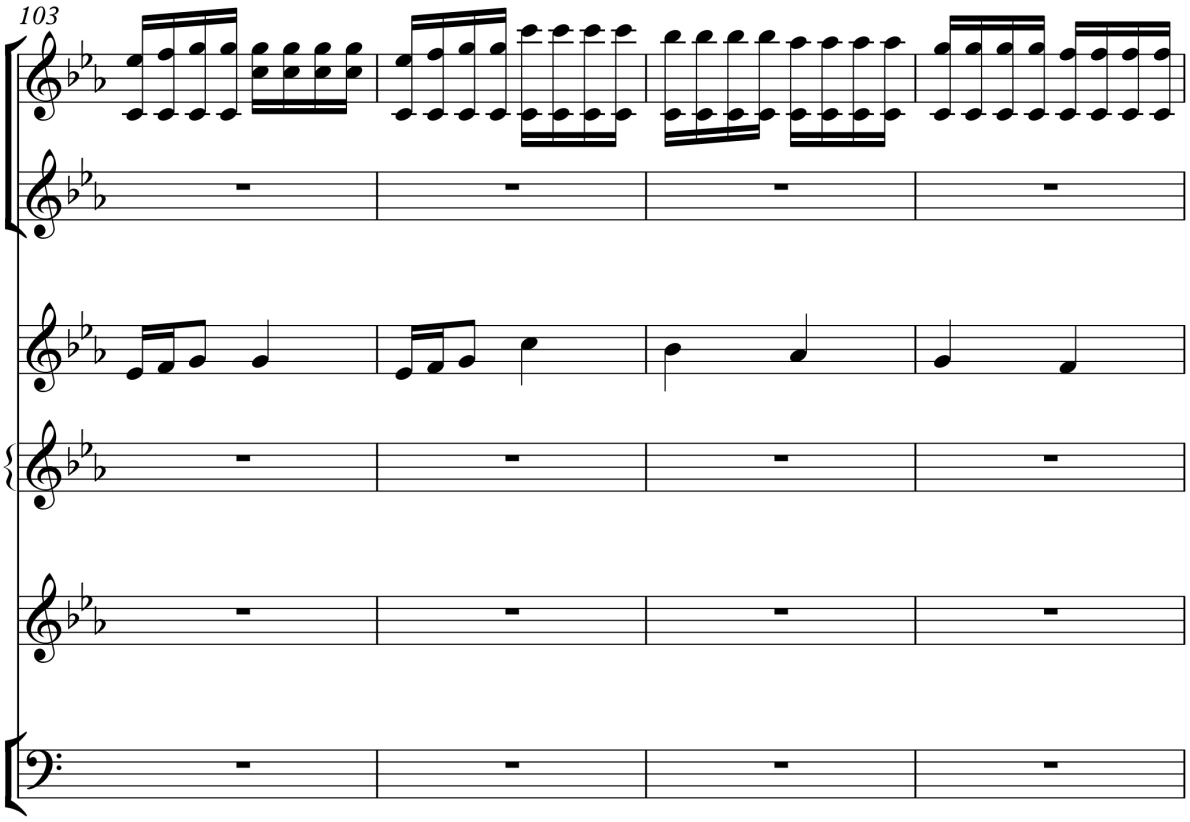

82
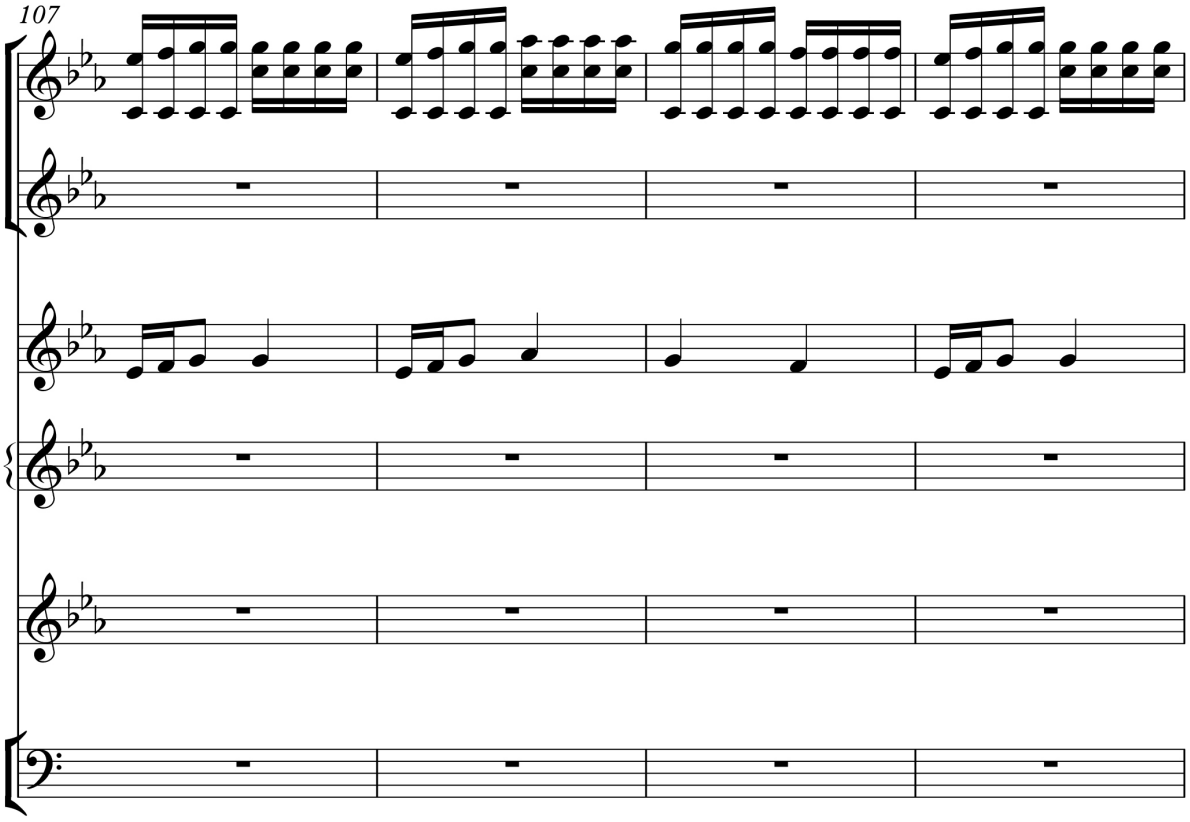

87
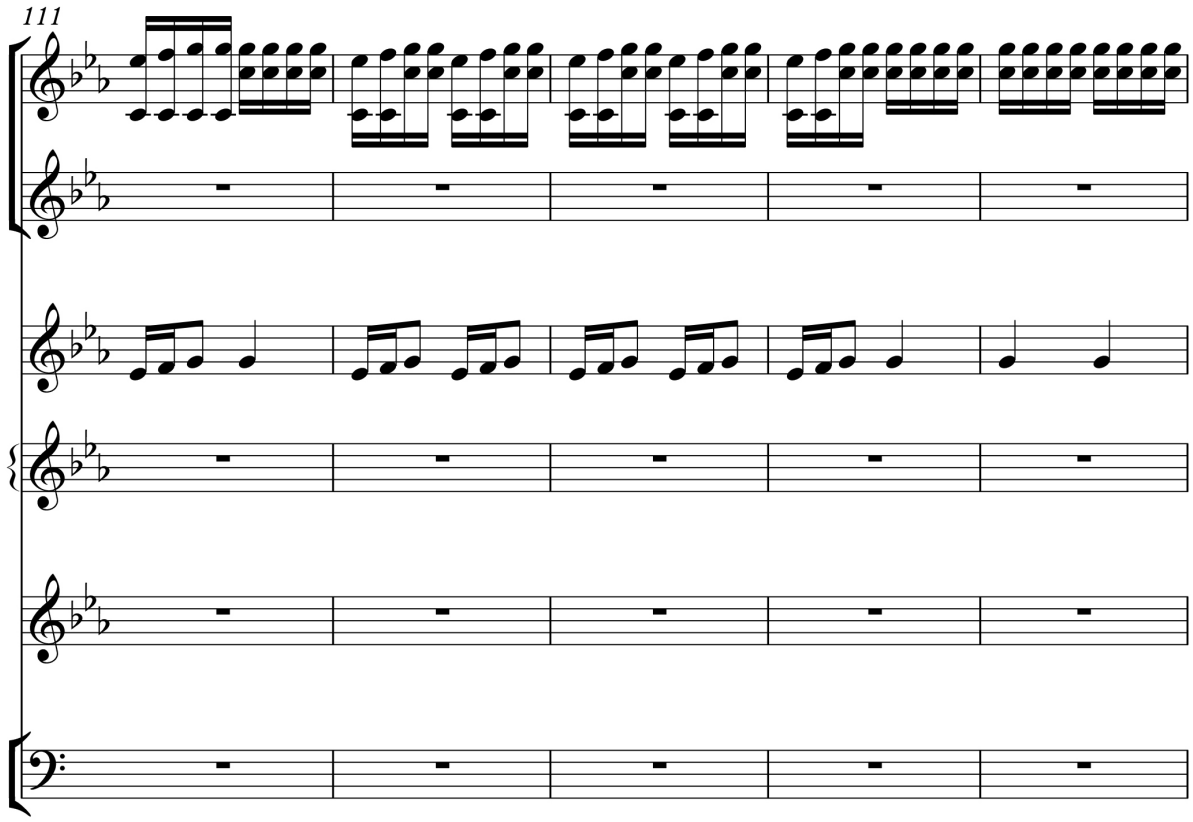

91
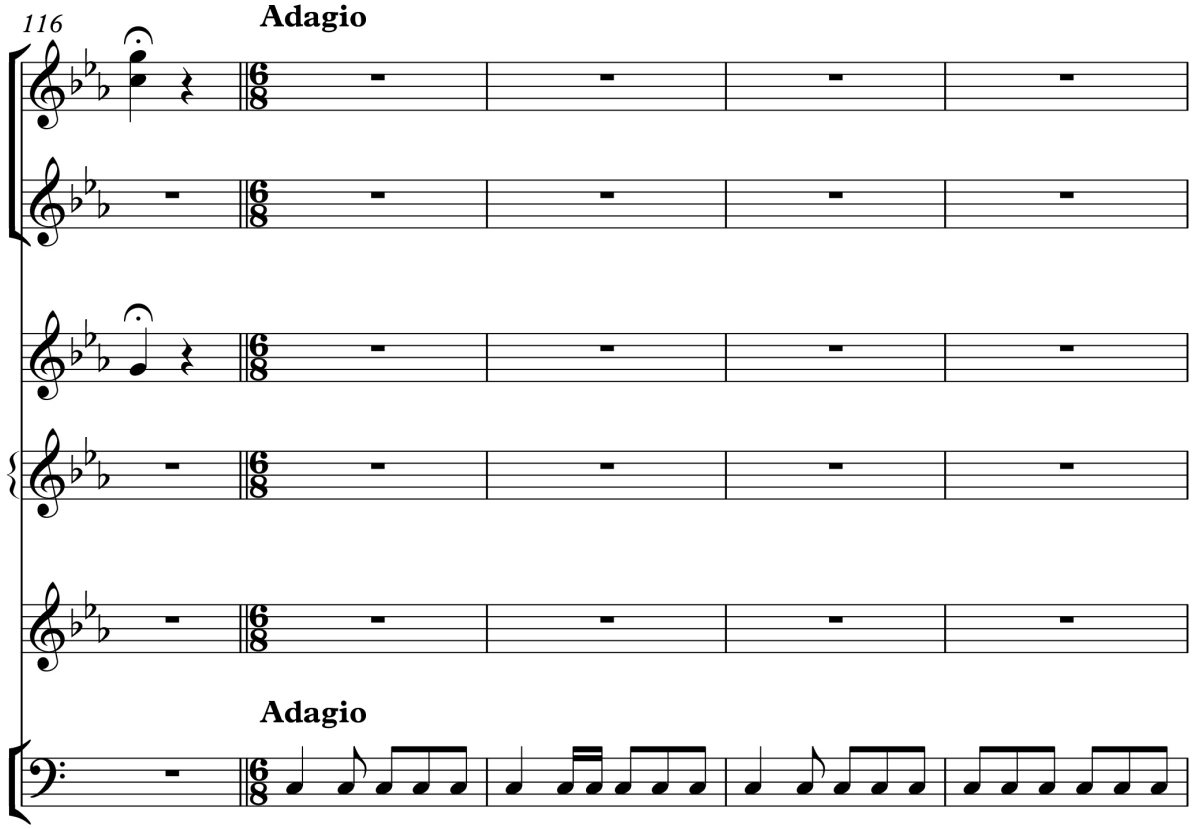

95
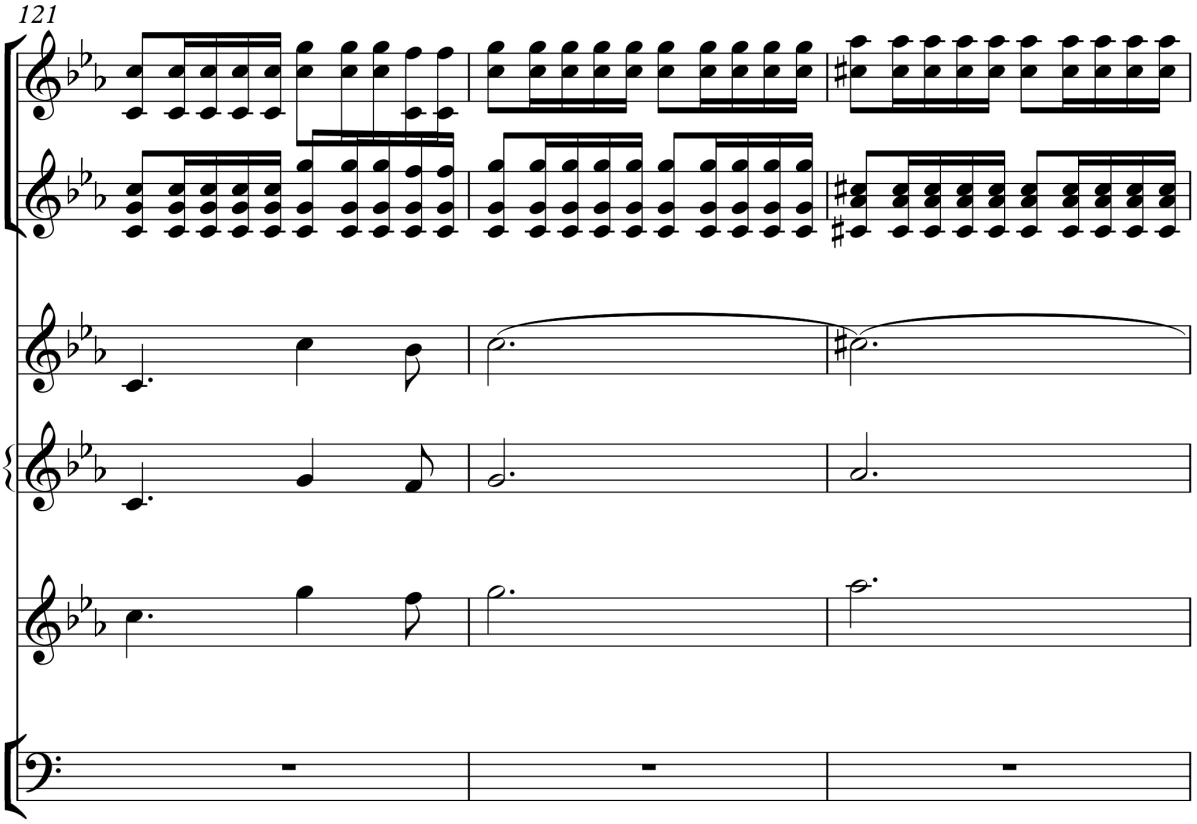

99
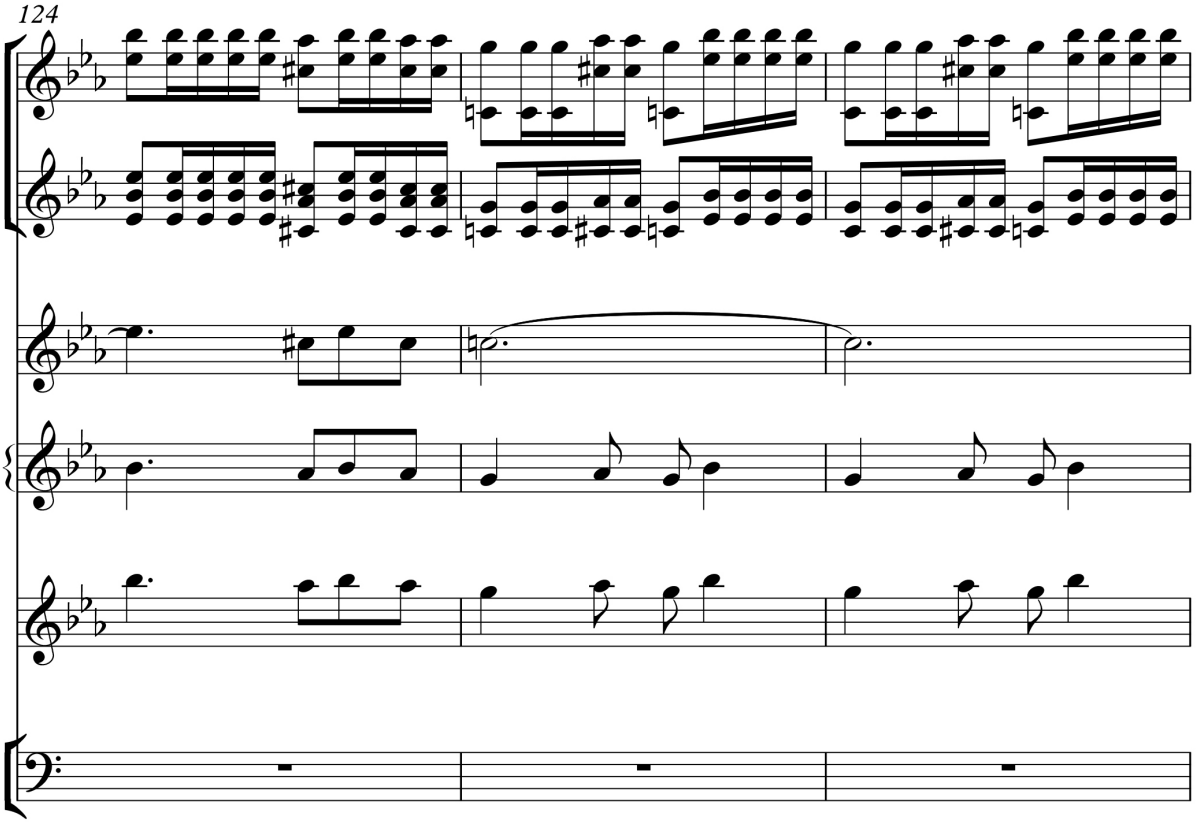

103
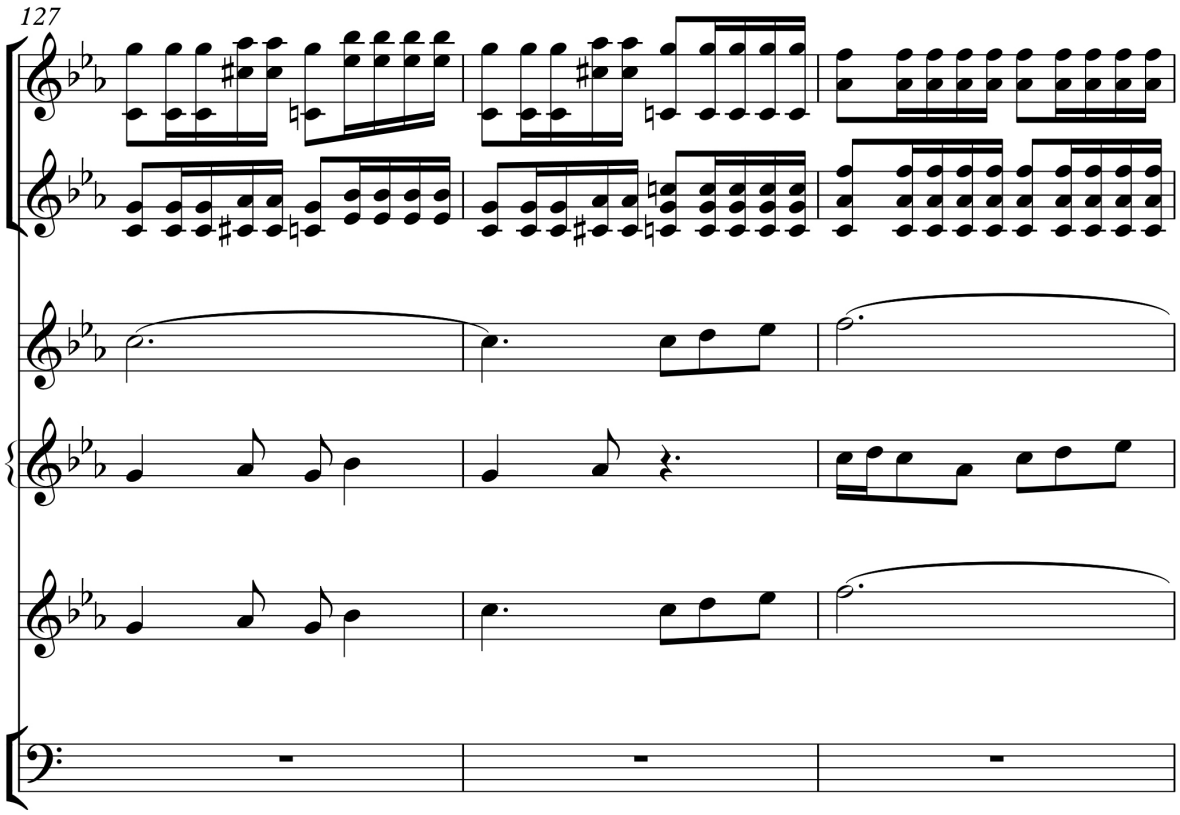

107
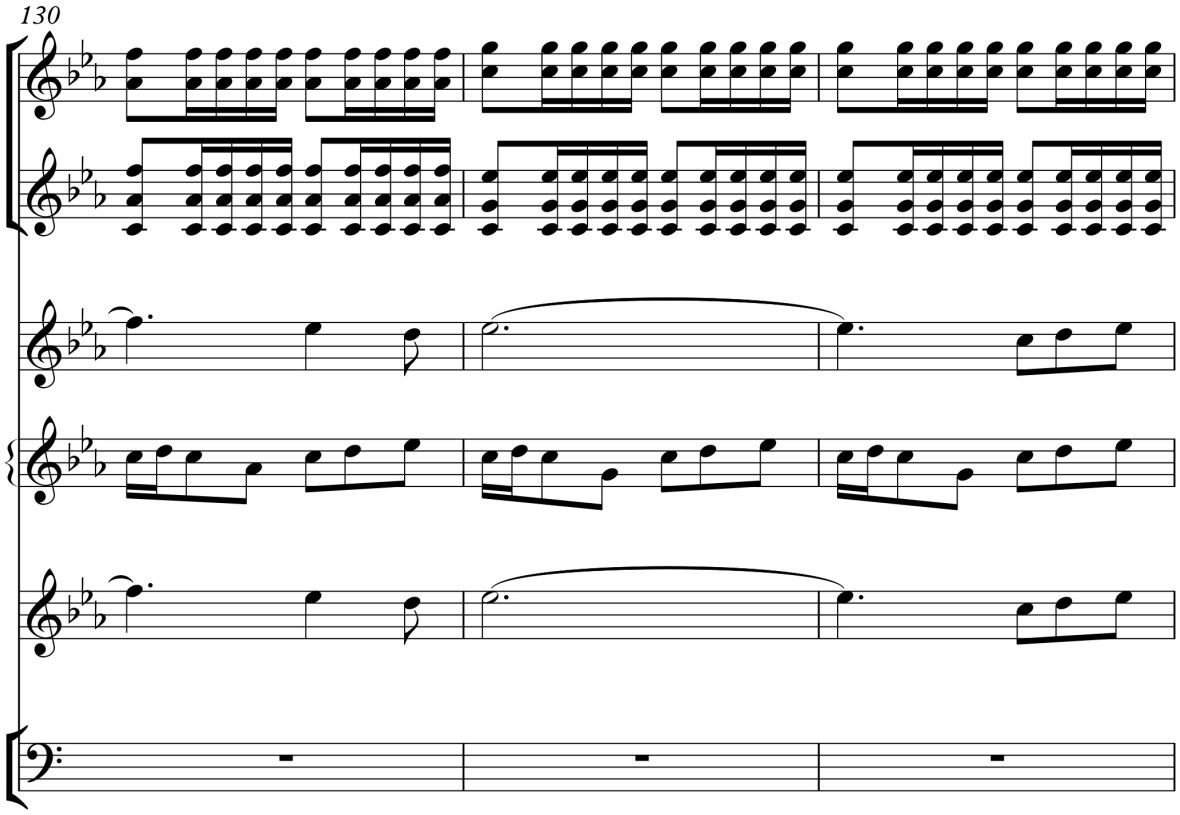

111
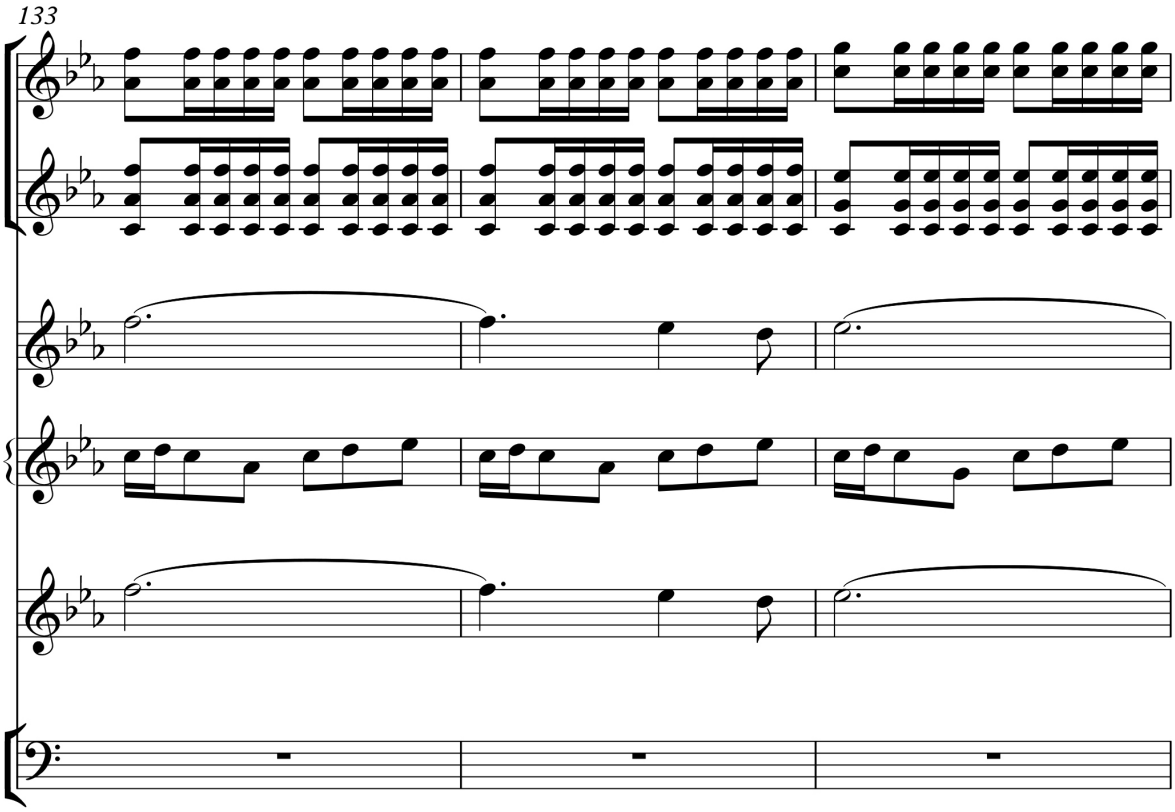

116
Adagio
Adagio
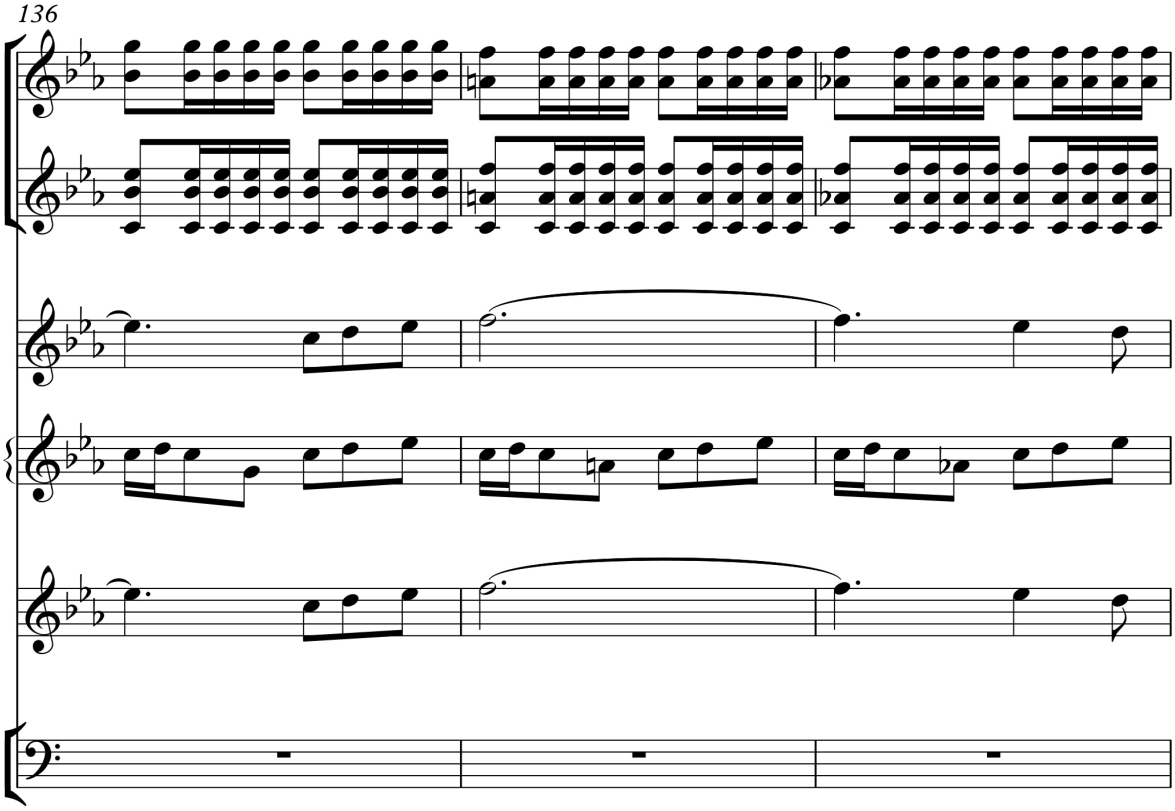

121
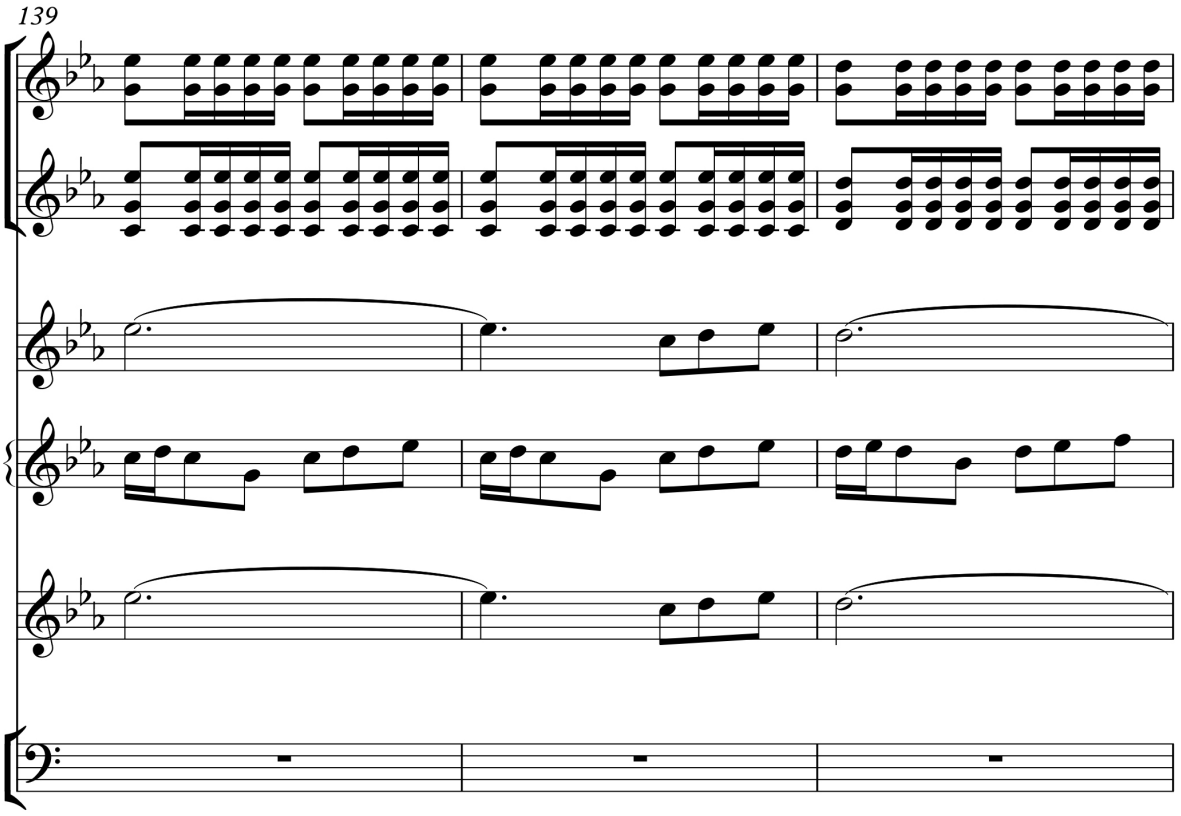

124

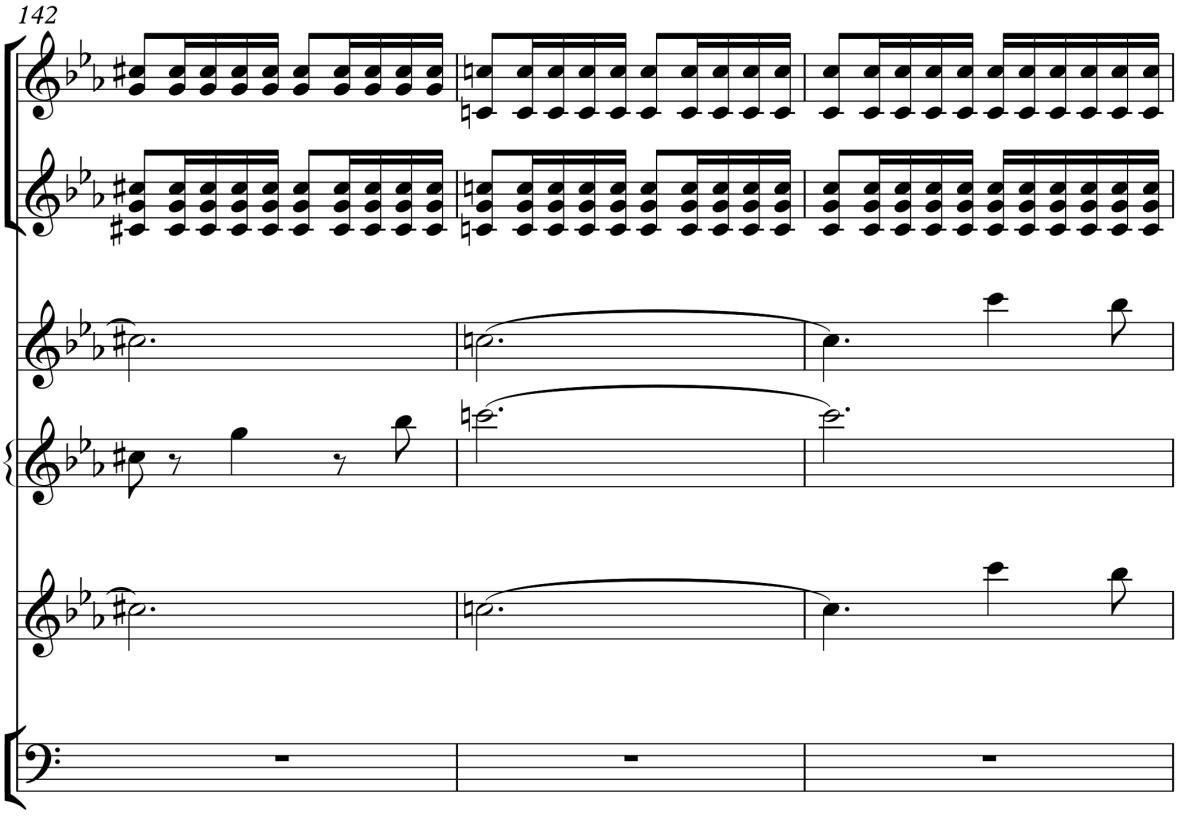

127
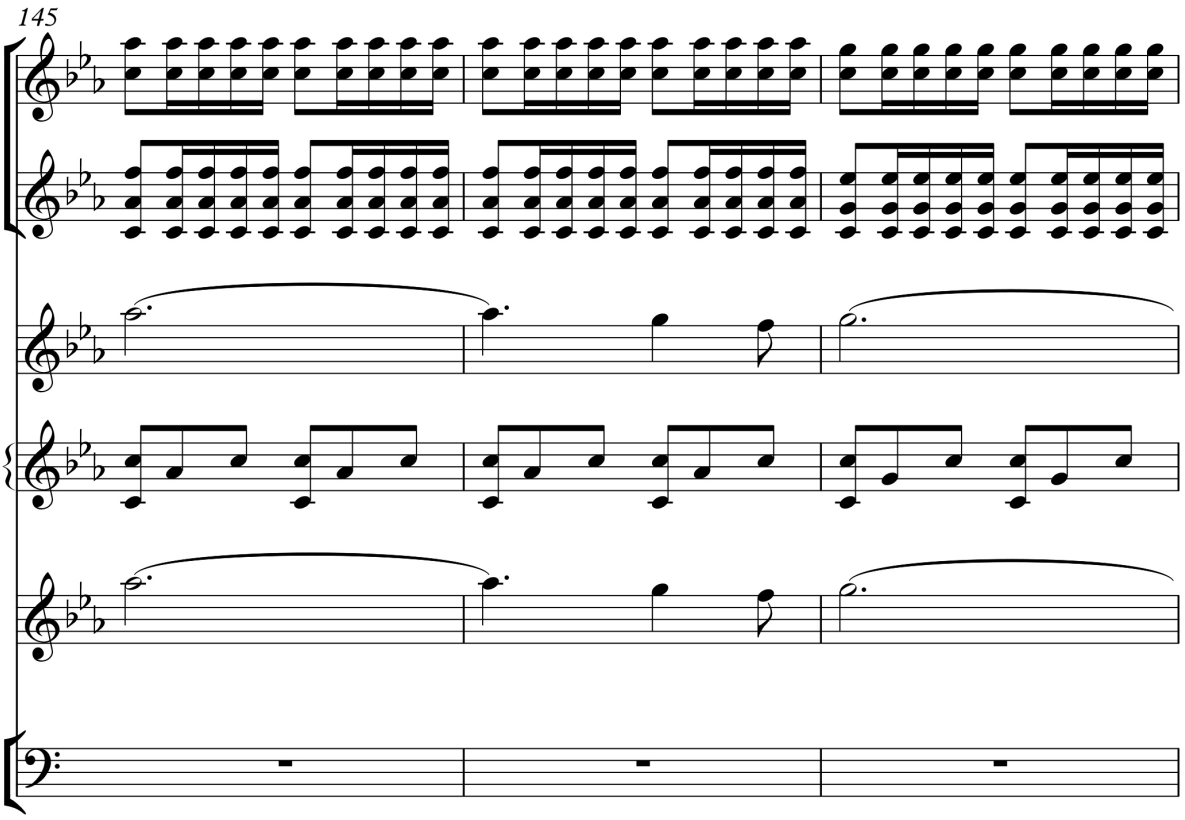

130
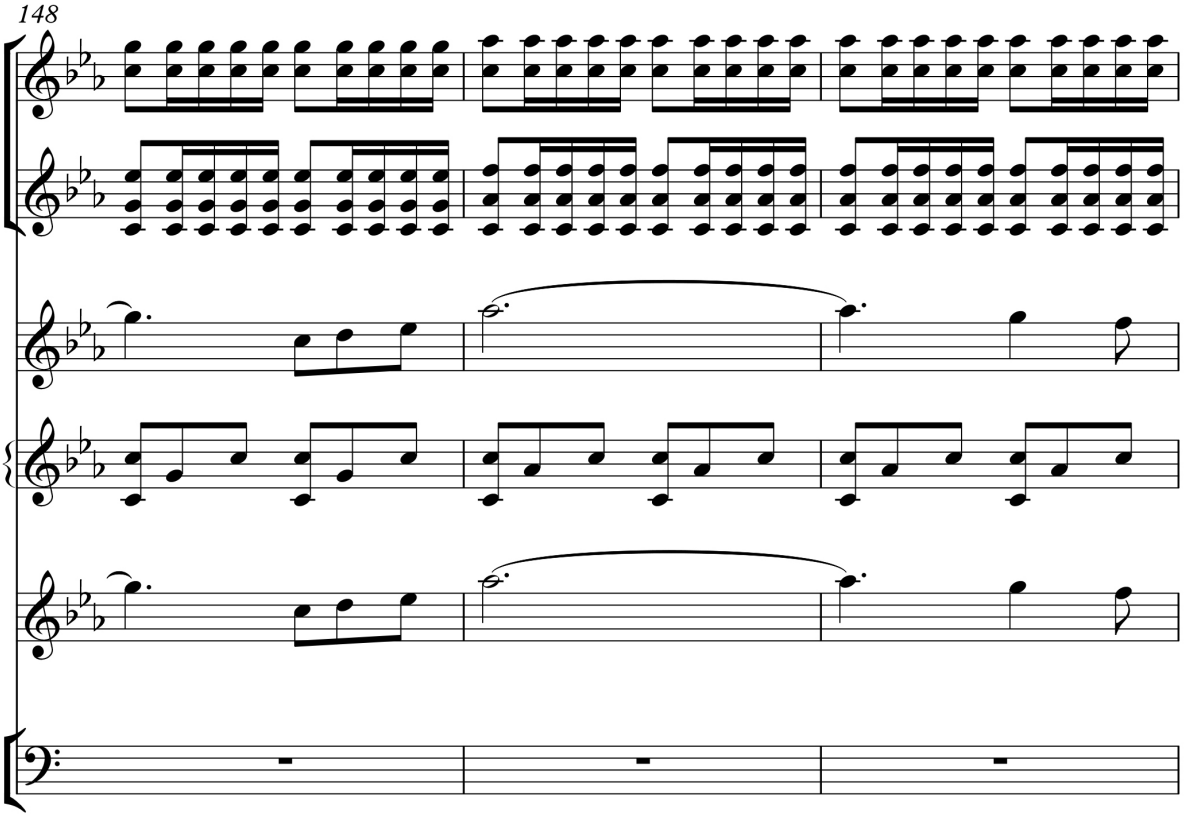

133
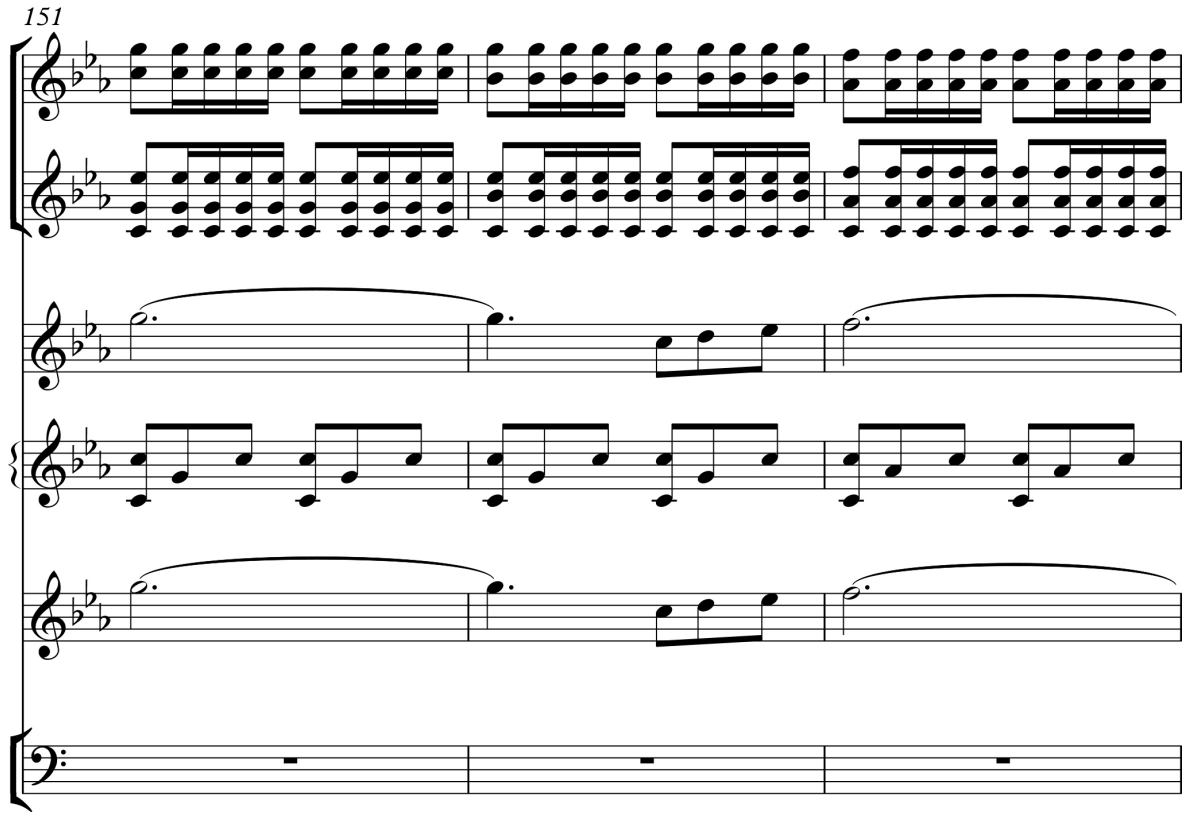

136
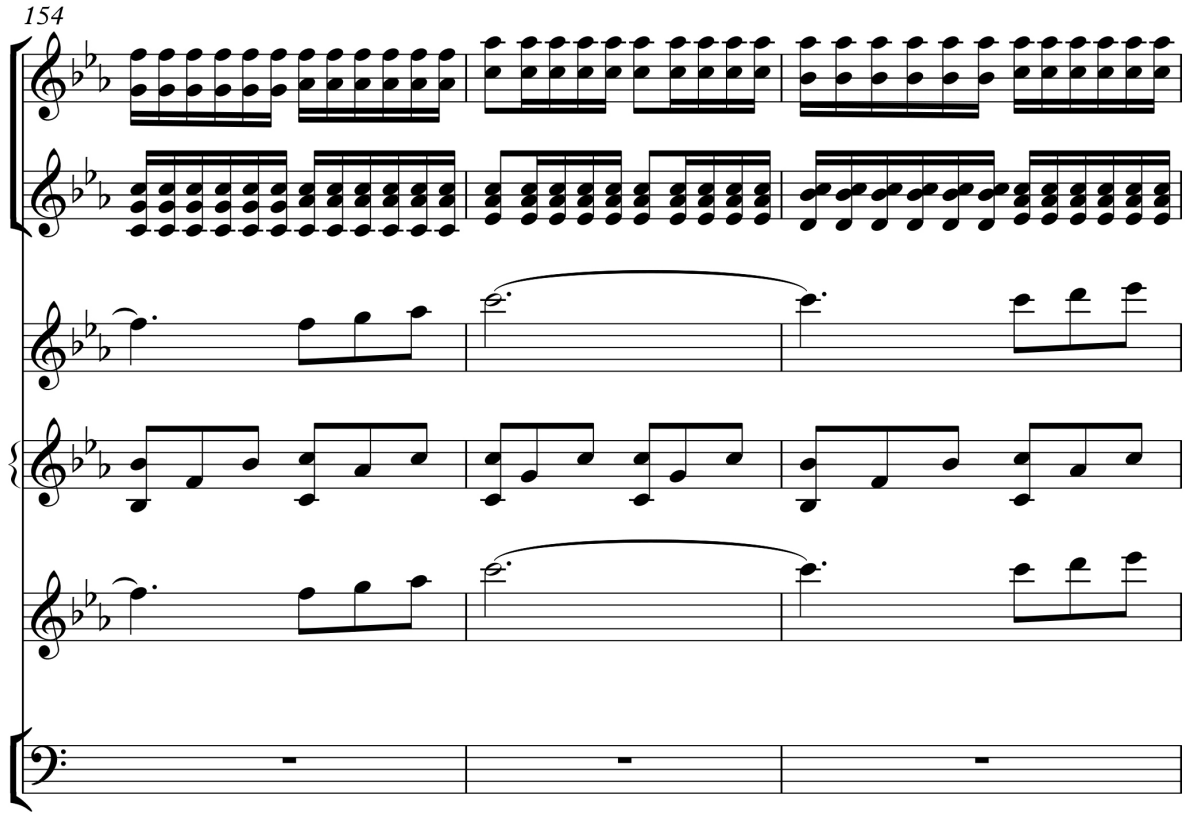

139

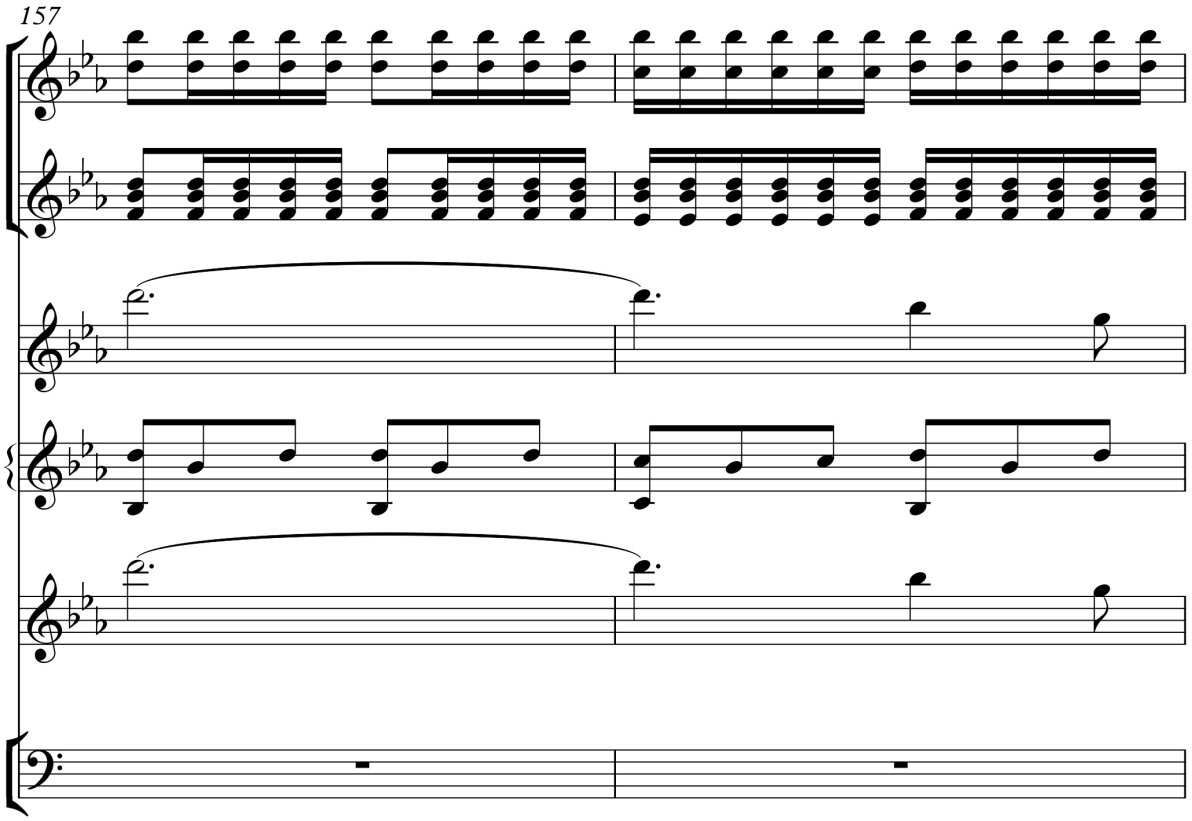

142

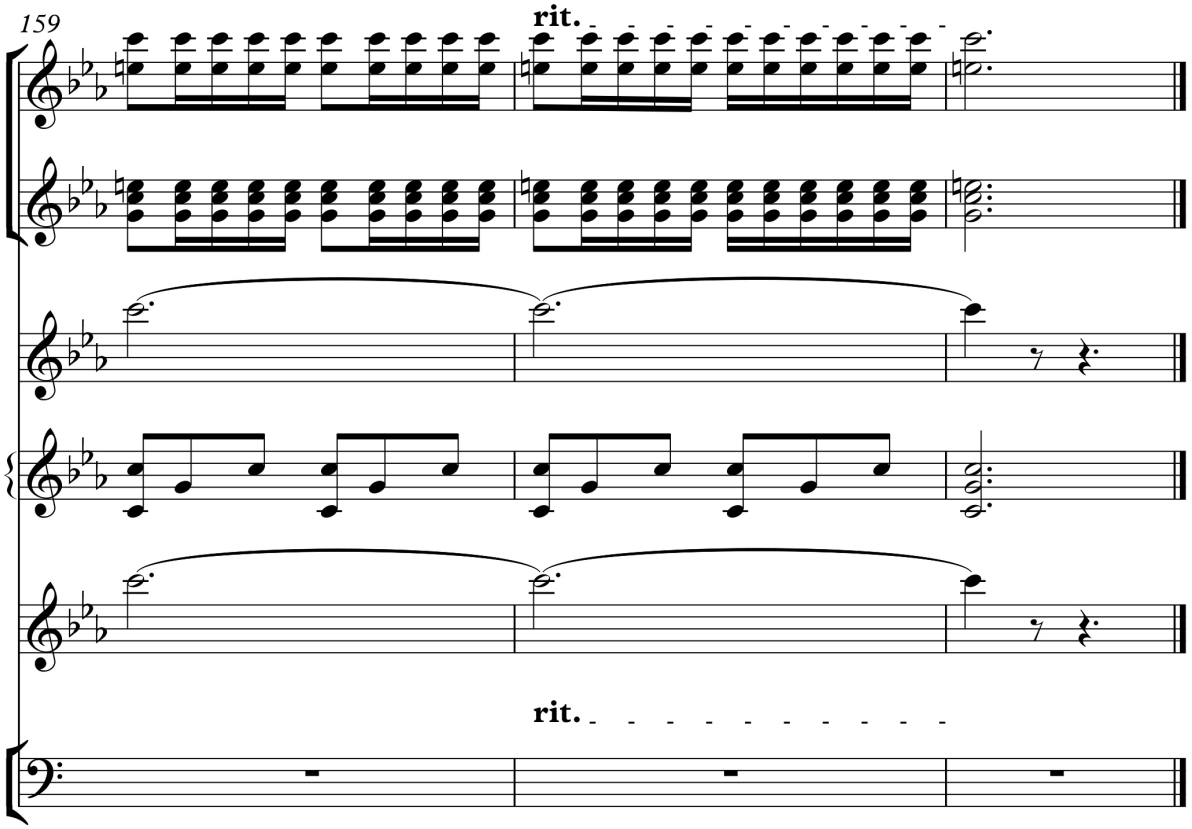

145

148

151

154

157

159
rit.
rit.

ДУЛАТ БАЙЗИЛДАЕВ

Дулат Боранбайұлы Байзилдаев - 1988 жылы 19 шілдеде Тараз қаласында дүниеге келген. 1994-2003 жылдары аралығында Тараз қаласы №49 Ы.Алтынсарин атындағы қазақ орта мектебінде 9 сыныпты тәмәмдап, 2003 жылы П.И. Чайковский атындағы Алматы музыка колледжіне түскен. Аталған колледжді 2007 жылы «үздік» дипломмен бітіріп, Тараз мемлекеттік педагогикалық институтында жоғарғы білім алып шыққан.

2007-2011 жылдар аралығында Қазақстан Республикасының Президенттік мәдениет орталығында ансамбль әртісі, 2011-2015 жылдар аралығында Жамбыл облыстық филармониясында қазақ ұлт аспаптар оркестрінің әртісі болған.

2015-2017 жылдар аралығында Жамбыл облысы, Жамбыл аудандық «Мәдениет үйінде» және Тараз қаласы «Қалалық мәдениет үйінің» директорының орынбасары қызметтерін атқарған.

2017 жылдан бастап Кенен Әзірбаев атындағы Жамбыл облыстық филармониясының қазақ ұлт аспаптар оркестірнің көркемдік жетекшісі болып жұмыс істеп келеді.

«Созвездие талантов» I Республикалық конкурс – фестивалінің, Нұрғиса Тілендиев атындағы «Өз елім» III Республикалық саз фестивалінің, Жамбыл ауданы әкімдігінің жастарға тағайындаған «Жас дарын – 2016» сыйлығының, Нұрғиса Тілендиев атындағы «Өз елім» V Республикалық саз фестивалінің, «Хабар» агенттігінің ұйымдастыруымен өткен «Аймақтар аламаны - II» Республикалық телебайқауының, «Мен қазақпын» мега жобасының жеңімпазы. Сонымен қатар, Ақтөбе қаласында өткен «Жұбановтар әуені - 2019» Халықаралық халық аспаптар оркестрлері мен ансамбльдерінің конкурс-фестивалінде жетекшілігіндегі К.Әзірбаев атындағы Жамбыл облыстық филармониясының қазақ ұлт аспаптар оркестрі II орынды иеленген.

Польша мемлекетінің астанасы Варшава қаласында, Өзбекстан Республикасында өнер сапарларымен барып ұлттық музыканы паш еткен.

Автор сөзі: «АҚЫРТАС» күйім өңіріміздегі әлемдік мәдениетке бергісіз тарихи-мәдени ескерткіштердің бірі Ақыртас құрылыс кешеніне арналады. Ата-бабаларымыздың көне дәуірдегі мәдениетінің озық үлгісі болған Ақыртас сарайы - Тараз қаласынан шығысқа қарай 40 шақырым жерде Ақшолақ теміржол станциясынан 6 шақырым оңтүстікке қарай Қырғыз Алатауының етегінде орналасқан.

Өзімнің саяхатымды осындай тарихи орындарда көп өткіземін. Тас өндіруді, өңдеуді, оны 500 метр қашықтықтан құрылыс орнына жеткізуді, одан әрі қамал тұрғызуды т.с.с бабаларымыздың күш-құдыретінің бұл шаруаны қалай жүзеге асырғанына еріксіз таң қалдым. Ғажап! Саяхатымда құндылыққа бай тарихы әлі күнге тылсым күйінде қалып келе жатқан тарихи жерді зерттеп жатқан археологтарды кезіктірдім, сұрадым, бәрін ұқтым. Сол бір оқиғалар көз алдымнан суреттеліп шықпай қойды. Мен ол таңғажайыпты дом-
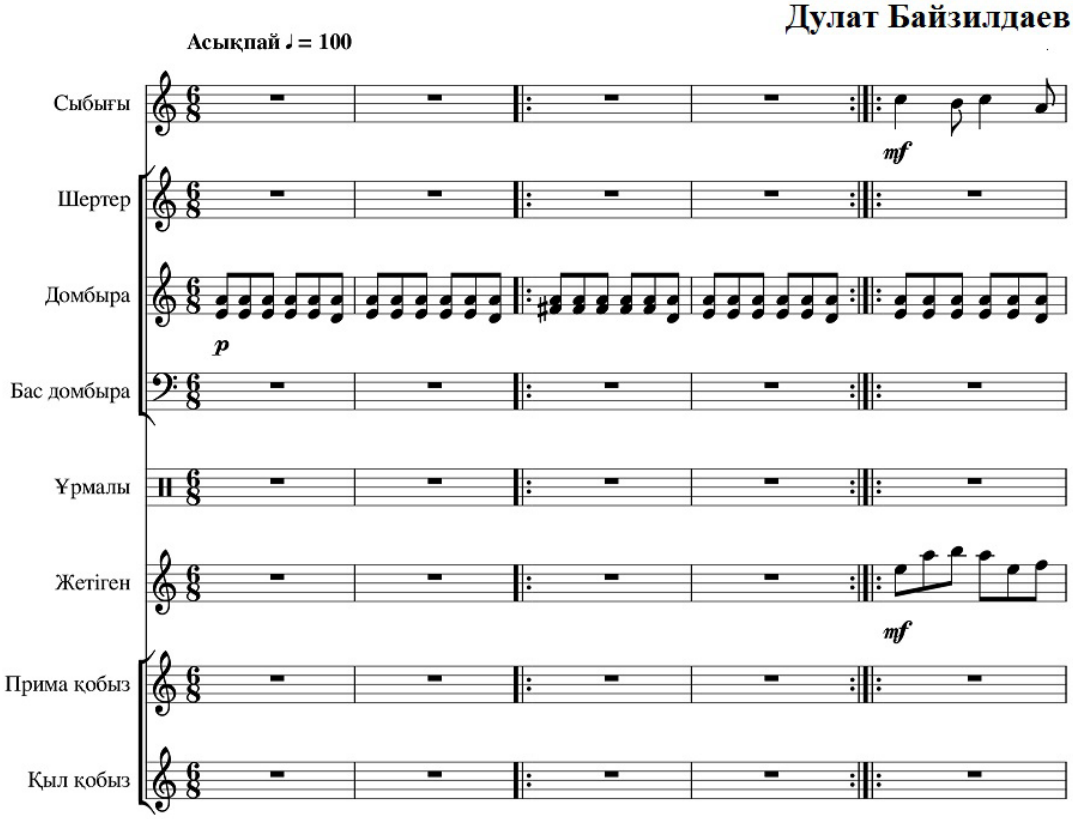
быраның үнімен жеткізуге ұмтылдым. Осылайша аты аңызға айналған «Ақыртас» күйін шығардым.
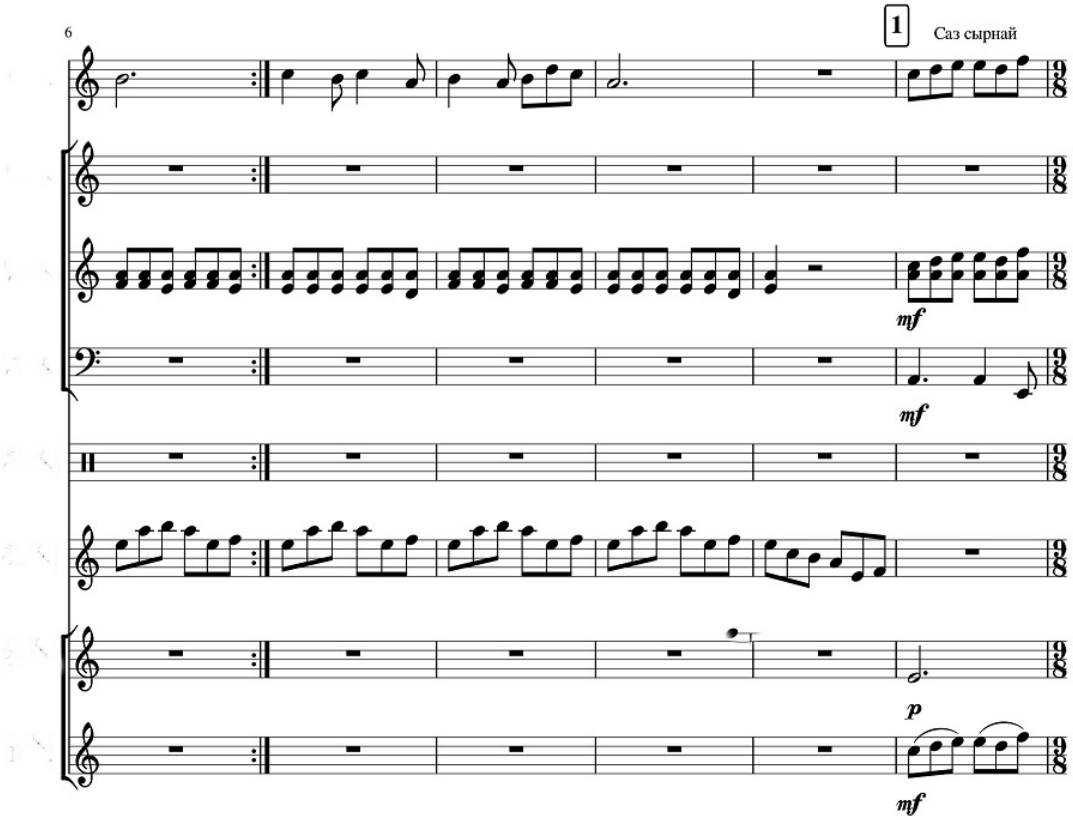
Атал-бабаларымыздың сан ғасырлар бойы Еуразия даласын көшіп-қонып жүріп-ақ қала мәдениетін дамытып, ғаламдық өркениетте мәдениеттің озық үлгісін жасай білгені керемет! Осы күйді шығаруға әлемдік мәдениеттегі тарихын тасқа жасырған құпия құрылыстың ғаламдық кереметтері түрткі болды. Осындай ұлы өнер мәдениетінде ерен ерлігімен тарихтың беттерінде қалған ұлттардың бірі - Қазақ халқының ұрпағы болғаныма, қолыма домбыра алып, ата-баба аманатын жалғастырып келе жатқаныма бақыттымын.
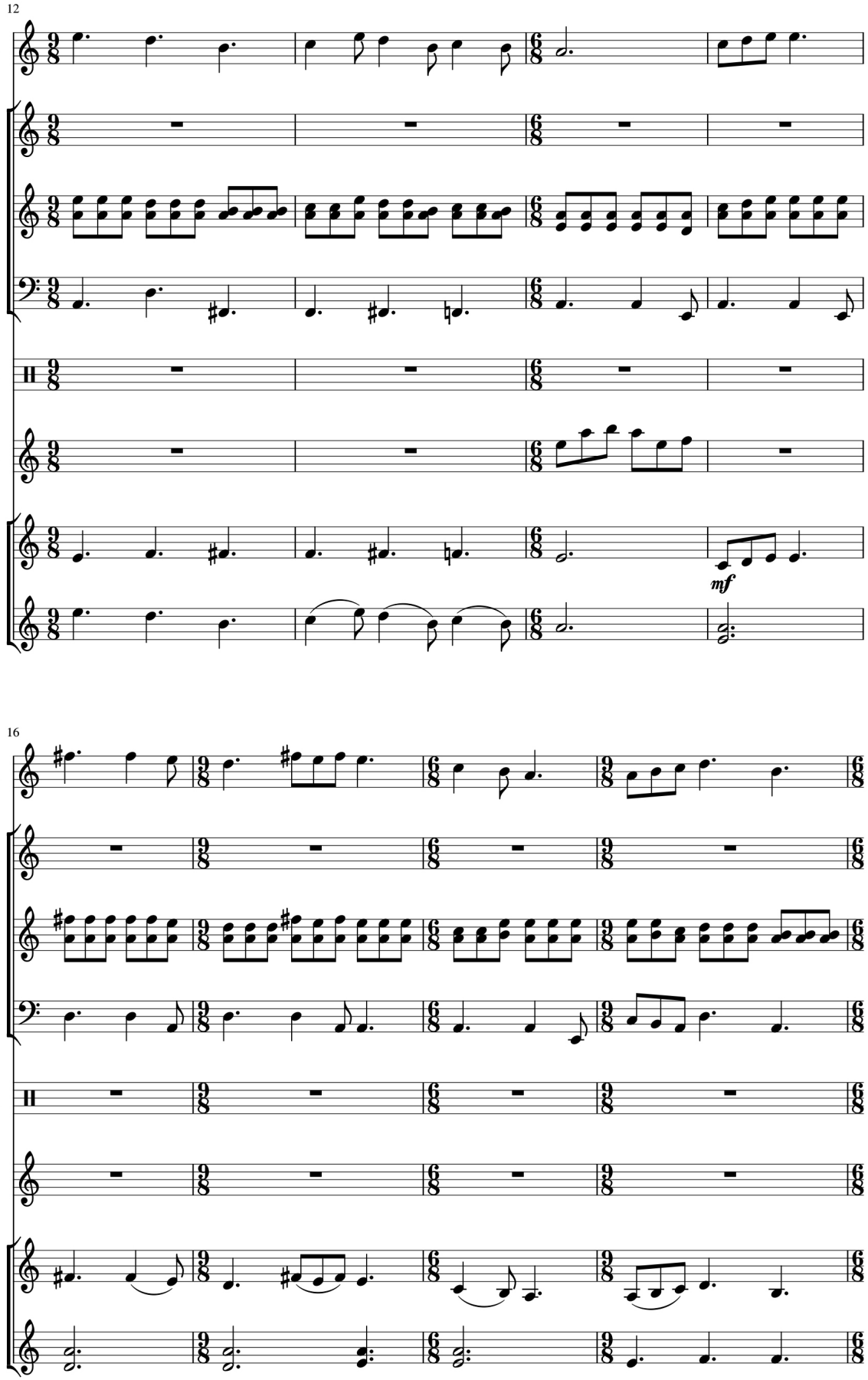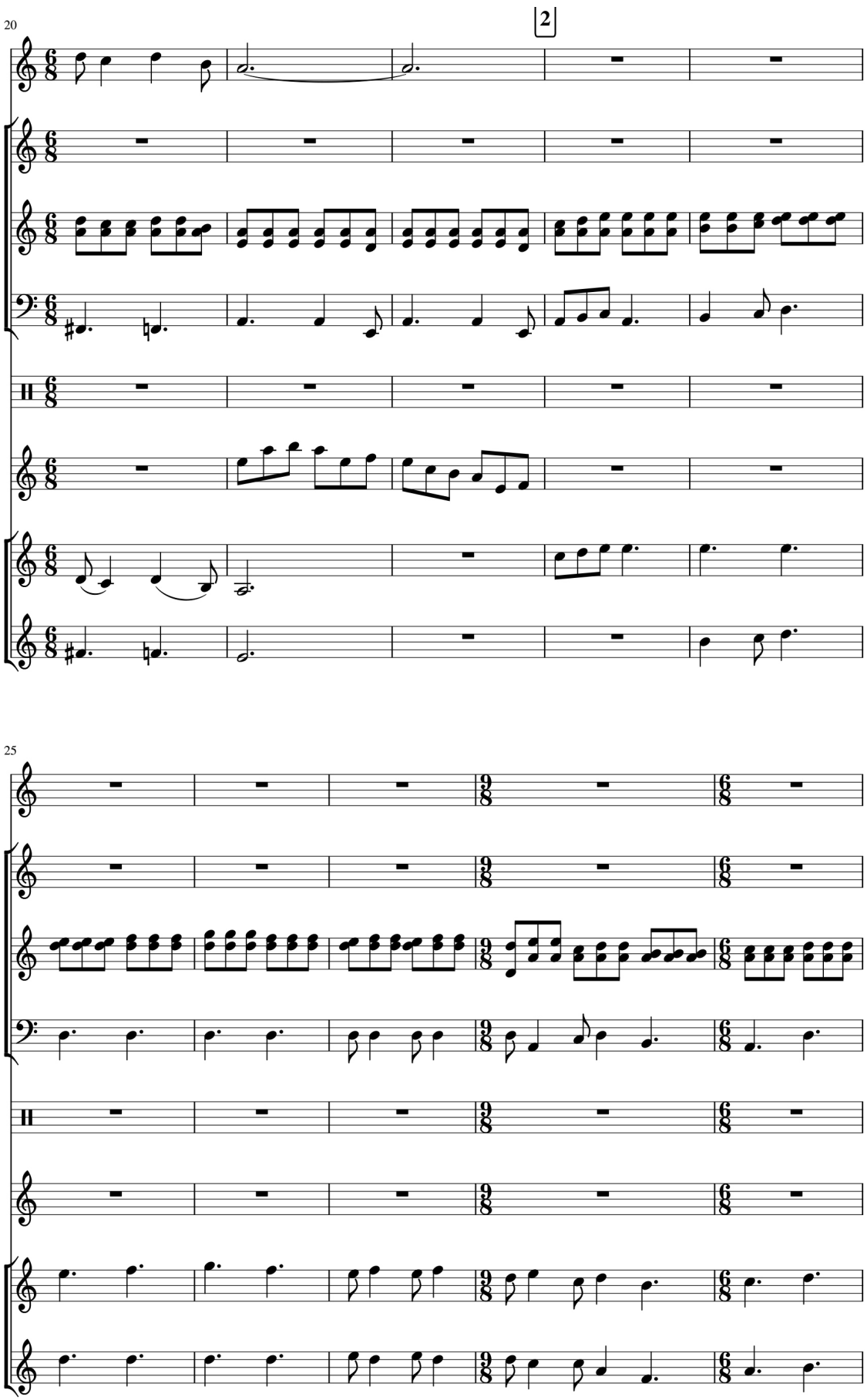

Ақыртас
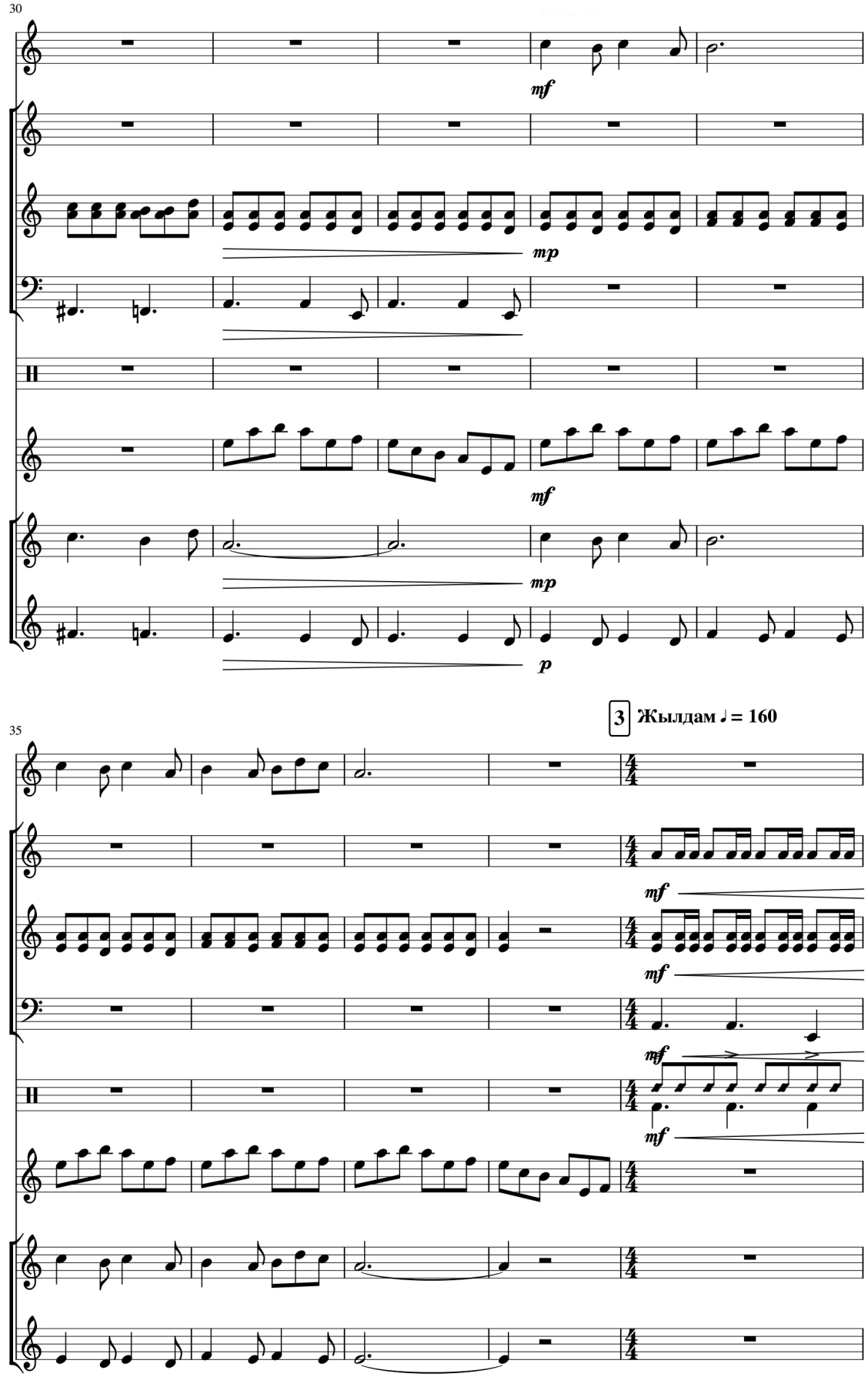
Дулат Байзилдаев
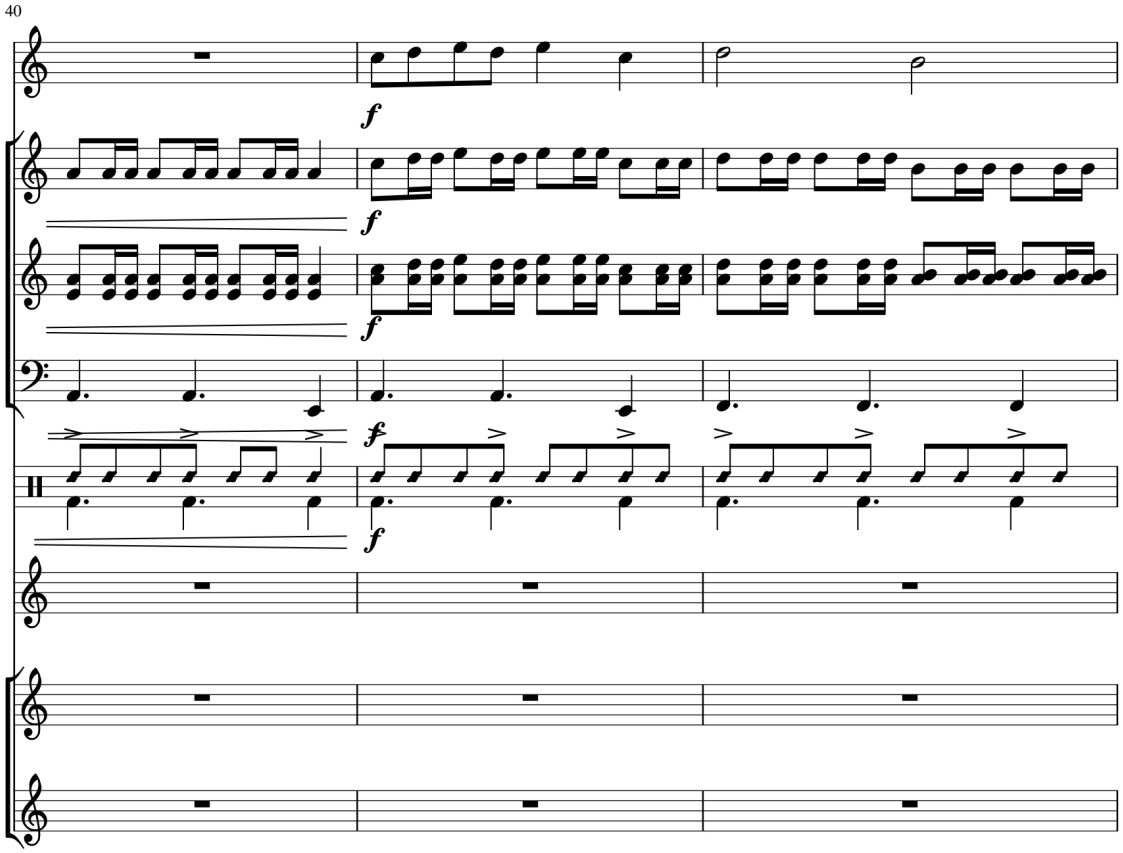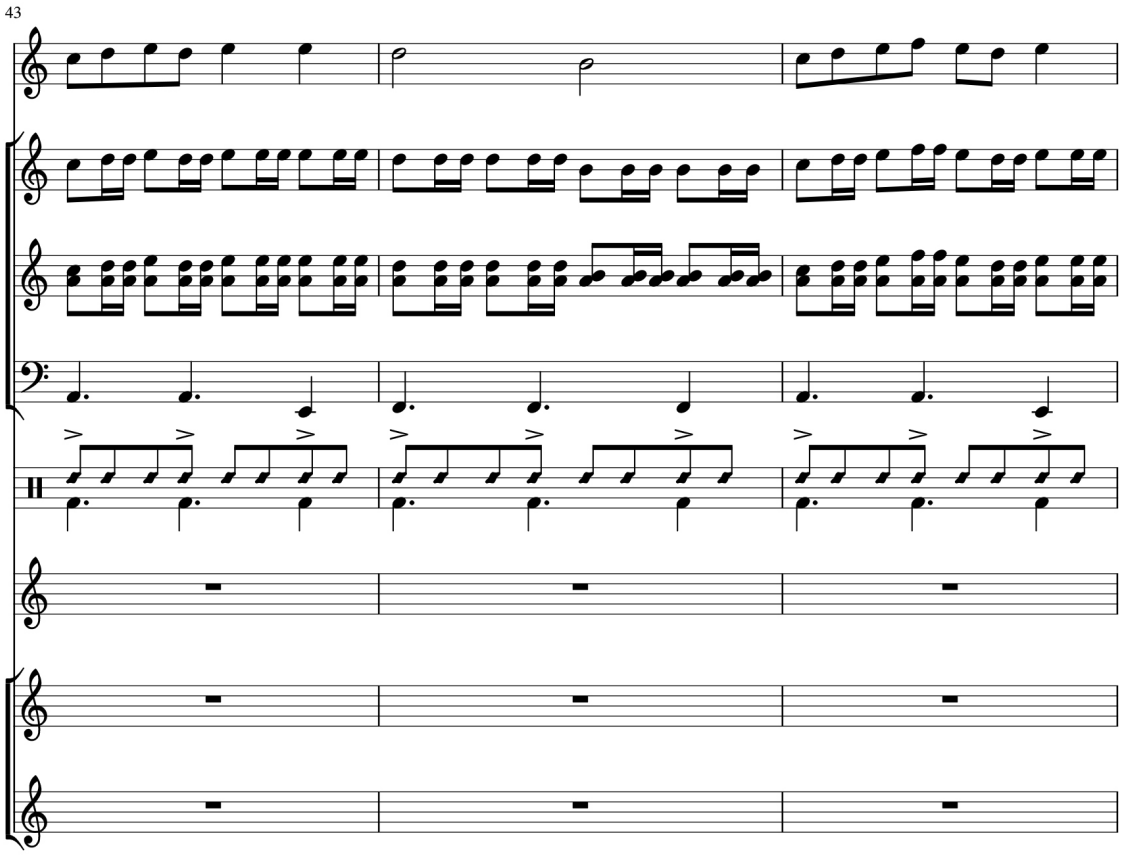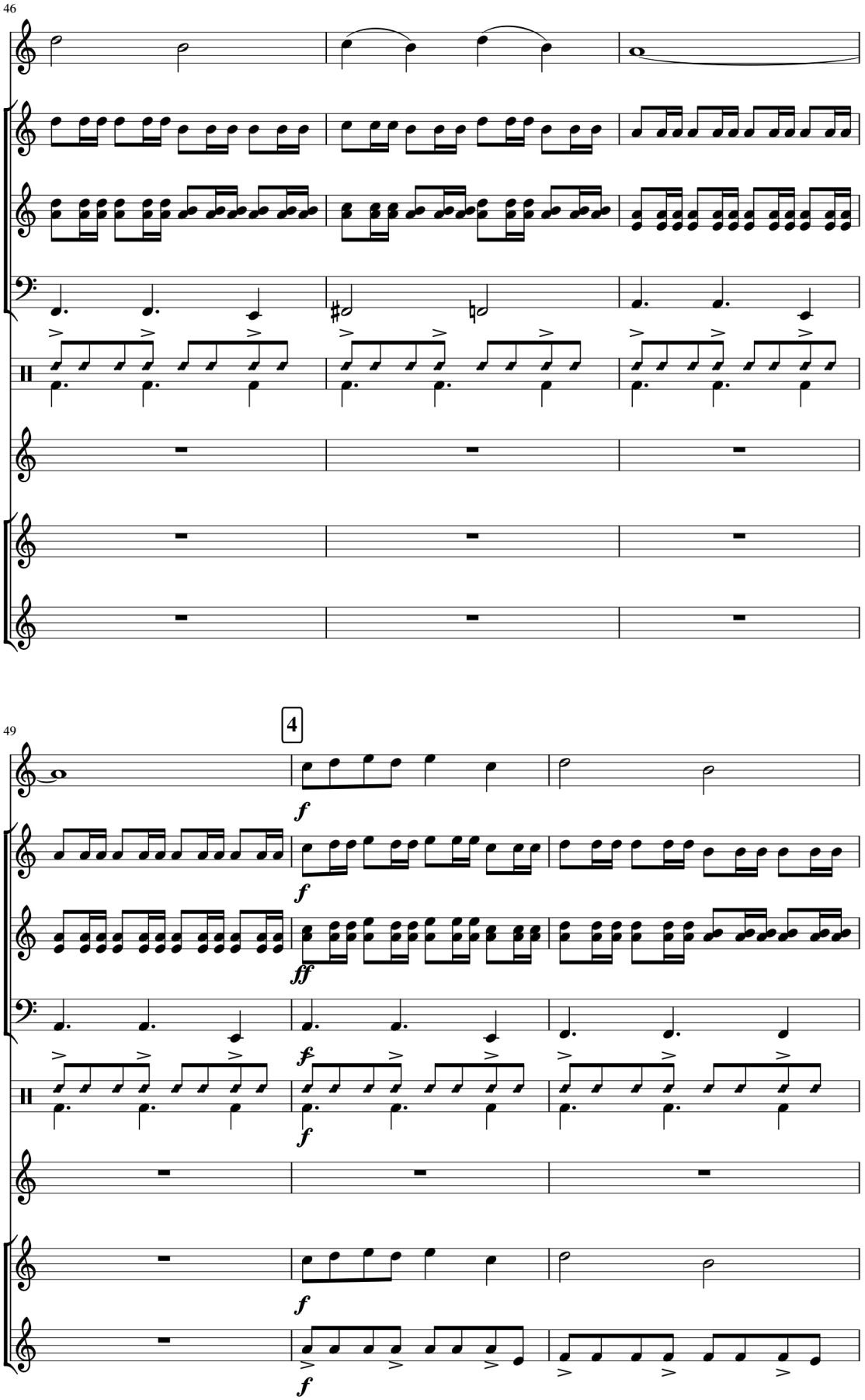

12
mf
16
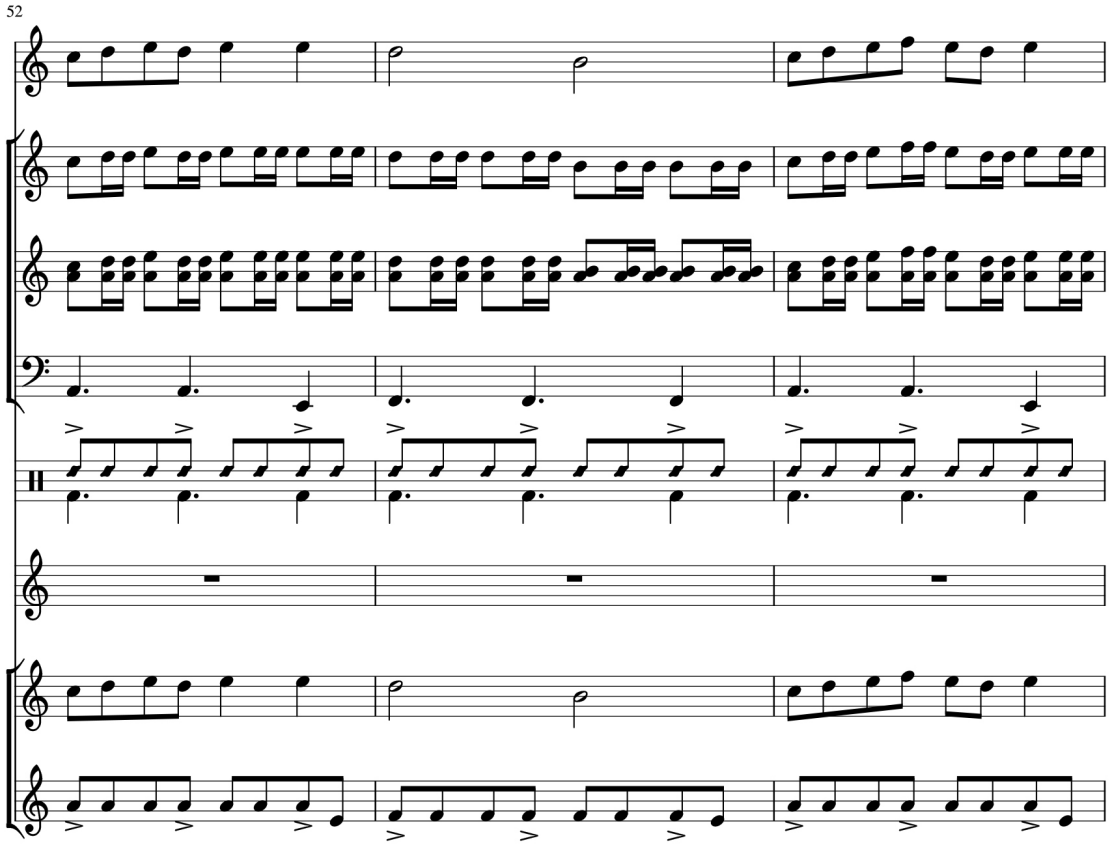

20
2
25
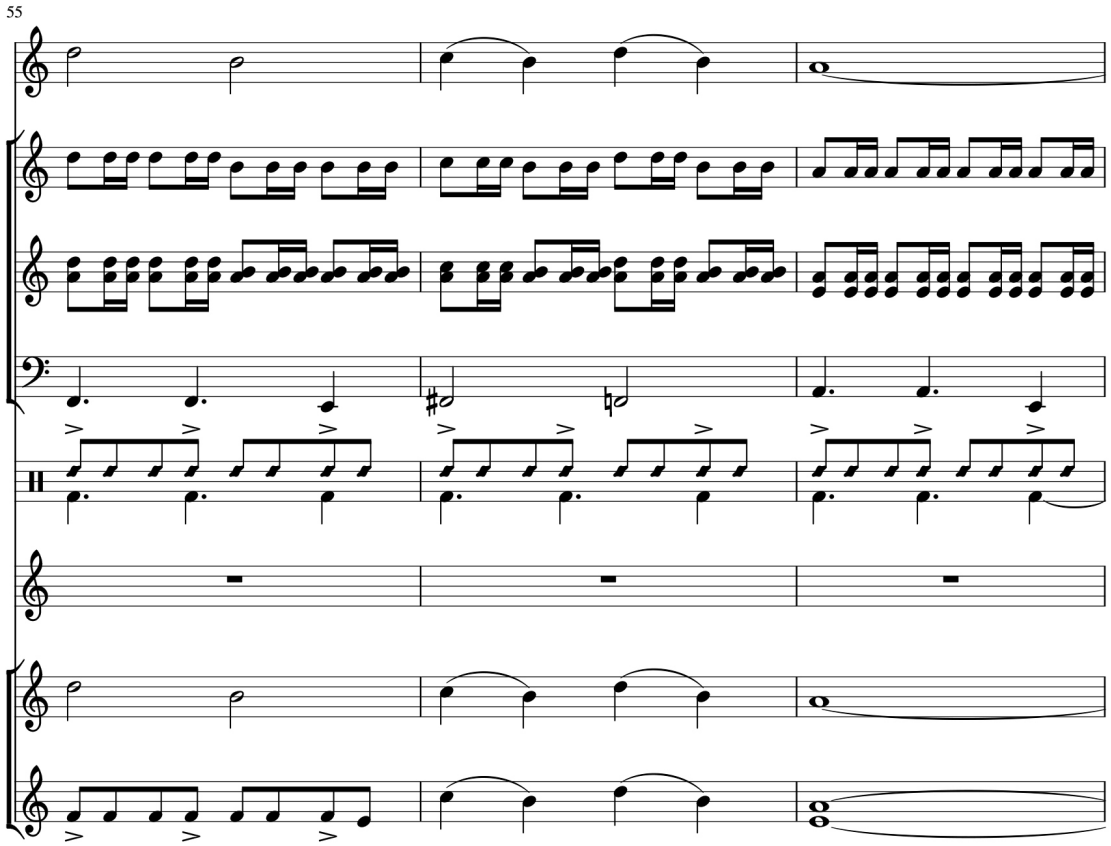

30
mf
mp
mf
mp
p
35
3 Жылдам ♩ = 160
mf
mf
mf
mf
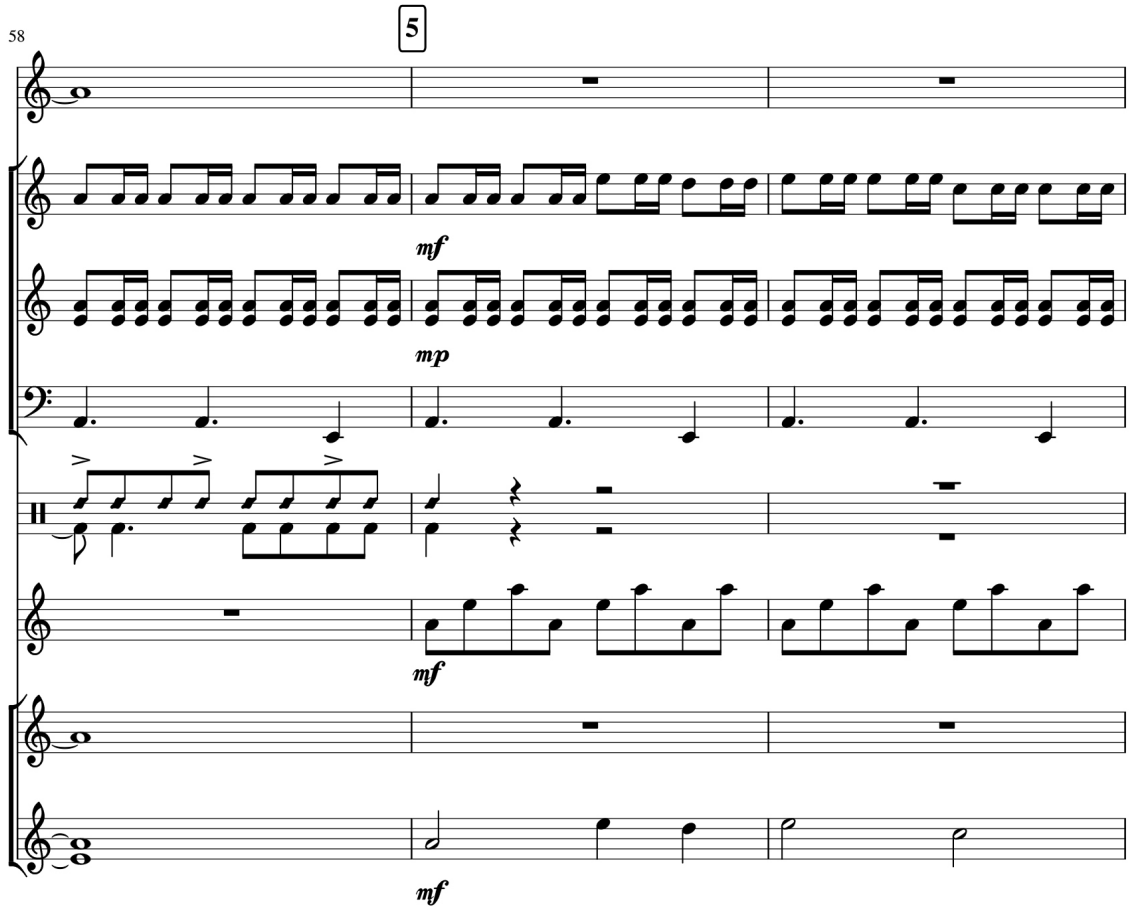

40
f
f
f
f
f
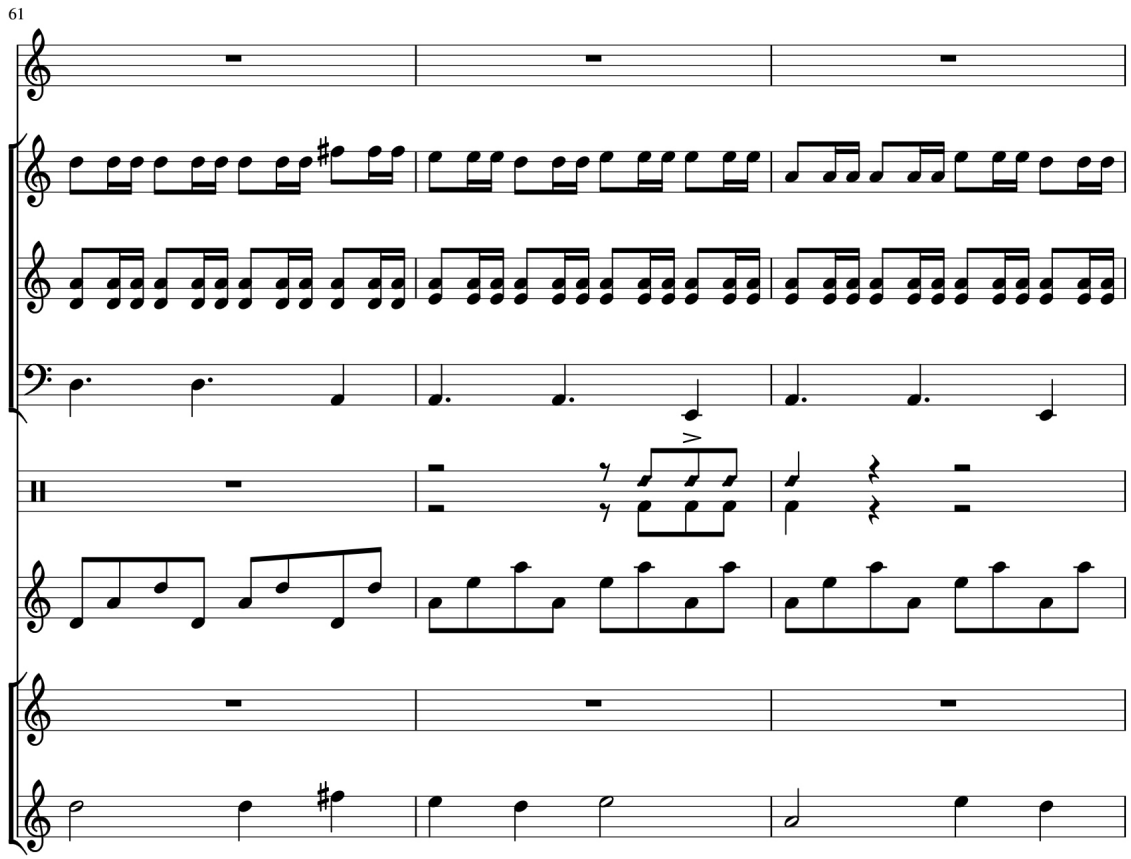

43
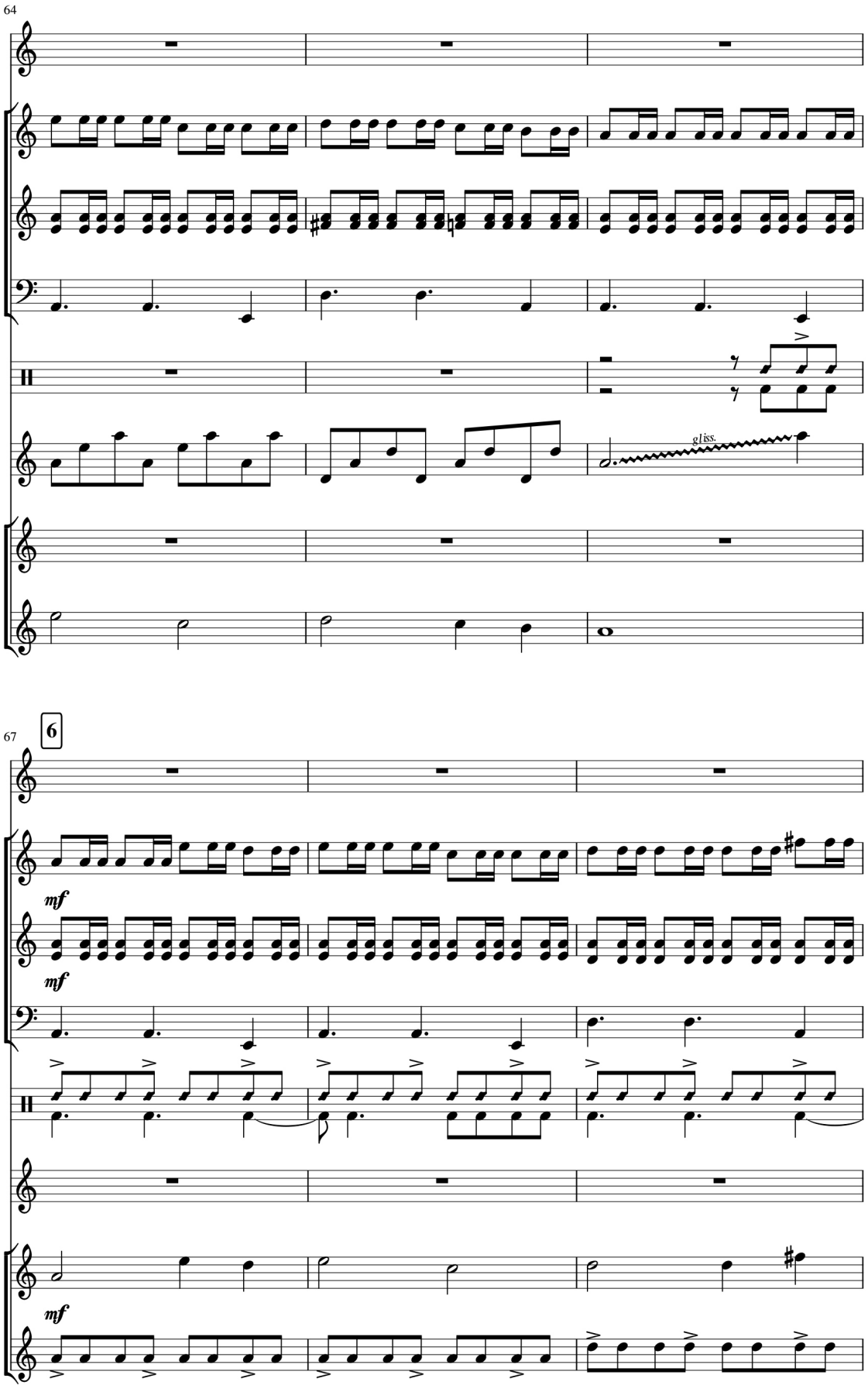

46
49
4
f
ff
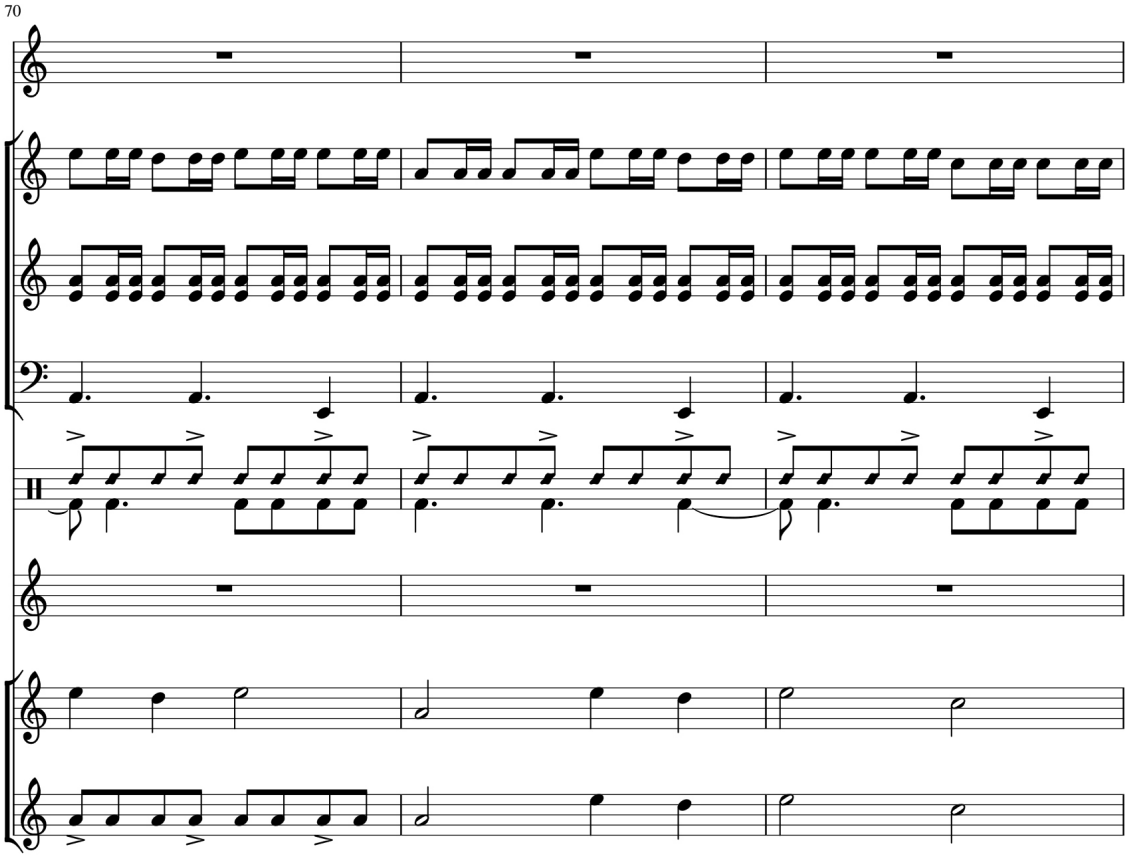

52
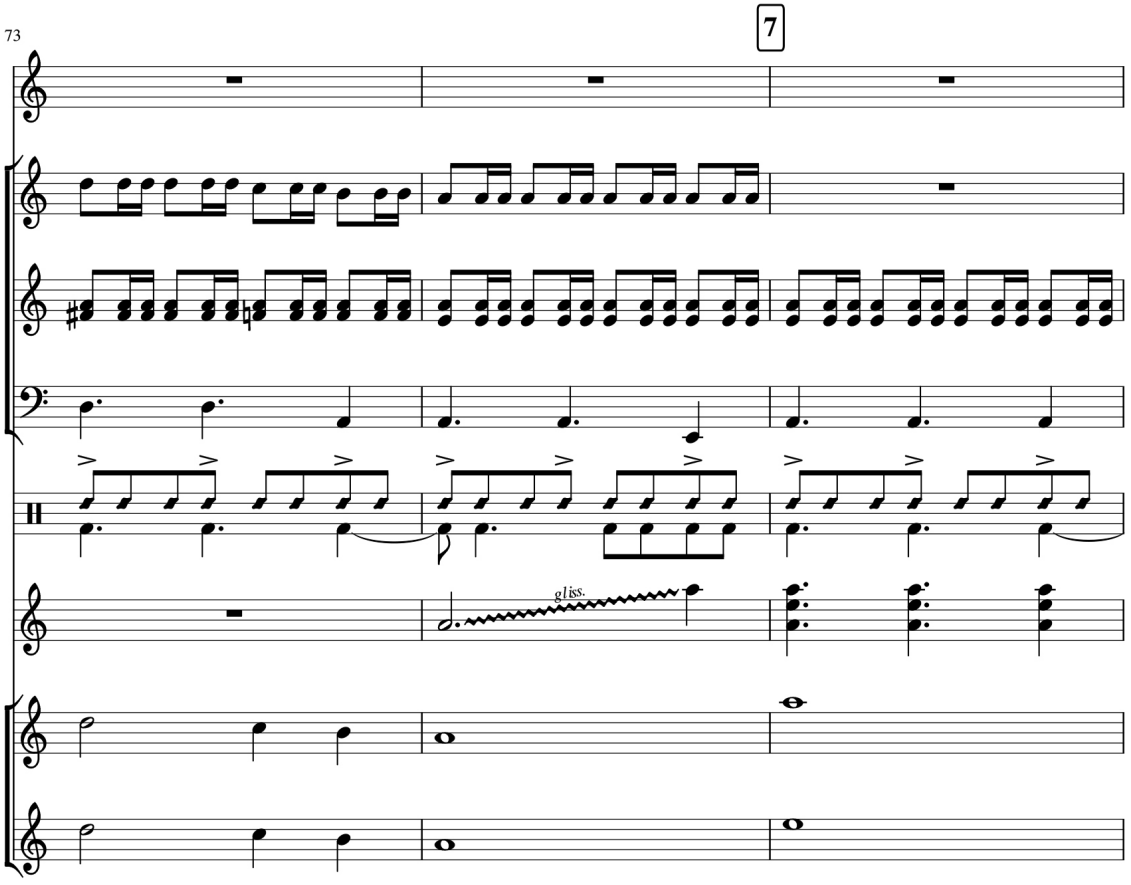

55
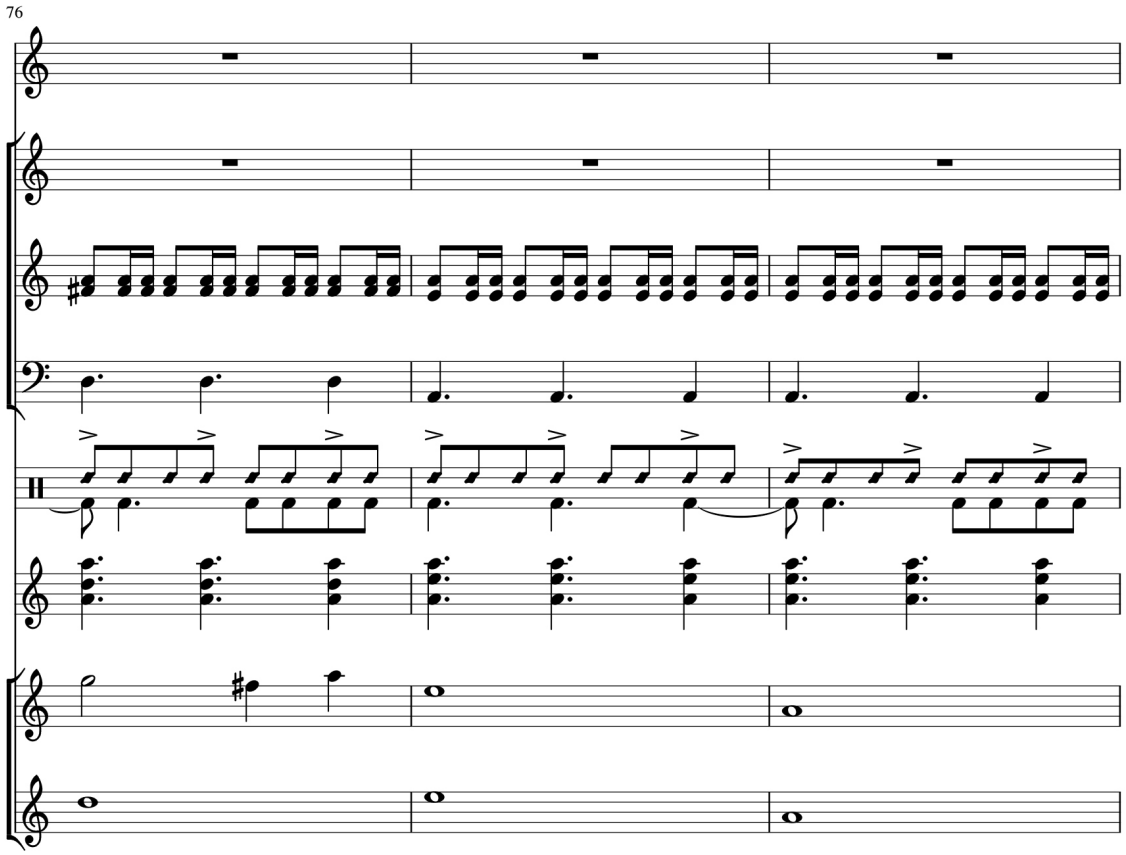

58
5
mf
mp
mf
mf
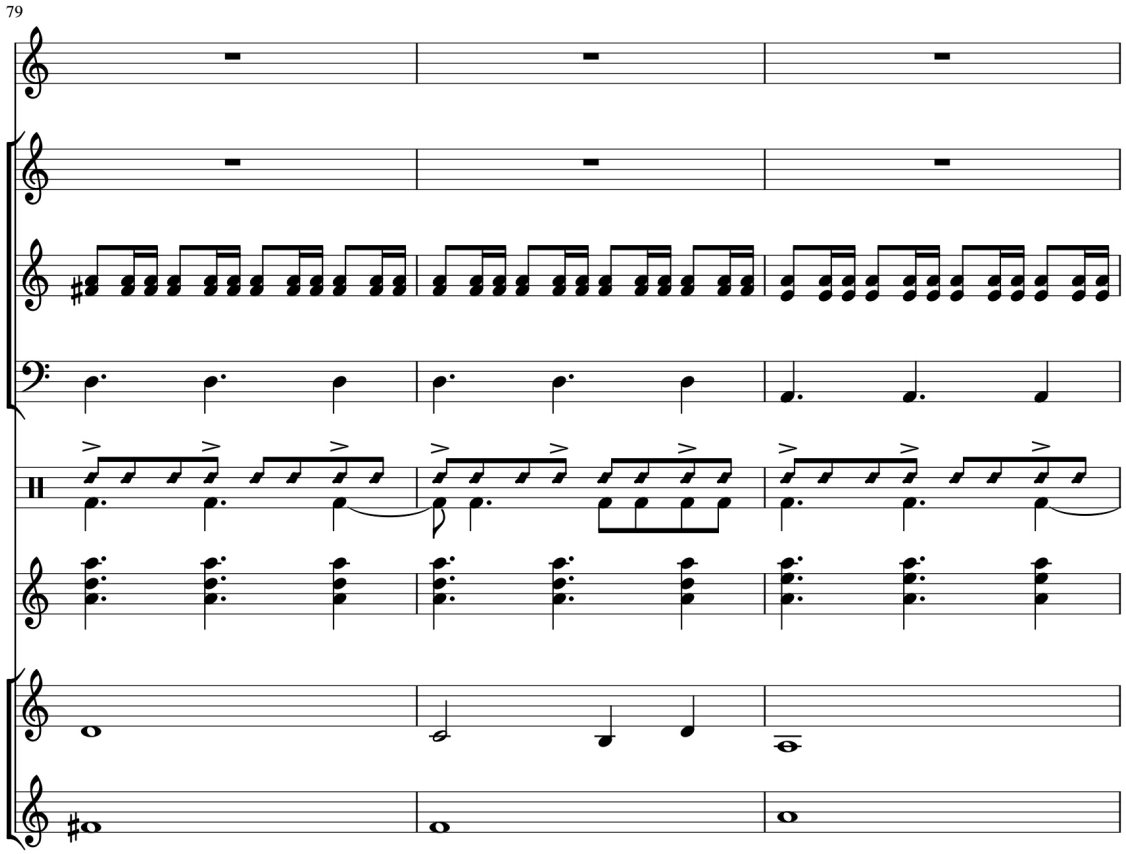

61
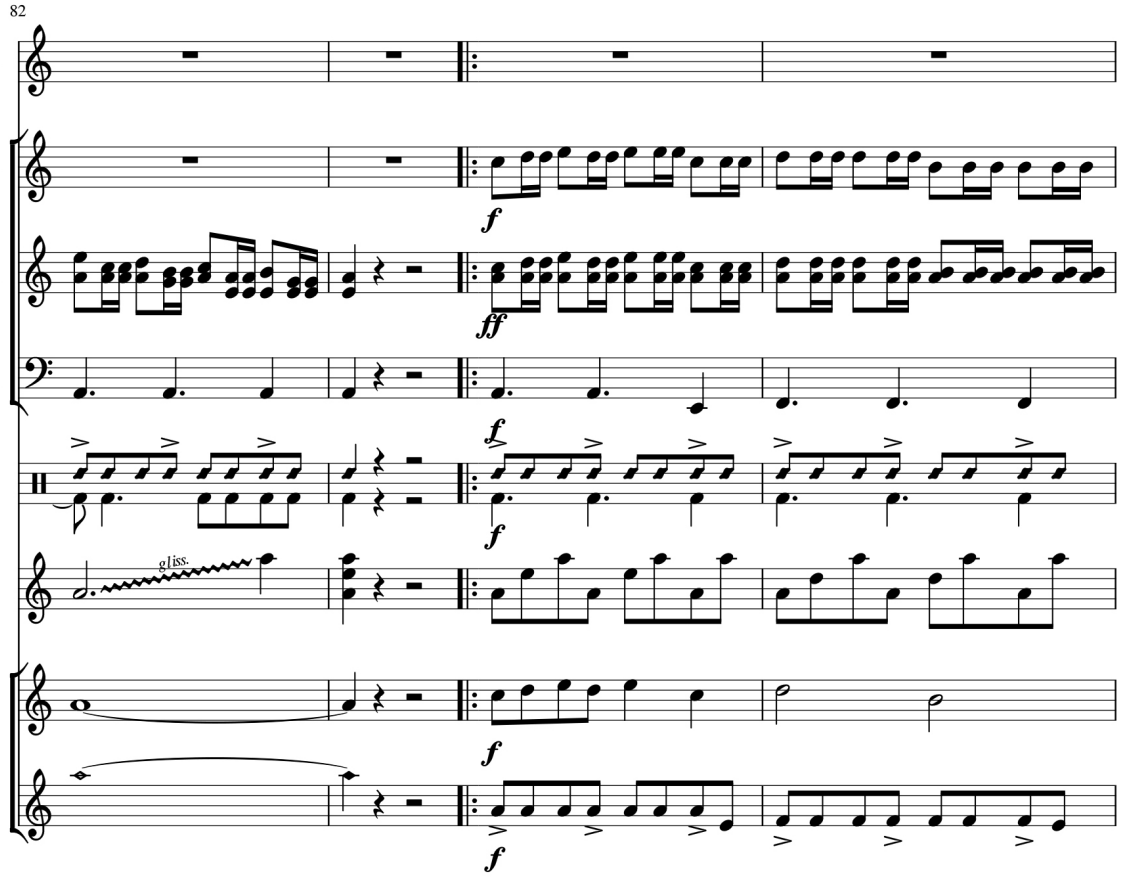

64
gliss.
67
6
mf
mf
mf
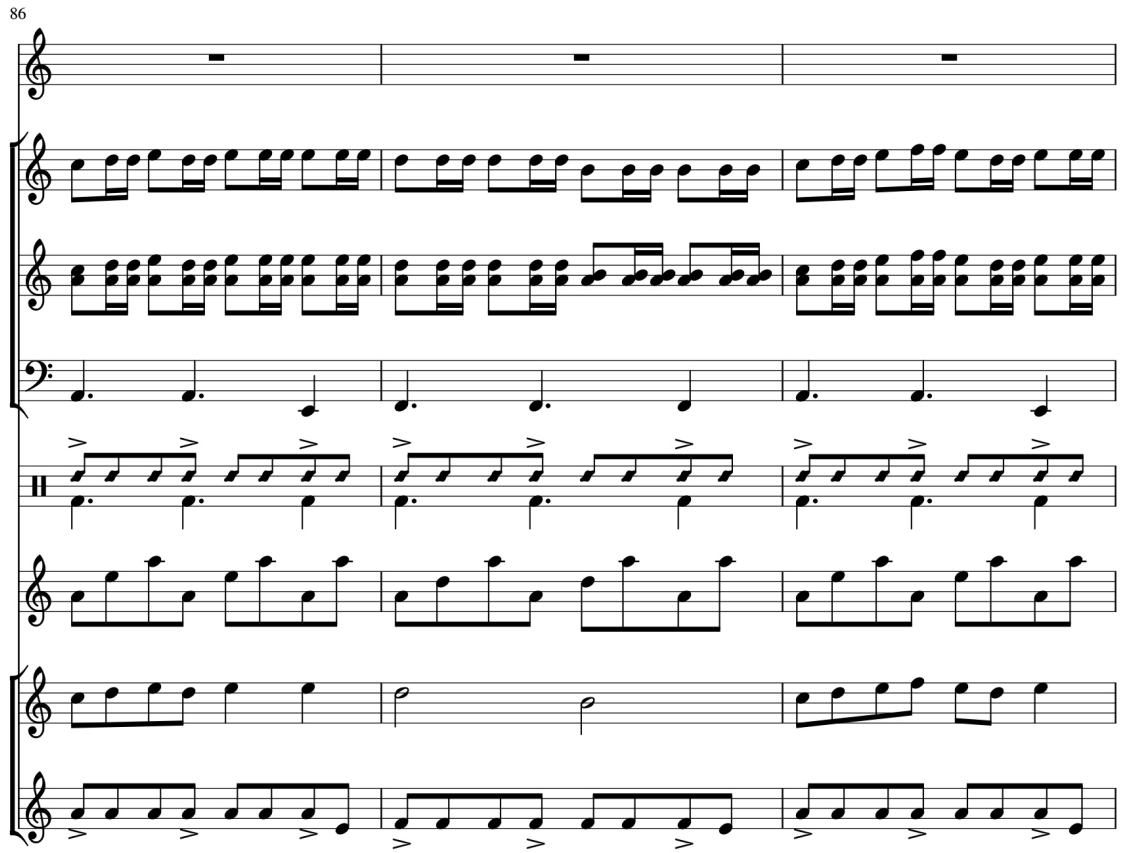

70
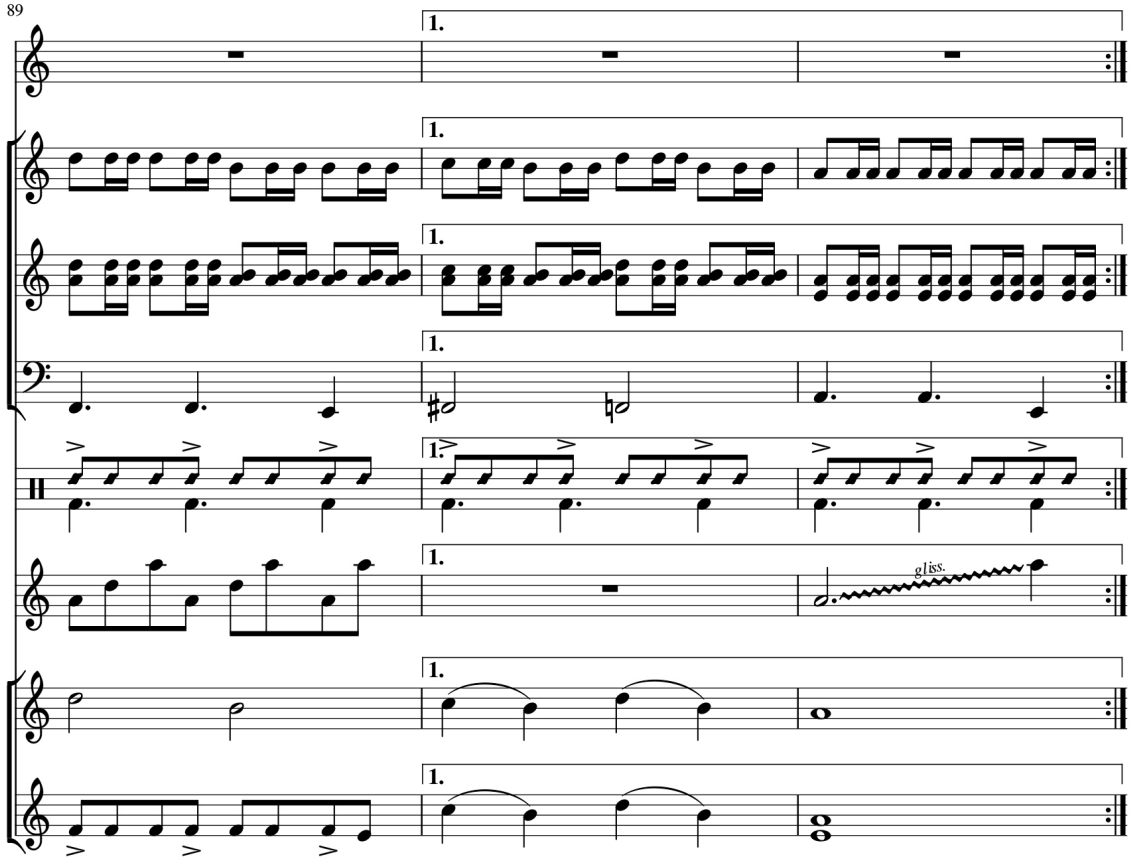

73
7
gliss.
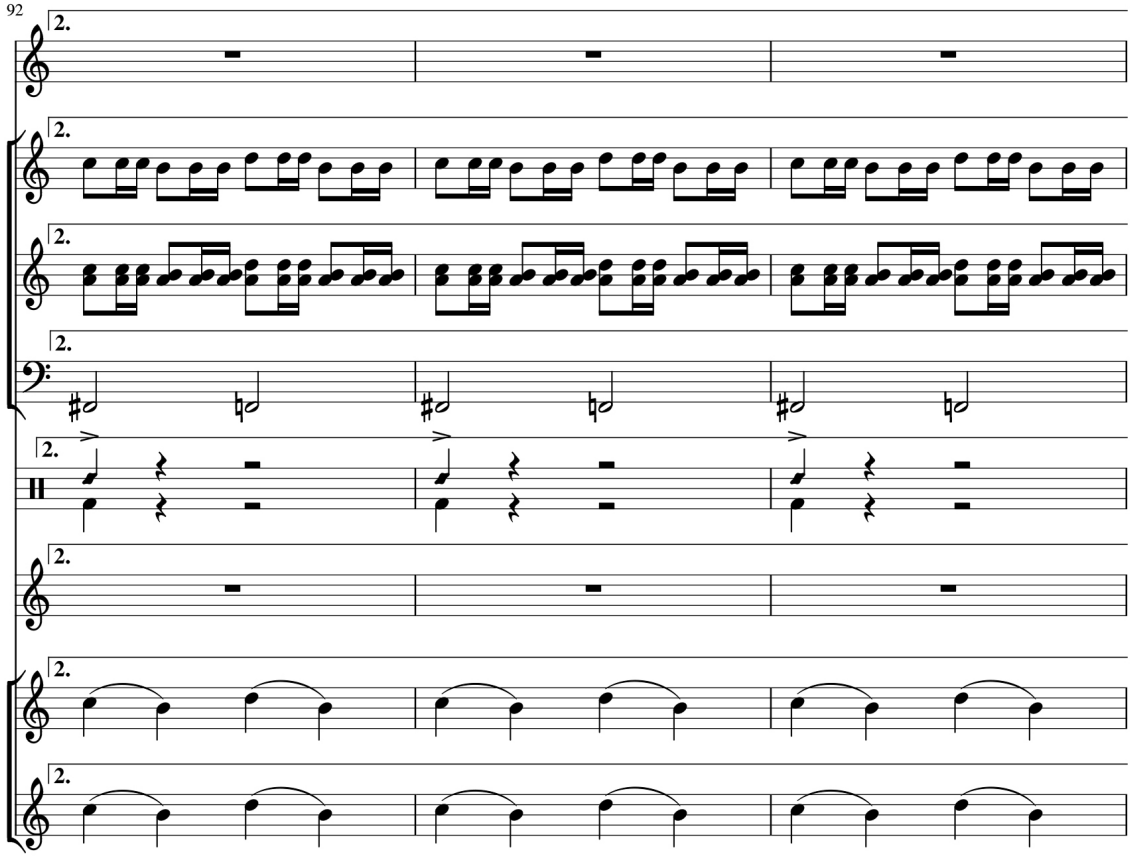

76
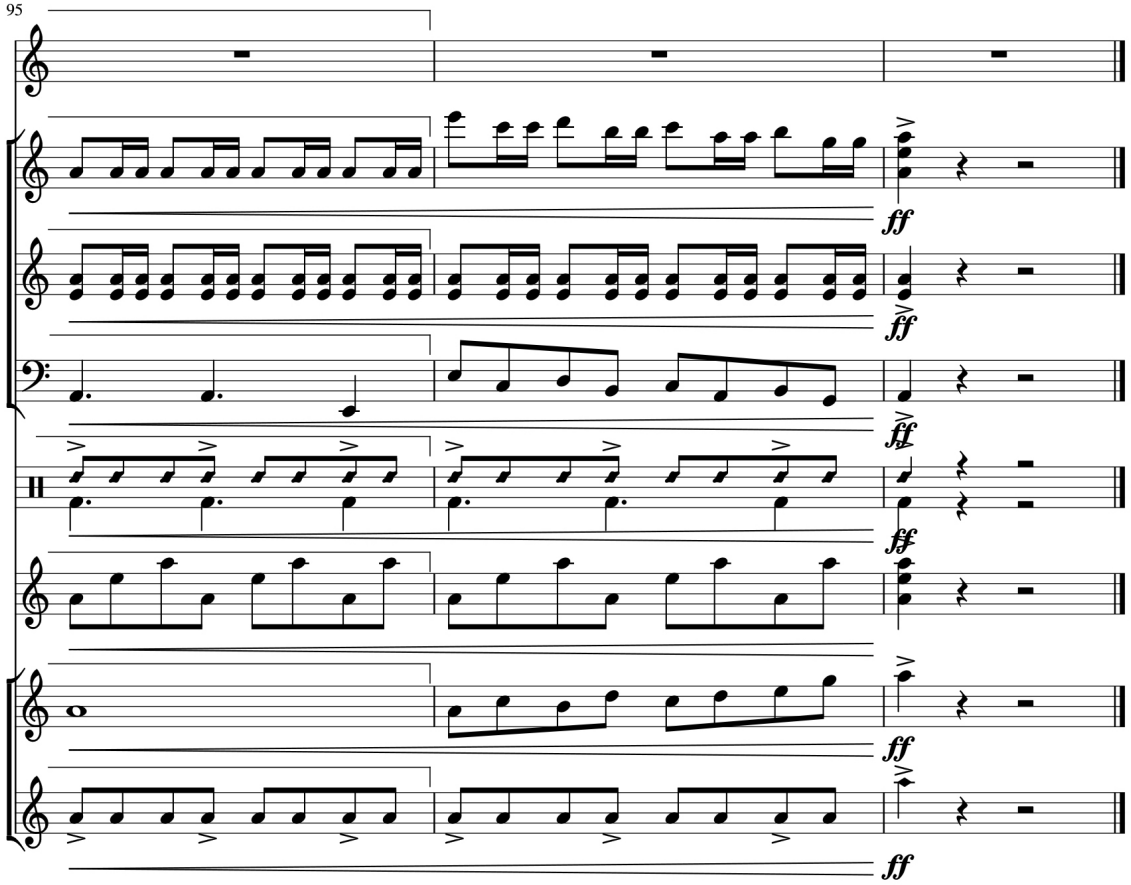

79

82
gliss.

86

89
1.
gliss.

92
2.

95
ff
ff
ff
ff
ff
ff

МҰХТАРБАЙ РАХМАНҚҰЛОВ

Мұхтарбай Рахманқұлов - 1952 жылы Жамбыл облысы, Меркі ауданы, Аспара ауылында дүниеге келген. 1969 жылы орта мектепті бітіріп, 1971 жылы Жамбыл мәдениет ағарту училищесін, 1980 жылы Шымкент педагогикалық мәдениет институтының оркестр дирижеры бөлімін сырттай бітірген. «Алатау» жастар ән-би ансамблінде 1970-1986 жылдары көркемдік жетекші болып жұмыс істеген. Осы ансамбльмен Германия, Польша, Болгария, Индия, Бангладеш, Чехословакия мемлекеттерінде гастрольдік сапарда болған. Облысымыздың көптеген аудандарында ансамбль құрып, жеткешілік еткен.

1973 жылы М.Х.Дулати атындағы Тараз мемлекеттік университетінің Қазақ ұлт аспаптар оркестрімен Ташкент қаласында өткен Орта азиялық фестивалінде 2-орынға ие болып, ЦК-ВМКСМ-ның Құрмет грамотасымен марапатталған.

1976 жылы Қызылорда қаласында өткен I Халықаралақы өнер фестивалінің лауреаты атанған.

1978 жылы Ленинград қаласында өткен А.С. Пушкиннің 120 жылдығында оркестрмен өнер көрсеткен.

М.Рахманқұлов жетекешілік еткен «Алатау» домбырашы-әншілер триосы алғашқы «Жігер» Республикалық фестивалінің лауреаты атанған.

2005 жылы Тараз қаласындағы К.Әзірбаев атындағы «Шырқа даусым» Халықаралық фестивалінде «Тік шырқау» фольклорлық әншілер тобы 2-ші орынды иеленген.

1996 жылы «Ақтау» қаласында өткен «Каспий - достық теңізі» атты орта азиялық фестивалінде «Қарахан» аспапты ансамблі 2-ші орынға ие болып лауреат атанды.

2007 жылы Қазақстандағы Украина күндерінде Украина Президенті Ф.Клименконың «Дніпро» Алғыс хатымен марапатталған.

2013 жылы облыс әкімі нұсқауымен Жамбыл облыстық филармониясында тұңғыш рет қазақ ұлт аспаптар оркестрін құрған.

Қазақстанның Мәдениет саласының үздігі, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері төсбелгілерімен марапатталған.

Бірнеше күйлер мен әндердің авторы. Қазіргі уақытта Кенен Әзірбаев атындағы Жамбыл облыстық филармониясының Қазақ ұлт аспаптар оркестрінің дирижеры.
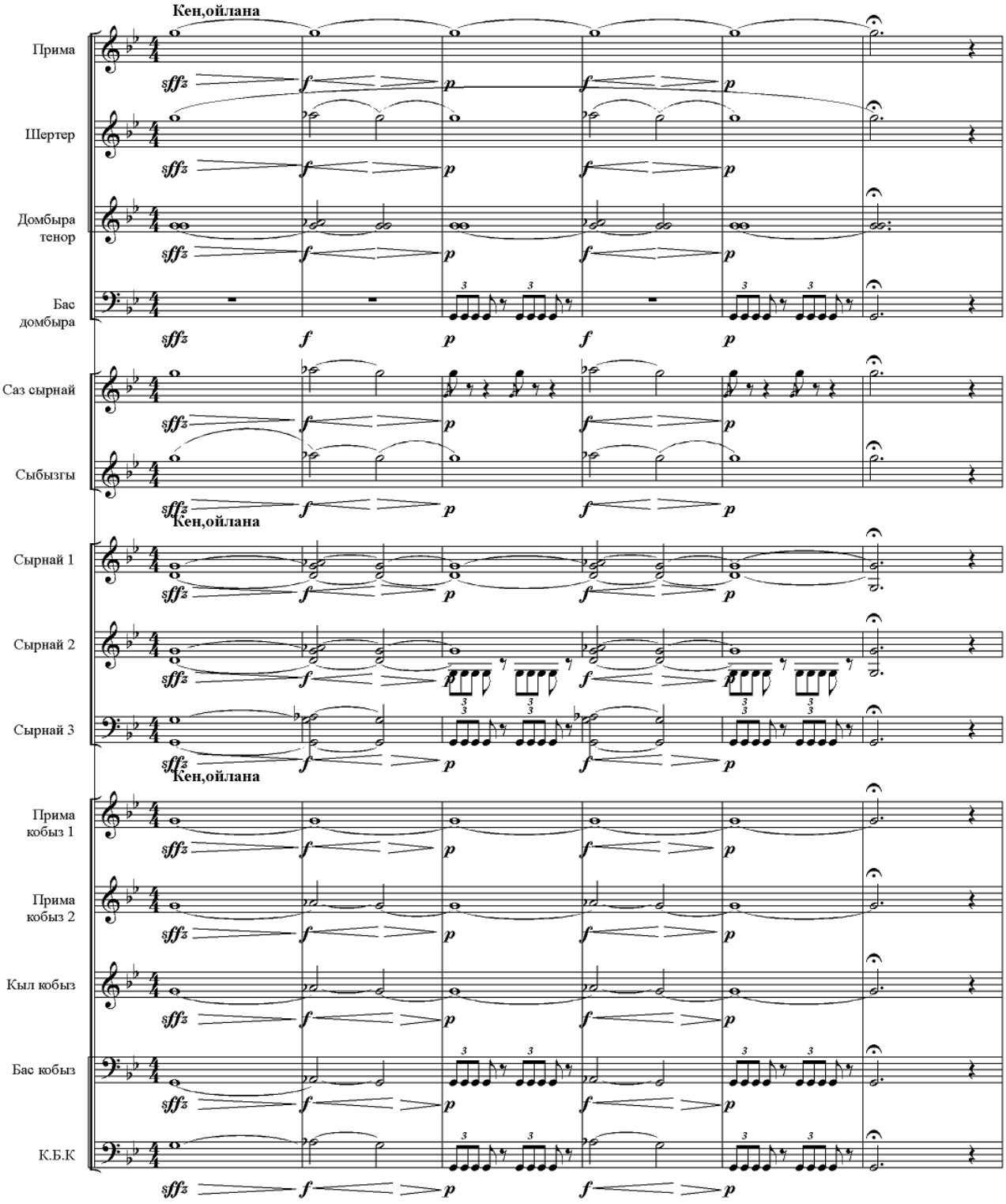
Автор сөзі: «АҢЫРАҚАЙ ШАЙҚАСЫ» күй-поэмам болған тарихи оқиғаның желісін музыкалық сипатта аша білген шығармашылық өмірімдегі шоқтығы биік туындым деп есептеймін. Жақсылық Сәтібеков оны жыр жолдарымен сипаттап, ашып берді.
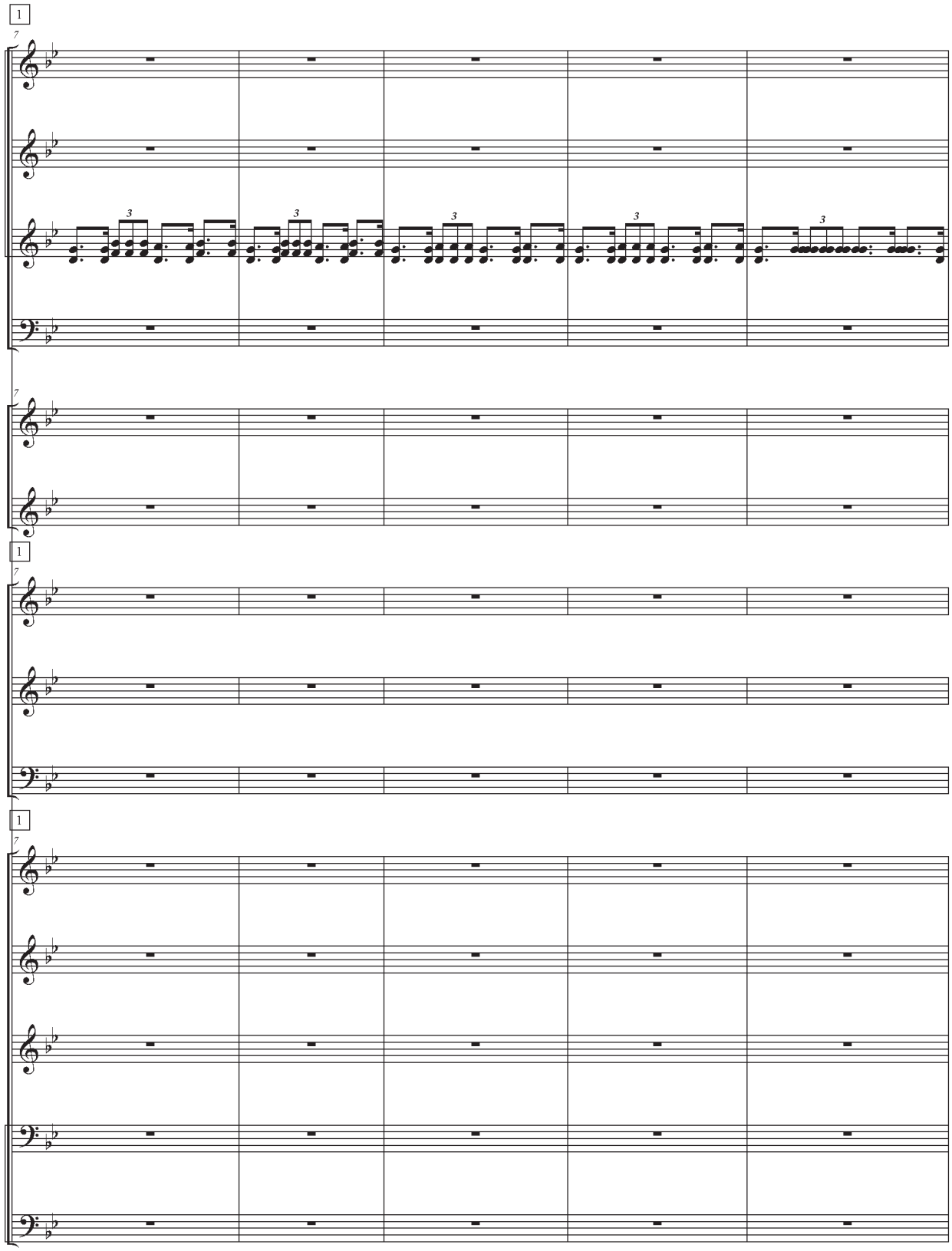
Көк жиегі көк теңіз боп көлбіген,
Көңіл бұлақ – шөлін басқан шөлдеген.
Қазақ деген халық болған, дауылдың,
Өтінде өткен, бірақ оты сөнбеген.
Сансыз оның тарих жазған дастаны,
Көре алмаған күйзелуден басқаны.
Куә болған Аңырақай даласы,
Куә болған Аңырақай аспаны.
Жауы тонап мерейі мен байлығын,
Құрсауында түншыққанда қайғының.
Көрсетті алғаш ұландары үш жүздің,
Аңырақайда атам қазақ айбыны.
Аңырақай соқпасын деп түзден жел,
Сарбаздарын сапқа тұңғыш тіккен жер.
Аңырақай – басын қосқан Алаштың,
Аңырақай – жау жұлынын үзген жер.
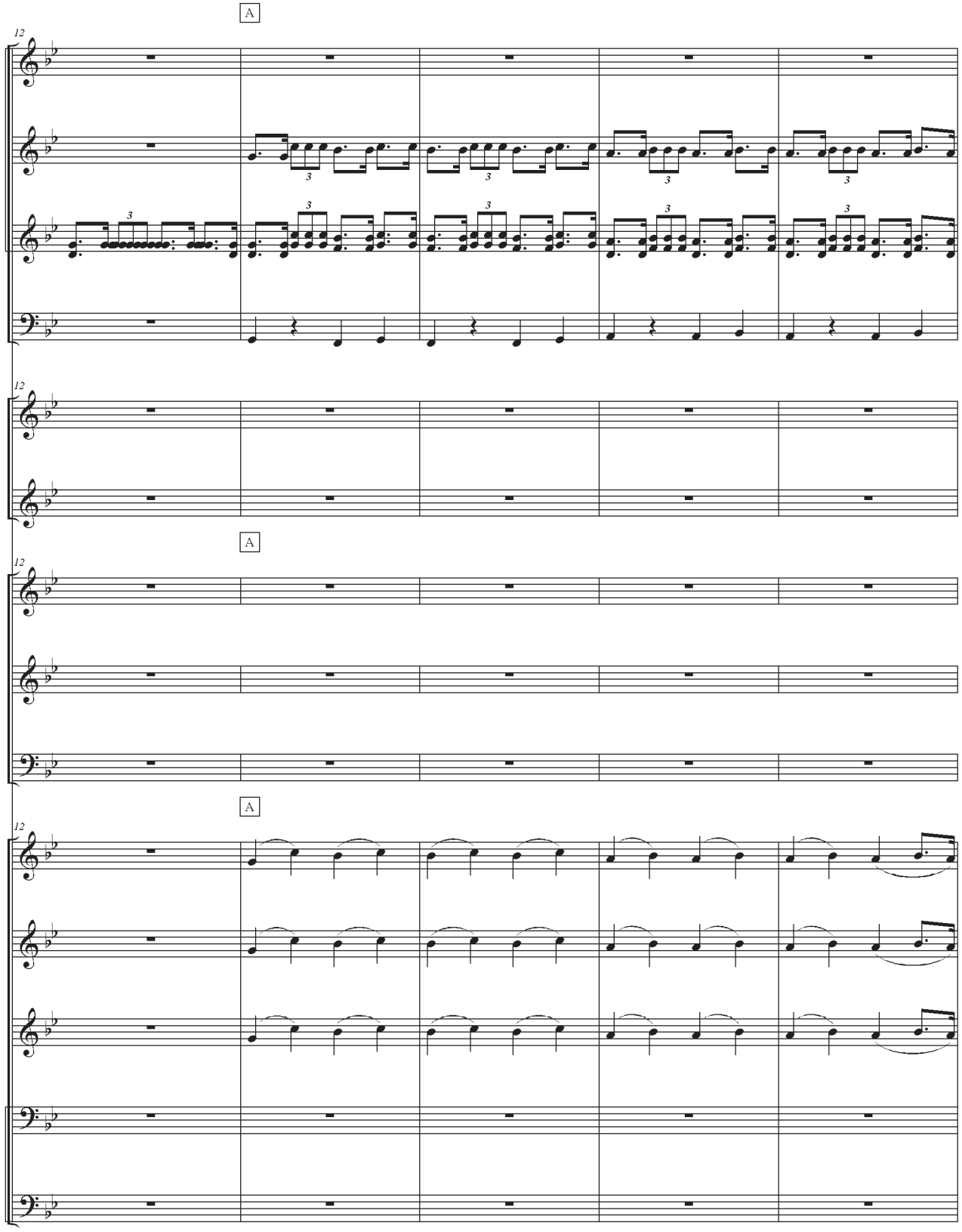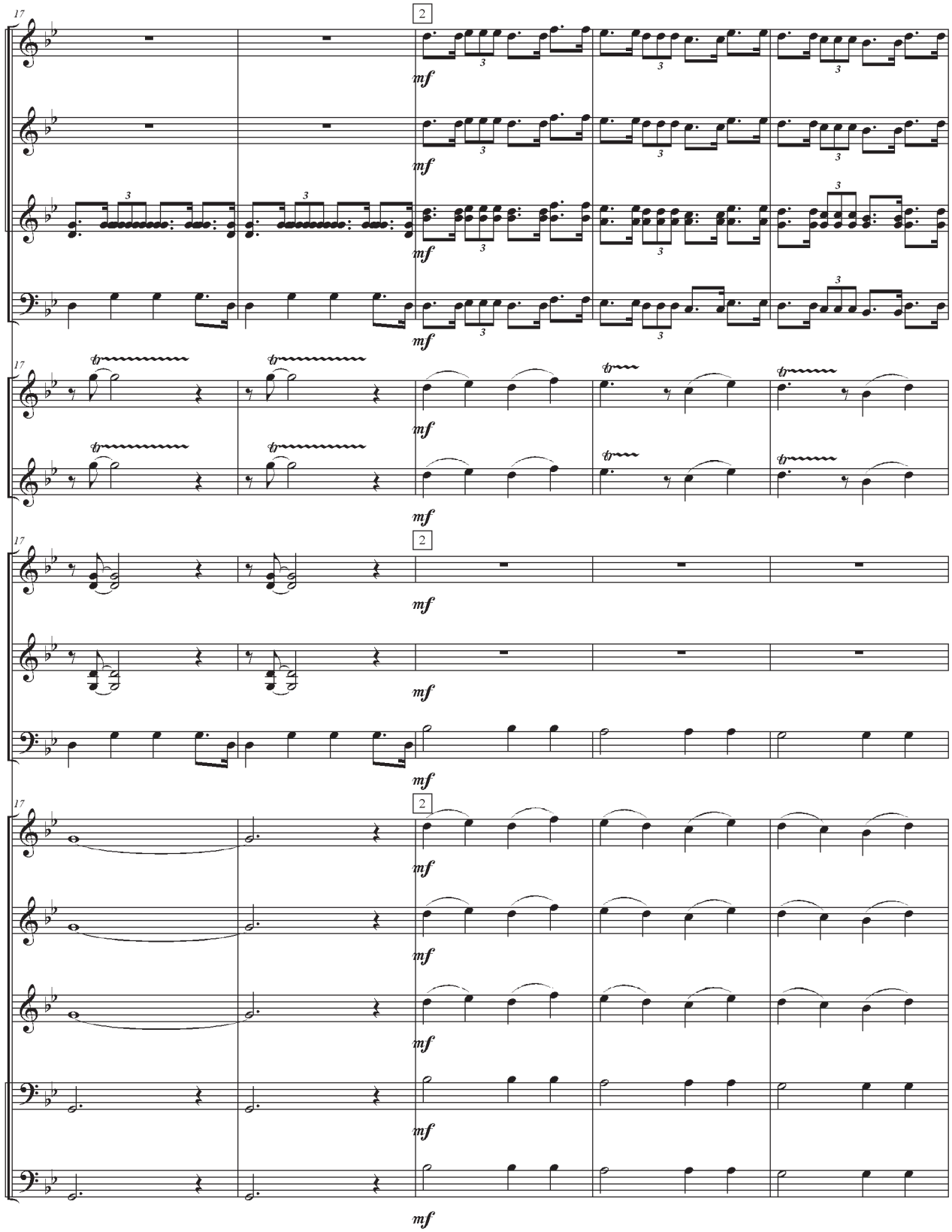

Аңырақай шайқасы
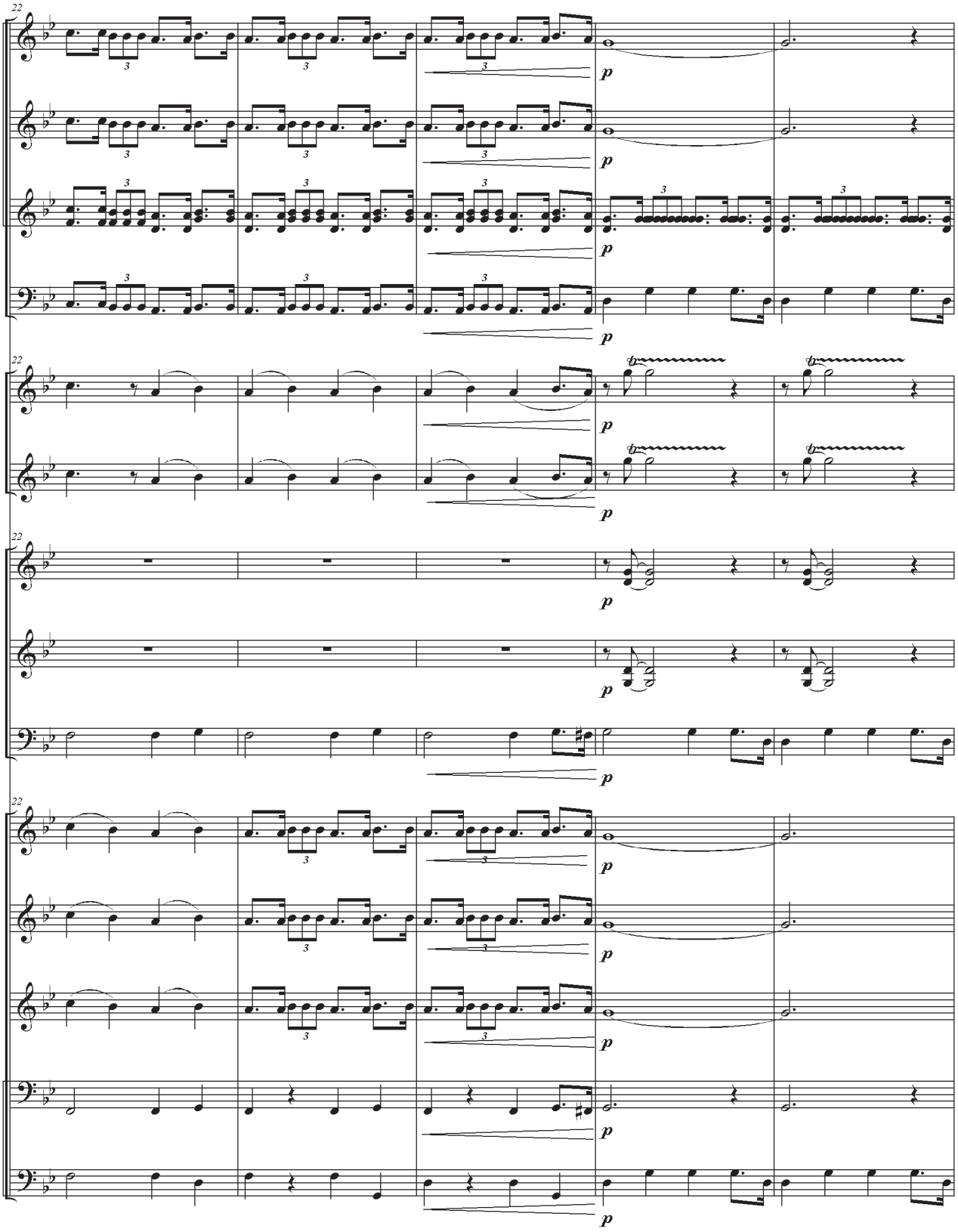
М. Рахманқұлов
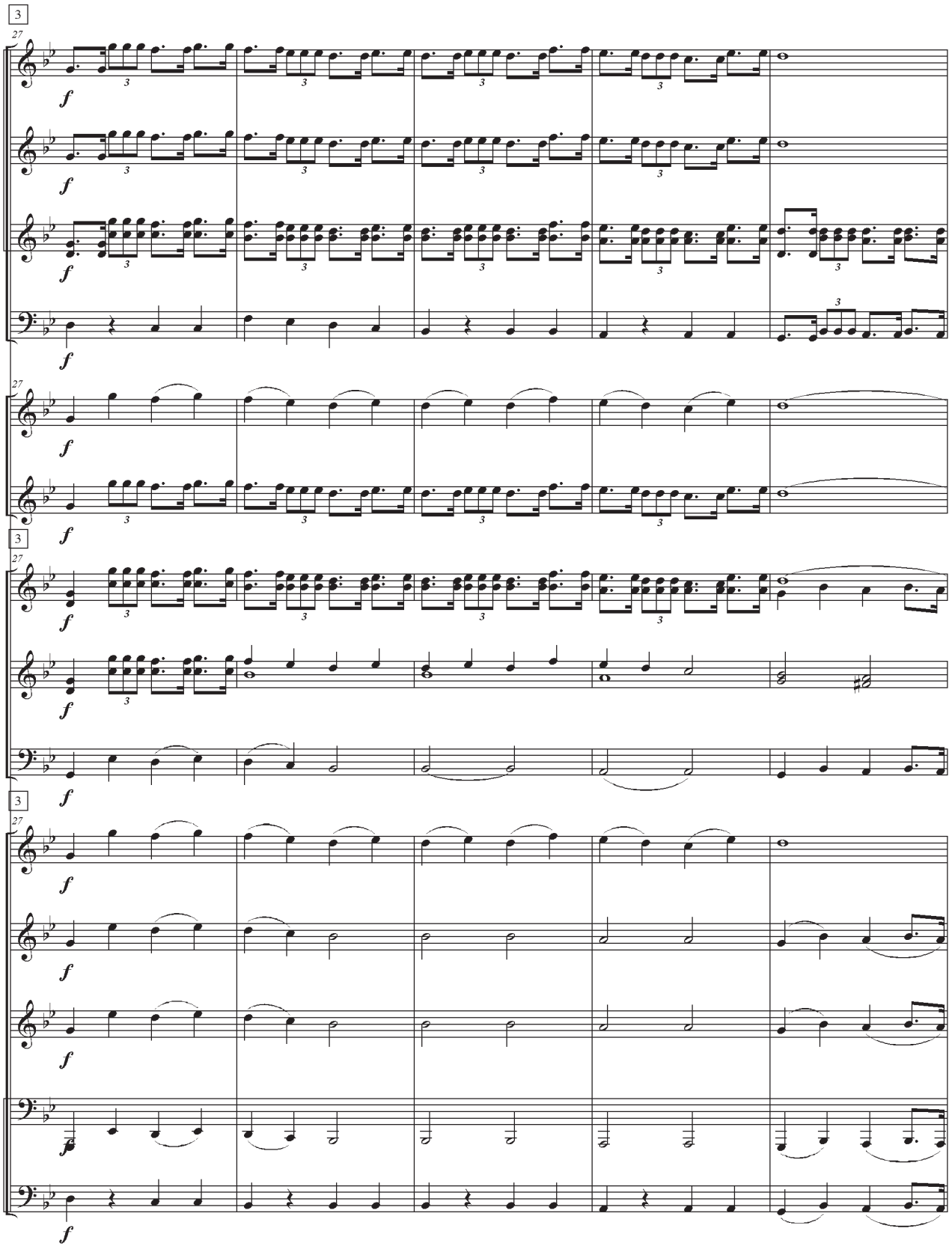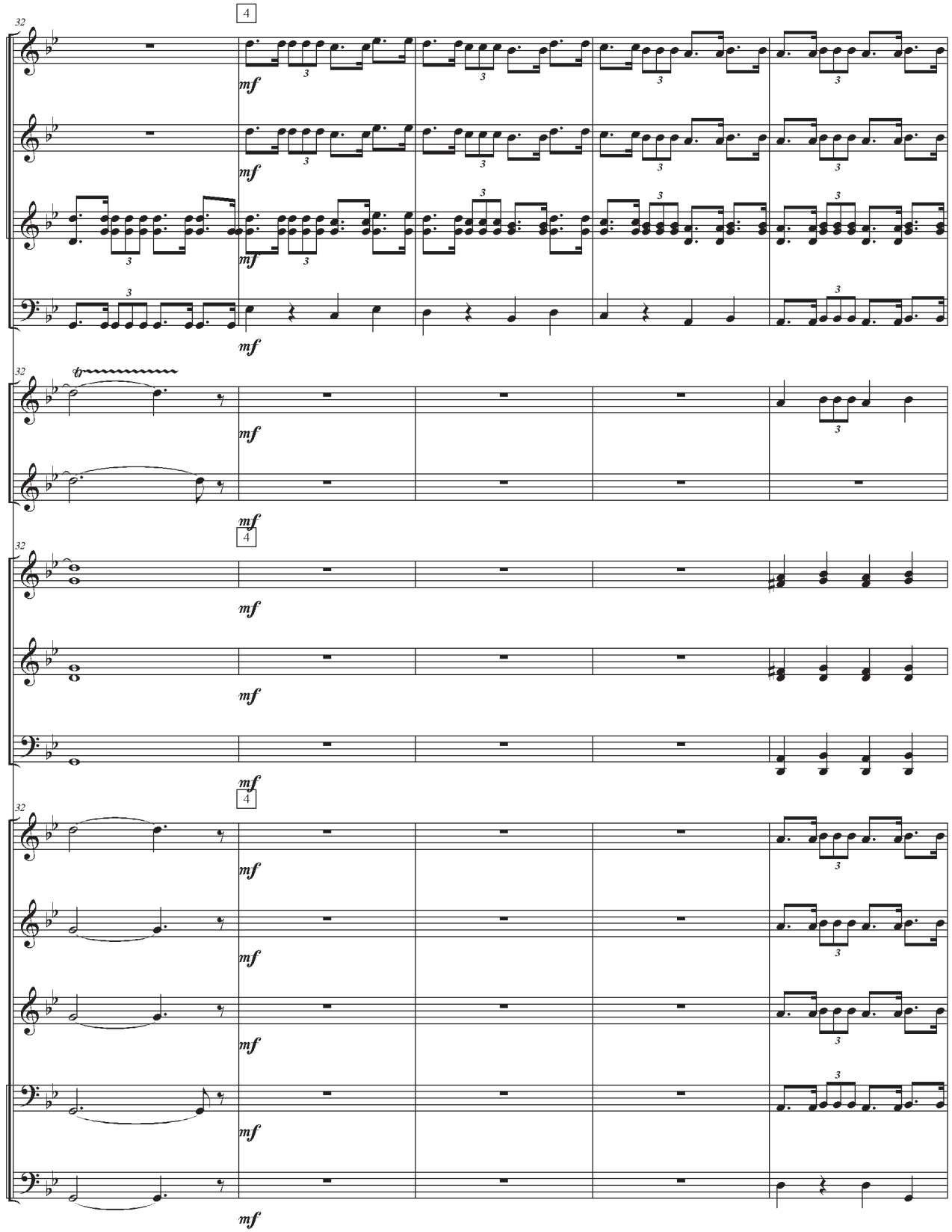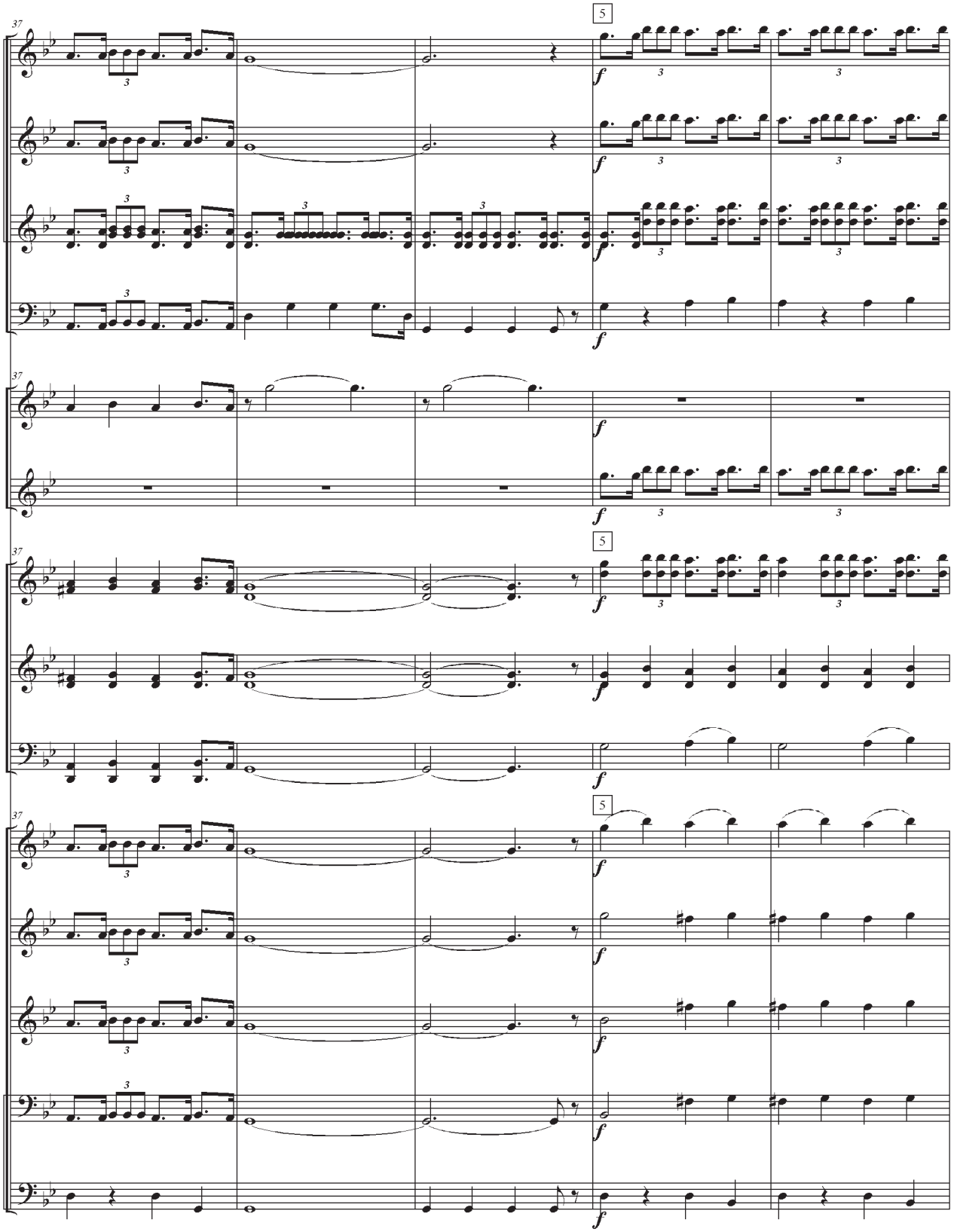

A
12
A
12
A
12
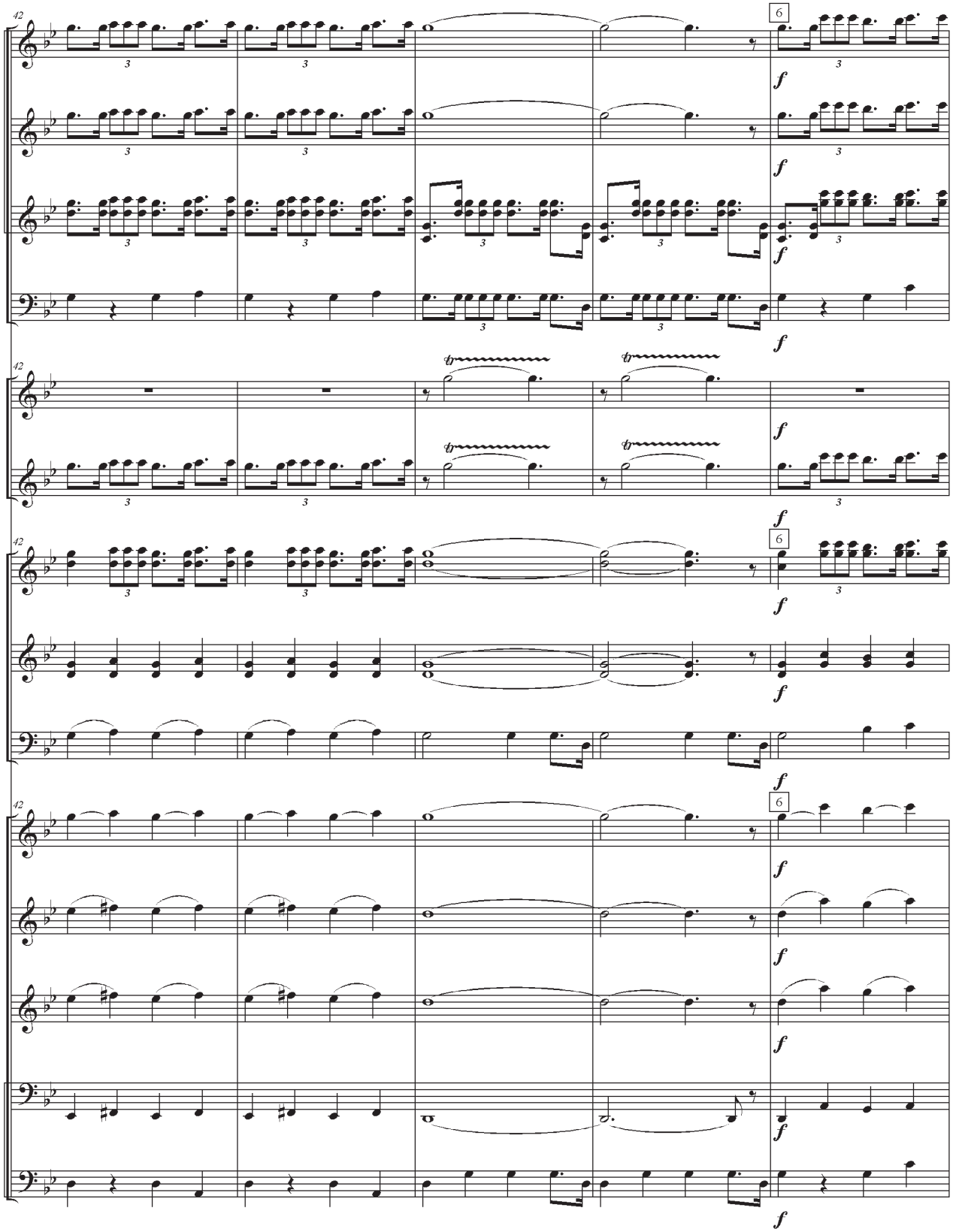

17
2
mf
3
tr
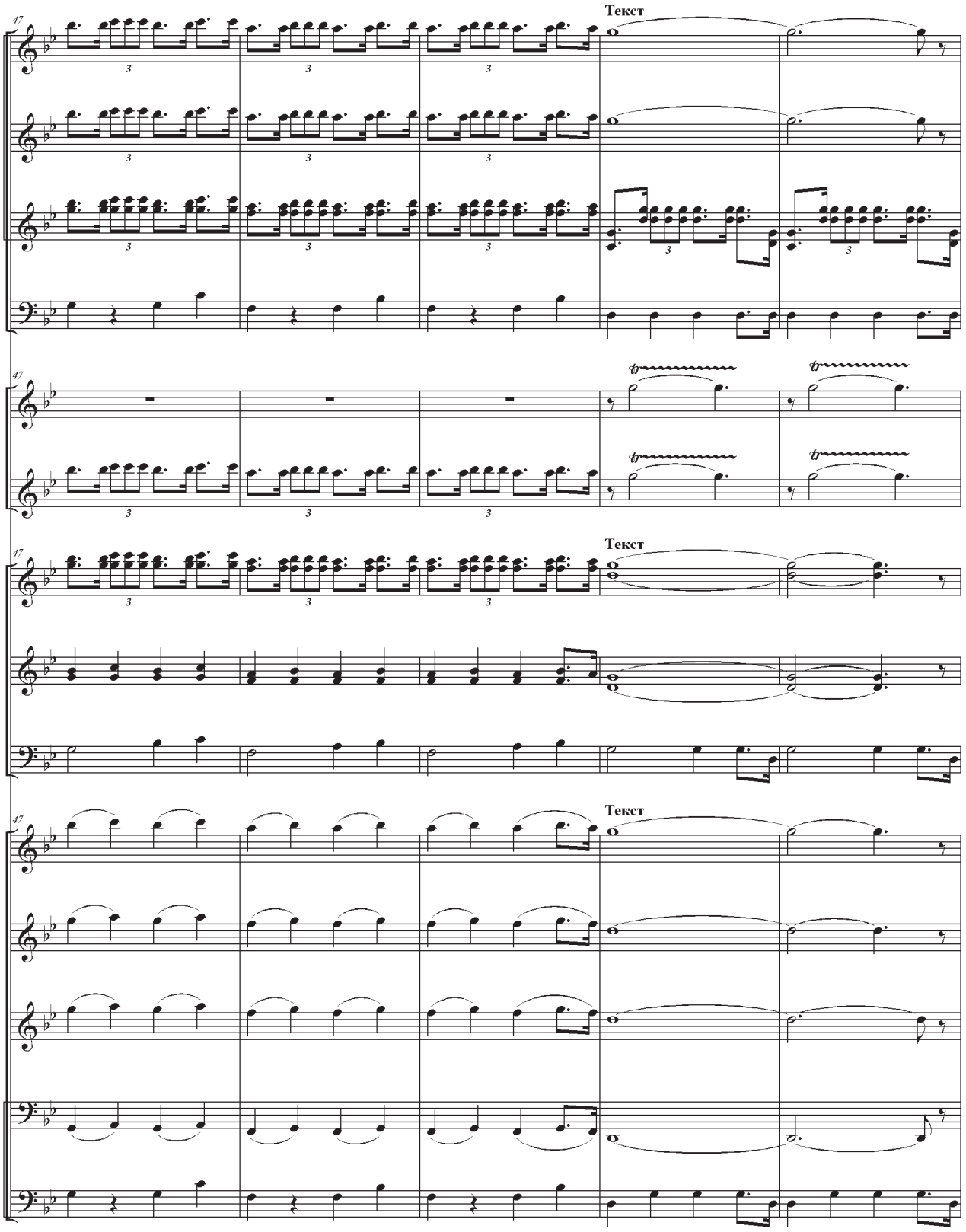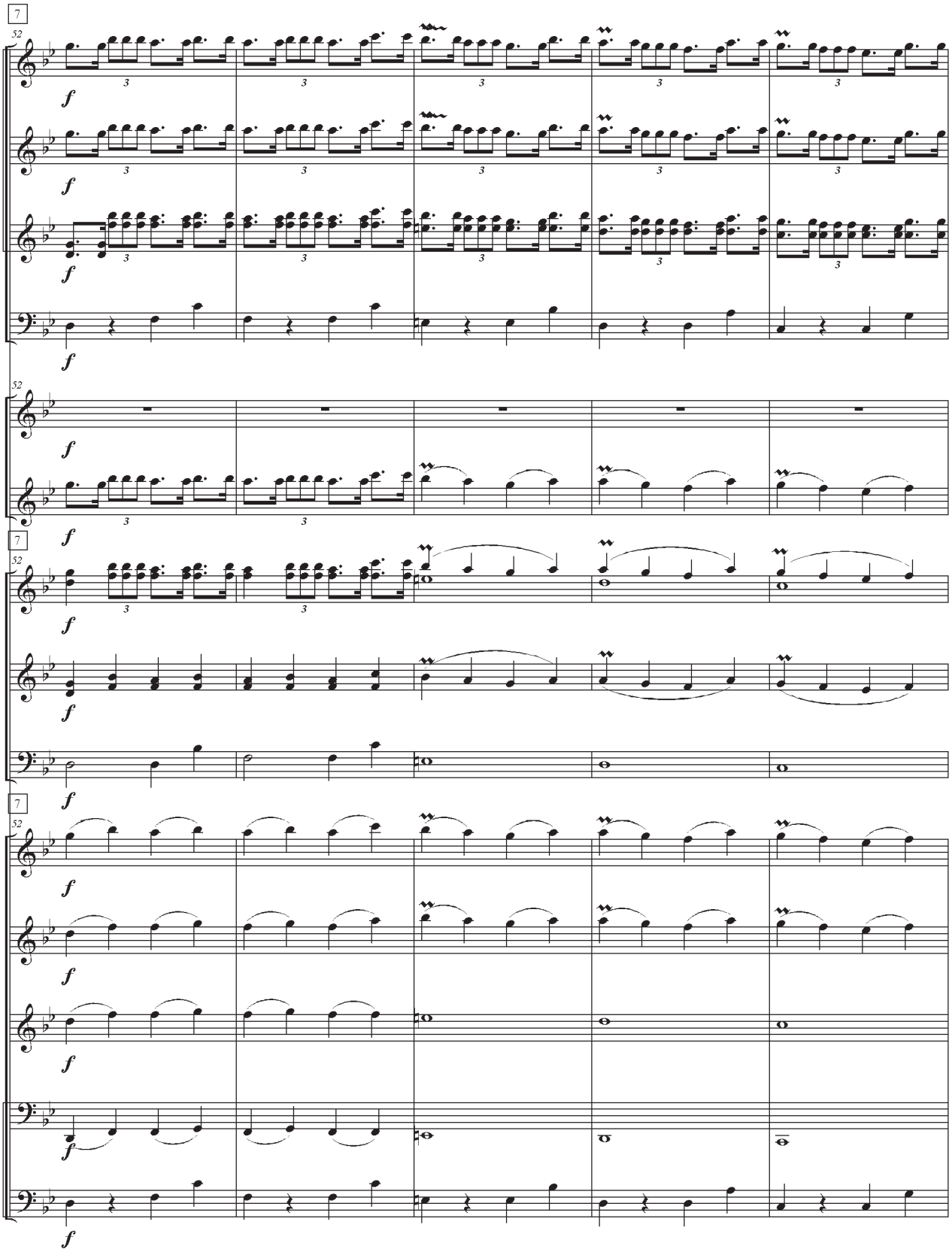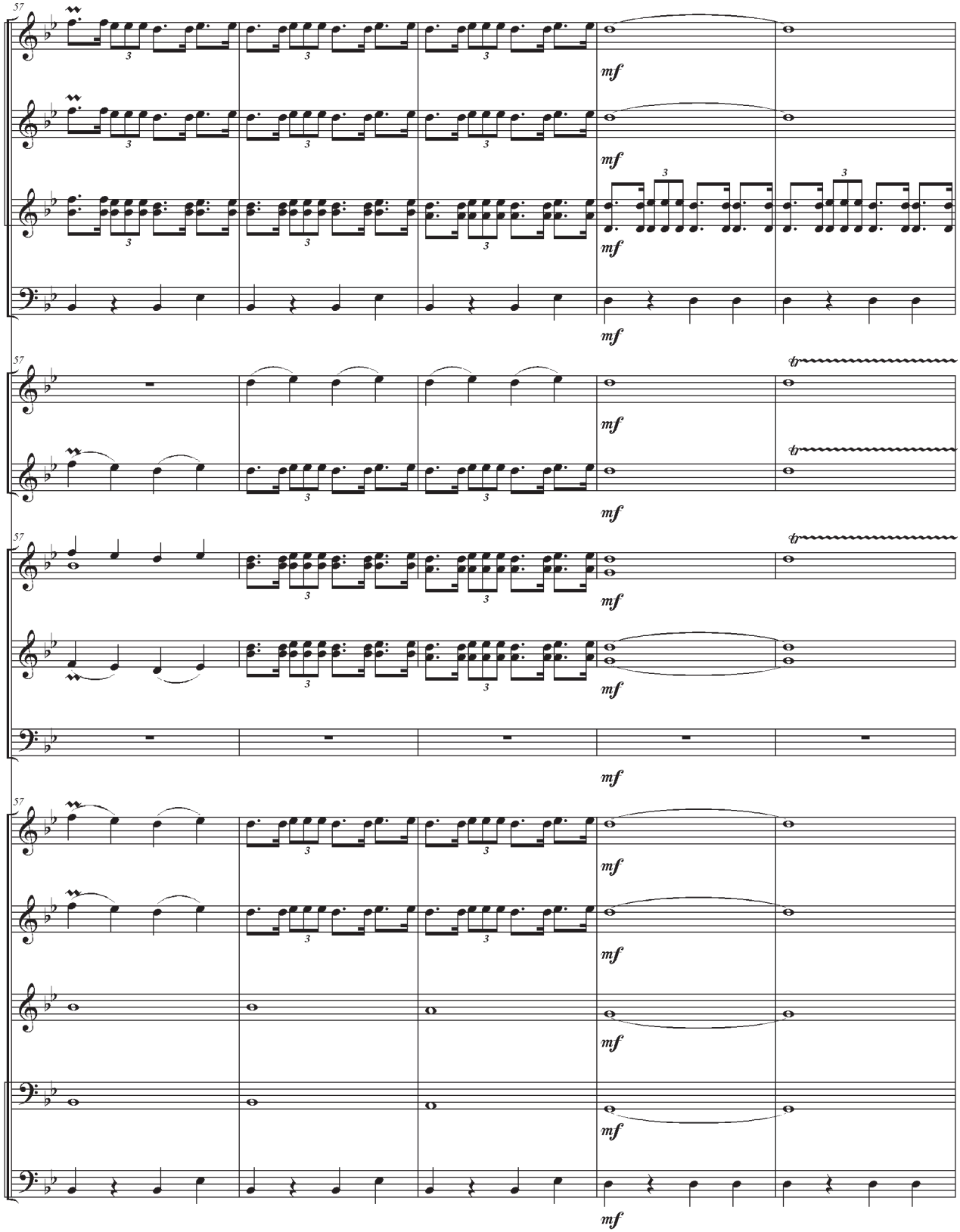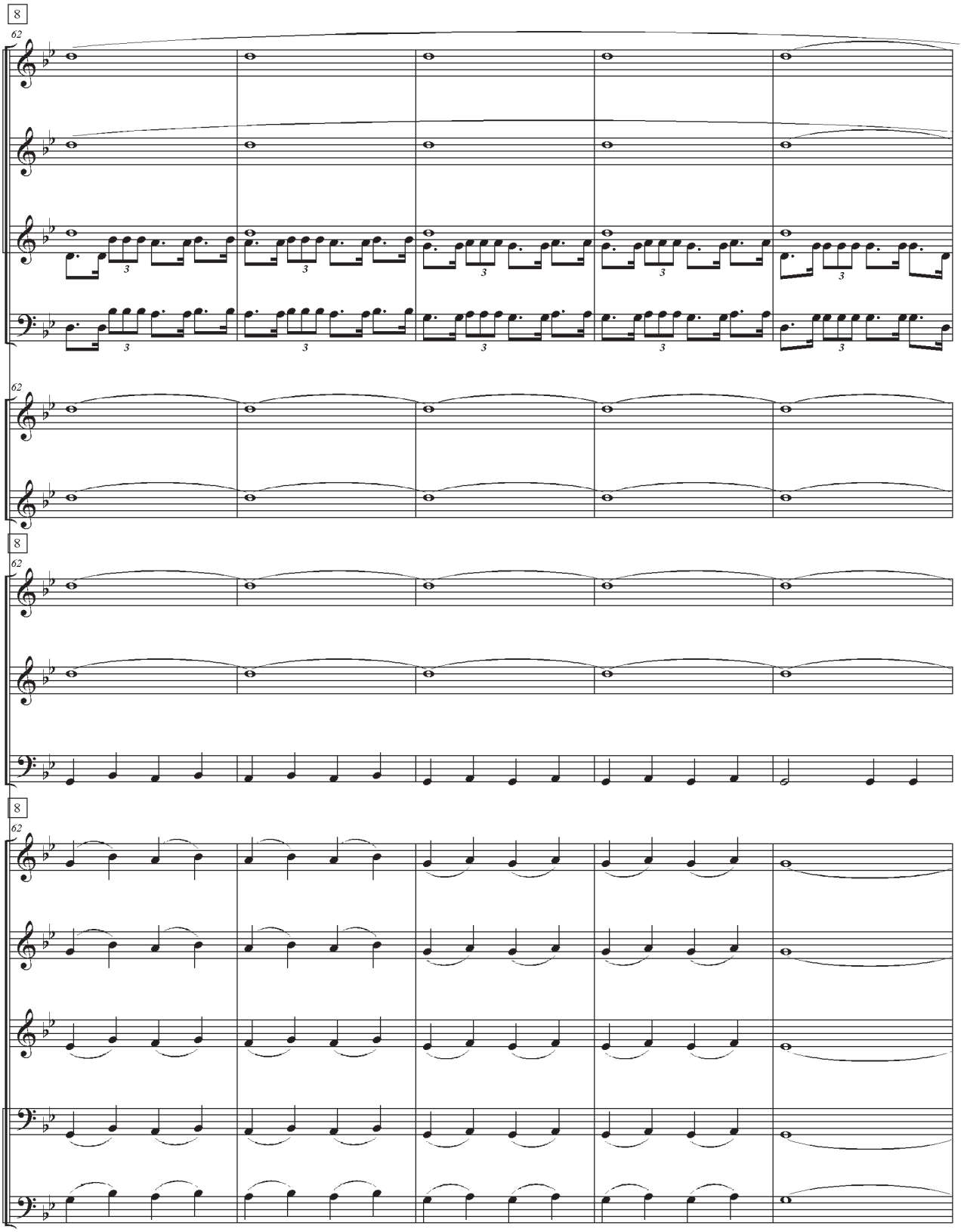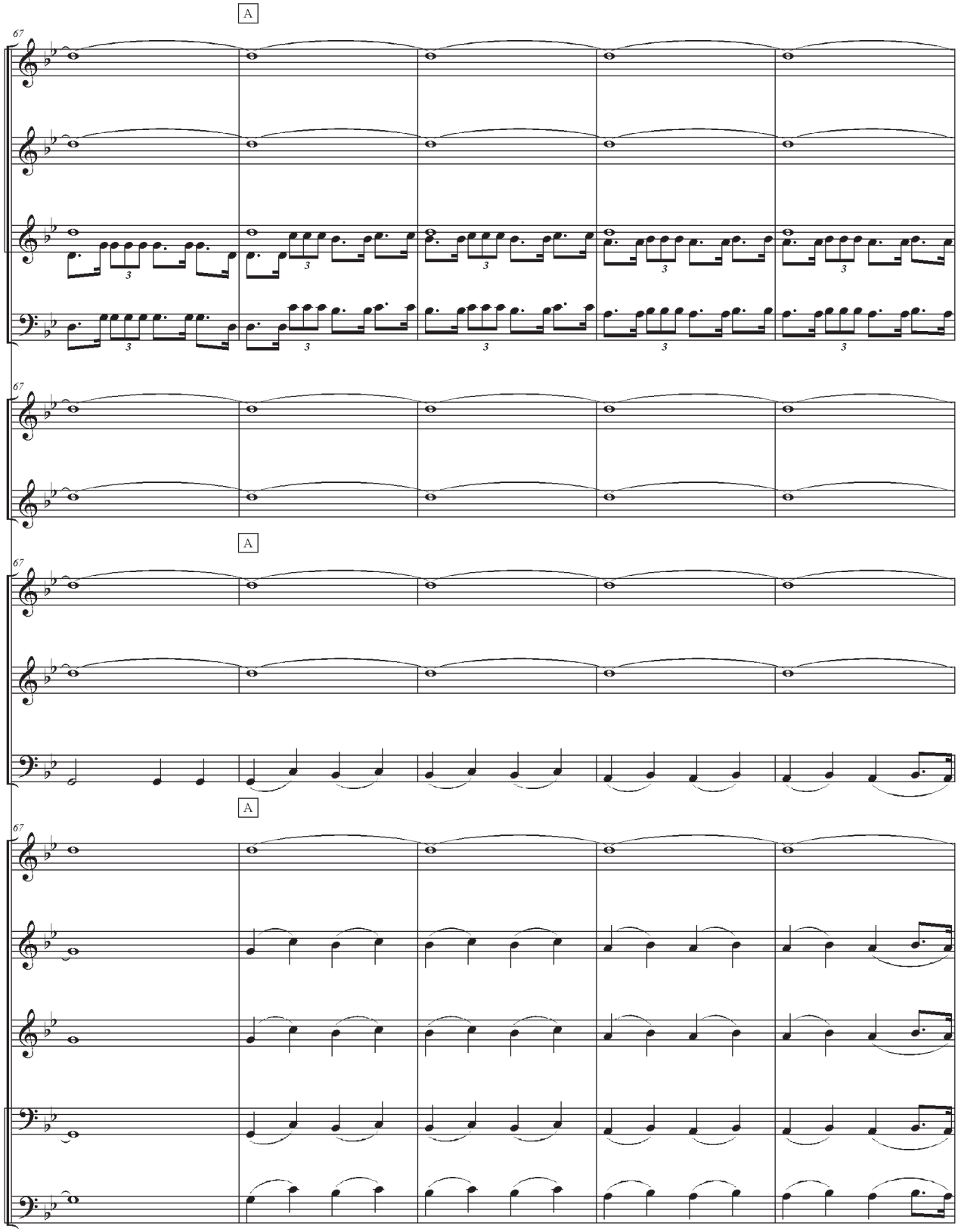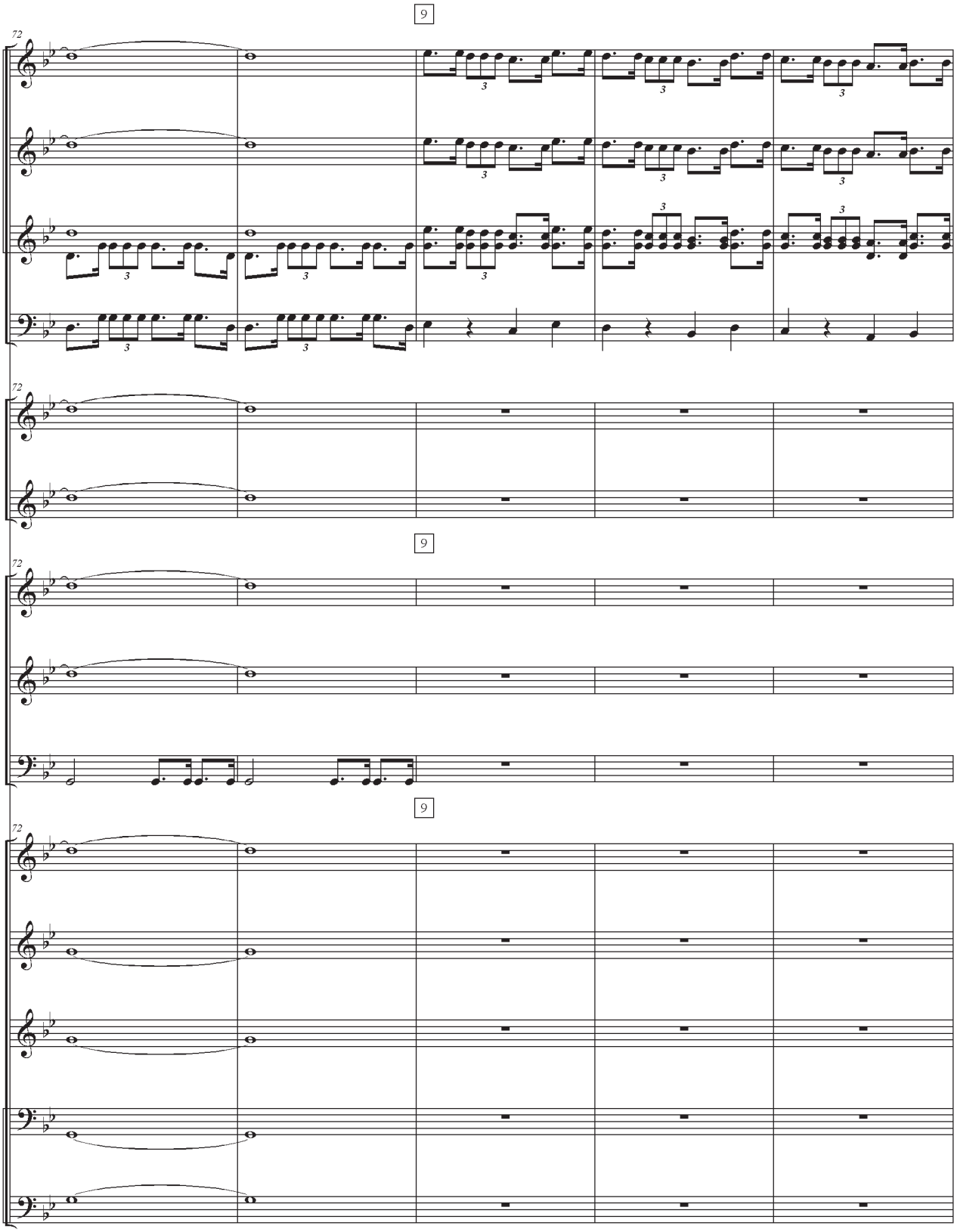

47
Текст
47
47
Текст
47
Текст
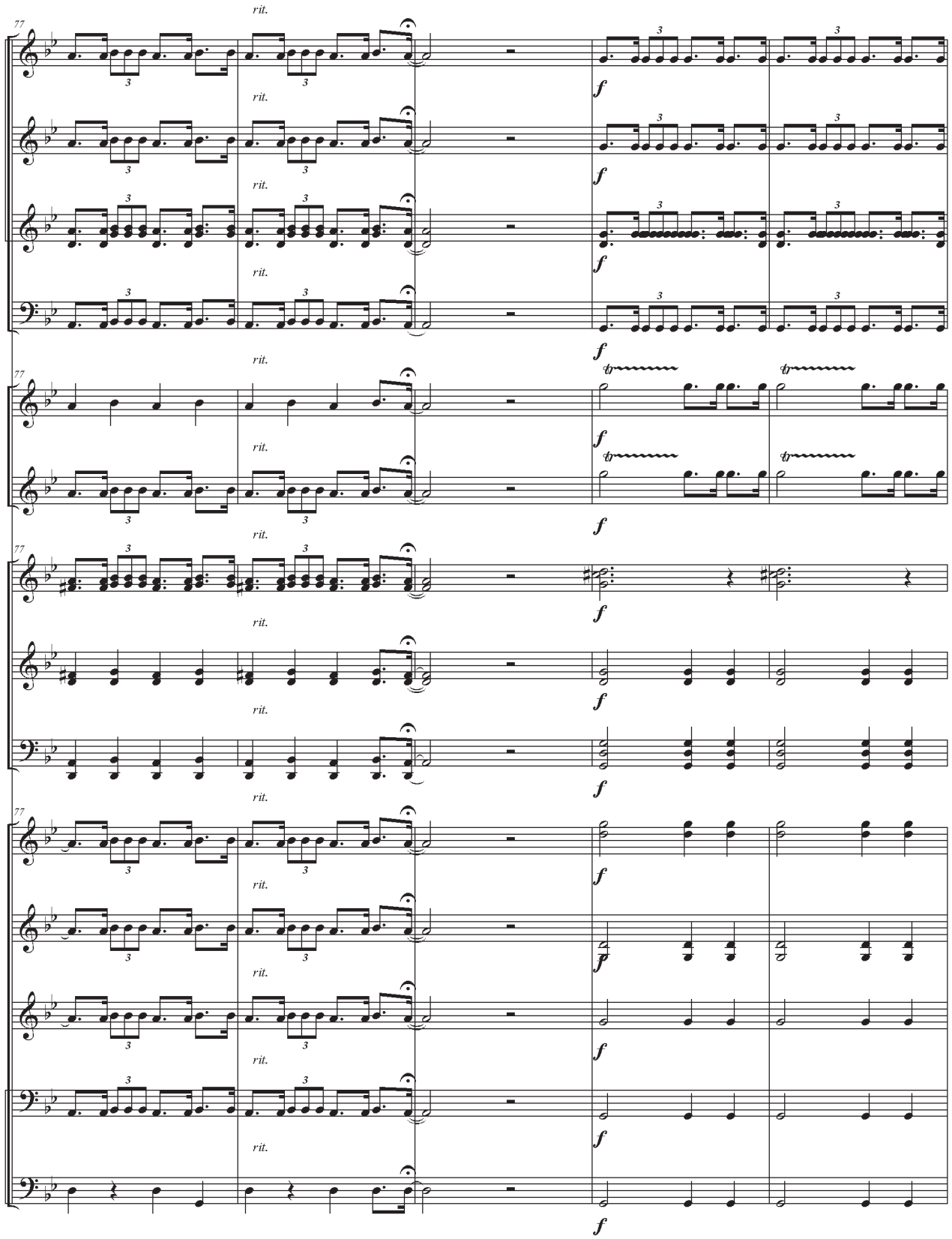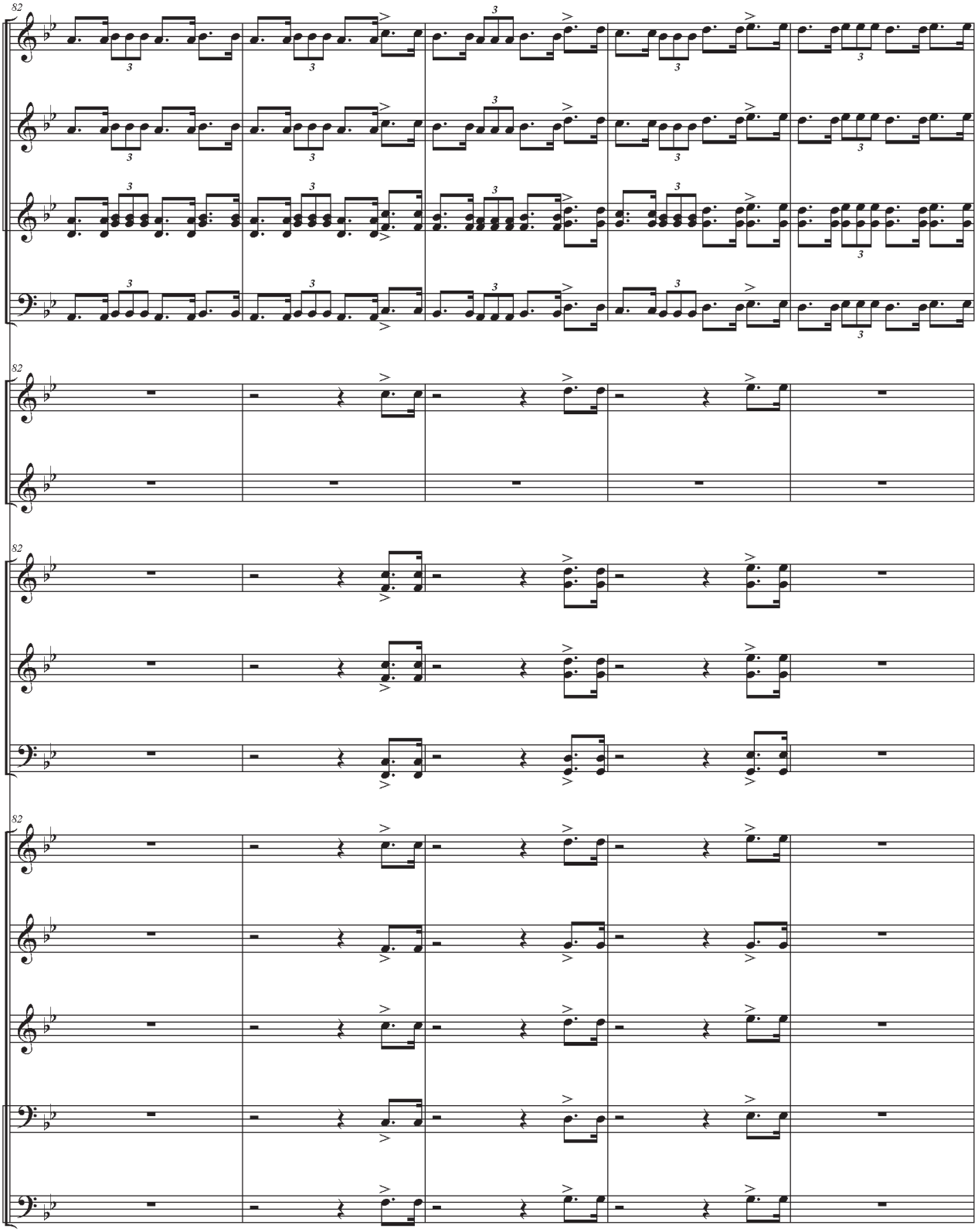

57
mf
tr
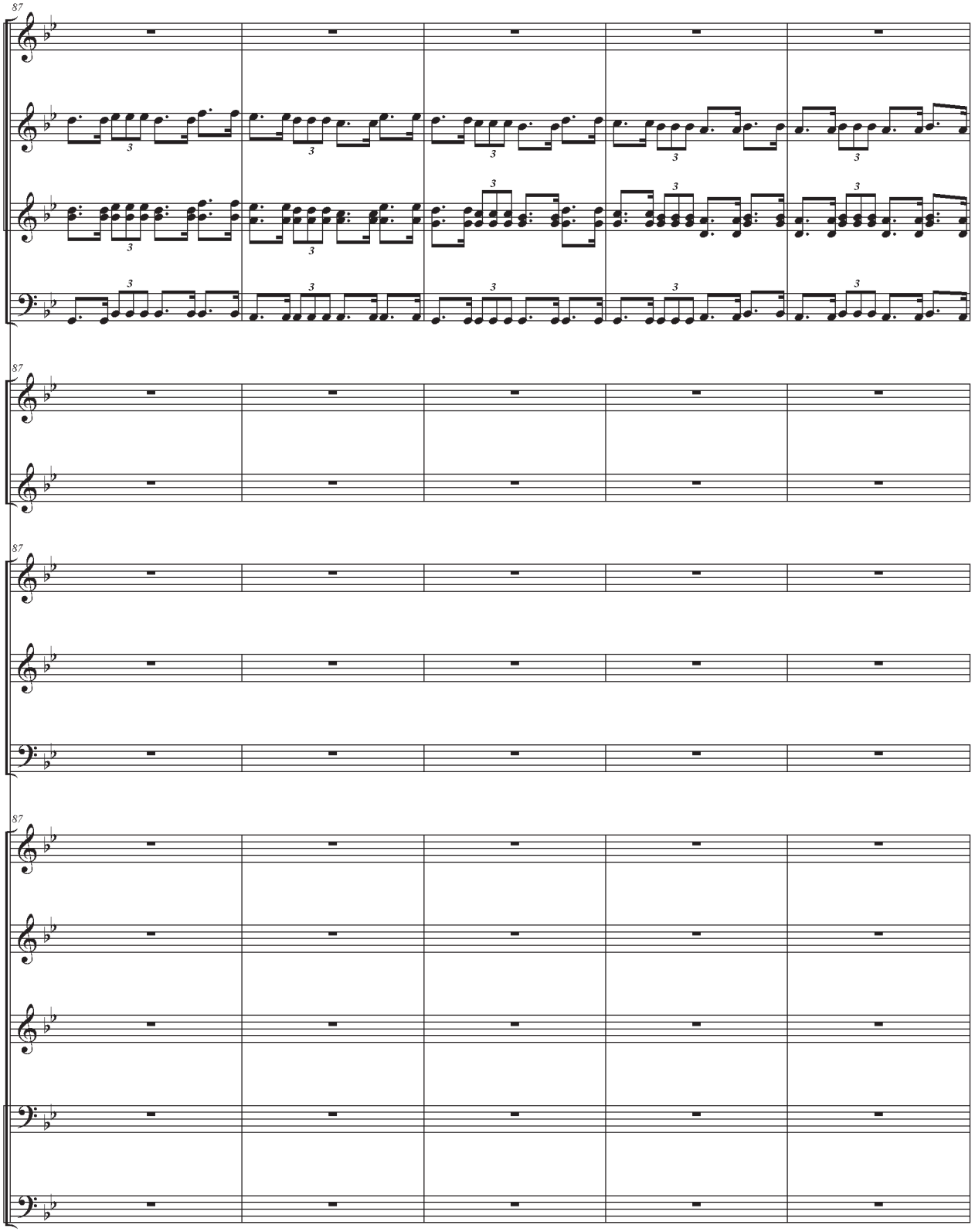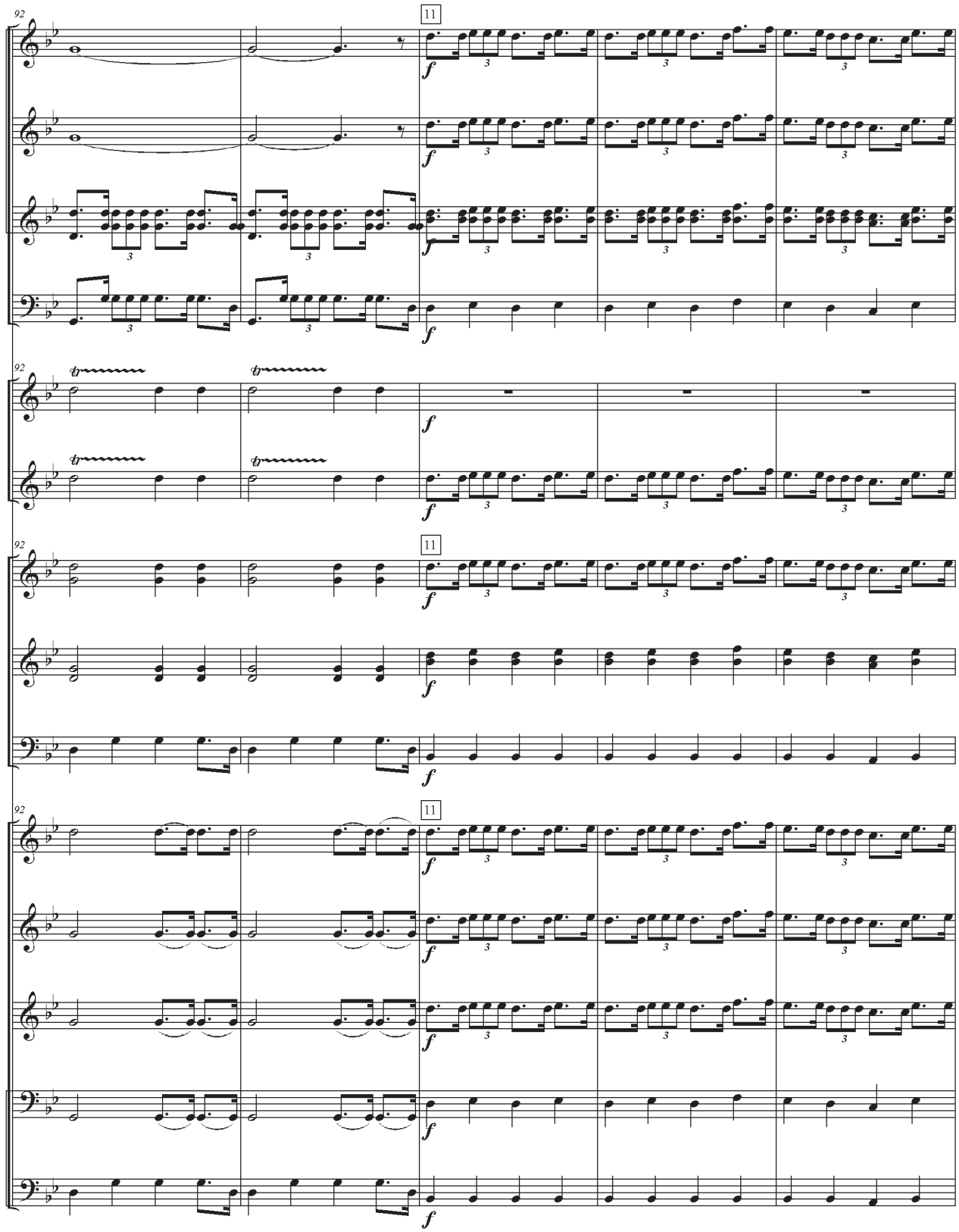

A
67
A
67
A
67
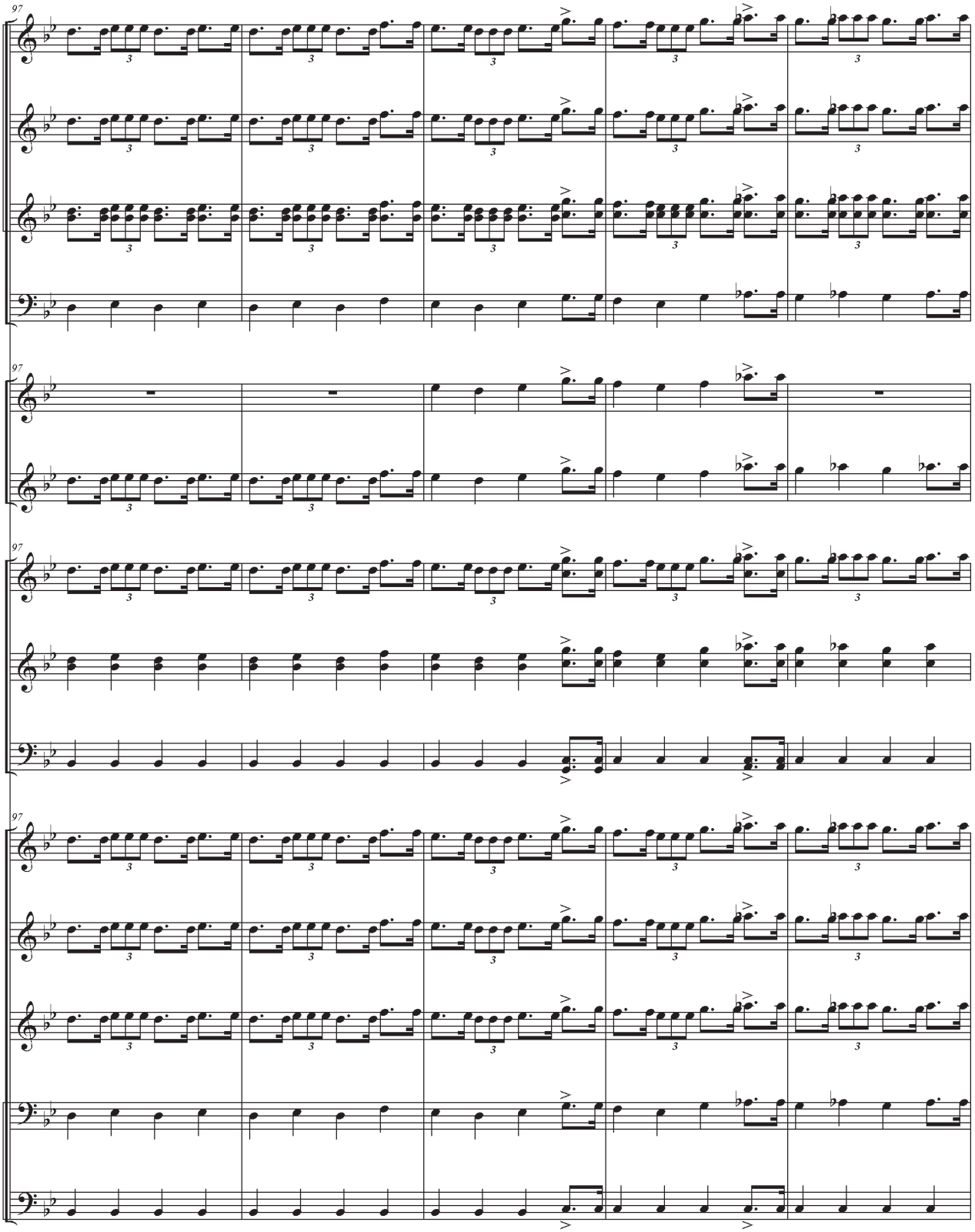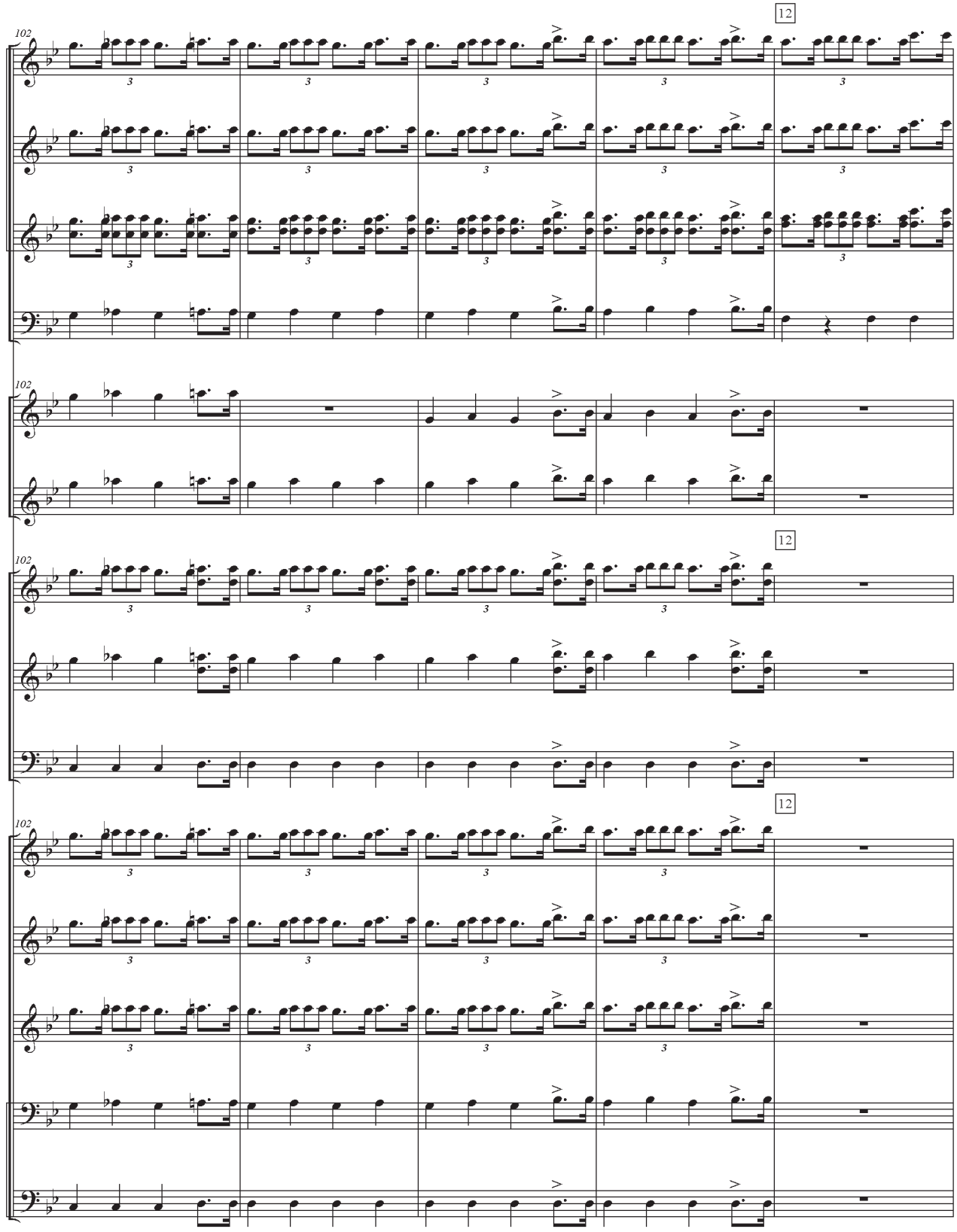

77
rit.
f
tr
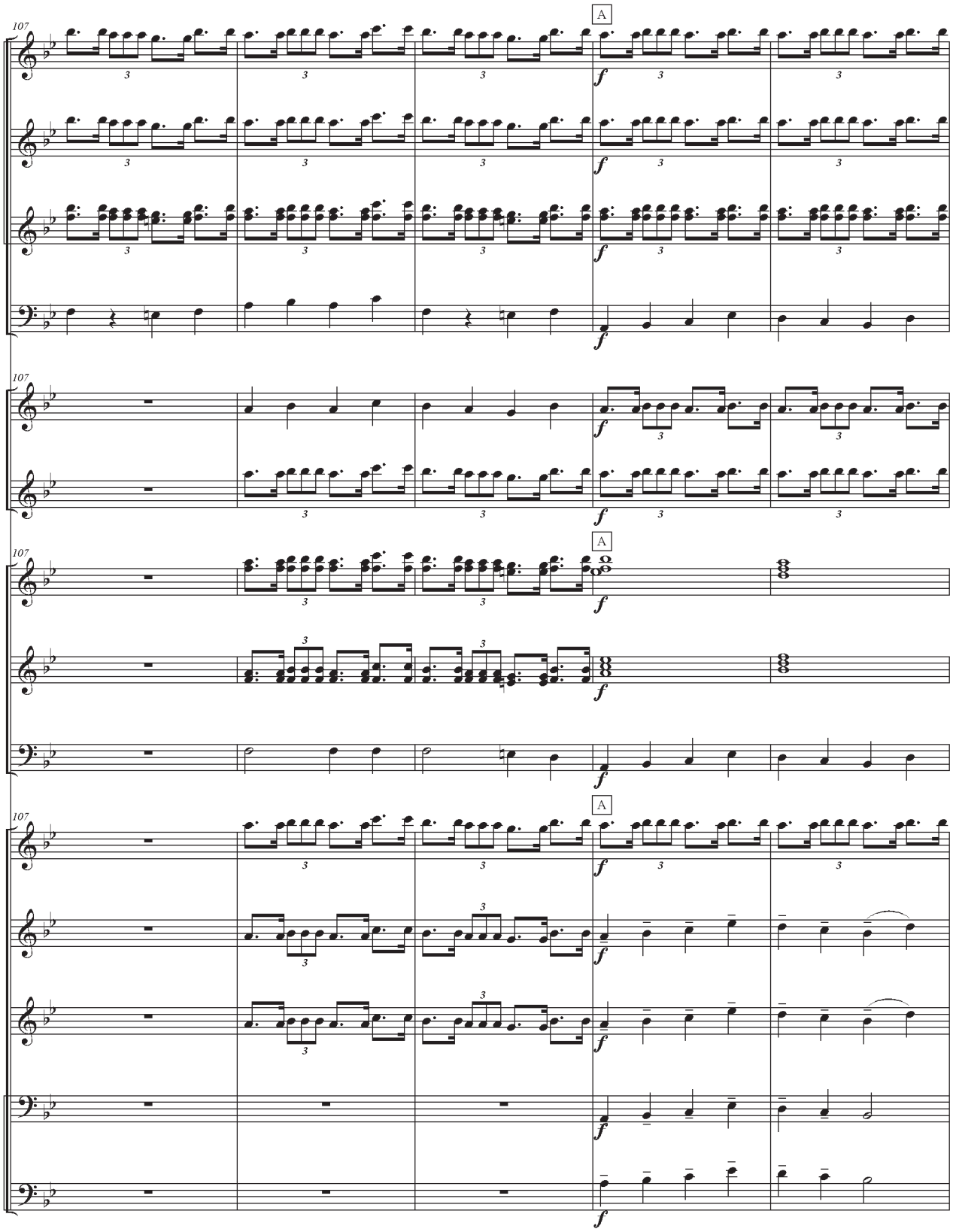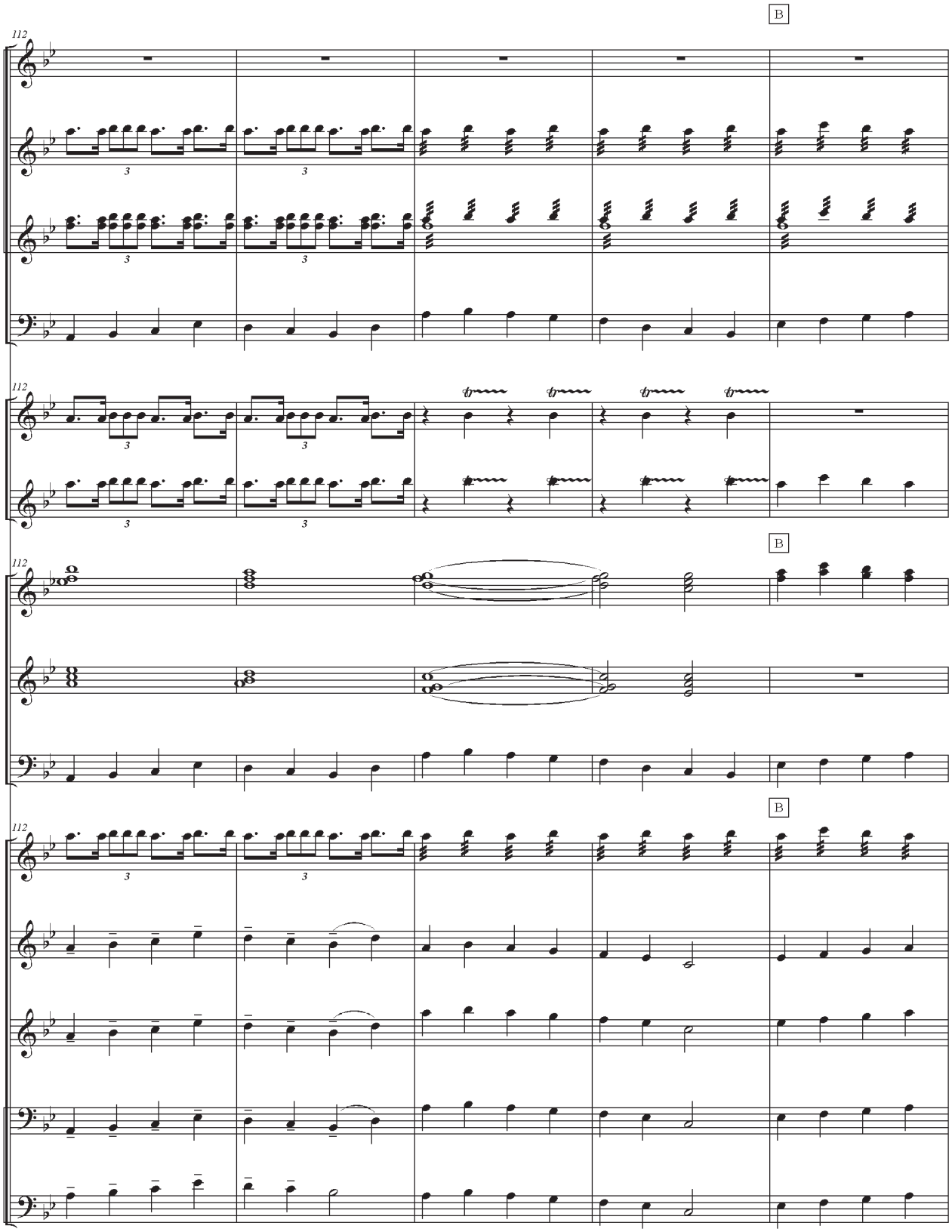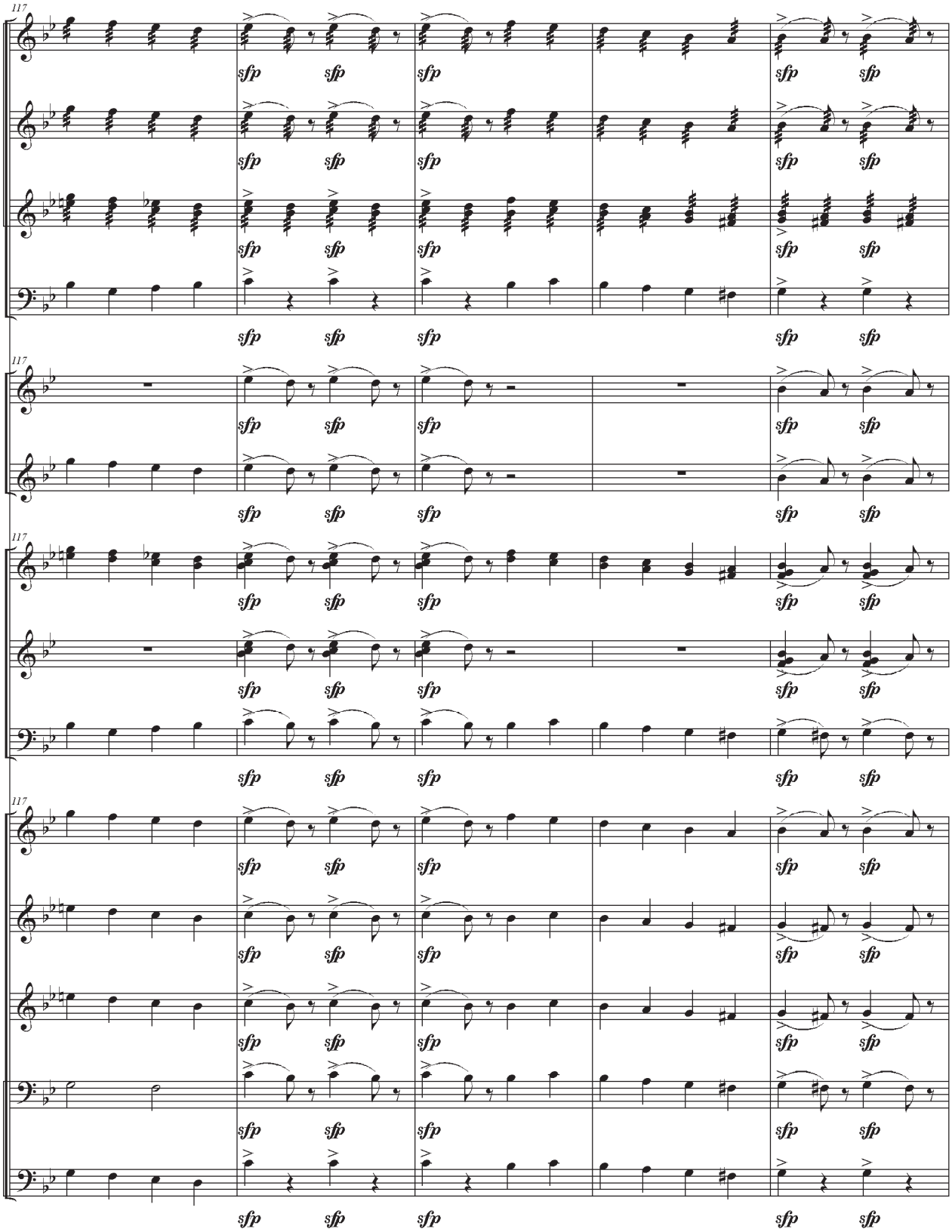

92
11
f
3
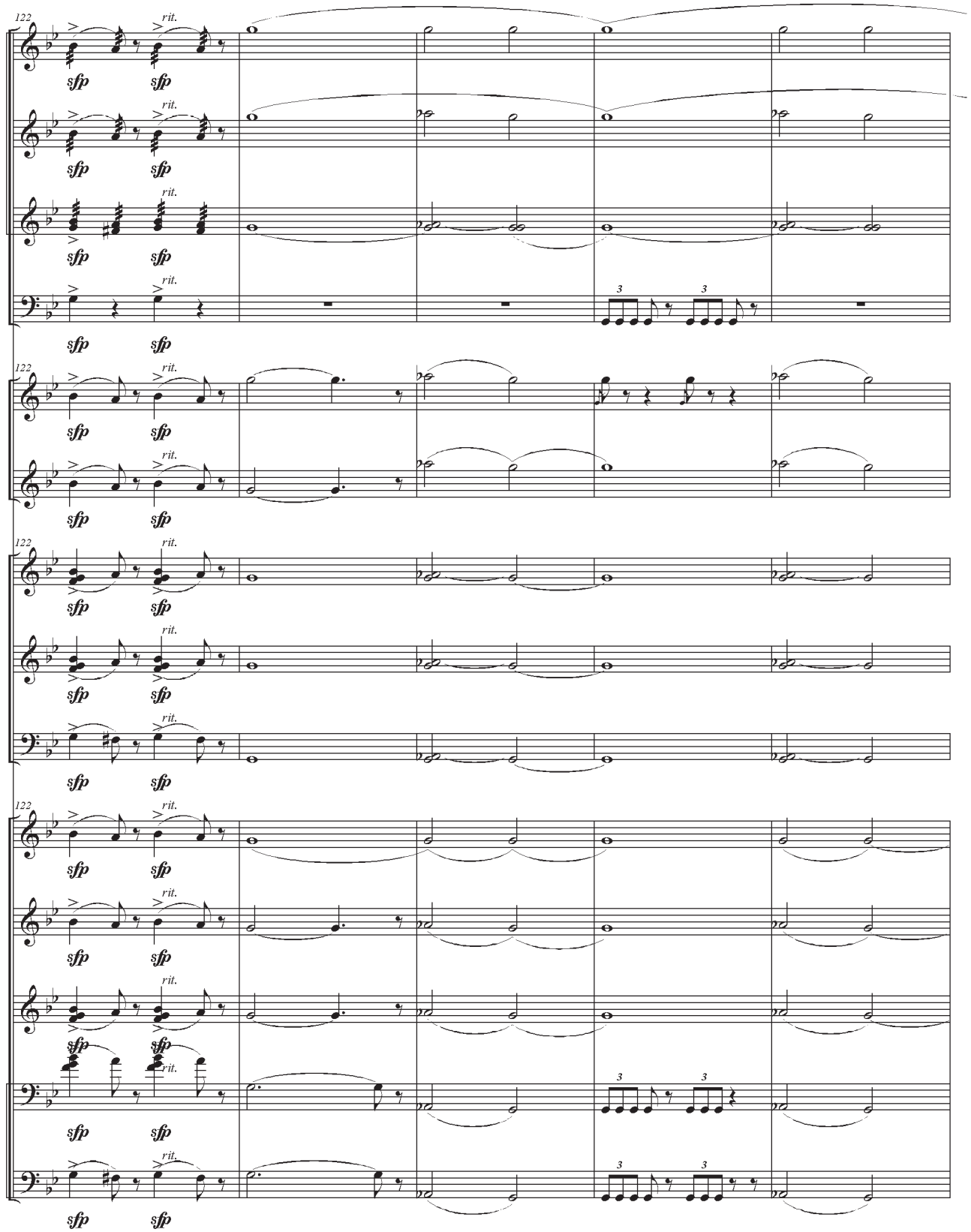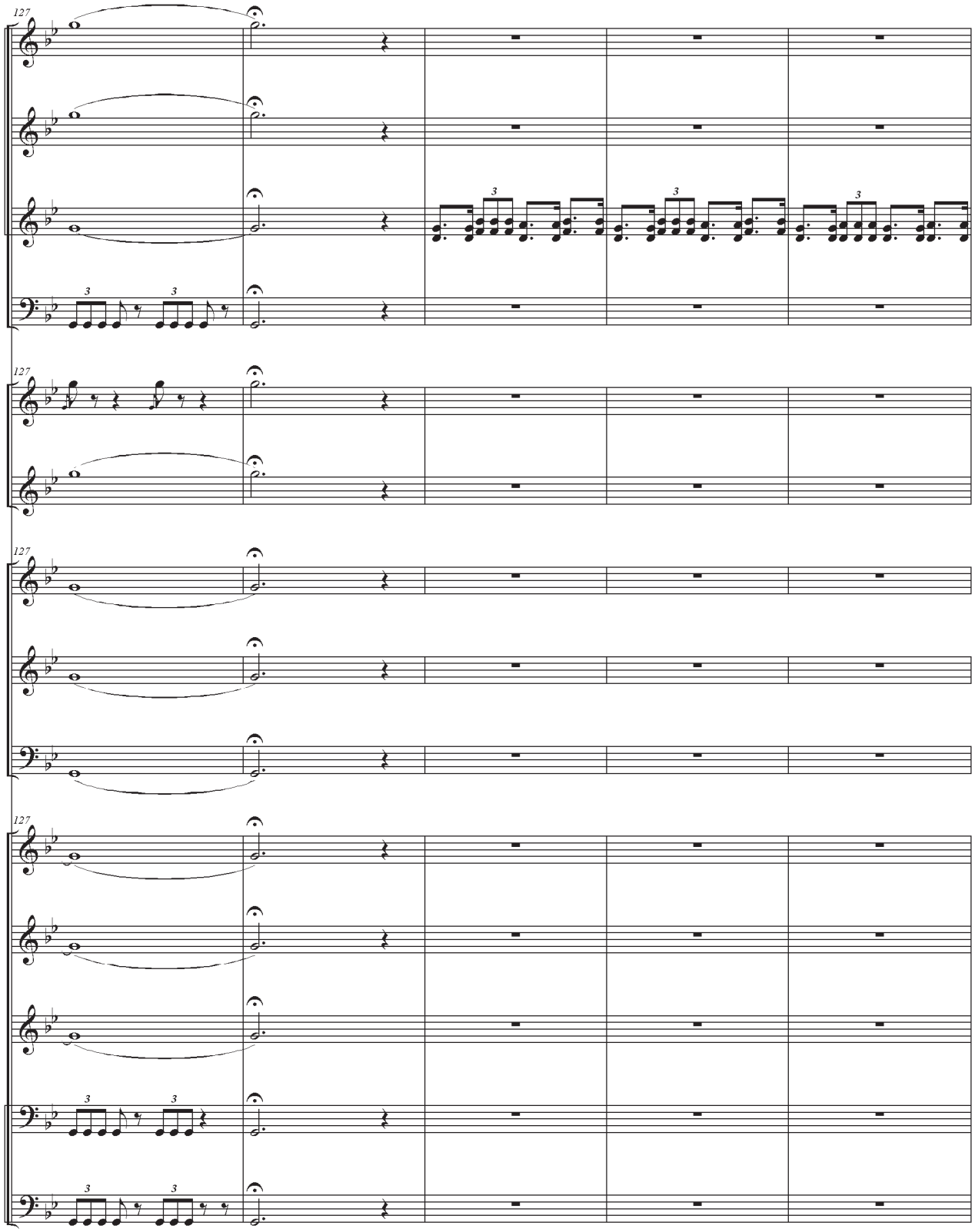

102
12
102
102
12
102
12
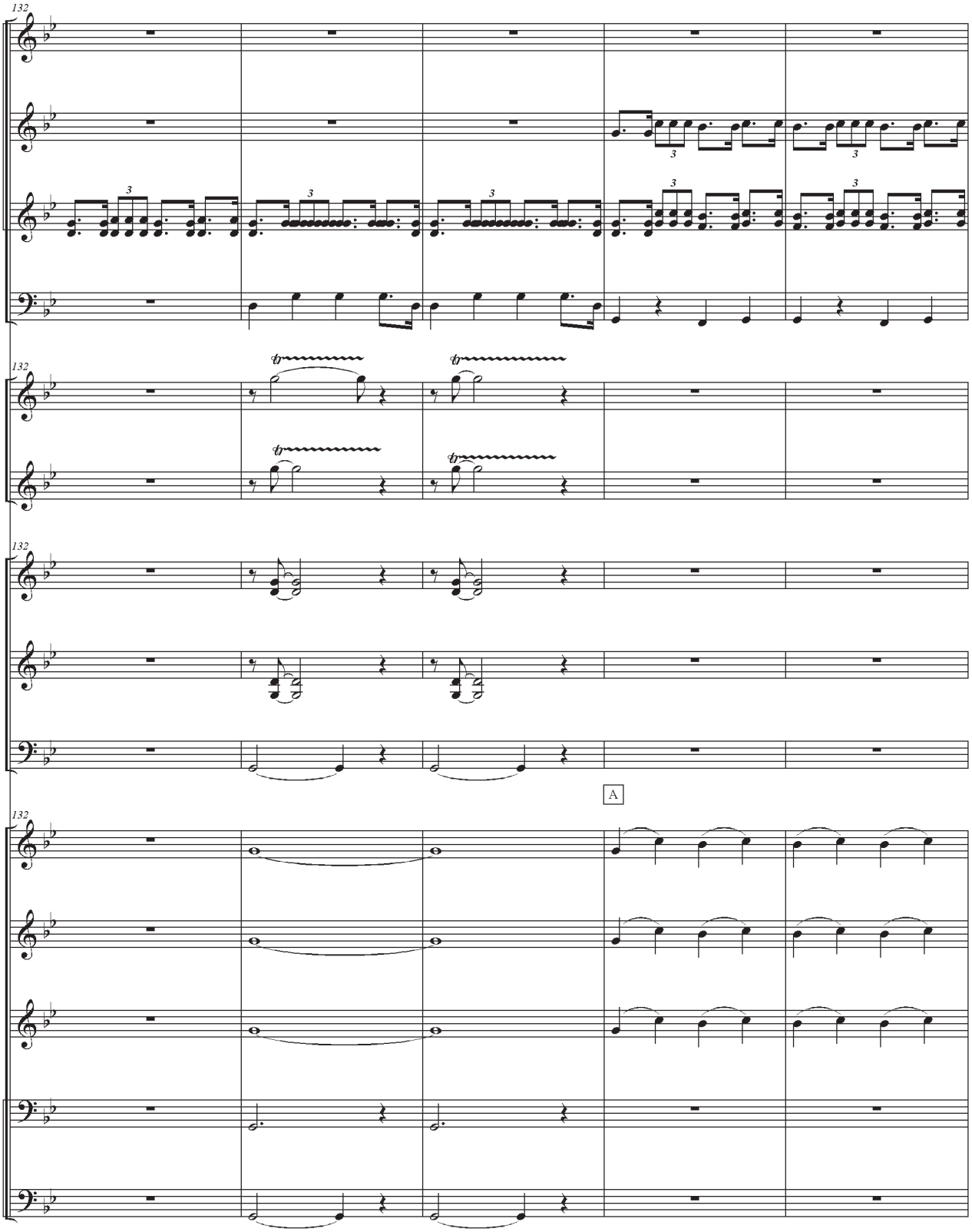

107
A
f
3
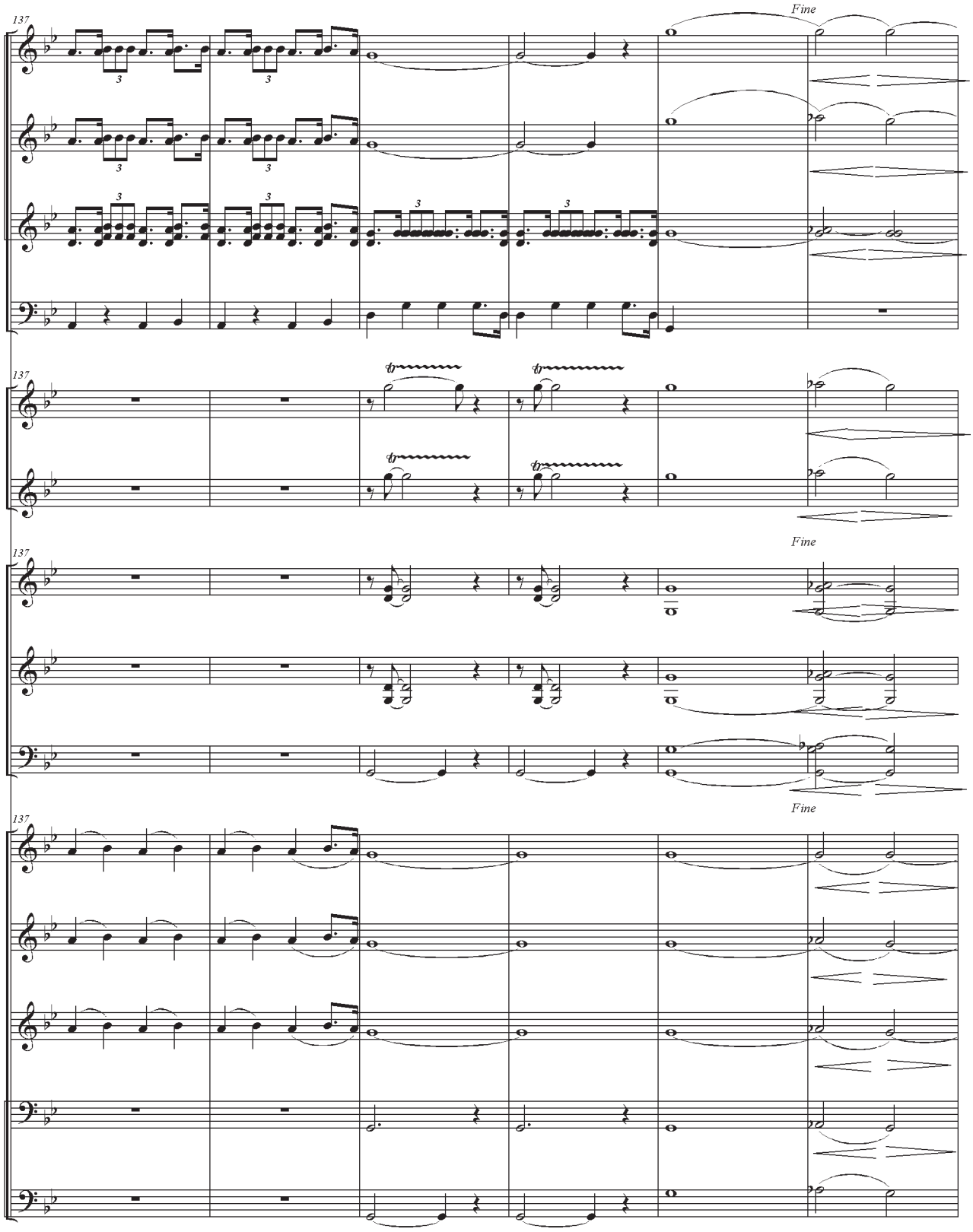

112
B
112
112
B
112
B
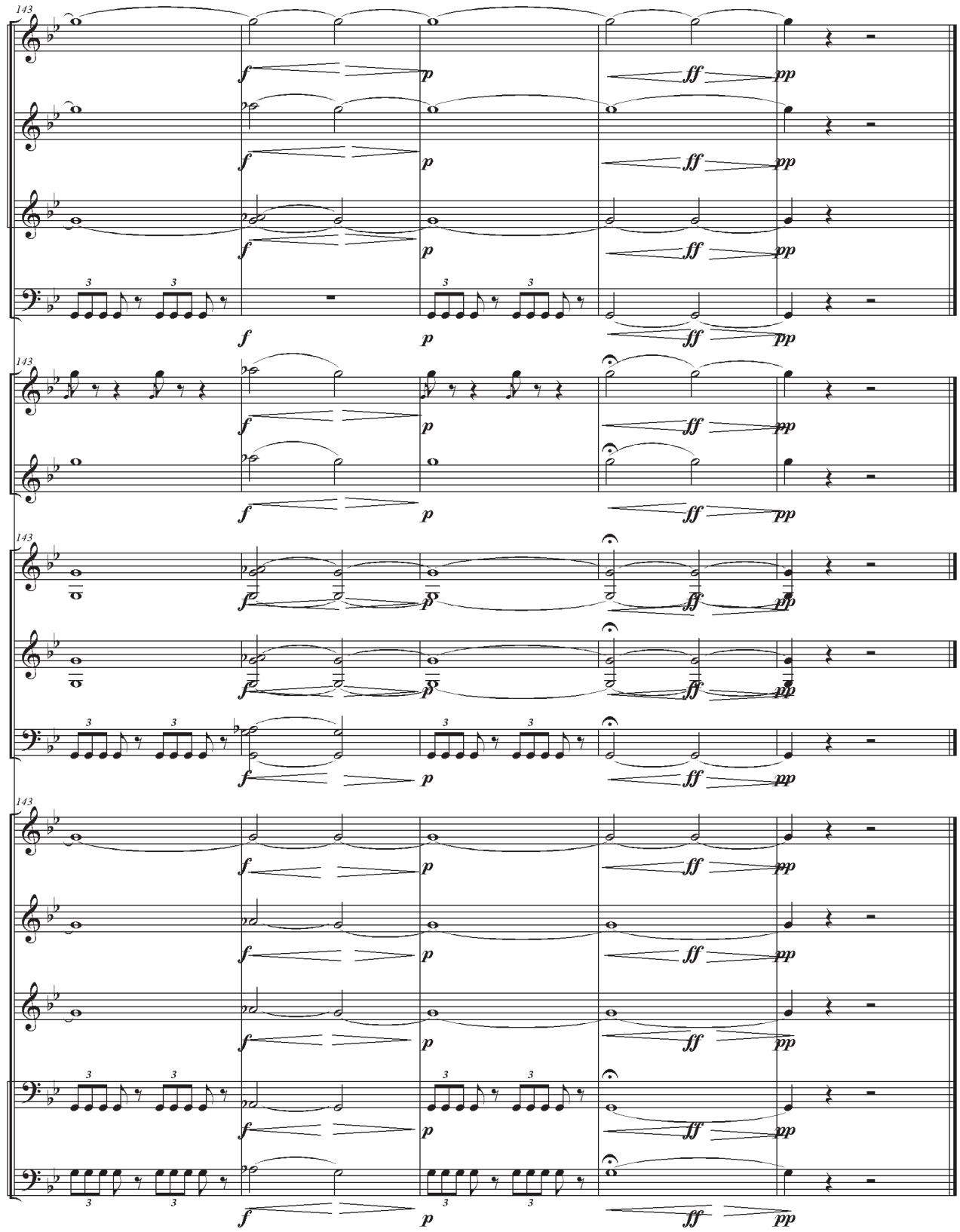

117
sfp

122
rit.
sfp
3

132
132
132
A
132

137
Fine
137
Fine
137
Fine
137

143
f
p
ff
pp

ДҮЙСЕНАЛЫ БЫҚЫБАЕВ

Дүйсеналы Дыбысалыұлы Бықыбаев - 1957 жылы 2 қыркүйекте Жамбыл облысы, Т.Рысқұлов (Луговой) ауданы, Қорағаты ауылында дүниеге келген.

1983 жылы Жамбыл мәдени-ағарту училищесінің ұлт-аспаптар бөлімін, 1987 жылы С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің тарих және қоғамтану факультетін бітірген.

1976-1983 жылдары Луговой аудандық мәдениет бөлімінің киномеханигі, автоклуб меңгерушісі, 1983-1986 жылдар аралығында Жамбыл облыстық атқару комитетінің, Меркі және Луговой ауданаралық тарихи және мәдени ескерткіштерді қорғау қоғамының жауапты хатшысы, 1986-1987 жылдары аудандық мәдениет үйінің директоры, 1987-1996 жылдары Меркі, Луговой аудандарының мәдениет бөлімдерінің бастығы, 1996-2000 жылдары Т.Рысқұлов ауданы әкімінің орынбасары, 2000 жылы Т.Рысқұлов аудандық мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің бастығы, 2012 жылы Т.Рысқұлов ауданы әкімі аппаратының жетекшісі, 2013 жылы Жамбыл облысы әкімдігінің мәдениет, архивтер және құжаттама басқарма басшысының орынбасары, 2014 жылдың шілде айынан бастап Жамбыл облысы әкімдігінің мәдениет, архивтер және құжаттама басқарманың басшысы қызметін атқарып келеді.

Д.Д.Бықыбаевтың бастамасымен жергілікті сазгерлердің, суырып-салма және жас ақындардың шығармашылығын арттыру, оларды ынталандыру жұмысы қолға алынды. Сазгерлердің әндері жазылған үнтаспалар шығарылып, жас ақындар арасында айтыс, мүшайра ұйымдастыру дәстүрі қалыптасты. Ол жас дарын иелерінің өнер өлкесіне есік ашып, өнерлерін дамытуға ықпал жасауда да талант иелерінің алғысына бөленіп жүр. Ол тәрбиелеп баулыған, қазір өнерлерімен бүкіл елімізге танылған таланттар – Д.Таңатаров, Т.Әшімбекова, О.Азаматова, Н.Бықыбаев, Ж.Толғанбаев және де тағы да басқа таланттар халықаралық, республикалық байқаулардың лауреаттары.

Халық шығармашылығын көтеру бағытында аудандарда көркем өнерпаздардың ансамбльдерін ұйымдастыру, халық театрлары мен үздік мәдениет ошақтарының жұмыстарын жандандыру бағытында жүргізілген жұмыстар өз нәтижесін беруде. Кәсіби және көркемөнерпаздар ұжымдары арасында байқаулардың, конкурстардың, өнер фестивальдарының мазмұны артып, мәні көтерілді. Қазір Жамбыл жерінде өтетін халықаралық ән конкурстарына, байқауларына, фестивальдарына танымал өнер шеберлері қуана қатысады. Ол таланттардың танылуына бағытталған жұмысты да үйлесімді жүргізуде. Кезінде халықтың сүйіспеншілігіне бөленген сазгер Мэлс Өзбековтың кең танылуына бағытталған бір ғана жұмыс осыған дәлел.

2002 жылы Қазақ радиосының ұйымдастыруымен өткен «Жаңа ән тыңдайық» бағдарламасында «Біз екеуміз» әні үздік деп танылып, «жыл әні» атанды. Сондай-ақ Ш.Әбішевтің сөзіне жазылған «Анашым», «Жазығым не?», Ш.Мамасерікованың «Әже әлдиі», «Сағыныш», М.Ысқақтың сөзіне жазылған «Нәзігім», «Гүл көктем», Ғайни Әлімбекқызының сөзіне жазылған «Тағы да келді бір көктем», «Жеттің бе көктемім», «Келерсің сен», Жаңыл Асылбекованың сөзіне жазылған «Тұманда», Арғынбай Бекбосынның сөзіне жазылған «Мәлстің соңғы әні», С.Қожекеннің сөзіне жазылған «Киелі менің Құланым», «Аққөл» осылар сияқты 50-ден астам әндері көптеген тыңдарманның

жүрегіне жол тапты. «Шал тауында ауылым» атты ән жинағы шықты. Сонымен қатар, Кенен Әзірбаев атындағы Жамбыл облыстық филармониясының қазақ ұлт аспаптар оркестрінің орындауындағы «Шал тауында», «Дулат баба», «Дала сазы» атты күйлері бар.

Елбасының «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» бағдарламалық мақаласын ілгерілету мақсатында, «Туған жерге туыңды тік!» акциясы аясында 2017 жылдың 24 қарашасында «Баласағұн» орталық концерт залында «Ән-ғұмыр» атты шығармашылық кешін өткізген.

Облыс мәдениетін, тарихын дамытуға қосқан ерен еңбегі облыс әкімі, облыстық мәслихат хатшысы, «Нұр Отан» партиясы, министрлік пен аудан әкімдіктерінің тарапынан жоғары бағаланып, Құрмет грамоталарымен, Алғыс хаттармен марапатталды. Ол Қазақстан Республикасының Мәдениет қайраткері, Тәуелсіздігіміздің 25 жылдығында Елбасы Жарлығымен «Құрмет» орденімен наградталған.

2018 жылы наурыз айында Қазақстан Республикасы «Д.А.Қонаев атындағы» республикалық қоғамдық қорының мемлекет және қоғам қайраткерін насихаттаудағы жасаған еңбегі үшін «Д.А.Қонаев» медалімен марапатталған.

Автор сөзі: «ДУЛАТ БАБА» күйім дулығалы Дулат бабамызға арналады.

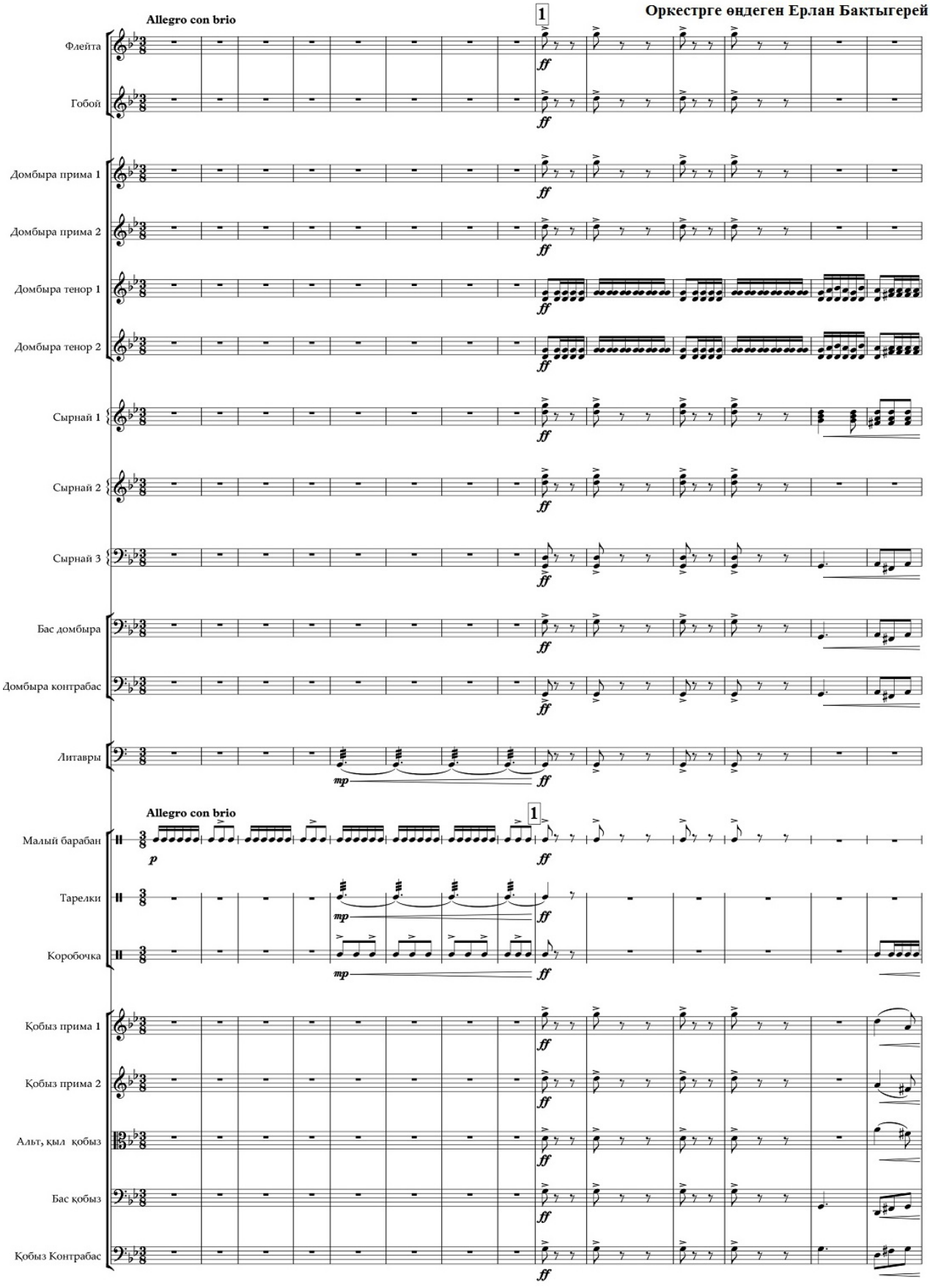
Қазақ халқы мыңдаған жылдар бойы тәуелсіздігін аңсады. Хан да, қара да, таңдайынан бал тамған шешен де, қара қылды қақ жара төрелік айтқан көсем де, баһадүр батыр да қазақтың бостандығы үшін күресті, тәңірден елінің тәуелсіздігін тіледі. Ата-бабамыз көптен күткен шуақты күн де туды! Қазақ халқы өмір бойы аңсаған тәуелсіздікке қол жеткізді. Тәуелсіздігіміз оңайлықпен келген жоқ. Бабаларымыздың төккен тері, аққан қанының өтеуімен қол жетті.

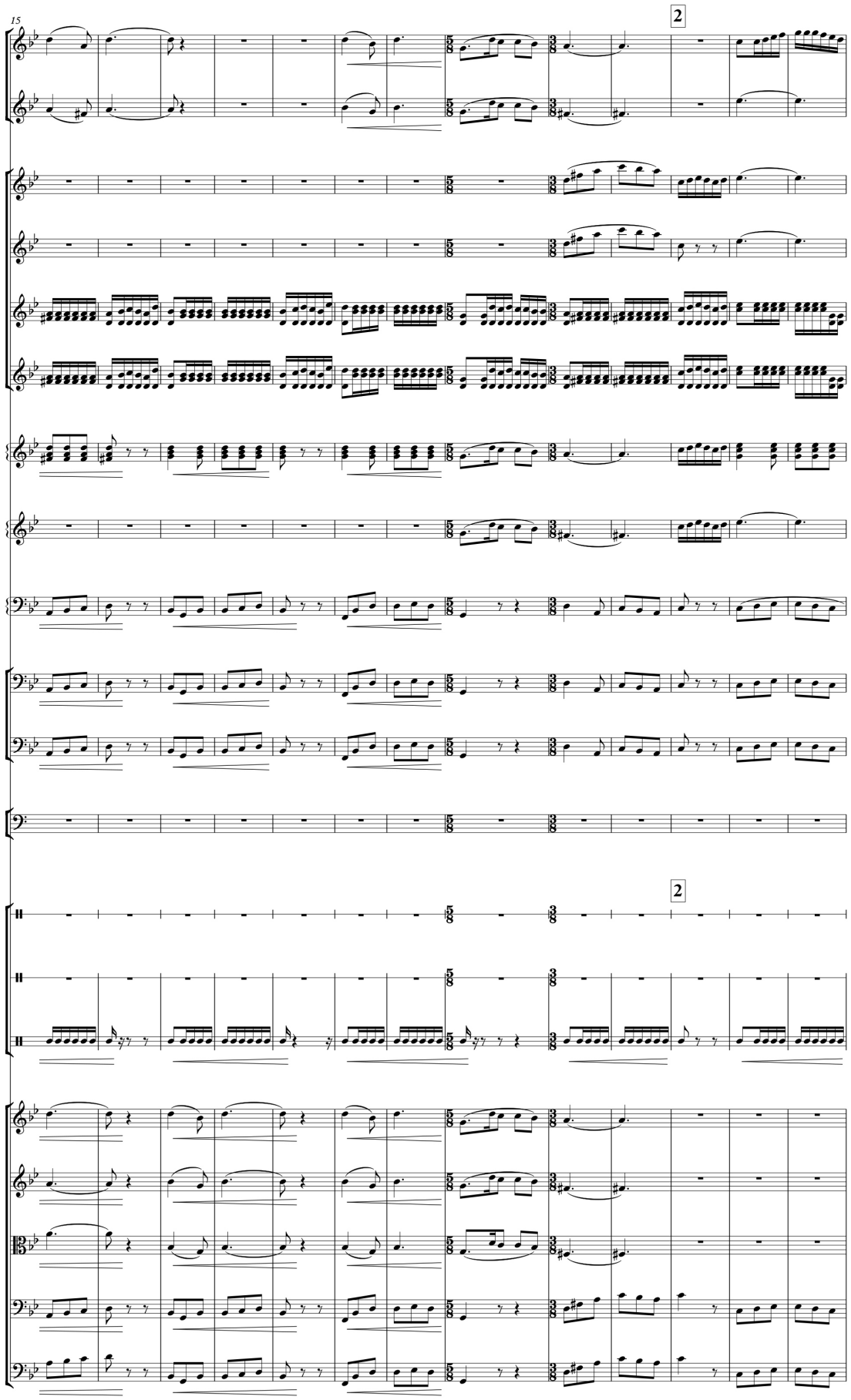
Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен елімізде іске асырылып жатқан «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасының аясында ерекше маңызы бар тарихи, мәдени және сәулет ескерткіштерін қалпына келтіру, ұлы тұлғалар есімін жаңғырту барысында қолға алынған істер мәресіне жетті. Ел тірегі болған ата-бабаларымыздың атын жаңғыртып, баба рухына тағзым ету, оларға құрмет көрсету, олардың өнегесін кейінгі жас ұрпаққа паш ету басты мақсатымыз болды.

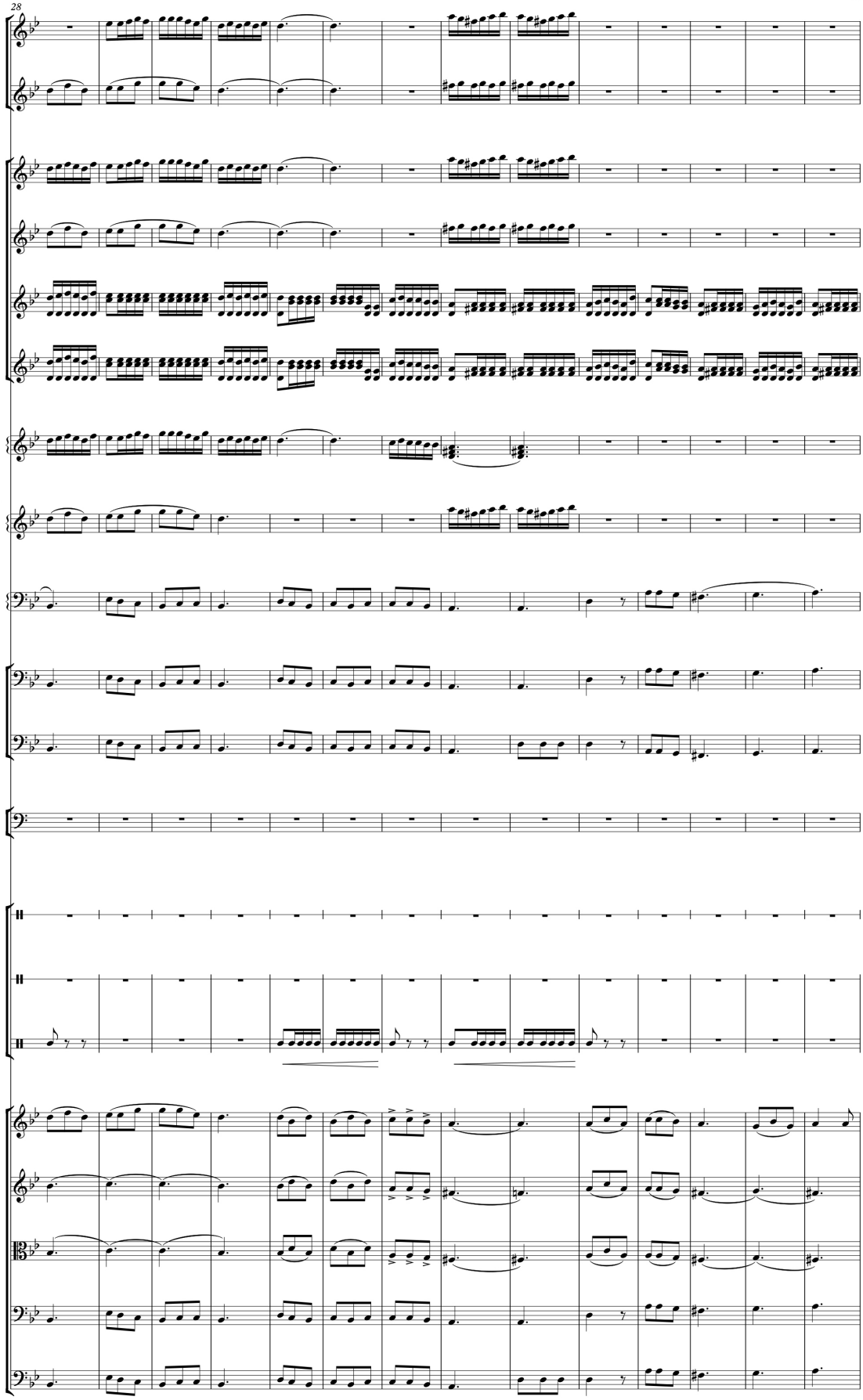
Дулат бабаның айдынды тобымен ат басын тіреген жері киелі Құлан жері. Сондықтан да жаудың жолына қақпан, жонына жебе боп қадалған Дулат баба Жарықшақұлының кесенесі 2017 жылы Құлан жерінде тұрғызылып, ұлағатты іс жасалды. Өткеніміз бен бүгінімізді жалғастырып тұрған алтын көпір іспетті қастерлі тарихымызды ұлықтау – әрқайсымыздың міндетіміз емес пе! Осы өңірдің тумасы ретінде Дулат бабамыздың кісілік қасиеттерін, ерлік келбетін өнеге етіп, музыка желісімен суреттеп, тыңдаушыларға ұсынуды жөн санап, баба рухына осылайша құрмет танытуды перзенттік борышым деп санаймын.

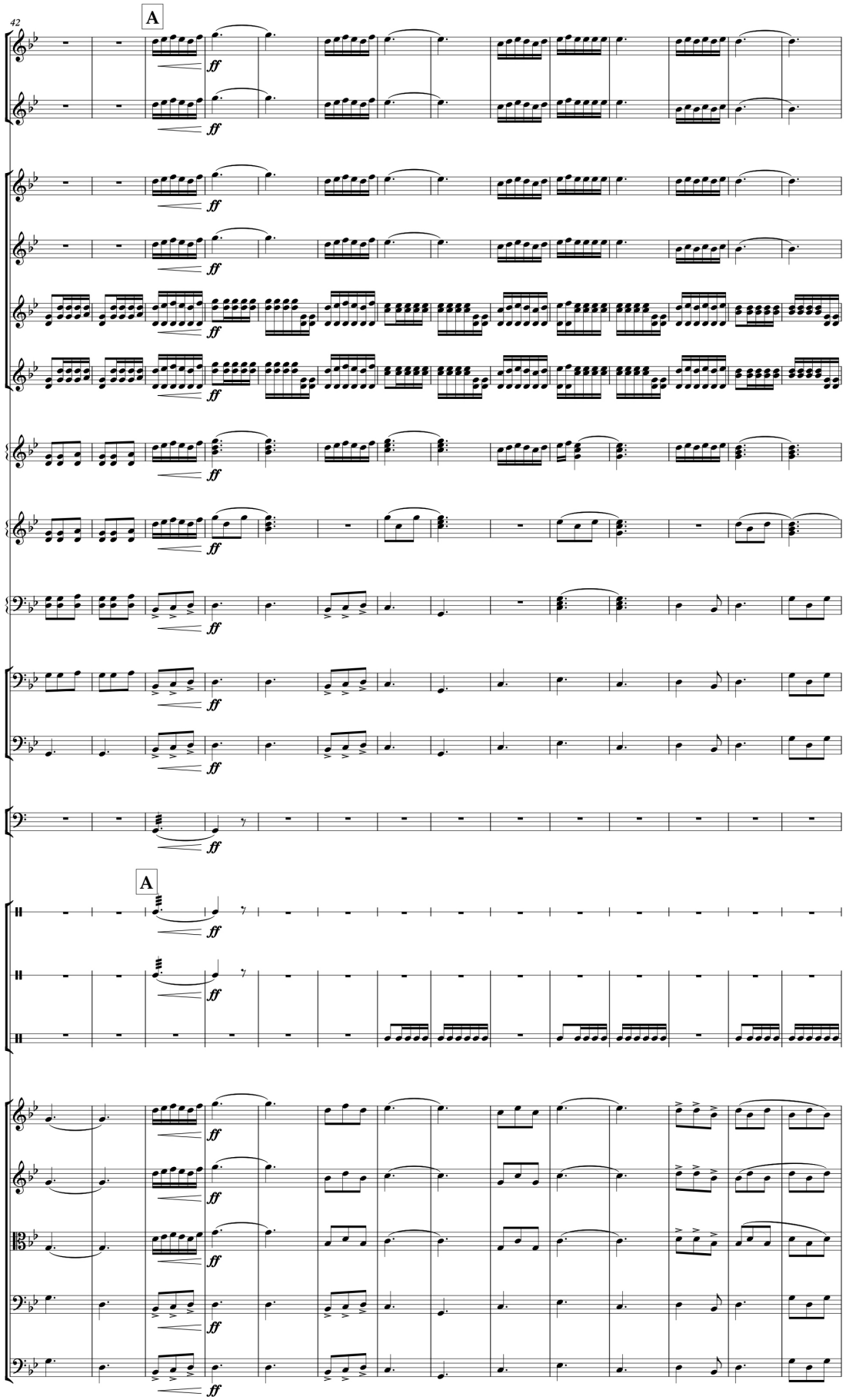
Дулат баба
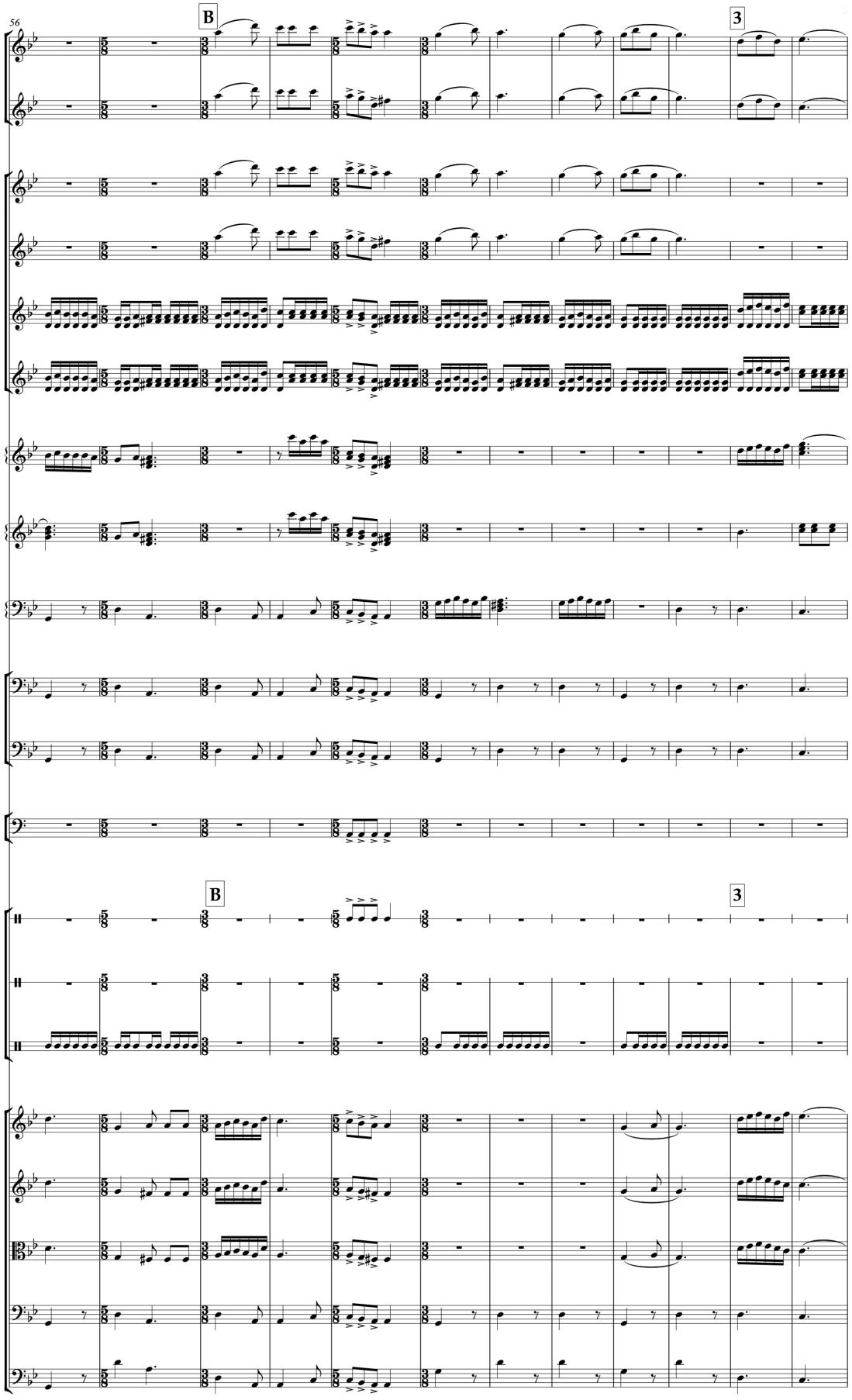
Дүйсеналы Бықыбаев
Оркестрге өңдеген Ерлан Бақтыгерей
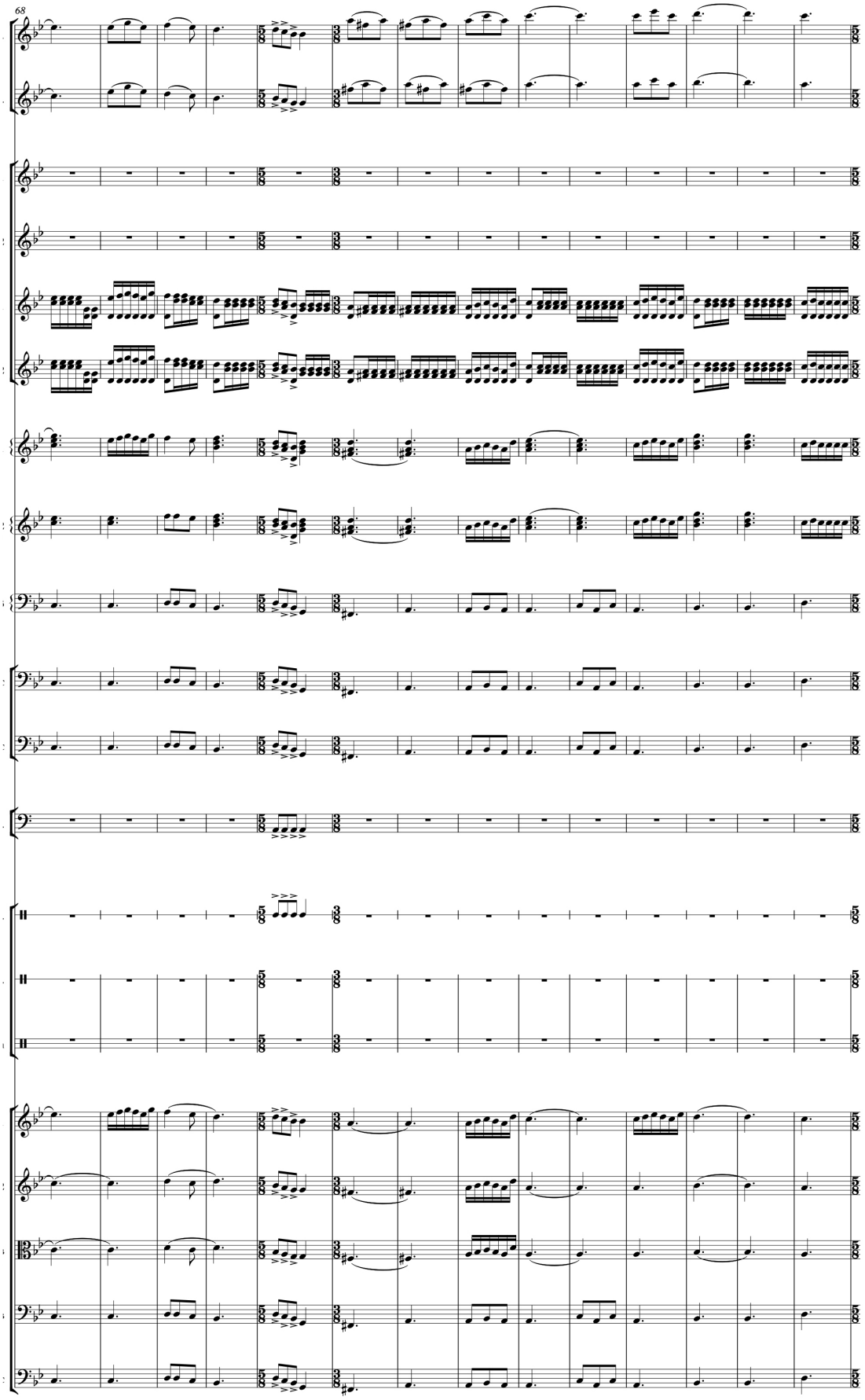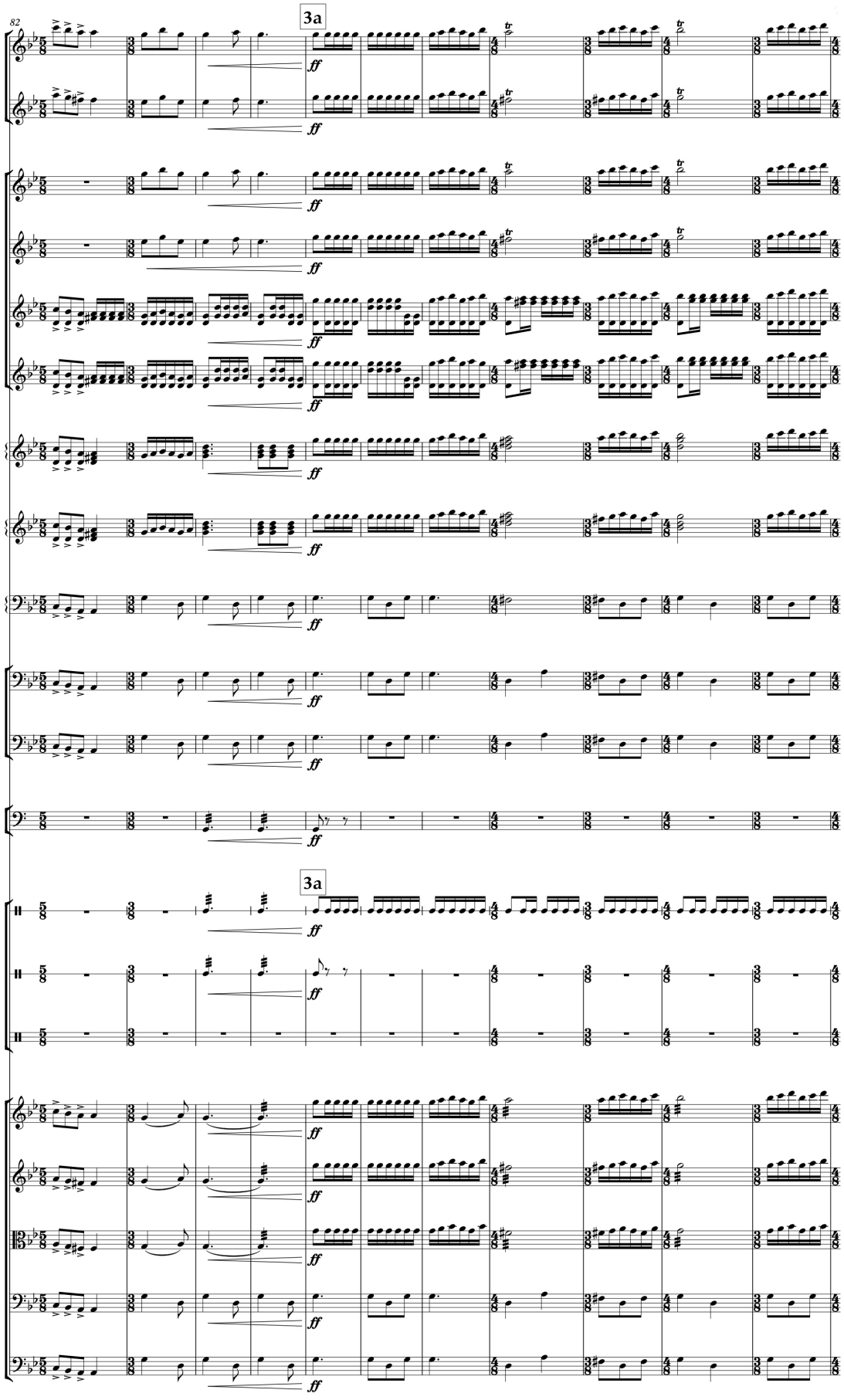

15
2
2

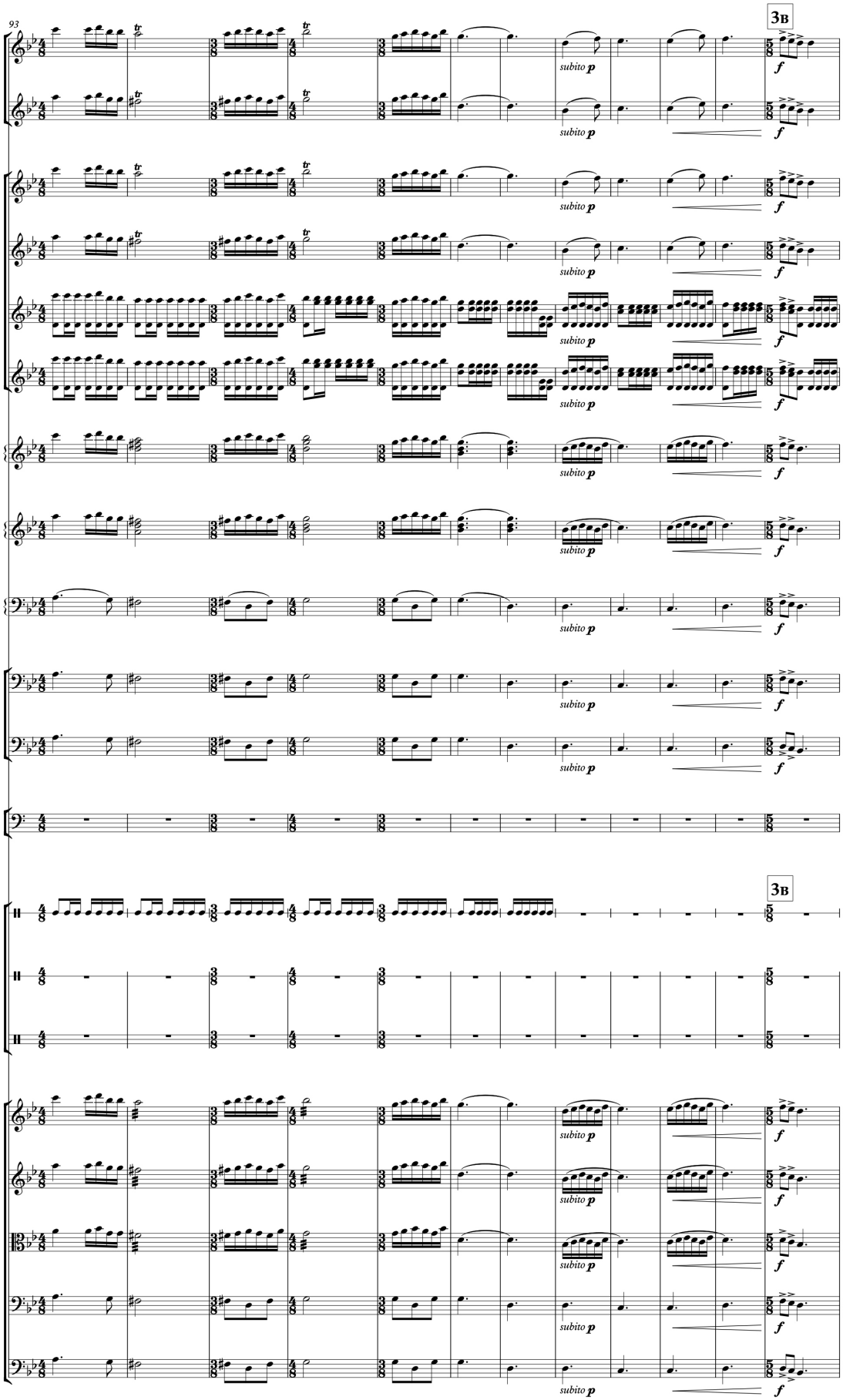

28
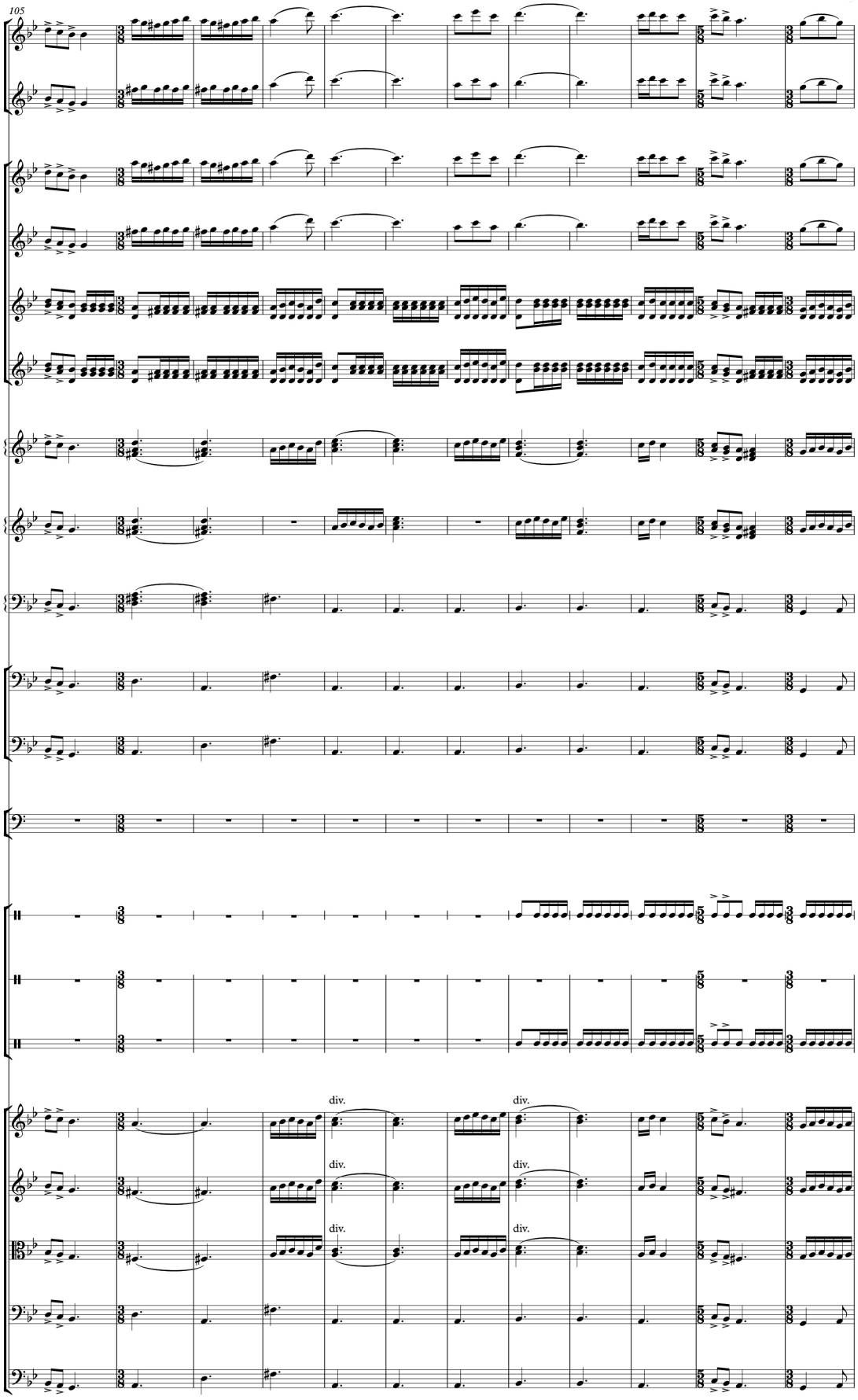

42
A
ff
A
ff

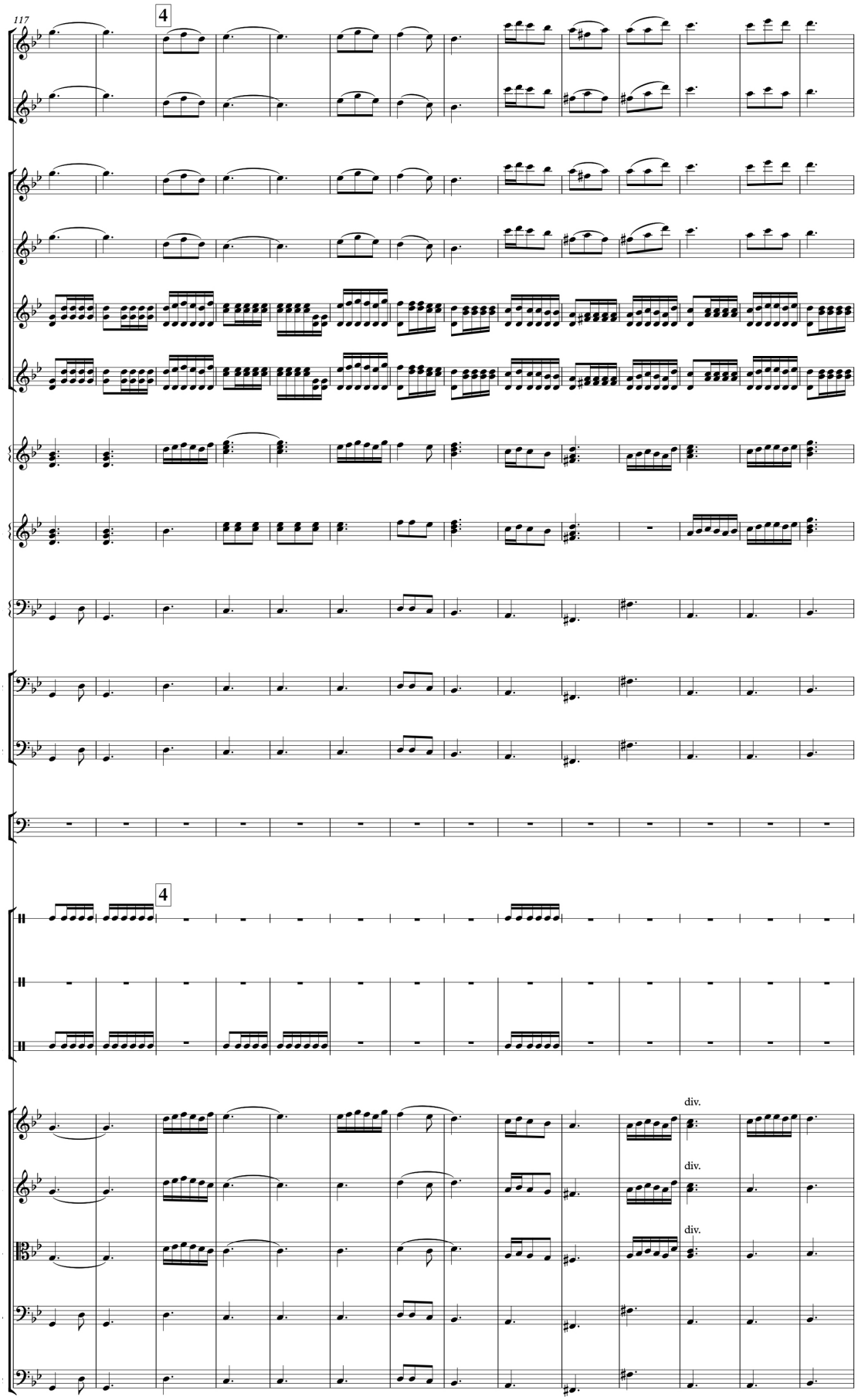

56
B
3
B
3
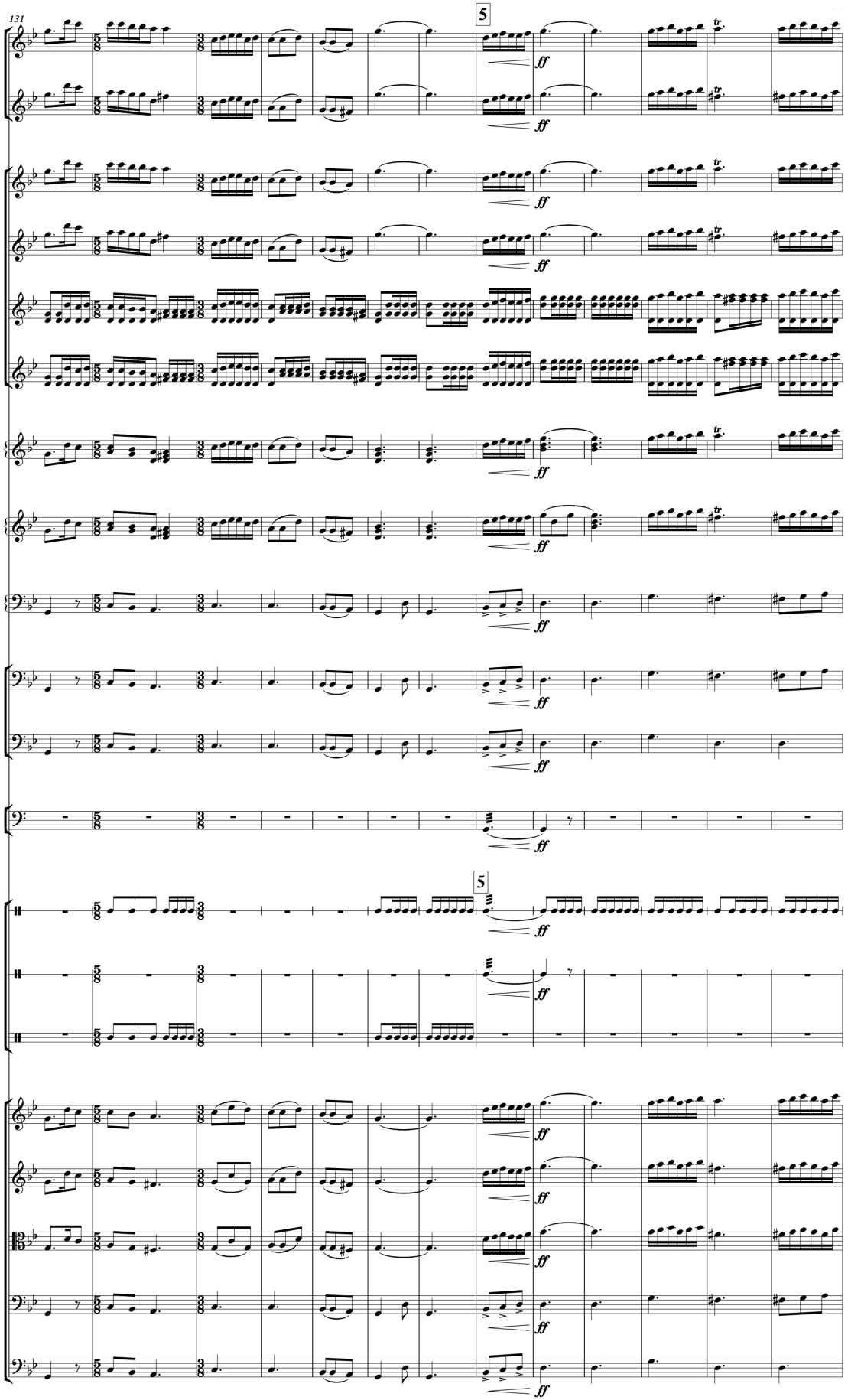

68

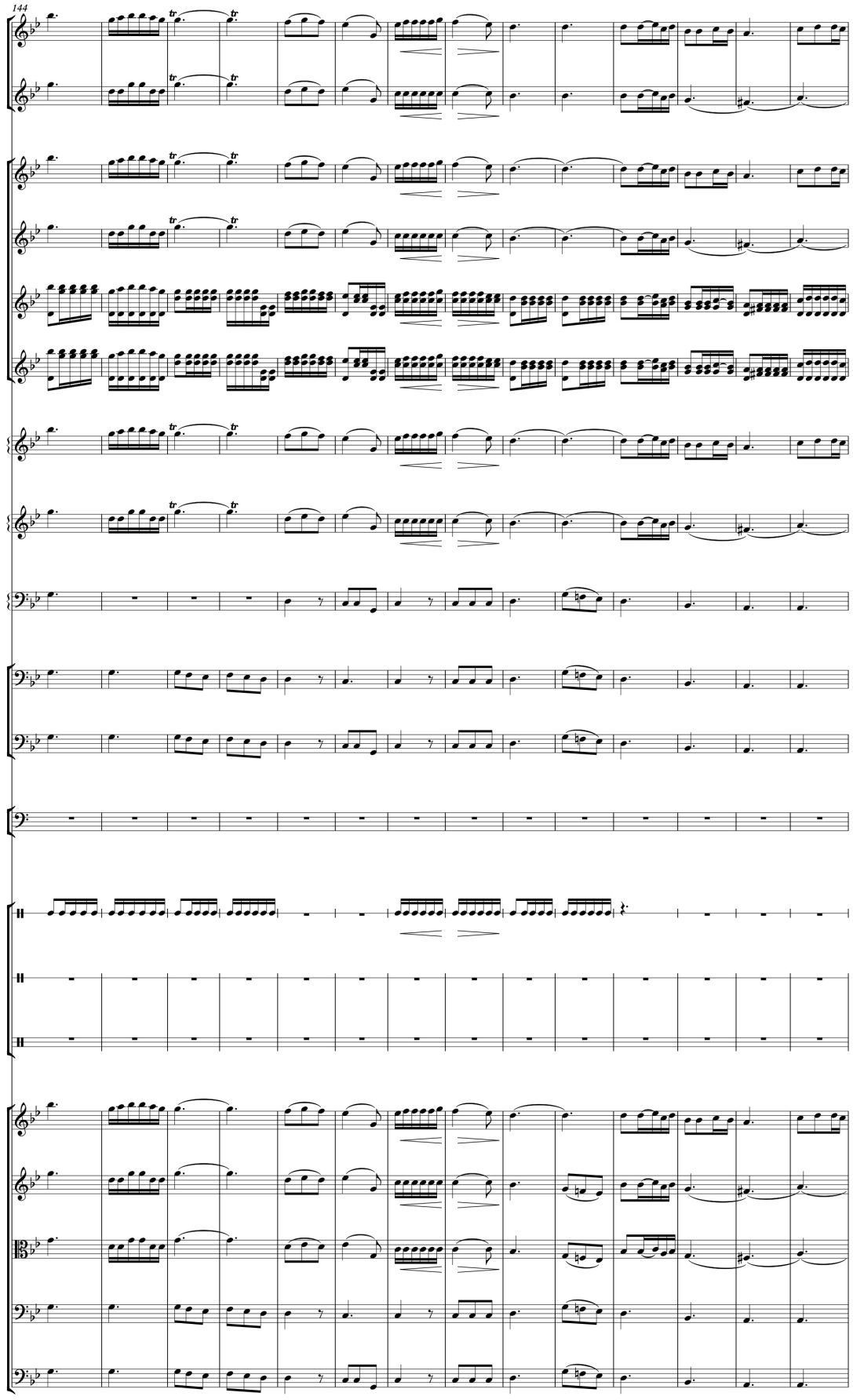

82
3a
ff
3a
ff
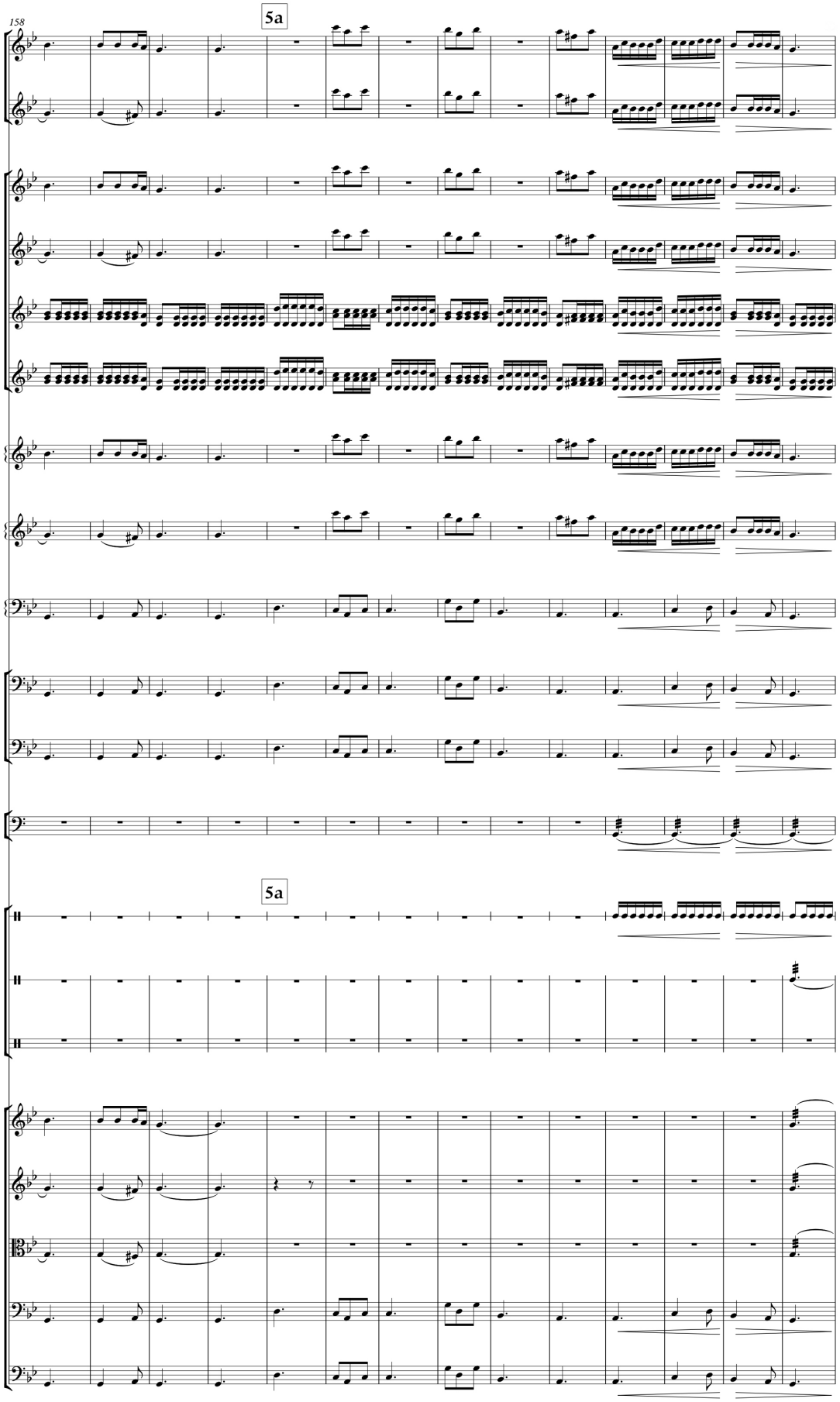

93
3в
subito p
f
3в

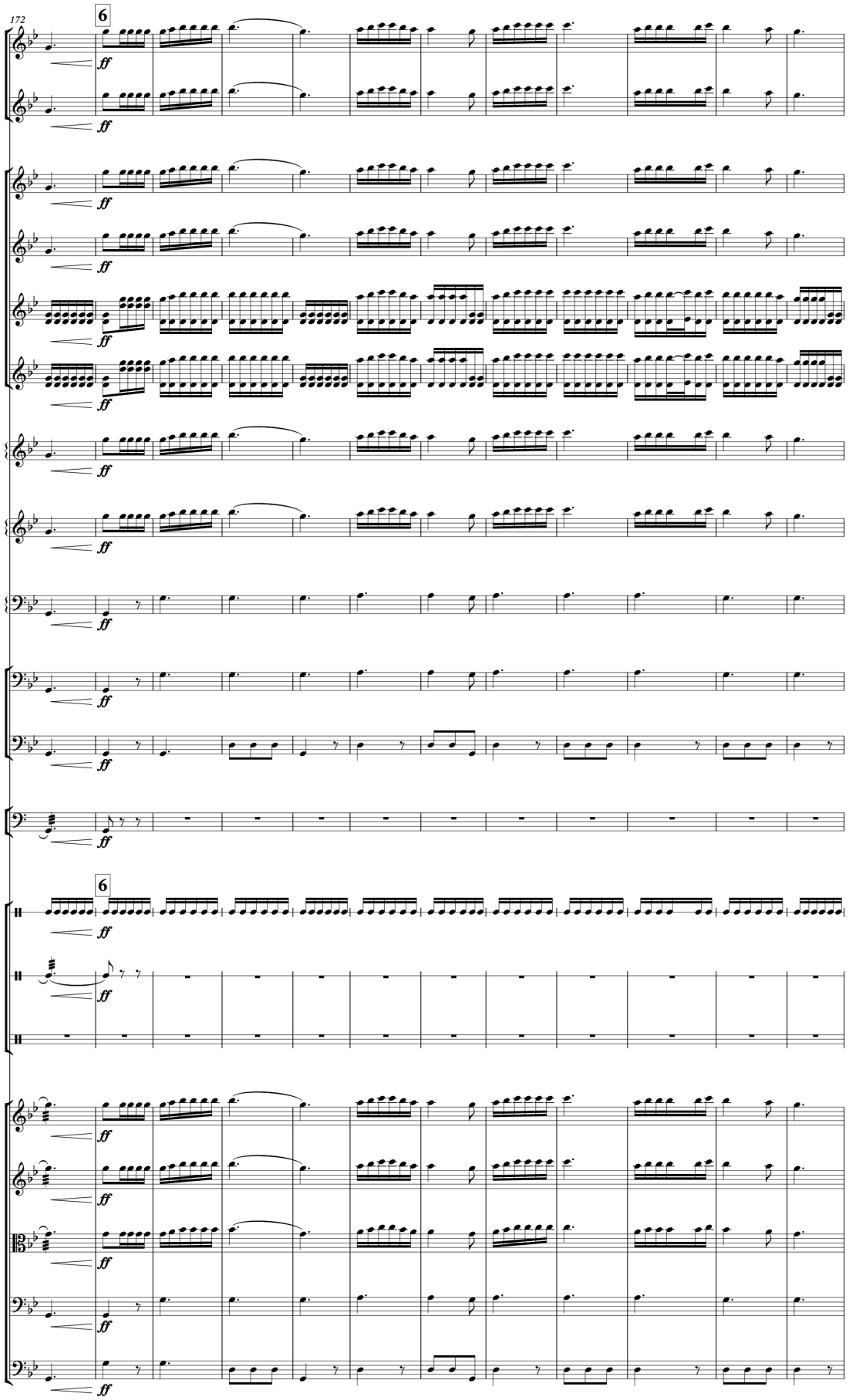

105
div.
div.
div.
div.
div.
div.

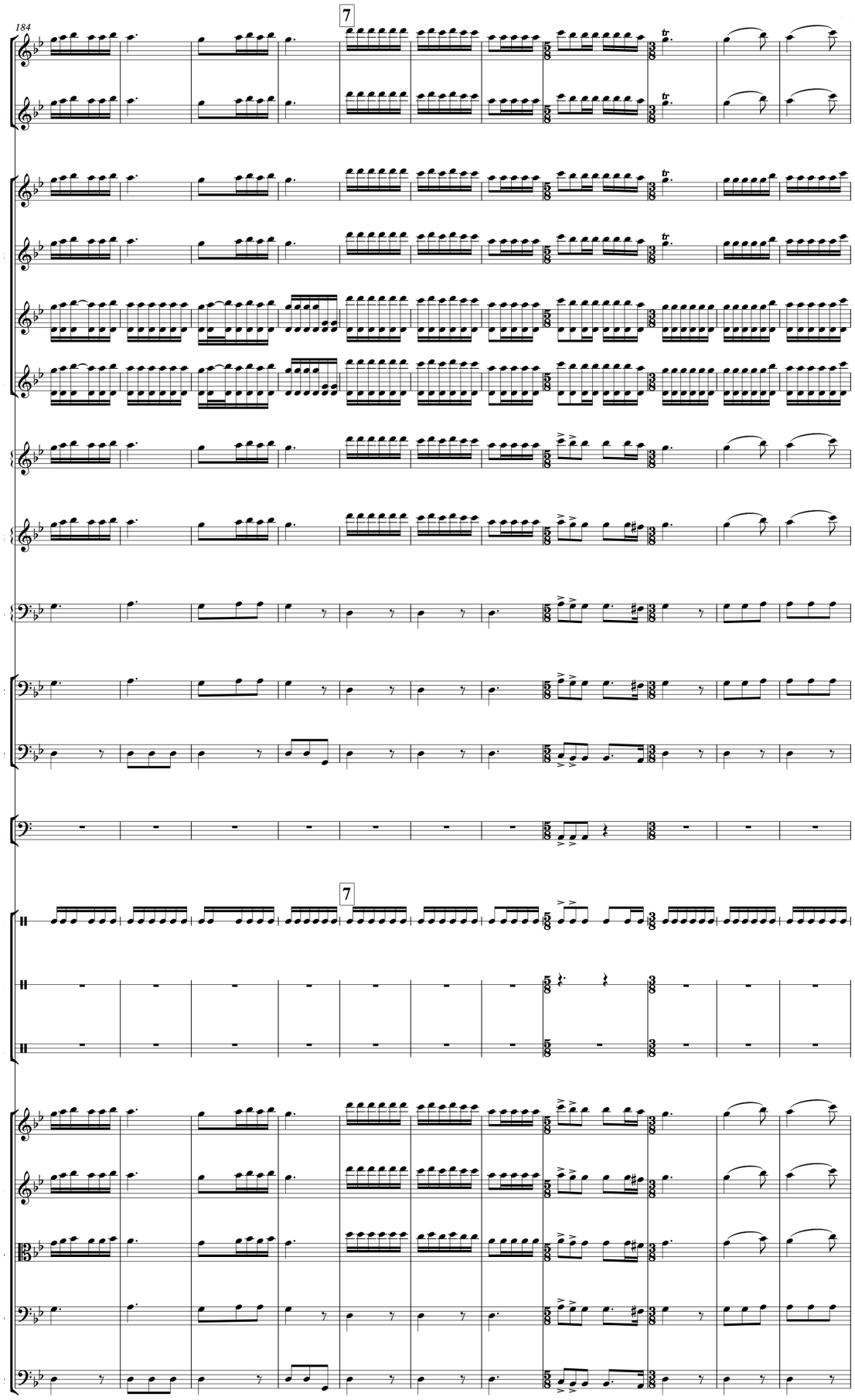

117
4
4
div.
div.
div.

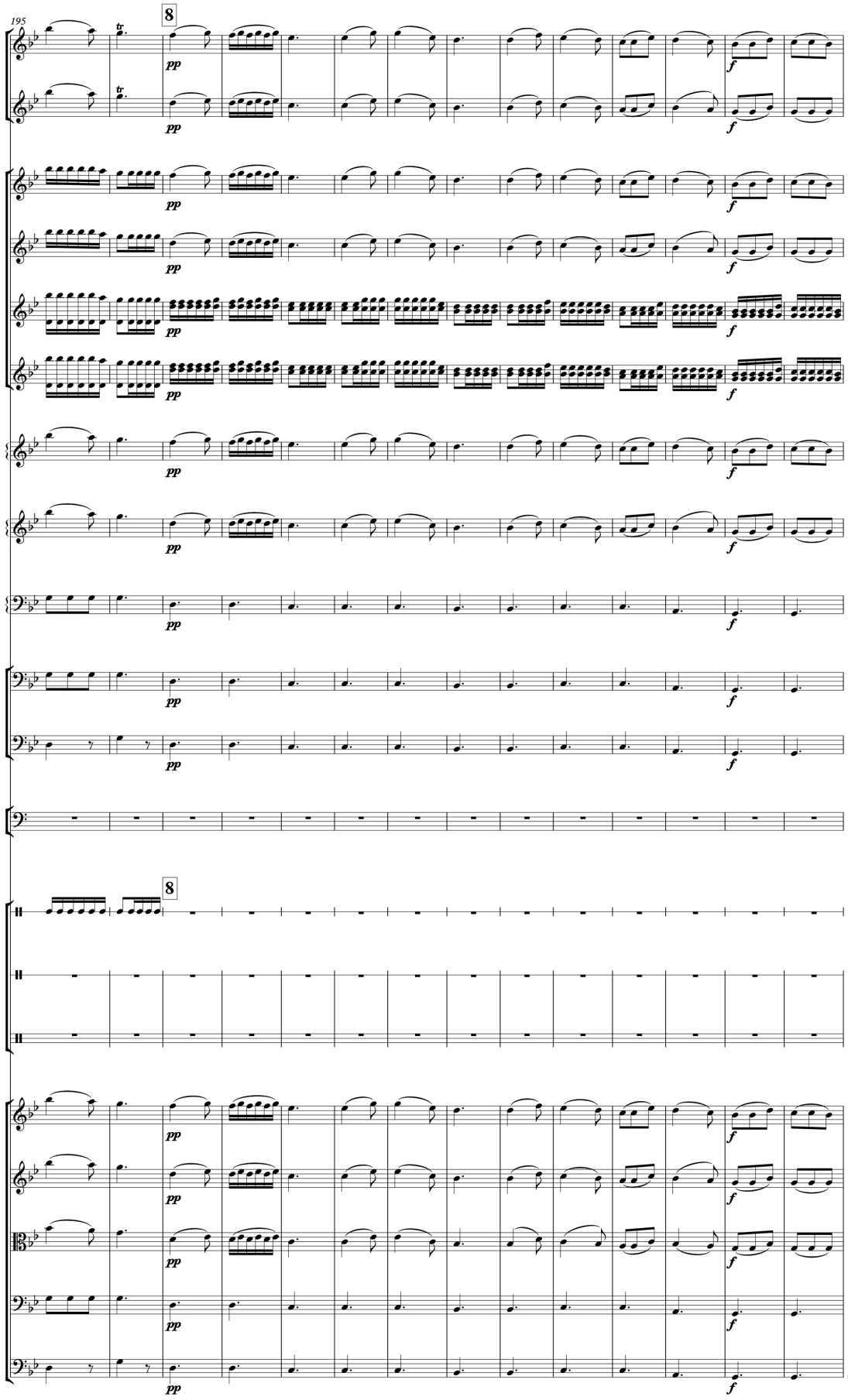

131
5
ff
5
ff

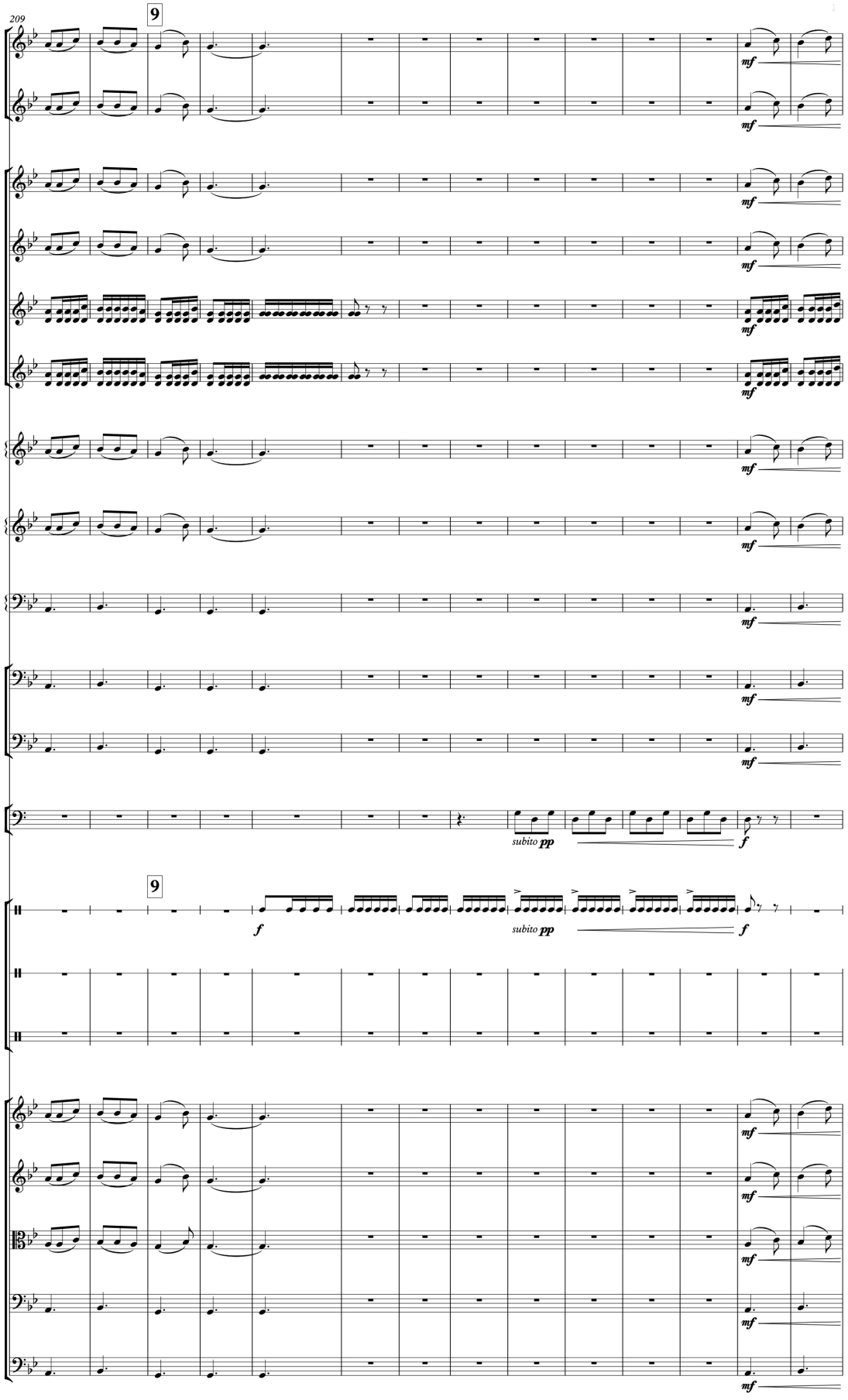

144
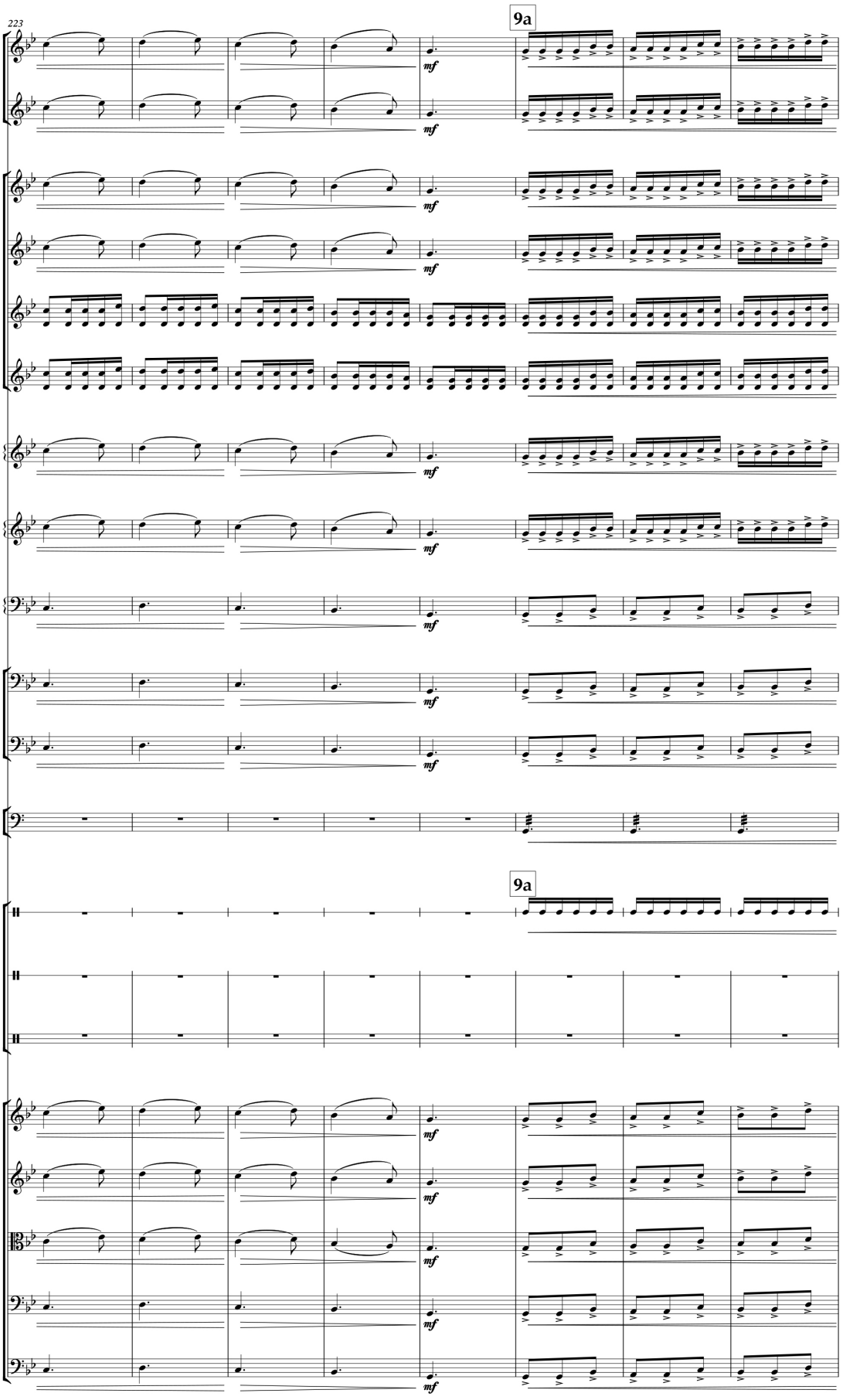

158
5a
5a
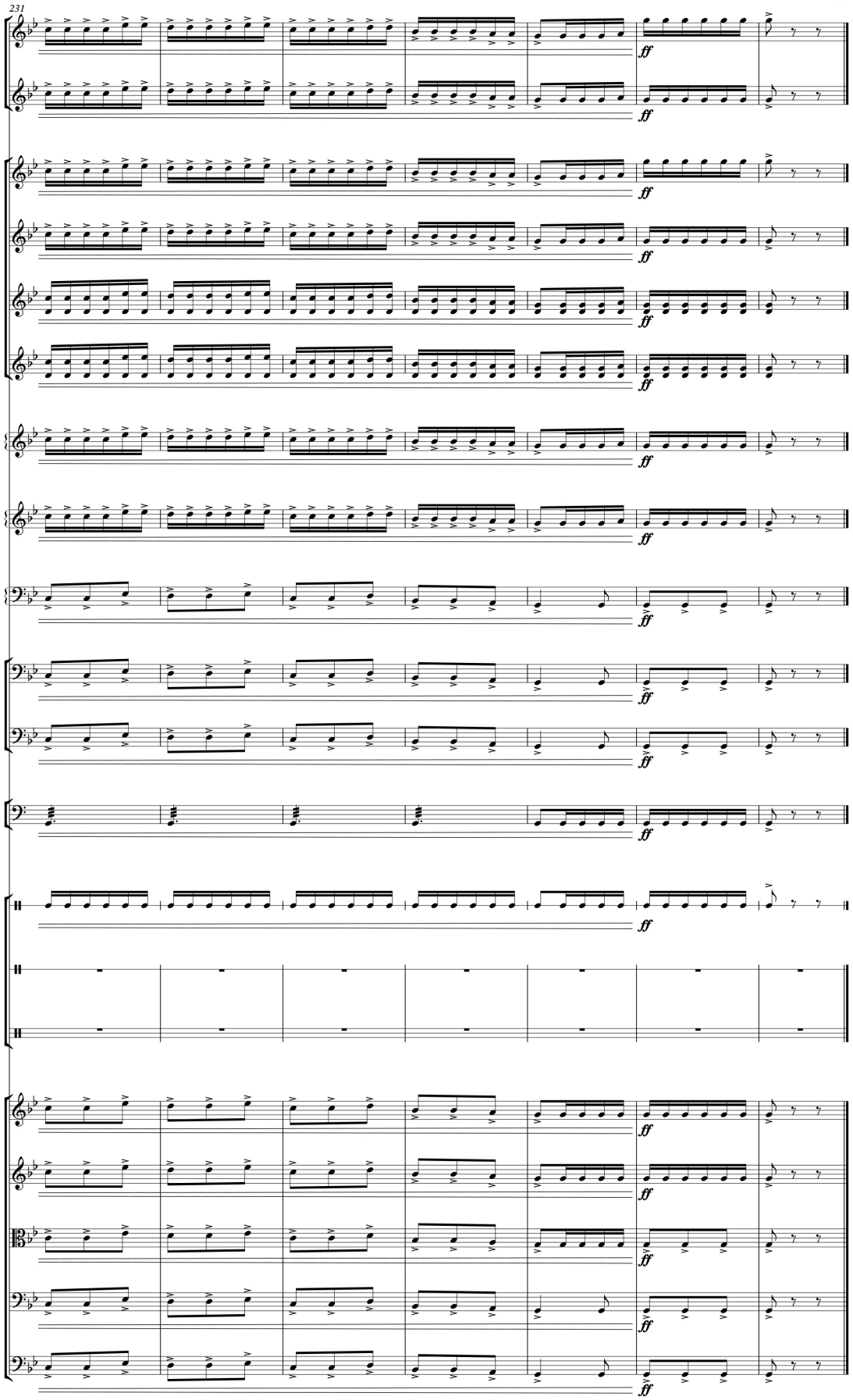

172
6
ff
6
ff

184
7
7

195
8
pp
f
8

209
9
mf
subito pp
f
9
f
subito pp
f
mf

223
9a
mf
9a

231
ff

ӘБДІМОМЫН ЖЕЛДІБАЕВ

Әбдімомын Желдібаев - 1934 жылы 15 қазанда Жамбыл облысы Шу ауданында туылған. Қазақтың атақты күйші-композиторы. Қазақстан Республикасының Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері. «Парасат», «Құрмет» ордендерінің, Н.Назарбаевтың жеке айрықша белгідегі «Алтын барыс» төсбелгісінің, «Тәуелсіздікке 20 жыл» медалінің иегері.

«Күй серісі» атанған композитордың «Ерке сылқым», «Толғау», «Боз жігіт», «Жесір сазы», «Ыдырыс», «Аққу», «Арман құс», «Абай арманы», «Жамбыл толғауы», «Тұран елі» сияқты 70-тен астам күйлері мен әндері бар. Күйшінің «Ерке сылқым» күйі халыққа кеңінен таралған.

Автор сөзі: Тауы мен тасы, даласы ертеден сыр шертетін шежіреге бай Әулиеата өңірінің тарихы терең, қойнауы құт. Ғасырлар көшінде ата-бабадан аңыз болып жеткен күйлері де бүгінгі ұрпаққа мол мұра болып қалды. «Мың өліп, мың тірілген» қазақ елі, соның ішінде Әулиеата халқы батырлардан кем болмаған.

Әулиеата өңірі батырларының есімдерінің көпшілігі архивтерден гөрі айтылған тарих болып бізге жетті. Аңыз түбі – шындық екені әмбеге аян.

Бұл күйім өзінше бір әлем. Кемеңгер ойлы, салиқалы саясаттың шыңына шыққа Қарахан – әрі шешен, әрі батыр болған тұлға.

«ӘУЛИЕ-АТА» күйім орта ғасырда өмір сүрген Әулие-Ата атанған ержүрек, намысты қолдан бермейтін, есімі тарихта алтын әріппен жазылып, өскелең ұрпақ үшін мақтан тұтар Қарахан батырға арналады.
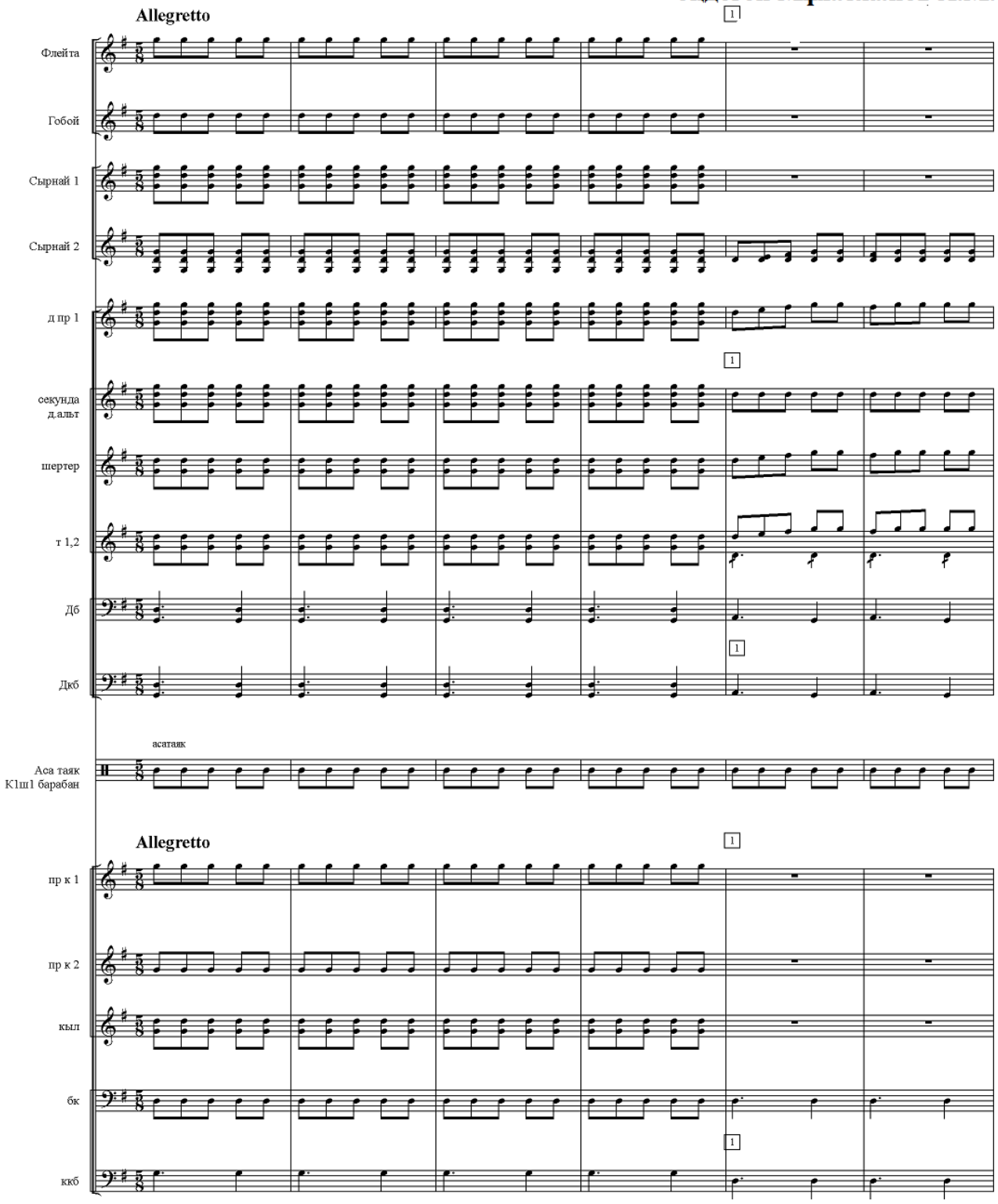
«Мың өліп, мың тірілген» қазақ халқының басынан өткен небір қасірет қиындықтарға тарихымыз куә. Әулие-Ата жері туралы ел аузында неше түрлі аңыз бар. Қараханның Әулие ата деп аталуының себебі де мол. Міне, осындай тарихты күйіммен баяндау арқылы батырдың болмысын таныту басты мақсатым болды. Күйдің ішкі әлемі батырдың өртұлғасын, көрегенділігін, еліне деген сүйіспеншілігін және сол замандағы небір оқиғалардың желісін суреттейді.
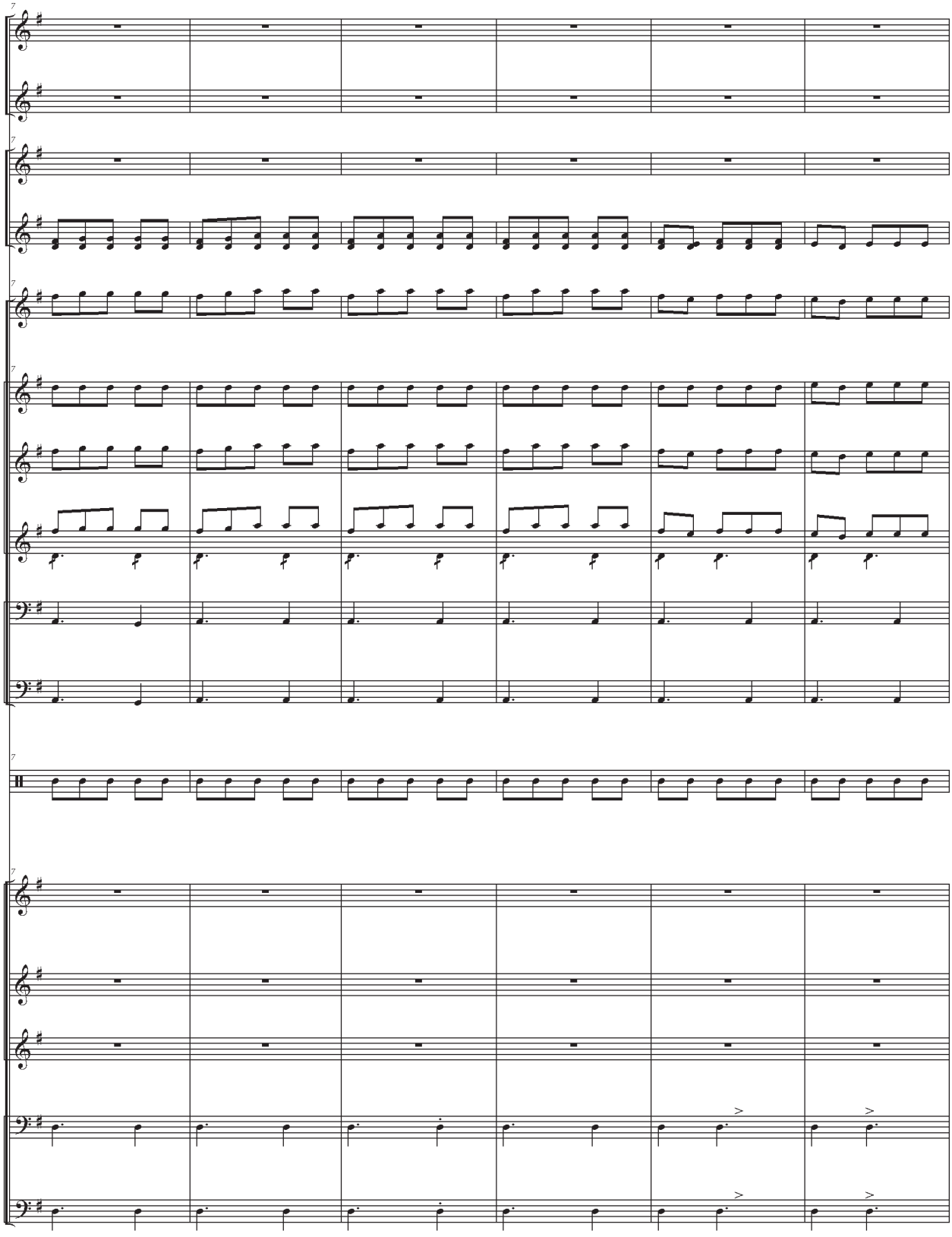

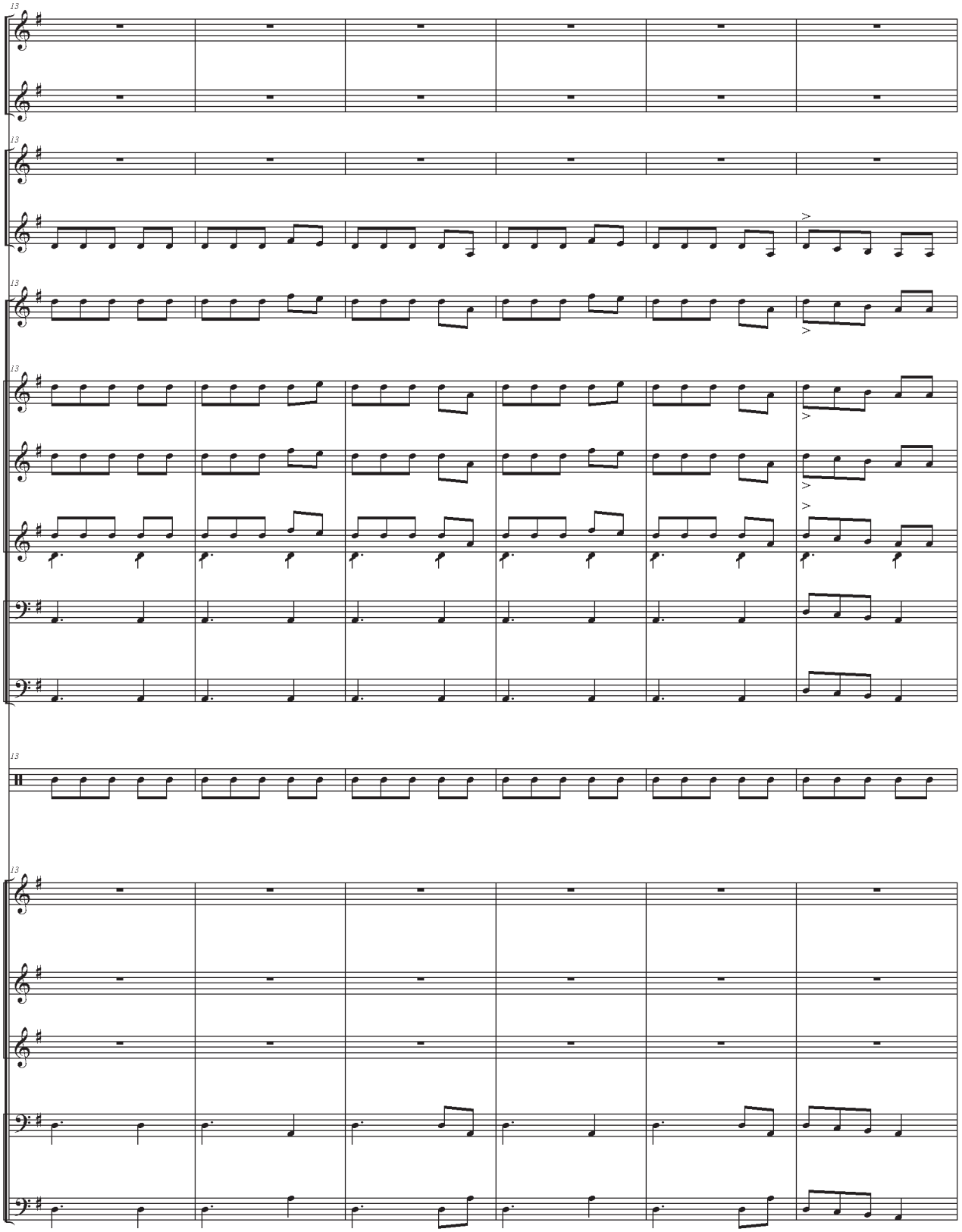
Тыңдаушыны бай сазымен, жігерлі қуатымен борандатып, ұшқыр екпінімен баурап әкететін, патриоттық рухты көтертін күйім Қараханға арналады.

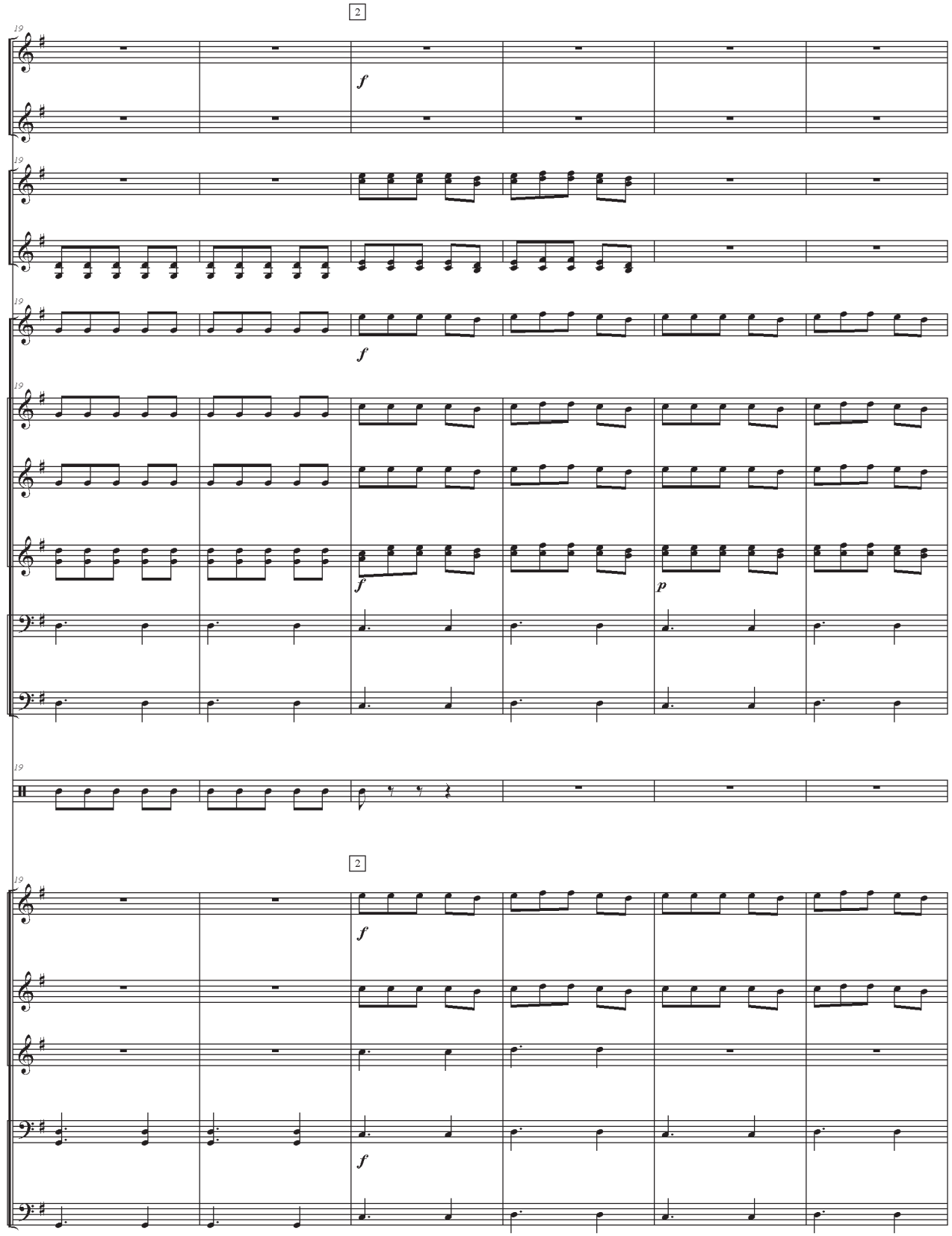
Әулие-Ата
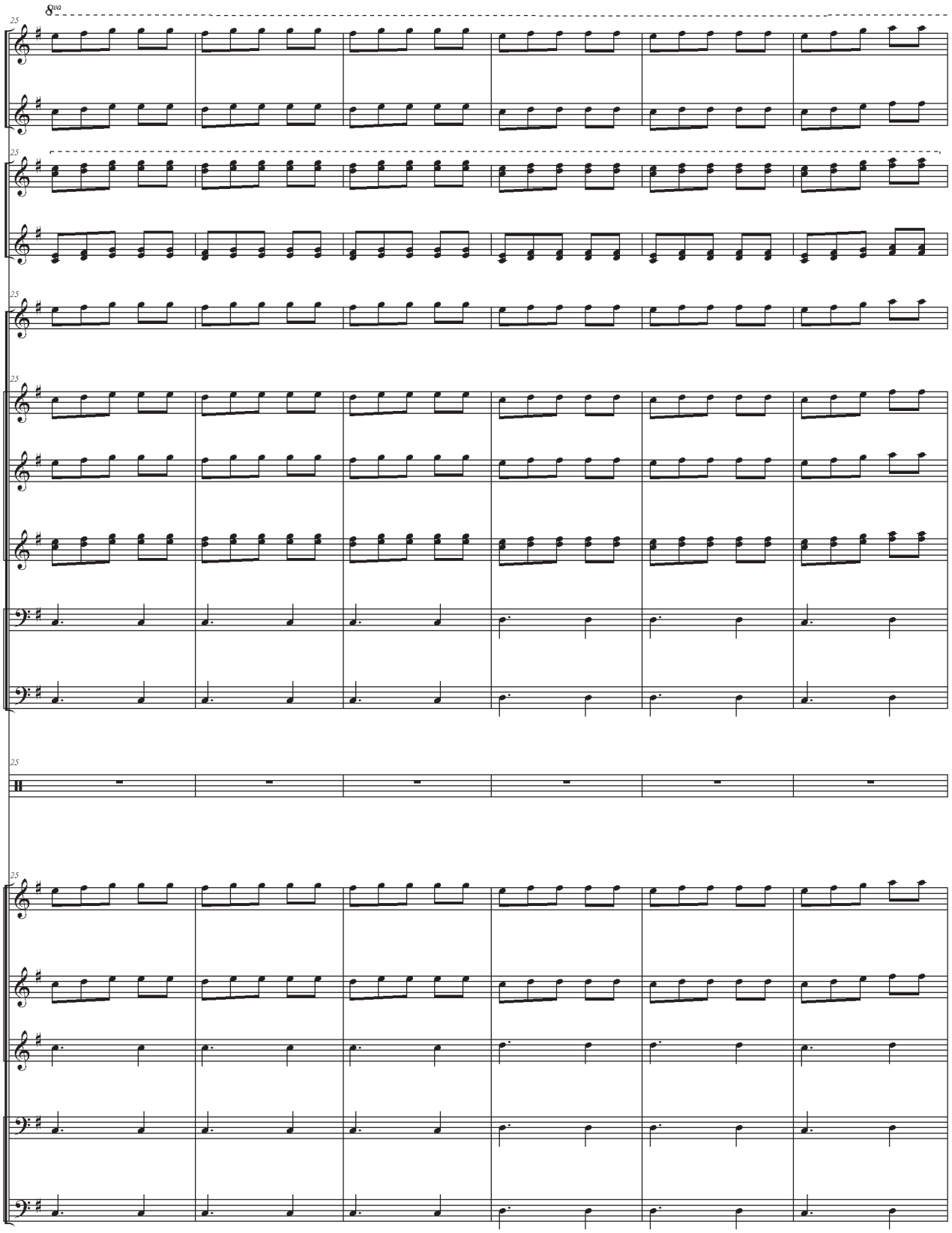
Әбдімомын Желдібаев
өңдеген Мұхатжанов А.М.

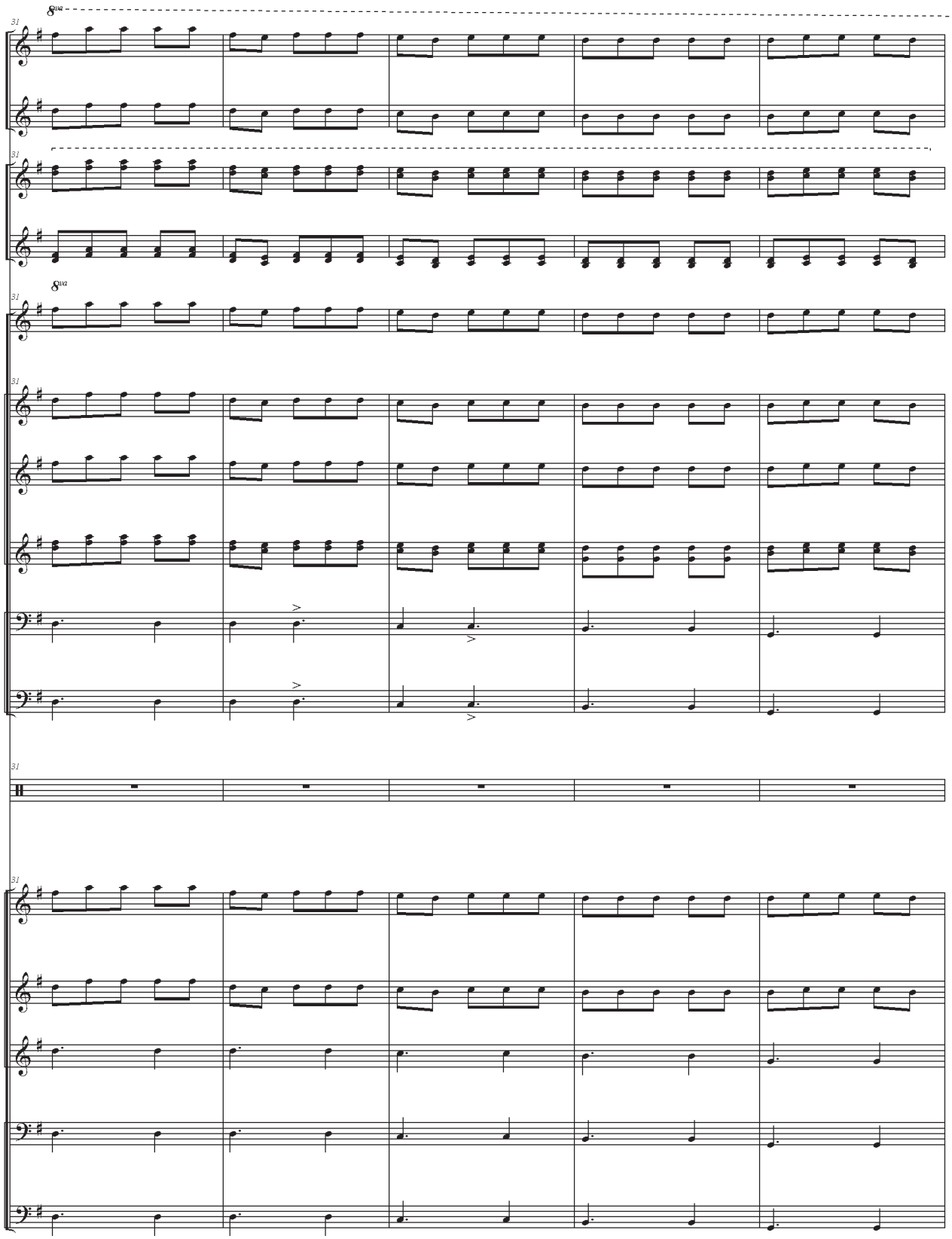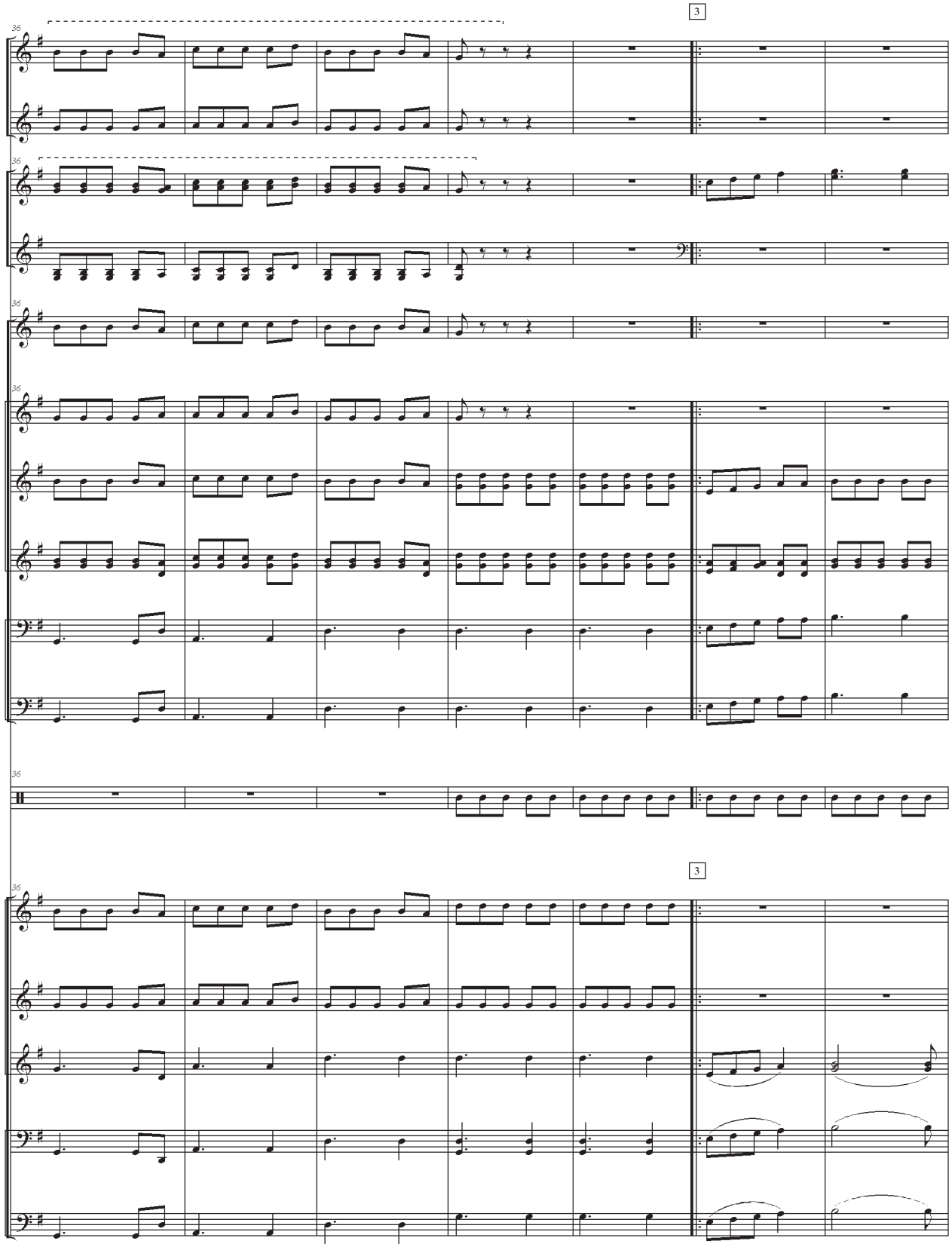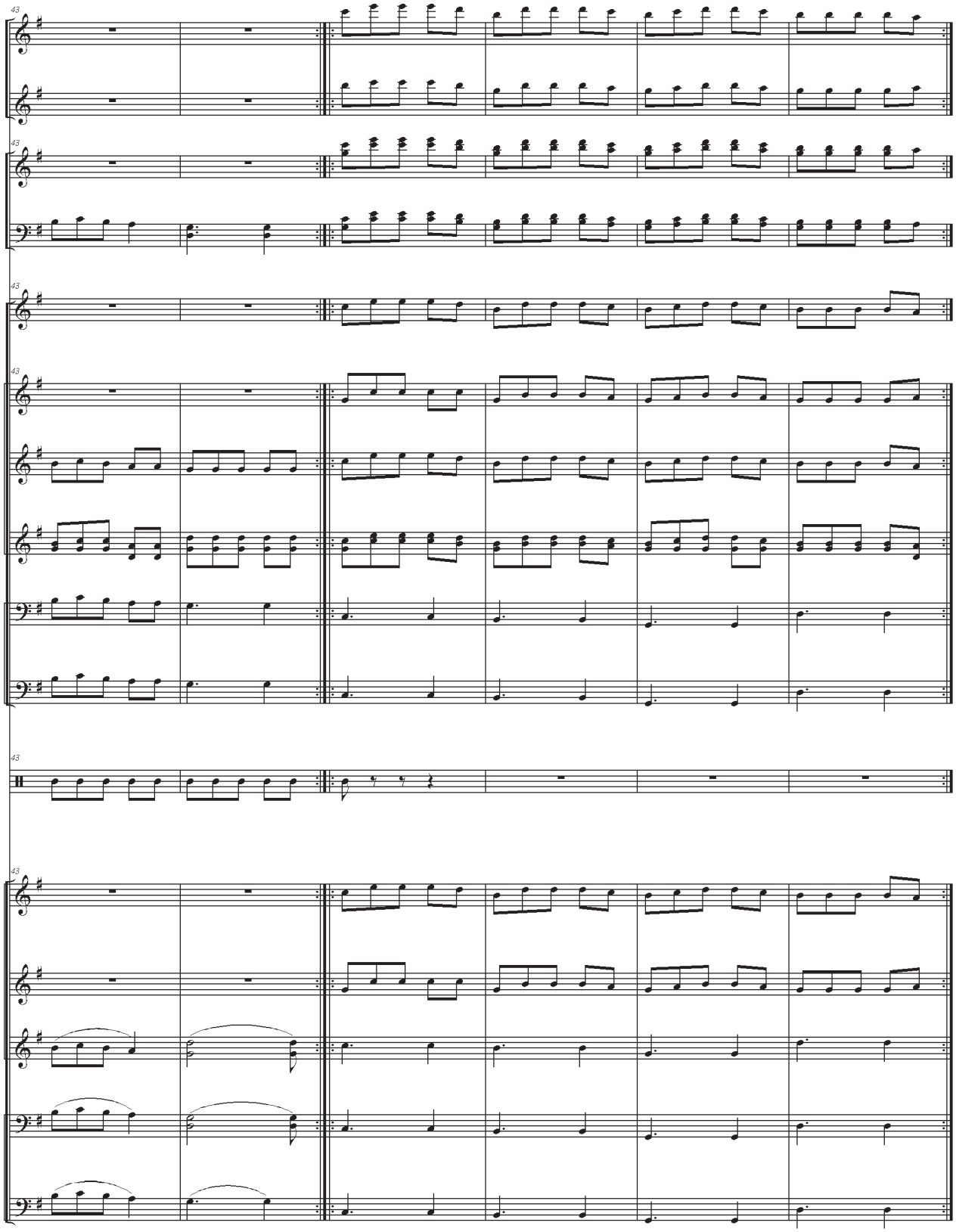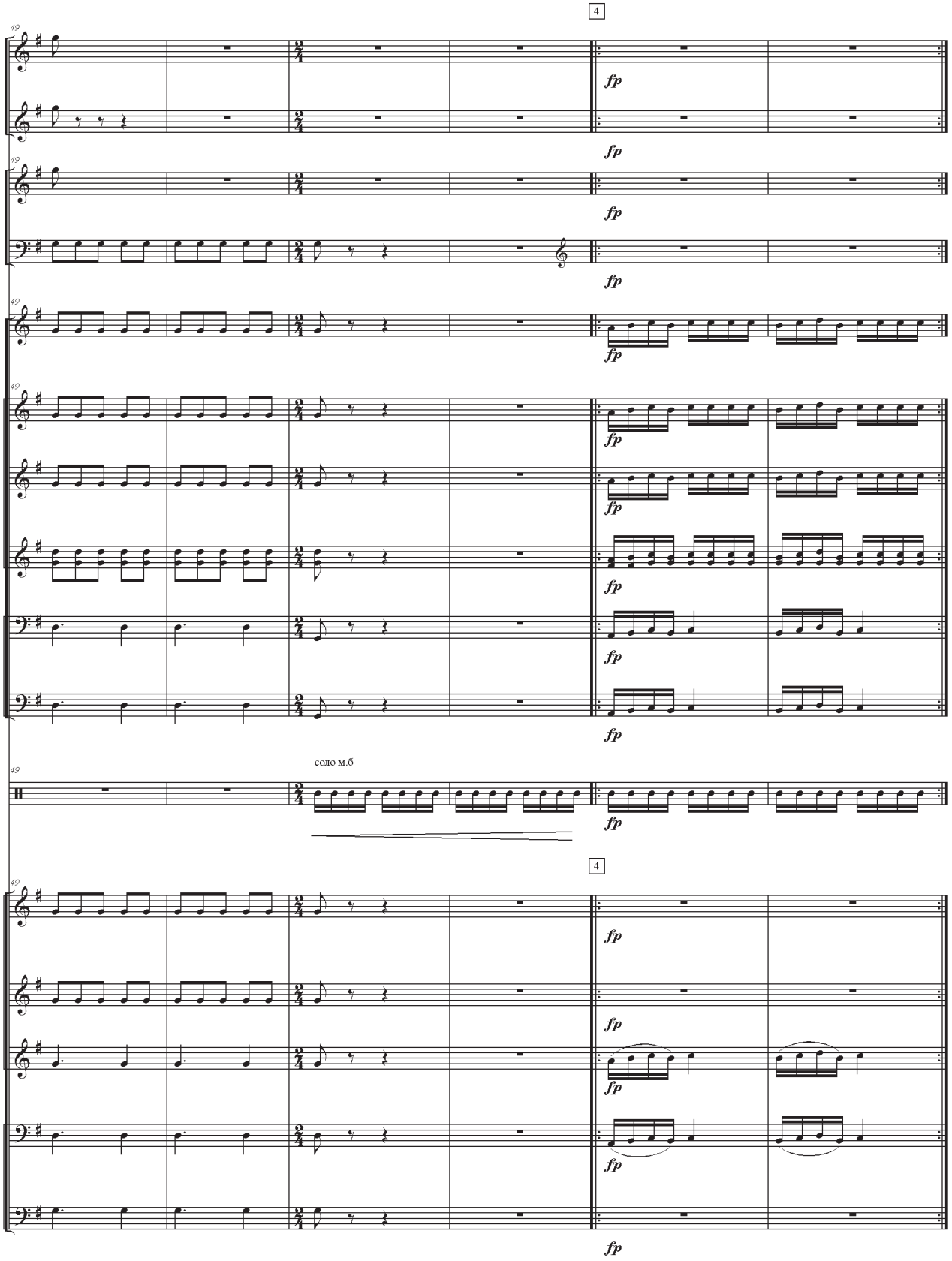

2
19
f
19
19
f
19
f
p
19
2
19
f
f
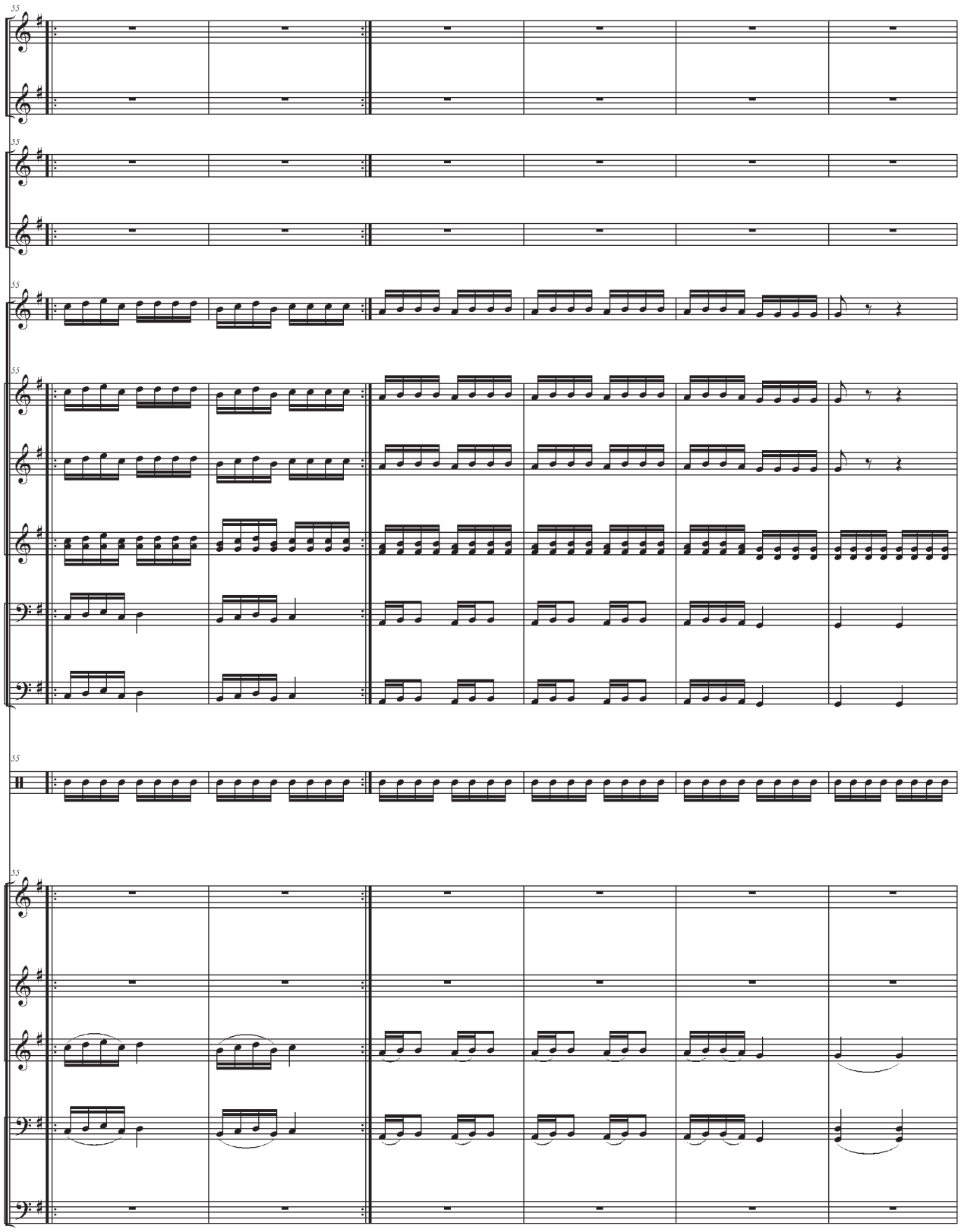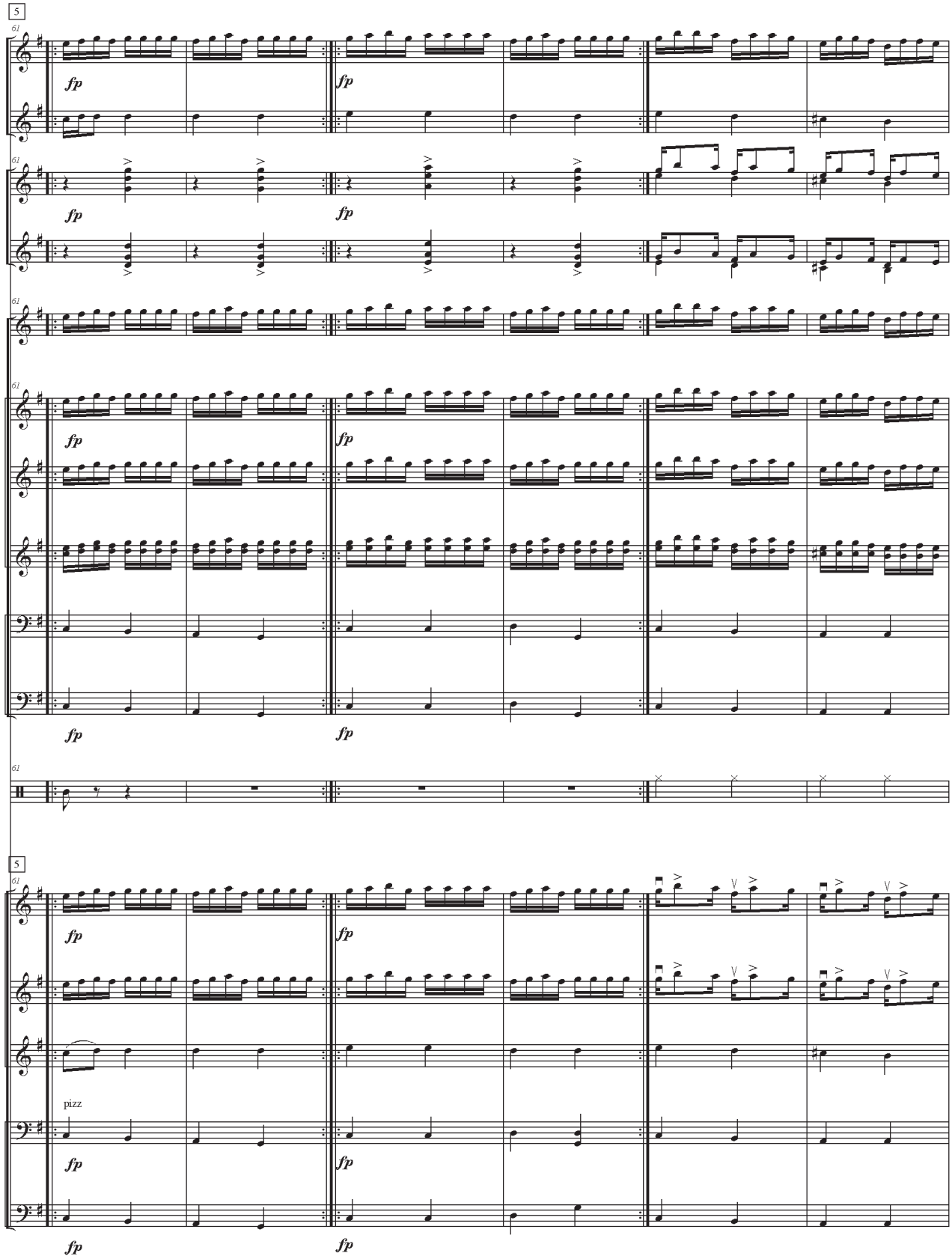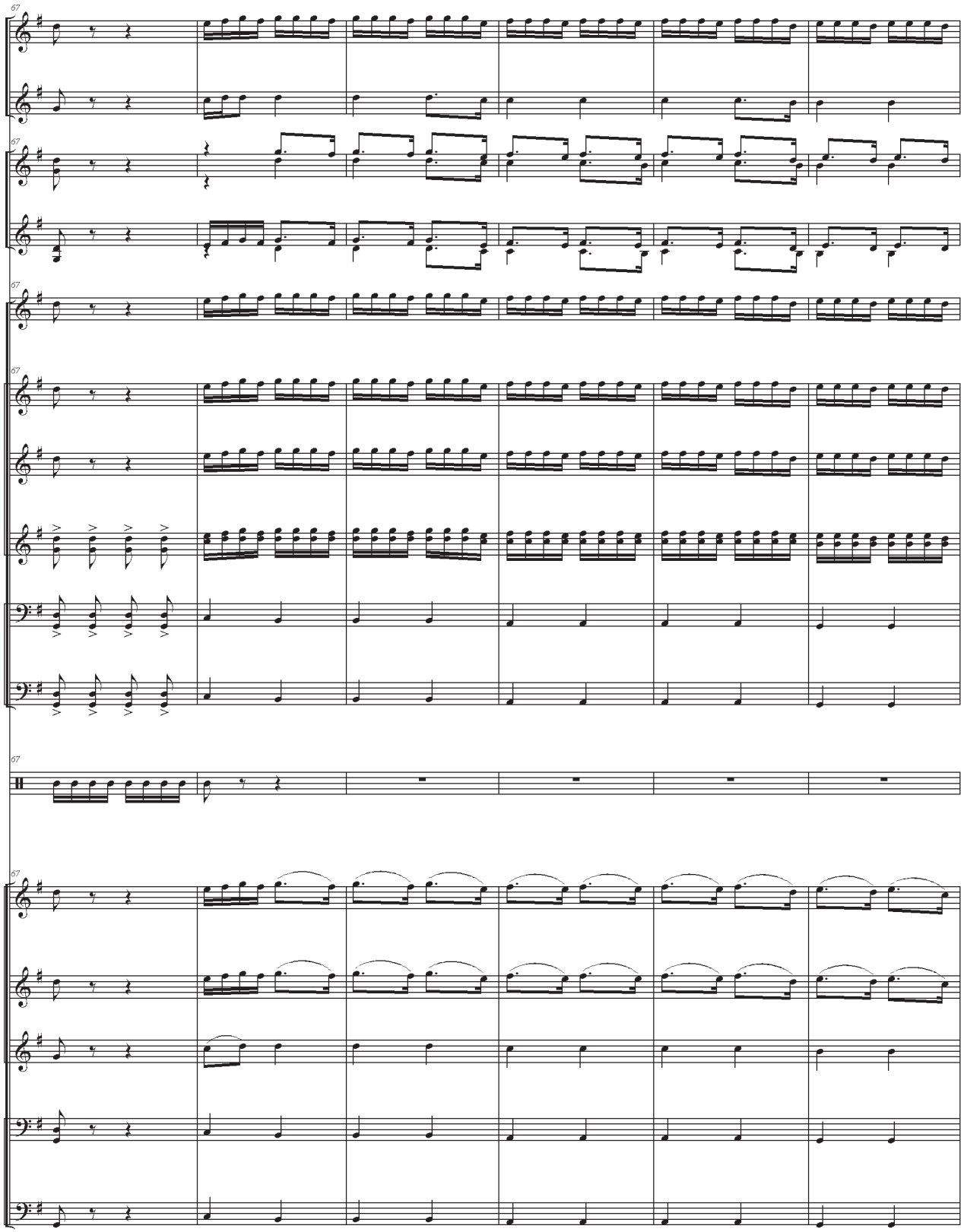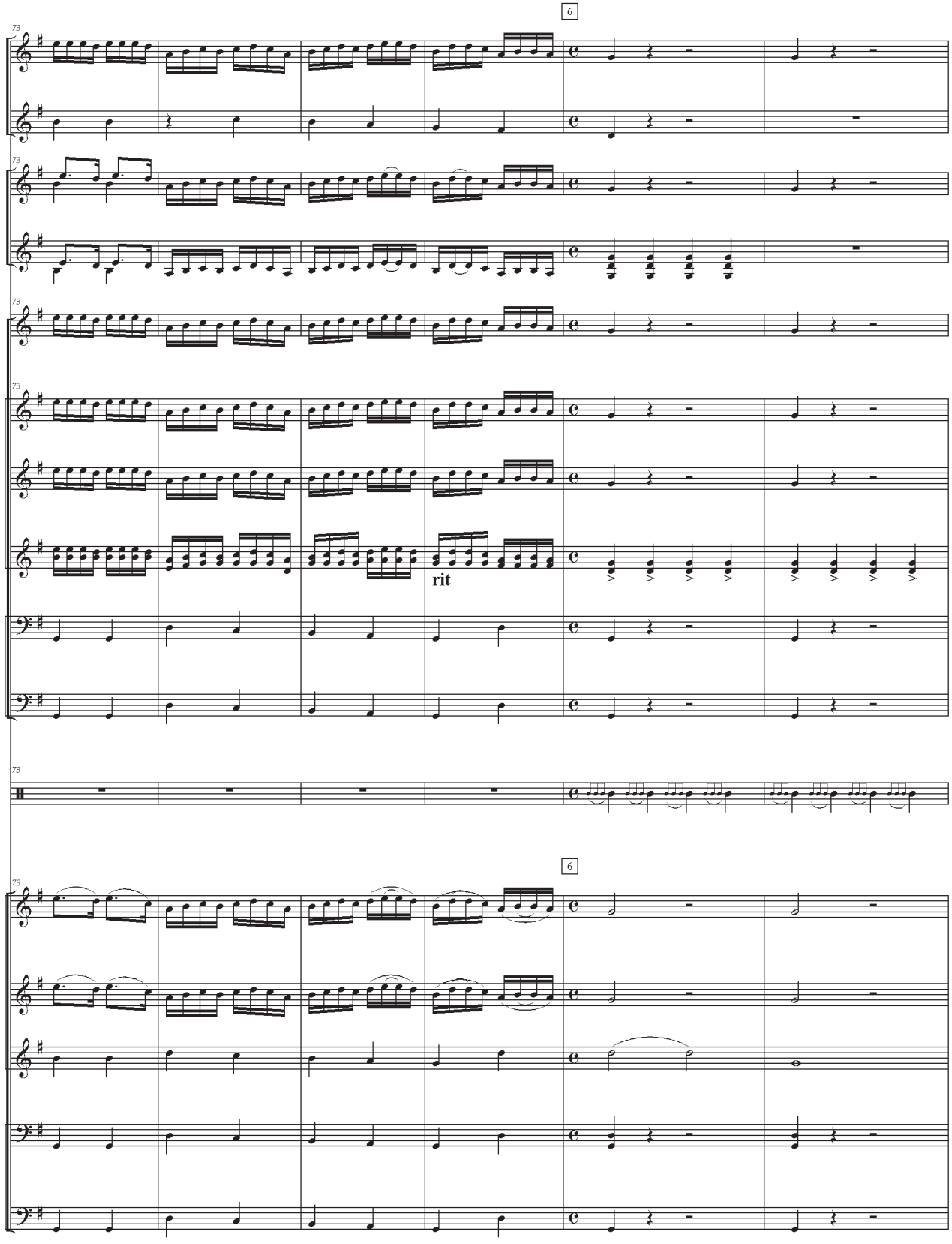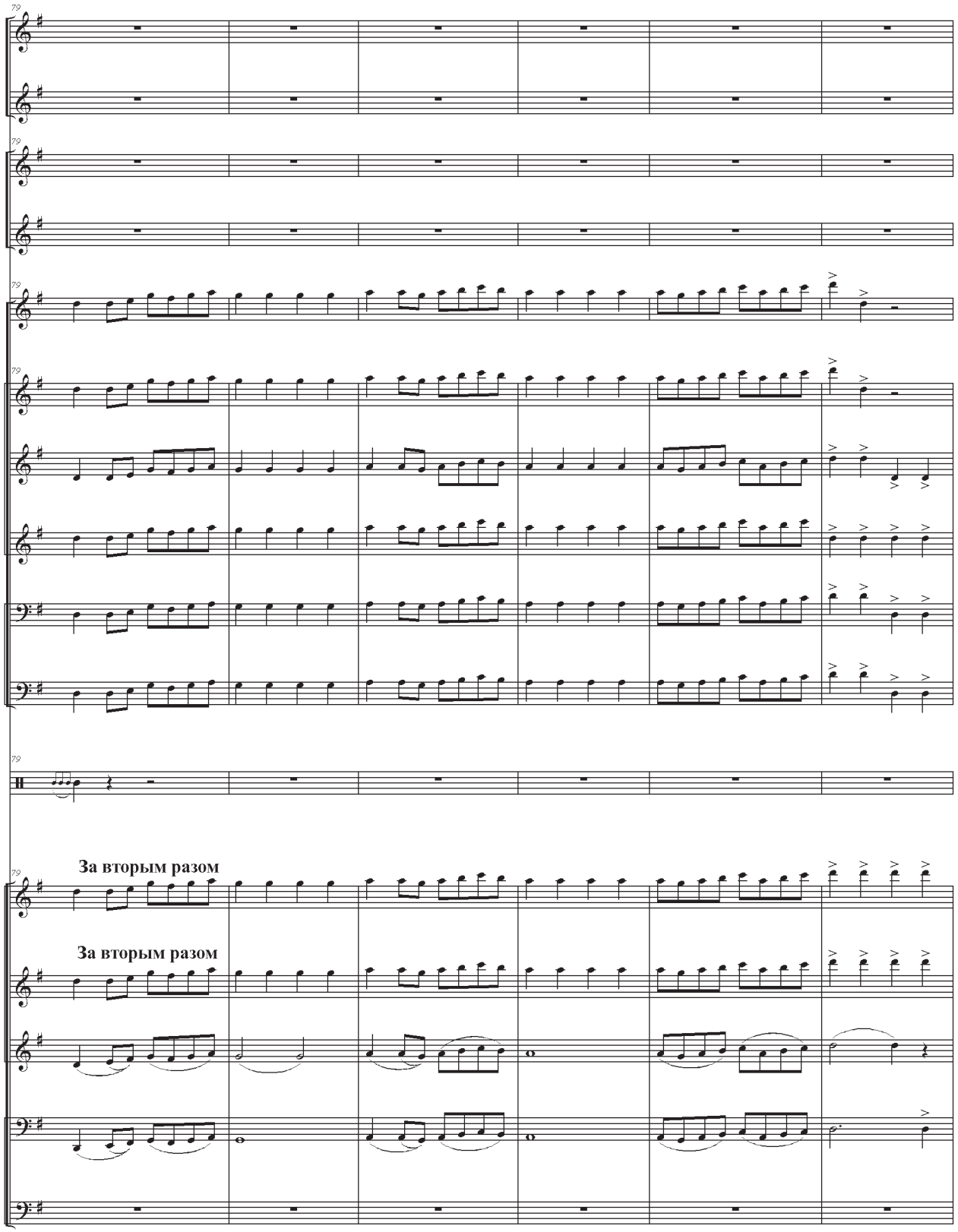

4
fp
соло м.б
4
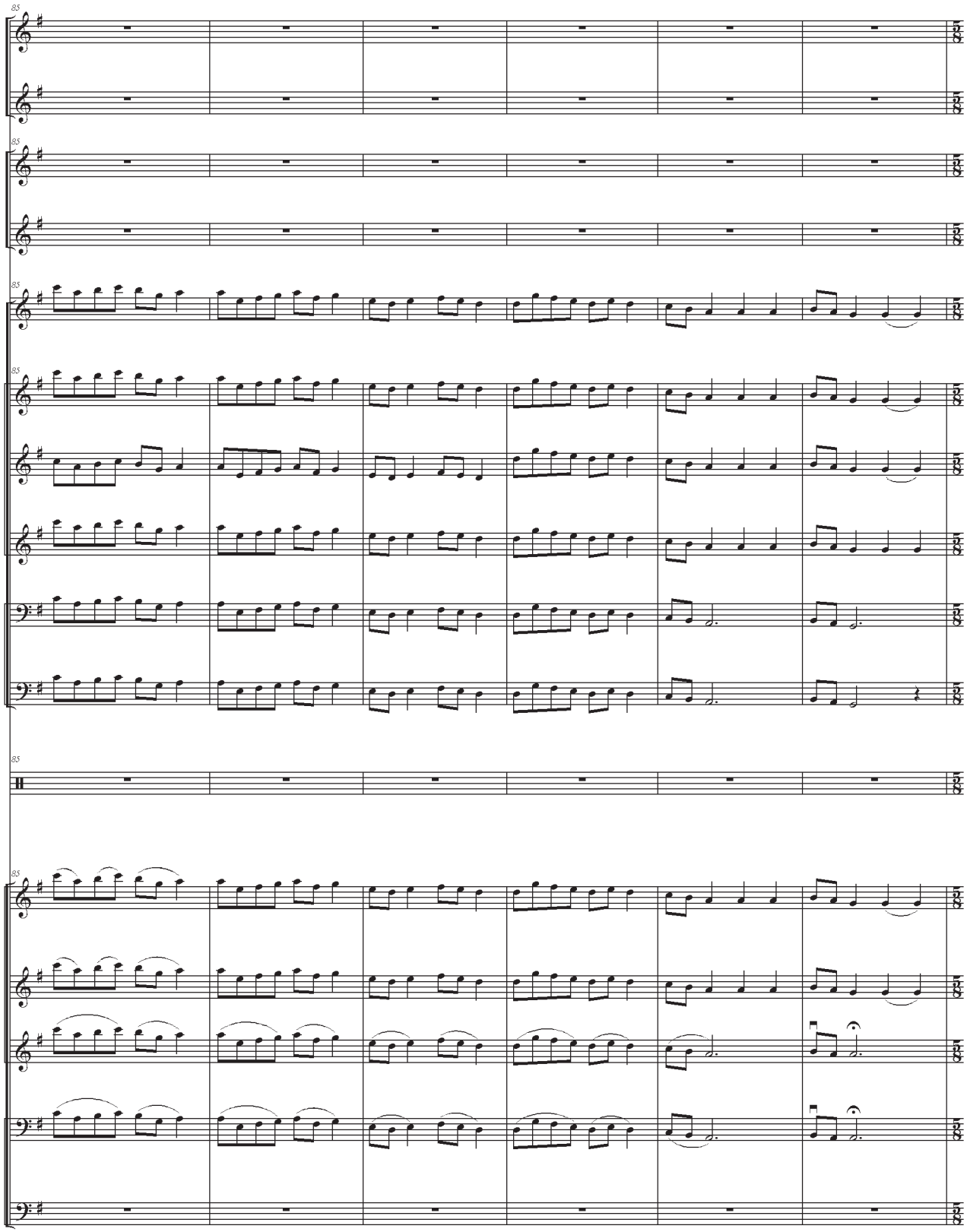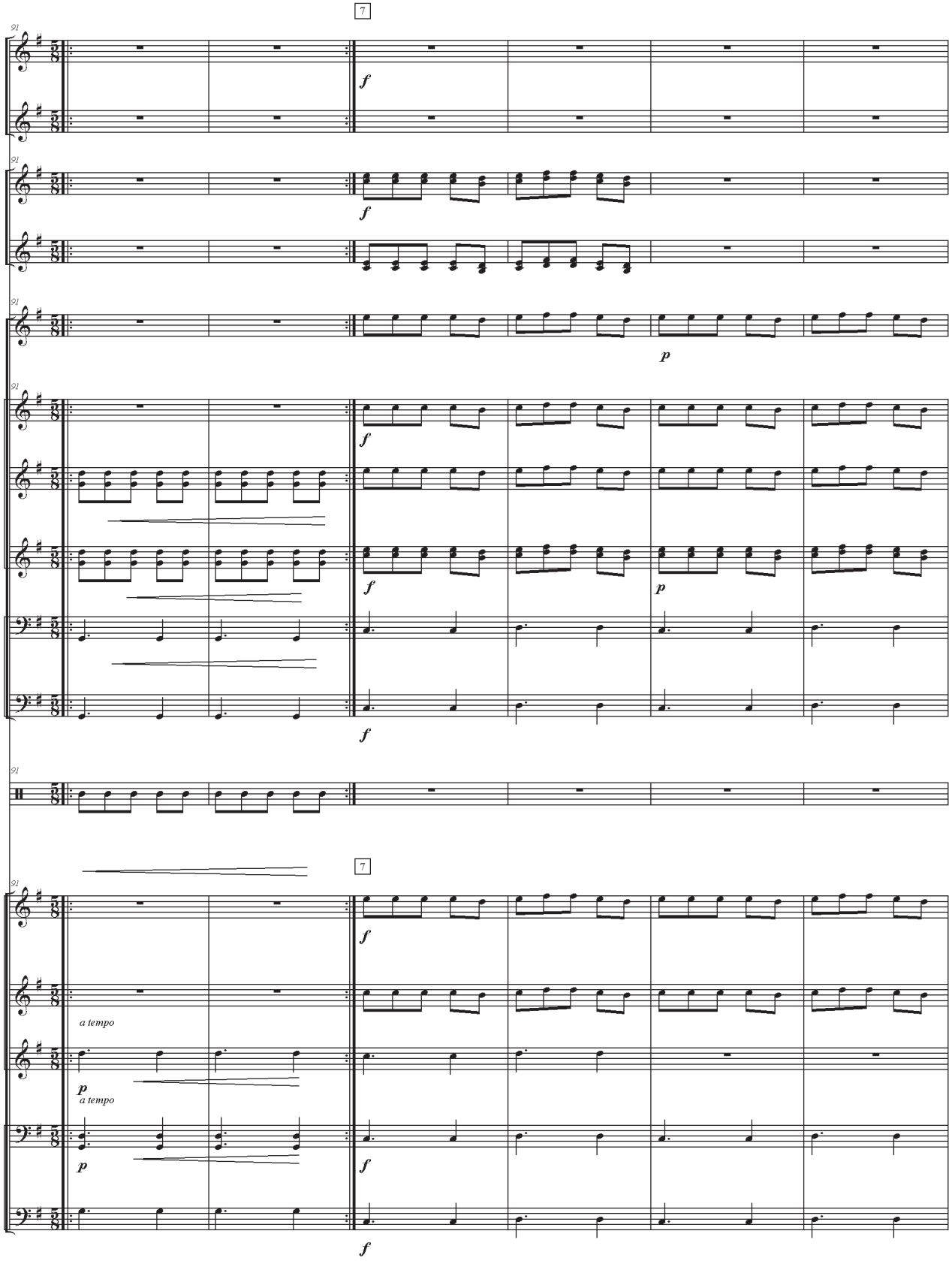

5
fp
pizz

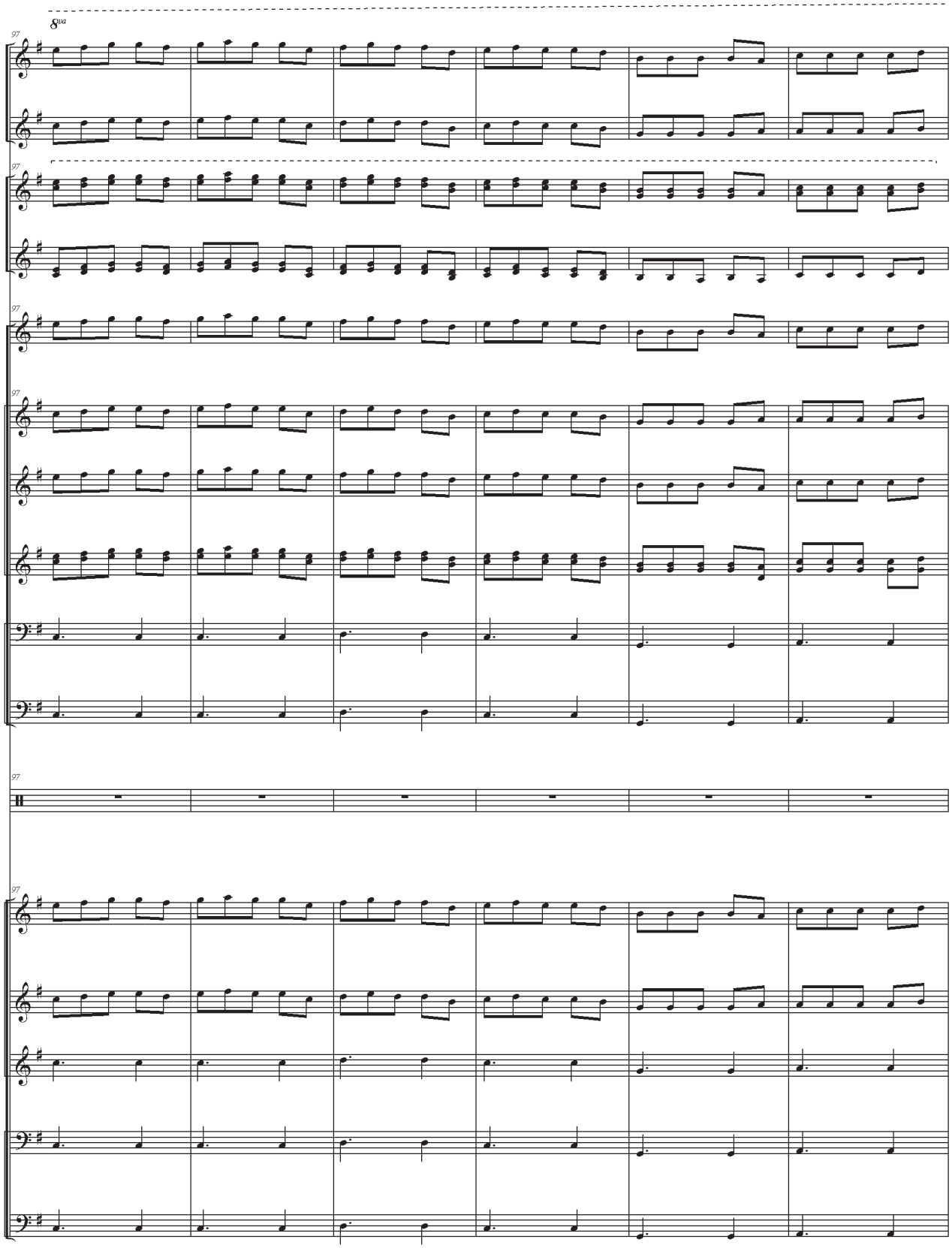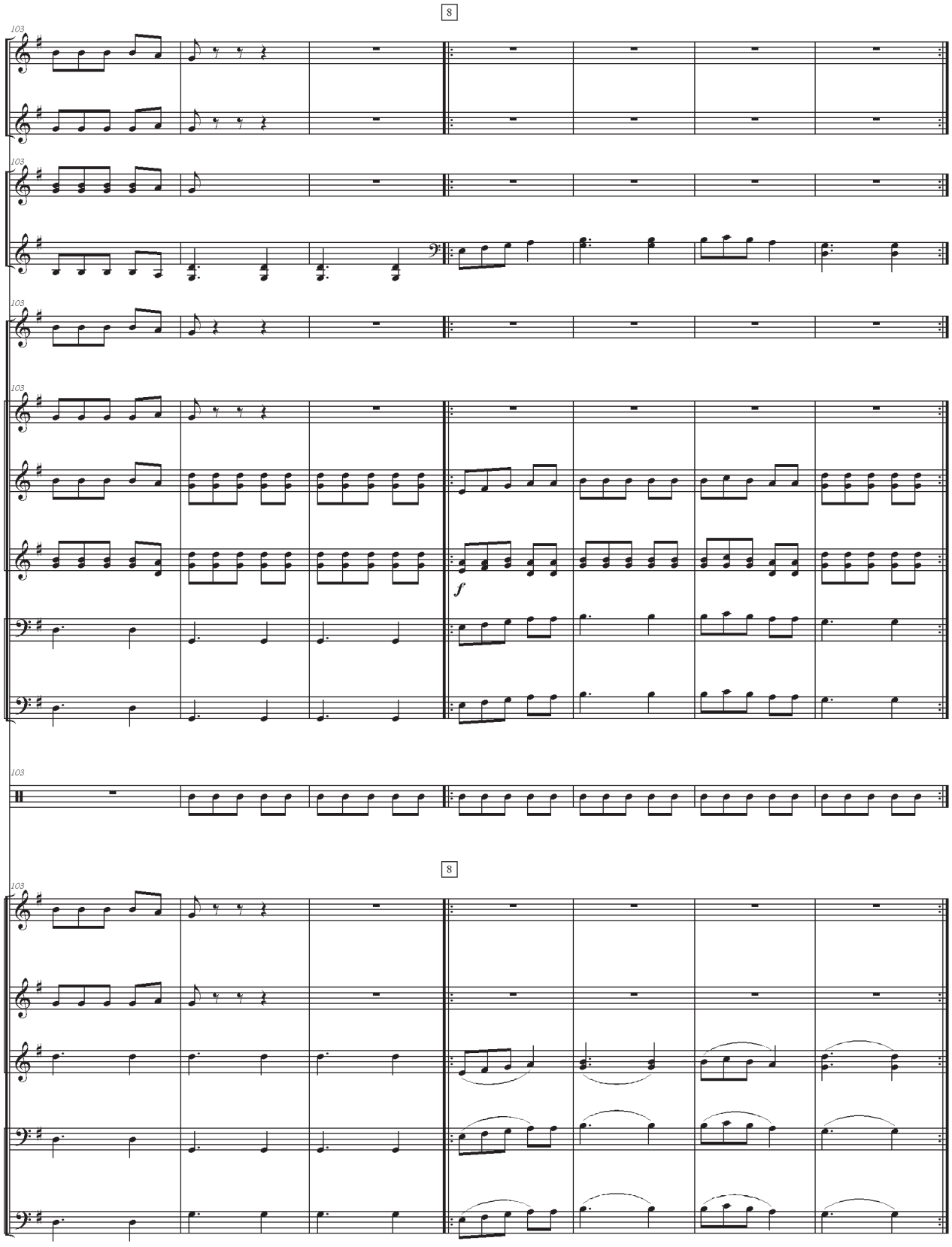

6
rit
6
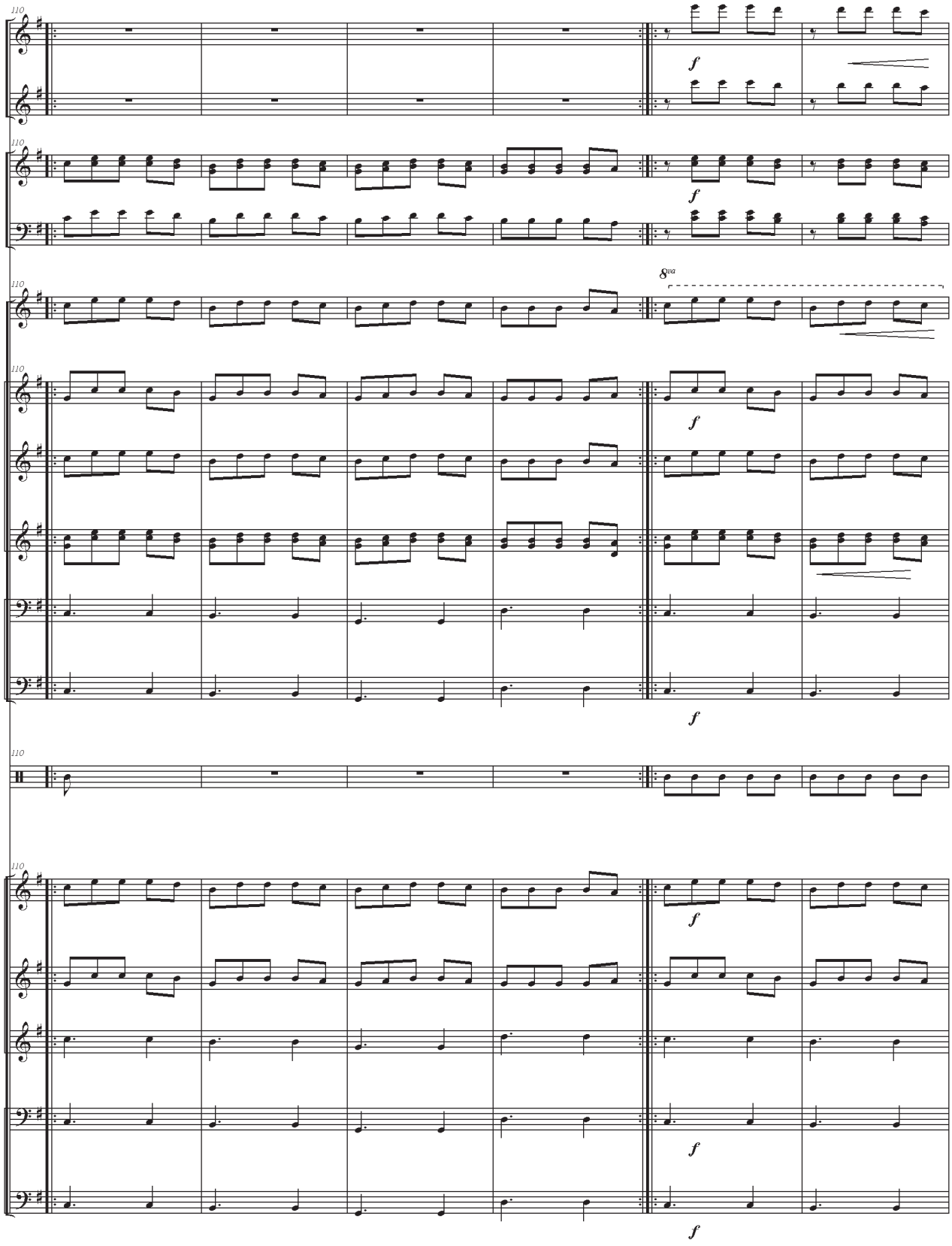

За вторым разом
За вторым разом
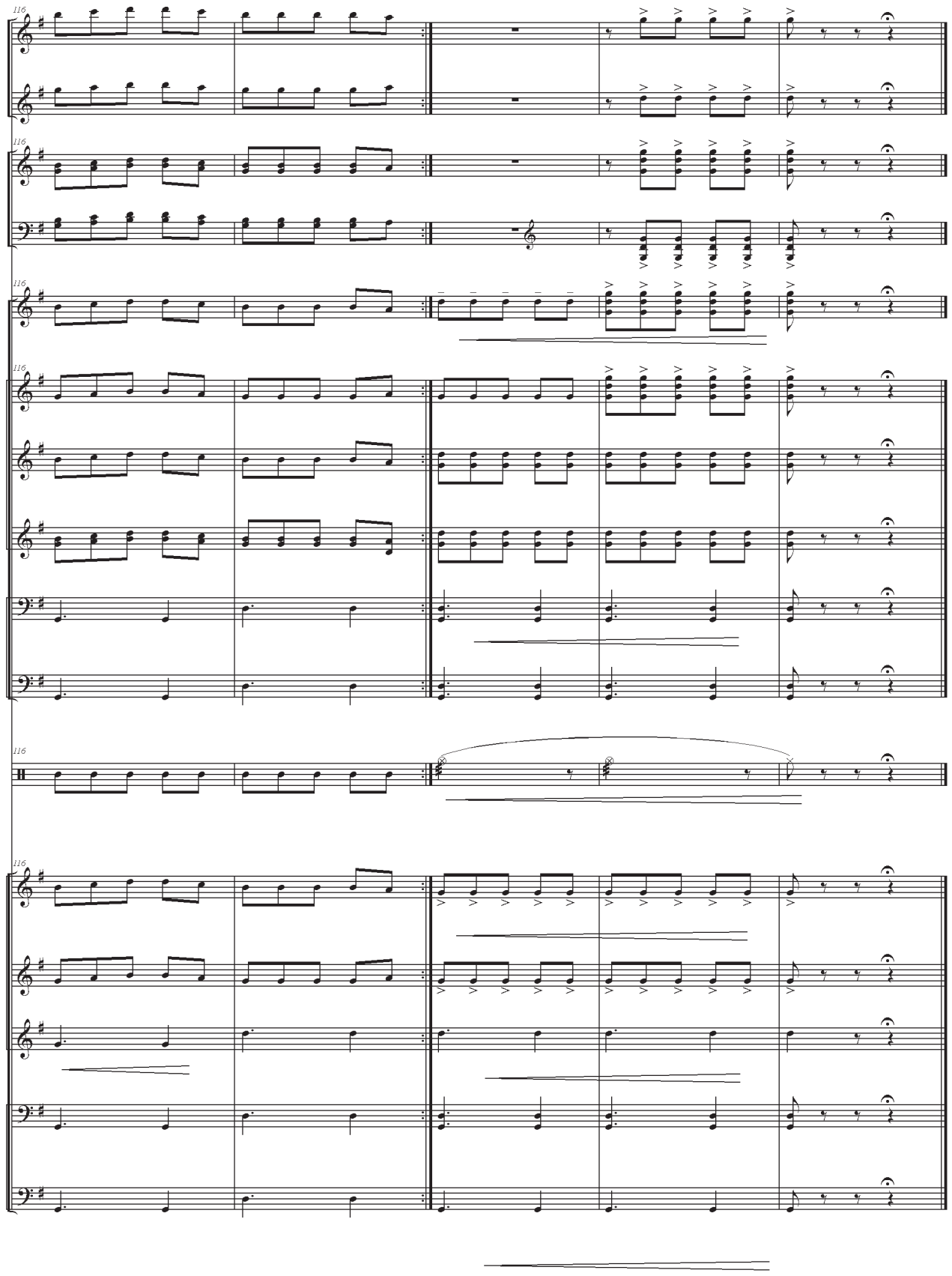

7
91
f
p
a tempo
7

8va
97

8
103
f
8
103

110
f
8va

АМАН МАЛДЫБАЕВ

Аман Шоңбайұлы Малдыбаев – 1959 жылы 2 қаңтарда Жамбыл қаласында дүниеге келген.

Күйші – сазгер, ақын Қазақстанның Мәдениет қайраткері, Халықаралық БҰО-ның «Құрмет Орденінің» иегері, Беларуссияда өткен Халықаралық конкурстың 1-ші дәрежелі лауреаты (2012 ж.), Республикалық «Мағжан көктемі – 3» конкурсының Лауреаты (2015 ж.). Қазақфильм түсірген «Шал» фильмінің актері. Әлемдік ғалымдар қауымдастығының мүшесі, ИКСАД, Х.Дулати атындағы ТарМУ-дің «Құрметті профессоры», ТарМПУ-дің доценті.

1976-78 жылдары Жамбыл мәдени – ағарту училищесін бітірген. 1981-82 жылдары П.И. Чайковский атындағы саз училищесін, 1982-89 жылдары Алматы қаласы Құрманғазы атындағы ұлттық Консерваториясын тамамдаған.

1985-89 жылдары оқумен ұштастырып Құрманғазы атындағы «Халықтар достығы» ұлт аспаптар оркестрінде және фольклорлық – этнографиялық «Мұрагер» ансамблінде қызмет жасаған.

Шетелдерде өткен мемлекеттік концерттерде, республикалық, халықаралық конкурстар мен фестивальдерде өнер көрсеткен.

«Әулиеата өрендері» мен «Шежіре» фольклорлық ансамблдерін құрған. Облыстық Халықтар шығармашылығы үйінде бөлім меңгерушісі, мәдениет училищесінде ұлт аспаптар оркестрінің жетекшісі және домбыра класынан дәріс беруші, Технологиялық институтында «Мәдениеттану» кафедрасында доцент м.а. болып қызмет атқарған.

1998 жылы Елбасы алдында «Көне Тараз» атты күйін орындап Алғысқа бөленген.

2001 жылы мәдениетпен өнерге қосқан еңбегі үшін ҚР Президентінің «Алғыс хатымен» марапатталған.

Әндерін Бағдат Сәмединова, Ардақ Балажанова, «Музарт» тобы, «Меломен» тобы, Данияр Сағынтаев, Ғаділбек Жанай, «Самға» тобы, «Тараз» триосы, Нұрлан Еспанов, Ринат Сәтбаев, Сәкен Қалымов, күйлерін «Отырар сазы» оркестрі, Ахмет Жұбанов мектебінің Нұрғиса Тәленді атындағы оркестрі, Жезқазған оркестрі, Қызылорда оркестрі, Кенен Әзірбаев атындағы Жамбыл облыстық филармониясының қазақ ұлт аспаптар оркестрі және «Алатау» фольклорлық ансамблі орындап жүр.
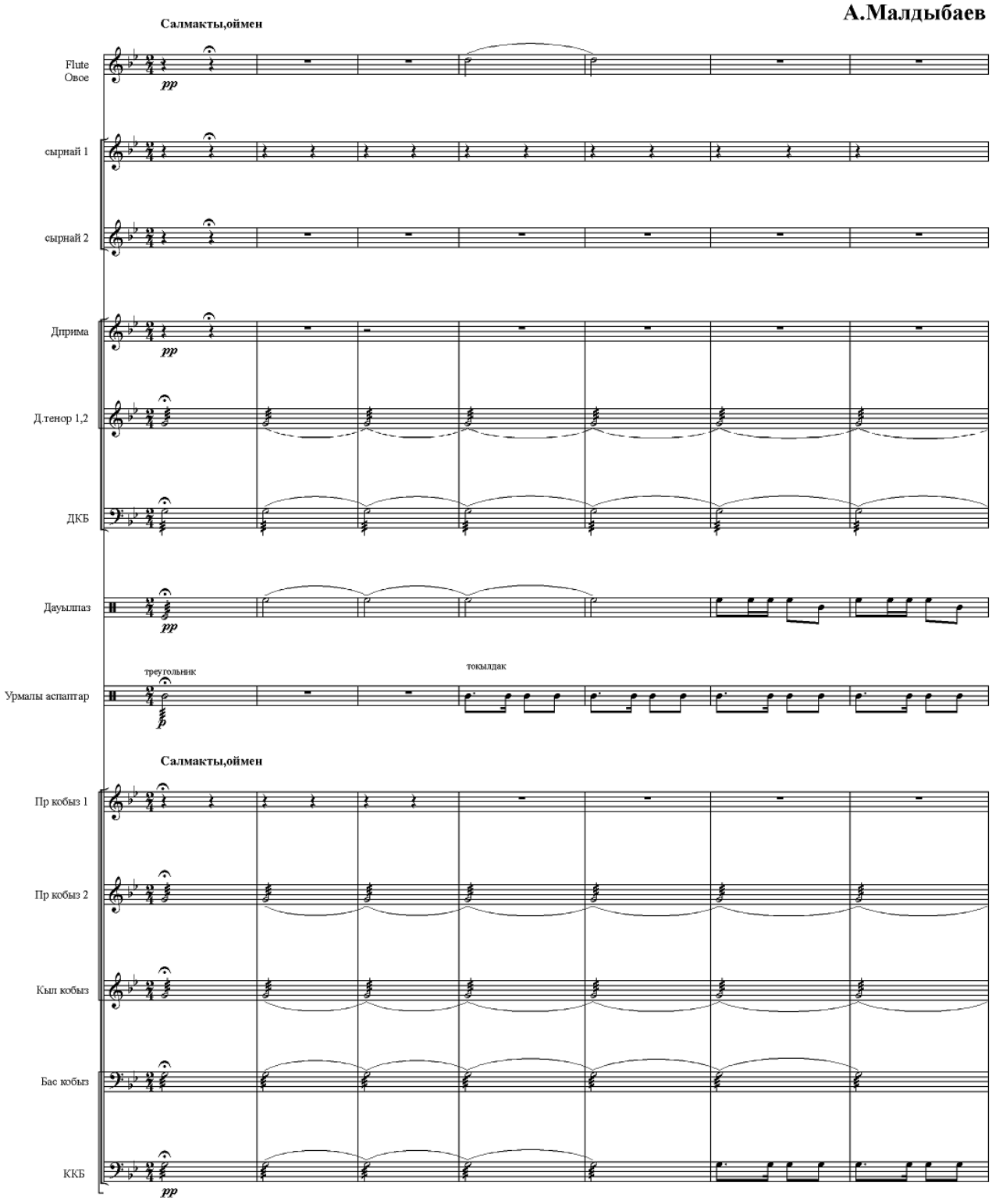
2019 жылы Республикалық авторлық конкурсы танымал жұлдыздардың қатысуымен авторлық кешін өткізген. ТарМҰУ-да кабинеті ашылған.

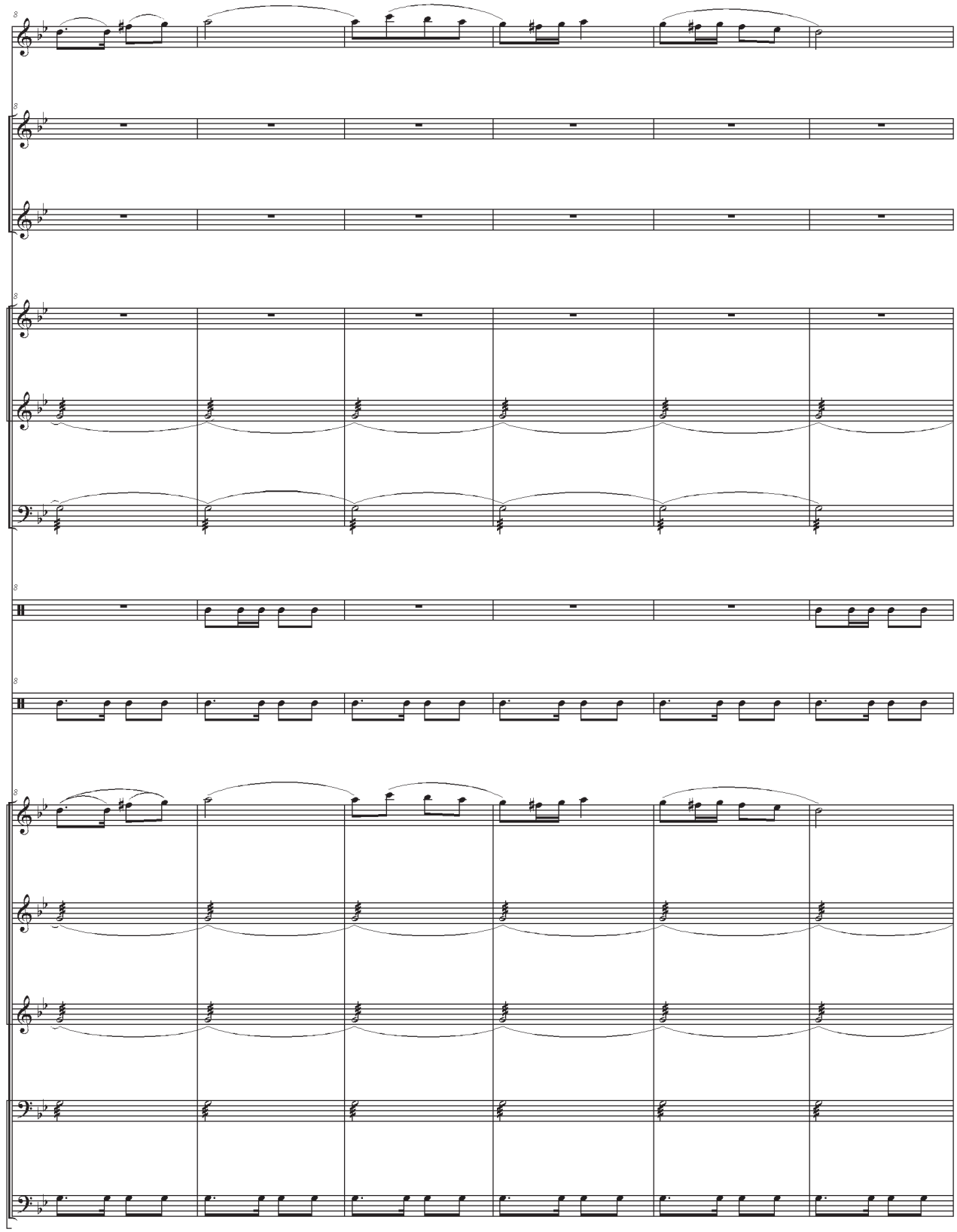
Автор сөзі: «КӨНЕ ТАРАЗ» күйім ежелгі қалалардың бірі Тараз қаласының 2000 жылдық мерейтойында шығарылған. Тараз туралы алғаш рет шығарылған туындым. Тарау-тарау, тармақ-тармақ, желі-желі болып уақытпен бірге үдере көшкен Тараздың тарихы, елдігі мен береке-бірлігі, ұлттық мерейі мен мәртебесі суреттелген күйімді еңбектеген баладан бастап, еңкейген қарияға дейін сүйіп тыңдайды. Мені күйші қырымнан танытқан, жамбылдықтардың тұмарына айналған өмірді өрнектеген туындым шетелдерде де орындалып жүр. Мен оған мақтанамын.
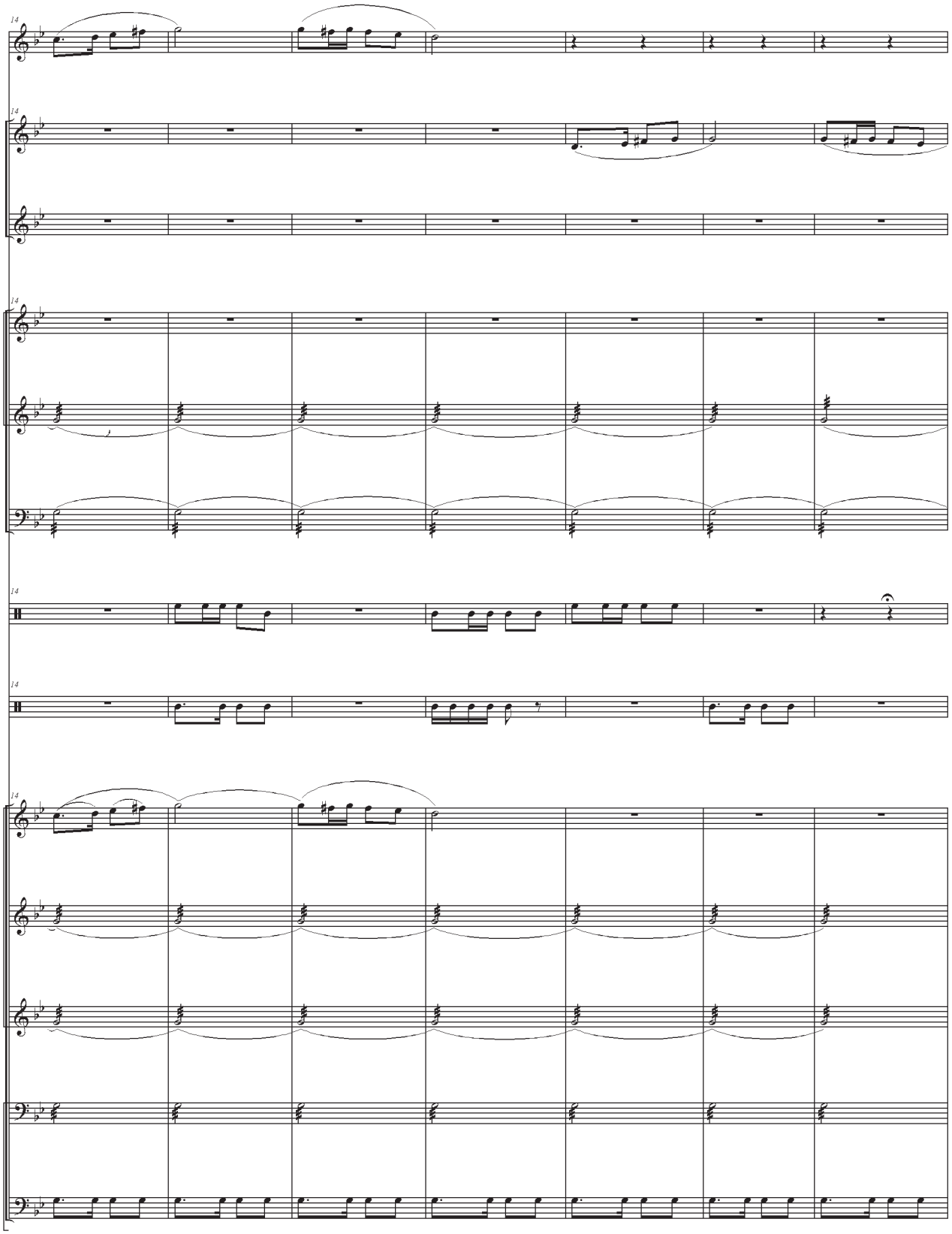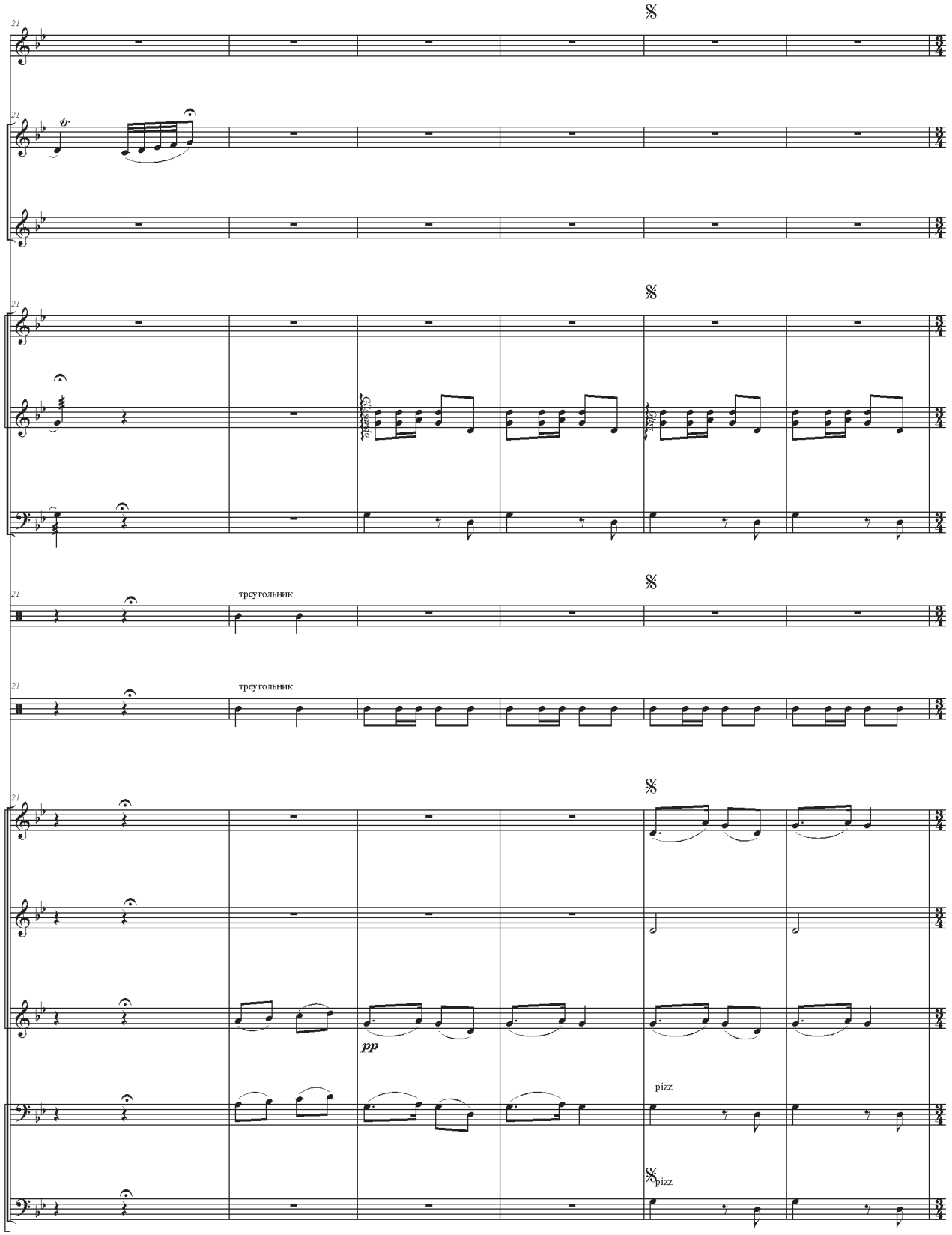

Көне Тараз
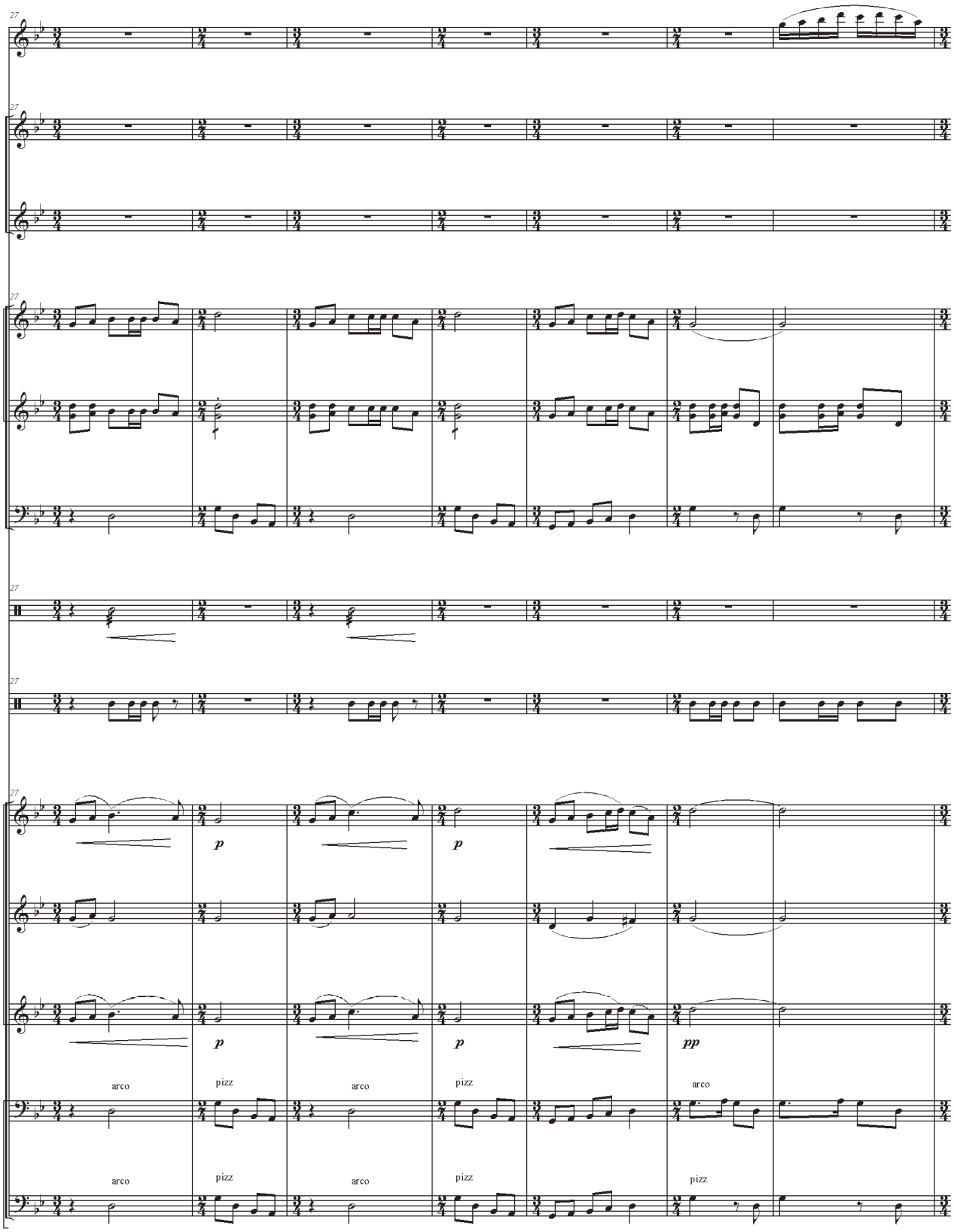
А.Малдыбаев

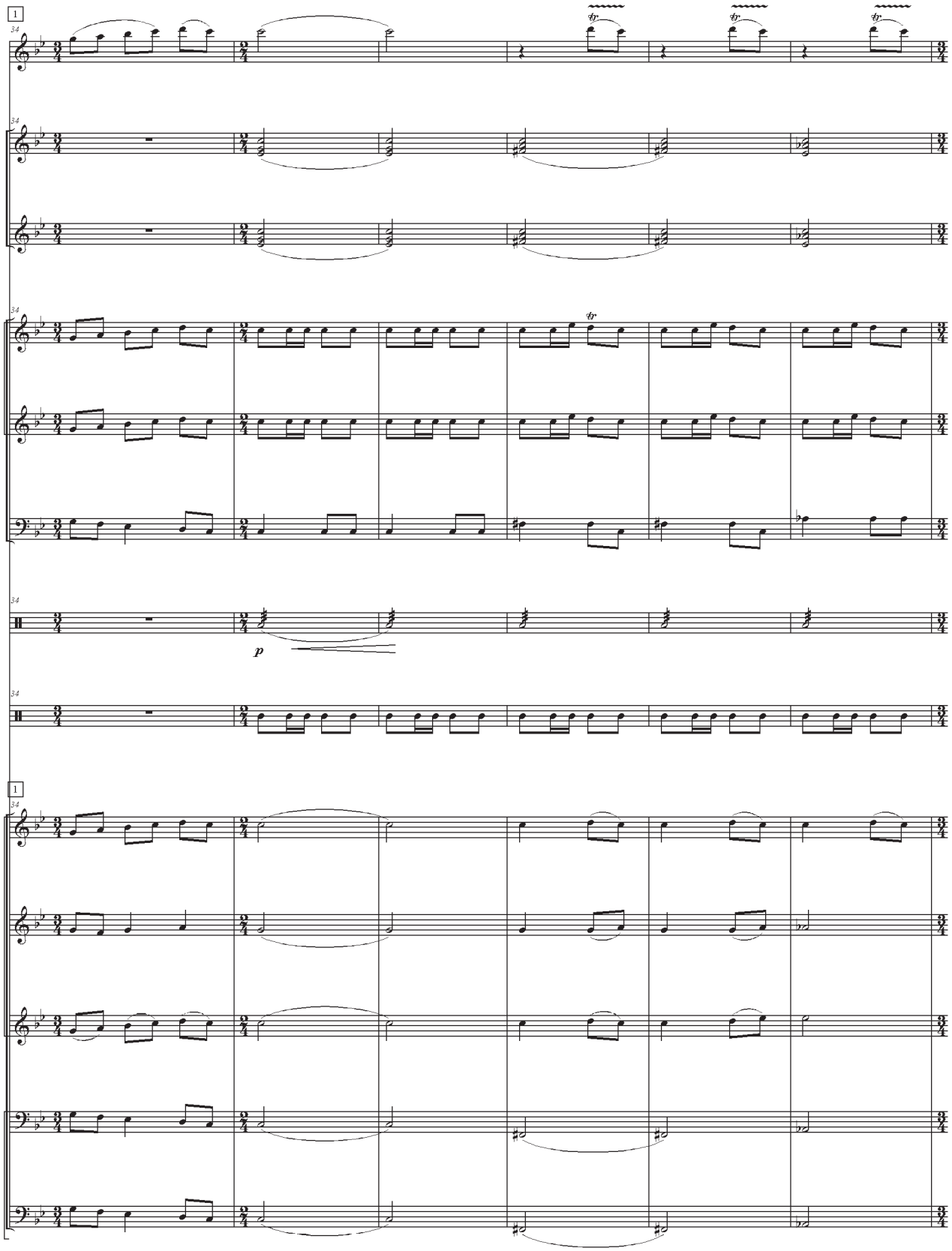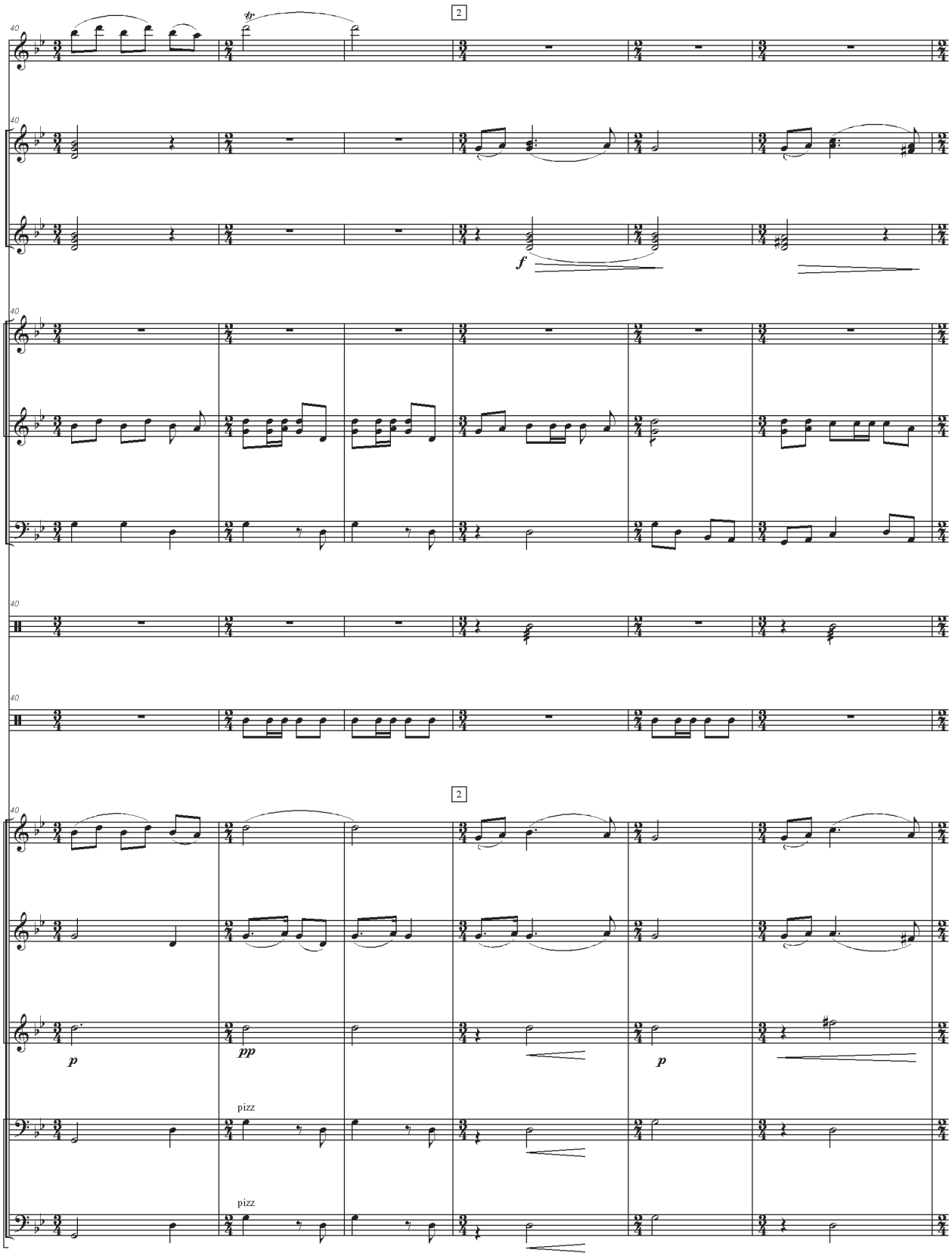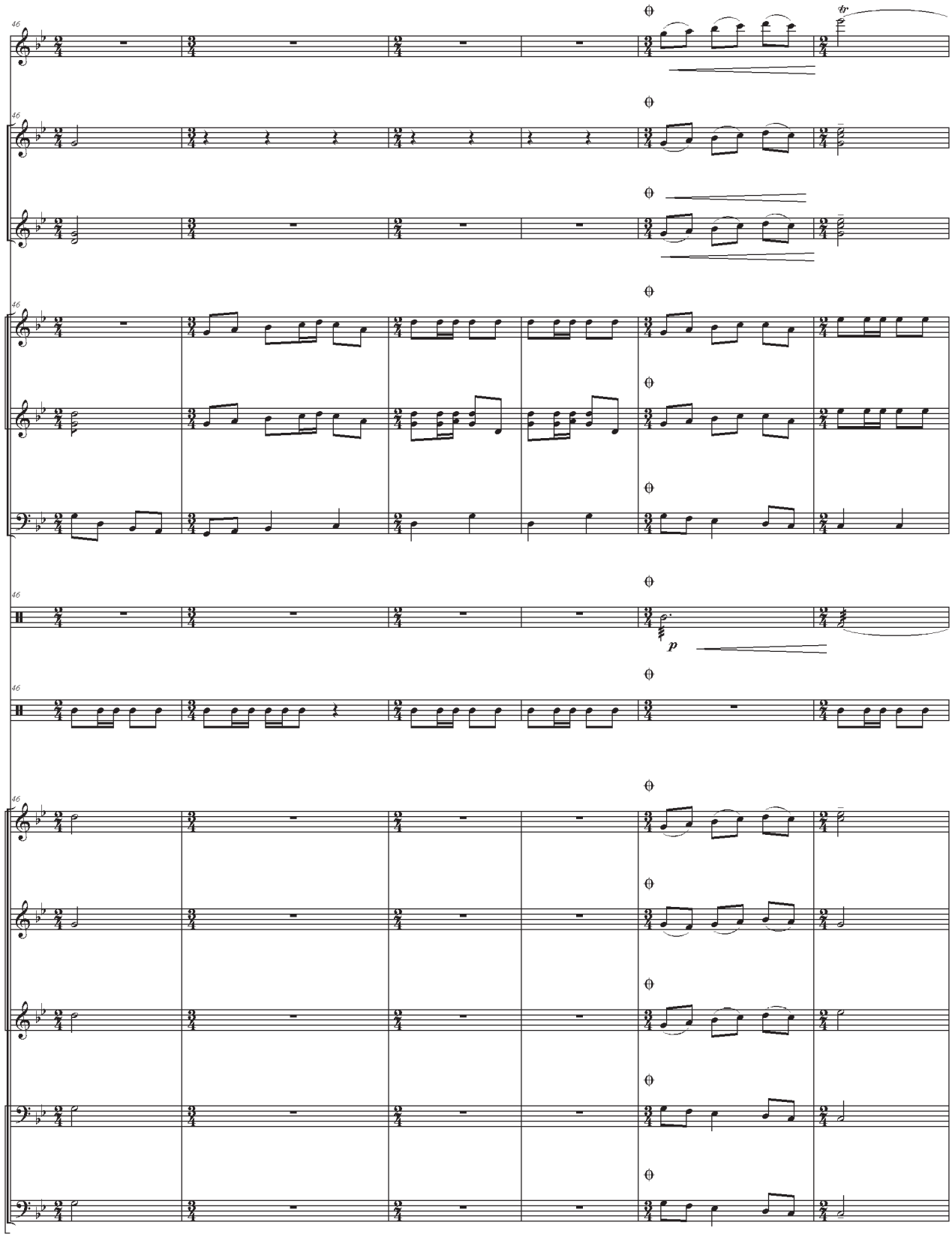

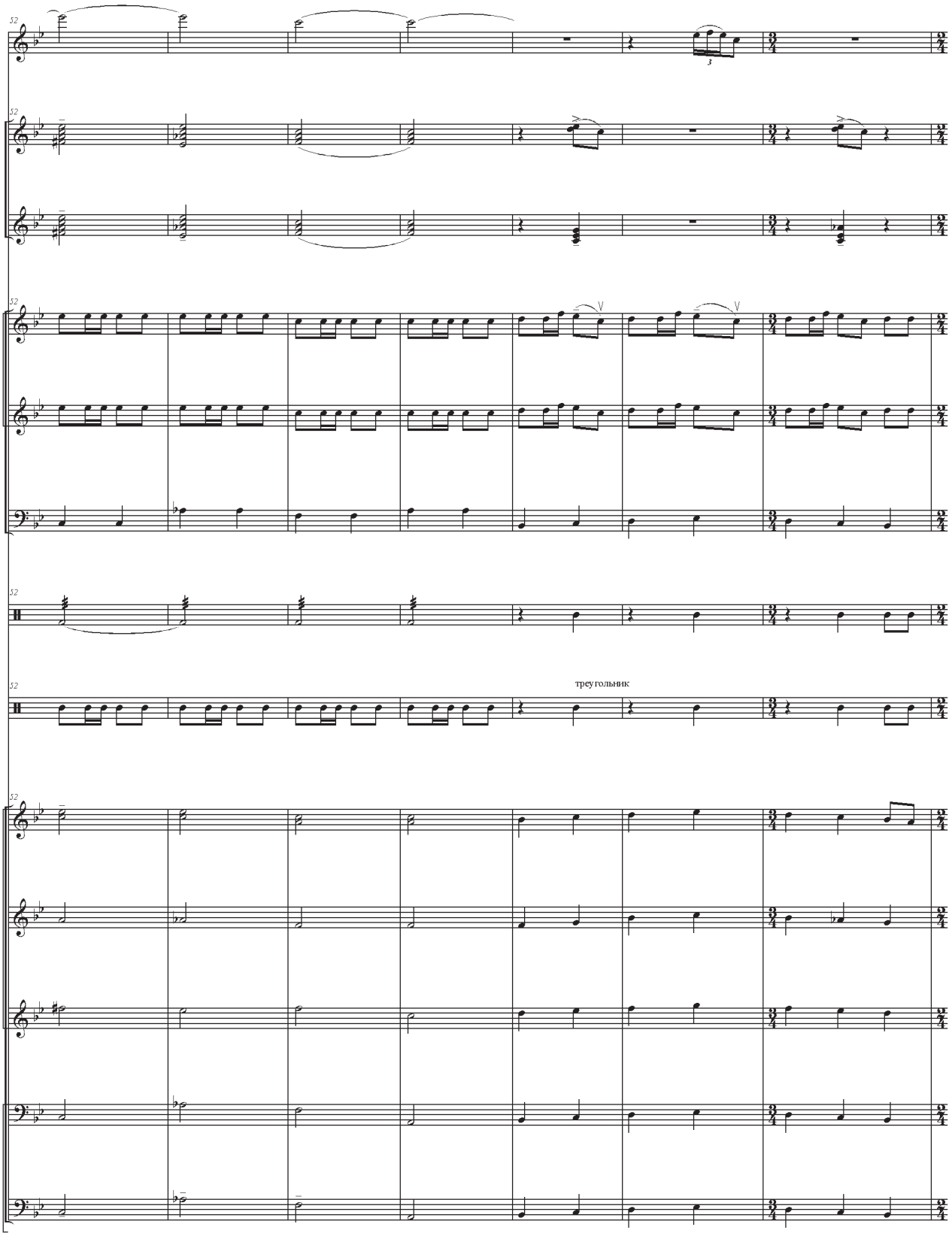

треугольник
треугольник
pp
pizz
pizz
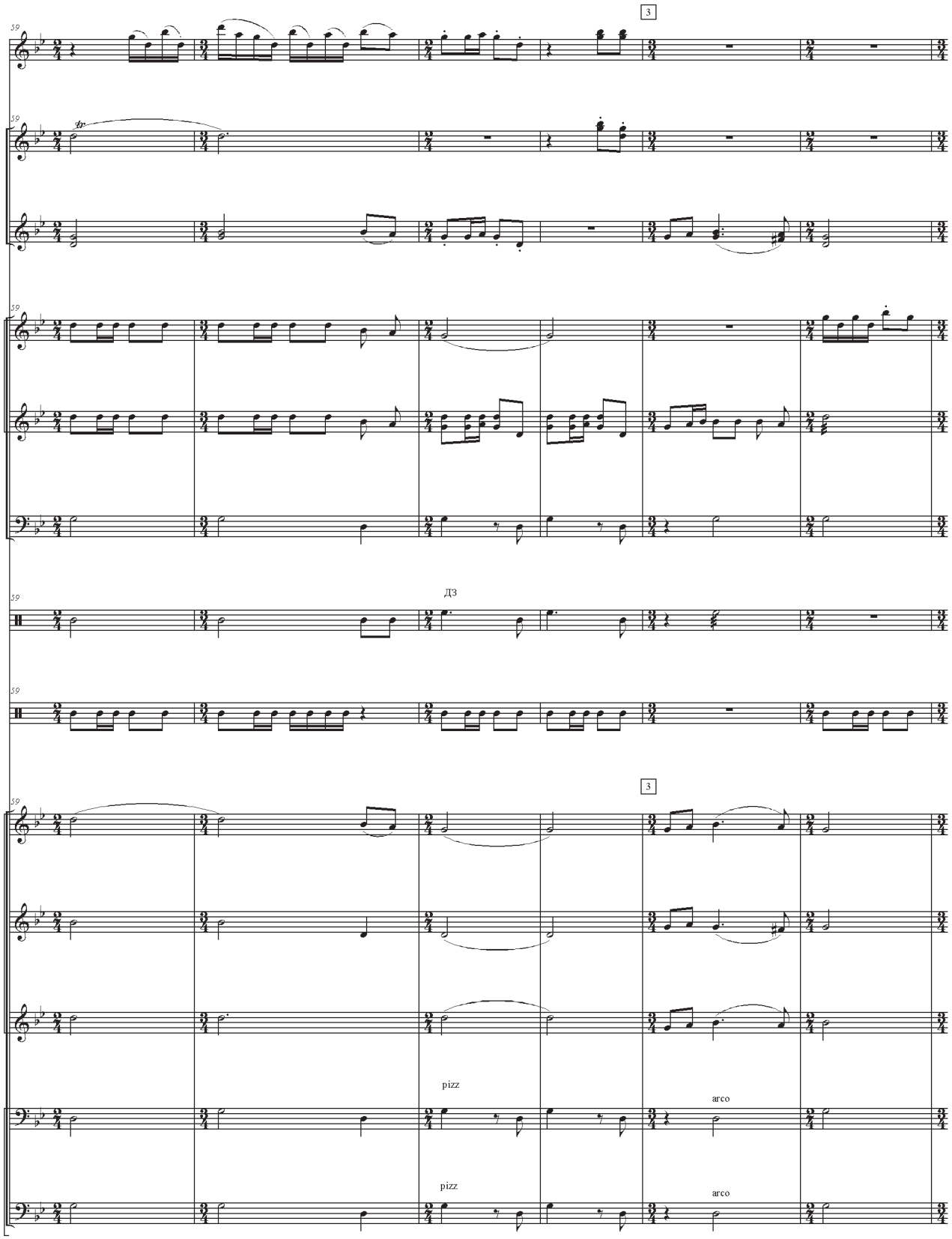

27
p
p
p
p
pp
arco
pizz
arco
pizz
arco
pizz
arco
pizz
arco
pizz
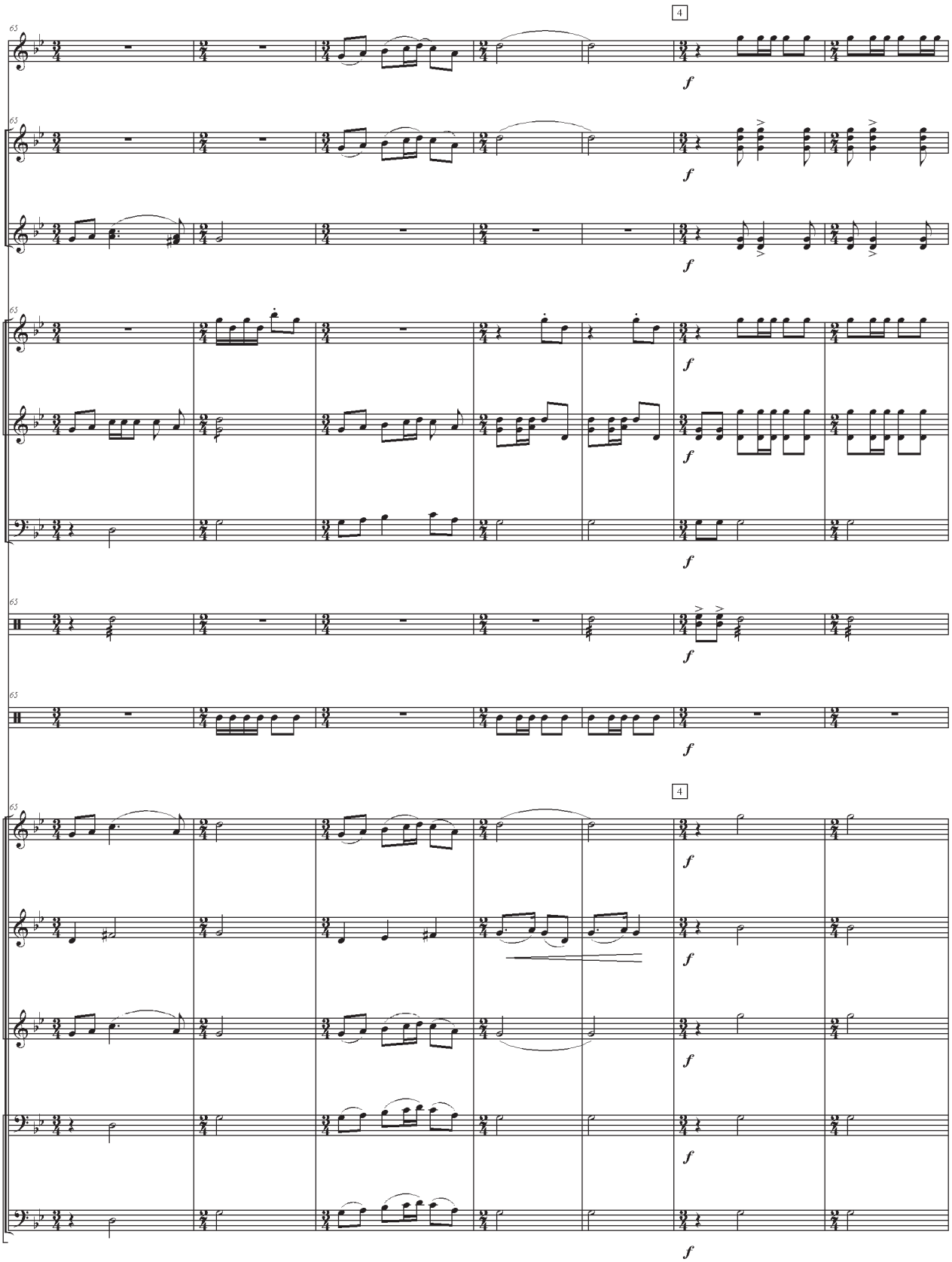

1
34
tr
p
1
34
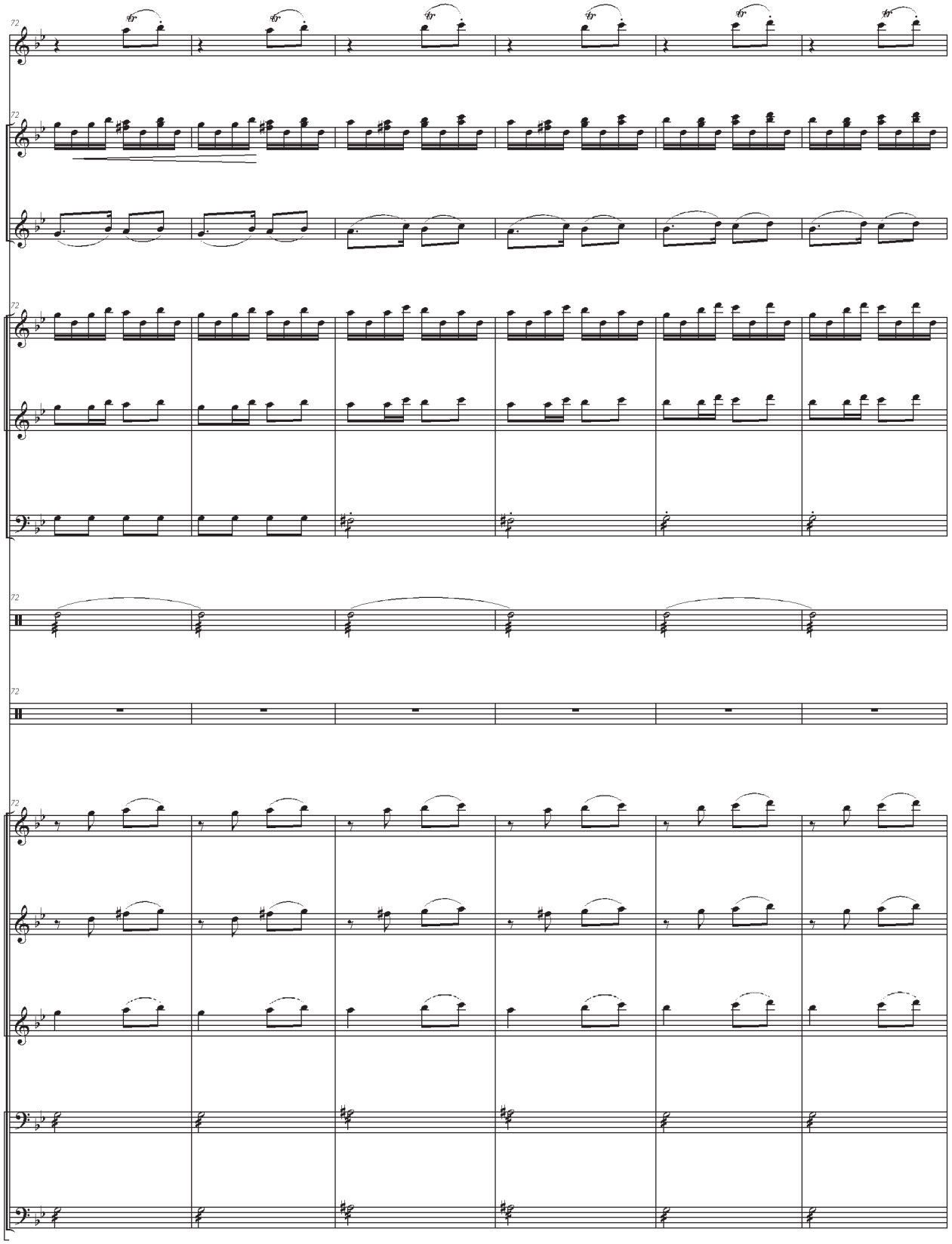

2
f
p
pp
p
pizz
pizz
2
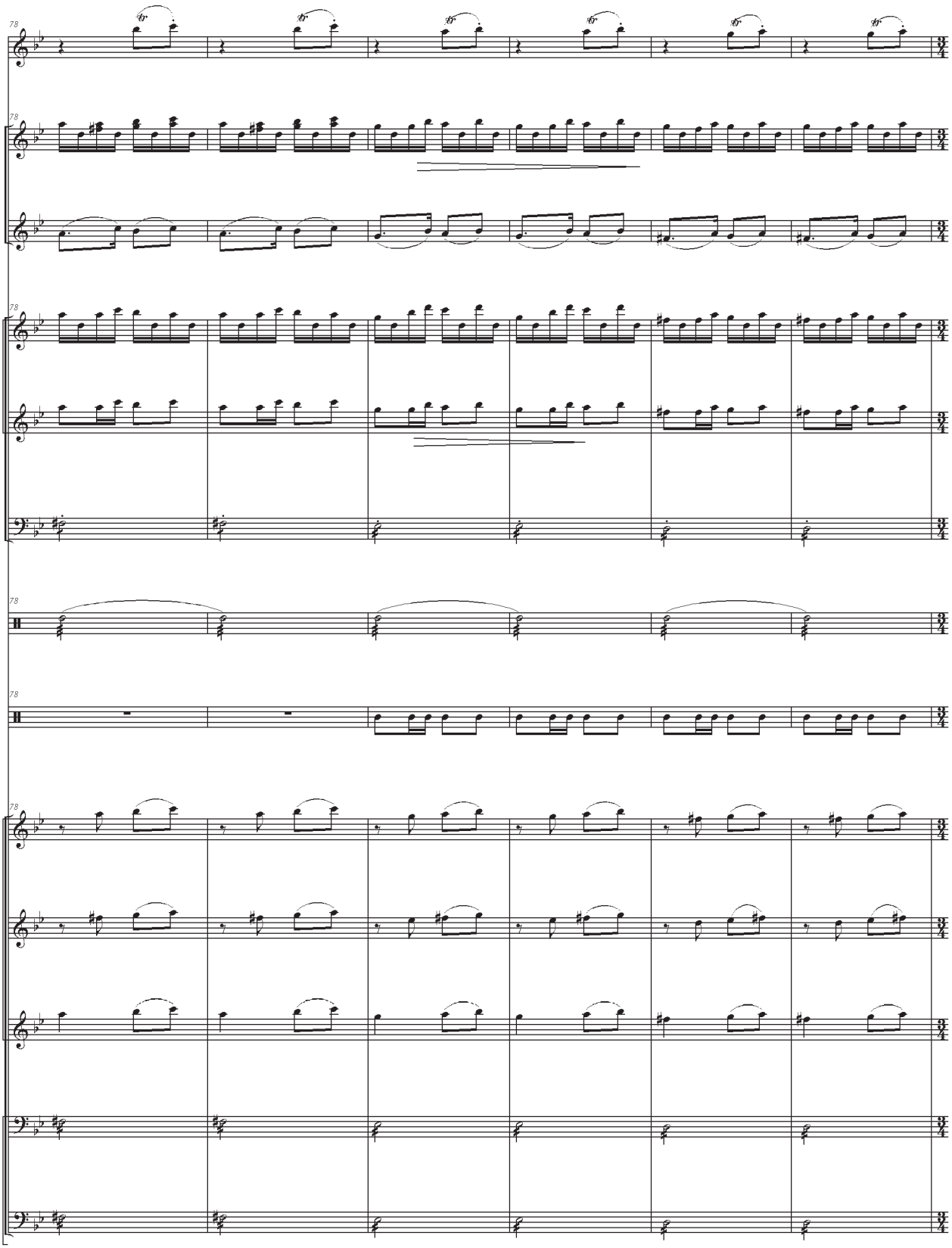

46
tr
p
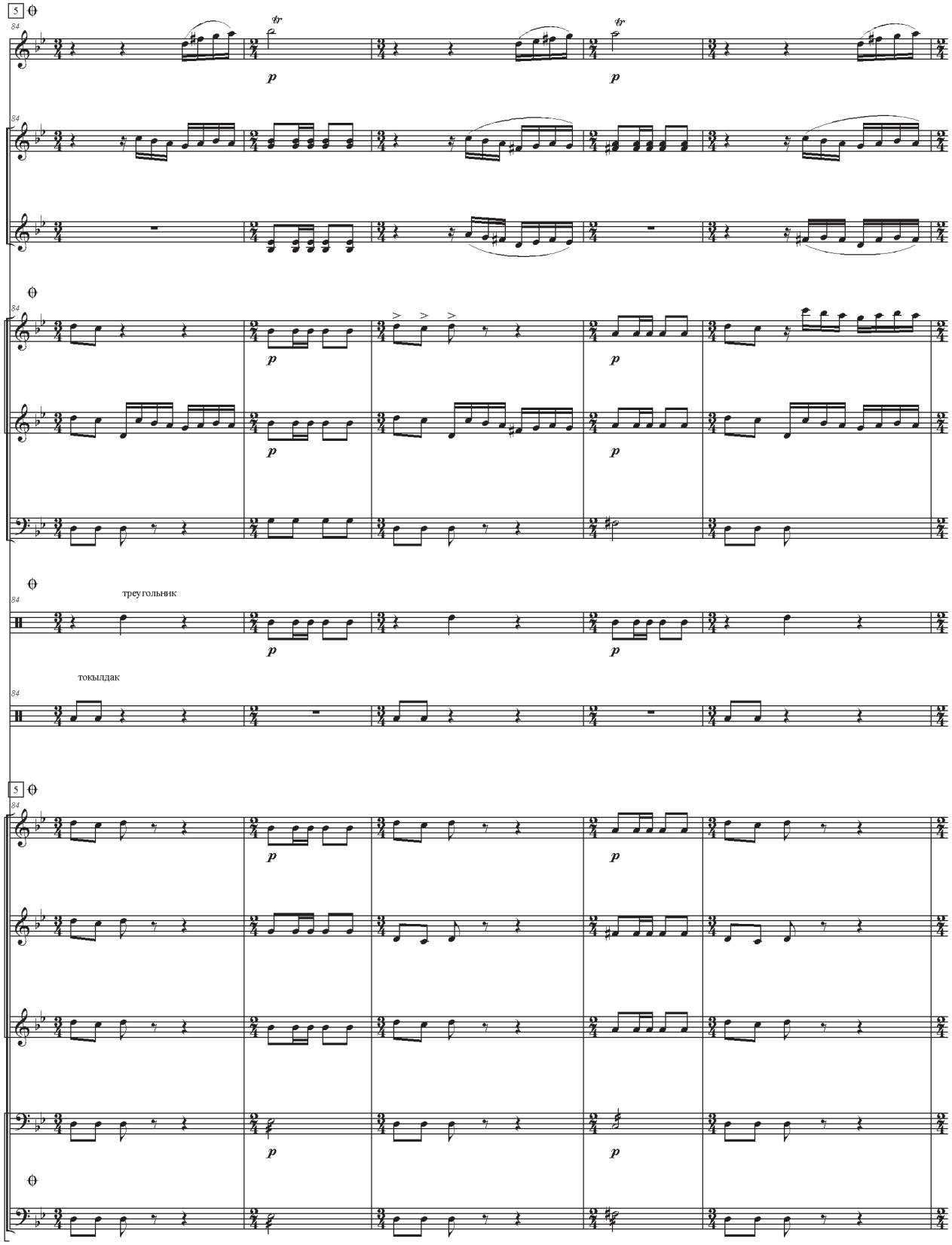

треугольник
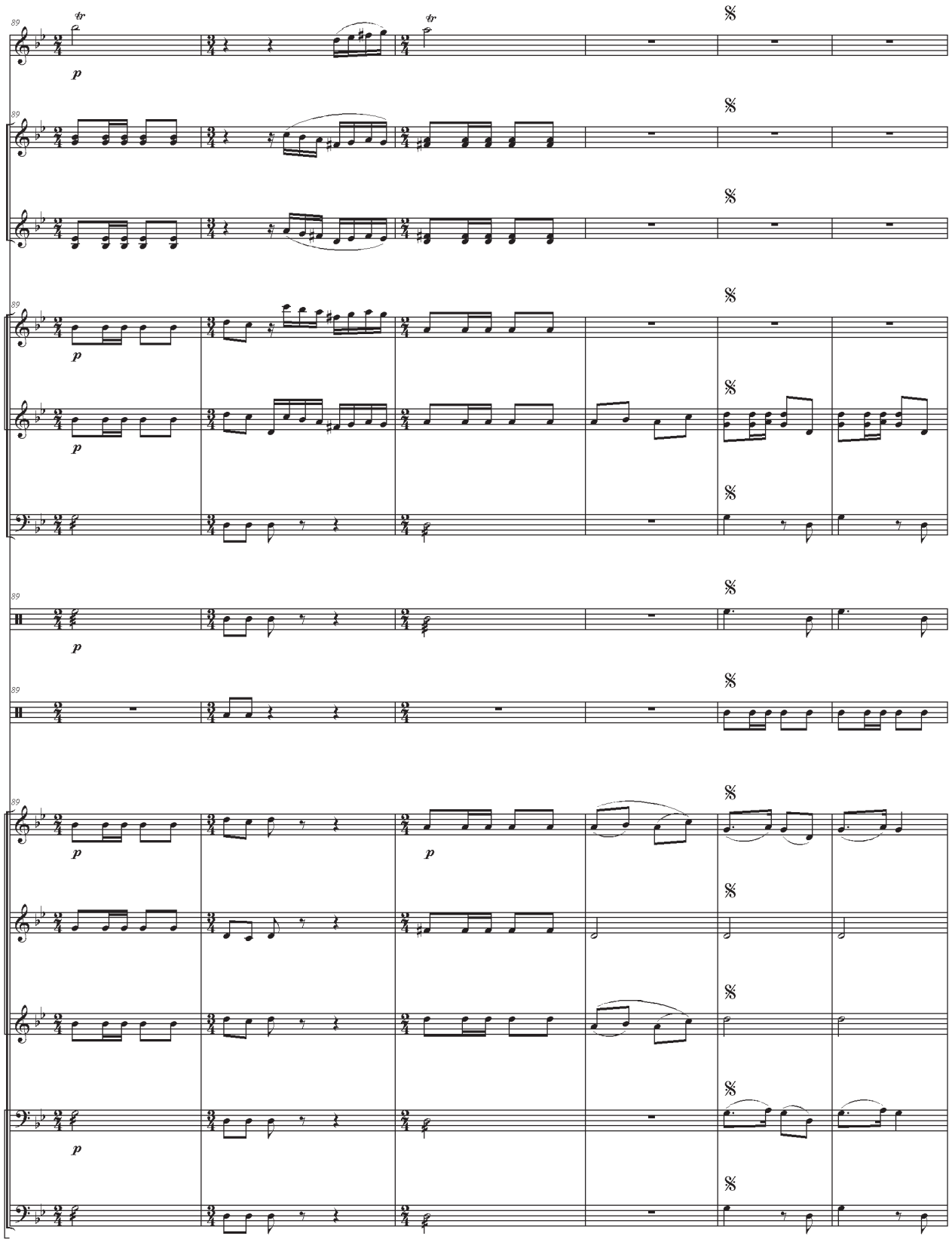

3
ДЗ
3
pizz
arco
pizz
arco
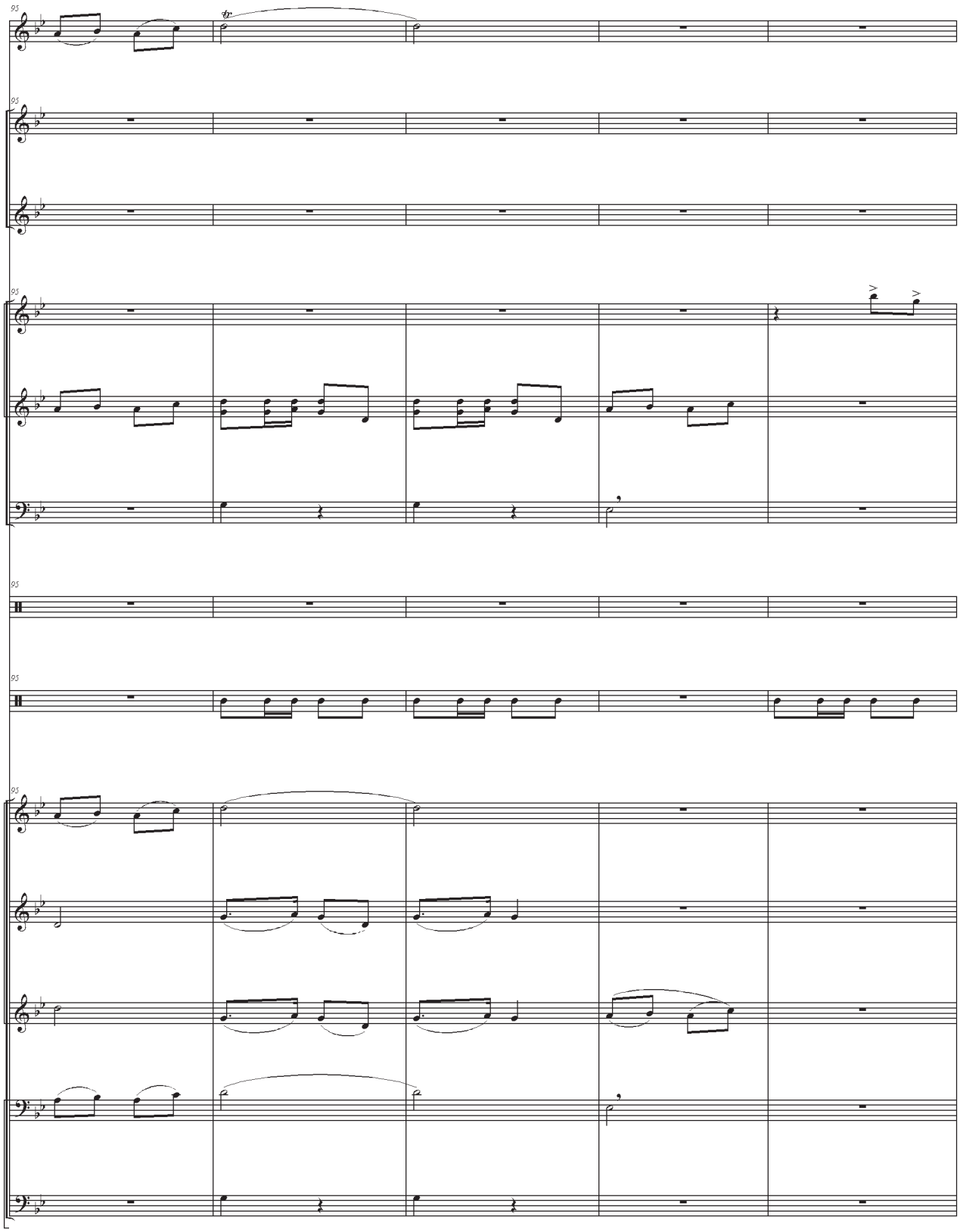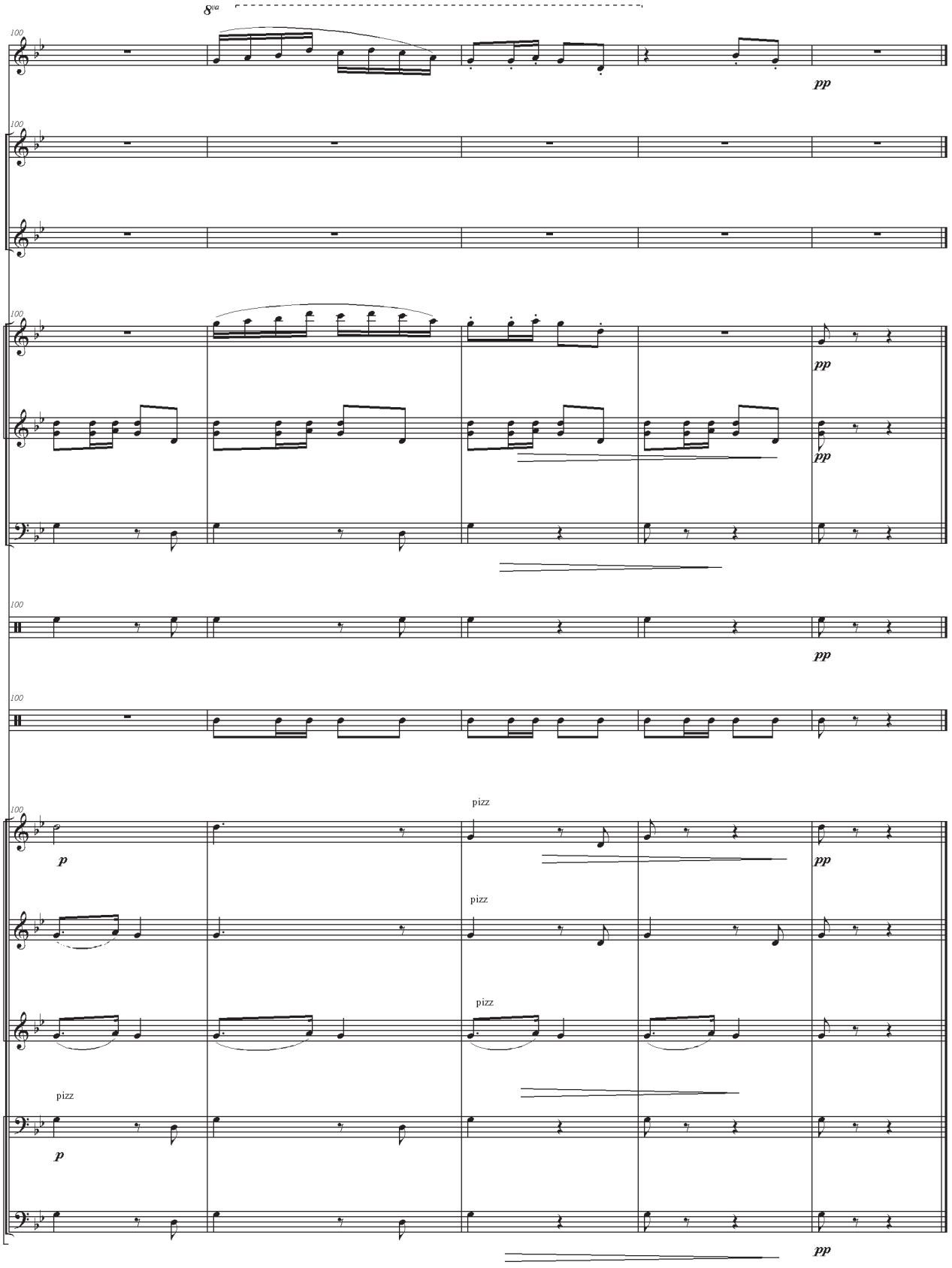

треугольник
токылдак

8va
pp
pizz
p

МАЗМҰНЫ

Дүйсеналы Бықыбаев
КҮЙ ӨНЕРІ – ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ
ЕҢ БАСТЫ РУХАНИ БАЙЛЫҒЫ 3
1. Айбол Құдайбергенов
«КӨНЕ ТАРАЗ КҮМБІРІ» күйі 5
2. Марат Бердіғұлов
«ШАХРИСТАН» күйі 31
3. Марат Бердіғұлов
«ӘУЛИЕАТА ТОЛҒАУЫ» күйі 60
4. Шолпан Қорғанбек
«ТӨРТКҮЛ ТҮМЕНІ» оркестрлік поэма 96
5. Шолпан Қорғанбек
«ҚАСИЕТТІ ТАРАЗ» оркестрлік поэма 123
6. Шолпан Қорғанбек
«БАТЫР БАУЫРЖАН» күй - арнау 146
7. Қуаныш Ахметов
«ҚАРАХАН БАТЫР» күйі 162
8. Есжан Әміров
«АЙША БИБІ» күйі 170
9. Руслан Қойшыбаев
«ҚАРАХАН БАБА» күйі 183
10. Тоғжан Жахин
«КЕНЕН АТА ІЗІМЕН» күйі 214
11. Қалихан Сафаров
«ТАРАЗ ТОЛҒАУЫ» күйі 251
12. Ғибадат Тұрғалиев
«ТАРИХИ ТАЛАС» күйі 282
13. Дулат Байзилдаев
«АҚЫРТАС» күйі 306

14. Мұхтарбай Рахманқұлов
«АҢЫРАҚАЙ ШАЙҚАСЫ» күй - поэма 322
15. Дүйсеналы Бықыбаев
«ДУЛАТ БАБА» күйі 353
16. Әбдімомын Желдібаев
«ӘУЛИЕ-АТА» күйі 374
17. Аман Малдыбаев
«КӨНЕ ТАРАЗ» күйі 395

Көне Тараз кумбірі

партитуралар жинағы

Жауапты шығарушы: Сейітқасым Түктібаев
Нотаграфикасы: Дастан Көреген

Редакторлар: Әлібек Наурызбайев
Беттеуші-дизайнер: Сержан Қасымов

Басуға 10.06.2019 жылы қол қойылды.
Көлемі 60х84 $^{1}/_{8}$. Офистік басылым.
Борлы қағаз. Қаріп түрі «Arial»,
Баспа табағы 52. Таралымы 300 дана

ИП «Балауса» баспаханасында басылды
Байланыс тел.: 8 705 325 72 79, 8 702 109 94 49
E-mail. Kasim_ser@mail.ru